Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka.

Odział Rękopisów

## Zespół (fond) 4

# ZBIÓR RĘKOPISÓW BIBLIOTEKI BAWOROWSKICH

Dział 1

**247.** Miscellanea varia (ex libris Josephi Chłopicki). Z połowy XVIII w.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Ф.ок. 247

Nr. 247. II. 1/23.

III D. 42

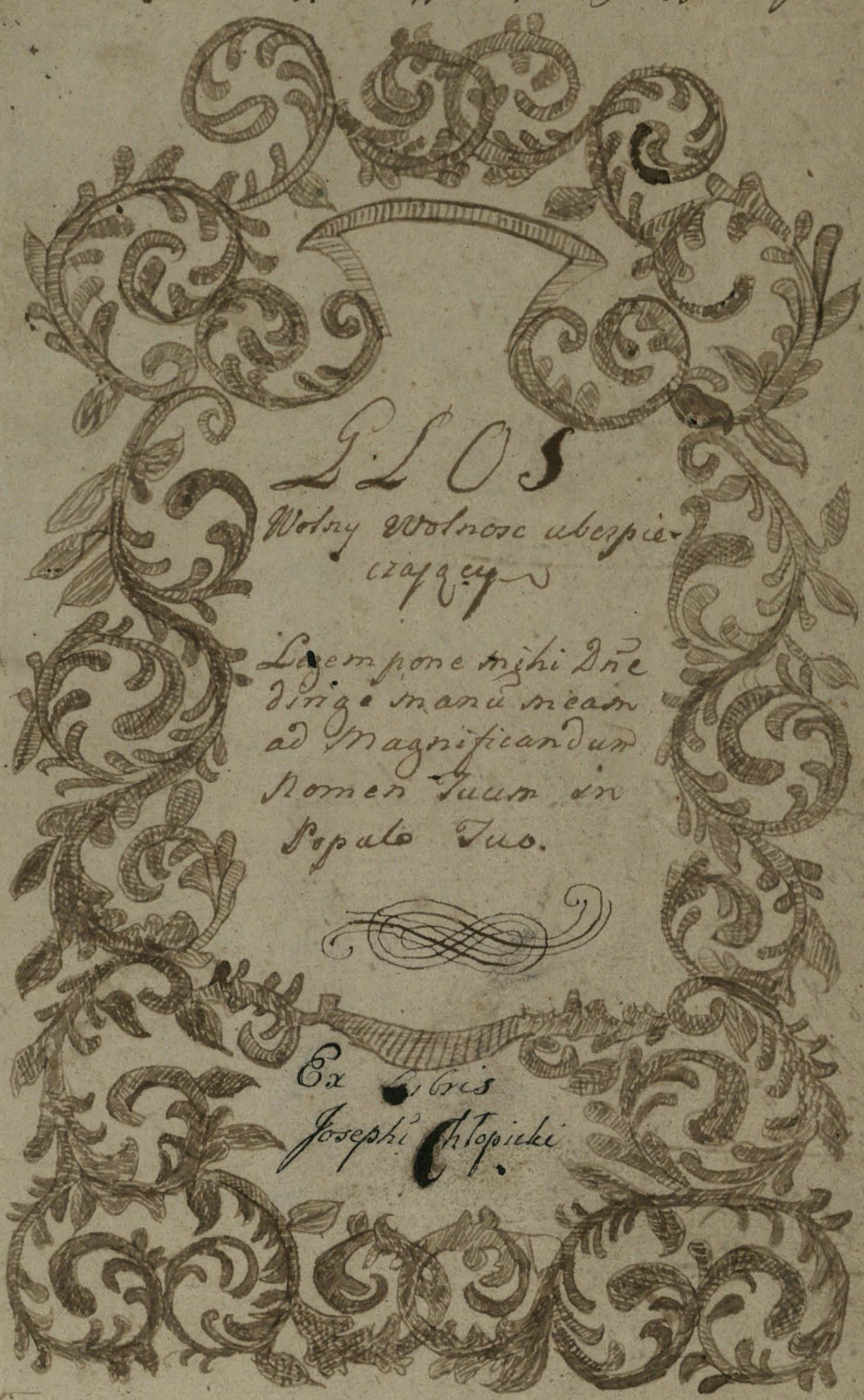


BIBLIOTEKA
FUNDACYI
HR. RAWORONSKICH

Z Czyszek

wozili Taras z Gniły obrzucili 5. razy

Łamasz Michał
Antoni Dziadek
Gorczak Tomek
Józef Patyk
Łakomski Piotr
Korzeniowski Tomasz
Szymski Derkacz
Jan Skotni

Józef Patyk Chłopiec okopował bulbę dzień

Z Głuchowic

Tomasz Słabicki dwoygiens okopował — wziął furę zbiorki
Jan Słabicki robił Taras dzień okopował dzień wziął furę zbiorki

Z Czyżykowa puchotą po dniu

Damiło Luchy
Hrynko Luchy
Iwan Luchy

wiązali Owies w Gniły dzień z Głuchowic

Olexa Dulow ~~[illegible]~~ dzień wiązał Owies dzień kapustę na dole
Macko Słabicki dni 2. Dto Owies kapustę lamże
Wasyl Krysa Owies wiązał dzień kapustę na dole dzień młócił na Gurze dzień
Sobko Jakubiszyn Owies dzień kapustę na dole dni 2. wziął furę
Barko Jakubiszyn Owies dzień kapustę na dole dzień 2 ~~[illegible]~~ X.

Na Dole koło Kapusty

Tedko Muzyka kapustę dni 3
Gnytro Dobrzański kapustę dni 3.

Wawrzyk Błaszczyszyn kapustę ½ dnia wiązał ½ dnia młócił dzień wziął
Łuka Jakubiszyn Dto tak jak wyżej dni 2.
Panko Piotrow Dto tak jak wyżej dni 2.
Tymko Dorosz kapustę dzień 1½ kruczki ½

Jusko Łewnik X z podnia lepiła na Gniły dzień ocipała konopie na Gurze
Stefan Mucha podnia ocipali konopie na Gurze. Stefan Mucha Dto
Iwan Petryszyn pała na Gurze dzień lepiła w Gniły dzień
Dto Iwan lepił w Gniły. X

Origo Chronologica Curiositatum Ecclesiasticarum Ao. Christi

37. Tonsura Sacerdotum inchoavit ad faciendum honorem Contumeliae quam Antiochenses fecerant Scto Petro tondendo ipsi Caput.

39 S. Mathaeus Scripsit Evangelium - - - - - Ao. 6
43 S Marcus S. E. - - - - - - Ao. 10
56. S Lucas S E - - - - - - Ao. 23
96 S Joannes S. E - - - - - - Ao. 63

Dni 110 Erectae Parochiae in civitatibus, circa 400 vero in pagis
119 Usus aquae Benedictae et mos Conservandi illam in Ecclesiis et Domibus
119 Admixtio Aquae ad vinum in Sacrifitio missae
120 Additum Sanctus in Missa - - - - - Ao. 97
140 Graduale et Gloria in excelsis - - - - Ao. 107
140 Tres missae in die natalis Dni - - - - Ao. 107
200 Cementaria ad Sepeliendos mortuos - - Ao. 167
255 Forma Apparatus Sacerdotalis ad missam cum antea celebrassent

Foemina Rex Opressus Eques Servusq Senatus
Irrita Pax, nec tuta Fides Clerique potestas
Vana Lex, exhausta plebs tum falsa moneta.
Ultima fata tuae Sunt haec Sarmatia Regni.

Popolsku

Krol lubieżny Szlachtę w Jarzmo Senat w Sług obraca
Pokoy wzrusza, Wiare Słabi kapłan moc utraca
Prozne Prawa lud zniszczony moneta fałszywa
Koniec Swobod twoich Kalu Oyczyzno Troskliwa

# GŁOS WOLNY

## Wolność Ubespieczaiący.

Legem pone mihi Domine dirige manum meam ad magnificandum nomen tuum in Populo tuo.

## Przemowa

Należałoby mi wprzod, niż wydam in lucem publicam, to co mi dictat miłość Oyczyzny moiey, starać się o approbacyą, przez ktorą, według zwyczaiu, kożdy author, daie, y czyni authoritatem Prawu swemu napoczątku, Ja się Iey niespodziewam y nakoncu. Wiem dobrze, że to co pisze, nietylko nie uydzie strictam censuram, ale nawet krytycznych interpretacyi; wiem że Xięga Correctionis Status, iest inter Libros prohibitos, nie godzi się w tey materyi mowić, iak z Turczynem o Alkoranie. Wiem że to prozna sława chcieć racyami perswadować to, co dotąd fatalną experyencyą rerum magistra niedowiodła, tam zwłaszcza gdzie stat pro ratione voluntas, chcieć dopiero Prawo warować tam gdzie ie wolno impune łamać, chcieć zbawienne obyczaie wprowadzić tam gdzie statutum prawie za artykuł wiary rządzić się moribus antiquis, chcieć dobry porządek zalecać, tam gdzie nieszczęsne axioma wprzysłowie poszło, że Polska nierządem stoi, tam naostatek chcieć dać sposoby gdzie Summa libertas etiam perire volentibus zgoła to iest chcieć leczyć pacienta ktory swey mocney ufaiąc naturze y konstytucyi dobrego temperamentu, lekce sobie waży smiertelne simptomata, y owszem brzydzi się tym, coby gą ratować mogło, lubo wie że się trudno pozbyć choroby tylko lekarstwem zdrowiu pożytecznym, choć przykrym y przeciwnym smakowi. Poszliśmy na owych Heretykow, ktorzy podługich kontrowersyach, lubo convicti w swych błędach, y inszey racyi pospolicie w nich niemaią perseverare, tylko że w tey wierze chce umrzeć w ktoryiem się urodził, albo na tych ktorzy expietate ku antecessorom swoim, w starych Budynkach mieszkaiąc, nawet niechcą poprawić ich choć się zdarzy że ich przywalić mogą, z tey tylko racyi, ociec to moy y Dziad, Pradziad, budował iak on mieszkał, tak y

G. a

ja mieszkać będę bez żadney odmiany. Rzecz dziwu
godna, każdy in particulari przyznaie że ta wyśmie
nita Rzpltey fabryka, mole propria ruit że optimi
pessima corruptio. każdy in colloquio particulari
convenit że ratunku potrzebuie, owszem że
bez ładu dobrego subsistere niemoże, a nikt
in publico congressu dostatecznie nieradzi iak
się skutecznie ratować. Jeszcze kto omnis mu
tatio periculosa uchoway Boże pomyślec de
mutatione status, ale o tym gdyby ga owszem
ugruntować tak iżby żadna vicissitudo odmie
nić ga niemogła. Może ieszcze kto mieć non
vanum scrupulum aby chcąc ten stary i
gmach poprawić, wcale ga nieobalić, tego
się y ia obawiam, ieżeli tak do tąd czyniemy
na radach naszych y ziazdach klecić tylko bę
dziemy y łatać coraz słabe dając tylko podpory,
żeby się tandem cała nieobaliła struktura kto
ra teraz kto chce destruit, aedificat, mutat,
quadrata rothundis. Jeżeli tedy wystawić
chcemy opus seculorum, rzućmy się unani
miter do restauracyi tego starego budynku
walącego się, y że tak allegorice rzekę do popra
wy fundamentow, ścian, y dachu, wszytkie czę
ści tak reaedificando, aby iedna z drugą związa
na mocno, gruntownie, y nienaruszenie,
ga konserwowała, osadziwszy się naprzod iak
na naywarownieyszym gruncie nie na piasku
na ktorym Prawa nasze pisane lada wiatr
zwieie, ani na iakim trzęsawisku, na ktorym
iak trzcina naylepsze postanowienia się chwie
ią żadney bespieczney niemaiąc konsystencyi,
ale na nieporuszoney od wszelkich szturmow
opoce przez ktore iako dotąd Oyczyzne
varios casus luctantem exercuit usu tak żeby
in posterum iako skała nieprzełamana circum
latrantes molle sua dissipet undas. Zażyimy
po tych wszytkich ktore mamy z łaski Pana Boga
materialia iako to Narod waleczny talenta w
nim sposobne do wszelkiey cnoty, do woyny, do
rady, mamy Państwo obszerne, żyzność obfitych
kraiow, Przykłady Przodkow naszych, Prawa do
mowe zwyczayne obuch Narodow, a osobliwie
experiencya saeculi nostri ad eligendum bonum
et reprobandum malum nadewszytko zaś Wol
ność

noſi przy ktorey ſiłe moremy y cochamy tak
chuęymy tylko to co nam polityczney, tak y za pre-
rogatywą wolnoſci wſparty, bore śmiało ad tu-
tinam ten abrys, ktorego niech kazdy podziwiy
ſtąd uwary dalsi camchta y oraźd ieżeli lec
proporcią wnim znaydud ktory zpilnowa
obserwąc y tak dqualitas pod iedną linią
ktora powinna ciągnąc w doskonałey ſtrukturze
decus et robur tak zeby byc kazdy doskonałey
roboty rzemieślnikiem trzeba naſladowac ar-
tem ſnycerską y malarską iedna uczy ze pro-
ſtego drzewa wzory niepotrzebne ociosac druga
nowych coraz dodaiąc kolorow ſiłe uymowdi
co luperfluum a przydawac co defectuosum
aby figure ktora lubi kto pro ſbca ualoryſt
przyśc do naleźytey doskonałoſci, ſymetryi
y proporcyą dobrze miarkowali przodkowie
nasi zakładaiąc fundamenta tak wybornej
fabryki krzpłtey in iusto dquilibrio inter
libertatem et maiestatem chcąc aby krol
maiestate suberuij hamowali excessum
maiestatis w wolnoſci a wolnoſć authoritate
ſtraw aby tamowała ambitum krolow
despotice regnandi ale upadła ta fundacya
bo coz za ſkutek tak rozſądnego postanowie-
nia z kąd ta kultka ustawiczna maiestatu
ad oppimendam libertatem et libertatis
ad oppimendam maiestatem z kąd ta incom-
patibilis monarchicu ſtatus cum Democrati-
co z kąd wojny domowe ſzyſtkie rokoſze konfe-
deracye z kąd naprzod ze dobrzy krolowie niema
iąc unas władzy byc cum utilitate do bremi
zli zas y nadto ſtac ſie naygorszemi z kąd po
tym ze ſia powſzechnemi nie naturalney krol
low ambicyi ſtan ſzlachecki przemieni czyſta
wczami bardziey irritat niżeli coercet nie
zary wając debitam formam zwierzchnoſci
ktora ma nad panami ſwemi dając im tylko
ustawiczna okazyą przez tumulty fakcye
dyſſensye piscari in turbido y do tey pseudo
politycznej maxymy divide et impera krolo-
wie nasi zakontraktem panuią ieżeli umowa-
nych pacta conventa niedotrzymuią kondycyi
haszą winą gdy sobie ſprawiedliwoſci z nich
nie czynimy ale zeby ad hanc extremitatem
nie przychodziło y zeby krol do niey przez ſanowa-

nie

nie dać nie mogł okazyi ieżeli na nim mamy za-
łożyć fundament szczęścia, Sacius hunc lapidem
angularem tak ociesać y okrzesać, aby pod Jego
ciężarem Suspicax et diffidens zawsze libertas
nieciężała, raczey w taką gą formę wprawić,
żeby się na nim bespiecznie wspierała, to iest
takie przed siebie wziąść sposoby, żeby nam y nay
gorszy krol szkodzić niemogł, do czego przyść mo-
że snadno, bo nam wolno y mamy te wolność
krola opisać secundum exigentiam bespie
częstwa naszego, ale mało na tym trudniey
temu zabieżeć żeby exorbitans libertas a ra-
czey degenerata in summam licentiam mo-
gła się pohamować y pomiarkować uchodząc
bowiem tego periculum ktorego zawsze się
od Panuiących nad sobą obawiać potrzeba, nie
ma sobie za nic tego co są z samey siebie cze-
ka tak ią ten metus occupat tak pavor eti-
am auxilia formidat tak nieufność agitat
że niewidzi tey nad ktorą stanęła przepaści
iako ten ktory chrniąc się przed mocnieyszym
y slepo biegąc sam gotow w ogień skoczyć
y w oczywistey samey zgubie ratunku
szuka multos in summa pericula ~~misit~~
misit venturi timor ipse mali Coż na to
za sposob? Snadniey ptaka w swym locie
uchwycić ręką, snadniey bystrey rzeki impet
zatamować, niżli wolności w swym biegu
~~zatam~~ utrzymać, lubo na nie kożdy troiakie
mieć powinien wędzidła sumnienie ktore mi-
łość zobopulne y zgodę powszechną zaleca,
Rozum ktory nas do dobrego porządku pro-
wadzi naturalnie do własney konserwacyi
zachęca, Prawda bez ktorey obserwancyi y
posłuszeństwa nayięsza przywolności nie
wola, kochamy się w wolności y słusznie
ieżeli ią zażyiemy iuxta Jura et Privilegia
nad ktore niemasz nic zacnieyszego iak Uro-
dzić się szlachcicem Polskim, bo co może być
za kondycia szczęśliwsza dla partykularnego
iako być sobie Panem wielowładnym mieć
Jus vitae et necis nad poddanym swym mieć
moc pro libitu suo w dobrach swoich składać
podatki mieć p liberam vocem prawo radzić
o

o Sobie niewyliczam innych prerogatyw które
nie wtym consistunt Quod placet licet nie w
tym aby to prawem było co się komu zda in par-
ticulari sine ullo respectu na dobro pospoli-
te na wolne Braci zdanie ponieważ par Su-
per parem niepowinien mieć potestatem a
dopieroż nie wtym aby Sobie władzę usurpa-
re nad samą Rzpltą iako się codzień dzieie
gdy kto resistit prawu naktoresię wszytkie
stany nemine contradicente zgadzaią lubo ko-
żdy powinien myslec to co ów zelant Pro Pa-
tria nunqm volui me posse qm universam
Rpltam Ten albowiem co Sobie ius Guber-
nij przywłaszcza pamiętać by powinien, że
bene ordinata wolność Toż in corpore Rpltey
sprawować powinna, co wola w ciele ludz-
kim, ktora wszytkim członkom tak rowno
distribuit activitatem że iednakowo wszyt-
kie cooperank do wykonania iey. Daiemy a-
by się chcąc ieden drugim rządzić, nie wszyscy
iednostaynie z Sobą, aby nawzaiem nas nie wzięła
chcieć (uchoway Boże) bydź od iednego rządzeni
tak iak Rzplta Rzymska, kiedy exorbitan-
tius niemogąc wolności poskromić a zabie-
gaiąc fatalnym z tey dyssolucyi konsekwen-
cyom ad supremam zwyczaynie dictatoriam
potestatem rekurs czyniła, widziemy przy
łasce Bożey tam extremum casum ieżeli tę
dictatoriam potestatem Samey Rzpltey zo-
stawuiemy ktorey supremum należy Domi-
nium ieżeli wtym raz convicti będziemy
mocno, że Jey powagą Constituit y ubespie-
cza kożdego in particulari wolność ieżeli ko-
żdy kontentować się będzie voce deliberativa
a przy niey będzie in pleno iure decisivo ieżeli
wynaydziemy takie sposoby, aby Rzplta miała
zupełną libertatem in Sancitis, a my Sanci-
tor observantiam ieżeli z iedney strony będzie
Justa et moderata Magistratum observantia
a z drugiey strony onym rigida et exacta Sub-
ordinatio, ieżeli naostatek miasto próżney We-
xy między sobą y daremnego narzekania Su-
per crimina Status gruntownie się raz na
zawsze postanowi, że ich nikt nie będzie impune

popełniać

pop Triae i ercli przez to dyskrymkuja Stanu tego
od dobrego nie iak potąd iest unas ubi malus
est nemo spytam się quis bonus sic posset? nie
ze zwarownie złożemy fundamenta iako
wszystko chaos złego pasciwania się mawia-
rii cum libertate a hoc unico chudo sto tego
przetamie, tak nietrzebacz się spodziewai zadne-
go dobra pospolitego, poki hanc basim solide
nieuzgruntuiemy żeby nas ordrey securita-
tem dostoieństwa Stany rzeczne bliego niema
li tysko in manutenbione swobod y wolnosci
naszych a Status Equestris uwolnieny ab
omni metu oppimentis maiestatu integri-
tatem Suam hucusque konserwował tysko
p debitam krolom y Panom fidelitatem, Dru-
ga cyrkumstancya ruynuiacy Skarbury
Rzpltey naszey da dlany przez które rozu-
mien securitatem exterham uważaymy prore
ce nas zadaz die opasali o ich od nas dzieli co
im wtrzt czyni żeby się unas ustawicznie nie
Tekomili y przy zdymney nie podchlebuią sobie
że nie iestesmy sami przez się in statu żadnemu
oprzeć się z nich bo w siły nasze tak mizerne
nie podobna ufać, trabdtem trudno wierzyć w
których codzien nie widzimy tego in diem
tulit aditum nocendi perfido pelatyna fides
dopiero na tey niepewney trudności fundowa
politycą, że zasiedzi dla wdzięcznego swego interes
su gotowi nam nie pozwalaią y niedopuszczaią
z tąd widzimy że się nasze opiny zawiodły y
stracily swą wolność krolestwa Wszystkie
ere. ie y inne exatym y nas to czeka że nas
albo iden pogrzebie albo wszyscy mędrzy Lisa
z podziwszyć rozszarpa Rzeczc ktorzeby to
narody są co ich przodkowie nasi nabali prawda
ale volvenda dies. ammutat tempora torum
inszc teraz w nich rządy inszc zwyczaie inszy
modus bellandi temu się wszystkiemu nie oprze-
my ercli tym sposobem nieklwyciemy się do spo-
sobow do obrony zwyczaiow które nowa Statuta po
dawnt, dla wymieszenia Panstwa y krolestwa,
iest to rzecz drewna zato starych zwyczajow
unas tak religiosa observancya bo ercli brzy-
dziemy się novitatibus dlatego że in tanta obser-
vantia mamy antiquitates to ten swiat te
raz nieprzy bardziey konwyderowac należy bo im

dalcy

daley tym starzy y tym daleko więtszey experyen-
cyi we wszystkich rzeczach nabywa niż ty ktorzy miał przy-
młodszych y dawnieyszych latach y ta una nas ni-
mniey szczodliwa presumpcyą że nayliepiey
nad wszystkich nadziemy sposobami y chcemy
się nabrać co rady y co z nich za emolumenta
w cudzych państwach nasze maxymy nam
się przedstawią radzą nayliepiey Maxima quod
vbet quisq; hoc ingenium potest a nie się pytamy
o zabezpieczenie w innych państwach przeciwko czy-
nsze y gina żeby wiedzieć czego się strzec y czego
naśladować byśmy rzecz iakąś cudną zdawać zdaje
że to cudowna y pozdrośmy na owego który Cun-
cta mirat quibus mirabilior ipse Rzecz to
szczere że ciała Polska rozprzestrzenia granic
prawda ale wtenczas to było kiedy monarcho-
wie nasi wielo władnie panowali nam się wyzuli
ze wszystkiey mocy lecz iak wolność z nierąd
zmocniona poczęła się wzdymać tak potencyą
krolestwa naszego nadto kordy obywatelnie
znaczący władzy nad robą zakłada bezpieczeństwo
swe w obronce intaminata libertatis liedzi
iak za mocnemi obłopami za zasłoną wdzięczney
kondycyi swey, rozumie zeby sama immunitas
tak od narodu nie przyjęła iako abiekta za-
ciąda ubespieczy, niedba czy skarbu ubogo czy
skarb masa za invulnerabile incolubilem choć
za widzi inermem y bronic się incapacem iakoby
konserwacya Rzpltey nom consistat in
salute publica y iakoby ta wiek jeden most
zaluboistere gdy tak nad umiesza pytam się co za-
bezpieczenstwo sciani naszych wroga ze wrzaw
otwarte, nie przyiacuł wchodzi po ungrzenosciach
oyczyzny grasuie po kraiu się rozpościera kon-
trybucye nakłada, pali, w niewola zabiera, Coż my
na to? bez piechot bez artyleryi bez fortec bez pro-
viantow dnie ulo nervo belli złota bez żadnego
naturalney broni sposobu, udaiemy się zuyczay-
nie do rady do Seymu albo do konfederacyi a po-
tym do traktatu kiedy nas zagarte trzymaią prze
które obrupiaią ręce y puste z ziemia ustempowany
wszystkiego cos tylko nie przyiacielowi podoba nam
imponere pozwalamy nabego który w starości zdro-
wie nayobfitszy o konsystencyą zdrowia kiedy ży-
cie nayobfitszy albo na owego marnotrawnego lub
zy wszystko stracony zaczyna być oszczędnym kie-
dy mu niema co tracić Słyszałem często y z gorszych

ust

uy z tego że w Polszcze nie po fortecach że Polak od
Pola ma Lwa definicya Jemu uż nie trzeba mędry
walami zamykać gdyż tego że nieprzyiaciel do
by uszy fortecy tak uż w niey osadzi że za zney po-
tym trudno wygrugować nieznacą tey nieuważney
rzeczy obce narody y politycy które przez fortece
providentiam bezpieczeństwo granic swych trzeba
mieć fortece lecz ale przy tym trzeba ie mieć woy-
ska dzielne y cym ich skutecznie kiedy za oblężeni
Słyszałem y te nieroztropną maxymę że bić się
polakom nie potrzeba wstępnych boiem bysko u-
rywcze infestować nieprzyiaciela mogł by to za-
godnąć tak walecznemu narodowi naszemu
ow woienny który powiedział Male me for-
tunæ peniteat qui victoriæ pudeat. Zrabyć huic
modum wojowania zostawuymy tatarom Wo-
chom kozakom a naśladuymy godnieysze w wo-
owaniu narody fundując się na apparatus
bellicos abysmy tak rak oni aperto marte
mogli wdowode eventus bonos probat całkie
nasze progressus woienne złey nie rzeczywiscy
w nas starych Polskich zwyczaiow należy
y to do reparacyi scian naszych tiego do wy-
grunt owania securitatis externæ żeby mieć
kollegacye z postronnemi pro tempore opportu-
nitatey dla uczynienia dywersyi nieprzyiacielo-
wi odtore nie będzie trudno zerwać będziemy wo-
kor Stanu że tą pomocą będziem y kollegatom bli-
ską oni nam zawdzięczą tych którzyby zbopul-
ny interes znami naturalnie wiąże Albo ia-
kowe zwyczaynie dzieie iżeli wszczas posiłkow
zaciągać będziemy kiedy się zabawiać nami nie
będziemy mogli drogo to odkupuiąc wręcz chrońmy
przez kollegacye nie przez klęski z nieprzyiacielem
nato trzeba mieć Senatow przynaymniey y ustawi-
cznych residentow u dworow cudzoziemskich
żeby zawsze widzieć dokumentalnie nie przez ga-
zety coby dzieie co zanegocyacya między postron-
nemi co za koncert który co za kombinacye
interessow aniby gdy zato do tych czasow cesto my
obcych narodow igrzyskiem które nas czyto
bez nas sprawie nami rządzą Trzecia Cytad
stancya potrzebuiąca restauracyi tego budyn-
ku w zatorzonych fundamentach y wypalo-
nych ścianach iest dach przez który ziemie
ta securitas externa nierząd naszych Walny

oddaty

oddarty ten dach nic nas nie zasłania z tempestat
ustalicznych in kursyi rewolucyi tak dalece że tak
nicht iak w starych y zbut w dyp z pachu że uzad
na nas łapcie przyberyc nayberpieczney sie powin-
na być protekcya Boska ktorey sie spodziewac na
możemy iezeli vitia pospolite w narodzie naszym
nie wykorzenicemy zabo to kryiwo przysłuszno rozwody
oppressye ubogich krywdy bliznieho nieczystość za-
wziętość y inne przytym ażeli sie nie bronimy tego
wszystkiego nacerym w naszych pospolitościach in
tetna Securitas zawisła bo iest nadobrych radach
na exekucyi prawo na Sowadze et fideli administra-
tione magistratuum a zwłaszcza na powszechney
zgodzie y dobrym porządku Prawda że uner nie
chodzi na prawach nie chodzi nadobrych radach
co potym kiedy ich przywaby słuchać nie pozwala
kiedy zwyczay nie sensus malevolorum pulset.
ale iaka forma stanowienia ich zaka potym
observancya ich fatalis eventus bat nie scho-
dzi na powadze urzędow tak dalece że cey czasu
zarywamy na oppressye słabszych nie na spra
wiedliwe exercitium to ich podinnosci do sto-
rych rożne funkcye obligant bo zgody y po-
rządku spodziewać sie nie podobna in tanta disso-
lutione bo taki status iak nasz Angelusdey bar-
dzey natura radnych pasyon nie podlegaiący
nec ludzkiey conveniet gdyż to rzecz niepoco
zaka może królestwo libertatem bez sprawiedli-
wości w radach bez zgody w radach bez disciplina
militari w woysku bez zgody w radach bez pieniędzy
w skarbie y bez radnego porządku in pithicis
zgoła zaka expedicit do perfekcyi konsekwencyi
żeby ab extra miała wspaniałość et securitatem
ab intra zas wszelkie należytości y wygody sta-
raymy sie aby Sejmy nasze mogły reprezentować
i tak nicht fauste dwoie respectabilem imperii
maiestatem wewnątrz zas żeby w obie zamykała
dulcedynem ktora sie tylko znaleść może przyiaź-
ni naszey in societate civili nuchte damnabo
bo będzie Archidebet tak porządney restaura-
cyi ten ktory dziwat stuchibus etanbis tantis
tenebris in tam tranquilla et clara luce locavit
nuch rzecz y nadtym naszym Corpus chaos
iak przyszłorocznie lucida fiat lux aby sie fo-
rdy przyzdrzał w oczywistey zgubie y przepasci

dwey

swey my zas przy łaszcey Jego pomocy dobądźmy inter
rudert nieprzeiaciołskich skarbow naszych statę fa-
bryke, takżeby się zniey obce narody budowały nasi
w tey pobożności cnotą sprawiedliwości myślno
zgodę miłość zobopulną y obfitość spokoyną
dobrą załoga residencyą, niech się stanie nieprzy-
iaciel naszych portalea, niedostępna oswoim oby-
watelom cyrcyrym Domem

# CLERUS

Kożdego ziemianina naypierwsza powinność myśleć
o tobie być dobrym Chrześcianinem regulować wszy-
stkie akcye do Boga tanquam ad terminum universalem
y mieć pro principali obiekt w stanie swoim
obsobliwie katolickim zeby chwała Jego łaska
y wiara nasza iak naybardziey słynęła która nie
tylko do zbawienia duszy iest potrzebna ale y
w rzeczach doczesnych ex in omni statu civili bo-
ni status dobro pospolite in libero z własnego chce
ad temporalia y z racyi nawet politycznych wia-
ra s. dobrego rządu być powinna fundamentem
y podporą in monarchiis niech żaden krol według
wiary y sprawiedliwych rządu żadne szkody mieć
nie może to y nayzgorszy dobremu Pana mieć
się nie mogą, to y nayzgorszy dobremu Pana mieć
być postrzeżony, w Rzpltey wolney żaden czasem
żaden prawami pospolitemi nieporuszony
wszystkim naycięższym zaszkodzi szczególnie wiary
obserwancya miarkować należy która ścisłey
mocniejszym węzłem wszystkich pospolitość za-
ustawierdza powagę przełożonych iako y lubmyślą
posłuszney dependencyi za wszystkich zbrodni obrzydzenia
za miłość powszechną ubezpieczenie iako y nienawiść
uśmierza za zbytnią prosperitatem miarkuie
szczęście nayczęście calamitatem słodzi Jeżeli zaś
wolność żadna zasada depravatione mos po-
wszechny y w niebespieczny obyczay obraca czym za
się skutecznie przełamać szczęście tylko nie wiarą za-
temnić s. ale czar y praktyką cnot Chrześciańskich
przy których naydoskonalsze zawsze będą świato-
we rządy bo każdy będzie dobrym Statystą byle by
był dobrym Chrześcianinem to prawda że wolności
nic tak drogo nieceni iako to rzecz extra stabi Di-
vino wiemy że Bóg stworzywszy człeka dał mu
Liberum Arbitrium ale wiemy że odwalubarem ll

Dam

usum ejus dał mu regułę prawa abyśmy wolności
ześli żadnemu z nich y narzędzia nie rozsforwat
się stanu nawet civili Bóg dał wolność ludowi swemu
nie mu nadał królow na karę a oraz wystawił
arkę w ktorey prawa jego S. złożone Kapłan Izrael-
ska miała zawsze przed oczyma co bowiem pierwsze-
mu legis latori czynił Authoritatem proprii Je-
żeli nie regularis observatio cultus Divini Zginęła
Kapłan Lacedemońska Atheńska Kartazineńska
y inne z Pogańskiemi zabobonami Zginęły y na
ten czas ześli Evangelia S. nasz nie będą nayzwero-
wnieyszym statutem Starajmy się tedy nadewszystko
być posłusznemi Domino Dominantium bo Praw-
dawca karze być sprawiedliwym Chrześciańskie karze
osobliwie zwierzchności Słuchaj bliźniego boiaż
się podległemu krzywdy nie czyń nie kto nie przyzna
się nabyć Arbytrałek czterech wszystka nas Guber-
nij civilis zawisła że te cztery przykazania religi
ość obserwuje respekt nad sobą przełożonym
miłość przeciwko rożnym bliźnim y politowanie
nad podległym wszystkie pospolitości trwałe były
wzgodzie powszechney ani nay kardy Status pro-
sperabik Tuszę reflektujemy ześli by nam Izai-
asz niemógł zarzucić Opus Dei non respicitis nec
opera manuum ejus considerabis to iest ześli do-
bis przeciwko tym trzem praxymom Zbawiennym
od Boga postanowionym nie postępujemy ludzy cz-
sto w tym wolność zakładamy aby żadney Juris
dykcyi nam przełożonej nie było legitime postępuj
w tym honor aby przez nieodrzucenie emulacyę a
zazdrości zadrosci cum detrimento bliźniego wypro-
dzić się w tym Fortuna aby się przez zaiście y podle-
głego oppressya zbogacił to zatczymy że ześli ana
S. z samego Boskie przykazania pewnemi nas do cnot
politycznych tak potrzebnych do dobrego rządu kro-
lestwa sposobi Pytam się co dzisiey wiary pobu-
dzać powinno ześli nie naylepszy cultus Divinus
co ad cultum Divinum ześli nie sacrum Ministe-
rium Duchowieństwo takżeby sobie żaden
z nich obiicere niemógł Opprobria exprobran-
tium tibi ceciderunt Super me A ponieważ ad
sanandum corpus całey Kapłey nie mogą tylko
singula membra vulnera produkować niechże mi się go-
dzi mowić tam gdzie dyssymulować nie można że
wiara S. y chwała Boska nie będzie nigdy należy-
cie promowowana ześli Stromdzenie Duchowień-
stwo samo się nie reformabit ad regulam która Im

dawał

dawat zbawiciel nasz p primam institutionem kto-
rey trzymaiąc się ad literam mogłby się dopiero spo-
drzewać że ten charakter tak respektabilis exprej-
dyk żywą uczyni w sercu każdego ad veneracionem
swiąty i. et Zelum auzebił na obronę Zey a osobli-
wie same przykłady pobożne Domowicze quo ad
Spiritualia pobudziłyby każdego ad praxin tego czego
nas uczą a uczy co dziatki niewinne zgoła cnoty
Bożey y Cyerzenie powinni. Snadnie cerny uczyniłby
Pan Stw rzadowanie y upadłej ze winy zrobydzia-
my przyczyne tyłko ambicya y chciwość te nabo-
żne w kordym orzędzie łzyste w pas czysto wol-
nose niepomiarkowana tym bardziey fomen-
tuią przybtorcy ieden się nad drugiego et supra
ipsam aequalitatem wynosi augmentuiey łuzy przy-
wodzi do chciwego nabycia Fortuny czyli ze kompen-
sare tak słabe we do uczynienia motivo ścisłe
nie obserwancya Prawa Bożego ale iakoż że
przy ułomności naszey obserwowac ścisłe należy-
cie tego przez zbawienna sami praktyka nie łzyła
do dobrego przykładu powodem a zatem nie widząc
żadnego skutku pokory y ubostwa Chrystusowego
nie idź za uczynionemi chciwości y ambicyi tey
czyni tak ich przed oba mają przewodników
mądrość mają ich przed oczyma vos dii estis /
nie pomyślą zako owi bałwochwalcy ktorzy Cri-
mina sua authorizabunt & pecora Borzkow
suych culpa mihi placuit quod sowie digna fuit
skich się nikt niczego uczy ze mieszam Sacra pro-
fanis y ze inter Cibilia reformanda ludzie du-
chownych rzecz ktora w Polszcze mayąca
niemo ń formant Scorsiwum zako w dniszych
Sanktuaryach Statuem Aras y unas nie zaczynaią
uczyniłby Statuba sny roby Duchowne y świeckie
a tesz nie zasiadaią na uczynionych publicznych
kongresach na Seymach Seymikach Trybunałach
Komisyach Aratym mając partem udziałach
świeckich powinny nasze Lumina oświecać we
uczynionych Cnotach Chrześciańskich vos estis lux
mundi ale przez co naybardziey należy ad Statum
civilem quo ad temporalia ale przede wszystkiem
czyść krolestwa Pofident Uchowaj Boże żeby się
Korpłba miała do tego mieszać ale bez tak w dzie-
tach konsystorzach dyrodach albo quocunq; titulo
dotego co należy ad regimen Spirituale uczynił Jeden
Bóg ma Jurysdykcyą nad kościołem kościoł zaś nad
nami ktich to będzie invisibiliter sacrosanctum

uchowaj

chowaj Boze tykaią się Praw kościelnych ktorych Im-
munitates powinna Respitta zachnaybardziey tuczi nie
mniey y co do obyczaiow należy na ktore dobrze dyscy
plink kościelna postanowiła Anathema sit y pomy-
ślce otym aby świecka potestas miała w czym kolwiek
Jomitari jurysdykcyi kościelney ktore im tmunitates
powinna Respitta tuczi y aby się tko waryt p tractu-
um secularc manum apponere ad tributum ale-
gue ad profanum anum Dobr dozrzonych nadanych
od pobożnych Fundatorow na samą chwałę Boską
nie na pompę świata, na uzymienienie kościoła nie
kościelnych rzeczy bo y potrzebna dystynkcya godzi
się rozumiem salvo omni charactere Duchownego
respektu starać się aby był in omni puritate ko
remu należy zachowany a tym in rem represen-
tationis Nolite possidere aurum et argentum in
Zonis vestris bo trzeba koniecznie porzucić świat
Dostatki fastum y uzytki marności jego przez
professyą uczniow Pańskich abowiem Stanu swego
stale niegodnym według wyraznych słow Chrystu-
sowych Qui non renunciat quae possidet non potest
esse meus Discipulus Stąd tym rozumie był
uczniem Pawel s. rozeznawa ktorych ciery trudy
prawdziwemi cnotami nietych ktorzy ultima hoc
mundo tangor n. ustanq dnia wołaiąc na Stan
Duchowny nadzieią dobrego bytu dostąpienia pre-
latury zebrania skarbow wyniesienia familij czy
może się dziać bez ambicyi bez chciwości bez przyczy-
nienia do świata czy może z tak wielu przykłady pobudz
się świeckich do cnoty do pobożności w swym stanie
zostawszy znayduią tak wiele scandala to przynaymniey
skryte w Duchownym zaś ex abusu Dobr Boskich
są tak iawne że ie każdy ma przed oczyma
sami tylko nie widzą tego Duchowni ac urzędowie
authoritate z tego zwyczaiu mają sobie za rem licz-
tam co in wyraźne Prawo Boskie y kanony Zakaz-
ują nie darmo zatym Grzegorz s. mowi Nullum puto
magis ab aliis Judicandum qm a sacerdotibus tolle-
ras Deus quando eos quos ad Correctionem populis
alijs dare exempla privatos cernit. y tak nie ieste
zeto ppehuem scandalum widzieć nad uiciu stanu
duchownych residencyę Duchowne w pałacach nie ko-
scioły Skarbiec pełniejsze niż zakrystyę dysponowanie
sita na dworach ubogich szczere uprzeymych pogrodach
ac nayarcfszey godno animadwersyi że Dobr
Duchownych na samą chwałę Boską poruczonych sta-

ie się sacrilegius usus przez Sekularyzacye tak w Par-
shwach Hetebyckich lubo in sensibiliori ale niemniey
subtelo modo kiedy pozmarłym Duchownym dobrom
Sukcessorowie świeccy zebrane z Dobr duchownych zbory
y tak zwyczaynie obracaią się te poswięcone Bogu do-
chody albo że ie Duchowny zarzywa na swiadomą
przemarnuie albo to co zbawcze krewnym zostawi
y w szelako kościoł krzywdzi od którego sine gravi
scrupulo nie powinien by nic alienare pamiętaiąc
że iest tylko administratorem Dobr Duchownych nie
iest proprietariusz ze Panu Bogu powinien dać
rachunek ex potissima Regni portione które Ducho-
wieństwo posiadł z którey ani Bogu chwały ani Oyczy-
zna należytey subsidium ani ubogi którego iest
patrimonium żadnego niema pożytku Pytał się
ktoś ciekawy Cremonę teraz Sukcessorowie Apostoł
tego nie czynią cudow dano mi racyą ze nie mogąc
mowić kalice zebraczemu Argentum et aurum nemini
dla tego też cudow jego nie mogą czynić y mowić
Salubriter Lunge et ambule Chciemyli Florentyń-
skim Gubernij Statum widzieć nie rzeczą koszy znay-
dzie na swym miejscu niech z niego nie wyradzaią
gdy go nie nim Opatrzność Boska nieosadzi przez Bo-
skiey na którą nie powołani Unus quisq; sua nove-
rit ire via Abak przypilnuie ten który o tamę chwa-
le Bożą Starać się ma aby to co na cay wywyższenie
Dei honoratum nie poszło Principi tenebrar który albo
zbawiciela owi/ kusząc go/ tak Duchownym dał
omnia Regna mundi si cadens adoraverit eum
Ja tak żądze ze upasc w tey charakterowey podłości
y dać się ułowić Lucifera dostatkami iest to wy-
nie mu adoracya Należałby się Duchowieństwu
reflektować że iako w Starym testamencie Pan Bog
doczesnemi dobrami błogosławił ludowi swemu
de rore celi et de pinguedine terrae tak w No-
wym gdzie Regnum meum non est de hoc mundo do
Beati pauperes Porzym pozwan Mizernow Chry-
stusowych nie podostatkach y pompie Luciferowey
ale po ubostwie pobierze z cierpliwym krzyża dźwi-
ganiem a takcym wiarą S. powstała tym się konser-
wować powinna Stanowicie za bowiem Fundator
Jey Zbawiciel nasz nie rządzić ani potencyi ani
dostatkow ani żadnych Luciferowych pompa Je-
tak sobie myśle uważaiąc i przeciwnie w mary-

mach

13-2 10-1-2. ex libro. 8

10. 10. Cl mb

10 1-2 1 2-2

mach ktore świat zakłada a przeciwko którym wiara wo-
iuie że zażywać dobr doczesnych duchownych nakształtowa-
ści przeciwko którym powinni pugnare iest płacić nie
przyiaciołowi aby bronił nieprzyiaciela mego miasto mo-
ownem żeby mnie własnym orężem moim zwoiował In
prudens agit ei sue vulnera ferrum militans Celebia 4 C3
Woyska chrystusowe szczęść ambicyą y chciwością ze 5
wrbroi co za tryumfu wiara S. może się spodziewać y 3 3
co zarwyczęstwa nad swym nieprzyiacielem Castelem
y światem których owszem pokora pyche zebrzeć mo-
ba fastem luxuriey ubostwem nędzi prostotą wy- 7 C2
krzty prawdą Ewangeliczną posrzeczą Słabością Apo- 6 C4.
stolską rozkoszy umartwieniem y prześladowanie
cierpliwością Pytam się gdzie Apostołow Cyprianow
ces? Ewangelia mowi in Malis a pytam się za co? za
porzucenia świata y wigarde jego zalet y zaobrzyd-
nienie dobr wszystkich onego Ktoż dowodzi zakon z pyta-
się dwom Panom Marye Deo et mamonæ zalet nad
grody szukać w doczesnościach takim dumnieniem
mieć do nich przywiązanie przez charakter Du-
chowny kiedy się ich dla Apostolicum ministerium
wyrzec potrzeba y to contrarietas chcieć nabyć fortuny
wyrzekaiąc się gdy iest podobna temu Authorowi kto-
ry w swoiey księdze zaleca contemptum przeszłej chwały
Luboścy w tym samym szuka rzecz contemnit y tym
sposobem chciwy nabyć przez który zdaie się niedbać
onie ale rzecz kto żyie albari servit ex albari vivit
nie nadto słuszniey rzeczy byłoby się tym kontentować
co honesta Lustentatio życiu potrzebuie y to znowu
rzecz kto że operarius dignus mercede sua nato
odpowiadam że gdyby ktoś według świata nazna-
czył y zatrzymać chciano ministerio tak S. charakter
wszystkie jego dostatki niekupiłby tak drogich skar-
bow które distribuit ubogim kapłańska zaś nie
powinien dbać o skarby ziemskie kto niebieskiemi
szafuie aniż się spodziewać nadgrody doczesney ko-
torey dla wieczney prawie toć dobry Pasterz nie po-
winien być mercenarius ani ullo titulo presendo
wać nadgrody bo daymy że będzie Prałat nayskrupu-
lezny w kościele Bożym rozumiem że ta jego nayuczciwa
zasługa kiedy o zapłatę doczesną nie stoi y kiedy bez
żadnego interesu światowego sam dostatecznie chwa-
lę Honka przemowcie niemoże zatym być większa
prostytucya dobr kościelnych zalo kiedy nie mu bogacz
się ich których professya obligacie niedbać ani tak zaś
bym żołnierzowi w nadgrodę zasługi jego dać chciał pe-
na, biblioteke drugą które wiedzy kiedy wolny i zanie-
dbie ma bo może być że czytać nie umie albo żeby tenu

co

co żyie na ławie trawi dać żołnierskie orzeł który ich
zażyć nie umie ani ich iurum znać nie powinien Jerch
dwie Equalitatem salva dignitate & latura to w sta
nie Duchownym zachować by potrzeba przyiednako
wey któremu in sanctis sacris kapłaństwo czyni
potestatem wzrak tenże charakter w nayliche rym
Stebanie co y w wyniosłym Pralacie tąż świętobli
wość w iednym zakonie co y w drugim tenże cultus
w nayspaniałych katedrach co y w naymnicey
szych parafiach Złota tak miła Bogu Duszą krwią
S. Jego odkupiona nayubogszego chłopa iako nayzą
szego monarchy a przecie tak wielka disparitas
ze nayednych miey rzeczy ktore dla obywate
low a nadrugich trzeba o kilka mil Jedra do spo
rzego słuchać iedni Jezza obfitują, wewszytko a dru
dzy potrzebney nie maią Jusstentacyi w iednych
kościołach drogie apparaty w drugich cynowe lie
cheby racią tego niemasz pomiarkowania w ko
scielnych dochodach a zkąd dwojakie iednakowo skan
dala iedne a drugie excessu drugie a niemio defectu
ta proporcya na chwałę Bożą gdzieby się znala
zła gdyby kazdy duchowny konsyderował iako po
winien Extra kościelne skarbem samego kościo
ła nie dworem zeby niemi nie szafował in actey
tylko secundum veram ego exigentiam y gdyby
był conscius ze posuzkiwszy natenitan na
powinien nicrego nadpotrzebę pragnąc anitą
żadnym interessem dziatowym uwodzić tak iak
byłe za apostolow in primitiva Ecclesia y długo po
tym kiedy wszystkie dobra Chrześcian były in commu
ni y iakowe dokąd wzakonach dzieie klasztor bę
dzie bogaty Zakonnik ubogi niemnicy obserwu
iąc paupertatem ktora nowit niemdzi nie in
particulari nad tamę potrzebę słowem gdyby
dospołeby interes był prowincyalny nie przywabny ko
scielnych wielkieby podtrzymany znalazła trudno
ści Cremerby stan Duchowny niemogł tuspo
mierkować według tey rownowagi ktora exigit bo
ska chała y iednak hujuę ministeryi prerogaty
wa uczynnosty sobie porządek w prowendach in
ter excessum y defectum est indecentem in sufficien
tiam, Concernit kowiem temu Charakterowi że
bysza ani zbytek pomiarkowany nie odrywał a cura
Spirituale Ani sollicitudo temporalium ani dzie
ła nie byłe przeszkodą do uyprzednich należytych
powinności Co iest gdyby kazdy Biskup zamienoną
miał intrakę secundum exigentiam tak Biskupczy

iako

iako y senatorskiey godności y funkcyi Opat tyle do po-
trzebuie ad regimen swych Zakonników niżeli do zadney
expensy tak Duchowney iako y Swieckiey obligowany ta-
kowąk kardy tyle aby mogł żyć honeste inszey nie maiąc
powinności tylko piknować chore y rezydować przy
katedrze swey bo ie naostatek Klasztor każdy według
proporcyi ile requirit quantitas sustentowania Za-
konników tyle miał czas nadto gdyby wnoszono do
skarbu duchownego żeby kościoł y wiara S. miała
porządek y inne pilne a Bogu miłe potrzeby za y
drugie które oprocz tey principale sustentacya osob
Duchownych dostateczna na wskaz Boska porucz-
czyć która sustentacya niech by była ad satieta-
tem ale tak kiedy Zbawiciel nasz zapakrmowi swey
nakarmiwszy lud dostatecznie kazał okruszyny
zbierać do koszow z tych tedy okruszyn to iest kto
coma na potrzebę nalezało by skarb Duchowny for-
mare et impendere na prawdziwą chwałę Boską
według sprawiedliwey Dystrybucyi kładąc naprzod
na subsidium charitativum Krzyżtey aby miała
czym wiary S. bronić tu należycie reflektowanie
na oppressya odwiecznych Dobr Duchownych z których
żołnierz pospolicie ich w horrico żyje y niedziwo bo
co Duchowni dacia na żołnierza zapłate nie wystarcza-
iąc musi rzukać mercedem in rapina lubo Ducho-
wni wszcy przez to trace co im się gwałtem wydziera
nie przez to aby mogli proporcionate od intrat
swych contribuere a Krzyżta cierpi dwoiako raz prze
mała kwotę z miernej Tiberny która odbiera a dru
gi przez dezercya braci gdy żołnierz gwałtem co-
kolwiek wydziera zapłatę zkąd tedy okarya unas notan-
dum że nie prawie Duchowieństwo Krzyżtey nie
płaci bo żaden z intraty nic sobie nie ujmuie na po-
datek na chłopa bo wszystko ubogiego ten ciężar się
zwala według zaś tego porządku którego żyde gdyby
do iedney mapy zebrane były superfluia z intrat Du-
chownych byłoby czym y znaczna kwota woyska ży-
wić y potrzebom kościoła subvenire ugodziwszy się za
raz nazawsze z Duchowieństwem expedit Lurowo za-
bierać temu aby kościelne dobra nie miały w tym gra-
vamen w konsystencyach y przechodach woyskowych
Dystrybucya potym tego skarbu powinna będzie na
budowę kościołow gdzie ich niemasz iako y naprawę
tych które są seminaria żeby w każdey Dyecezyi
były żeby się nie godziło kupić tylko tych którzy są
in seminario tyle czasu ile potrzebuią należyte na-
uki do instrukcyi których przytym na szpitale
tak żeby się między Chrześcianami żaden żebrak
nie znaydował horret bowiem Duszy Chrześcian

ubo-

ska widząc pogrożach członki Chrystusowe ubogich
których patrimonia cum tanto labore Duchownego
zarywa Item na misye na wykupienie Niewolni-
ków z rąk pogańskich y na inne których daley mieysc
ciem Sacros usus tam gdzie in bereo prawdziwey
chwały Bożey Wiary S. y bliźniego ratunku Zachodzi
Takiego skarbu wzięcby coraz przybywało bo pobo
żny Fundator maiąc co dać kościołowi dat we
dług ochoty widząc że Sacrum to depositum to-
wiola kościelni fideliter administrant y widząc
rzecz bespieczney będzie mogąc porządek z
tak sprawiedliwey według Boga y sumnienia
reparty ey takowe postanowienie byłoby w całym
Chrześciaństwie przykładne bo ten scandalosis-
mus abusus tak wzięty pospolity wołaią a-
nie Stan Duchowny bez interesu doczesnego
od samego Ducha S. pochodzić by powinna a w
tym by pewniey inspirarct respectum populo
curą animam by laby zawsze zwoływa y gdyby u-
chwała w hordynku Duchownym bonum bonum
chciwości a złym oyczyzna nieomylnie prosperarch
gdyby clerus zarnie nie inquinatus manus podno-
sił do Pana Boga tako mowi Augustyn S. manus
puras sine ira et disceptatione levare ad Dominum
Zgoła ten S. Charakter kapłański staby się ze
wszystkich miar respectabilior y mniey turbowo-
ścią decorach których ga ani blask zdobi ani
ga znaczniey rym czyni owszem ozy ludzkie w nim
ich przyjdzie mogą iak w wierciadle cnot Chrze
ścianskich ani on sam w sobie rozeznać się nie mo
że ga z owoców które przynosi ex fructibus eorum cognos
cetis eos powinien by mowić z Augustynem S. Do
mine ostende mihi me ipsum Tu ktorześ rzeby
to było przeciwko intencyi Fundatora gdyby do cho-
by na inne mieysce przenoszona y nakoniec potrzeby
w fundacyi brakuią nieuzasadnione obawiano Trauda gdy
by się tak znalazła ktoraby nie ustarczała y zbiorey
by duchowne nie by nie contentowało nadto co kościołowi
Duchownych od samego officia fundowanych exigit
ale gdzie sprawiedliwa reduktya pokaże pospolicie
tamem do przytoczenia tak zbawiennego skarbu
Duchownego salva executione tego co Fundator po
stanowił ktorego pewnie nie była intencya aby
jego pia legata były spendowane ad profana wszyst
kich by ich nie applikowac na potrzeby pilniejsze
kościoła powszechnego aby wzięte ex communi
fundo providerit tak ad cultum Wiary S. tako y na
chwałę Boską tak tako że wzięte my w tych Pan
stwach katolickich gdzie zakon benedyktow Bożey Oyco
stwy przenosza bezpieczniey in tales duchowne dobra
go mieysca na drugie gdzie ich zadna by nayporzą
dniey-

bnieyste wiem ze tak Swiętobliwego postanowienia Two
dna exclucya bo unas Valuit uhiversalis ze duchowni
sine ullo scrupulo dobr Duchownych nadoczesnoć zaky-
wali Wiem nawet co rzeko na tobie proponuje ze quo
cunq; titule mieszac się Luiecken do interessow Duch-
ownych iest to same oppugnare wiare Pytam się czyli
tantum Religio potuit Suadere malorum Subornia hul-
da authoritate legitima persuasa Zyczy oney cym tego
co y wiara uczy y co wchacya od boga iego requirit bo-
ra według rozmaitey kondycyi napawac się powinno
po Zołnierzu aby wojował po Magistracie aby na-
dził po rolniku aby orał a po duchownym aby uczył
Luia bowiem z Stanem Luieckim porownuiąc tyle się
zgubnie professyą exercuie na ktora się poburzeć
rzeko y to pewnie nolite tangere Christos meos
Slusznie zdy by to był kto tak bezbożny aby się miał
thnąć tego Sacerdocium na prozne calue Luiabowe
potrzeby wiem ze woiny tych Panstwach katolickich
tak indemnitas Dobr kościelnych observuie że to
nawet co contribuunt na publiczna Skarbu potrze-
bę nieszczęsne podatkiem ale domowi grabieżcom
mogą się tacy znaleźć co to sama ochrzczone Heresee
dobra z auszcze to zacryna dominium Suum rozpocz-
nie a usurpatam Dobr kościelnych Respicionem ale
na tę tylko obiekcyą z faltszywey proiekt snadno odpowiedzieć
przekładaią bowiem przed oczy Prawa Boskie y ludzkie
a zwłaszcza że to non agit żeby Swieccy miedli co Duch-
ownym wymowić ale aby kościelni na swieckie potrzeby
potrzeba nieszczęsna wdzieli dochodow iego zadebite zazy-
waią a racyey aby immunitas Dobr Duchownych była tak
bespieczna od samych kościelnych iako iest y być po-
winna od świeckich Appetytu bowiem do summnienia
kordego iezli w tym inwityrcya Apostolskiey Ministeryi
abyśmy godzili usurpare co cudzego gdyż to cudze co
Duchowny nad same potrzeby zaczyna Fundatorowie
tey Korony zelo Pietatis substancyi Dzieciom tymnie
a kościołowi zapisuie czy moesz być wiekszą usurpa-
tio iako takiego thnąć się Skarbu na prozności Luia bo-
wa Pytam się czy się godzi przy własnym sobie co samemu
Bogu nakazy a uczcy rzeke czy wolno czy maiy krzywo
chwaty Borey zazywac tego co na uzywanie iey po-
szczęsne na świeckiego exkommunikacya pewna gdyż się
wazy kościoły z dzierzeć Duchownym sam abuse niesz-
słuby dać privilegium od commendam ustawiczne
Sacrilegium arabym miasto cenzury tak ciężkiey
wiarę kochaiącey przyzna że mocą proponcya zgadza się
z nauką iey y z reprezentuiąc Duchowieństwu Pomoc
Chrystusa w osobach ubogich ktory takie aby go na-
karmić pragnie aby go Papoci zbory w niewoli po-
gańskiey aby go wyrwolić ktorego potak wielu ko-
siach bluźnia aby imie y chwałę iego rozszerzać ktory

cierpi

cierpi po miyscach Ich dami zarazonych aby sie wyksrce
nic ze sami reflektowac nie bydą na cos porzucili
do czego przez profesyą swoią są obligowani coby za
porządek ex ministerio przyniesli kościołowi S. krzyża
chwały Bozey y bliźniego ratunkowi oraz niemasz
takich wielu ktorzy kontentuią się przystoyną sussi-
stencyą miarkuią według kondycyi swey in habitu a
nie według swiata nie bedą in particulari co ma
nad potrzebę dispersit dedit pauperibus czemuż
tak dobry przykład niemiałby extendi in universale
kto może sobie czynic exceptyą aby za nienasladow-
wac tak abysmy mogli mowic o całym Duchowieństwie
omnia habentes et nil possidentes Czemuż zecho-
cy dobrowolnie p mutuum Conversum między sobą
nie zaktywikowac co Lupstrum utilitatis kościoła
S. ktoremu przez zadnego interesu y nadzieią forta-
ny doczesney służyc powinno tak aby sanctitatem
et maiestatem Jego reprezentando wyrzucaią się
z wrzodliwey Luciferowości y nas pobudzili tym sa-
mym przykładem abysmi niemi pogardzeni nie za-
topiali się w nich znadawczych cnot Chrześcian-
skich bez ktorych niemożemy ani służyc Bogu
z Jego S. Chwałą ani oyczyznie z pożytkiem dwa-
tyle na ostatek potrzeba że im więcey stanus spiri-
tualis di tak tym bardziey status Secularis ubożeie
y gdy więcey ubogich coraz przybywa toć in treba
succurrere ac tandem nie bydzie czym ani wiary Stey
czym bronic ieżeli tak dietta zacne Dobr. Ziemskich
dziedzice będą w Duchownie bez żadney prawie
oyczyznie y ubogiemu pomocy naiście tylko zbytki
niepotrzebne albo niektorych Familij zbogacenie y
ieżeli Duchowieństwo nowey nie zechce Fundacyi erigere
zdochodow swych według Zbawiennej ktorey
Zyczę między kościołem y kościelnemi reparacyi Zgo-
da bo powinno być principale obiectum in regimi-
ne żeby nigdy wiara S. niebyła między dziatkami z dobrem
pospolitym Prawo nasze z przykazaniem Bożem bo-
stwo nasze z władzą kościoła y Jego dosto-
ieństwo z konkonwersacyą oyczyzny to nieomylne
Zwierciadło ieżeli kiedy według swey profesyi żadnych
uczynić ley do ktorey obligat powinność

# KROL

Krolestwa nasze będąc ze trzech Stanow złożone wiem
że krol reprezentat pierwszy aratym powinniśmy
mieć omnem veneracionem y ten respekt ktory Chara-
kter pomazania Bożego et dignitas maiestatis za
nas wyciąga powinniśmy honor y Sławę kościoła na-
szych sakramentalney oyczyzny oraz nasz Sta-
dza zakładac y te im fidelitatem swiatczyc per omnia

Generositatem

Generositatem która maią inszе narody ku Panom swym per
vilem seruitutem aby Panowie nasi umieli sobie zacowac
tę naszą obserwancyą pochodzącą bardziey ex affectu nas
zego przymuszu y aby na ten affekt pamiętaiąc gdy
niemaią żadnego z urodzenia prawa do korony naszey
nabywaią ieśt suffragia wolnych narodow Stat się
godnemi Panowania przez tyle cnot ile maią vitalopa
tok ale trudność na naszym wybraniu y ich woluns
ci zasadzac wyuzycieniu krolow naszych iest to tak
exhalacya z ziemie ktore ledwie co słońce poperabo
rem swem wyniesie aż pod samą kulą zaraz się w
ciemny obłok obracaiąc obfuscat omnem jego splendo
rem ledwo corę ex sinu Ziemi urodzi aż zaraz Słoń
nami zbroi tak ledwo Panow naszych nad głowy
nosce wyniesiony aż zaraz pobarkach naszych ra
dziby deptali radziby zeby przy zamienieniu wolno
ści naszey / ktora ich wywyższyła / samych tylko zmieli
Zawsze by się kto rozumiał że każdy panuiący za
kłada termin wyniosłości swey et solicitatem dera
nas bowiem pomowe przykłady ze Tron wstępuiącym
nam zostaią pierwszym do niepamiarkowanej ambi
cyi stopniem a zwłaszcza nasz niektorym wolnosc
y prawa rozporządzaiącym nie pozwalaią Jest to impet
powietrze chcieć zatrzymać ktoreść bardziey wyżie
ra im za bardziey przyciskasz y nigdy tym szturmem
wiatr nie wiecie Sparo dyffusus iuani zaki kiedy mu
się co opiera Supponendum tedy że rzadki taki krol ktory
by honoru y sławy swey w tym nie zakładał aby to pie
lamot co na tadry jego resistit a nieb ogdzie y nay ta
skawszy trudno temu wierzyć aby oyczyznę bardziey
kochał niż własne potomstwo Jnfavorem ktorego bę
dzie myślał zawsze ex regno electivo uczynić hereditarium to ppetuum na Rzpltę Staniesie periculum
inevitabile rzecz tema nie zabieremy obserwowania
tak status nostri aby smy mogli z wszelką ufnością
z dobrym Panem cooperari dobrego zaczęgo abysmy
tak chrystki aby nasz den krol niemogł excedere w
interesach swych extraordynaryinych powinności swey
wzięty nie zeby ani krol nie miał żadney okazyi za
excedere ani my ad nostandum z temu krolowi obe
dientiam ab dwojakim sposobem Pierwszy trzeba taki
stanom Rzpltey postanowić zeby krol wszelaką dobre
władzą zakładał panowac nad wolnym narodem nie
nad niewolniczym zeby był bene suaser ze szczerością
powinni respekt jego charakterowi to czynić miłość
samey tylko cnocie Drugi tak formam subsidy o
warbować zeby krol sam przez się y dieta własney
woli w niczym niemogł naruszyć bo szkodzi bez
raz bez extraordynaryinej cnoty krolowie nasi nie

maią

maią in szey racyi w wolnosci naszey ani ią kochać
ni obawiać kochać naturalnie nie mogą bo przy ley
pierwszey sam krol iest nayważnieyszym nie wolnikiem
co proponit to zawsze suspectum despicere to co proponi
nuit u cryni to illicitum, obawiać ią także nie mogą bo
bene że ley nie rad mi asto postronnemi wrzytkiemi con-
tra statum Crimino huiusmodi y ouzem dadą do
nich okazyą ale niech to bylko krol widzi że prze po-
rządne y porządne postanowienie morze lubi y
Rzpltey tę uczynić reputacyą która w innych rzą-
dach estimat chwycić się inseparabiliter prawdzi-
wych ley interessow mogąc bespiecznie tę reputacyą
attribuere Imieniowi y Panu swemu atak amor propry
stanie się vinculum miłości pospolitey która swi-
nien oyczyznie nazbawiennym iednak subiecty po-
stanowieniu należy aby się krolowie mieli nie tylko
czego obawiać ale żeby nie mieli sine periculo do
dobrenstwa swego pomyślec orbych y szkodliwych
oyczyznie intencyach do których potrzeba aby do-
bry porządek zar naprzod się zagrodził na drogę
aby subsistens zawsze racye wstrzymne dyffidencyi
do Panow naszych przykładzey nayprędzey się dało
dobra pospolitego starania obrocą się wse iedynie
sine fructu conaty z naszey strony zabrać serca
panuiących a gdzieby mi strachami podeyrzeń
szczęść się ządzy krolowie nasi nie przez oppressyą wol-
nosci nie przez praw przestępowanie ani arbi-
bitriam potestatem uzywali ambicyą swoią gdzby
nim zawrzą panować nad nami, panowali nad Pa-
nami swemi gdzby nieto co się ich wolnosci sprzeci-
wia ale racyey bez samey woli boiest siebie samych
umieli rządzić tacy stawszy się sercu naszych Pa-
nami z godnemi ustnosci naszey panowali senedc
primenta libertatis wielowładnie nad nami gdzby
się to onich mowić mogła co o iednym dawnicyszych
panował aby z wolnszey stadły panował Ego sum qud
cunq volo quia nihil volo quod justum est. Ruchay nasz
bybie iako ben bene intencionatus y prawdziwie kocha-
iący oyczyznę cry nie z nayduie posłuszeństwa w Woy-
skach byle tylko na same obronę oyczyzny używał
zgody w radach byle się sam nieniechał sprawie
słuszności w radach byle się sam w nie kochał Prze-
mysłu w ministrach byle się sam dokierał ochoty w
Rycerstwie byle sam był Doney powodem miłości na
wet y wiernosci wpoddanych byle sey był godzien
y byle mu się stał iako powinien oyciec może naypo-
tężniey rymenarcha się despoticzne Dominio dla
dycenia Stawszy tacy wdzięczy prescindować y które
ią nad tę curę Regalia Bożnie momenti gdyż nie

mi

mi kontentować chcieli y gdyby wrnali że maią przez to salva omni libertate odprzestrzegać się wszelakiey
biiey y woney przyść ad hunc properitatis gradum
ale że nietylko trudno o takich Panow lecz co więcey
nasz Rzeczpospolitey status wcale nayteprzych reprezentować nie
że albo im być ztąd przekłada że nam w niwczym
choćby chcieli prodesse niemogą jako choremu przy
słabiałey naturze nayuboższemu lekarstwo
które tedy koniecznie starać potrzeba aby nietylko
mieszkali y mogli być cum utilitate kłopotu
nasi ale żeby choć naygorsi szkodzić nam w tak
rzeczy nie mogli według odpowiedzi polskiey jednego
któremu pewny cudzoziemiec chcąc exagerare limi
tatam Królow potestatem zarzucił Qui Polonis non
habetis Regem nato mądry polak odpowiedział Imo
habemus Regem sed non Rex habet takiego tedy nam
potrzeba abyśmy go urządzili y mogli nasze
na tym Rzpltą wczule kłopot przez swoie ferowe za
wa Securitatem od Panow swoich kiedy sposobu
niema przywrócić ich do exhacyi y zabiercctemu
co nas a nie y exhacyi Królow naszych rzecka Ten
że chce nad nami panował niechże będzie poddanym
że prawa nadnim maiąc Authoritate panować
powinni Ktich ma moc y władzą dobrego a złe
zwalczane do tego niechay będzie Panem wtrzeciego
narodu ale tak nie żeby ta kondycya oraz żeby ustał
ten niebezpieczeństwo swych poddanych którymi się
nato poddaie aby ieden człek przez swe chciwy nie
przywiódł całego ludu bo żeby wszystkich ten przez
swoią niewolą mierzył y niemierzone wynosił py
chę y próżną chlubę iednego człowieka jako Bernard
S. mówi. Proses est ad subditis exercas sed ut pro
dc te Żeby my tedy według tey definicyi mogli się
podług zdawna panowania tey sposoby dać do za
dobrych Panow kochaiących Ojczyznę sprzeczne pozyt
ania przeciwko złym ktore potrzebne do wolności na
szey tak bezpieczne żeby żadney niemogła mieć do
puszczonych sobą dyspozycyi y wiązki przykrzey
nigdyś nietrzeba spodziewać pacatum et solidum
regnum Rzpltey ale ustawicznego sobie dokądciś za
mieszania Cuncta post qui cuncta timet stądże bier
zy aby ministeria status ugruntować wdzięcz po
wadze y mnie in hoc exercitio Jako i Rzpltą ipsa in
stituto postanowienia od moderamen absolut Królow
potestatis Connaturalis legum custodis żeby postrzegali
żeby król nie czynił nic przez ich rady et particulatione
żeby mieli prawo y moc resistendi gdy widzą że nowin
aby Rzpltą mogła petere rationem nie tylko z króla złe

panuiącego

panuiącego ale y z ministrow Zły mu panowac pozwa-
laiących przeciwnych stanie komu naiwa powagi krolew-
skiey z bezpieczeństwem Rzpltey powagi bez ktorey król po-
winien mieć ten activitatem et stam iurisdictionem
ministrow gdy się stana unica instrumenta Stawy
rządzi w ktorych Jego Panowania bespieczeństwo ludy Rzpltey
przy ciągłości ministrow nieby dziś mogła dostatecznie kro-
lowi oddzien dufać mu rowno et eodem spiritu że-
chce zawsze cooperari do konserwacyi swey Jeden Ce-
sarz Rzymski zanie sobie medium pochwały pod-
chlebstwa niepodległy kiedy bywa miał dobrych po-
rad rad ow ex prowincyi odbyć co mu złe regardi moga
Drugi sposob żeby pphuim subsistat Regimen Rzpltey
tako abym szerzey subsequenter sub articulo forma
Consiliorum kiedy bowiem rospadny niemoc tylko con-
demnare cerye kostuie zwyczay kadencyi sejmow
naszych co dwa lata y to na sześć niedziel tylko
odepiero kiedy się seym zeruie o ktorym morc się
tylko mowi Nemue iunt gentes et popali meditati
sunt inania co za existencya Rzpltey co morc się
dziac in hoc interstitio dobrego, impetrowac potestas przy
krotce ad apparentiam składa senatus Consiliu albo pod
innym tytułem rady ktore trzymaią z kreatur swych de-
cidit według okazyi ingraviscentis negotij ktore po-
tym prędko na seymie agitanda poniewaz tedy rabie
est to suppeditare krolowi aby sam o prowin-
cyach Stanow o ogorzeniu według woli swey radził
tym samym despotice panował to się stanie chronol-
ogicznie że Rzpltą bydź destituta omni Consilio natura-
liter ad beneplacitum jego dewotek krolestwa Regi-
ment w takiey cyrkumstancyi wystawiam nayp-
radan rzeczy tako tylko sobie trzymy krola ogrzey-
szego by scrupulosior bydź w naymniey seym
praw haruszeniu Natura rzpltey tak pewnie gdy by
bez seymu et participatione drugich Stanow pospo-
pulu radził y tak pod nayspodzey Sanek ktory by
miał dobre intencye et dispositam requisitam
do rządow Natura Status nostri niedopuszcza na-
towac ogorzeny etiam in casu nanegravyscmo
w ktorym mogłaby bydź Ewangelickich owych Jaryc-
szow Zbawiciela ekspiracyą zemi niegodni w
sabath leczyć chorego to iest rzecz niegodzi się Rzpltey
rządzić bez seymu kiedy vanit adensetur Wystawiam
ex converso krola złego że lepszy morc mieć do uymowania
sporow złych intencyi swych ad despotica regendi tako
umovendo Rzpltą a Consilio albo prze trzymanie se-
mu albo przez tak długą bo dwuletnią Sek kadencyą
Przez sposob uważny że zapotestas krolow nasz
prasidentowa przez Dystrybucyą Ważansow et Bonor
Regalium sednych trzymać in servila obsequia spe
nadgrody

nadgrody drugich bonum powaz sima nadgroda auxytku
p hanc ślyszmam posestatem suri obeymowac libertatem
recte et in corrupte sentiendi p bono publico pytam ze pry
przod co zapozyck z tego in publicum ze krol ma co rozda-
wac Rzeczta zadney niema korzyści oprywatny Zy
dka a przeciw powinien by interesb dey nad pardykulas
ne pferre a potym co tego zaprzeczb zeby krol sobie czy-
nił kreatury kto bowiem cyeryene kocha uczcy powinna
mieć zadne respanowanie obligacyi nie zapisywalne do
natury y iak wszystkim powinien opiekuy y stara
nie tak wszyscy tu wrodzone affekt y nienawiść mo-
gą bycpewien byle korzystat w wibronci podanych
ze pielgrzymuje bey bezpiecznicy naniey polega nie
nie kiedy mu bydzie przedayczą i do urzędow tak Da
chownych iako y woyskowych dne Dobrze ze do dyspo
zycyi krolewskiey kasery Ale co ad officia Civilia te-
bym tylko zyczył krolowi zostawic ktorych fundacya
niechy ni libertatem in conviis publicis albo ab-
rogowanie corpus korpitey niepowinnyby zadney
miec dependencyi od krola leez ab o lechione wszystkie
nie rodzielnie stanow Rzpltą bydą wolna niepowin-
na ingrerować sie czy pisi takich ktorych albo fawor al-
bo interes albo zabicia respekt na dzis co zas
Dobr krolewskich codzienna usy expedycya takie
ich nie sprawiedliwa dzielenie dystrybucya y tak da
remna potentyjnim Rzpltey Turdi dyspropacya kto bo
wiem nay wiecey posiadet ex hoc pake benemerentia
zeczli nie Pawbryu Dworzy w Dwuy albo trzeciy nay-
częscicy nay urzędzi Panowie ktorych kredyt wyrosła
te Donatywy aby sie krol ich wcale odwyp it Pan ktory
traci fortune na usludze Rzpltey niedostanie tego
chleba zeczli z niego Dworzanie interesu zadnego Ex
monumentum ppetuowac sie niemoga Zasta sta
tutia distributiva znowi equalitatem kiedy czyie
sednych fawor przez zasługi wynosi drugich niecha
wiec sine respectu panstwa na zasługi to zalecamy
aby obronic in melioren usum Dobra wszystkie krolow-
skie to iest in ventum ubogiey szlachty Rzpltey
p administrationem skarbu in traby z nich pomno-
howany proporcionalie przyłączyć do urzędow aby
ci ktorzy in officijs civilibus et militaribus służą
za. Dyetyzne miasto expektatyw czysto nie pewne
miedzy ustami zasługi merceden ale Ludzie
nazwac sie more panis benemerentium co ex redi-
tibus zostanie przydawac nayprzod woyska albo in
rzeczpetrzeby publiczne na ktore choc nayspitnieysze krol
nigdy nie wystarczy krol ieżeli nayty skarb nie ma
ale to rozdawac zyska in drym sposobem lubo zwycza-
nie ad nego deminuitas pełnych sobie nie przyswoi
czyni abotego zawodzi sie krol natym gdy rozumie ze

mil

mu kto ma wielka za ta obligacya za konferowana koronerzyne Arasz on est key proprietarius co dacie nie z swego ale z Dobr Korpitey ktorych est tylko dispensatorem prywatny Zabrac nie stracu ktory ordina na krolestwo rzeczyne bo bo stapiwszy urzędu intratnego bydzie miał y chleb y honor lecz tych ustanie Spitrog mercenarij krol nie bydzie miał czym handlowbe salarium publicum a skadkie do zapredania Jey ustanie Dyffidencya do krolow odrazey im sposoby do korrupcyi ustanie nastatek inwidye machinacye kto dziwe zawrzecia miedzy konkurrentami a znich zazdrosna pomsta przeciwko krolowi wtych ktorzy sie konkurrencyami Jego zawodza bo czesto mierzaca merita swe secundum suum temperamentum do skapienia wadansow bardzy lubie mylic nemo est qui sibi mercis suis aequiparare queat im rest kmiecy y obrotniejszy tym sie zda ze powinien byc najgodniejszy y najzasluszniejszy Sytam sie to raporzyla dlugie lecz prywatny a tak a sama Dzet y czy nie stworzniejsza aby ci ktorzy corpus Jey componuiq albo ci ktorzy Jey albo stuza mieli naleznosci z Dobr krolewskich subsidium aralisz przytym do urzędow intratnych nie bylaby wielka emulacya aprzez nie nierownie wzrosza applikacya ad capacitatem y chociaz takiego urzędu dostapi zeznanie nam anticipative nie za stuzynszy miałby przynaymniey okazya bene merendi in posterum Exercitium funkcyi swey nie tak rzadko sie czesto zdarza ze ten ktory sie stara o krolewszczyzne ani Jey zasmuzy ani za otrzymawszy mysli odstuzyc y to do uwagi podac ze ten tak ktos do kapitat Korpitey Dobra krolewskie obracaia sie prawie in bona hereditaria spadaiac successive per tot generationes z Dzieci na synow et perennando za konversami ad cadendum ktorych przez truchnoty krol odmowic niemoze y tak w tonym Domu Crasen tadnych zasiug niemasz a przeciz kilka albo kilkanascie starostw Senator zas ministerstwus urzędnika Sosel Deputat y officialista bardzo ze tadnego swoy trudu nemo proprio Sumptu stuzy Cywszelkie siedzi tez ze czy y czesto zle stuzy y ze wzgubie Jey czesto nadgrody siuszna zeby tas sine gravamine status reciperacya Dobr krolewskich a sospesoribus trzeba nasz ordsu wszak przytym krolewszczyzn rest to ze wynosi srzednia retura intrat nie cedzie a data konsystencyi rzeczy trzech lat trymaia la Sospesorowie po ktorych expiracyi nieck skarb odbiera in usum salutarem Korpitey dlatego consensus ad cadendum ustaley powinny y dystrybucya datura walnie czyc in hoc interesshio a Zemin no konsystencyi y tobym Jyczyt aby Chronomie krolewskie

sowsbie były także w administracione skarbu z których
aby regularnie dochodziła quantitas zalą skarpta na
znaczy na sukcessyencyą należyta krolewska secun-
dum dignitatem maiestatis abo dla dwoch rzeczy
Pierwsza aby skarpta nie tało zawsze pewnych swych dro-
gą aby krolowie niemieli żadnego starania ekonomi-
cznego y nie myślili tylko tabie dobrze gospodaro-
wać in hoc regimine krolestwa Trzy tylko wszyst-
kich warunkach naygruntowniey sie despicere
zbawo nasze dependet od nas samych skarb gdzie skar-
pta contributa w tey mocy żeby nietylko extra po
stronnym nieprzyiacielom mogła dać odpor ale aby
y abisma złych panow ambicyi skarb przytym
gdzie zgoda z porządkiem w radach et regis in exe-
cutione praw nayprzod krol nam niezawodzi
chyba samemu sobie dobry zarzy wdzięczen cyzy-
zhie za wyniesienie na tron dobre stany nabydz
sircey nie zrzekaiąc tylko w tak nayprzednieyszey repu-
tacyi u obcych narodow dosc porządzen zbawo siedzi
tego przypilnuie ze wszystko stanie co prawo daie
Zgoła ten nas krol prawdziwie dobry przy wszelkiey
wolnosci gdzie miał snadna prerogatywe udzielne-
go monarchy byle chciał exercere authoritatem
imperij in reparabiliter z cała skarpta Jeżeliby kto
mierzył się nabyć bytaby obarczona potestas Regia
nieth przez dwary w bym samym bezpieczeństwo bo-
rzebie od krola warujemy czyo ustawne dostoyeństwo
zakładamy gdyż to co pan gdzie sobie dać powinno być
principalne nad którym tym pewnieyszy się oni bydz nie
gdzie mogł dać żadney okazyi do irytowania pre-
rogatywo sobie skarpty ani sposobu nawet miał wy
konać złych intencyi do których latwa w korzyść
panuiącym dysporycya bo niemaiąc żadney mocy
wytrzodzić przeciwko dobru pospolitemu y będąc
przez to samo extra omnem suspitionem czyż nie
gdzie pewien trwałego y szczęśliwego panowania
kiedy wszelki metus nas a znagu ustawiczno o-
strzega do nieubezpieczowania dostanie tak dalece że
o krolu naszym w takiey gdy dwaiy zostawiwszy
gdzie mogło z respektem mowić monuit hanni-
bibil metuens Śmiele panuiąc bo niemaiąc się
czego obawiać niech że to sie to kiedy dwary że nas
abusus Regiæ potestatis złey rzeczy w krolu naszym
że się rodzić czyż Panem skarpty ale za łaską Pa-
na Boga konserwuiemy go dobrą iusta tibula skarb
że krol ure y conviction gdzie że się tylko pier-
wszym stanem componens zdrugiemi dwiema re-
gestatem skarpty incorporabilem który iest symbo-
lem Troycy Przenayswiętszey Trzy stany a jedna ska-
pta a w niey individua tych stanow potestas a
ieżeli tak iest to z natury swoiey skarb nie po-
winien krol żadney party kontrarney wspomagać

dey y żadnego prywatnego mac interessu ouszy tych oryg powinien sobie widzieć, tak nayuroczsza et n limita ram w Kerpitey co bydź niemoże wrelu personaliter extendere z cechą trzeba a tedy maiąc koniecznie par ticularem krolow: aby za miata tako należy ogni versalem Kerpita krol tako głowa bydź maią miał niemniey zupełna z tą tylko nadzieią potrzebna dy stynkcya żeby to co sam przez się tych nie było nulle tak ich z respektu z Kerpita absolutą potestas tak żeby tylko w tey samey decentralności suos fitas authoritas imperij y żeby ten nasycie Stany ani żadnego interessu motivum nigdy niedzielito krola od Kerpitey a tak przy dochodzącym dobrego porządku postanowieniu krol nie będzie miał woyska bitnego y tego skarbu obfitszego czyszcze będzie miał tych nasycie ambicyi swey bydź tyl ko obcyzą tego ktorego wszystkich sąsiadujących do stawy powabu zażyć chciał in rem z Kerpita staraymy się tedy iak naypilniey wyrugować ich dependencyą przed stanow a wnet zupełną moc y władzę niezmiernie na Kerpitey wznawiaią wprzod że wielka potestas w krolu znosi formam et spem tam Constituendi et perpetuitatem demonstrat tedy krol uczyni tak niedependentes od Kerpitey iakoby żadney z nią nie miał relacyi y konwencyi bo przez dobrą Jurysdykcyą stanie się od niey od trzecich sąsiadów y przez partykularne swe interessa publicznym przeciwnieniem p unionem zdo być przed stanow co abrogować Jura Regalia cum Juribus Kerpita nierownie wiekszą będzie dać ile Judicio bo legitima potestas Regia żeby za bowiem krol miał dokonała nie będzie mogł ani chciał oderwać tak od władzy tako od prawdziwych Kerpitey Interessow uczuje że niemoże być szczęśliwy bez communem Ojczyzny prosperitatem

# MINISTRI STATUS

Rodzego Panstwa Stany y rząd wszelkich Rospolitości dzielisię na cztery rodzaiy y nie masz żadney materyi in Gubernio takiey ktoraby non reducat do tey czworakiey repartycyi zazywaiąc nam te cztery obiekta niech będą na celu które są sprawiedliwość, woyna skarb y Politices tako cztery elementa Constituunt mutua ad Conservationem universi y oczywiscie natury wszelkiego stworzenia tak wszystkie rospolitości tych czterech materyi powinni należycie Konnexiya subsistere żeby iedna drugiey była stateczna pomocą y tak woyska niepodobna mysmać bez skarbu tako y skarbu dostatecznie securitas dzieie sub favore woyska provident powinna dobry porządek utrzymuie in Politie sprawiedliwość y ta sama sprawiedliwość dobry czyni po-

rządek

radek mamy tego żywą representacyą w Posrzerze naszey przez
artykuł ministrow Stanu ktorych nato postanowiła Rzpsta aby
wszystkie negotia regulowaiąc się do tych artykułow fundamentalnych obserwował y tak Hetman Minister Woyny
Kanclerz Sprawiedliwości y do expedycyi tak cudzoziemskich
iako y domowych Kalery Marszałek Status Auditis y dobrego
porządku Podskarbi Skarbowy y wszystkich generaliter Stowarzyszonych Rzpltey ze wszystkich Statebyi y Capita to rzecz wszystka
sądzić dobrym porządkiem in civilibus gospodarować y Skarbem władać iako się in Statu monarchico pure Jura Regalia tak mądrze Rzpsta in libro distributionis Skarby Ministrow aby przy ich
pilnej attendencyi ieżliby w kroluiąc albo w Głowie naszey szkodliwe wzniecił życie zamysły niemogły nieiakiego dokarau mieć
tym sposobem życie obudwie przez przykład administerio
Status Auditorskim które za prawdą brakia krolow albo nie
rozdzielnych od prawdziwych Interessow Rzpltey y dobra
pospolitego owszem na ich poradzie iako na Skali zawisła Unionem Maiestatis cum libertate aby iedna drugiey nieprzeważała y aby p hoc custodiri et salutare equilibrium tak krol
według praw sprawiedliwie panuiący był wolny od niesłusznych
y obcych przeciwko respectowi napaści iako y wolności aby
był bespieczny ab oppressione Maiestatis ktorey się nigdy
nieprowinniemy się obawiać gdyby Ministri Stanu kalerzy pamiętali powagę y umieli sey opportunitate zażywać pomiarkowawszy bez ich kooperacyi nayprzod krol nayrzadszych
swoich intencyi wykonać niemoże ha tey rzeczy powadze Ministerio
zatoryta Rzpsta executionem aby to coraz decerniret był
prawem Ministri Status przestrzegali do skutku przyszłego ale co za custodes legum pozlicz nastraż która
ktoby chciał postawić podobiem nieprzyiacielskim nietylko
przez zadnego oręża y broni ale nawet z zatkanemi uszami z
zasłonionemi oczami z związanemi rękami aby iako pogańskie
bałwany ani widzieli ani słyszeli zadnego nieboszczyzny
y ani mu zabicie mogli Oculos habent et non audiunt Aures habent et non
habent et non vident Manus habent et non palpabunt to na
coz się przyda prawa stanowić gdyli ich zobserwancya
niepodobna przestrzegać iakoz zaś ich można przestrzegać gdyż
nabo sposob nieznayduie y polici ci ktorzy semina in vigilare powinni niebyda mieli tey władzy kto dopuszczał żeby
sey impune przestępowano gdyli tedy chcemy in Ministerijo Status iako namocnych filarach wspierać się in Gubernij trzeba in dać warowne podpory y gruntowne fundamenta żeby ludzi potrzeba co w krolu Judicium aut abo
w wolności nadprawa excessivum powagę y moc urzędu swego
miarkowali coraz potrzebnego et percipiendum lege approbatum skutecznie podpierali Dotąd wielka dokąd przeszkoda że ministrowie in Jura Status
jedni zaciągają sobie na przykład ludzi woyskowych bez konsensu Hetmana trzymaią ich w swoiey komendzie drudzy
Paszporty kupcom dają in defraudationem Skarbu inni bez
konsyderacyi na kanclerza do podpisu przynoszą dają krolowi zkąd nieznaczne pochodzą inkonwiencye y ktorym odziando iak nayspodzszey życzą konsyderacyi w Postanowieniu
tych Jurysdykcyi tak aby krol miał wnich do Panowania

Fruchtowan

fruktuosam administratem Rzpltą nienaruszoną authoritatem y kady
prywatny fortuny swobod swych securitatem Alias ereid korde
ministerium Status nieboże zabo nalezy zredney strony in exer-
citio publicyi swey a zdrugiey przydaie ciele niebędzie pomiar-
kowania in hac emula Matre stabis ad potestatę będzie zawsze
ponaszemu zaboscu dotąd dueia ze ministri Status będą albo
vitia mancipia krolow albo z sług Rzpltey Stanowią stanu-
mi czemu obuyzu zabiegaiąc kayprzod quo ad constitucn-
dam ich authoritatem nic wiecie lepszego sposobu zabo
sądy ministeryalne ktore nie są expte prawa przyuiesc
ad formam sufficientem aby przez nie trymac in Continua
rigore według reparticyi do ktorego ministeriow należy to
przez prawo Rzpltą decydowała bocasc aby authoritato tych
sądow manutenecat Statuta zar naruszc postanowienia nie
tylko karząc przeciwko prawom delinquentes ale y obser-
wuiąc oraz, aby in suo cursu naturali nieustawały
wszytkie prawa y zuyczaie dobre do ostatniego
szego rzędu należące Te sądy żeby się odprawiały tak
podczas Seymu zabo y po Seymie sub residentia kro-
la et assistentia Primasa Regni Marszałka Koron-
skiego Senatorow y posłow Deputowanych ad hanc
Stabam seu Conclave y secretive Ministrow ktorzy
zabo Plenipotentiarij Rzpltey y procuratores do-
brapospolitego będą powinni mieć attendencyą
wszytkich spraw y interessow Cyczyzny zabo Seym ob-
szerniey sub Artikule Seymow, Ze tylko przydaie
ze Conclavia Ministerialia w materyach dopiero
proponowanych niepowinni mieć tylko potestatem
deliberativam, relative do Seymy całey Rzpltey per
formam Consilij w decydowanych zas y prawem ob-
warowanych Directoriach per formam Judicij. Jakom
zas sobie założył pro principali obiecto należy to ob-
serwować w wszytkich symetryo zadaie sobie kwe-
iako to pogodzić żeby z iedney strony wszystkich
potrzebnych prerogatywach Ordynacii ministeria sta-
tus dla bezpieczeństwa Rzpltey, a z drugiey strony
zaboscu niebawić abym za nimia potestas niebyła a-
busiva et prejudicosa Pytam się tedy et custod
quis custodiet Warunkuiemy sobie securitatem od
iednego kroka Strzeżmy się abysmy 4. iniasto ie-
dnego niemieli confidendo in Jura Regalia y Sta-
dalac w Ręce Jch tanqm ad fidei depositum Salute
publicam S. gdyby między te czterey Ministeryą po-
działi 4. przykładne cnoty stanowiące kogdeyo
krolestwa sprzeczne to iest gdyby w Woysku Decret
tat Męstwo które wzbudza Miłość Narodu Obrona
Cyczyzny nieodstoi prywatney Ambicyi w Kancel-
laryi ta prudencya ktora non degenerat w poli-
tyczne z czasem fraszkowy Duch w Skarbie ta
temperancya ktora prospicit potrzebom publicznym

Zadnym

żadnym się nieuwodzą prywatnym Interessem ni Politie tą vigilancią która nigdy z oku nie spuszcza dobra pospolitego nie mieli smy się iego obawiać od Hetmana Woyskiem według Ambicyi swey władnącego od Kanclerza sprawiedliwości nie dorastaiącego albo publiczney negocyacyi nieznaiomego od Podskarbiego Starostwa Deputat nie administruiącego od Marszałka dobrym porządkiem varijs casibus Kryptey nie zabiegaiącego mogł by tu lista przykładow cytować które do Historyi odsyłam iakie Krypta często ponosiła Calamitates, albo p capacitatem albo p insufficientem authoritatem albo p abusivam Ministrorum Status potestatem ale dzięki Bogu naszych nieszczęśliwości takowa iest racya że nikt nie ieść w swey Funkcyi iakie powinien Constitutus która każdemu tylko particulari profitua a publico damnosa tak w tey materyi słowiąc kwestyo która sobie zadałem podaie moderamen tey zbytecznej władzy która powinna bydź in ministerijs ale nie personaliter w Ministrach Jeżeli mnie kto spyta iako to rozdzielić odpowiadam snadno kiedy władza y powaga non est proprie ubitu ale mocą y wolą Kryptey sierszy sposob zyskać iako Krypta dzielnie na tey prowincyi Wielkiey Polskiey y Litewskiey mieć że każda z osobna ma swoich Ministrów to iest dwóch którzy na przykład trzeciego potrzeba aby każdy Minister miał swoim Ludzi powinnością tak tych podziałem niemia potestatem drugiey się emulacyą zbes dobrey Ministrow administracyi przybędzie a przytym tak exercytium Wielkiey Funkcyi stanowić snadnieysze każdy Minister swey tylko pilnuiąc Prowincyi interessow, drugi sposob aby Ministri Status nie byli iako za dorywotnimi Rzeczpltey Rzymskiey miała Consules iako wiemy co za potestatem mieli w Woyskach iako y w radach radach ale ich co rok odmieniano aby im nie dać więcey czasu na złe zażycie iurisdykcyi swey ale że tak częste odmiany niemogły być bez dużego ustawicznego zamieszania mieć by nasi Ministri Status byli sześcio letni dorzy czasu który per Applicationem chca prodesse Cywilnie czego który by sey chciał albo drugi albo ustawicznie w Izbie swey albo niemogł starzey służyć nie p incapacitatem albo przynaymniey mieli zagrodzoną drogę p Terminum limitatem z strony Funkcyi swey przez ten czas zamierzoney każdy starać się będzie aby iako naylepiey czarność w administracyi swey y aby imie dobre na przykład sukcessorowi zostawić do naśladowania

alias

alias co za sposób może Rzpltа mieć porbycie Mi
nistra abowie Ministerium administrującego z
na zgubey iey zawrzętego albo natalnego kto Jey
Dnakowo szkodzi ob defectum potrzebnych ad Mi
nisterium Talentow Pierwszego prawda może la
dzic et deponere ale zato wszystkie crimina Stat
maią vkaz twoie patrocinia takie Lady mogłyby
kiedy dać okazyo do rewolucyi ktorey vchodzic
Suppono ze żaden nie będzie tak zapamiętały aby
Ie nieprzełożował na prożna władzy Lewey ex-
piracyą z Rzpltа Snadney to Verbrechen malum
transitorium drugiego nie masz zato skarac pro-
pter incapacitatem tego trzebatedy cały wiek
cierpieć wszystkie z tąd pochodzące inconveni
encye zereb będzie dozwolonym to rozumieć godno
ad hominem adversyi Ministerium administrabit
ze kto unum omni competenti dignitate będzie
Jemenitissimus erga patriam żadnemu nie zosta
rzeć przy podeszłych latach iakoż może czynić
usum choćby nayweższych z przyrodzenia Talen
tow zwłaszcza na przykład Hetman szczęśliwa w
nim odwaga rycerska ktora miał z młodu y
ktora z laty tempnie a ktorey koniecznie potrze
ba do commendy woyska Turpe senex miles
a przecie chce umrzeć Hetmanem zakoż temu
mędrci inaczey tylko co dziesiąt lat nowe subsisten-
do dubicta ktorego czasu expiracya przewie
albo złą albo niepodobną Ministerij administ
racyą przyzna kto ze ~~tą~~ racye godne są uwagi
z iednej strony ale z drugiey może te uczynić
obiekcye iż kiedy nie Kasti minister ad votta
despotica publica gdy przez iego osobliwe qua-
litates prosperant interesa iego reparacyi
kiedy expectancyi potrzebney nie będzie nie może
być nic grzi Judicio ta stat odmiana przez
ktora zły podobno nastąpić może odpowiadam
na to że coż niema być w tym Rzpltey szczęśli
dzie kontenta z takiego ministra prolongatę
do drugich 6 lat Ministerium Jego po nowym
actum być tylko wiedział czas iego zamierzony
gdyż co to samo constituet być dobrym żeby to-
bek zabłysnął nabo prolongacyą Trzeci sposób że
by Ministri Status ad Solum beneplacitum kro-
la niebyli ale iako kordego Solus dependet a fidei
exercitio ministerialnym tak nie słusznie re-
go żeby Jak król z Rzpltа obierał na Seymie zkby
ani Fawor Dworski ani respekt przy nim zbyt ani

Zkuye

Takye korrupcye niemiały mieysca natakowych
Elekcyach y uchodzac niezgody zawziętosci zinter
cives cremuszby nieprogredi bo nich zwyczaem
Rzpltey weretkiey per tacita Suffragia ktore
nieh by były da dystynkcya zeby pored dzieci
krysce Senator bure a krol dzieciec w nadgrode
tego ieseli dla racyi mianowanych z bespiecze-
stwa Ojczyzny transferk ius distributiue Justitiae
ad pluralitatem votorum całey Rzpltey. Nie
takze nierozumiem słuszniey tego zeby Minister-
ia tak wielkiey konsyderacyi wrzędy tylko były mia
samych Senatorow dobrze zasługuiących na rze
takzeby kordy viceprim mogł ne despicere
aequalitatis przyść do tey godności ktorey rzadko
albo nigdy choc nayzdatniejszy niedostempi po-
ki ministri będą perpetui y poki co lat 6. Ministe-
ria wakowac nebędą zeby zas z Senatu subiecta
obierac racya tego ze Senator supponit będzie we
korey experiencyi in tractandis negotijs y iako
zdolnosc ma gradum ad Senatum takowemu po-
winien by miec per iustitiam ad ministerium
status taki porządek zachowuiąc zeby semel Mi-
nister ktorego czas ministerij expirabit wia
krzesło tego Senatora ktory na mieyscu tego bę-
dzie obrany na Ministerium Starego tak
ba na kordey prowincyi teyze tylko prowincyi Se-
natora obierac takowa viceprimatu succesiue tem-
poris tak z Senatora dobrego Ministra iako
z Ministra dobrego Senatora zustawiona ieseli
ten zwyczay wprowadzi ktorego zyczę areby
kordy minister Status przy expiracyi Munkcyi swey
podał in scripto ad Archivum Rzpltey pmodu
diarij relacyą ad ministracyi swoiey iako za prze
lat 6. exercitii ob in quo za vitę Statu Oddała
czas emolumenta Rzpltey Materyi Jego repar-
tycyi przybyły co za obstacula et defectus znay
dowały y iako im nadalszy czas obviare ab
kordy brat z tąd lumen iako ich Ulteriora
etu negotiorum progredi Sukcesor zas nastempu-
iący na Ministerium zeby tylko należyta
wiat z tąd informacyą ale oraz y emulacyą do
staraniadzę aby z tym wiekszą applikacyą
co obacz do tego w antecessorze swym na
sladował a ob złego postrzeżenie naprawił. Sposob
sprob iesli krolowi nie godzi nie bez Ministrow do-

pisac

pierow Ministrom niepowinno bydz wolno in nullo negotio repartycyi swey transire bez krola ktorego consilium formam desitatam et praxin Status Rzpltey konieczne requiritur y bez ktorego zadna rzeczy nieporwinna meic walorow wewszystkich prawach publicznych integritas consistit en unione krola z drugiemi dwiema stanami Jurysdykcya zas Ministrow w tym aby przywileie dekretowane to te trzy Stany zgodnie y nieroznie prawem bydz postanowiony jezeli tedy iako sie rzeczy trafia niedokladaiac sie do krola propria authoritate agit ieze dobra znosi formach Constitucyam Rzpltey y iest rebellis prawu ktorego obserwancya aby byla nalezy sie starzec sie ma aby tak ministri dorzekali krola iako y tych Ministrow wziol sobie pewny Minister pytemat z tym napisem Ars una attendere lei: da y nazym powinna bydz professyo z wszym nay pilnieyszą Applikacyą zeby zlemu Krolowi non suppeditare Arma do zlego addatur nie tylko bydz przeszkoda Ale wielka pomoca do dobrego bedzie wszystkim zle dyspozycyom Jego panowaniu salus universi z tey racyi. Skoby sposob ktoryz expedit zabiezec zwyczaynie inkonweniencyom bardzo cyrzynie niebespiecznym sie szerza kiedy krol z za iakiey pocumpel intencya chce za inna etam slepka wyiechac Starasie dewincere sobie ministrow ktory nietylko za onney odwodza Ale owszem Authoritatem czynic kazgorszemu przedsiewzieciu popierac za moca y wladza Jurysdykcyi: Gdyby tak dalece ze Rzpsta wyzsza lex omni superdma potestate oprzec sie z trudnoscia niemoze zalecaiacby radzey na dwa zgube imprezic Druga in conveniencia ~~imma~~ de converso jezeli krol iako sie rzecz trafia dobrze zyczacy Ojczyznie ktory sobie nayspokoyniey proiekta chciałby zazyc dobrego zgodnego konsiliatur tak poderas woyny iako y pokoiu widzi obiecuie publica utilitatis nicznego niedokaze kiedy Minister Status albo z prywatnego interessu albo z nieukontentowania iakiego przeciwko krolowi zechce mu resistere sub speciosa pretextu y iakiey przeciwko niemu dyspozycyi obyczaiu temu zyczy Zabiezec powinien iakom pamietnik y iako susidus na ostrym Szczycie

Consilium

Consilium Senatorů y Posłow przyiezdnych do Koro-
go z osobna Ministerium aby ci zawsze byli
Dziami czyto co krol po Ministrach exigit iest za-
latare Rzpltey inwigilando zeby secundum pre-
scriptionem Legis wszystkie należycie działo
formam Consilij et Judicij a nor secundum bene
placitum Ani krola samego ani samych Mini
strow tam bowiem krol z Senatorami expedy-
uie by czynił tak cudzoziemskie iako y Domowe
tak by z Hetmanami formował imprezy woienne
tamby z podskarbiemi dozierał rachunkow Skarb-
u y Oekonomiey Rzpltey z pożytkiem onej pro-
wadził tamby nadzierał z Marszałkami dwor
porządek in Regimine iako naylepiey utrzymo-
wał Zyła Rzplta tym sposobem trzymana będzie
zawsze w tey mierze tak krolow iako y Mini-
strow zurysdykcya Zadnych ich akcyi nieprzeprzea-
iąc z Boku tak dalece iż mogłby mocno spo
dziewać ze Ministeria Status in hac authori-
tate et activitate zostituta Staty by sie dobre
mu krolowi efficacia instrumento do dobrego
rządu a Rzeczypltey dobrym warunkiem aby
sie niczego kaygorszego obawiać nie mogła. Ta-
Zy by sie oraz z mocnym węzłem zgody powsze-
chney y harmonij potrzebney zostat status
przekuuye zas przez ktore sie zabiega aby re-
media niebyły malis pejora ubezpieczaią nay
sufficienter ze żaden z tąd w niczym abusus
niemogłby in Judicium Rzpltey subiacqui.

## Senatus

Snezdrzemy sie w Panstwach ktore sie same
sama rządza y wystawmy sobie tak teraznieysze
iako y dawnieysze Rzpltey rządy przyznamy ze
zawsze y wszędy Senat Consentabat Jaciem liben
Gubernij Wiedny ze nas w Polsce sam se-
nat długi czas rządził Panstwem teraz zas Com-
ponit drugi Stan Rzpltey Ponieważ godnosc
Jego ma przeminencyą nad Stanem Rycerskim
Słuszna rzecz y nader potrzebna Aby powaga
Jego miała osobliwą dystynkcya Zowiemy
porządnie Senatorow według Krzymianow de-
finicyi Patres Conscripti y słusznie bo Jch
Instytucya iest zeby sobie po Bycowsku znami
postępowali

postempowali ucząc nas przez nabyta experyencyą
Turcy dobrze Oyczyznie zachcaiąc nas przez przykłady
swoie do miłości obrony Jey będąc sami powodem do wszy-
kiego dobrego reprimendo vitia et corrigendo defectus
Senatu Zowiemy ich także wierne rady mało natyn
ze vox protereag: nihil trzeba żeby była dobru pospo-
litemu pożyteczne, Zowiemy ieszcze Senat inter pres
legum supponendo że ich ma perfectam Nobilium
Zowiemy ordo intermedius inter Nos et libertatem
aby tak krolow hamował usurpatam potestatem za-
bo y licentiam populi aby iako naturalny mediator
compescat wszystkie differencye sierzody zawieruchy
y motus civiles. Te Senatu powinności żeby były tak
skuteczne iako in Libero gubernio potrzebne trzeba
z naszey strony żebyśmy z nim po cynowemu po-
stempowali Odrzeczy nas aequalitas dyspensować
nieporzinna że ich iako Oyców tu konserwować
będziemy bo lubo dyn może mowić że rowny w bro-
dzeniu Oycu ale nierowny in ordine naturę a za-
tym trzeba im respekt należyty Senatorye na ra-
dach ich polegać przezorności ich dufać y konside-
rować powagę Senatu tanquam antemurale za ktorym
wolność nasza może bydź bezpieczna Odnieszkich Sło-
dziwych impetow do obrony Jey utrzymania nie
tylko Senatora miłość przyrodzona obligat ale y
sumnienie przysięgą quidquid nouivi videro aventa
sam nawet partykularny interes wiąże wiedzieć za
zachowana integritas wolności constituet bez ktorey
speciosum nomen rę spa viane To zatym wszy
pytam się wszym unas Conviktt ta Senatu pełni
nencya aby mogła Oyczyznie salutares producere
fructus ia nie widzę aby miał inszą unas tylko
te naszemie siedzie w krzesle ustoku wyzey nad
drugich coż z tego za pożytek dobru pospolitemu
prawda że ob defectum dobrego porządku mogą się
znaleść tacy ktorzy nieiako Oyczyznie iako Za-
konnicy Panu Bogu ozebranym służyć chcebie sza-
kaią mercedem in detrimento boni publici nie-
mając nic ex erario Reipttey ad competens
według Functkyi swoiey Conviktentiam y to prawda
że rzadko mogą znaleść tacy ktorzy żadney karze nie-
podlegli anidzy się boiąc wynoszą się nietylko su-
pra Aequalitatem ale et supra leges impune po-
stempuią ale przestempuią Na pierwszych po
trzeba aby Respta providcat sufficienter według
proporcyi expens do ktorych Senator z urzędu swe-
go obligowany aby nie mowił tak służe iak mi płaco
y aby z potrzeby ktora frangit legem nie miał skargi

Vale

dać się z korumpować na drugich niech będzie kara
et in praxi prawo które ma Rzplta Ludzi ludzi
to zastrzeż et deponere ex Senatoria dignitate a tak
zalecz pytaniu na dobrych et pokam na złych.
przeciwszy do dobrego animarh od złego coer-
cenh będziemy się mogli bespiecznie spodziewać wi-
dzieć fundowana przez nas Senatu Majestatem
imperij et dilectionem wolności w sile boviem opi-
nij będzie Senatorem iest to iedna co będzie zdrayca, iżeli
godzi godności in tanto vilipendio iako iest do tąd
exempla docent iako zasada płonna Suspicya Sena-
torow na Seymach y Seymikach traktowana cum Igno-
minia nawet narodu adaymy żeby y przynay słu-
sznieyszey rzeczy czemu nie progredi vitiosum ad te-
norem et exemplum drugich a Rzplta cuyus ratio
est Sama na kredyt sprawiedliwość czynila y aby
się nikt nadnikim nie ważył Lubie czynić ja do
dwoch principalnych punktach zakładam
wszystkie commoda cyrkuły które mogą proma-
nare ex debita Authoritate Senatu y tak się
distinguo Pierwszy żeby Senat na Seymie
zgromadzony y reprezentuiący secundum Ordi-
nem Rzpltey dobrze onież radził do czego trzeba
żeby nas z młodu applikacya sposobiła ad Ca-
pacitatem Capacitas do zasługowania się Oj
czyźnie a zasługi dopiero za cnoty godnym
dam respectabilia subsellia które z wyższych
w młodych latach Occupamus oy niato żebyśmy
w nich zasiadać mieli tanquam ex Cathedra pro-
nunciare oracula do Senatu dopiero tak się koły
Status publici wchodziemy zacząć się uczyć
rudimenta Gubernij Aprzecie Senat a denio na
swoie denominacyą Drugi punkt żeby po Sey-
mie kordy Senator wszystkim woiewodztwie cum
assistentia nazwanych dobrego deputatow
reducat ad executionem co za na Seymie po-
stanowiło zaszłey rzeczy nie chcąy na Seymie Se
nat iako secundus Ordo niecta z drugiemi Stanami
postanowić prawa Stanowi po Seymie zaś nich
kordy Senator in particulari iako Minister Rzpltey
w swym Woiewodztwie przywodzi do skutku co za Status
którą zabez n Disputat Mało boviem rzeczy że
Senator w swym Woiewodztwie iest primus inter pres
y ieżeli tylko tyle ma kredytu ile sobie może Capta-
re benevolentiam ad promovendum Bonum publi-
cum żadney nie maią vi urzędu swego powagi do
praw utrzymania y exekucyi iako apelto w tym

do

do ustawiczney experyencyi co za oppozycye nayczęstszy senator znayduie często choć na Seymiku Materyo sak nayzbawiennieyszą samym prawem potwierdzona promowuie wiele na to perswazyi trzeba aby bez żadney czasem racyi kontradykcyo przełamać wiele prozby aby upor nieprzełamany zdewinkować wiele na ostatek podarunkow aby dla interessu publicznego prywatny skorumpować zabiegaiąc tedy tym z tąd pochodzącym konsequencyom przez większe niż tę ktorą ma Senat powagę y zakładaiąc w nim modum practicabilem executionis Praw na co żadney reflexyi słuszney nieczyniemy unice intenti aby te tylko stanowić nieuważaiąc że od exekucyi tey utilitas dependet bez ktorey mowić się może Nihil actum Crede cumqd superest agendum Życzę aby zachować uniformitatem in modo et Forma Gubernij to iest aby też było regimen in particulari w każdym Wdztwie in vim executionis Praw ktore się postanowią w całey zgromadzoney Rzpltey in vim instructionis y iako tam przy krolu Prymasie Marszałku Poselskim Deputatach z Senatu y Izby Poselskiey generalna administracya Negotiorum podzielona na 4 repartycye 4 Ministrum Status zlecone tak dla dobrey Ekonomij polityczney aby było 4 Assystentow w każdym Wdztwie przydanych ad Consilium Formandum ppetuum Senatora na ktorym aby Psideat in Pstentia Marszałka Seymowego iako Tribunum Populi cum sola hac potestate przywiedzenia ad executionem tego co na Seymie stanęło sine minima innovatione iakich nowych proiektow nieproponowanych ieszcze ado pieroz niedecydowanych Ci 4 Assistenci ex equestri ordine żeby byli z 8 Posłow z Seymu powracaiących in hoc infallibili supposito że powrocą plene instructi in negotijs publicis ktore na ostatnim Seymie agitabant y ktorych iakoby od tyła Rzpltey do Wdztw z charakterem kommissarzow swych dla przywiedzenia do exekucyi tego co postanowi ta ci 4 Assistenci trzeba aby mieli każdy z osobna swoią surysdykcyą z tą dokładem dystynkcyą aby ią n exerceat cum plena

potestate

potestate ale tylko doziera[ć] zeby secundum tenantid
Prawa exercear od tego cujus iderii est y tak napry-
klad ten ktoremu będzie zlecony dozor Sprawiedli-
wosci niepowinien sam sądzić ale pilnować tego aby
dobrze sądzono y informował kanclerza tanquam
supremum sprawiedliwosci Ministrum iako Admini
strator jego w Woiewodztwie ten ktoryby miał curam do-
mowego porządku aby co sponte sua constituat
in politia ale zeby miał baczność iezeliby zacho-
wanie według instytucyi Seymu y Domest wielkie-
mu Marszałkowi iako Gospodarzowi całey Rzpltey
co należy aby widział w tey Materyi jego respas-
tuyąc ten ktoremu będą zlecone interessa Woysko-
we nietrzeba zeby na czele woyska komendo-
wał ktra będzie miała albo kapitał albo kon
systencyą w Woiewodztwie ale zeby się starał o
iaknayprzod exekucyą tego, a do konserwa
cyi jego ad disciplinam Militarem, et securitatem
Woiewodztwa należy deferendo Hetmanowi exacte
wszystkie ad Ministerium jego należące cyrkum-
stancye ten na ostatek ktory do Skarbowych
interessow będzie naznaczony trzeba zeby invigilet
nadbiegaiącym podatkow postanowionych wy
bieraniem supra fidelitatem poborcow y nadtym
co tylko może facilitare cursum Commerciorum
Jaznicz Skarbu nietykaiąc ale informuiąc
regularnie od Administracyi swey Podskarbie-
go iako ministra Status y Skarbu y Prowen-
tow Rzpltey do tego consilium zeby niemul-
tiplicare entia absque necessitate, przenieśc la-
dy Ziemskie y Grodzkie zgorzkłym aby Wola by
oraz Starosta ~~Sądowym~~ Generalnym Sądowym
iakoto practicach w Kiiowie y Prusiech na ktorych
sądach aby Deputat seymowy przytomny tym
snadniey attendat Sprawiedliwosci tam Hamote-
rach y Kommissyach Skarbowych na ktorey De
putat Skarbowy woyskowych interessow
zasiadaiąc, interponet authoritatem Rzpltey
aby się nic contra mentem tey nie działo De-
putat ten ad politiam Guberniy całe Woiewodztwa
maiąc przed oczyma będzie mogł snadno prze
strzedz abysie ten porządek we wszystkim Us-
trzymał ktory albo konstytucyi Seymowe
in Generali albo Lauda Seymikowe in particu-
lari postanowi w takiey ordynacyi tego Consilij
Ktoż tedy przez kazdy rospadny uwary czeliby

o zmazanie

Znayduie sa prawdziwa wolnosc ktora wrzelko w sobie
zawiera libertatem a orez salida Statibitas ktora
ia zaszczyca y utrzymuie bo ieżeli tylko wtym zakła-
ny wty privilegium libertatis że nam wolno na Sey
mikach probibita zdania nasze promowere bez nadue-
przymuszenia ich do skutku ieć nosz to iest iako ten
co sieć a niezbiera albo iak ten co przynayuiey kryie
dostatkach ubogi ieżli omnia nedbo. Nemo niest bono
possessionis n° stola tantis possessione felix bo cos po
dukretie y iasnosci temu co niewidzi poprzyciemny
drzewiu temu co niesłyszy tak y nam co powolnosci
żeby cay prozno y daremno zagrzywac będziemy Dud
mihi fortuna Si non concedit ubi. Przeto zas koni-
nedy ktorą czynią generalnie Regdy Partykularny kazdego
Woiewodztwa, bezpiecznie spodziewac mozemy omnem successum
indesiderijs Nris, z ktorymi wyprawiemy Posłow naszych Na-
Sejm, skiedy iuż Sami Posłowie postanowi nieiako Reptey po-
dobaiacu będą Prawem y mocą Iey Authorisati, iako Sledzey. Bg.
naszą Radzone, obfite nam owoce przynoszące Zlatey takze ko-
nesyi y utrzymania uniepzestanney powadze to Salutare Do-
bro naszego pospolitego Consilium przez nasze wszelkie politycane
rzeczy, bym aby dwuch było Senatorow to iest Woiow na kazdym
Woiewodztwie Ejusdem 2ª eminentie. Dalszego tego nasza aby
alternato ieden mogł bydz zawsze na Seymie ad Continuandum com-
pletum in suo numero Senatorum Radzcy bo Continuy Woiewodztwa
przyiszłey radzie to iest ten ktory był na Seymie ad complena
cognitione tego cosie nasim działo, a naiego mieysce na nasy
Seym Succedere kolega Jego znowemi na Seymiku Postami, Dru-
ga rzecz ktora Advertendum sa mieysce pokaz quanta utili-
tatis est aby ppetuum subsistat Regimen Reptey; inaczey
zas pomnożeć, tylko ta kozdym Senatorowo podzialem iednego
na Seymie, a drugiego do Woiewodztwa. ktore Woiewodztwo sama ratio
dictat że niepotrzebnie bydz iako iszcze dotychczas iest bez zadney
rady bez zadnego porzondku y bez zadnego ktoryby inwigilował Scru-
tatis tego rzeczy nadzy generant criminis Stąd przeciwko
prawu ktorym zabiegaiąc obracaiąc się wzły aniepzestanemu
Zwyczay. Trzecia rzecz ieżli wtey powadze Constituendo Se-
nat mogliśmy znaczney naturalney diffidencyi aby Senator
non abutat hac nimia potestate. Kiedy podzielona miedzy dwoie
iednakowa Iurisdykcya ubespiecza nas że owszem ieden nadru-
giego Zazdrosc zechce przez emulacyą nad sobą, aby sy czynnie
Obydwa dobrze służyli, rowna maiąc Privilegia y Authorytatem
tak w Senacie iako y w Woiewodztwie presidendo nawadzie na Są-
dach y administracyi omnium negotiorum ktore in praxi poda
do Exekucyi. Przytakim postanowieniu kazdy snadno osądzi
rzecz Obacz możemy bez kasztelanow albo Pak ich zowiemy
Senatorow duchownych, boco krzestowi podług tey dyspozycyi
podwoynych Senatorow. Zostałby na dawnym mieyscu, ale
co kasztelanow powiatowych niewidzę kadency potrzeby ani
pozytku z tak wielkiey Senatorow multiplikacyi dochodzącego co-
dziennie co ten aby rzeczony numerus consultantium sprawnie
iak trudna miedzy tak wielu zgoda, bez ktorey nayważnieysze rady
nie nieważą owszem iatak sądze że wszystkie te wszędy in statu
ktore niesą potrzebne są iak ręka lub noga paraliżem nieruszona,
ktora ciału tylko ciężary y wiekszą iest zawadą niż pomocą, a do-
tego widzimy y skarżą przeto Equestri ordini dzisiey krzywda, bo-

kiedysie

kiedy się na Seym ziadowszy kasztelani Walent liczby postow
acatym zyczytym ich znieść potaliter salvis moderniis Pofessoribus
zwłaszcza Senatorowie iczli będą mieć intraty przyłączone do wyżd
Urzendow trzeba pomiarkowania aby tylko tym Rzpta pracia tako-
rych albo do usług swych albo ad fortmandum suum corpo potrzebu-
Przytym zas chcemo trzebnym nakasztelanow powiatowych Łoscie
większaby była ich szkoda niż pomoc. ad manutenendam pacis-
dijkcyi Senatorskich regulam. Wiemy ze ich Institutto
regulat originaliter do pospolitego ruszenia aby kiedy con-
vocaty kasztelan prowadził swoy Powiat iczli tylko Quat
creati ad hunc solum usum późniejszy pokaże następu
miejscu iako oczywiste pnicipium tuszy ze albo ich Rzpta
cum hoc modo bellandi pospolitego ruszenia znosić, albo
iczli według dawnego zwyczaiu zechcą konserwować zosta-
wić kasztelanow ad hunc solum Actum odsigwszy im w
Supremum Senatorium dignitatem et Activitatem in hac
Authoritate Senatorowie nasi, nie chcąc tym aby byli creati
iako są za Przywileiem krolewskim aby ta godność nie
odfawor ow Dworskich ale albera braci electo
we elepanbowała tym naprzykład sposobem walne
kiedy w ktorym Woiewodztwie Krzesło niebędzie krol co in
stanti z kandydatow poda z samych tylko Woiewo
obywatelow et bene possessionatos Nobilitas za
żeby tylko iednego miała facultatem obrać per
pluralitatem votorum et intacta suffragia tak
sałom zyczyć obierać Ministrow na seymie dla
uyscia inwidyi respektow niepotrzebnych obe-
stawych takiej przeto zagrodzić także droga
do dyffidencyi zawiesta ci inter cives ktorego
snadno zawermcić potego ktorego krytka w takich
minie Celujących Notandum przytym aby ten
ziazd do obierania tego Senatora był sołus ubi
electionis aby na nim o innej materyi nietra
ktowac ktoraby mogła tamować albo quocun
titulo zamieszać Electyo Senatora Stanu za-
czym sobie wszystkich zupełnie dyscyplinowac
moderamen bez czego żadna Rzpta wolna
bydź niemoże tak rozumiem ze zupełnie znay
drzi w tym ktore klade Senatu postanowienie
y tak z iednej strony ubydzie krolom zbytecznie
a ingesto pjudicium pbrestas creandi prohibitu
magistratus a z drugiey strony Senatorskie ktore za-
pewnia Rzpta tabędzie wolna powinna z sie-
bie sama renasci atym naturalnych uszczerb
requirit aby z dependant od krola do fawo
tego ale pure a suffragijs liberis zeby subiecta na
niey badzone nie stała wolności przez obliżą
stwow obligacya Stanie ze tego kreaturami
z drugiey strony to krol czyska y te będzie miał
nadgrode y ze miasto iednego ktoremu może
konferre krzesło Senatorskie z ktorych y poda

na nie

na nie kandydatow sobie obligowac będzie ządzą ich
Jednemi zasiadac w Senacie Cupponth przytym we
Senator będzie dobry y ouzrem nauyborz nayle-
pszych wybrany kiedy nie przez sam Jawor Dworski
ani zadne intrygi w konkurrencyach zwyczayne
ale arbitrio popularis Curiæ et sola meritorum
nakrzesle będzie osadzony p Suffragia stey
te wktorych chcemy to poiąć że sami wotrosi
agit bez zadnego ich do respektu przymusu
Equestri zas ordini przybędzie rząd nowa pre
togatywa obierac sobie Senatorow y sukcessya
ustąpi[illegible] primam inductionem do Senatu consi-
derucya ustanie przynaymniey ta szkodliwa ob-
ra mamy do Senatu Aversya kiedy to Jednosc
będzie ich sua authoritate conscripta a rzecz
kiedy ta Authoritas stanie sie Społeczna z
stanem rycerskim wktorym takze ochota żywa
będzie aspirandi przez nadesłyta Applikacyą ad
hunc indequitate supremum dignitatis gradum
kazdy służąc dobrze Cywilnie tam zi militari
go in civili statu mogąc ku bespiecznie spodzie-
wac ze destompi honorowy chleba Cywilne
zas quanta utilitas z Senatora niebytkie zupeł
na Activitate w Senacie zasiadaiącego gdzie o
niey radzi ale oraz in particulari ad Vrzędu cza
sowiącego aby to wybornie co raz statutum dla con-
serwacyi dobra pospolitego ktore gdzie zakładam
w tey dworskiey Senatora Junkcyi aby to co na
dzis drugiemu iako p constituens Recepta przywod
do exekucyi iako minister y sługa Rzpltey pre
stregaiąc in omni authoritate et exactitudine
żeby co ta Rzeplta Suos Juris Dina prawem Cy dz
postanowiła y w tey na ostatek Lybuacyi Senato-
ra oradzwszy przez ktora powaga et integritas
Rzpltey powinna manutenere expedit bazaure
z niesc Senatus Consilium bo niebytkie złe y szko-
dliwe pociągnia za sobą konsekwencye Italiamy
tego bezstołecznali kiedy krolowie przez nie albo
do katuia co chcą albo lub authoritate ich
oczymy nie dbaią plebitu radza ale obmysli
ią z tey racyi że takie nagły secundum for
mam Status bodzi powinny miec blan legiti-
matem gdzie zaś nie nayduie concursus tych
trzech Stanow Constituencium cała Rzeplta
Senatus zas in Senatus Consilio Ordo Eque-
stri żadnego niema mieysca takowa rada
est monstrosa obdefectum nobilis membra
partis integri et individui Corporis Rzą
pltey

Ordo

# ORDO EQUESTRIS

W stanie naszym Rycerskim wszystka sława Naro:
du Krolestwa Potencya, gruntowna Rptey consistit Con:
servatio, agdyby wnim była taka applikacya ad exer:
cenda talenta, iako iest do naylepszych sposobow dispo:
zycya, niemiałby w Smęcie Narod Nasz rownego, gdyż
niewidziałem żeby wktorym pospolicie, iak wnaszym
Polskim były te cnoty przyrodzone, zelus wiary
pobożność męstwo Candor, generositas, rozum y do
wszystkiego dexteritas, nic tego bardziey niepbał ze
musiemy bydz nader cnotliwemy, iako to przytakim
mierządzie, iako iest unas monstra codziennie się ro:
dzą, przez daleko cudownieysze niż te ktore widze:
my rowolucye, ale coż potym czego ieszcze depra:
vatio mor in seculo nostro nie zepsowała, to tenże nie:
rząd doczesny, choc się kto urodzi cum hac innata
indole, wmłodości ią zaraz zatłumi, Paululum se:
pultae distat in ertiae caelata virtus. niech będzie
z czego naywybornieyszy szczep natym gronie
szczepiony, et sine ulla cultura zaniedbany, dege:
nerabit wlesne y dzikie drzewo, niech się kwiat
nayozdobnieyszy pokaże, iezli go lada zła chwila
y niepogodna zwarzy, zadnego owocu nieprzynie:
sie, niech będzie y Metal nayprzednieyszy, wzłą
formę ulany, iako y kamien drogi niesciesany
zostanie zawsze prostym głazem, toż się y znami
dzieie, gdy Nieszukamy sposobow należytych ad
Usum salutarem tantarum qualitatum, ani nawet
czasu sobie niedaiemy dosyc, aby se do iakiey do:
skonałosci przynieść, ani się onie staramy przez
naszą applikacyą przez nabycie potrzebney
experyencyi, a przez tę ochotę, do ktorey gdzie
indziey stimulat każdego wspaniała ambicya
dostąmpienia honorow, y fortuny, a ta pospolicie
z tey racyi, że urodziwszy się Szlachcicem, y wi:
dząc się bydz rownym temu ktory praeminet wnay:
lepszey godności, myslemy sobie za tak dobrę

iako y ten

iako y ten, mogę tego honoru dostąpić niezasługuiąc
sobie nań samym imieniem pretenduiąc mieć prawo na
niego, y dla tego u nas: maior cilis gloriae quam virtutis
Tudziesz y fortuna u nas żadnym nie iest powa:
bem aby ią zarobić sobie przez iakie merita in
publicum, bo maiąc zwłaszcza oyczystą Substan:
cyą, z niey wszystkie commoda vitae ad lusum,
rzadki ten ktoremu by się na nie pracować chcia:
ło, widząc osobliwie że nigdzie tak iak w Polszcze
nietrzeba bydź bene emeritus aby bez pracy
y żadnych zasług nabydź snadno wielkiey
fortuny. Y tak wyszedszy ze szkoł rozumiemy
że to iedno bydź Statystą co dobrym Reto:
rem, iako swiadczą zwyczayne nasze mowy
na ziazdach publicznych, ktore nic innego są
tylko oracya Szkolna et Pueritia więcey u nich
słow niż Sensu, więcey Flores eloquentiae
niż owocu Dobra Pospolitego na tę mowę prze:
sadzaiąc się zażywamy iey często albo na Pa:
negiryk chcąc się komu podchlebić albo na Pa:
szkwil chcąc komu zaszkodzić o materyi Stato
o ktorey agitę niewspomniawszy, a przytym
presumpcya zbyteczna iako nas uwodzi, wielo
takich co pierwszy raz będąc na Seymie Seymi:
ku zostaią Posłami niebędąc na żadnym Try:
bunale, y żadney niemaiąc notitiam Jurio
zostaią Deputatami, niebywszy na żadney
kompaniey maią chorągwie, regimenty,
a przecie aby umieć roskazować trzeba uprzod
bydź posłusznym, zgoła iakby na tym dosyć
było urodzić się Szlachcicem, żeby mieć bez
żadnych zasług a często cine ulla capitate
do niechybeż żadney experyencyi infusam Sci:
entiam aspirandi do wszelkich Rptey godności
Dwa są Status do ktorych nasz kondycya na:
sza Szlachecka prowadzi y sposobi Civilis et
militaris

militaris wobodwoch powinnismy gradatim postępować, a zwła:
szcza sierazem się ich chwytać, bo w porządney Rzpltey dystynkcya
między nimi arcy potrzebna rzadko się trafi, żeby do tey
dwoiakiey Rospsżyi sedzialowską kto miał capacitatem,
y byłe obłonnym, tam intoga gm insago, a choćby tego
było trudno iedney y drugiey wystarczyć. Pluribus intentus
minor est ad singula sensus. dowodem tego pospolicie wi:
dziemy iako w woyskach gdzie curiare trzeba sieratio.
sinari, statysow siła żołnierzy, a naradach gdzie praca:
ta gravitas, zasiadać powinna, przy hukach, chałasach:
armatet rationes Status, a zatym niesłuszniey sza jest rzecz,
żeby kazdy poradziwszy się inklinacyi swey, duktu
własney ochoty tę sobie obrał profesyą w ktorey może służyć
Oyczyznie y Zwierzchnościom y swoią reputacyą mogąc
Zupełnie tey nabydz satysfakcyi, ze sposobiąc się należy:
cie do tego, na co się poswięci, dostatecznie się czego będzie
godzien. Symbowiem sposobem iedne subiecta in consu
mata prowectia cum magistratu. Drugie przy experi:
encyi woiennej do urzędow woyskowych formabunt,
tak że kazdy będzie mogł decrescere v p virtutem belli.
v p Lapiestiam Pacis, byleśmy tylko sobie do obwyga
niezagradzali drogi, a wprzod ią uterawawszy sam od civilia
gvam ad militaria, bo iezli zostaną iako się in puncto sta:
nu nayw y mniejsza. do wszystkiego spozobnosć sterdz:
ieć, niemogąc nic dobrego przy naszym teraźnieyszym
rządzie oprari rozsądkom ze przez te stopnie czynić dystyn:
kcyą Status Civilis et militaris nieprzetendują do woy:
skowym exercitacyi od Senatu, owszem żeby ta godność
Senatorska była w każdey potrzebie służącemu oyczy:
źnie, tak samo motivum do zasługowania się na nie,
iako iest supremum premium dobrze zasłużonemu, a przeto
woysko będz powinno w wotywie obrać Senatorem, byle
Jego Rycerstwa Concivem y byle tego woiewa Concivem y
byle będąc osadzonym w Senacie, żadnego urzędu woyskow:
nego nie exercebat, chyba ze będzie obrany ex Senatu na
Ministerium Hetmanskie, iakom to sub articulo Ministerior
wyraził, gdy sobie myślę, co za przyczyna, ze tak przy na:
turalnie dobrych y wielkich narodu naszego talentach
Krolestwo nasze nie iest iako bydz powinno, y nay potrzeby:

ste wcity

wsity y nayszczęśliwsze we wszystkie pomyślne sukcesa,
nie inszą znayduie tylko tą przyczyną, że iednych niepo-
trzebna agitat diffidencya, żeby przez iakie choć zbawien-
nieyszą odmianę nienaruszyć statum, drugich zbytecznie
wspiera ufność, że nas Sam Pan Bog tubo oczywistym
cudem dotąd konserwuie bez żadney naszey dotąd kompa-
racyi we wszystkich zas zły zwyczay prawie, iak dalece
że się staie: Consvetudo ipsa natura potentior Krol Cnoty:
dowie życząc komu złego, ich byto przeklęstwo prosić swych
Bozkow aby tego złey zwyczay wprawili że nie nie
iest nader szkodliwszego, azatym nierozumiemy, że iako
Mistrzyni zamia trucizna do ktorey się przyzwy-
czaiit nieszkodzita, aiesli chcemy uczynić uzum zakaza-
rem, naturalnych do dobrego trzeba przymiotow hdroiwo
Spiritu, iako nawiększego nieprzyiaciela natog zwycię-
zyć, a tandem aperiis animum suspendere rebus sierząd
sobie powszechnie od nauscam przywiedzionij dulcedine
boni publici obrzydzić przy ktorym zelus wiarij na nic
się nieprzyda, iezli nabrony sey nie będzie dosyć mocy
przeciwko sąsiedzkim zazartym na nie zabobonom
y hereyckim błędom. Pobożność nasza nie będzie Panu
Bogu przyiemna, iezli nie sprawiedliwość bliźniego
y dirigit męstwo y odwaga obroci się in temeritatem,
iezli ią zity wspierać nie będą Candor Staropolskiey cno-
ty y Podziwoise Quaricabant znudno Pseudo Polityczne
status hri intrigi y Zacnye generositas animi nie będzie
chwalebna, iezli się da iednemu co będzie wolno dru-
giemu wydrzeć. rozum Ztempicie iezli wszystkich
sprawach naszych hpossidebit, dexteritas, na koniec
nasza y do wszystkiego sposobność naderemna się staie,
iezli sey nie będzie można naco potrzebnieyszego impe-
dere. Dowodem tego co mowie exorbitaneye in Equestri
ordine, gdzie bowiem rebellya, zlęd prawa, zamiastu-
ose przeciwne odprawuią się rady, konfederacye, rokosze,
seyme, Dyssensye, często a niepotrzebnie do krola, do
Ministrow Status, do Senatu iezli hin ordinata
nostra licentia, ktora rozumi że zelant kiedy exorbitat
wybucha iako

wybucha iako ptomien Lotonij. się sam pyrrio impetu
Consumit. niech by sobie każdy Szlachcic pomyślił na
swoie Prerogatywy, przyznałby że im się maiorib Ipsy et
momenti tym ostrożniey nieimi szafować trzeba mam
głos wolny ale ieżli go dobywać będą natrzemie y
Zagłuszenie, melius Silentium, przydzie do tego że
Sam wnim Zasnieżenie, masz y niemiałem Substancyi,
aprzytym wszelkie Kospiactwo vdomu. ieżli hasz
smonumitatem całey Rzpltey niebowarnie. ieżli się ta-
nować będą niepozwalaiąc niepomiarkowanie wol-
nosci radzić bracy, sam się na własnych śmieciach
niosiedze, zostań sobie Panem vdzielnym nad moim
podległym, sam się tym poddanym stanę ieżli zwierzchro-
ści prawu niebędą posłuszney. Zgoła iak nayzdrow-
sze Lekarstwo zusp Dozim wzięte obraca się wtrucizne,
tak wolności excessiva wniewola. szukaymy fontem et
originem wszystkich nieszczęśliwości naszych, iak nie:
Znaydzie doświadczoney przyczyny tylko te, że iako
licentiosa Libertas niedopuszcza żadnego inregimine
porządku. wktorym iest anima rerp, tak nierząd
i converso zamym natogiem Authorisat, daiąc wraz
większą y vstawiczną okarya do wszelkich exorbi-
tancyi y tak p hunc circulum vitiosum agitamur
incontinuo motu iako ten co mobilitate malencol
Sentire dolorem nie mogąc nigdy trafic ad Centrum
szczęścia pospolitego choc do niego zmierzamy tak
przez naturalne przyrodzenia qualitates iako y
przez nayzyweysza ochotę bene vivendi nieb bonum
bo naprzykład nayważnieyszey [illegible] um omnium
zelo y pryncypalnieyszey [illegible] chce służyć
Oyczyznie rzeczi widzi że nie porządek nierząd
prodvalet musi torrentem segui y tak się takim
iako y drudzy Dum spectant Jesces oculi ledark
et ipsi nieb także nayważnieyszey reputacyi Woien-
nik przyidzie do woyska sam z Swoiey Woiennej
chaty choroby w przepasci: iak ow głosny Rzymia-
nin za Oyczyznę wsłuchuiąc się niczego niedokaże zo-
rzierzem nieleżnym niepłatnym. et n bene disci-
plinatum iako nayexcellentszy Doktor śmiertelney
choroby nieuleczy tak nieumiejętny nayzdrowsze zdrowie
posiuże podobnym sposobem zrzeczy chcemy żeby ad ig-

nauia

nanda Simptomata Status, Capacitas nostra byśta
ſpicua treba zarowno żeby też Simptomata nieby-
ły uczrone y nietamowały modum Possibilem et Valu-
tarem Capacitatem and tamowac tas niebęda kiedy
wszytko będzie w nolerytey ryzie kiedy niebędzie po-
le otwarte do wyzrządzaney swawoli kiedy wolnosci
waga y miara będzie ią regula prawa dla instytucyi
ne dobrego porządku ią Gubernio gdy niebędzie nikt
mogł nad swoie powinności wykroczyć ktoz się znay-
dzie tak nierozsądny żeby mial się dalto wprzepas
gwałtem wydrzeć dozwolney drogę zagrodzoną Jako bowiem
wszystkie burze Vzturmy Wichry same nawet Sie-
rany y naygwałtowniejsze temperatures miała
z chmurami nietamuiąc burzeń Ordinarią Arbor
tak nayburzliwsze wolnosci excessus y z nich po-
chodzące rewolucye nienaruszą Rycerzy firma
mentum bytu swego ią inbene Ordinato Status utwier
dzili p firman Gubernij Stabilitatem wten czas
naturalne nasze cnoty excellent in arte et scien-
tia regnandi jako nayprzedniejszy rzemiesnik w
swoiey robocie kiedy ma warsztat y instrumenta
sposobne ze instrumenta nie są które tylko chci-
wość nasza przyznać ze rana boleśniejsza kiedy
ią zgłoi która sobie niezrzuci dobyła ale kiedy ręka
własna mogę ią do uderzenia przystoyną sam sobie
y ubezpieczyć żadnego prawa sobie niezrzucaiąc
niepowinnoby nam zatym uszło szczęście rany nasze
Ojca dorzgoić sam ich tylko woli naszey potrze-
by y własnych rąk kooperacyi. W tych wszystkich
sprobach które tu podaie do uformowania tak
nayszczęśliwszey Rzpltey ufna rozumem kiedy
że nie nato narzekam żeby excessus wolności aby
się potrzeba co ująć gdyż wszystkie prawa moc na
to impendo aby ich zachowały bardziey przyczynić
ale tego życzę aby im więcey przydawały prerogaty-
wy tym większego przykładu starania żeby ich
przy tych prerogatywach nienaruszeni utrzy-
mała Utrzymanie zaś zapewnia szczęśliwy kiedy
jako z natury wolności iest Panem sobie tak żeby
z przyrodzoney do konserwacyi Swey inklinacyi
był Panem nad sobą Nalezytey uwagi dub Ar-
ticulo Equestris Ordinis rozumiem przełożyć
co sądzę będzie godnego zgodnym aprobacyi. Definicya
Stanu dawnego Rycerskiego jako za pospolicie zo-
wiemy ztąd iest że za wydaniem wsi od kogo

powinien

powinien na koń wsiadać ztąd sequitur że kożdego Szla-
chcica professya iest bydź Rycerzem nie godnieyszego
naszemu Stanowi iako tak zacnym zaszczycać się I-
mieniem ale wolałbym żeby do tey professyi niepo
winnościami Praw ale naturalna Woienna ocho-
ta była powodem kożdy bowiem in particulari mo-
że Służyć w Woysku żeby zaś cała nobilitas była
obligowana pospolitem ruszeniem formować Woy-
sko niewidzę nadto nic Oyczyznie niebespiecznie-
szego gdyż tym sposobem woiować iest to podać na
oczywistą zgubę Stan Szlachecki a w nim całą
Rzpltą która uno fatali ictu w klęsce od nie-
przyiaciela zginąć może gdyż to pewna Jeżeli
nas kto dotąd nieposiadł nie z inszey strony ludz-
kiey bo Panu Bogu przypisuię tylko też trzebaby
wielkiey potencyi żeby tak liczną Nobilitatem
która iest w polszcze Subiugare ad Subiugan-
dum zaś naylepszy sposób Suppeditat pospoli-
te ruszenie przez które cały naród wolny może
iść iak w Matnią w niewolą. Instytucya Po-
spolitego ruszenia odprzodków naszych stała się
wtenczas kiedy żołdowego żołnierza niebyło
kożdy taki naród nim się w iakim kraju osadził
woiować sam sobą musiał Viritim powstała
Rzpltа Rzymska tak y nasza w swych Gra-
nicach się rosprzestrzeniła Zpoczątku kożdy Oby-
watel częściey mieszkał pod namiotem niż pod
dachem inaczey niemaiąc possessyi chyba tę
którą sobie zawoiował a tak trzeba było ko-
niecznie bydź Żołnierzem aby było naczym
bydź Ziemianinem Nabywszy zaś tym sposobem
obszernieyszych krajów iakoż ie inaczey kon-
serwować tylko to Generalną wszytkich Państw
Ekonomią w staraniu się aby obywatel miał
z kąd płacić Żołnierzowi a żołnierz aby miał
za co bronić obywatelów Że zaś to dystynkcyą
stoią królestwa Uznała to dawno y nasza Rzpltа
kwarciane woysko erexit servando ad extremos
casus pospolite ruszenie którym ullatenus
ani radzić ani woiować życzę Co do rady doznali-
śmy tego ab ignominia Narodu że tak rzekę
iako się zwyczaynie przy wielkim zamieszaniu
zaniesie.

Zaniesie zaluszby fatalne zwady takowe konczyły
zaleo sie często in cognatas aues obracaia y iescze me
zawsze do woyny domowey mutuo armati coeunt
in vulnera fratres to często do niebespiecznych
sessyi za karya Co zas do boju czyi est rzecz podobna
rzecz zeby takowa Milicya mogła in aurey wojowac
tylko nawłasna zgube Lwa a ba tyumf pewny
nieprzyiaciołow a przytym zalie expensa niepo-
trzebne obrowc Szlacheckowi zalii zawod domo-
wey Oekonomij na Ziemianina zaka na ostatek
całego kraiu deso lacya experientia probat a
konsekwencya niemylna daie przestroge aby
sie kazdy trzymał kondycyi swey boiest aby
żołnierz nieniewiał do rady a Ziemianin do
woyny Nauta de ventis de Bobus narrat
Arator et Numerat Milites vulnera Pastor
oues Dlatego nas Bog extremos casus kiedy
przy Jego S. pomocy zdobiemy in dobrym po-
stanowieniem rad Statecznych y sił na obro-
ne nasze do Statecznych zabrzeie Snadno obeyść
bydziemy mogli Lineriosten to periculosey po-
spolitego ruszenia subsidio nienerwando woyt
kiey mocy naszey y nieuzywaiąc z konsekwencia
tak fruchtiferam plantam Koptey Soniewan
sedziak Stan Szlachecki dawnemi prawami
y zwyczaiem obligatus do tego zaciągu y ze
instytucya y nadania Dobr Dziedzicznych o-
riginaliter od pierwszych Xiąząt y krolow
iest nato aby Stan Szlachecki y Rycerski tene-
ab viribus do woyny niechciał by zeby Koptia
te pospolite ruszenia drabym rzemieszky Szlachcic
słuszaiąc koszty takie zawody w Gospodarstwie
ruine kraiu y zgube które expunit niemiał
zastonic, ter znieszny modum bellandi Contra
buendo colosowek ad aliud genus żołnierzo-
wi które videre Conuenientius Stanowi Szlache-
ckiemu zaleo nasze Husarzia naprzod uidzieli
wszystkich Rycerskich Compro bato że nie masz
w żadnym Szyszku rownej kawaleryi zaleo ha-
sza Husarya więc niech Gdzie robur Gigantum w
obronie Oyczyzny a potym z Szlachty Consistit
co może bydz Słuszniey szego zaleo to zeby Ubody

Szlachstwo

szlachta mieli z tey Starby levamen y znas subsidium
iako Synowie Braia y krewni radzi aby Imienia Kla-
chechiego w hayspotteyney Służbie Ich Kondycyi Cu-
kac rekursu abak transformando pospolite ruszе-
nie w Husaryą nieeh by kozde Wierzkow miało non
ad extremos casus ale na kazda Kampttey potrzeb
sumptu Sobiekatis gotowa Chorągiew Husarska
według porządku ktory samo mędry sobą postar-
nows rozumiem ze ku unas niebyłoby bardzo ła-
twe, Salutare zas wielu w Rzeczy pospolitey niezmiernie
nego Zołnierza ktoregoż komput bytby zawsze Ru
pełny Podatek zas ktory dotąd Husaryą tuszen
ta obracitbysie na rzecz woyska Cudzoziemskiego
z tego Artykułu niech tabędzie konkluzya że
zatowno trzeba żeby Rzpolita dobrym porządkiem
ustała viam benemerendi Equestri Ordini
a Equestris Ordo zeby niebyt przynuzał na woy-
sko do tego porządku spodziewałbym sie zas
ze niebędzie wiele niemogą mieć dyffidencyi do
króla do Ministrow y do Stanu y niemiałbym
pewnie do exorbitancyi przykładu lubpowie
ktoregoż przyustawicznym Zamierzaniu wolno-
nasza bym sie Samym obruit czym sie zasłania
ab inspectu tak panuiących nad sobą iako y na
radzących odmey Tusze że Equestris Ordo nie
będzie przeniewierzą do tego zbawiennego porzą-
ku kiedy zas duchedinem Jego Zasmakowawszy
wzna ze w postanowieniu Jego Consistet szczęśli-
wość naydelikatnieyszych Wolności Securitas
y kiedy obawy przy Sprawiedliwey Magistratu-
um Jurysdykcyi powagę et integritatem Rzpltey
tak utwierdzoną ze Jey niebędzie mogł nasuwać
żadnego pewnego wolności Szwanku dobrydu obba
ratrey nedzą ktory tamuie y oyczyzny z ko-
rzeni wtrey Cyrkuicy portkne wdruciełody
z haturalney inklinacyi dwcy w tey Rzpltey
do ktorey ma ochotę excellere Sławą Narodu
y pożytkiem tak dobra Pospolitego iako y swego.

## Forma Consiliorum

Tu niech kozdy przyzna ze sobo facto regionem y ie
zeli obo ma racią opatrznosci Bozkiey zetak
wielkie krolestwo bez żadnego rządu dubiestat niech

Zaniesie iakoszby fatalne zjazdy takowe konczyły
iako się często in cognatas acies obracaią y ieżeli nie
zawsze do woyny domowey mutuo armati coeunt
in vulnera fratres to często do niebespiecznych
scyssyi są kazyą Co zas do boju czyiest ze podobna
rzecz żeby takowa Milicya mogła inaczey wojować
tylko na własną zgubę swą a na tryumf pewny
nieprzyiacielowi a przytym iakie expensa niepo-
trzebne obozowe Szlachcicowi iakie zawod domo-
wey Ekonomij na Ziemianina iaka na ostatek
całego kraju desolacya experientia probat a
konsekwencya nieomylna daie przestrogę aby
się kozdy trzymał kondycyi swey to iest aby
żołnierz niemieszał do rady a Ziemianin do
woyny Nauta de ventis de Bobus narrat
arator et numerat miles vulnera Pastor
oves Uchowa nas Bog extremos casus kiedy
przy Jego S. pomocy zabieżemy im dobrym po-
stanowieniem rad skutecznych y sił na obro-
nę nasze do statecznych takżesię snodno obeyść
będziemy mogli sine violento periculosoq po-
spolitego ruszenia subsidio n̄ enervando wszyt-
kiey mocy naszey y niewyrywaiąc z korzenia
tak fructiferam plantam Rzpltey Ponieważ
iednak Stan Szlachecki dawnemi Prawami
y zwyczaiem obligatur do tego zaciągu y że
instytucya y nadanie Dobr Dziedzicznych o-
riginaliter od pierwszych Xiążąt y Krolow
iest nato aby Stan Szlachecki y Rycerski tene-
ah viritim do woyny niechciałbym żeby Rzplta
te posiłki traciła a zatym czemuszby Szlachcic
okupuiąc koszby fatygę zawody w Gospodarstwie
ruine kraju oy życie ktore exponit niemiał
zasłonić, ten zniesmy modum bellandi contri-
buendo cokolwiek ad aliud genus żołnierzo-
wi ktore vvidze convenientius Stanowi Szlachec-
kiemu iako nasza Husaria naprzod iudicio
wszytkich wojennikow comprobatum że niemasz
w żadnym Panstwie rowney kawaleryi iako na-
sza Husarya więc niech będzie robur Principum w
obronie Oyczyzny a potym z Szlachty consistit
co może bydź słusznieyszego iako to żeby Ubodzy
szlachta

szlachta mieli z tey Starby levamen y znas subsidium
albo dynowie Brania y krewni abo aby fortuna szla-
checkiego w hayps obcyzney Służbie by kondycyi ze-
kac rekursu abo tak transformando pospolite rusze-
nie w Husaryą nieb by kozdo wdrowo miało non
ad extremos casus ale na koszta kompty potrzeb
sumptu kobiletatis gotowa Chorągiew Husarska
według porządku ktory samo mędry sobą postar
nows rozumiem ze tu unas niebędzie by bardzo ale
rzeczy, Salutare zas wiele w Rzeczy pospolitey niezmiernie
nego Żołnierza ktorego komput by tby zawsze tu
pełny podatek zas ktory dobrze Husaryą tuszer
ta obroćiłby sie na rzecz woysk Cudzoziemskich
z tego Artykułu niech tak będzie konkluzya że
zatowno trzeba żeby Rzeczpta dobrym porządkiem
ustała viam benemerendi Equestri Ordini
a Equestris Ordo żeby niebył przynosząc na prze-
szkodzie do tego porządku dopuszczałbym się zas
że niebędzie wiele niemogąc mieć dyffidencyi do
króla do ministrow y do Stanu y niemiałbym
pewnie do exorbitancyi protextu lubo ze
ktorego przyszłaby ciężkie Zamieszanie wolnos
nasza tym się samym obruit czym się zastrzega
ab inspectu tak panuiących nad sobą albo y na
radzących odmey Tusze że Equestris Ordo nie
będzie przeniewierzą do tego zbawiennego porzą-
dku kiedy zas duchem Jego zasmakowawszy
urna że w postanowieniu Jego Convictet przekona-
tyś naydelikatnieyszych wolnosci securitas
y kiedy obawy przy sprawiedliwey magistratu-
um Jurysdykcyi poenae et integritatem Rzeczpty
tak utwierdzoną że Jey niebędzie mogł nasunąć
bez pewnego wolności zwątku obrydzić sobie
rzeczy nadzieją ktory tamuie y oczyszcza z ko-
rzeczy wtney życiecy porządku wdrożenie kondy
z haturalney inclinacyi dwey w tey postępy i
do ktorey ma ochotę excellere sławę narodu
y pożytkiem tak dobra Pospolitego albo y swego.

## Forma Consiliorum

Tu niech kondy przyzna że sobo facto regimen y ze
zelibo ma racyą opatrzności Bożey zetrzy
rzeczy królestwo bez żadnego rządu subsistere nie

sie pato reflektuie ze lubosc nigdy ta S. Opatrznosc bar-
dziey n manifestavit iako w Kryptey Izraelskiey
nad ludem Boym n kiedy tam Pan Bog nim visibili
ter Rexdit a przecie przytak iawney y sluszney
protekcyi chciał tego Pan Bog aby nietylko przyto-
zan Jego quo ad cultum Divinu słuchano ale
aby sie też Sprawami politycznemi od Boga dane
mi nadzona Swiatłem tego kiedy im postanowił
pierwszego prawodawce Sobym wodzow sędziow
y krolow. y poty lud Boży był w opiece Bo-
skiey poki sie od niego nadanych trzymał
instytucyi tego y ponas potrzebuie abysmy
przy cudownej Jego nad nami Opatrznosci po
ludziu nadzieie Quod Jove manum movet et hu
manum nihil alteri Puta. Zratym uważmy
iaka w nas forma Consiliorum byc moze na
humanitus dobrego iakiego nabor nasz ych
peradzie nasza Mitas na Seymach y Seymikach
nasza libertas recte sentiendi & takenfurya
w promowowaniu Materyi iakie zamierza
nie w deliberacyach iaka niezgoda w decyzy-
ach iaka na ostatek desiderior executio wysta
wiasz nam byczyzna nasza naradach naszych
zeusystkiemi dowodami dostatecznosciami presen-
tuie rany y zwyczayne w sercach naszych
znayduie dem pasye przez wrzytek bowiem
oras obrad naszych wyserany ie ale nieli
czemy Cusrem czysto nowe przydaiemy. Chcemy!
pater telis vultnera pacta meis Zadrzemy
sie na poprawe defektow ktorez sie znayduia w
Stanie naszczanym na nierozpoczete dobry dostat
errores n Lat Allegande sed Corrigendi A nie u-
waga coraz nowych przymnaza błędow Zuzda-
my sie Aby zbyt iakich Zabiezec konsekwencyom
et imminentibus malis przezorniej czuła pro-
klada ie przed Bogy a slepota nasza na bezyt-
ko ie zmiery oczy w tym omamieniu Duch niedba-
my tylko rzeby byle Cuncta pulveri meae homi-
num fabi Zickdramy sie na ostatek aby obym
radzie co nas in statu tance Gmut Zelus nas
wzrytkich animat do Katunku impet o-
zyskach artykułarnych Papy tak prawdziet.

Zelus

Ze się Pomna nadzieią uwodząc spodziewamy znayweyszey
niebespieczeństwa electari Sekt warać to czego bysmy się
naybardziey obawiać powinni byśc tylko Siccat spostare timenti
Zgoła nasze rady że tak rzekę pielęgnuią rozumnaią zkąd
by wyznić bulla Salus et redemptio gdzie tylko wiedzny
nieząd et Stador dentium bo Seymbrzać unas est to
ostrzyć zęby iden nadrugiego wszystkie bowiem zia
dły zacerynaią się na wczach sirottach prywatnych
zawiętościach a konecznie popolicie takie na tumul-
tach Jasney tego dowodząc śmiele mowić mogę że
co gdzie indziey Solidum et Salutare Constituet Con
silium unas w cale mieysca niemo kondy o wszyst-
kim generalnie pretenduie radzić bez generalney
w Naszych materyach experyencyi y zkąd bardziey
szkodliwe niż ratuiące rady gdzie kondy usurpat Sen
tentiam decidimus według swego partykularnego
zdania y zkąd niezgodne et cum Oppressione libert
atis Senatus rady gdzie się czas traci momenti nego-
tijs gdzie curdzieie Loquitur ingenter Stupent y z
tąd prozne y daremne rady gdzie bez żadnego pomoc
ku wyrwane Agitant materye y zkąd bez żadney
często y zawsze potrzebney decyzyi odprawuiące się rady gdzie
naypoważnieysze ziardy bez materytego Kapłan
zgromadzoney respektu obracaią się in conventi-
cula tumultuosa gdzie pasyie rozmaite sub favore
wolności żadney uważney niedospuszczaią delibera-
cyi y zkąd arcy niebespieczne rady gdzie Arcana
Statuś pomięszanie y zkąd nanie się nieprzydaiące
rady gdzie nakoniec nayczęście Statuta w obycz
aiu y nieświadomości pro regula zkąd znosiące nawet
same prawa rady Subtrzeba rozumienia tego dalej
wywodzić ale raczey szukać sposobu tako temu obu-
wać pomna in integro libertate Zabieżeć y sta
rzeć. ne malum Consilium sit Consultori pes-
mum bo to iest pewna iakiego Methodum wezmie-
my in forma Consilij Salutarnie spodziewać mo
żemy pożytku gdyż nie na tym nam schodzi abyś
my nieumieli o sobie radzić ale między nami
Consumata in prudencya sobie tyszima subiecta
ale nasym ze iest rzecz niepodobna abyśmy
nayczęstszych obrad mogli uczynić w dom Sala-
tarem zechcą forma Consulendi ta ktora ie dotąd
tamuie Libertet y przez ktore zagrzebiemy
naydroższe wolności naszey Priwilegia y co

BIBLIOTEKA

o niebiesskim morze mowić to o naszym krole-
stwie. Simile è Regnum thesauro abscondito
Skarb to zakopany ktorego dobyć potrzeba konie-
czne. Sądmy naprzod do Seymikow gdzie votu et
desideria populor congregand gdzie sprawa spra-
wiz onaliter conduk gdzie p consequs nalezy
nayprzerwszy porządek w obradach postanowić
Zatrzymy na subiectis ktore Compiment gressus
publicos y uważny czy expedit młodzieńcow od
Consilia przypuszczać y co zaszkodliwe ztąd po-
chodzą konsequencye w Kapturze nie godzi sie
na pewnych tylko wiekow ludzi dlatego virili
wiekiem to nasz urząd zasiadać cum activitate w
publicznych radach aby tym sie przykładem do
niego nieprzyuszczał tylko subiecta matura
Judicij młody człowiek wyrzec sie zeszłoś za-
raz chce na Seymiku pokazać ktory sie kier-
rzemieciać bynaymniey Statum ani mogąc mieć
tego rozsądku experyencyi ktorey dopiero w do-
skonałym wieku nabyć może zachowuy virtuta-
te nayostrzeyszey ktoremu rownym ciężko być władzie
w latach y rozsądku iak w urodzeniu ma za po
sobie distinctam w seymierze qualitatem kto-
ra niemoże być wzadney nauce mędrzy uczniem
y nauczycielem chyba zebysmy sie rodzili cum
infusa scientia rządow w Kapturze. I ztąd po-
chodzą levitates et puerilia na Seymikach
ztąd nieuważne y nieprzelamane kontradykcye
a ztąd optime Consulentium et benesentien-
tium daremne starania około dobra Pospolitego.
Czemuż by młody niemiał vacare ab activita-
te czas tobie y nieuczyć sie wprzod słuchaiąc
co agitata na Seymikach w publicznych obradach
albo służyć w woynie do ktorey młode lata
nayspособniejsze potiby niedostompit tych
zdby mu były ex Scripto legis zamierzone
y dostompiwszy ich niechby zasiadł Statum
Consilij cum maturo Judicio y nabytą in tra
ctandis negotiis experyencyą. Czy nie cat
ze rzecz Dziwna godna? Obwarowało Prawo
aby sie niegodziło młodemu ante annos Compe-
tentes od acta comparere ani w Gorodzie za-
dney czynić transakcyi gdzie tylko idzie o
partykularną substancyą, a tam gdzie o
fortunę publiczną wolno młodemu pro lubi-

tu

tu decidere, płacho de Sorte by oryzny nieznaiąc
dosyć lat ad cognitionem Status Reipublicæ doryl Statku
ad iustum moderamen Consilium Ani dosyć spre-
zorności do wykonania futurorum y przeriadnie-
nia Ich trafi się że sam cesarz nieuzyszedł z Opie-
ki a raz się chce Korona opiekować. Sądzmy ad a-
spectum Consulentium zeby w każdym porządnym
państwie powinna będz dystynkcya inter Statum
Civilem et Militarem to iest kto Sługy w woysku
aby niemiał mieysca w Radach iako ci którzy na-
leżą do rady aby niebyli w Służbie woiennej y aby
te Funkcya każdy exercent na którą się podaie
iakim raz wyrzec obszernieyj wyrazić dopiero Unus
iak nayleppiey tego przestrzegaiąc trzeba zdrzeć Senato-
rze y Urzędnicy Civiles a osobliwie Biskupi ad
tak to Judicium miewaiąc Regimenty Chorągwie lu-
bo powinność Ich Professyi która się urzędu swego
exercent dobyć Ich Occupat y lubo zdasię incompa-
tibile będz żeby Senator był Żołnierzem to iest ma
Sługą y Panem Niech Żołnierze ci do woyska na-
leżą niezawadzaią drogi y Promocyi do grad do
Rotmistrzostwa y Generalstwo a Senator niech
trzesła piastuie bo tego co mu ex lege præscriptum
niemogąc dwojakiey z sobie przeciwney powin-
ności zadosyć uczynić iako y Żołnierz niech Cho-
rągwi pilnuie a icrli chce według prerogatyw
Szlacheckich wrócić się ad Activitatem swoiey kondy-
cyi Consiliorii niechże Służbę woienną porzuci.
Napatrzyłem się tego często kiedy iaki officialista Ma-
jowy chce czego dokazać na Seymiku zprowadzi Towa-
rzystwo takbarzo że przytey Assystencyi Woiennej
pęges conduct z legionem y rady się pod obucha-
mi dopraszaią. Napatrzyłem się zdrugiey strony y
tego co rzadko tu Służba woienna porosi z Senatora
Rotmistrza albo Sułtownika który trafi się że y w
woysku niepostoi ale nawet przez życie swe biedz
dzie widział Chorągwi swoiey a przytym czy podobna
vivo sedato wypędzić ostrzytkie powinności woy-
skowe kiedy na niego naprzykład koley przyjdzie
do Szturmu puścić albo na podiazd bitwy mnie że
w Żołnierzu może być prudencya Consultata et re
quisita ad Consilia albo y we Hay ureksym Statysz
męstwo y odwaga ale powinna Professya rozmaita
tak distingwi żeby chcemy aby ustytkie Cnoty y
talenta nasze z necessariam Dispositionem były na

usługę

wstręg. Cyrzyny porządkowe Trzecia Species activitatis w obradach Parentiu powinnaby być tych którzy Actu Stara Supponunt bowiem objekta Mercuriusza aż tak kto Stary wolności Praw Pan którego nato Stat oprowadzi Assystencyą na Seymik którey czasem numerus przybędzie kto Tamtych obywatelow snadno dokaże czego chce a osobliwie ieśli depopulone Vocis liberae w Innych Państwach Szlacheckich nay ubogszy nie Stary tylko albo Lwemu udzielnemu Panu albo Swey Cyrzyznie Unas raz rowny rownemu Siedzieć tak że Publiczne interessa nie zgadzają się z prywatnemi Pane Cymorzta rozumieć żeby tego niepoprzierał y niezredł za wolą Jego ktory za tarmi y chowa hato aby za Stuchał co mu każe chcąc tum Judicio Dobra Rzpolitego Czwarta Species się non Repesionati których Consilia powinny być suspecta przeto że niemaią co stracić w Ingantur albo proprio vinculo ad cā fidelitatem z którą natury o Cyrzyznie radzić y ktorey zgubę nie Stoi taki Animus more odbroprzpolite w tak iego in particulari niemaią ieśli fortuna im zabroni in Consiliis mogą mieć vedług Swey kondycyi Szlacheckiey rekuro w Stużbie Woiennej gdzie także mogą przy postawstwie woyskowym prodesse Cyrzynie tak Stodzi na radzie nie może cā Spiritu Dominandi. Siata species za banitі et pene Condemnati ktorym nie należy Sawoi stanowić będąc Panu rebelles także ich dawno Prawa excludunt ab omni Activitate Jeżeli tedy chcemy sobie obwarować modus Securus Libere Ubi chcemy sobie Consulendi Cyrzyzbyt a Consilia amovere liberę Consulentiū Co zatym przy podrzuty do tey Querele Consulentiū Co zatym przy podrzuty do naszego porządku Seymikowania Mamy według Zwyczaju trzy Genera Seymikow ieden Przed Seymowy 2 Kczaj Stanowisk d. 3. Deputacki Sim przyśiedziemy do tych Znayduie tamę niezrzebita którey się nayspore rady y nayprzytrzeźwieysze chcąc dobra pospolitego Starania bo. Zeby trwanie Seymow y Seymikow które że niedopuszcza dobre rady ale tollit omnem Consulendi modus Zatym nim utorzemy forman Stabilem Consilior przebaby wprzod rzdzie de possibilitate Consulendi niż de Successu. Sierdzamy się na Seymik przed Seymowy aby z Sołtysow formare Corpus Rzpltey na Deputacki aby z Deputatow formare Tribunał Reprezentuiący Rzpltą Pytam się taka rey może być validitas na Seymie ad Statuendas Leges. Co za Authoritas Zupełna w Tribunale ad Justitiam

ad

administrandam obcarentiam z tak wielu czasow
Wdztw Posłow y Deputatow ktory powinni cala Com-
ponere Niechcieli mieć Posłow na Seymie gdzie ra-
dza omnie bezemnie zeist to chcieć dobrowolnie
czuere z nayosobliwszych wolnosci prerogatyw
owszem iest to chcieć renuntiare omnibus Juri-
bus Nobilitatis ktore przeciw tak zwawo zela-
mues. Urodzenie moja Szlacheckie Constituet mię
Partem et membrum Rzpltey a Zerwanie Seymi
ku v Chłopa y poddanego mnie obraca bo wasze
Słuchac tego co Jnsi omnie postanowią privando
mię principali wolności Libertatis ktora w tym
nayuroczyscu zakładam ze sam mogę o sobie radzic
Rowien iestem ze nichć nieiest taki ktoryby
nietylko nieuwiedział nayostatnieyszych zbiegow
sekwencyi ale nawet zeby nie mogł spodziwac
aby kiedy Rzpltа przynayprzentownieyszych
Prawach przynayuiększey potencyi y naydosko-
nałszym de facto porządku mogłaby być secu-
re Stante abusiva et tam periculosa prosta-
te rwanie Seymow y Seymikow potym nasta Sta-
te rwanie Seymow y Seymikow potym nasta Sta-
tey nitka Jest Oyczyzny zawiesiona będzie ale
Jest chociaż kiedy przyznac musi ieiest oczywista
prawda niemasz iednak żadnego znac kochaią-
cego się w wolności zeby iey fundamentu w tym
niezakładał aby sobie nieprzemyślił Nihil pericu-
losum libertatem quam Salutiferi tey będąc por-
swaryi ze ią stracić mocą rwania publicznych Obrad
ale snadno znac się Jokkupacya zprozney bojaźni pocho-
dzącą przełamać bysmy chcieli w tym nie respektowa-
ze owszem przez rwanie Seymow y Seymikow nikt nie
Jest wolnym tylko ten co przykey licencyi na so-
bie za wolności imperiu nad drugiemi Uchoway
nas Boże tykać iako zrenicy w Oku y naymniey
czey naruszać pupillam libertatis Liberum veto et
Sanctita całosc Stanowic powinny nemine Contra-
dicente natych bowiem dwoch fundamentach wszy-
stkie wolności wspiera iako na nich wszystkie Oy
czyste swobody, otosc tylko Starać trzeba żeby nie
niemogła vsdare Liberum veto żebybyło iako iest w
mocy Observantia ale zbyć bybynkiey ktora
zakładać chciał mam omnem vim et robur w Ma-
teryi proponowaney ktora dopiero agitat Sufficiat
temu ktory ma Activitatem rzec niemoże
zgody nato aby natym Seymie ta Maxima Con-
tradicta niemiała miejsca ale gdy chto p Liberum
veto chce znieść co iuz prawem Stanęło takowa Con-

tradykcyo

tradykcya / rozum sam dictat: / że powinna być nulli-
tatis to iest kiedy znayduie przeciw wyraznemu Prawu
no ktorego zniesienie albo taka odmiana sama tylko Lolla
nemine contradicente ma postabem bo cujus est con
dere leges ejus et est interpretari Ale pierwszy prze-
ciwko Prawu postempuiący Stanie musi rekestis
tako nocc mieć activitatem ktora wszystko co y po to bra-
cieby powinien dopiero kiedy się protestuie contra
tohum Actum y gdy rzecze Visto Activitatem Sy-
tamsię co za Prawo y co za ratio Statuw. nocc Autho-
risare takem licentiam A inszego przy Prawie przy
Słuszności przywolonym swym zdaniu wolno est za-
kustare nieporwalac na taka materya specifice ale
dla zniesienia iednej materyi chcieć Protestacya an
nihilare toto Actum to iest inszego tylko się mani-
festowac takiemu zlemu y ze mu wolno zgubić Oy-
czyzne destituendo ia domi Convitio Taka licencya
Partykularnego niemocno się zwac wolnością gdy
się obraca w Tyrannią nad całym Panstwem przy-
daie y to do warunku Liberi veto że niebędzie in
hoc respectu tako natery daie czego Oklarya ad huc
abusum zwanią Seymow y Seymikow. Widziałem
to nieraz Szlachcie bieda z rasem żadnej woli wy
nisc z Protestacya dla Seymiku albo Posel na
Seymie Znayduie materyą ktora musi nie zdo
hektora niepozwala a co za promovent miasto per
swaryi y dobrych ad convincendum rzeczy chcą go
zachcieć nie bacząc na Jego kontradykcya y tandem
przywodzą go ad hanc extremitatem że exacerbatus
wynidzie z Protestacya żeby się poharat valedixit
tem zkąd konsequencya pewnikata że tym samym
liberum veto będzie obwarowane do wszelkiej ma
teryi subsistet bespiecznicy kiedy modus zetwania
ustanie na zniesieniu wszystkich Rzecze kto że
niemocnością kaźe taka Oklarya że koniecznie trze
ba salware Oyczyzne Zerwaniem Seymu odpowia
dam żeby tak iak pewnemu desperatowi ktory
ciężka choroba zwątpiony chciał się koniecznie głodem
umorzyć y ten głod obrocił musi wpowyższa dieta
ktora go do zdrowia przyprowadzita ale non
sunt facienda mala ut eveniant Bona Mszemy
się tak gwałtownego y niepewnego remedium ktorym co-
raz natura wolności naszej wyniszcza y słabieje y ktora
sama się sobą gubi iak pewne infectio cosc kurym za-
bijaw. Vitam in vulnere ponit eo nocibiora ali-
is sese necat venenis. Mało nabym że zniesiemy tak
zwyczay zwania Seymow y Seymikow wezmy ieszcze
niethodu żeby żadney prywatny potrzeby pretexta
nawet niebyło y tak zkadże do Seymik Ztąd Seymo-
wy wszak obiectu y konieca jego ten być powinien

Po Tow

Posłow obrać na Seym zgodną dać im instrukcyą według
ktorey powinni agere na Seymie in rem tak całey Rzpltey
iak y Woiewodztwa swego Sytam że zaraz te 2 Objecta potrzeb-
ny podlegaią zaliby kontradykcyi cum periculo rwania
Seymikow bo naprzod Posłow obieramy pluralitate Vo-
torum nemine contradicente w takowey Rzpltey zachodzi
iednak kontradykcya nieprzystoyna Tymże sposobem rządzi Zbyr obieranie Marszałka Seymikowego
~~wszystkich pierwszego Seymika~~ iako na Seymie obieramy
Posłow drugiego obviando temu że zaraz się często trafi a
iż dla Marszałka Seymikowego Rzpltey pierwey się
Seymik nie zacznie Skończy. Co do Instrukcyi tak w
rożnych materyach ktora powinna compleati rożnie
musza być opisywane trudno bowiem combinare diver-
ses sensus z tąd snadna Oktkacya nietylko do kon-
tradykcyi ale y do Protestacyi cum detrimine Sey
miku Cemlerzby niewiadł przed tegoż sposobu
aby materye na ktore generalna y powszechna
zgoda vtanie weszły w Instrukcyą ktora iest in-
strumentum publice zgromadzonego na Seymik Wo-
iewodztwa Że zaś niektore zaydzie zdka niespra-
wiona kontradykcya mogłyby się seriose zebrać
y być oddane Posłowi prawo memorjału aby tako-
wych niepotrzebnych dysput tamuiąc obrady Pu-
bliczne dać przeto Potentatowi szlachcicowi aby to
co libere scribit y comunice dobrym być zdało według
Jego opinij podług moiey ad Instructionem Rzpltey bo za
coż ma być in equalitate względem wolności tego co
ani się zda salutare ani do Rzpltey pospolitemu con-
gruit niemasz bowiem w żadnym Państwie nawet
Wielowładnym tak ludzkiego Poddanego żeby mu nie
wolno było exponere Panu swemu com rozumie
być pożytecznego zwłaszcza zeszło to dziać może si-
ne ullo praeiudicio bo instrukcya na Seym nieiest za-
dnym prawem dopiero idzie ad examen Seymu
który finaliter decidendo należy mu discernere
tak z Instrukcyi godnego Woiewodztwa iako y partyku-
larnych memoryałow co dla dobra by czuły Rzpltey
może nayleprzego atak żadney by oktkacyi ani pre-
textu nie było do uporney kontradykcyi a zniey do
rwania Seymikow ale supponendo nawet złego
uchowaj Boże! żeby tego rwania nowe Subiekt
gdy się naradzą instrukcyą zgodzić niemogą Zaco
słowie dla obwarowania interessow woiewodztwa etad
fermando corpus Rzpltey by postani mieliby priva-
ri activitate na Seymie przez niezrozumienie mogli tho-
zwyrazow żadna niemoże legitimare racya bo iako
może dari aby całe Woiewodztwo iak gdyby było gangre-
na zarazone oddzielaiąc się a corpore Rzpltey ktorey

ut ibidem

unitatem iak naybardziey chowac nalezy et a cuius integritate salus universi dependet Dlatego przeniendo hunc fatalem casum zerwania Seymiku Powinni Porządnie byc obrani zaraz na pocżątku Seymiku ktorego zerwanie niepowinnoby naruszyc Charakteru Porządkiego alias mogłoby sie trafic aby Seymu niebyło gdyby taki casus darzył ktory moze chadno dari zebysmy po wszystkich Woiewodztwach porwały Seymiki. Seymik takoż Deputacki iako iest pure na same obieranie Deputatow żadna takze Contradykcya niepowinnaby miec miejsca natakowym zieździe ponieważ takze z pluralitatem votow obieramy Deputatow taki Seymik zerwac iest to niechcec miec sprawiedliwosci Co moze Contradicere za prawo allegare y to zerwatio Status aby sprawiedliwości niebyło przeczo niektorzy extravagantes Abusu trwania Seymikow nazwali gdyż z szlachcic wszystkich swobodnym Panstwie nie zaydzie cny monarcha w wielu wladnym krolestwie ktory niedługo by siedział na Tronie gdyby swym poddanym deklarował ze nieche miec w swym krolestwie zadney rady ani sprawiedliwosci. Seymik nakoniec Relationis zadney protestacyi ani Contradykcyi dopiero niepodlegał bo nie na zieździe bez żadney rekitencyi y kontrowersyi co Rzplta na Seymie postanowiła chcąc Sanctitatę jego znosic lub drzeć, iest to oczywista eversio Status et rebellio Prawa iest chcieć znieść Authoritatem Rzpltey raczey same Rzpltą Cavendum y to aby zadnych przykat do obrad publicznych nie przypuszczac dla nato żeby trafiwszy takie zaysc ozgruntu o Chłopa czasem opsa y trzeba zebysmy na tym rady mieszały Seymiki rwały niebyło co periculo ale y zeustydzeniem Narodu takie to codzien doznaiemy Quanta quidem pars faciunt discrimina moty Aponiewaz Contradykcya est liberum veto kazdego szlachcica byle niepozwalało Prawu może miec takie powinno omnem vim et robur sine desolatione Compressus Securitas Rzpltey exigit Abyten tak szkodliwy zwyczay rwania Seymikow iakoz noszący media wszystkie powszechney zgody Cale abolear iako ten ktory Suppeditat tylko arma nieprzyiacielom et materiam malis na zgubę Ojczyzny boiednoż chcąc zamiec bez obrony co bez rady Lauda nakoniec ktorzesmy Stanowali dla porządku drugiego iako expedit aby były nemine Contradicente tak tymże sposobem Snadne będą kiedy ta materya na ktora zaydzie Kontradykcya nie

będzie

będzie miała mieysca bydź in sequaeli inde aby się go-
dziło naciędz materyą nieprzwalaiąc Protestari Con
tra tobie Actu Concludo finaliter ten Artykuł podaiąc
do uwagi ten prosty Argument na ktory się kozdy zgo-
dzić może y przyznać to musi że cuyus libet Stanu
wtym wszystkich wolności zawiszta gdy sam osobie w dno
może ubliżić Że zas tak rwanie Seymow y Seymi
kow zabo zy forma Consiliorum według zwyczaiu nie
szczęsnego zniosi omnem Concludendi modum to niemo-
gąc osobie bespiecznie radzić w Samey tylko Im-
maginacyi wolności naszą Consistit absumey cy
zas iest ciężka niewola przy ktorey in regno
despotico mam przynaymniey to konsolacyą
że lubomi niewolno radzić iest ten ktory mną
rządzi exhoc zas abusu naprzod tylko wolności
naszey ktomi gą realiter odeymie azas nie-
winny moy żadney niemaiący naiemną zuierzchno-
ści serdecznie ten kochamy za wolności y ieżeli
prawdziwie chcemy bydź wolnemi ugruntuymy
formą practicabilem Consiliorum abysmy o konser
wacyi tak drogiego skarbu wolności naszey bespie-
cznie y skutecznie radzić mogli żeby Sens ko-
rzdego y całey Oyczyzny nie było podbita pod tak
ciężkie zarzno przekupionej albo bez uwagi
zapamiętałey narzuconey licencyi

# SEJM.

Seym na ktorym Respta cum pleno absolutoq Jure
zasiada trzeba żeby była in numero suo cała complecta
et partibus które się componunt expedit bowiem żeby Sta
ista nasze sobie stanowią nemine contradicente tak
żeby były nemine absente to iest aby wszystkie
miały Siedzieli Posłow na Seymie co niechybi szczęśli-
wego zgody ustanie precioso abusu rwania Seymikow
aliąs Seymowac bez materyalnego completu iest oczy-
wista eversio Stanu ktorego Validitas legitima con-
sistit in forma et integritate Rzpltey zebranej ex
wszystkich Woiew, Ziem y Powiatow iest przytym nie
tylko niewola ale tyrannia na wolności które careat
activitate na Seymie przysiąc odrownych sobie Consty-
tucyi Seymowe niemiawszy ustaw partem ustanowienia
jak gdyż omnes debent nosse quid agit quoties omnium
causa tractatur Sodzimy do porządku naszego Seymowa-
nia Sierusty według zwyczaiu iest actus obrania Mar-
szałka Posłkiego ad dandam Seymowi Authoritatem
ten prędko y spokoynie się odprawi byles się niegodziło
w grobie Posełskiey gnić iak papiery przeciwnie się dzieie
w żadney mowie Materyi dni activi ani passivi poki

nie

nie stanie Marszałek Sochski y byle zaraz po zagaieniu przystąpiono ad Suffragia ktorych pluralitas decidendo nieporzinna zadnych exulare controwersyi Co skoro Marszałka nastąpuie ceremonia powitania kroka przez tegoż Marszałka Imieniem szlby Sochskiey do ktorey powraca ordo equestris gdzie zaraz na Semotio arbitris promulgare aviana Status ktore do tych natym wyciąwic aby onich sine ullo successu radzic Zaraz na potym ad observato ullo ordine kolejy Deputowani ustnie proponuią materyą proponowaną ktoramu naypierwsza przydaie nadzieią ktora do ratunku Oyczyzny naypotrzebnieyszą zaraz zaraz wszystkich materyach ale iest głos kazdemu ze ma tym wolnieyszy głos im głosnieyszy ze racya tym iest ważnieyszą im doporuczeyszą y tak przy skutkach y hasłach bez zgody y zadney porządney rady przez 6. niedzieli agitanth negotia Reipltey sine authoritate Voluerego głosu bez zadney deliberacyi y nieskutecznie prokurowaią chyba ze ktokolwiek wynijdzie y Seym zerwie y tak wszystkich obrad naszych konkluzya z ktorey nihil Concludit in rem Oyczyzny y tego krotkiego ale prawdziwego opisania Seymow naszych ten kto nie przyzna ze nas kiedy kolwiek zguba nasza czeka musi bydź onym filozofem ktoren trzymał ze zaden bog nie iest Semibilis y abyzmy Lucy Centencyi nie zapadli wiecznie sam bog wola. wolatt. Nihil affio dolor quam vix sic molesty nunquam te esse confitebor malum ale ze nas teszcze taka gangrena nie opanowała trudno nadzieią y nie czuie tego co nas tak okrutnie y bolesno do tego spodziewam się zatym ze kiedy ustąpiwszy bydzie wtbarania nie ale nayosobliwszym aby vivam facient Subernij wystawić wiaknayspeszym porządku Seymowania do czego nim przystąpię podaię 4. do reflexyi obiecta indispensabilia bez ktorych Seym ad desiderato successu być niemoże ani zadne dobre rady szczęśliwie nie chcą progredi iako przeciw naturze in productione uradzaiow swoich 1 Obiectum Constituens dobra rada iest propozycya zeby się zatrzymać na dobrym fundamencie tak naprzykład iako drzewo naprzod Starać się na dobrym gruncie zasadzić zeby szczęśliwie drzewo dobrze przyiąwszy był sposobny do kooperacyi natury 2. Obiectum iest deliberacya ktoro ktorey wolności prawo wać powinna zuwaga y z tąd się spodziewać pożytku tak iako natura drzewa szczepionego tak azaż według starania ktorego potrzeba in cultura. 3. Obiectum iest decyzya przez ktora rada Stanie się dorzeczała iako owoc z tego drzewa pożytkuiący szczęśliwie wolności ad usum Salutarem przyprowadzi to iest szczęśliwie zechce wykonać nemine reclamante to postanowi nemine contradicente. Podamy ad 1 Obiectu do propozycyi iako ad 1 gradum dobrego Seymowania ktory unde radnego prawie miejsca niema gdyż trafiaią często ze nagłey

Do

od kogo uczynioney propozycyi takieuż uszczynaią controwersye ze innym niełapuszczaią pomuszan na iedney czasem materyi. Przytek czas seymu consumuią a tym życzliwym mieć portuie pouraca z Senatu do Izby Poselskiey aby ustawa Senatorow zaczynaiąc a Ministris Status aby kazdy według swoiey reparticyi informował Rzpltę o czym na seymie radzić zkąd takze biorąc tamme Senatorowie ut moris est niech swe vota maią y napismie compendiose zebrawszy zdania swe w tym to adrem stuby Stanisławowi Potockiemu podadzą Alias niepodobna ani pamiętać ani mieć dosyć mieć attencyi nadtym co tak siła Senatorow w mowach swych czyta radzą dopiero trudno według tego kazdemu swoie formare zdanie Co zyska Secundum Consumatam ut supponit in negotiis publicis notitiam miawszy zaś napismie medytuią co ci patres conscripti sentiunt Z woyski z tąd kłade porządek 1. że Senator z większą uwagą examinabit votum swe daiąc ge na pismie litera scripta manet. 2. że Posłowie tym sposobem plene instructi od Senatu będą snadniey mogli miarkowac zdania swe maiąc przed oczyma pregula Senatorskie na zagayenie Seymowe y tym skuteczniey in ulteriori tractu Consiliorum radzić opportunitate Circumstancyi. Powracaiąc tedy do izby Poselskiey tamtym ad officinam Legum niechby Referendarz Sied kazdego Woiewodztwa Secundo gradu swe Commissarzyskie z kolegami swemi podał takze Marszałkowi votum swe in scripto regulującego do propozycyi od krola na seymie podanej ad sensum mistrum Status y Senatu do Instrukcyi swey est ad desiderium swego Woiewodztwa a na ostatek y dobrowolney opinij swey ktora tylko zdawać się będzie pożyteczne dobru pospolitemu. Przytym porządku 3 gradus observabit gdy kazdy będzie miał facultatem proponowac to co mieć będzie zdawało się być naylepszego Notandum ze poki te vota trwać będą aby się żadne controversye nie wszczynały w materyach proponowanych gdyż to do Deliberacyi należy która aby była należycie trzeba cierpliwie wysłuchać co poniektorzy. Wysłuchawszy zaś przystąpie ad modum Deliberationis tako ad 2. gradu wszystkich obrad to powinna ponderare ziaknaypilniey ze applikacya złe z dobrym wątpliwe z bespiecznym szkodliwe z pożytecznym niesłuszne z sprawiedliwym azwłaszcza bpor z sumieniem y prawem Ta powinna oraz combinare materye y zjednoczyć wszystkie contrarietates ustawiaiąc ie pomnie practicabilia media do zgody pomyślnej doyczyć jeżeli zda się jaki porządek może być skuteczniyszy sposobem Niech maszałek Poselskiemu assistenta 4 Sekretarzow Status uczyni Synopsim votorum tak Senatorow iako y Posłow spisawszy rozdzieli materye wszystkie na 4 Classes albo

iakom

iakom się nazwał 4 Capita omnium in genere negotiorum
to iest z osobna memoryał tego co do woyny do sprawiedliwo-
ści ad politicen seu Statum Civilem y do Skarbu, miasto
zas co naznaczamy Deputatow do konstytucyi niech
krol z Senatu a Marszałek z Izby Poselskiey deputu-
ią do traktowania seruise tych dwoiakich materyi to-
iest iżeli cały Senat z Izbą Poselską na 4 tygni podzie-
lona będzie do informowania 4 rzeczy albo curiae aby
iedna była wojenna gdzie Hetmani 3. Prowincye Woy-
skowe interesa promovebunt sub praesidentia tako y w
drugich kilka ex assistentia Prymasa y Marszałka
Poselskiego drugie iudicialia Conseguenter ad Mini-
sterium 3. wielkich Marszałkow 3. ad Sigillum
3. wielkich kanclerzow a 4 Skarbowe do Podskar-
biich w każdey z 4. izb. trzeba żeby każde Woiewodz-
two miało swoie dwóch Posłow ktory powinno być na sey-
mie na Marszałku nalezeć gdzie Poselskim aby
sobie cała zapasz dobierał secundum talenta w kto-
rey z iakiey tych 4. materyi excellunt y do ktorey
zadzie będzie kogo sposobnieyszym tak tako y krol.
aby distinguat między Senatorem ktory Senator gdzie
nayspiey convenit tym sposobem Korpus na 4.
części podzielona ad hominem tego co czyste practicat
podczas Seymu przez siebie Prowincyalne Marsza-
łek Poselski poda kolei y izbie Senatorskiey ktora Izba
służy zebrana ex votis Ministrow Senatorow y Po-
słow tako z Instrukcyi wszystkich wiadomo danych Po-
słom na Sesyi co powinno służyć y regula do obrad
y że takowe na obrzędowanie tanti ope-
ris tam pierwszy ictus powinien być reassumpcya
zanitor ostatniego Seymu iżeli za do skutku przy-
wiedzione aby na Seymie presentis Gratia z obrzędu
bez tumultu y konfuzyi dla p familiare Colloquium
wszystkie materye seorsive examinowane które
tylko regulant ad desiderio Populorum y do obsoli-
tey rzeczy czasu Ten porządek do deliberacyi postano-
wiwszy niechby krol na siebie czas Seymowania
postanowił y przywołał Jednego dnia zasiadania
w Izbie Hetmańskiey drugiego w Pieczętarskiey
trzeciego w Marszałkowskiey a 4. w Skarbowey
Tam przy powadze Majestatu y Prymasa regni
przy obecnosci ministrow Status kazdego według
swey repartycyi przy cappery en cyr Senatorow
z pilney attendencyi Posłow Deputowanych pacata
Consilia pagenk ratione Status y prawa ad Omni
moderatione Decenk iednym słowem examinuią
solide co dobru Rospolitemu Congruit nad tym skute-
cznie desudabit w tych 4 izbach aby Woysko, Spra-
wiedliwość, Politica y Skarb in gra florentissimo

Statu

stanu utrzymać dowcipu salus populi suprema lex esto. Rzpltey zawiść natycz prywatnych respectach niechby Marszałek Sprzeczki formował Projekta do konstytucyi za trzciata Dystynkcya J. Jeżeli izba nakłoni się zgodzić żeby odrzucał rationes Status które tego exigunt 2. jeżeliby która konstytucya była controversa jeżeli nie będzie można zgodzić się na nie aby przy nich uprotestuie wyrazili rzecz contradicentes. 3. Dystynkcya jeżeli się trafi taka materya proponowania do konstytucyi która nieiest albo ulic momenti albo przeciwna Skarbu y Dobru pospolitemu że ią izba całe odrzuci y te extrakt zapisuie expedit w protokule Tu który razie ze tym podziałem który uderzy się stanu Senatorom y Posłom który ma potestatem in omni genere materyi radzić gdyby tylko ad unam speciem był deputowany naprzykład ten który by miał kurdam interessow Woyskowych byłby exclusus do skarbowych y woyskich mogłby iuxta to rzec że te wszystkie materye mają z sobą taką connexią że trudno o iedney bez drugiey radzić także o Woynie sine relatione z Skarbem którego by sufficiencya powinna się woyskowe miarkować nato odpowiadam że chociaż materye w rożnych izbach agitowane będą trzeba iednak aby te izby miały z sobą communikacyą y znoszą się przez Marszałka Sprzeczkiego który do wszystkich materyi przez Ministrow stanu aby co iedna dla dobra pospolitego postanowi drugiey do tego coadspiritu mogły cooperari według każdego curryculi to każdey materyi requirującey się dobrego krotkiego y trzymaiąc się każdey z tych izb zasiadania miarkować snadno będą mogli aby się unanimitas zachowana była żeby wtrzeciey concurrant według repartycyi swey do uformowania zgodnego Projektu każdey konstytucyi Czas ad universalem potestatem która ma Senatrowie y Posłowie obszyrnych materyiach iednakowo radzić będą ią mieli expedita kiedy się izby ad formandam całey y iednostayney Rzpltey zdadzą y kiedy wszystkie materye na seymach prywatnych zuważą rostrząsnione y dobrze ułożone ad ultimum finem będą reducta żeby to całe Rzplta informa sua naturali zgromadzone per unanimem Convenit et nemine Contradicente. ratifikowała y podawszy modum deliberationis przystąpiła do trzeciego gradu Conviliorum do decyzyi na tym bowiem generalnym kongressie Marszałek Sprzeczki czytałby artykuł po artykule na którego izby Sprzeczkie zgodziły

podaią

podaiąc wszytkie ad brutinum, examen approbationis
Korpitey ieżeli w iakiey materyi zaydzie kontradykcya
tam będzie campus przy Izbie y Izbom rożnymi
certare w każdym punkcie z trudna poki albo mu
zgoda powszechna nie stanie Prawem albo poki
z protokułu nie wymaże przez nieprzetamowanie kon-
tradycenta Protestacya Veruntamen seruando
liberum veto w tym zeby ta materya nieyaka
niemiała na ktorą zakłodzi kontradykcya ale nie
w tym takowy nizey rzekło kiedy ta iedna materya
niepodoba żeby miało być wolno bez zerwania
sejmu niemiei żadnego prawa y konstytucyi sa-
me intelligendo że authoritas wolnego głosu nie
powinna nie powinna extendi przeciwko Panu
wyrażnemu tako y na Protestacya abusiuam
contra totum acho bo pytam się co może dari za
casus y text speciei iakakolwiek dobro pospoli
tego w zerwaniu sejmu za niewidzę inszego tylko
si fatso et supposito impossibili żeby cała Korpita
sprzysiągłasię na swoie własna zgubę y zeby się
na hec sobie nem acho podpisać chciała aby in
tali casu eden tylko zelant pro Patria znalazł się
ktoryby mogł przez zerwanie sejmu salvare Re-
cz rzecz dobrowolnie chcąc zginąć zeli tak ieden
mogłby pomienić wszytkich rozsądney Imaginacyi
przyznam dopiero że tak gibalbowne remedium
potrzebne ale znadniey to pocia że to iest przez codzien-
na experyencya Pewna żeby cała Korpita Concur-
rét do ratunku swego ieden malevolus przędzey
się znalezć może ktory iey wszelka bron odeymuie
Doć zabiedz temu potrzeba żeby niebyło pod tym u-
stawicznym mianem ktory do tąd wszytkie spo-
soby doradzowaniasię y wkradaiąc sobie nayzgrubo-
szey wolności nadzie się in libero veto wprowadzą z
swywolnego nieużywania sejmu rwania przy ktorym nie
tylko dobrych Obrad naszych deycyi ale żadney spo-
krzywać się nie mogą. I. tu rzekły exponent co
często deliberacye y deycye Obrad naszych tam ze
y mieysca owe na sejmach wzięy przeciwko Kro-
lowi iako y iednych przeciwko drugim particula-
re odia dligi Elenkus kiedy kto komu przeciwko
Królowi albo quocunq; titulo przeciwko komu takie
Crimen Status niemieszaiąc y nietamuiąc obrad
publicznych ani excitando nieistniejących nigdy
by pensuy niemiał nietylko Sąd ale y kordy podaie
Mamboryalu Marka Tullii Scribleniu ktory
in virtute tego iako Tribunus Populi et naturalis
z urzędu

zurzędu swego Censor petat rationem in Consessu
ad Ministros Status cuius repartitionis to primum Con
tra Statuta Ten czas Minister zaleo custos tegoż aby się
sprawił dlaczego czy od kroka czy od kogo in vtrego deviabit
y Prawa przestąpione aby ich in instanti medem p Auth
oritatem burgkles. rato ustrytko czasu trzeba Determinu 6
nadzwyczay Seymowania y to co dwie kwie nie wy
starczy owszem repugnans każdego rospadney rzeczy
dla tego tamecm pośle może żeby przez tak krotki czas
pomieszczi się mogły sprawy deliberacye y decyzye
rządowe tak wielkiey Krolestwa Moiey tedy zdaniem
aby tydzień odmienić w miesiące y żeby czas Seymowa
nia co roku był prefixus ex lege a die 1 Octob ad ultimo
Martij niebyło na zerobienia materyi które ex An
tecedenti potrzebuią decyzyi ale y tych które in tra
ctu były 6. miesięcy podać się mogą Aby in instanti
wydanie takie sobie co nie postąpić przeto samo
kiedy czas założony będzie sprawa Seymowania u
stania okazyą y sposob zerwania Seymow kiedy
activitas jego trwać będzie powinno do terminu
założonego Natakim Seymie dato n. Concesso nie się
nie urodzi przez niezgodę w czasie tych materyałk
przynaymniey subsistere aby modus zabieżenia dal
szym intencyencyom które z tey niezgody pocho
dzić mogą wygaruiowy modu possibilem decyzyi
zatrzymał Omnibus Privilegijs Libertatis. Gdy do czwar
tego finalem gradum Consiliorum do exekucyi my
ślą dzisiejszy czynić my in verso Ordine exekucyą to
znaszey własney woli to cessure n. Decisum albo
decidendo co iskare n. proponitur albo Lucratorowe
głosy gdy albo uporczywie chcą swe materye dlugo
mau Declarand iuxta decisum nie pozwalam na nie
wcześ to niema zadney co proponuie Arabym szukaiąc
modum possibilem executionis Sanctorum ten mię
dzy nayprzód nieyszy aby po zakończonym Seymie ul
timo Martij dies aprilis ad ultimo Septembris
czas ten był obrocony na exekucyą tego co na Sey
mie postanowiło takak Continuo et in dissolubili
nexu sinizi sabit integritati sua Rzeczy 6 Stanu
Zaradzaiąc in Consilio albo obradzaiąc na exeku
cyą albo sądzący mowiąc in Judicio bo tym trzy
krotnym czasu Seymowania Consumitur
albo Prawa przywrócenie do exekucyi nacz do tych
zadrzeczy sposobu nie znalazły Dawne przestępu
iąc nowe coraz kruszyć zły których Vartogiche o
brzymiwszy dzisiejszemi znakami Arabskich Stro
ch nie obserwuiąc Pisarz co Prawem Stanowi
o tym nic ani mowić ani wzmiankuiąc tego potrzeba

Ar

a do pieroz kontradykowac ale wiatra w tych rzeczach praxi tych delinquentes y tak do tych rzeczow przez Comissyey wskuteczeyo Seymow bydz mieli do tych czasu Ministri Statuw y dobrey Wladzy ludzi w Exentia krola Prymasa Rzeczi Pospolitey Warszawskiey Posłow Senatorow y Posłow deputowanych odprawiac sie bydz zeby nie to sawnieyszey obrasnie taka pozor wystawuie Korpsta po Seymie zostawuie Obran Obcy przy nim krolu y Ministrow Statuw ktoreby te y tych by ministeryalne ktore podczas Seymu subsistant na vstanowanie konotytucyi subsistat miasto Senatus Consilii albo rezydentow takich postawic nazwaramy do Boku krolewskiego cum iurisdictione Sadzenia przestepcow ostrzegania obwarowawszy y potrzebna pretacyia zeby zadney rzeczy nie tu do nieczynili odmiany w tym co na Seymie stanelo ale aby y nie nowego nie postanowili nie zasiadaiac tylko in vim executionis antecedentium. Ze zby powinny by formari z tych Senatorow ktorzy w tych zasiadali podczas Seymow tako z tey Izby Posłow deputowanych zeby Starostwo tolest Cuppernik ze na Seymie bydz do Posłow z kazdego woiewodztwa y ze podwoch deputowanych do kazdey izby nie wiecey 4. do swego woiewodztwa powracaiacych a 4. zostanie po 2 do kazdey z tych 4 izb aby w kazdey izbie reparty finegotia tu kazde woiewodztwo iako miało patrzec in consiliis miało zarowno et in hoc tylko maymo ad executionem Judicio. Abak w Izbie na przykład Woyskowey Hetmanskie Wladzy odprawiacze powinny nie sama zbytecznie Hetmana Wladza zahorze do tak duze ale z authoritatem krola y Rzpltey w Izbie Marszałkowskiey oprocz tego do tych rzeczy nych do tey izby y Izby tych nalezacych bydz bytu powinny wszystkie crimina Status w Izbie Sedrentarskiey co nalezy ad dirigendam et rigidam administrationem skarbu notandu zeby tych Deputatow Seymowy przez caly rok activitas nieustawała poki na drugy Seym nie bydz obrani Sub hoc Officia nalezą titulo Ordynacia ktorem podał sub Articulo Senatu. Tu zas to tylko przydaie ze iako powinni nie czasu tylko executionis Praw tak izby ministeryal

ne

Expressa delinquentes w tych rzeczach to co zgoła na Commissyi y Radomskiey in anno 76 y Woyska tudzo y Skarbowe przekazane et contra Expressores

ne rigorem przy ktorych Suprma potestas iudi-
tia agit Rzpltey na przykład ieżeli Consilia Pa-
latinalia znaydą w kim renitencyą do exekucyi
Prawa tak izba Ministerialis do ktorey repar-
tycyi natura tey sprawy należy powinna reni-
tentem do posłuszenstwa Prawa redire per
viam iustitiae p talem Continuam faciem Rzpltey
subsistet Continua Authoritas guberny ktore
powinno być fixum et permanens tak żebyśmy
mogli bydź Singuli in singulis et omnes in o-
mnibus iako partes indissolubiles indissolu-
bilis et individui Corporis Rzpltey ktora ali-
as niema formam ullam nec substantiam y
niebędzie nigdy nic inszego tylko ens non existens
ieżeli przy Boku krolewskim ppetua Mttas Re-
gnantis Rzpltae przez te Izby podzielone na
4 Classes pryncypalnych in Statu Jurisdykcyi
według Ministrow repartycyi przez nierozdziel-
na y nierozerwana nigdy tych Izb potestatem Con-
sulendi et iudicandi przy takowey zas rządu
dyspozycyi będzie przy krolu iako należy Di-
rectio negotiorum przy ministrach Status Custodia
Legum a przy całey Rzpltey Jus et domini-
um ktora przy wszytkich sprawach swych będzie
continuo psens przez Deputatow swych inaczey
ieżeli nie będzie konnexyi tey partium cum toto ko-
żde Wdztwo iako się dotąd dzieje formabit osobną
Rzpltą kożdy szlachcic Monarchicum Statum we-
dług swey kondycyi exercebit sine ulla ani Pra-
wa ani Rzpltey sub Ordinatione usurpabit też sobie
potestatem in particulari na Seymiku co Poseł
ma in generali na Seymie Sauda Seymikowe zna-
sić będą konstytucye Seymowe iurysdykcya Rzpltey
zawsze podzielona w niezliczone Athomos z ktorych
niebędzie nigdy mogło Componi Solidum et Stabi-
le Corpus Finaliter mowiąc o Seymie trzebaby aby
Rzplta tę sobie na nim powagę postanowiła
ktora nadała Trybunałowi lubo tam sprawy par-
tykularnych tylko Agitanti Atu Causa publica
et Communis całey Oyczyzny dobra pospolitego

T 7

y nas wszytkich nemine excepto. I tak Trybunału Authoritas permanens nienaruszona y nieustaiąca Seymu niemożebydź podleysze kiedy go iedna Protestacya znosi niegodzi się bowiem zerwać Trybunału Deputatowi przy uporney sentencyi iako Seymu Posłowi przy nieprzełamaney kontradykcyi w Trybunale sprawy z Regestru przywołuią na Seymie confuse et tumultuose materye agitant a konstytucye Seymowe za nic ieżeli iednak salva omni libertate tak wielkie prerogatywy Trybunału subsistunt a zacoż ie Seymem denegare gdzie supma agit Authoritas Rzpltey et potestas y to ieszcze przydaię że iako Ministeria Status y wszytek Gubernij porządek dzielą na 3. prowincye tak rozumiem że go expedit wtym zachować żeby się Seymy alternate odprawowały we 3. prowincyach to iest iednego Roku w Wielkiey Polszcze drugiego w Małey Polszcze 3go w Litewskiey podawszy do uwagi niechże się każdy prosze reflektuie ieżeli niedostatecznie przez nie securitas consiliorum obwarowana kiedy ie żaden casus zniesć et invalidare niebędzie mogł Jeżli Authoritas ubespieczona kiedy co taki Seym postanowi firmum będzie et stabile ieżeli przy praw warunku Rzpltey regimen niebędzie mogło zawsze bydź pewne dostoieństwa swego a zwłaszcza wolność niebędzie in pleno suo robore kiedy ią każdy mieć będzie zupełną w promowowaniu ex suo stallo materyi pro libitu przez takie iakie komu zda się zdanie w deliberacyi przez rossądną y pożyteczną dobru pospolitemu uwagę w decyzyi przez wolną przyprawie y słuszney racyi kontradykcyą w exekucyi przez wierną applikacyą wykonania tego co kto sam na się postanowi zgoła we wszytkich radach tak trzeba procedere iako każdy człek we wszelkich Akcyach cum libero arbitrio urodzony naturali instinctu postępuie sobie pponit deliberat et exequ alias iest to tylko omamienie rozumieć się bydź wolnym na takim Seymie gdzie ieden ma potestatem oprimendi wszytkich.

# Interstitium między Seymem a Seymem.

Nim zacznę de hoc interstitio mowić pytam się czy powinno dari w rządach krolestwa tego? ia śmiey mowiąc czy się kiedy powinny rządy przerywać albo ustawać resistere bowiem na iaki czas a cura bonipublici y niepiastować go ustawicznie w ręku iest go upuścić y do upadku pewnego dać okazyą y gdyby tak zatamować snadno było wszytkie ingruentes na Oyczyznę casus iak desistere ab omni modo zabieżenia im zgodziłbym się na nasze tak długie wakanse ale niespodziewane na wszytkie Państwa rewolucye zamierzonego niemaią czasu y owszem że nigdy nieustaią toć im koniecznie potrzeba continua attendere violentia alias być y na moment sine consilio iest to chcieć in Aestu belli mieć woysko albo po morzu pływać bez żagla bez wiosła y bez kotwicy niemaiąc sobie czym succurrere in casu iakiey nawalności To u nas po skończonym choć się trafi y szczęśliwie Seymie niedosyć na tym że na nim interessa Rzpltey do dobrego nakieruiemy końca ieżli ie do niego nieprzyprowadziemy, przywieść zas nie podobna kiedy ie z oka naszego spuściwszy lada tama zawali im drogę lada zamieszanie powaryuie lada trudność szczęśliwego im progressu niedopuści y tak w rządach krolestwa naszego Magna pars vitae labitur male agentibus maxima nihil agentibus tota agentibus aliud Jeżeli według tego co życzę Seym by się skończył ultima Martij niechby każdy Senator ad 1mo Octobris do terminu przyszłego Seymu został per hoc interstitium in suo stallo w Izbie Ministeryalney do ktorey był deputowany ktorego czasu kolega Jego zawaćby go powinien znowu obranemi na Seym posłami y zas Posłow z Seymu zakończonego niechby powracali do swego Wdztwa na Seymik relationis ut moris est Powinna nobilitas informari co na Seymie agitabat y co na nim stanęło po uczynioney relacyi Posłow z odprawioney na Seymie funkcyi Poselskiey niechby Wdztwo uczyniło porządek domowy relative ad sancita Seymu ostatniego

tnicego z ktorym powinno mieć tak. nayściśleyszą
relacyą, żeby się mogł słusznie nazbać Seymik
Relationis, ktorego natura y postanowienie exigit,
aby o tym szczegulnie radzić, iako Rzpltey Senatu
do iak nayprzykszey y dostatecznej przyszłe executcyi
bez radzey Konstytucyey ady pierwey Constytucyi
przeciwko temu w niż inviolabiliter stanetoprawem
ich, zas iakom to iuż wyraził sub articulo Senatu
regimen particulare każdego Woiewodztwa Subsistebat ewż
methode iako uniwersalis bydź powinno Consilium
iakom go nazywał Latatina le formari ad manu:
tentionem rządu pospolitego, z Marszałka Seymi:
kowego y 4 z tych powracaiących Posłow z Seymu
z charakterem nie iako Komissarzow Rzpltey, maiących
zlecenia Lubo attendencyą nad 4 Species Jenera:
lium negotiorum to iest niech by iaden miał curam
Interesow woyskowych, drugi sprawiedliwości
3ci Status civilis, Czwarty Skarbu według
teyże reparticyi do ktorey byli deputowani
na Seymie, to Consilium niech by się odprawiło
in absentia Senatora iako wżdy tego Woiewodztwa y
to iest racya dla ktorey życzę, aby ich było 2.
wskazanym Woiewodztwie Eundem Eminentiae, aby
zawsze był kolejno przy Krolowey na Seymie
y postantibus po Seymie a drugi Continuo
residebat hnie Consilio, na ktorym żadna ma:
tarya niepowinna agitari, tylko in ordine ad
executionem Prawa et Sanctorum ostatniego
Seymu, lubo oprocz tego może dari casus że
bydzie potrzebne, gdy by co ingruens przypa:
dało w Woiewodztwo, aby niebyło iakie się dotąd
dzieie bez rady y zadnego rządzić, iako zwy:
czaynie potrzeba zdarzaią Seymiki, na ktorych
często bywa radzić mi, et Jst factum iako by na:
szczęście rozpędzić Chmurę, kiedy już piorun uderzył,
natenczas racby mogło by się mowić: Jd cinerem
et manes credis curare sepultos; bo natyle się
przy dadzą co umarłemu kadzidła, to Consi:
lium powinno by trwać w swey Assystencyi aż
do przed Seymowego Seymiku, na ktorym
należy aby dało rachunek Administra:
cyi Swey, a potym per modum memoryału
niech by podało co rozumiało Dobru pospolitemu

Congressum

Congruum aby Swe Wćtwo dobrze informowane w
Transakcyach swych konnexyą należytą uczyniwszy
Scriptor ad futuris mego to co nadzieć podał nay-
potrzebnieyszego w Instrukcyi nowym Posłom na
nowy Seym obranym, Respekto tu ieszcze com rzekł
na innym miescu, że Club Authoritate ejusdem
Consilij mogą ich odprawować Sądy Ziemskie y
Grodzkie Komissya Skarbowa wszystko co dobro-
mowey politycznej Ekonomicy należy, a osobliwie
do Exekucyi Prawa nihil instituende przez nowemi
in nowardo owszem trzeba aby particularia unio-
dictia każdego Wćtwa były Subordynowana
uniwersalney dla potrzebney Intelligencyi Par-
tium cum toto. Dla tego expedit iakem tu wyraził.
żeby Consilium Palatinale informowało exactè
w transakcyach swych Ministrow Status, iako tych
którzy z Deputatami przy dawnemi Seymowemi
Conjunct przy Krolu supremum Consilium Status
Rzeczy pospolitey Authoritatem reprezentuiąc, którzy
ad manu tenendum in universali regimene
potrzebuią tego aby byli informowani, iakie
Pendent w koronym powiecie negotia Publica
według reparty cyi cujuslibet ministerij Przez co
nieustanie rządy Komunikacyą wszystkich tych
Excessów którym zdania będzie cura Salutis pu-
blicæ Cum Corpore Rzpey zabiegaiąc zaś przez
Smierć albo chorobę którego z 8 Posłow Sey-
mowych, potrzebaby dla konserwacyi tak po-
trzebnego kompletu, żeby na Seymiku Prze
Seymowym oprocz 8 Posłow, obrał 4 Sub-
stytutow Seu vicegerentow, ztąd Exhortacya żeby
nieznicli activitatem tychże Suppleudi Absentia
Zmarłego, albo Chorującego Posła, aby od tych
eton Consilentium nietamował się porządek tym
Sposobem postanowiony od obrad publicznych
dla tegoż razu in casu Smierci Secretarza, trzeba
aby Exhortacya exactè złożył Seymik, y podał
4 Kandydatow iako się rzekło na zasnę Exhortacyą
Secretarza Tak tedy opisawszy iako sub tempus inter-
stitij Seymow każde Wćtwo powinno Swey rzeczy
particularny powodzić referuie się do Secretar-
nego którym już wystawił sub Articulo Sey-
mu rządzi w tey wyżey reprezentacyi Powagi
Rpltey, Siedzący p. Interessentium nadzieży Sey mem
a Sey mem oznaczone będą przy Krolu 4 izby

Ministeryalne

Ministerialne cum Potestate przywiedzenia do Exekucyi Praw et Sancita Seymowe p Judi:tialem Jurisdictionem Contra Transgredien:tes. Tu zas przekładem indispensabilem necessi:tatem tey harmonij interstatus, bo niech każdy p się reflektuie się, iezli to p petuum haos subsi:stet, iako się można evolvere ex tam Confusio re:gimine, ktorego są 3. Pryncypalne racye s. Monarchio Statum w Krolu ktory w kolwiek czyni iako często musi sine participatione Rptey y bez Seymu wszytka vis Gubernij ad ejus beneplacitum będzie dwoluta, Pytam się iezli w ręku jego nie iest Potestas absoluta bo gdy by musiał za każdą Akkurencyą albo dla każdey Expedycyi zwoływać Stany Rptey musiałby albo Seymy extraordynaryine zkła:dać, albo niezkładaiąc et absoluta potestate nieradząc destituere Oyczyznę omni Consilio, poli Cadencya 2 lat nieprzyidzie do czasu nazna:czonego Seymowania Co także z drugiey Strony Senat, albo Equestris Ordo albo ktore Wetwa Seorsive czyni et independenter od Krola, iako to konfederacye, związki, rokosze, co denotat Statu democraticum ex opposito Contrarium, przez obydwa eversio totalis Rptey, ktorey natura forma et Validitas in Unione 3 Stanow złączonych tak Constituta że żadna decyzya niepowinna bydź ważna iednego Stanu bez drugiego, nietak wielkie inconveniens, ktore naybespiecznieysze za sobą pociąga Kon:sekwencye, y tak w przeciwnych Sobie Jurisdikcyach, ktore się dzielić niemogą sine prticulo podziałne Oyczyzny, rozu:miem że ich inaczey combinare niepodo:bna tylko nayściśleyszą 3 Stanow Coaduna:cyą, tu zas Coadunacya inaczey być niemoże stante interstitio Seymu, kiedy się Rpta ex omni Activitate wyzuta, tylko ppetua existentia 3 Stanow et exclusa omni parti:culari authoritate, ktora ich dzieli. Rpta nasza powinna agere in ossibus suis ustawicznie iednostaynie iako dusza do ktorey

doskonałości

doskonałości trzy attributa pożyteczne concurrunt, y
wtenczas naschyłku iest kiedy te wszystkie 3 organa
wzaiemnie nieodzywaią się Ugo Racya że Jura Re:
galia, iedna będąc w Ręku Krolewskich, adru:
gie podzielone inter status, niemogą producere
tylko ustawne seyfsye diffidyncyę, niezgody y
tak Krol ma absolutam Potestatem Creandi
Magistratus, ma Justitjam distributivam
przez ktorą captat seu captivat libertatem,
ma już Congregandi Congressus Publicos,
Ministri Status Hetman y Podskarbi ma:
iąc tak że Jura Regalia stanowią Prawa,
majus belli et pacis, ma moc składania
podatkow, ma także jus Creandi Magistra:
tus przez Elekcye Posłow y Deputatow,
ma nawet Supmam Justitiam w Trybu:
nałach każdy nawet Partikularny ma
kondycyi wswey Jura Regalia ktore
p libitu exercet, iedna tylko Rpta ktora mieć
powinna wszytkie, żadnego niema, bo sine
ulla od niey dependentia każdy Sobie Pa:
nem. a zatym tych rożnych
że tak wielkie generał zamieszania, z ktorych się
nigdy niewyplątamy, tylko Coadunata 3 Stanow
Potestate, aby była agat wszędzie y zawsze p offitia
subalternata, tak pod czas Seymu iako y p Inter:
stitium aż do drugiego 3cia Racya iest, że w tak
wielkim Krolestwie naszym nawiedzieć gdzie
szukać Supremam Potestatem rzecze kto że
iest w Rzeczypospolitey a Rpta gdzie na Seymie
co 2 lecie, a Seym gdzie gdy zerwie p Conse:
quens niemasz iednym sławem ani Spmam
Potestatem, bo dissoluta in partes, Krol ad Senatu
Consilia przenosi rady, a Equestris ordo na Sey:
miku insze rady w każdym Wctwie, każde
się zo sobna po swoiemu rządzi, tak dalece
że się bespiecznie mowić może, Est aliud qd nos
tegat majus est in pprias ducat mortalia le:
ges gdyż sama opatrzność Boska nami

rządzi

rządzi, ale iako ta opatz p secundas causa co na przykład to powna że moc Boska cały Swiat oświeca ale przez Słonce, tak y w rządach swiata Bog nami władnie y rządzi ale p Potestates, ktore są z jego Lameyże Instytucyi y przez porządek ktory mu iest przyiemny y ktorego koniecznie trzeba przy tak wielkim zamieszaniu naszym aby wiązał indissolubili nexu rozdartą w niezliczone części Rptą y żeby utrzymywał hanc Compagem Partium cum toto. Powinniśmi Considerować Rpltą iako serce nasze ktore iako wszystkie części ciała ludzkiego animat, tak do niego vicissim wszystkie vitales Spiritus concurrunt Dokowasz circulacya ad Salutem publicam niepowinna nigdy ustawać, y owszem naturali motu wiedności trzymać Rptą, do ktorey iako ad Centrum szczęścia pospolitego powinny vota et desideria nostra zamierzać aby p hunc fluxum et refluxum skutek desideriorum na nas obficie się rozlewał, co się nieomylnie stanie, kiedy przy Krolu y Ministrach status będą miały indesinenter wszystkie Wetwa Posłow swych, a w nich czuwaiących Strozow tak na publiczne iako nawet na particularne Pryncypałow swych interessa, kiedy także swoią radą Krol będzie miał nierozerwaną nigdy kommunikacyą p Consilia Palatinalia, nietylko z każdym wetwem y z całym Stanem Rycerskim, ale oraz z każdym niemal Oyczyzny Obywatelem, a zwłaszcza kiedy ani Krol, ani Ministri Status ani Senat, ani Equestris Ordo żadney pprie libitu non exercebunt Jurisdikcyi, gdyż ta Jurisdykcya p unionem Stanow nigdy nierozdzielna w samey władzey przytomney zawsze wszędzie Rplta Subsistet, a tak właśnie

diffidencye

difficlencye y Emulacye szkodliwie inter status ieden
niemogąc nie czynić bez drugiego, absoluta Potestas
będąc przeniosiona ad Corpus individuum Rpltey
Całey, ktora sama nad sobą będąc wolna po:
winna panować, a wniey y my wszyscy ktorzy
ią Componimus, Postanowszy Consilia Ministe:
rialia przy Krolu a Palatinalia przy Wotwach
in hoc interstitio, potrzebuie z wielu okoliczno:
ści, czasu y pilności naymnieyszey, czy nie
chwalebny by był ten zwyczay introducere,
aby woysko tey Prowincyi na ktorą będzie
alternata obozem przez miesiąc stało, w tym
obozie żeby był Krol Pens z Hetmanem
teyże Prowincyi y Deputatami Rpltey
do Izby woyskowey Ministeryalney na:
znaczonemi y należącemi, przez ktory zas
niech by się popis y woyska tego iako Exer:
citia Militaria odprawowały, przez co poka:
zały by się ta gotowość contra Subitos casus,
ktora ich samych odwraca, de Speciem Kompaniey
Krol odprawiwszy, y pod czas niey z Ordynowa:
wszy wszystkie interessa woyskowe, ostatek
czasu będzie mogł impendere interstitij
z innemi Ministrami y radą do ich reparty:
cyi należącą 3 p. posita maiąc zawsze p obie:
cto wszystkich Publicznych Tranzakcyi
1. quo ad pteritum, 2 qua ad pens o tym
radząc co może przy pase ex no emergenti,
3 quo ad futurum temu pspticndo co powinno
będzie na przyszłym Seymie agitari, wcześnie
zabieraiąc materye ktore będzie miał Krol ppa:
nować na Seymikach przed Seymowych, przez co
ułatwiać się będą negotia Publica, ktore in hoc filio
trzymaiąc Rplta na Seymie zgromadzona in hac
activitate, snadno bez żadney konfuzyi trakto:
wać będzie mogła Przy takiem bowiem Interstitium
y na moment cura boni Publici ustawać
niebędzie, ktora ustawiczney potrzebuie attenden:
cyi y tu kto rzecze że takowy modus gubernij byłby

zbytecznie

zbytecznie oneroswstak krolowi iako, y tym co gubernijm
componunt, gdyzby całe zycie impendere trzeba
Publicznych Interesach, prawda ze lusuoriosa
fragilitas poena est pigro Suplicij loco labor,
hoc atq imbecilles sumus dura pati intole:
randa credimus. Przyzwyczailismy do nierządu
porządek nam nieznosny, y ze się o dobro Pospolite
nikczemnie staramy, zdasię nam ze skutecznie
y dobrze o nim radzie niepotrzeba prawda y to w
dawno napisano: in libertate labor in servitute dolor
a za tym temu tylko praca moze bydz przykra,
komu niewola smakuie y lubo przyznaie ze
in Statu libero większego dozoru trzeba niz
in Monarchico te iednak sposoby ktore podaie
ad regimen będą bynaymniey pracowite, znio:
szy bowiem raz nierząd ktory farraginem
negotiorum generat a zadnych non decidit
przy dobrze zas postanowionym porządku
inszego Starania niebędzie potrzeba tylko
tego iako go utrzymać, utrzymać zas y na:
czey niepodobna, tylko per Continuam vigilan:
tiam, gdyz przez to samo ze Consilium per pe:
tuum subsistet, niebędzie materyi ad consu:
lendum medium n deserit unquam coeli
Plebus inter radijs dum omnia lustrat Dla:
czego Struktura Swiata y ziemi przez pdu:
kcye swe iednostayne konserwuie bo ie słonce
regulari et continuo motu ozywie a osobliwie
dla czego inne konstellacye y Planety zadney
odmianie y rezolucyi nie są podległe, bo słonce
ktore nad niemu pdominat nigdy w biegu
swym nieustaie, zgoła finaliter mowiąc a
nieustatey aplikacyi około Dobra pospolitego
tosmy powinni czynic co zeglarz lokrytem
woiuiącym po morzu, raz z pracą podniosszy
Zagle y zordynowawszy instrumenta potrzebne
do nawigacyi szczęsliwey, spokoynie przy
swym siedzi kompasie, czemu? bo stylu nigdy
zrąk niedopuszcza, ktory dirigit pstą drogę swą do
Portu zamierzonego

Portu Zamierzonego

# PLEBEI

Ten stan lubo poslednii, a osobliwie w Polszcze naszey gdzie iest in tanto vilipendio, że się o nim może prawdziwie mowić opprobrium hominum et obiectio plebis powinnyby u nas w większey bydź konsideracyi, iako ten który iest wszystkich Panstw podporą, a naszym zas lubo iest naypodleyszym, nietrzeba lekce ważyć pamiętaiąc na to co mędrzec Panski mowi. Qui spernit modica paulatim decidet zkąd bowiem obfitość Krajow? zkąd Podatki w Szkarbie zkąd rekruty w woysku, ieżli nie a Plebeijs, tak dalece żeby ich niebyło, musiałby się Szlachcic w chłopa obrócić, sam pracuiąc na wyżywienie swoie, aniby się mogł Panem zwać gdyby niemiał podanego. Ta podpora w nay większey kondycyi ludzi godna wielkiego respektu, a nadewszystko miłość bliźniego y powinność Chrześciańska Exigit po nas, abyśmy Chłopow nietraktowali iak bydlęta, mało na tym że tym że Chłopem robią iak wołem, że mu go wolno przedać iak Skarb albo iak psa, ale nay większa bo przeciwko prawu wyraźnemu Boskiemu byłem dał Sto grzywien mogę zabić impune, iak życie ludzkie niebyło Ejusd. pty Przed Panem Bogiem y rowne homicidium tak naywyższego iak lichszego człeka. Uważny po całym przegrzrawszy się Chrześciaństwie, że ten ludu pospolitego contemptus wiedzey tylko Polsce naszey tak wielkiey owszem gdzie indziey w Panstwach które się wolnością iak my szczycą statum seorsivum et regimen Componunt, iako to widziemy w Szwecyi Holandij, Anglij, co my się obeydziemy bez ich rady, ale się nieobeydziemy bez ich pomocy, ta żeby była skuteczna, reflektuymy się od Boga ieżli chcemy żeby nasze Panstwo było

regnum DEI

regnum Dei czy godzine w Krolestwie Chrześcian:
skim, tak iako w pogańskim tylko praedicat mieć
za niewolnikow w zaprawo zgadzaiące się z Boskim y
wszelką sprawiedliwością mogę mieć w niewoli kogo.
Bog przy Stworzeniu człeka dał mu wolność
wszelką nad sobą, iakim że sumnieniem mogę
mu są oddiąć, co mogę mieć za Prawo nad nim
chyba to ktore Jus armorum daie kiedy kogo zawo:
suią iak nieprzyiaciela, albo Jus Publicum
kiedy kto iest suspectus albo convictus de
aliquo crimine, albo ius rationale, kiedy kto
oszaleie y kiedy mu samemu wolność bez ro:
zumu staie się niebespieczna, y czy dosyć że
na tym żem iest Chłopa mego Panem, żeby
mi wolno transgredi tę nayfundamental:
nieyszą wszystkich Pospolitości regułę. Sum
cuią y czysz przestaie moim bydź bliźnim
urodziwszy się Chłopem żeby się godziło
krzywdę mu czynić et extendere Dominij
a oprocz tego co mi od niego należy na tym
co sobie krwawe zarobi, Consideruymy przy
tym co może bydź Zaraza Polityczna Ple:
bejos mieć za mancipio, trzymaiąc sub titu:
lo niewolnikow. Ja ztąd wnoszę? extra ma
Sinistia s. że naturalna człekowi chcieć znieść
z siebie co mu cięży, a zatym obawiać się trze:
ba, aby kiedy kolwiek niechcieli się wyzuć
z tak ciężkiego Jarzma niewoli compiculo
Oyczyzny fatalnym przykładem buntow
Ukraińskich podniesionych z okazyi
Oppressyi Possessorow ktorych iako doznali
śmy Morsus sunt gravissimi irritatae
necessitatis Drugie praedicatum z ktorego
wszelkiego pochodzą inconveniencye,
a ztąd osobliwie że sud nas pospolity staie:
się nieleczemny bo nierobiąc tylko z przy:
muszu niemogą mieć żadney ochoty do
zarobku, niemogąc go bydź pewni ani żadney
Industriji

Jndustryi ad artem mechanicam tak potrzebney do Ekonomij poprzymierzyi rozum tempieje dopiero niemoga bye sposobni ad artes liberales bo w kazdym czleku unus est primum studium vere liberale est quod liberum facit wszytko mu zatim niemoga nic czego z wolnoscia zazyc chce iest podlego rodu more mieć talenta ktoreby nalezało sciśle szacowac p Secundum qualitates rodzicow ale secundum facultates animi dla tego tez nie widzimy w Polszcze naszey tako w Jnnych Państwach ani tego dozoru w Ekonomij ani porządku z Gospodarstwa ani przebiegłości w handlach ani tey nadstatek jndustryi wrodzonych rzemiosłach iakie zas z tąd detrimenta w Rzpltey niech kazdy uważy adotego oprocz szkody in publicis są nieuchronne co może bye in particulari nawet y Dziedzicowi zaporzytek ze chłop jego niewolnikiem niebrzeba chowaty Bore uymowac prerogatywy Stanowi szlacheckiemu ktory ma nad swym poddanym za Jura Dominij wszytkiemi prawami pospolitemi ugruntowane a niebawic iakichby naywiększy Monarcha niemogł mieć nad swym poddanym bo na przykład miano by za zatyrana nie za Pana gdyby proprio motu wziąść komu kazał zycie to iest gdyby delinquentem niekazał karać p ordinariam Justitiæ viam Unas bez sądu czysto y słusznej przyczyny wolno swego chłopa kazać stracić ieżeli go na zamek sędzia to pospolicie taky ktory niemasz naymniey szey Juris notitiam ktory per consequens dobrych sumnienia niepowinni administrare Justitiam a zwłaszcza in causis criminalibus Jus gładij według wszytkich Państw Zwyczaju należy tylko Supmo potestati arcta iest w samey Rzpltey y ponieważ każdy z nas iest pars componens tey Rzpltey bo mię za krzywdą dzieje kiedy to ius transfera do tey Jurysdykcyi niestrasze ga ani mię zadne Judicium niezdadzą kiedy iako z artek Rzpltey particulare ius Dominij in universali exercebo y ieżeli Rzplta ma Jus gładij nademną nademną samym arabosz za niemo mieć nad moim poddanym przeto należało by tylko ex prima instantia Sędzie Plebejom adać in re wolności aby mogli apellowac do Grodow gdzie iurisdykcya Rzpltey constituta gdzie supponuią że cum majori Equitate kazdy od prawuiąże ieżeli to repugnat Authoritati ktorego Dziedzica Sędzie ze poddanym swym niechce obacrzy idlo w wszytkich Państwach instituta administrat tak w Trybunałach iako Parlamentach nayuchszy chłop porywa się z krolem y Monarchą swym o krzywdę y wygrywa sprawę ieżeli ma sprawiedliwą p derogando przeto patribus ptbus azatym chociaż szlachcic iest Pan dziedziczny nad chłopem uważ przez ten ktory cytuie przykład powinien niemniey lubieżne stać supmą w Rzpltey w uczynieniu sprawiedliwości poddanemu swemu gdyż to bydź nayuczciwszy p Judicat Rzpltey

kiedy

kiedy kordy iż particulari należące sey Samey usurpat Jurisdicat owszem Samey wolności która Authoritas Zupełna Rzeczpospolitey nayważnieysza oryniey y nayzbespieczniey sza utrzymuje mowiąc iesztż dalej oneż woli Poddanych naszych przekładam ztąd ruine kraiu rzecz to oczywista przez codzienna experyencya gdy się trafi moy chłop y poddany gdzie dobrze osiadły usadziada mego musi mi za wrocić przez co wieś Dziedzka pustoszeje chłopa osiadłego dobrze ruguiąc osiadłość się Jego ruynuie. Trafi się także że mam wiecey Poddanych niż gruntu usadziada wiecey gruntu niż poddanych niepozwalaiąc dla tego że moy Poddany opuści dziedzinę swą Zbyteczne Jch rozmnożenie przywodzi do mizeryi ostatniey a wieś Dziedzka odległem bedzie niemaiąc się czym osadzić przez co większa część Włości naszey pusta z dymą podatkow Rzpltey y krzywda Dziedzica który niemaiąc własnych Poddanych cudzych niemoże osadzać z których bez kraiow chłopa niezwabi bo ktoby chciał dobrowolnie stać się mancipium y poddać się w oczywista niewolą wiedząc w iakiey nędzy w Polszcze ta Plebej z kąd to wzrosze rzecz Rzpltą y kordy Possessor większy daleko miałby pożytek gdyby ad proportionem gruntow zgodził się z Chłopem chy nadobocizne czy naienną powinność y oryniże decatero dalmu wszelka wolność intransmigratione ieżli niechce nayenna dziedzinę bo ta wolność będąc powszechna ieżli własnego poddanego trafi będzie mogł bezpiecznie nabydz cudzego bysmy nie przeładował y byle był pewien tego co sobie z pracy zbierze nadto co mu dać powinien niepuszcie swey osiadłości swey świadkiem tego wsi ktorey widziemy na stadle y dostanie nad granica Szlązka albo w Prusiech zadney bytko Rzpltey wolności ktora będąc generalna widzieć my cały kray tymże sposobem w osiadłościach et in agricultura obfity z prożytkiem daleko większym tak Rzpltey iako y partykularnego Dziedzica Rzpltey bo przy wolności dobrze pomiarkowanej ludu Rzpolitego można się spodziewać z tego kapitału swego przy większych osiadłościach zebyśmy w Polszcze Pustek niebyli które za przyczyną tak podłych mizernych sił naszych gdyż to rzecz niepodobna gdyż to rzecz niepodobna ze kray tak żyzny we wszystkie urodzaie obfity a wsiadle nieżludny ledwie nie 4. część od łąkow y lasow można się spodziewać y większych podatkow dziwiłkszą snadnością płaconych. Może się nadatek spodziewać przy większych handlach wiecey pieniędzy y ze y Circulacya Jch y Cursus mobilior dubvenies potrzebom tak publicznym iako y kożdego partykularnego. Dziedzic zaś y Dobr Possessor trzymaiąc Poddanego w tey powinności którego na swym gruncie y proportionie do gruntu osadzi y nieczyniąc mu żadney krzywdy tak żeby być może y żyła pewien które sprawiedliwość pospolita ubespiecza zarówno y tego co sobie z krwawey pracy swey zbierze można się spodziewać przyszłego większey szczęścia w tranie ze Chłop z wozem do Gumna Jego nieprzyjdzie ze zwierzchnością y chcąc y pil-

nosić gospodarować będzie y na Pana y na siebie y ze Pana w-
podatkach zastąpi przy takiey generalney ekonomij niebędzie
po miastach y miasteczkach ta co teraz iest derolacya taka
bowiem w nich Budynkow ruina taka niełudność obywa-
telow iakie sądy grodzkie mieszczan taka incapacitas kzemie
sników taka insufficientia towarow taki na ostatek przy-
wiełkim niedostatku nierząd in Politia co tego za racyą nie
insza tylko ze od niego lud pospolity ptekcyi niema a od wszy-
stkich krzywdę y ze między mieszczanin sprawy niedoydzie
z szlachcicem zaraz dwie przeciwko to w Polszcze naszey ospo-
bliwsza trzebaby mieć curam konserwacyi miast y mia
steczek my bowiem na zbogacenie się nieptywamy iako in-
sze narody po morzu te są nasze imperia utrzymuiące
kordego Państwa commercia y bez ktorych żadnego ptrwa
niemiałyby nasze dobra y substancye Azaby im iako ko-
dego Interes Conviktu w pospolitym dobrze chciało iaknay
więkorey konserwacyi miast y miasteczek tak trzeba
aby miały immunitates et privilegia iako winnych kra-
iach bronigce y zastaniaiące się od wszelkich napaści zatko-
wie niech y szlachcic będzie karany kiedy sobie niepozwa
chciku niepotempuje. Mogłby Senator ppositus ad Consilium
Palatinale tę adendencyą w kordym swym wdrturie należyta
daiąc im protekcyą przy ktorey niech bydlo cały Stan Plebe-
jusz ma libertatem ktora powinien mieć w handlach Mo-
derationem w podatkach sprawiedliwości w krzywdach
y securitatem w Domach reflorescet Oeconomia y nie
dzie naymizerniey szo iako iest między wszystkiemi Pań-
stwami Chrześciańskiemi Owszem widzieć bespieczeństwo oziadłości swey przy-
dzie zeuszad oziadac pustynie wasie za takim powabem dlido
exfecunditatse iest Ziemi naszey ktora dwie iest na wie-
su mieyscach opuszczona y zandedbana tych lita obcych
Państw Żydi ktorzy się bez chleba Polskiego obeyść niemogą
oprocz tych pozytkow ktore przekładaw tam in publicum
quam in privatu Commodu przydaie to z konsyderacyi ludu
pospolitego że nic nam go bardziey zalecać niepowinno
iako opatrzności Boską ktore wkradnie całego Państwa y
y całego świata tak wszystkie rzeczy p vicissitudines Zor-
dzewata Że corruptio unius fit generatio alterius naprzy-
kład iako kupiec Żydzkuje ze szkody powszechney ktora ludzy
y dusz rolnik drogości zboża Mularz z ruiny murow
Szkła z zatargi prawuiących się Doktor z chorob ludzkich
Żołnierz z derolacyi wszenney tak wynioslość z urodzenia
szlacheckiego z pospolitego gminu robiąc się dzieje
ze kondycyach rozmaitych ludzi dlatego moja rada iżeby
chłop tak człek iako y ja rzekł niedbałego że Jego pod to
że przy Jego ciemnocie bardziey świeca przy Jego niskości
bardziey się wywyższaią Zgoła gdyby ia niebył chłopem
abym niebył Panem y gdyby ia niebył Panem y ktoby nie
był ten ubogim nemo miser nisi comparatq Za zas podłość

Że

ze mię Divitiæ y cryni zacnieyszym powinnem tym bardziey sobie za appretiare nie lekie waryi adorniąc prudentiam Divitiarum w tym co mnie nadzwyczaynie stworzenie wynosi y zawdzięczaiąc Bogu tę łaskę przez kompassyą y ratunek bliźniego który przednim może być godnieyszy nie ia choć iest według swey światowey kondycyi podleyszym odemnie alias nayklęsze nasze postanowienia in Gubernio krotestwo podobne będą do owey Statuy Nabudonozora ktoch oc była złożona nayprzednieyszych kruszcow anogi miała gliniane co iest inszego lud pospolity tylko ktoremi Państwo kordestori y pokrzych kordy depce ieżeli ten pedestał będzie gliniany przykłk słabey podpory obalić się snadno y nigdy nie będzie mieć in regimine Cokolwiek byśmy chcieli nayklęszego dla dobra pospolitego natknąć niewarownych fundamencie wystawić.

## Woysko

Postanowiwszy za Bożą pomocą formam debitam Gubernij y zaufawszy Subsidium nasz Polski iak głosum terrą na tych 4 exercitus potarcz ktorego in casu ogólnego bronić powinny przystępuie do pierwszego to iest do woyska od kordego ktoż nie przyzna że obrona Sławy y bespieczeństwo wszystkich tenże zawisło obaczmy ieżeli się z tego woyska naszego spodziewać mamy Sytuacyą się naprzod co za obrona może być pod czas Woyny z tak mizernego woyska naszego kompozytu y co za sufficientya nasz tych sił respektem rozległości tak wielkiego krolestwa co za disparitas Potencyi naszey od Sąsiadow z ktoremi wojować możemy niemogąc żadnemu zosobna oprzeć się co za zasłona granic? ktorych securitati prudendum ze wszystkich stron niemasz bowiem tak mizernego mieszkańca ktoryby chaty swey nie grodził niemasz nawet takiego stworzenia żeby mu rogi nabura nie dały do obrony naszą tylko tak iest nieszczęśliwa ojczyzna że lubo iest continua meta ad sagittas niema ani fortec na granicach ani woyska dostatecznego wpolu żeby mogła nadeszłą nieprzyiacielowi uczynić resistencyą. a przytym wielkiey konsyderacyi możemy być przy takiey sytuacyi w portownych ktory nad postrach nadszych miarkuiąc sąsiedzi nie boią się jemere y bez żadney przyczyny aggredi drudzy choć nam sprzyiaiący żadnego zabezpieczenia niedadzą nie mogąc ani im ani sobie żadna być pomocą y choć się ich interes z nami wiąże z trudnością się naszego chwycą widząc że sami nie opuszczamy tak dalece że nas nikt ani konsiderować ani bać się nie może 3. dla u nas niebespieczne pokłuszanye y ludzie nas w niepewnej obronie iż ze drugami wpotrzebie portowne nabstrychcie zawodzimy bo ieżeli in virtute kontrakcyi że swey racyi ani nigdy nie wynieniemy opportune albo się oczy

niąc

niaj aniemaiąc śił dostatecznych ktoremiby śmy mogli
prodesse zarowno kolligatom naszym mianowicie tego
zbyt zysku musiemy zdawne natym targu tracić z wielką
szkodą naszą albo drogo kupuiąc kolligacyie albo zeustydem
mowić szukać kolligacyi protekcyi aby nam albo
w protekcyi succurrat y zwyczayne te opieke kortonie
bardzo przeplacaiąc dziadkiem tego Stanu cia
Wojna szwedzka tylesmy mieli opiekunow ilesmy mieli
wspiiących nas mądrych Oyca narodow Żaden sie nie deklarował
nieprzyiacielem Oyczyzny dlaczego kozdy ią przyszedł
bronić aczli niedlatego ze radno przez sie obronić nie
mogła Zadnemu. 2 Spokupacyia unas szkodliwa
pochodzi z naturalnej naszej woyennej cnoty tak
iest zmiata w narodzie naszym Animi generositas
y odwaga ze dufaiąc serca naszego męstwu nieuważamy
iakli siły nasze do niego correspondent Czekamy
extremos casus bez zadnej gotowości Czemu? bo że
ich niebojemy lubo ostrożność zodwagą pomieszcić sie
może przy ktorych iako przynayleprzykłb rzeczy excesie
reflektować sie trzebb sibani sapiens non fecerat dgo
iniqui ultra quã satis est virtutem si petat ipsam
y tak według naszego Zwyczaiu Woysk dopiero zaciągamy
kiedysmy prawie zabezpieczeni dopiero na nowe
zaciągi pobatki składamy kiedy sie nieprzyiaciel miasto
poborow wybiera dotey szkodliwey na obronę nasze re
nitencyi contribuit bo przyzbywaiącemu ad varios
casus y ztąd 3. spokupacyia ze w dostatecznym Zyiąc niebezpieczeństwie stałosie nam tak familiarne ześmy
bynaymniey nieczuiemy niepłuczemy lubo Mors minuet
pedo quam mora mortis habet przyuczeni ad continuad calamitates rozumiemy ze z iednej wybrnoszky
y zdrugiey wybrniemy mowiemy pospolicie thime to
bywało ieszcze gorzey auyscimy z tego Rzekłby kto zes
mo poszli na ewego prostaka ktory przyszedłszy nad rzeke y chcąc sie kuchą przeyść noga załozywszy rzecze
kał spokoynie aby ustydła Spłynęła lubo widzi że ieg
wzrzecy przybywa tak y my nowych rewolucyi czekamy
końca lubo corazt nowe z nieładu naszego wynikaią
iako woda z rzadet nieprzebranych ktora labitur et labetur
in omne volubilis ævum Uchawszy tedy ze obrona
woiewska pendet a quantitate Woyska nikt tego nieprzypisze Sławą Narodu a quantitate iego ta osobliwie przykrzana będąc do professyi woyennej sprawuie ze ochotna
krew iego ktorąc na to porwiecz y tak dla ukontentowania iakiey Passyi naprzykład Chciwości Zyską niepotrzebuiem bo bez niego nadnie mierzę nieprzydadza nayurodzone
zbiory y dostatki dla Sławy zas gotowi kozdy zginąć bo za
to nieśmiertelnym imieniem rowno są z życiem nieodstępuie ale przynaturalnej do Sławy inklinacyi trudno za
nabyć

nabyć bez żadnych do nabycia sposobow trzebasz starać
utrzymuiąc iak naybardziey Woysko ~~[illegible]~~ in disciplina militari ktora nayuprzeymy do zwyciestwa contribuit oraz
doszczętliwych ducktorow Woiennych y bez ktorey nayuprzeymsze y urodzone narodu naszego męstwo nicrego niedokaże Jako bowiem drogi krusiec minerio est Ktij polimu
ryba rzemieslnicza niedoda walorue polorue y formy iako
kamien dobrze oprawiony wzgledzie nabywa statecznie y
iako nayleprza rola żadnego nieprzyrosci pozytku odłogiem leżąc pokl Jey nieuprawiż tak y nasze do Woyny talento
naturalne nieprzydadza Sine arte et cultura Widzimy
to tak w dawnych Historyach iako y oczyma naszemi
ze stana reputacya Woyska tak imprimit terrorem nieprzyiacielowi że za nieimi albo zaraz pod nim przyiść
dobitny wspatrzyć uczony od takiego woyska bywa ktore stawa przedit Że prawdę zatczymy przyznamy nie
podchlebiaiąc sobie ze n vitio Gentis y tey ochoty woiennej ktora nam przyrodzona ale ob defectu voluntarium status nostri y miarkuiąc ze exprogressu stanu
publico trudno utrzymać tak wielka prodkow naszych
reputacya modo possenti bellandi disparitate odmiennych
narodow Dozwalamy tego fatali scuto stanu zeniepryiaciołow odpor żadnego dać niemożemy wchodu
do krayu pewien ze żadney resistencyi nieznayduie
opanuie potym caly kray pewien tego ze Jego stanu
nasza militia lekka nieprzestanie endzirym chlebie
nas woyuie my defensive sie trzymaiąc miasto orezem kontrybucyami podatkami y srodkami Zostaniemy sie ab ictu nieprzyiacielskiego wyzbadzaiąc zlasu
aby iakiego stanu sytuacya porwać niemogą wstępnym boiem oprzeć sie et tentare przez generalna bitwe fortuna całey oyczyzny Sytam sie na ostatek co zabespieczenstwo bydz może od woyska nieposłusznego iako świadczą owe związki y bunty w kołach Rycerskich podczas ktorych ani szczętka nieiest bespieczna integritatis ani
stanu w Domu ani chłop w swey chałupie To zas
nieposłuszeństwo iako często pochodzi ex irregularitate
płacy Wolałbym niemieć Woyska nic miec niepłatne y
niecuricrene bo miasto pewnego z niego bespieczeństwo
periculu czasem podczas Woyny kiedy nieprzyiaciel
snadno za zniosszy nabywa iuż bezli stawa do cudzenia
kraiu pertuba y podczas pokoiu bosie sami naszym Woyskiem Wojujemy enervando populu podatkami ktorych
insufficiens quantitas y nieporządna przytym dystrybucya n providendo Żołnierzow dostatecznie stanu zegdy
ony y swywotny enervat et devorat wnętrzności Oyczyzny
swey Ja tak sądze ze stanie sie na seymie y rożnych sposobow zarywac aby miec Woysko na teryte dumpus Jego formuie na papierze podatki składać na zapłatę y konserwacya Jego a nieprzytoczyć stanowczego starania aby sie

mogła

można spodziewać z tego woysk obrony y Stanu y bezpieczeństwa iest to tako contrariétas iako ktoby z tak wielką pracą y kosztem budował iakoby tak zły mur na wiatr ażeby miał zyć na wieki a umrzeć nazaiutrz. Status nasz który nic nie ubespiecza iest prawie na skrytku nie może sobie obiecywać trwałego dostoieństwo a przecie w tym co konserwowáyi Jego nalezy agitamur continuo mowi iako bysmy chcieli wystawić podczas pokoiu sempiterne bpus semlorod lubo tu nie urzymuiąc go consulendo czas pracę y koszty nie tylko ne male tractamus consumimus nigdy nie będąc pewni trwałego z tych porytku z tą obiecką kordego Państwo w konserwowáyi woyska regularnego wojowac cum spe felicis successus kiedy wojna ineuitabilis, Drugo utrzymać pokoy civis salen para bella tak aby zawsze gotowości do oyczyzny obrony ciała we pełne ambicyi imprezy obyczk narodow erowacych ustawicznie pozodna okazya rozprzestrzenienia granic swych cum detrimento sąsiadow Arabyr tych że sił trzeba którem bymowna et evincere et parta tueri Nasza polityka iako kordey krzyżtey powinna być Chrześciańska nie zaczynać nigdy bella offensivu dla przyczyny krajow których obszerność doyść wielką mamy zadaska Pana Boga rozszerzać bowiem ich im większa tym większey potrzebuie do strony piłności y spokoyney nie dospuszcza possessyi kiedy Rzym w wolności dwoy excellebat ierli nie ustawicznie kiedy się w swoich murach continebat tak począć extendere terminos imperij do samych prawie granic świata tak tam sam znalazł terminum wolności oy dostoieństwa swego Apprzytym mylisię często w rachunku ten kto n° acquisita sed aquirenda computat Nasza maxyma powinna być nie pragnąć nicrzego cudzego ale bronić tego co mamy ieszcze przez niezrad nasz nie utracili y zalbowáć tę potrzebną dystynkcyą między zelozyą y zazdrowáć ią. iest sprawiedliwości ta chcieć konserwować co komu się. iest sprawiedliwości ta chcieć konserwować co komu bono iure należy Druga niesłuszność pragnąć nabyć co cudzego y tu ktoreśmy Cor tedy po woysku nasze odpowiadam że utilitas iego większa bo pewna w tym konserwowáyi to co mamy niż nabywać spe incerta lucri tego cobysmy podwazpieniem mieć mogli Nietrzeba się przytym ubespieczać podczas pokoiu choć niemasz woyny kordy Status iednakowo na dwoyca nieprzyiaciół ktobry ierli ustawicznie inuigilant iako zazdrosney okazyi ad aggressionem toć trzeba mieć zawsze na straznośći y być gotowemi ad resistendu iako cynią inne przezorne narody Tum quog cū pax est trepidant formidine belli aierli na ten tylko koniec wrytkie są wojny aby dobrego pokoiu dostempić toć pokoy tym sposobem utrzymać y bespiecznie ugruntować nasze większe staranie być powinno nie na wojnie ale na utrzymaniu onego woysko naleryte utrzymuiąc z tą przyczyną pewne tego racye że te gotowość daleko bardziey trzeba utrzymać in statu

libero

libero nie jest monarchico. A to tak iż kray gdzie y król wielo władnie panuie choć za inperatore nieprzyiaciel zaręczi snadno za iednym swym roskazem wszystkich Ś.ł. Państwo swego dobędzie napręży y skutecznie swą obronę. Jn statu zaś libero wprzod formować rady na tych radach trzeba zgody przy zgodzie pospolitey dopiero trzeba składać y uchwalać podatki tak które trzeba zaciągać Woyska y tandem dojować a interesa cierpieć y ponosić dłuższym uciemiężeniem omnes scitu bella 2. rzecz że in statu monarchico partykularny nie wiele przez Woyne straci bo przez nayszczęśliwszey eventu Ojczyzna iego choć nie w Jnszego Pana obroci y domieni on iak by chłopem tak będzie nas niżey bo przez niedostatek zgody siły nasze na woynach pewney chwili Ojczyzny niemogą nieomylna nasz trzeba strata niebyskiey Ojczyzny ale swobod y wolności naszych, gdzie na obronę ich tak wielkiego woyska niebędzie przykładnym mogliśmy ich bronić bezpiecznie. Abyśmy zaś tak wielkich szczegółów mogli zażyć in delectu omni trzeba pokoju w którym każdy życia według swey kondycyi nie powinien podać in periculum Woyny co posiadet nayważnieyszego Jnteres Status Monarchicii iest extendere przez Woyne potencyą swą wolney zaś Rzpltey e converso wszystkie siły impendere na konserwacyą pokoju przykładnym wolności może y bezpieczną. Wiemy to na dziś tak zbytecznie pisząc że ultima ratio rebus trudno wolnym głosem te rzecz convincere trudno zasłonić się prawem y sprawiedliwością inter arma silent leges arabyą nikt nam nato wspomina że indemnitas wolności naszey ma to privilegium bronić nas ab insultu nieprzyiaciół choć żadney przyczyny do woyny nie damy ponieważ sama niegotowość nasza może nayznaczniey zachęca do niey okazya. Gruntem im wolność nasza drogość pracowniey sza tym bardziey zdało skarbow skrzętność potrzeba na który kondy zabezpieczenie ukażemi kiedy widzi że tego nikt nie pilnuie. To tedy zatrzymuiąc rzecz sequitur inde rzeby uchodzić woyny tym samym pokoy wdrowany ubezpieczyć y że koniecznie trzeba mieć Woysko tak wielkie aby dum est spiro mogliśmy żyć w pokoju z tą wolnością która iest nayprzykrzym sercem naszym y wojować kiedy tego potrzeba z tą sławą która wszystkich Narodow ma estymacyą nie pretendując rzeby Pan Bog dla nas te cuda czynił co przedtym dla ludu swego y aby mury Jericho same się przed nami obaliły choć na nie z załamanemi rękami patrzyć będziemy. Przystępuiąc do postanowienia regularnego Woyska na przykład zdało Rzpltey na 3. prowincye tak dobry porządek exigit aby każda miała swego Hetmana y swoie Woysko y tuby zawsze należało stendo perpetuo na zapłatę Woyska ale to odkładam ad articulum Skarbu który nam pokazać powinien zdała z niego quantitas woyska może mieć należytą sufficiencyą tę iednak quantitatem trzeba koniecznie miarkować ad stabilienda securitatem Ojczyzny według Ar. Łasiadow naszych aby ieżeli

Który

ktory z nich pod takim pretextem ktory nietrudno chciał nas aggredi y woyne z nami niesprawiedliwą zacząć bylismy zawsze gotowi et in statu resistentiae sami przez się nieszukaiąc winnych pozitkow kosztownych czasem acz esto szkodliwych nieodrzucaiąc ich iednak totaliter to iest byle przez iaka dywersyą byli nam pomocni aczeli ich in viscera Regni wpuscimy albo tymy nie maiąc sił własnych dostatecznych z takiego kollegata prętko nabędziemy nowego nieprzyiaciela bo stanie że tak onerosus ten co mnie przyidzie bronic iako ten od ktorego mnie obronic zechce. Jeżlitedy jestesmy convicti ze niemaiąc takiego woyska iakby należało dobrowolnie podaiemy by ryzze in pari casu facit kurew y ze kordy z dziadow nabrych tym bardziey na nas czuwac będzie im mnieg o mniey strzedz będziemy więc tu ponamy ieżeli prowenta Rzpltey iako ia rozumiem na to niewystarcza ze korda Prowincya może mieć woyska kompt 30 tab za unas zowią ludzi ziemskiego to iest 90 tymczasym żeby podczas pokoju reducere go do połowy aby korda Prowincya miała realiter kompl. 15 lubo trzeba aby zapłata zawsze iednakowa currat in toto na 30 tys. ta potrzeba zapłaty aby była odłożona ad fidele depositum naprzykład ktory ma Regiment 3 tysiąc ludzi niechay ma zawsze w Skarbie 900 do zapłaty drugich niech temu Regimentowi maią w cyrkli aby in casu woyny et in gruentis periculi nie miec recursu do nowych podatkow y zdzierstwo ubogich ludzi ale z tey massy in instanti formare zaciągi tak żeby kordego Regimentu dociągnąc do kompletu 1000 ludzi ta massa skarbu by także powinna polubi y cy stawało z nerwo belli boc to ostatnia podczas woyny podatki składaią extraordinaryine, albo gwałtem z tych ex rapina samiż się ruynuią miasto nieprzyiacielu. Do tego porządku trzebaby zawsze podczas woyny y pokoju konserwowac numerum completu officierow ktorych trudney dobrych na oprostego żołnierza ale tak aby kapitani porucznicy chorążowie ktorych potrzeba do 300 ludzi realiter służących mieli zawsze żołd swoy za zupełną zapłatę drudzy zas ktorzych tylko prowisionaliter trzymac należy in casu omnis eventus mogliby się kontentowac połowicą żołdu swego iako nie będą obligowani do zadney służby podczas pokoju oprocz samych popisow y wtenczas ludzi ich zawołaią a tak gdyby Rzplta miała podczas pokoju 15. woyska y pięciadziesiąt alberig tanti do całego kompletu byłaby bezpieczna aby ich y niemiał nikt demere aggredi in casu zas woyny miałszy kordy Regiment ex massa gotowe pięciadziesiąt trebaby korda Chorągiew rozdzielić to iest zostawić połowę kapitanow albo Porucznikow a połowę dać lub alterno aby te nowe rekruty inkorporowac między starego żołnierza między ktorymi rekrutami doczekuiąc będzie potrzeba do zupełnego kompletu aba z Chorągwi tak żeby mogła Rzplta na kordą potrzebę mieć

przez

przez tę multiplikacyą in instanti gō woyska regularnego
Materyy także przytym obmyślić pundu pp stuid na Artyllerya
ktora iest bron prychypalna kożdego woyska item na
konserwacyą fortec także y na erekcyą nowych gdzie Jch
pro opportunitate loci potrzeba naszłość także Jndzinie-
row ktorych unas trudno lubo unich consistit pugna
ars militaris są także w Jnnych Państwach Etwale
bne instytucye ktorych by trzeba naśladować albo to szpi-
tale na Żołnierze Cobowiem nayslusznieyszego aby ten
co życie kozył na oyczyzny wtudzie zeby miał gb czym
sustentować do śmierci kiedy albo starością albo kalectwo
przyciśniony nie będzie mogł zarobić sobie chleba Nie-
mniey potrzebnego Stanu Rycerskiego ktory sposobią mło-
dzież do Służby woiennej Pieszey konnicy y Artyl-
eryi do nabycia fortec y obrony aby nie szukali pp cudzych
krayach in hac arte expertos aliquo także ztąd pochodzą wyt-
kie woienne progressus także też zaraz z młodu w Aplikacyi
długo się trzeba praxim cwiczyć w woiennościach Wo-
iennych Szkoła zas Rycerska providendo Woysku te
wyśmienite nasienia albo zdrodło ktore nie bycha y ko-
rzeń drzewa ktory bayne owoce przynosi y nayworstieysze
kadź to nieda zapachu poki go nie ogień nie zburzy tak ko-
żdey naturalney cnocie ktora forma obfuscare conditi trzeba
pomoc aby ią zagrzebioną kobyć ieśli ma Słynąć przez to
co ią do doskonałości stimulat doznaią przez experyen-
cyą Jak niezbo złe z młodu nałogi przełamać y złe eduka-
cyo naprawić ktoro powinna Oyczyzna albo dobra matka
także dać Synom swym zeby z nich mogła mieć pożytek
pociechę y usługę przy erekcyi zas Woyska Materyi tego
trzeba zbieżi szkodliwy unas zwyczay warując aby się nie
godziło nikomu mieć lub titulo Gwardyi ktora dotnemu
krolowi Materyi żadnych nadwornych Woyskowych ludzi
zwłaszcza gdy Rzpolita przez postanowienie dobrego porzą-
dku kozdemu także polityna Obmyślec Securitatem Periculo
bowiem ztąd że ztąd takie znalesc może ktoremu przeciw-
bo Oyczyznie niepryiacielska także potencyą nadwoie
im przez Suppeditabit media pieniężne do znacznych
zdiągow y niemi pod pretextem ludzi nadwornych
ludzi ten ktory nie da dotowic niemoże militare in rem
tego co nato. trzyc będzie adotego zayda także zayscia nie-
dzy dwostoma familiami obkarya pewna do Woyny domo-
wey temi ludźmi nadwornemi Woyskiemi przemko sobie
stanie mogą Cognat & alies. Przyznaie zedostatecznie-
si ex Zelo przyszłej Oyczyzny prospicio sumptu zaciągania Woy
skowych ludzi ale ta ochota ewyczayne denerat in rapinas
Niemaiąc bowiem do sustentacyi takowych Starszy sdrugiego
sposobu prohibitu usurpata Authoritate consistencyedim
dają kontrybucye na nie składaią Słowem ze sekule porzki
wkupywanie Lubywolne obracaią na same zysko nie miłosierdzie
ludzi ubogich by tego bym życzył aby Starszy kuberneru niego-
dziło się mieć fortec bo niemost rabem in statu także krytyka
y także w nich mieć pożytku także nałogi do obrony Jch moż-

Co

co snadna okkarya dobycia ich nieprzyiaciołowi ktorego potym trudno by chciał rugowac ktoby tedy chciał mieć ludzi na usługę Rzpltey niech ich odda pod kommendę Hetmanowi ktoremu władzą generalną nad uzytkiemi ludźmi woiennemi dana kto takze rzecze mieć Fortece w dobrych lwych nieiscze w nich osadzi posiłku Rzpltey ktora tey morze securitati prey providere niżli partykularny ktorego nabo nieistanie. Niechcę się daley rozwodzić w tym co ad regulam tatem Woyska należy iako ad exercitia ordinis militaren mamy dosyć dobrych przykładow do naśladowania w zwyczaiach innych narodow ktore porzuciwszy dawne woiowania sposoby staraią się iak nayściśiey nad drugiego excellere co my snadno potrafiemy bysmy tylko sami chcieli y byle abusy z naszego nieporządku pochodzące nietamowały naturalney dyspozycyi ktora mamy do cnot woiennych

## Skarb

Ja materia Skarbu kazdy żyiący według swey kondycyi łatwie morze pozwoli sie status particulari Ekonomią potrzebna bez ktorey subtelnego bycia nie może dopiero rozumieć Panstwo rządzone powinno być fundamentalnym warunkiem tego nie ktore w Europie, zkąd taka ich potencya? z kąd we wszystko obfitość nie z obszerności kraiu niezliczonego narodu ale z dobrey administracyi Skarbu publicznego z kąd Commercia industria oby watelow produkt cirkulacya pieniędzy tak potrzebna ad prosperitatem regni tylko Skarbu cirkulacya w ciele ludzkim do życia z kąd zwłaszcza naybardziey że kazdy fortunę swą prywatną zakłada w fortunie Rzpltey contribuendo z dobrego dobrego przez powinność obligowany iest. Ulepsza ars Mathematica że ad administrata instrumentow matematycznych moremy tego dowiedli by nayuiększe ciężary tak w skarbowey interesse wszystkie enera stanu się mogły byśmy z proporcyą umieli miarkować z taką ktorey byśmy Rzpltą nasze spodziewać mogli documentu takiego pewnego nie iak dotąd gdyż wielkie ouzem detrimenta ponosi z gdyby nie rzecz okkarya dozamoszanie niebyło to sama iako iest u nas ordinacya Skarbu przeszkoda przykładna zawsze będzie do dobrego ustanowienia. Uważmy proszę iako modus podatkowania z zwyczayne progressu obrad publicznych w Seymach Seymikach tamuie zaiste dobrokeya płacenia podatkow zawodzi nayspokoyniey skoro dobra pospolitego staranie iako przytym skrupta y mierzenie podatkow quantitas Ubogim niemiłey uczyni a publico commodo nie pozytecznie niedopuszcza nayzbawienniey szych wykonać intencyi iako na ostatek administracya Skarbowych interesow skrupta krzywdzi a prywatnych tylko bogaci Ze zas inter capitales defectus status nostri ladre ten nayuiększy ktory pochodzi z diligentia Skarbu pytam się tego zatraya że przystąpić wielkiey Obfitości kiedyś choć się u nas ukryte lub gdzieindziey z dalekich mineyra, rzymowa rodzi a przecie tak wielka raritas pieniędzy nie inna iest tylko ta że tego zarzyć nie umiemy co nam Pan Bog dał y ilesmy iuż na owe drzewo ktore się zamie z obfitości wielkiey owocow swych nad ktorym napisano Fraper me fortuna sequi

Dostatek y Bogactwo widząc Ziemie naszey nie dbamy o żadne

Ekonomiczne

Ekonomiczna industrya Plebey prytym ktorych to Professya Commertia prowadzi wolności nemlaią y protekcyi Wharduch ani Securitatem nawet tego co possident bo zerli prze krwawa prace y zabiegi swe co zarobią y zbiorą to im mocney ry wydrze. Ruina tekże miast niemoże tylko tamować Curium Commertiorū [illegible] tak dalece tego coś w Domu Wodzi treba albo consumere albo zaniechać żeby się samo consumat. Zaporządzeniu tedy Skarbu natery tego trzeba naprzod zaiąć z R. tako mi sufficienter providere według potrzeby expens Rzpltey Szukaiąc sposobow z ludźmi maiącemi persectan Commertiorū Notitią Aby przytak wielkiey krayu obfitości przy morzu przytak Litewskich defluiących nasze krolestwo Lacis beneficijs gaudeat, Co iszczego w Oczach naszych lubo nierowne wobrzerności ani obfitości naszemu trzeba przyp Skarb iak nayhardziey Zbogaciwszy pilney przystoiąc applikacyi w administracyi Jego Cle zinay duie snadno bierze Ministerium podskarbiego in actu activitate et regularitate takem czyrzy Lubasticule ministrow Status Duc Constitutū Zdaia bowiem iego est natura aby kosztownie unanimiter et nemine excepto nietak na przymysł albo nieradach zdrowiedna a dobra rada mogł być Salutarū czyrzynie nietak iako w Woyskach zdrowiednego Woyska trzeba y cnota przezorności może otrzymać Tuzaduc. W Interesie zaś Skarbowym ieżeli dostatek ma być Stanū et profectū Robile dobra pospolitego treba żeby wszystko do tego rzec przytoiąc obserwuiąc rigorose iako Egalitatem w generalnym podatkowaniu Jak disparitatem secundum facultates in quantitate podatkow płacenia aby ubogi za bogatszego nie płacił Uważmy co to za indyzeny Rzpltey y ieżeli w cudzych Państwach Skarb niebogich miast nieiest dostatecznego albo miernego dochodu prowenta nie ma więcze nasz Rzpltey przezemey prybytku niedostatku wszystko zaiąć da nadzieie iest ti Oktawie nuncio bezdenne morze albo zagłe podnosić przeciwko wiatrom chcieć otym myśli y radzić aby poprawić co uszkodzony Stanu defectuosto polit defektu w Skarbie nieporządzonego Opulentia facultates powinna Obywatelne dobru pospolitemu rezolwuie w co snadno potrafimy bylesmy wszystkie gospodarowali z tak dorosłą Ekonomią Rzpltey in tractach iako kożdy particularny w tych które mu substancyi swey bydź silą ucrynią dostateczną proportionate do tych dostatkow które z niey maią ucia componunt obyste kożdy z nas był w sobie convictus ze iakoś z pilnością Ktora p hristianch naturalem ouslania swoią konserwacyą tak coś winulo teneh do konserwacyi Oyczyzny swey in parte tylko p ejus consistentia Cnototo antiradnego chcieć nieboszczestwo Prywatney possessyi ieżeli ucrey z niey nieuzdrieli aby obmysłu securitatem całey Oyczyznie w czym nasza benevolencya podobno tym ktorzy

rzy przyiścliwey odwadze y życiu exponunt y śmierci
się nie bóią, akiedy kiedy trzeba nakonserwowanie tego życia
opuścić trzeba niemasz dosć serca y spoyrzenia na tanek
tak y ony ofiarą naszą substancyą zdamy się niedbale
kiedy widząc że iest bez żadney obrony exponimus się
a dobrowolnie nieprzyiacielowi kiedy nakonserwowanie tey
ubespieczenie trzeba mała część uszczknąć uderzeniu ziąć wiel-
kim wstrętem temu się zbraniamy tu iednak ochotnie
powinnaby unas powadzere nad inne narody które tri-
butu do skarbu monarchow swoich płacą Pytam się zato
ad rationem ich luxu na uymnieszenie ich niezno-
ney ambicyi na proina ornamenta albo marnotrawne ża-
tyfakcyą z władaiącey często pochodzącey Dominabitur
passyi my nas odbyć mamy to benevole nie z żadnego przy-
musu Wiemy co imponimus sami na się wiemy na co
się nakonserwuiemy nieoszacowaney wolności którey na-
iąć orężem bronić tym samym wykupiemy się z niewoli
ktoż by nie tak drogi okup rzeczy żałował? A myślę co
daie ich emolumenta publica odbieram sobie ex usu
dziedzictwa mego zażywaiąc tego patrimonium przy
wiedliwey wolności y bespieczeństwie Obligat mię do
tey powinności recognicia Supremi Domini krzyża
obligat mię miłość oyczyzny która iak dobra matka
spłodziwszy y wychowawszy karmi aby nie była odsta-
wiona y obrodkiem nieradzącemu w Jey potrzebie obli-
gat nawet sam amor proprius y particularny Interes
który mi pożytkiem będzie nie może tylko z particular
et relative według pospolitego. Dochody tedy
tego skarbu należy przystępuiąc podaie do reflexyi
y przynależne obiekta y rzeby sufficientiam skarbu
tak markować aby suppabundanter wystarczył na
potrzeby krzyża Obserwował to który że innulla
arte mediocritas tak nie iest nieznosna iako w mu-
zyce y malarstwie nie ouszem przykrzey rzeczy słu-
chać instrumenta muzyczne wrzodu niedoskonałe u-
mieiętnych niemuzy y oczom obraz nieprzyiemny
kiedy mu w ideo perfekcyi należytey brakuie. Że zaś
nowie nic nie iest niedoskonałszego iako mediocri-
tas skarbu bo z niego tylko daremny zawód y dare-
mne tylko ludzi ubożich uciemiężenie kiedy kładąc
choć małe podatki to niemogą ich bez ucisku płacić
teraz ciężar zdaie Dopiero nieznosny kiedy ulżo-
wamen nieprzynosi publicum utilitati y kiedy z
nich nabytków ubogich ludzi żadne sobie reddi-
dare niemoże bo iako też rzeki które wpadaią w
morze z tego morza bez zwrotu nowego nabywaią
wigoru tak tenże fluxus et refluxus powinien być
w stanie

in Statu to iest kiedy prywatny Skarb publiczny dźwignie będzie tak dostatecznie aby ex fructu utilitatem publica tegoż Skarbu wszystkie commoda nanich spływać y rozlewać się więcsim mogły wtym przechować trzeba co za zapłata Woyska naleźytego Potym konserwacya Artillerya y inne expensa Woyskowe wynoszą Item wiele potrzeba na sustentacya de dignitate Króla z Dworem y gwardyami wiele na rożne intraty tak tego Senatorow ministrow Posłow Deputatow tako publicznych y Sturzych Cywilnie wiele na ustawicznych urzędnikow Dworu Cudzoziemskich albo na extraordynaryine posłania y na inne które dalecy wybieram potrzeby Rzpltey 2. obiectum przekładam żeby proventus Rzpltey był fixus et perpetuus nietak iż corok dochod przez zdy co pierwszy Seym postanowi to drugi znosi takowa odmiana nie może tylko pociągnąć zadoba pewną variationem in gubernio y ieżeli dopiero in casu extraordinario podatki extraordynaryine składać będziemy z tradnością mu zabieżemy bo może taki dari który ani dopuści czasu ani sposobu do wybierania podatkow y ratowania się niemi Radbym żeby Rzplta posiadała sobie iako partykularny dobry gospodarz w Prowentach swych który według pewney y dobrze obserwowaney intraty wie co ma domu swego tak exacte prowadzi że y regulariter że swey substancyi żyje y przez tego prospicit casibus maiąc zawsze grosz odpowiedni potrzeby a tak Rzplta na pewnych y raz nazawsze postanowionych dochodach fundowana będzie daleko snadniey mogła manutenere regimen Królestwa swego które obdefectu et irregularitatem Skarbu za niczym nie może być stabilite iako lub articulo Woyska Zyczyłem żeby bez nowych ciężarów często podczas Woyny podatkow mieć gotowa massę ex fundo na przyczynienie Woyska ex nervo belli tak y to do Skarbowey materyi należy podać sposob żeby podczas pokoiu ta massa nebyła sterilis ale aby fructificabat tak Rzpltey iako wicolis. Jeżeliby się zdało komu zyczyć by aby ta podzielić między thi asta kapitalne miała się od kapitału konsentuia prowizya naprzykład 2 albo 3. p Cento tey massy nie może być podług depositum bo ta należytość od miast bezpieczeństwo wziąć aby zawsze in quovis casu Woyny albo niegdy na Rzplta potrzeby iakiey mogła ta summę in instantanee repetere przeto Rzplta będzie miała zawsze substancyą dostateczny przy pożytku choć mizernym kiedy z niego corazz ciągnie bo przy tym Cyrkulacya także będzie po całym Państwie bardzo wielka pieniędzy przybierey obfitość

wielka

wiekha tak iako wrzece ustawicznie płynącey gdzie wody
nigdzie nieubywa choć ią wrzycy bez przestanku skarpa-
ią Commertia także znacznie się wprowadzą y oziadłości
będą bizneysze byle po miastach Magistraty dobry po-
rządek postanowili dziełąc tę summę po między mieszcz-
z taką ostrożnością żeby ią kiedy czasu mogły recupera-
re od partykularnych y kiedy tego Kpstwo potrzebować będzie
Interea ci mieszczanie tak mocą płacąc prowizyą zara-
biać będą siłą maiąc czym handlować y rozmnażać tego
kapitału proportionate do oziadłości y handlow swych
Co zas do prowentu pewnego y iednostayney Kpstwey
nim przyidę ad genus podatkowania ten będzie nie
ustaiący dotego nim gą uczynimy znaczniejszym
tym bardziey dlewiabimus populum w podatkach, Zna-
czny zas będzie ieśli proponimus moię stanieć acce-
ptabile z intrat iakom wyrzekła wszystkich Starostw y
krolewszczyzn które za legitima bona et Dominia
Korpstwey są które bez niczyiey krzywdy może recupe-
rare bo supponamus że się niepodobaten sposob Com
podat do recuperacyi aby a data konstytucyi przez
6 lat possessores Bonorum Regaliu wybrzymy waliwy-
czayne tych Dobr ztąd iako nikt dzierżawcy nie mo-
że kiedy krol walniące miasto konferowania party
kularnemu Kpstwey restituet gdyż się nikomu kczyw-
da niestanie kiedy secundo suis solitis possessoribus
adviset tempora possidebit krolewszczyzne lubo tym
sposobem dłuższego czasu trzeba aby Kpstwa z tego pro-
wentu pożytkowało Notandum żeby z tych intrat z
krolewszczyzn y plus offerentiam do Skarbu wzniesz-
ną nie skupuiąc beneplacitu Podskarbiego aby ich
nieposzczał in favorem drugi prowent pewny sub-
sidium Charitativum według umowy Generalney z
Duchowieństwem z Dobr koronnych Trzecia kto-
re nie bene ordinato Statu także się spodziewam po-
winny Augieri iak nastąpi dobry porządek in
Commertiis a przy nim ludniey sza po miastach Oia-
dłość tak się temu zabiegy tak kupcy podparcia-
mi szlacheckiemi handlować nie będą Przytaczamy
Monopolium soli która mały bardzo czyni pożytek
partykularnemu aniby mogła in commodo
publico gdyby stan szlachecki amorem boni pu-
blici chciał resistere a Jure soli suchy drzewey by-
rae się tylko co monopolia w Innych Państwach
czyni y wynosi ieśt to Jus Regale które samey Kpstwy
należy nie wywodzę dalszy prowentow tylko to pozo-
stawuię Żydowskie y inne których dwoiako Specierma-

żydy

zdy Status iden nad ktorym Rzplta ma Jus proprietatis
et Dominij jakom ie przetoczył y ktore sie płaca bez niczyiego
uiemnienia tak calo in toto particulariego Dziedzica kto
ma mu przy Jego Staraniu sama natura produkuie. Druga
spetics są podatki ktore kazdy żyiący w oyczyznie ex pro-
prio płaci I tak 3. Obiectuie ex regu w Interessie Skarbo-
wym niedoyc bowiem zatym żeby prowenta Rzpltey by-
ły sufficientia iusta exigentiam potrzeb publicznych
niedoyc aby były trwałe y nieodmienne nigdy ale oraz
aby były podatkowanie niebyło uczynione żeby kto dzisiay ludzi
nie był przestawowani y znosili sine gravamine co na nich
wkładaią Krzyżmanie w Państwie Chrześciańskim
tym samym Imieniem pogłownego krzyczą ktorych iest
w Pogańskich narodach bo ex iustitia że chłop umierają-
cy dasem zgłodu aby okupował głowę y życie niemiał
Jey ex quo sustentowac Prawdę mowiąc unas w Pol-
sce nie powinna Rzeplta na posputstwo y chłopow po-
datki wnosić bo nie za proprietarij i gruntow kazdy
possessor Dobr swych może płacić podatek Rzpltey
pomiarkowac między swych poddanych tak ciało rze-
mieślnikow bo supponit że ich nie przestawuie y krzywdy im nie
czyni tylko rzetelna swą szkodę ale Rzplta powinna od
Panow całe od Dziedzicow et possessoribus fundi requi-
rere podatki swe nad ktorekolwiek ius Dominij et Do-
minium tak ciało dziedzic in particulari nad swym pod-
danym. I drugi podatek podymnego całe mieć nie zda
bo tak może być fidelis dilatus Dymow ktorych co
rok albo ubywa albo przybywa trzeba zatym exacto
taxy odmieniać Aniktemu nie folgowai ani krzywdzi
possessorowi w dobrach swych ex przez pogłowne ex
przez podymne podatek wybiera na dobra Jego przy-
padaiący tak Rzplta ma snadnieysze y sprawiedliwsze
sposoby do generalnego podatkowania y uczynienia
dobrze pomiarkowanej repartycyi z niebezdroża aby
uczynić exakcyę y niepotrzebne od stroży y od Dymu ia-
kie widzę inter bonum genera w Polszcze należy trwał-
szey snadnieyszey y obfitszey tako ab ultimo Consti-
tuente to iest takowe Czopowe y trzezne generalne
z Dobr Duchownych y Krolewskich za-
twe bo z Chleba y napoiu oddawna consumpcyą contri-
buit sekkie bo te maią quantitatem ktore płacą z tonu
proportionando valorem Zboża et Piwa similiter w syn-
ku tak dalece że ten podatek nie płacą ja co przedaią ale
ten co kupuie trwałe bo nigdy chyba przez głod powsze-
chny ustać może obfito bo choć mierny podatek zato-
czyte od tonu y odcropa bo tak w wielkim kraiu y Je-
go obszernosci ex tanta consumptione Chleba y napo-
ju Stanie sie Considerabilis Cierpi nie zaydzie spo-
sob zabieżenia takim krzywo przysięstwom ktore sie dla

Jego

Tego podatku codrien popełniaią iest inszy mody podatkowania ktore complectitur inssze w sobie wszystkie genera podatkowania y przez ktore wszytko cokolwiek natura Industryą y Gospodarstwa gospodarska produceit bez zadnego ulemieżenia publicom Contribuet charis Ten iest przez Parafie zaczym tego naprzod ze taryffy y z niey Calculus sradny bo całe iest krotestwo na parafie podzielone niemasz zadnego w nim konta zeby do ktorey nienależały azatym w kazdym wodztwie wiedzieć liczbę shadno Parafij perachowac co prowent Rzpltey wynosi et perconsequens prospicere aby sie nikt nieobciążył Dostoienia zas Taryffy według parafij trzeba pilnego przytrzymania Starania aby komissarze płatą podzielonej Deputowani miarkowali sobie ullo respectu et favore wiele kazda Parafia choc z rożnych Possessyi złożona morę produceret Possessoribus intraty tylkoby iednemu tylko cała należała y tey tedy intraty nazbiorę plus y minus iaka otym przez zgodę powszechną nastąpi decyzyą Certiquanto na podatek Rzpltey naprzykład ℔ pro cento przeto to iest ieżeli Parafia złożona z rożnych wsi należących rożnym Possessorom wynosi Intraty ℔ 10. aby od tych to 100 tylko podatku Possessores powinniby wnosić do Skarbu ale nie tak bo Kapłan uwolnieńszych ich Dobra od postownego od Podymnego ku nowego Expensowego y Szelężnego wolno im to modum podatkowania ktore im sie poda postanowić między poddanych Swych ktorzy ich w podatkach zastąpić mogą byle Rzplta ten szczegulnie respectere mogła przez ktory kazda species properthionalnie publico płacu co partykularnemu Intraty czyni przez ten takie sposob zabiorą sie wszelkiej niesprawiedliwości in modo usitato naszego podatkowania ktore sie przez to dzieie Mam na przykład wieś na ktorey ma kto sobie summę zapisaną od ktorey mu in toto płacę prowizyą moią wieś według taxy ordynaryo płaci podatek a on z swey summy nic nie daie do Skarbu lub przez moy zapisy przez Prawo ktorego nabywa powinąć mi pieniędzy stanie sie Colonus y Possessor ze mną Possessor substancyi mojej y tobie płacę prowizyą ex parte intraty mey musze tedy mniey into to ty Possessor ex Podymne czyli inszy podatki winien do Skarbu Sytam sie za tem ma być ten favor y ta dystynkcyą tym ktorzy maią w Summach pieniężnych ex licite substancyą u Dzieci ow y Dobr Possessorow dla Sprawiedliwey Aequacyi podatkowania takby należało postanowić Kwestyą drawwana na przykład według intraty na podatek ℔ 5 ℔ cento czyli z niey dłużnikowi płacę prowizyą niechcemy gdzie wolno proportionate z tey wybrać prowizyi ktora iest Intrata dłużnika mego takze ℔ 5 ℔ cento aby rownie ze mną Contribuat tego podatku ten iest powszechny ze ga kazdy tak ubogi iako bogaty według swey substancyi bez zadnej krzywdy płacić będzie y żadnej w nim defraudacyi bynie

more

more bo raz taryfa postanowiona snadno kożdemu fidelem
calculum dembonstrabit z czego nigdy nie odmieniaiąc ani
modo et forma Rpltą wedle iey potrzeb snadno będzie
mogła in quantitate przyczynić albo umniejszyć nadzy
my słaiąc nowych coraz exakcyi na dobrych ich
skarbowi często mieszaiących consilia publica a zawsze
niezrzednych ludziom ubogim. Nierozwodzę się tu z inne-
mi prowentami oprocz podatków ktoremi skarb może
dotari sine gravamine populi bo medrą do nich snadno
sama Oekonomia na dobrym porządku uformowana sup-
peditabit. Interea temi sposobami ktore podać bydź
by super abunder ter orym y woysko wiele chowaiąc
innym usytym potrzebom Rpltey subvenire, dzieie
się w kim znayduie iaka resistencya przeciwko tak po-
trzebnemu y sprawiedliwemu podatkowaniu ow
tym zabiiaiąc indemnitatem wolney szlacheckiey
kondycyi aby nie Rpltey nieptaui kiedy prorę uwagę
oprocz powinności która każdego zycącego z obywatelskiey
obligat aby iey z tego comu daie succurrat ze subsi-
rendo iey nadzyie siłe tobie drogę do pewney swey
własnej fortuny przy dostatku skarbu kiedy woysko
będzie dzielne y płatne wszędy przytym in tempore
kłopotu in diligencyi swey stara by oryzyne czyli w
woysku czyli w obrodach publicznych czyli w oby-
watelach wyrzec spodziewać się może nieżyczko to
co attribuit na postanowienie tey nieustaiącey zba-
wiennej fundacyi ale owszem widzi tak dalece będzie co
będą mogli więcey dostarczyć nie to co possident ex pro-
prio patrimonio w tenebras kiedy Rpltą będzie miała
sposob czym gminare dobrzesc zasługuiących y tubo re-
cte facta felicissime merces est z tym wielkim iednak ochło
kiedy zasługować się będzie mogącemu pewniey spodzie-
wać nadgrody tak i ubogi prawdziwy rolnik żeby miał z
roli obfite żniwo trzeba rzeby ią zasiał bo nie będzie miał
skąd iezli w nie ziarna nie wrzucił In religione co do
administracyi podskarbiego respectu fidelitatis skarbu
może być zawsze Rpltą zabezpieczona według postą-
nowienia ktoregom zycyli sub articulo ministrow stanu
że żadna nie będzie się mogła stać defraudacya bo rachun-
ki snadno będą podskarbiego kiedy zawsze w oczach Rp-
pltey y zasiadney Jey tylko konsensem skarbem dysy-
gnować będzie.

## Sprawiedliwość

Sprawiedliwość same prawa Boskie dosyć zalecaią że-
by ią we wszystkich pospolitościach każdy konsiderował
pro regula vitae, ale że wszystkie państwa a woyny
nie wszystkie rady stoią na nicy dobre rady fundari
powinny wszystkie transakcye z negocia publica agi
tkre

tare powinna rossądne deliberacye dirigere w decyzyach
Judere za Jey Woyewody wszystkie niegody dyspensye okaz-
ye ustała to tam gdzie sprawiedliwość będzie principali obiecto ambicyo pokromi nienawiść zwyczay Za-
drość przetamie respekt odrzuci interessu prywatnego
niedopuści Zgoła sprawiedliwość nietylko tę zwyczay-
ney nieszczęśliwey dyspensyi wykorzeni ale ostrzem Ska-
dze vinculo indyssolubile iednosci poddaney Zwierz-
chności Jeżeli pod nabitą nadwątloną która się contra-
biorąc gwałt nadnią ze szkodą ią rugnie. I tak ieżeli
wszystko czynić będziemy to nam wolno aniż co się
nam godzi niettrzebaśc żadney wakcyach naszych
spodziewać sprawiedliwości bez ktorey wolność zdarza
degenerabit in plixam licentiam Samaż natura
inspirat każdemu człowiekowi gdyby na owe generaba
y powszechną pamiętał regułę. Quod tibi non vis alteri
nefeceris y iako żadnego niettrzebaby prawa gdyby
my wszystko czynili dlatego sprawiedliwości tak bez
niey zdanesie prawo na nic nieprzyda ktoreśmy dla za-
chowania Jey utrzymania y w całości stanowili Widzimy że
nam reprezentuią ustawicznie trzymaiąca znalazła
to wagi aby waryata wolności naszej z prawem zdrowia
z wolnym rozsądkiem desideria zdobycz pospolitą am-
bicyą z talentami pretensya z zasługami aby to co za
zawsze nad nasze lekkie ~~zdanie~~ beneplacitum ponderet
na przytym in quolibet statu iustitia meritorum być za-
tak nby większey konsyderacyi ktora vitia exstirpantur
et virtutes colunant Jako bowiem nay większa cnota bez
pieją bez nadgrody tak zbrodnie y występku animadwer-
sey bez kary. I tak sprawiedliwość Boska ma libero arbitrio
ktore dała człowiekowi ustanowiła y postanowiła Gmin natyn
y każdy status publicus się fundue że maią przy wolno-
ści liberum Cuiqu bene merendi trzeba żeby dobrze było do
brze czyniącego spodziewać a złe złego stroszyć o-
bawiać potrzeba tako sprawiedliwość potrzebna nam Xięstwu
iakoby my tę aby się nikt nad swoią kondycyą nieczyno-
wił miarkuiąc pretensye swe według zasług y godności swych
do ktorych lubo qualitas unas każdemu prawo daie gdyż
się wszyscy równo nierodzicmy przy równości iednak tedy ro-
znost z hayduie ktora sama Opatrzność Boska sama spra-
wuie każdemu stworzeniu dawszy rozmaitą naturę com
convenit zeresie każdy z urosteu swym kontentuie ce-
musz nam tą kondycyą ktorey go Bog dziadit kontes-
towac Będzie dwoch Braci ktorzy ma większą ła-
skę bo rosleyszy młodszy mu iey bieżardości choć na
mniey za według swey statury przy takiey sprawiedli-
wości mogliby ty w Sprimet Stabrzego Prictorony w
Jurysdykcyi swey w całby powagę nadtym ktory miby
subordinatus vigore prawa był by postawiony iednakoby

tak

tak mocniey my iakoby nayluchszy nieuinnosci by była in to nietak iak sie dobrze dzieie gdzie dat veniam corvis vexat censura columbas zgoda na pertanowienie powszechney sprawiedliwosci in statu nostro lubo nemo sine iudice nocens absolvit trzeba zeby wprzod kazdy nad soba był sędzia zeby sie osadzic czyie godzi sobie postępuiąc bliznemu czynic krzywde czy słuszna nieporachowawszy sie z soba wynosic sie bardziey nad zasłużonych y czy wolno dla prywaty dobra pospolite tamowac ale gdzie sprawiedliwosci naypotrzebnieyszey y gdzie ladem zatrzymac powinna to na publicznych radach y sądach Zeby sie zas iak nayslepiey instaminatam bez złym mieyscu osadzic examinuymy te sądy zresztą maią trzy te ktore in natura attrybuta to iest władza integritatem et eruditionem do pierwszego nasz Trybunał ma zupełną władzę zbyt bo sądzi bez appellacyi ale quadrat i zresztą to iest compatibilis z authoritate Krolewską ktorey samey Jura Regalia natura ze zas sądzic iest Jus publicum y co in statu monarchico suprema potestas albo manet penes it to in libero do samey Rzpltey powinno deferri Jeżeli mi kto rzecze ze Trybunał iest corpus reprezentans Rzplta to iest compositus z Deputatow wszystkich wdzie iako Seym z Sołtysow prawda ale rzadzi bez monstrum secundum naturam status nostri bo tylko Equestris z Duchownemi y trzecim niektorzy z Senatu dormant Trybunał Rzplta zas niemoze nigdy być in pleno Jus dano unionem Trzech stanow krola Senatorow y Equestris ordinis ataka z by musiało być miasto iednej aprzedz iedne tylko individuitas constituit zupełną wsobie Jeżeli Tedy Trybunał niemoze sie zwac Rzplta bo ex consequens niepowinien usurpare sobie Jus potestatis w sądzeniu bez apellacyi toc nieinsza iest potestas Trybunału tylko derivata ex commissionem od Rzpltey a iako przez urzędy ktore ex officio ad salutarem regimen wtym zakładam fundament aby kazda administratio była relativa od samey Rzpltey tanquam ex communi duo y iako promien od Słonca tak zyie oppodanie in administrationem sprawiedliwosci zeby sądow Trybunalskich potestatem ultimo in instantia limitare zeby Rzplta revocando do siebie Decreta Trybunalskie mogła sie albo kassowac albo ratyfikowac od ktorey trzeba aby szczegulnie Lubiciela iezli chcemy aby sama była tak by potestas independens niedrętą dawey powagi y nie znaiąc zadney nad soba albo rownej sobie Zwierzchności tylko moc samego Boga Dni Dominantium. Skąd tego nieprzyszły ze w Krolestwie trzeba nadaie a w rządzie trzeba pewnej y iednostayney Jurysdykcyi y ze ta Jurysdykcya powinna w sobie universalna zawierac wsądzie to ieżeli tak iest pytam sie iaka ma Rzplta nasza y iaki urząd może consequenter prowadzic y przemyszlac

Jako

tak ex omni Jure Constituente Dominium Supremum Jey
że sobie żadnego nieco tamuia wyiąwszy to tylko że
iest zapobieżano iż dependens Króla od Rpltey co władzą Mi-
nistrow nie podlega Jey Zwierzchności osobliwie Hetma-
now co za Privilegia Equestris ordinis odrzucone od
drugich Stanow co za moc Seymikow y Sądow Seymowe
rzadzem Prawa znosi a nowe Stanowić a nawet Sądy
Trybunał Dnia Pierwszego Vita bez żadney korrelacyi
z Rpltą administrat Justitiae wszystkiemu Ładu ustępu
Sądu żaden Supremus et regrantis potestatis nie pozwala y
tylko rzecz nayważnieysza oyczyzna w kwestyą wchodzące
się Sprawienie tak Rpltą nasza obarzona derivando w
tak silą iurysdykcyi żadney innej Speciem keyminis nie
zachowuie tylko Sprawa bez żadnego skutku bo bez żadney
explikacyi Stanowi Jeżeli tedy to Propositum iest iż effabile
które zaszłym ze bespieczeństwo wolności w powadze y w
zupełney władzy Rpltey Concentrari iż Statenia Sądu Try-
bunału która ich trakcie żeby authoritas Jego była re-
ta od Rpltey tak ich sercu iż da podaie sposob Skoro by się
visitata prawi Sądy Trybunalskie odprawiały tak podczas
naznaczonego Seymowania czasu tak podczas interreg-
tium między Seymem a Seymem Skoro Trybunał in Ca-
bus et Causis Criminalibus które peremptoria exigunt
iustitiam Sądu bez appellacyi niech mowi nadaczyn
prawie bo ten iurysdykcye maią grody y niektore Miasta
ale de cetero in Causis civilibus by czytym żeby
wszystkie Dekreta nim przyidą do exekucyi niemiały va-
lóritatem pod Jak Pieczętarsko Ministeriale do ma-
nutenendam iustitiam całego Państwa Constituta
non ratihabebit przyciśnieniem Sigilli Regni y podpi-
sem kanclerza Rzplitey to iest żeby Sentencye Trybunalskie
niebyły definitiva Distrigbo zeno appellatione in vi-
tute którey specialiter te tylko Sprawy idą ad altig sub
sellia w których Strona interiata appellat ale żeby wszy-
kie generaliter Dekreta Trybunalskie odrzucały do Pier-
wszey ad acquirendo Jus et robur saltem ibi ad exe-
cutionem y tak naprzykład przyidzie Dekret według któ-
rego obydwie Strony Ktora się bądź sprawiedliwie odrzu-
ne gdy żadna nie reclamabit Dekret taki nie ulega exa-
minie bo supponitur co ipso być sprawiedliwy in instanti
expedit obwarowaw Przyidzie zaś Dekret przeciwko któ-
remu Pars iniuriata Comparebit niechże poda kancle-
rowi racye na ustronę Libel przeciwko temu Dekretowi
czym się być iniuriatus rozumie kanclerz zaś Succin-
cte in scripto niech poda informacyą sobie Pierwszey
według której osądu powinna sprawa Dekret Try-
bunalski nihilominus iuxta dzien approbacyi to Pierwsze

przytoczyć

przytoczyć iżeli zas ni to go według sprawiedliwości poprawić
dla prostszey zas expedycyi nietrzebaby żadnych Jury dy-
storów kontrowersyi tło by ich Lądow przy pisarzu bo Luppo-
nik ze jur że to będąc w Trybunale przy sprawie agitowany
dałby lumen potrzebne do uformowania Dekretu kto-
rego Decretem Pars Izba Snadna przez memoryał
może kanclerzowi representare sine aliis formali-
tatibus to tylko exponendo wcrym się być rozumi grava-
tam dla lepszego zas pomieszkowania czasu mogł
by się reszta tabu porządek postanowić żeby podczas
6 miesięcy Seymu izba Pierzchanska nie była obcuta
nazbyt examine Dekretow Trybunalskich maiąc
sine negotia publica do traktowania według swey
repartycyi Niechżeby przez czas Seymowania Try-
bunał sądził cursu ordinario wszystkie sprawy po
expiracyi zas tego czasu niech by 2. Deputacyi exgre-
mio kolegow swych były deputowani do rzeby Pie-
rzchanskiey z zbiorku wszey per tempus interstitij
6 miesięcy przez który czas examen Dekretow odprawo-
wałby się a 2. Deputacyi deputarenk niciało za tako-
now Trybunału dając informacyą z racyi dla ktorey
Trybunał ten z ten Dekret jeroubat o którego by re-
formacia pars wniesiała instaret a tak izba Pierzcha-
nska miałaby zawsze czas doratyfikowania z odmia-
nienia jeżliby tego potrzeba była / Dekretow Trybu-
nalskich zniałszy lumen należyte z dwoch Depu-
tatow pars Izba wreszcie Satysfakcyą sprawiedliwosc
integritatem a co większa Kpłd zupełną swą powagę
y supremam która Jey należy Justitiam aprzytym sta-
rań emanabit ubezpieczał że w Trybunale rygor spra-
wiedliwości exactissime obserwowany będzie bo wi-
dząc interesta swe Dekreta będą miały Saliditatem in
quantum de legibus regni legitimabit będą też Depu-
tati Trybunalscy starali się storia tanti subrestij żeby
w sentencyach swych na dalszy żadney skkazyi ad Cen-
suram Kpltey Rotandy nie ta moja propozycya subsiste-
ruram Kpltey Rotandy że ta moja propozycya subsiste-
reby niemogła iuxta formam Orient Seymowania
natrzego bo gdyby Dekreta Trybunalskie na Seym odsy-
łano ponaszem wcale odprawuiący a osobliwie periculo
zerwania podległy niebyłoby nigdy końca żadney spra-
wie Zakładam in perpetuo et stabili modo consilium
Snadnorze przy stałym ameliuracyym rządzie y spra-
wiedliwości tendencya pomieszki dla zachowania czas
dobrego porządku w koleiności na 3. prowincye po-
dzielony w tych by w aby bardzo z osobna miała swoy
Trybunał Wielkopolski w Piotrkowie Małopolski w
Lublinie

w Zublinie Litewski w Wilnie przez co Skarbowe sprawy
poczciwa będzie mogła dalsze skadnicy z prędkiey expe-
dicyi. 2 Cyrkumstancya iest sądow sprawiedliwey ab
integritas sędziow wiem zelemu dawno przed
kare postanowiona tak na korumpuiących iako y
skorumpowanych ale niedosyć na tym bo ktoż może
investigare co kto da komu albo kto co wezmie od kogo
trudno w tym rzeczach aby w tym kogo skonwinko-
wać trzeba na korruptora in specie łatwy sposobu żeby
sprawiedliwie chcie co dał Deputatowi na korrupcya, nie był
pewien ze sobie kupi za nie fawor abiekt Jego Sentencyą
bo ktoryby dla ważnieyszego sprawy wygrania chciał pro-
stituere nadaremnie to czym sobie maiąc y ubespie-
czyć będzie iego żeby zdy korruptor był in hac specie ta-
dawali Sentencyi ale na piśmie tak żeby ex Collegio
iudiciali iden drugiego Sentencyi niewiedział ważnie
niebrzeba ze przytakim założeniu żadnie nazaden re-
spekt obawać się niebędzie gdy niebędzie wiedział co
myśli kiedy dictum Sumnienia swego et recti Judicij
według Sumnicy swey szczerey Opinij zdanie swe feret.
Ze zebrane na piśmie Sentencye niewiedzą czyia nich
by Marszałek Trybunalski albo Pisarz Delatowy cy-
tat y według zwyczaiu z pluralitatem votor niech
by Dekret był podpisowany Gdzie korruptor z tym wszystkim
tak będzie niespokoyny ze chcie dać korrupcya y niewie-
dzą nacomkol przyda a corruptus tak bezbożny że
ią wezmie to przychuymniey choć oszuka corruptorem
ale niemaiąc kiedy przydaniu swey Sentencyi za-
dna za korrupcya ani respekt bydź aby Jey
niemogł dać sprawiedliwey y choć krzywdę uczyni
temu od kogo co wezmie może tey nic nieubezpi
sprawie ktora na Sumnienie polożyła Czas ustaw do
korrupcyi iest okkazya to indigentia Deputatow bo
niemaiąc żadnego ex Erario publico subsidium nie-
dziwie że zapraw y korzyść swe szukaią w korrupcy-
ach nadzyrody y ktoryż iest dan coby mu kto do-
bre sądy kiedy mu niepłaci albo poddany ma swe
powinności przeciwko zwierzchności swey przełoż-
ney tak koło zwierzchność ma swoie przeciwko
poddanemu a niedy in remi że nayprzyrzeczeńszey
rzeczy mu sprawiedliwości kto ma powinna
administrari gratis co bydź niemoże Gdzieli Rzplta De-
putatowi et Ministerio tam gravi et importanti Stu
zacnemu publico ubilitati nie prowidebit sufficientia. 3. Cyr-
kumstancya do sprawiedliwych sądow Salarya i to
żeby iako Minister Status y kozdy Functyą publiczną

odprawuiący

odprawuiący tak osobliwie Sędzia miał z talenta tak Zła-
cone ze pierwszy bez drugiego nie nieważny trzeba żeby
miał capacitatem nietylko przez naturalny rozsądek
ale z nabytą erudycyą Juris communis Prawd cywi-
stych z formalitatem Processow Jurydycznych a przy-
tym fidelitatem sumnienia in lustrone niewinności
mało natym trzeba aby był statecznym z nieporuszony
żadnym respektem żadna konsyderacyą przyiaźni
albo zawziętości Amici et inimici diverimine subtato
Dlatego w Areopagu Ludzie wnocy aby żadne obiecdło
Sędziego nieuwiodło dotey doskonałości przydaią ap-
plikacyą aby przez falsi nieuwagę z niedbalstwo spra-
wiedliwości z na moment kursu ordinario nie nieiatno-
wała że S. ostatnie talenta sprawności sama naturalna
do uiszczenia Cnot narodu Naszego może wystarczyć pro-
cedere iako co do erudycyi to się z nami nierodzi trzeba
do nabycia tey nauki z experyencyi co do nauk innych
znać że iako z dysputatorskich Teologicznych nie
mogą się rodzić historie z zniepotrzebney często kon-
trowersyi owiem rozne błędy tak ex clientia Juri-
dica ubezpieczenie wytrzęty prawne ignota nulla cupido
wolałbym żeby sam Xiądz starozakonney Cnoty był in
omnibus puritate według którego Sądzić wielkiey
bym nie spodziewał sprawiedliwości ale: nullum
interest utrum quis peccare nolit aut nesciat z że tego
bez Erudycyi distinguere niepodobna która in foro
nasz bydź universalis trzeba aby Sędzia nie Sądził
nato będąc universalis trzeba aby Sędzia nie Sądził
ani z Duszy woli ani z niewiadomości. W innych
krayach prawie całe życie trawią na nauce Jurispru-
dencyi u nas zdaie się to Scientia inpura sine
do tey nauki niemasz tylko kancellaryą a przecież
wielka to rożnica umieć Dekret napisać a niewiedzieć
za według sprawiedliwości sprowadzić. Co zaś oso-
bliwie sprawuie in capacitatem tak w cywilnych
iako y w innych politycznych in quolibet Statu to
że żadney dystynkcyi niemasz w kondycyach y pro-
fesyach tak maiątkowych y tak się do żadney się dosto
pale nie aplikuiemy bo się wszystkich zaraz z młodu
chwytamy generalnie z tą praesumpcyą żeby excellere
tam in Sago quam in togo Bywamy na Seymach
Seymikach Trybunałach Kampaniach u Dworu y
gdyby wszystko razem amplecterem nic Solide nie u-
trzymamy ale nie odstempuiąc przez te dygresyą od
materyi Trybun. Nie uważmy iezli ziemianin Oeono-
mij domowey pilnuiący albo iako pasywni tak dzieie To-
warzysz Woyska Starący na Tunkisza Deputacka strony
czy

czy może mieć notitiam należytą Praw y Processow Jurydycznych bez których iakim Sumnieniem może być ktoś dzieła w Porządzie nawet Państwa ich co ich Satrapowie zowią powiatach mieszkaiących Xiążąt in prima Instantia sądzą niemogą tey Jurydycznej exercere ani w bay mniejszej sprawie Dekretow żadnych pisać nie będą mogli bez tych iure dicentiali Xięstwo tedy niepodobna bez należytej nauki stać się y być iako kiedy sądzą powinien Juris Consultus ani nawet ex praxi można być w tak potrzebney nauce experjencyi ktoraby iakokolwiek supplerować nieumiejętność Co rok bowiem innych Deputatow na Trybunał obieramy iakie z tąd inkonwenienc̃ye nietrzeba ich wywodzić same się przedzierzą wystawiaią a sama ratio dictat żeby temu obviare statuendo żeby Deputati Trybunalscy byli perpetui bo gdy ta funkcya będzie stabilis przychodzić y in praxi należytej kiedy się z młodu aplikować będzie ad illam capacitatem która requirit dignitas Jurysdykcyi y administracya sprawiedliwości Continuata tym praxi sądow formabit subiecta do tak potrzebney nauki z tąd potym mogłby być gradus Deputatorii Trybunalskiemu do Senatu gdzie należałoby zasiadać nie sprzeczna Juris notitia y z nabytą iuż experyencyą tego co należy do sprawiedliwości Tu kto rzecze że ta perpetua dictatura mogłaby być Judiciosa obrimiam authoritatem Rzadza żeby Trybunał został in eo statu co teraz jest a iakoż iako rzecz Xiążę sobie reservabit potestatem legitimandi Dekretu Tribunalitia tuiuidzie żadnego z tąd periculum kiedy tym sposobem ta choć perpetua Dekretow Trybunalskich Authoritas moderabit Rzecze kto iestrze że ta sama przedtym była forma Judiciorum kiedy krolowie sami na sądach zasiadali y iakie Judicia były z krolem Ambulatoria are ut rytekords Consumebat administracya sprawiedliwości tak dalece że krolowie niemogli vocare negotia publicis Instytucya Trybunału nastempuie atoli tym torzby inconvenienc̃ye lub wszeteczeństwa z tey która czynić propozycyi Zgadzam się nato iakoż gdyby teraz Trybunały iak na ostatek nieszło y gdyby prosto z Grodow szła apellacya z Grodow do Xięstwa nieuystardzyłby teraz by pewnie do sądzenia wszystkich spraw iakie supponendo że Dekreta Trybunalskie będą z wielką deliberacyą y sprawiedliwością robione według tego ktorego że rzeczy postanowienia niebędą zatym częstey potrzebowały poprawy aniewiele czasu wezmie examen takich Dekretow aby ie przy uwolnieniem sigilli Regni valida

re

re zwłaszcza kiedy z Prowincyi sprawy między Kłerestarow będą podniesione Sie wchodzić na ostatek in Correctionem Trybunału bo przyznaie vitia gentis medzem Juris prudencyi naszey zostawuie to sepreyzie na tym znaidącym Wiem że dawno ta materya będzie tak tem u poradzić żeby sprawy ligantiów a zpory theim tylko Jurystow zwłoczone przebrzeżeć Radzity żeby wszystkie wykręty y effugia Jurydyczne abolere żeby żadnych stawodoc niemiał ci którzy sitiunt wshitiam Słowem coś est perimendy żeby nieodkładać co to za tales casus że iednoz to niebędzie sprawiedliwości co się niedzynic oportuneè ebt in instanti Jeżeli w wszystkich postępkach zawodzi summienie agendi recte z prozat horas do pierwszych Radach ten który upatrzonemu sprawiedliwości uwłoczy niezmie Czemu zabiegaią selecti et in jure experti z których rada może Rpltą postanowić za naprawdę całe Corpus Juris Justyniani albo in vice Bulle aurea Imperij statut zebrany tak z dawnych spraw całych z nowych instytucyi które ku podaią ad formandu regimen Gubernij in omni prosperitate perenne.

## Politices.

Politices ę anima vitalis wszystkich spraw in Gubernio prodestura, przeto do tego wszystkiego concta antecedenter wyrazić ad formandę Corpus solidu Rpltey trzeba przydać Dusze Ta zaś Dusza nie nieest inszego tylko dobry porządek iako pospolicie mowiemy ordo est anima rerum wystawuie nam Statutus nster in Corpore Rpltey króla iako głowę która myślec powinna dobrym radzić y obserwancyi całego ciała powinna zabiegać Ława przezorności co mu złego może prowadzić przykładna Aplikacya do tego co mu może być nayzbawienney salutare y wszystkie sama praktyka co est donas ladowania godnego Quidquid principes faciunt pueri edent wystawuie Senat także pierwey aby Synowie Oyczyzny wyssali z nich co może być dobra pospolitemu naypotrzebnieyszego y nayporzytecznieyszego zabory emu Oyczyzna powinna być tak zawsze Stanu y swobodzey ich bezpieczne y że tak rzekę żeby w tych pierwiach wolności wolne chciała respirare wystawuie Ministerium Status do którego wszystka negotiow Circulacya powinna należeć w nim wszystkie mioce Oyczyzny Emphendi y iako Pars sensibilissima tego ciała powinna

Czuć

Ktu nayzyiey wszytkie Oyczyzny Obligiwoći wystawuie Equestrem ordinem iako rękę ktorych cooperacya tak wobronie Oyczyzny iako wexekucyi Praw y we wszytkich akcyach Dobru Pospolitemu potrzebnych powinna Oy e Skuteczna Wystawuie na ostatek Plebejon iako nogi na ktorych się Oyczyzna wspiera y ktoremi warownie stać powinna Dwie wszytkie członki ciała naszego politycznego ieżli chcemy wtac dalej y ieżli na dłużaiąc dobry porządek ktory się z iednością powinien aby wszytkie konstuant do iednego celu ma Salutis publicæ trzeba zeby ten porządek miał tny samostatek iako dusza ad animandū to iest wola, pamięć y rozum co do pierwszey trzebaby hodiernu pamętał że si debere nemo potest quid quid vult illud potest nolle qđ non debet Instatu Monarchico wola dobrego porządku nie chroni cudzego utwierdza bo coieden chce y dowodzi rozkazuie wszystkiemu postępuie y tak iedna wola staie się wszytkim uniwersalna Unanimitem w Rzpltey Wolney econverso wola rożnaita albo pospolicie niestateczna często quadmodo oderat amat zdrucewszystkie rozkazuią a nikt nie słucha trzeba koniecznie aby z dobrego porządku nie schodziła ieżli chcemy zeby mogła wszytkich części akorda według Lucy naturalney częsci dirigere y prowadzić nas iako powinna ad terminum dobra pospolitego aby iako wszytkie motus ciała ludzkiego idą zgodnie za ordynacyą woli tak y nasze szczęśliwe progressus żeby siły za manuductacyą Jey byle dobrze zrządzowany coraz stanie kiedy nie dla samey tylko wolności postępować sobie będziemy ta sama bystra rozumi ze iednością to iest do dobrego zaprzyięcie chcieć porządku co klasc na nie pęta tak wysoko latać nie chce za wolnością Jey stanowac tak dysolutus ze żadnego węzła nie cierpi daie się prawdą skrywać prawami allich stricte obserwować ma sobie za ludzkiego ieżli tedy chcemy zeby w czym dobrym bydź zamysły nasze Skuteczne trzeba wielką duszkę dystyngwuią między wolą y wolnością aby nie to chcieć co nam wolno to iest aby wolność była tako iako należy zbawienna z pożytecznatrela zeby się dała do Oney y porządney woli powodować zeby wola ta ieżeli nie sama wolność dirigat duktu impetow naturalnych służyć trzeba zeby pierwsze motiva regat sumnienie to iest ieżli to chce czy nie zgadza się z sama wolą Boską y przykazaniem

Jego

Jezo wiara S. miłości bliźniego drugie to chuci zauszе
co prawo kare ktorego żadna obola nasza znosić nie powin-
na J. Dobrospospolite aby nas desidera nasze nie wo-
ły za prywatnym Interesem albo quocung titulo Szko-
dliwym Oyczyznie te trzy motiva iako żadna Prero-
gatywa wolności przestąpić niemoce tak zaus ze ma-
ią się przed oczyma y w myśli wola nasza będąc do-
brym porządkiem pomiarkowana będzie Skutecznie
przez łaskę osobliwie wolności naszą Lusiadkiem tego
z ludzkiej choroby iedna w ciele ktora choćbym chciał
naybardziey zdrowa wola mosa nie ulicze bo natura cia-
ła mego chorobie podległego disponere niemoge ale to
ieśt w mocy mojey iest druga choroba na Duszy grze-
chem zarażoney że Lufficit ulecyć bylem chciał y
niebrzeba innego lekarstwa tylko własney woli mey
do uleczenia Temu bo mam wolność te wolą naszą do
dobrego konca dirigere tymże sposobem wola nasza
w dobrym przedsięwzięciu będąc prerogatywa wolności
naszey stoparta uleczy umysłne Simptomata naszego
Statut tym samym kiedy ie stracz zechce uleczyc. Dru-
ga facultas Duszy iako y dobrego porządku iest pomoc
y ta nam zawsze wystawiać powinna w wszystkich spra-
wach Oyczyznych Prawa wolności, y fortuny naszey my-
ślady antecessorow et gratan posteritatem. Powin-
niśmy y na samych siebie pamiętać wiadomości swe
kondycyi porodzili y nato powinęli Zgoła do takiey
powinności obligamur a naybardziey pamiętać powin-
niśmy na fastdna experiencya iakośmy do tąd przez
ten czas nieradu naszego nieżądzili Prawa y labor
Gentilow memoria albo wszystko pamiętając zapo-
mnijmy abusus nieograniczonej wolności niepomiar-
kowanej ambicyi nienasyconey chciwości nieubłaga-
nej zdrożności y niedbałego około dobra pospolitego
starania Zapomnijmy przykłady Starych Lichwiarskie
przekupstwa ktore wszystkie narody Chrześciańskie
porzuciły iako niesłuszne będącemu in omni tempore
towi teraźnieyszemu y ktoremu nikomu samym
tylko się kodzić możemy Conciety ta prawda że mundi
naturam totig dies tempus cuncta mutat et vertere
conit J. facultas Duszy iest rozum ktory w niszym
tako iak w dobrym porządku powinien manifestari y
nuch mi się godzi że in tam confuso regimine przy
tak wielkim nieradzie iakie iest nasze y przytak ll-
stawicznym zamieszaniu rozsądek y uwagę pomie-
szać się niemogą Lusiadkiem tego gdy nay mędrszych
Statystowe rady sine politia y dobrego porządku Obrada-
ią się in tumultuosa Convention ta Kayzerskiey ne woy-
ska w kupy y wszywolne sine disciplina militari ktora

porządek

porządek sprawuje Nay: prawiedliwsze Trybunały iż vana
rauda sine formalitatibus Juris nay dostatecznieysze
skarby albo nieporządne depozita ieśli ich porządna Oe-
nomia iż bonum usum administrabit albo szkodliwa
rozrzutność ieśliże dobry porządek w dyscyplinie nie
zachowa Aplikacya nawet z nay większe starania o
dobro Dobra pospolitego w daremne prace wszystkie zwier-
zchności bez tego porządku albo rządney nie maią wła-
dzy albo się w tyrannią obracaią albo z wszystkie Pod-
Państwo albo się staią vilia Mancipia albo rebel-
zantami gdyż gdzie nie masz porządku rządney nie
może być w żadney Moderacyi bez której wszystkie
extrema za sobą pociągaią nie bez pieczeństwa Omne
nimium vertit in vitium bo y nay większa osoba rozu-
mem miarą y dobrym porządkiem nie pomiarkowana
pospolicie generalt wielką zwadę zdało to męstwo od
wagą in temeritatem generositas in prodigalitatem spa-
rsiedliwość in severitatem Clemencya w niesprawie
dliwość Szczerość w prostotę umiętność w Prantostwo
prawda słowa w sprytę sama nawet pietas w Su-
perstitią A zatym bez dobrego porządku przynay wię
kszych dekonestacyach kondycyi może być dusza
bez rozumu I natenz wszystkich Praw in stytucya
wszystkich Magistratów officia y też dego Mini-
sterium funkcya aby dobry porządek utrzymał który
Finem czyni wszelkich dla dobra pospolitego Tran-
sakcyi y kontraktów dobrego porządku mowienia tak p debita
od kogo należy zwierzchności przeterencyi lub administra
stracienem żeby niestychło kogo charakter y funkcya
zdało za szkodliwe na duszy swey y sobie w
swey powinności znaleźć albo raz abyśmy committat
factum si alienam messem boiaźli albo nakoniec w swey
powinności wystroczy albo winna wdawać się będzie
pewny za sobą nieład pociągnie Nawet bowiem przy-
da żeby żołnierz chciał być dobrym Teologiem żeby do-
brym Poetą albo statystą dobrym astrologiem. Uważmy
w reflexya Strukturę całego świata zdało politicem Boy
stwórcą przy uszlachetnieniu swey w przyrodzeniu
tego stworzenia postanowił co za porządek in mo-
vet planet in pluuitione owoców in concordantia Elemen-
tów in cursu ordinario 4. roku świeca in operationi-
bus natury wszystko temi stoi et perennet kogdeby
naymniejsze zabłąkanie porządku nie ogra
niczonej Opatrzności Bożey, żeby nie o tym samym
nawet świecznym instynkt naturalny porządek et
politicem utrzymuie wszyst co do ich konsekwencyi należy
Przedrzeymy się tak w wszystkich Państwach wolność
poszczególnych radzących niektore większą wolność ma-
ią tym iż większym porządkiem utrzymuią Ten więc

Stany

stany wzgodzie ten miarkuie kondycya iedna z drugą aby
się na nadtę nieżyznosci z krzywdą publiczną ten ko-
rzdemu prodest seruitatem ten kordego stringit do swey
powinności ten wszystkie exorbitandye tamuie przy je-
go obserwancyi y staraniu possidemus oczoie kdybar-
dziey wszyscy starany On nas do honoru przywodzi
ktorego się tym bardziey godniey czemi stągebny kiedy
zradatim est p bene ordinata vian meritorb nabywamy
on fortuny nasze in immensum cumulat ktorych przy-
porządku zalo aluziyeya snadniey rzad tak konser-
wacya bespieczność On nawet y zdrowiu pomago
ktore zwyczaynie periclitat gdy kto vita dicendum
ordine toto. przy nierządzie wszystko ceruo rogine com-
mertia upadaią miasta osiadłosu pustoszeią porząd-
zenia zalo nayczęstsze skutku niemaią wszystkie je-
neralnie vitia gore bierą Pretorzy przy necessitatem
indispensabilem dobrego porządku niezwykłe bu in
particulari zalo go w kordey rzeczy zosobna porząd-
nie bo byte forma Gubernij taka byta zalo sey zyczę
snadno do niego przydatny bystemy wszystko
zmierzli co nierb droge do niego sapnąć a dotego po-
da nam sposoby vditata inszych Panstw praxis w kto-
rych oczywiście widziemy ch sama policeyą dobry po-
rządek sprawuie zwłaszcza tam gdzie nie tylko
wolności z dobrym porządkiem zgadzaią ale gdzie ten
ten sam iedyny porządek utrzymuie nietakciak tu
nas gdzie rozumiemy że niebzaden stoi że in wszyst
nierząd tym większa wolności prawda że niemore być
in superlativo gradu zalo to czyni coś komu podo
gdy bydo może kordy zisdzie na dwych dmiennik cud
zdalo in pedimenti od nikogo beneplacito coby byto
dowiem sprzeciwiczego iako zeby kordy Ziemianin
był sobie Panem wielowładnym proportionate na
kondycyi swey y gdyby można krokogredi do pier
wszego wiechu gdzie ale byto Familij tyle zin poria
gdzie wszyscy sindice nullo spontelua sine lege
finem ratuią obtinant ale wolności in communi
societate nie porządkiem authorizata co za konse-
kwencyą za sobą pociąga ieżli niebę nieckay
iednemu do drugiemu porządkowi podległym stacie
nie wolni kiedy poddanym byde Panow ale iest taż
syi ktore w Ludziach dominanto.

## LEKCJA KROLA

Jeżeli konsiderować kiedy Rzpltą moremy w zupełney swey
władzy to lub tempus interregni kiedy obiera sobie Pana aby
nadnim authoritate Praw Panować tak dalece ze ad mouri
śmiele może: Pantum est hoc Regnu qd regibus imperat Ipsis
A zatym tak wielka Rzpltey naszey dotąd cy nie godnaco od

nas

nas wielkiego respektu tak wielkie a prawie iedyne ab
całym świecie narodu naszego priwilegia y wyniegodnesz
pilnieyszey wutrzymanie się przy nim y odrzucenia y tak
wielka godność przenoszącą y niegodnasz aby y tak nay-
ostrożniey zi taminatam konserwować oprzeć się iedy
dy to wtenczas naybardziey w oczywiste podaiemy się
niebespieczeństwo Zda się być że lub tempus interregni
przyszłych Xiążąt Królów bo naywiększey nadenczas
mocy dobywa wktorey wiec bardziey wzyska tym bar-
dziey słabieje iako ten ktory in Skolendri zdanie że mo-
nieyszy nie przynayteszym zdrowiu lubo takie paroxys
ten cryzes expiruiąca całego życia. kiedy się przypatrze
wszystkim Cyrkumstancyom Elekcyi krolow Nastych Wy-
stawiamy leszka drugiego o korone konkurującego obu
rey bierzcia nasza Polska Swiadczy to za sposob przed
nią wzięli przodkowie nasi na obronienie krola kiemo
gąc in aurey zgodzić się między sobą wystawili kolu-
mnę y nanicy zawiesili berło y korone do ktorey mie-
li biegać w zawody z gdyby był do tey nicty przodey przy-
biegł ten miał być Królem proclamatur Leszko drugi
Statim nay tęższym przez forfet powbijanemy bowiem
po drodze nieodmiennie kołki po ktorych lubiegaiący się
Szwankowali Sam iakoż Leszko wszystkich uprzedził
Ja sobie przypominam coże in barbaro istore nadenczas
Statio Statio to u nas dotąd praticah iak prędko bowiem
ogłoszone interregnum wystawuie Krolowi koronę koniestwa
Swego na celu wszystkim całego Xięstwa konkurentom
a przypuszcza do tych zawodow naybiegleyszych Goncow a
raczey Sama do tego celu iak do ostatniego Terminu bar-
dziey leci bo zerle się kiedy fabatny koniec wzięła to a
mowo impracticabili obchodzenia Krolow Swych przez kto-
rych podaie się w oczywiste niebespieczeństwo chwiejącej
się rzeczypospolitey do omnis generis strata z emmata że tandem prze
niewolnose y oprzyrze ze nie będą mogli się pawnego
Szwanku y boiaźni nayuczta nieszczęśliwości Lubo dostatecz
nemy przez tak częsta experiencyą iakie nam rzeczą
zasadki bynaymniey się ich niebrzezmy Uważmy przez
iakie nas powaby portuie cudzoziemcy wabią y łowią
przez iakie pancty Judasz jedni zalecaią swego kandyda
ta z wielkiego urodzenia ze Dom Jego est propago Regia
rep tot generationes ta Familia była krolow takowemy
nieręczebnie się że taki kandydat z przyrodzenia pełen
ambicyi Statui nasz niebespiecznej za przyczyny Straż
dawać nie przyimowac chcemy tą za iako experto
in arte Regendi y iakoby korona nasza potrzebowała
Illustracyi zaiendzia wielkiego Imienia Zalecaią drudzy
że ich kandydat bogaty że ma wielkie korone Skarby my nie-
uważamy z tych dostatkow nasz własne dwie interesta
Zarycie y nasze bodźiwe korupcye mowiemy z wyrzekanie

tałiego

takiego nam potrzeba króla bo będziemał co rozdawać
zalecają sobie ich kandydat ma dość Xięstwa
Państwo Woyska liczne kollegacye wielkie z postronne-
mi, my niemyślą że Xiędzicy nas ta pobożnych nie
oprimere płonno spodziewamy się że nas aym będzie
miał bronić y tak albo sami wte siła wpadamy
co nam zabawia y tak pięknemi pozorami żyw
czaynie deprimimur tak byśmy nie ariedzili że do Pro-
mu naszego nic nam po królu ani xiążętym kto-
ryby chciał despotice panować ani potężnym kto-
mby się mogły sy opierzeć niemogli ani bogaty w kroy
by nas korrupcyami balansuiił nie dam po Jego
dostatkach być obfitował w cnoty y w nich zaś
nayuprzeyszą miał sławę Rex virtute ipse è tibi Flo
rid aperiet spyta z kościołem Quis è iste Rex
Gloriæ odpowiadam nie ahab gwałtem piwnicę Ba-
ttha wydzierający nie Nabuchodonozor za Bozka
się mający y homagia należyte wyciągający nie ża-
den Filistyńskich Re Roboam oppressor pod-
nych nie Jeroboam wiare y prawa Bodzie despcący
a tak iż by się mogł mowić bezpiecznie z Jobem Rex
mi zarzucił kto Si adversum me terra clamat et
cum ipsa sulci ejus defleant y si animus agricolarū
ejus affligus taki ktoryby w sobie ziednoczył Ma-
jestat imperij z Pokorą Chrześciańską żeby miar-
kował nayuprzeyszą władzę z posłuszeństwem Bo-
go y przykazaniem Jego żeby zgadzał prudentiā
Gubernij z wiarą mazymy politycznę z Ewangeli-
cznymi żeby stodził sprawiedliwość z mansuetu-
dinem suadencyt łaskawość cum discretione cra-
wa żeby się srdnował cū moderatione in asperitate
azność adversitatem cū fortitudine animi taki jeszcze
ktoryby uzbrojony krotami Chrześciańskiemi stał
się inuulnerabilis contra tela bijących na niego pasyi
żeby go żadna nigdy zwyciężyć niemogła aby był godzien
inszym panował żeby sam sobą władnął uthilt Ma-
dziła Annibalis victoria de ipso Annibale fuyset
taki ktoryby z amorem boni publici et rectæ rati-
tiam veri niedawał żadnego do siebie przystępu po-
chlebstwu obłudzie frantowstwu za ktoremi nasze Ma-
jestaty za wzaćmienia iak słońce zabłokiem taki
zgoła ktory by był Terror hostiū Amor populi et Pa-
ter Patriæ y ktoryby przykładem swym rządził Ma-
gis docendo per Jubendo et magis monendo per minando
Pamiętaymy nato że Bog krolow daje z iednych in furo-
re drugich na nagrodę in lenitate z iednych Factores
Jego y sprawiedliwości drudzy dispensatores Jego
Dobrodzieystw Jedni secundū iram drudzy secundum

Cor

tor ejus. Podaie nam Opatrzność Boska tę dwojaką spetiem nam obiecuie sobie nadzieię wszystkim mamy wolną Electyą ieżli poydziemy za prywatnym tylko interessem za respektem za korrupcyą albo za nieprzemiarkowaną wolnością Da nam Pan Bog krola ukrzyżowanego ten który confregit in die ira sua Reges Jerlizos zainteressem wiary S. Oyczyzny y Dobra pospolitego da nam Pan Bog krola ale Jehowy ktorym ex Deo mogę mowić Rex gloriam Ysrahel in benedictionibus żebyśmy tedy mogli ten tego Stabilitatem podnieść trzebaią kordem te respektowac in dando do Suffragia y wystawić sobie na celu wczesnie tego kandydata ktorego naydoskonalsze cnoty presentuią aniżeli zdrayce się po naszemu z deryskami na Electyą iako na targ y daiąc się cząto temu ktorego ani znamy ani widzieli ani nawet oneri kiedy przedtym słyszeli sądzimy o Jego godności iako Deus de coloribus albo się trafiaią że żadnego nie maiąc sobie kandydata idziemy za radą wichrem gdzieindziej pędzącym ranti quem portu petat ventus sic vertitur Ostrzegaiemy sobie tego nayzacniejszą wolnego narodu prerogatywę nad ktorą nie może być większa co może być nayzgubniejszego do zackęcenia nas abyśmy tym trudniej nieobrachowanych praw utrzymać mogli w wolnościach ktore inne Państwa stracivszy uderzą nas iako za inviolabiliter utrzierdzić abyśmy kiedy z interregnu nowego krola nabywaiąc Starego się krolestwa a niepostrzegli nie dufaiąc temu co się pospolicie mowi że Reges mortales Regna immortalis napierwszy odgłos wakuiącey Polskiey korony w ktorym potentacie albo obcym dzieci nie oderwiesz ambicya stara się one ze wszystkich kedy świata stron zbieraią się potentaci aby pomiędzy sobą na wyścigi kozdy swą partyą formuią y tam gdzie nayściślejszą unią animorum inter Cives nayporzebniejszą na nieprzyiacielskie nas rozrywaią partye Zabiye. Mato natym tych wszystkich kontentatow przeciwne między sobą interesa drieli Servus noster kozdy widząc się do swego kandydata przestać być Polakiem y stać się tego by jego nie tylko kreatura ale fautorem et promotorem tego co mu może uczynić iakie emolumentum choćby z naywiększą Oyczyzny krzywdą Y tak ex campo Electorali iako y w Polu Marsowym pewne certamen zbijaiących się między sobą interesow. Pytam się zatym iaka może być przyszła wiecznej Civium dyspozycyi Zgoda y Jaka bez zgody Libera a dopiero nemine contradicente Electya Niech kozdy owszem rozpadny uważy iakie z tąd Scyssye y

zawsze

zawziętości a nie zasadzaiąc się potym nie wykorzenione elyssensye tak strasznie przeciwko obrania z krolow thiasto jednego cum quanto nastatek discrimine z tego monstra o 2-głowach generanckowe wojny domowe w ktorych to Saturn saturnalitium Parentes przebarcie jednak usypiem zgodzi na jednego lubo rzadka miedzy kilku ludzmi jednakowa opinia w materyi nawet samey Jey wazności decydowaney. Smiercia na przykład naturalnie wszystkim przykra a przeciwna historye ze bywa Terribilis Ciceroni desirabilis Catoni. in differens ta diversitas et pertinacitas animi nostri wydaie się kiedy choremu naylepsza potrawa obrzydła zdrowemu y głodnemu prosty chleb smakuie Quod alijs cibus est aere venenum Siła iest takich ze rozumieią ze się biorą tym czym się truią rożnia nas temperamenta kompleksyi inwidye interesa rozmaite nawet antypaty naturalne takdalece ze w kordey niemal okazyi iedenemu cieszy drugi się smuci co jednemu iest pożytkiem to drugiemu szkoda ale nayważnieysza z respublicie taka iest niezgoda quod petit sporniż reperit gdy nuper amisit aby nie rzekł na przykład zetak wielki Tyran nero krwią ludzką nigdy nie nasycony młodym ieszcze będąc podpisuia na jednego winowaycę dekret z narzekaniem mowił Ubijmam matrem Dosyć literas Doznaiemy nawet z tego ze sami przeciwko sobie opinamur tam gdzie idzie o interes wiecznego zdrowia y dobrego skłonnemu si ouszem iszatym co duszy y zdrowiu naszemu szkodzi y bysmy się czego niegodzili to tego bardziey pragniemy sitit Deus in bello Cupimus quę negata da iednak na obiekcyach krolow naszych powszechna zgoda exigit tego aby mi się z inszemi zgadzać albo niemogąc sam z sobą samym amor proprius opinij zdania uwodzimie wolności ga popiera interes prywatny utwierdza lubo zmysł dumnie nie rozum y dobro pospolite resistat. Podałem sposob na publicznych radach wszystkie materye sine discrimine cesymu mogą resolvi nemine contradicente kiedy ta materya miejsca mieć niebędzie na ktorą zaydzie kontradykcya Ten sposob na obiekcyi nieszczęsnych bo gdyby nawszystkich kandydatow była taka pokora y gdyby co tylko byli z suffragiis delegati żaden by krol albo niestanął albo stanąc niemogł nemine contradicente a zatym nietylko ostarać się potrzeba aby się libera electio nam dobrego krola stała ale oraz żeby ta libera electio niestała się kiedy tak nieprzetomana przeszkoda że tandem żadnego krola niebędziemy mogli

Jdę

Jdę naprzod do obrania dobrego króla y Supponuię Supernaturali casu gdy Szczęśliwemu Elekcyi Successorowi
coś nas podkać może bądź nieszczęśliwszego zębi sm
padnię na cudzoziemca który nieprzyznawano quę
periculosa dostać się temu Panu który albo sam ce-
dąc absolutem albo urodzieniu swemu absolute Do-
minio imbutus Monarchicę Dominij maxyma-
mi miłością urodzona do obyczaiu nie będąc przy-
wiązany duszem wolności swey przydaty do żadney
spraw Subiectych nieprzyuczony zwyczaiow naszych
nieuiadomy języka nawet nabrzeg niekiedy
Pytam się co za nadzieie pokładać w takiego króla
panowaniu 2do quam ignominiosissime Spe-
cie siebie samych szukał obcych Narodach króla
iakby nikt w Polszcze niebył godzien korony Do
samo repugnat sano Judicio wybrać to za nayle-
pszego czego nie znam czego nieuidzę. Brzydzimy
się cudzemi zwyczaiami choć wsiąkła rzeczach Se-
cudzoziemcow obrażamy w cudzoziemskie Panowa-
nie. Ogniskowanie tak byli przywiązani ad cultu
swych Bożkow by cryptych że wszystkie ze wszystkich
stadami świętni obchodzili ze innych adorowali
Inde furor vulgi quid humina vicinorum odit quę
locus cum solos credat habendos Deos quisque colit
Naśladując chociego Panskiego zwyczaiu trzymay
my się domesticos lares a nieszukaymy cudzych
Króla 3. Quam fatale mieć króla cudzoziemca
niewątpią że sacrificabit pewnie interesa Rzą-
plitey swym własnym y Domu swego zaniedbywa ie-
zdzić niebędzie mogł spodziewać iako powinien
panować in posterum tale vna bo kiedy był taki który
by z Dzierżawy niechciał być dobrodzicem a raczy
iako żadnego nieuidzę Reipley emolumentu z tego
cudzoziemca duszem niezbędne fatoq; nostro do-
znane detrymenta mym zdaniem daie im na-
zawsze od strony Polskiego exkluzyą z tey ogolnie
rzuy i zeod apparentiam tylko z Dami się królow
obierać odsamey rzeczy szczerze mowiąc zupeł-
dajemy się im y w tym tylko na Elekcyach królow
Cudzoziemcow Conditio wolności nasza z Bożem
pospolicie zakupiona Słyszałem często te maxymę
co niektorzy mają że lepiey cudzoziemca obrać
za króla aby zagrodzić drogę szkodliwey interli-
ves Emulacyi Przyznać prawda że ta rzuy a go-
dna uwagi bo iako hodowca wolny Ambitus do ko-
rony mogłoby być wiecey kandydatow niż Electorow
a przytym trudniey stanie zgoda bez ktore-
y żadna Elekcya niemoże być legitima gdyby to

zdy

zdy. Konkurent byle miał suffragia ile może mieć adherentow Sodnie Lwowczyzas n do siletot sensus discordes. quod capita żaden niechcąc drugiemu ustąpić coby mogł za eventus żałuiey Obłecyi lubsequi ale niech tylko będzie raz nazawsze postanowiony porządek dobry in modo electionis tak żeby się żaden niemogł koronny ani dołupić ani jey przez żadne fakcye dostompić ani zaszkodzić żadna emulacya a nieprzekładać przyzna kordy ze swoim lepszą sprawo ą ze Stanisł dnadniey Pacto Conventi otrzymać zawsze wrzelu ktory Stawę z Fortuną Lwa nieza granica ale in sensu et salube czyzny musi zabiadać i żeli chce być szczęśliwym bo zatrzymy pro principali obiekto szko Slibcey Obłecyi przystępuie ad modu poprawienia jey practicabilem, Salva omni libertate pytaiąc się wprzod ieżli odprawuiącie według zwyczaiu naszego może się nazwać libera Radbym żebysmy kiedy w tym zamieniu przeszli pozwalaiąc sobie emaynaya Stawę ze dwiatem rządu i żandem do rozumu przyszedszy uznał że falsa voluptas et mendi gravissimus error kto bowiem wtey iest Obłecyi rozumieć się być wolnego zdania na Obłecyi krolą nieh się przez respektuie bez żadnego zastępienia a B. pure Imaginuye które nas Judza Pierwsza ieżli to Humanitas iest żeby in tanta aequalitate suffragiorum powszechna zgoda pomieszczeć mogła a przeć obserwuiąc Stricte prawo trzeb żeby nemine contradicente Stanęła Obłecya co gdy niepodobna toć niemoże inaczey stanąć tylko pro vim y bez żadney uwagi in libero veto tak zas albus nietylko niemoże się nazwać wolna Obłecya ale duszem znoszący wszelka wolności bo żeguik in de ta nay delikatniey na liberi veto prerogatywa tak wielkie ponosiąc Judicium sensum przyiduie ad tanto vilipendium ze iey nawszystkich publicznych radach ma debito respektu momentu nad słabszym obserwować niebędzie skiadkiem tego bywaią częste Obłecye przeszłe z ktorych żadna albo nietta Stanęła bez protestacyi niewarney y niestanowney za Imaginuya nie iest zeby chimerium rozumieć że ten kandydat koniecznie będzie kotem ktoremu prolibitu destynuie moie suffragium ale pewno y pewito że go niedostompię y że naszego nieprzezwala ogdysię przeciwnacheey promocyi zawiodę to moy głos wolny zanie y proszę

to

to nulla libertas sentiendi to daremna zatym ynieważna wolności mey prerogatywa gdyż ñ gaudeo Jure aqualitatis kiedy ten mię przeważy którego suffragium stanie efficax w nominacyi tego kandydata co stanie krotem przeciwko mey woli y oppozycyi Jna Jmainacya rozumiec y być w tey nieprzełamaney perswazyi ze ten kandydat koniecznie niebędzie krotem na którego nieprzystało dla tego ze mi nie nieprzystoi przyznać ze gdyby to można takby być powinno ale gdyby moia kontradykcya przeciwko cudzym kandydatom albo y drugich przeciwko memu miała według prawa iakonadey walorem widzęby żaden krol nie stanął aprzeciw przeciwko tym ktorzy się mey oppozycyi y ñ in impatibilitatem ponieważ to ultimatum subsistere nie może aby ten koniecznie był krotem którego chcę aten nie był którego nie chcę nie jest y nie może być nigdy libertas electionis chybaby się cudem effectum takie subiectum znalazło coby było ad placiti ñ universale całey Rzpltey nemine excepto te ktorzy ią componunt toi est impracticabile według Polskiego narzeczenia mowią ze się cesarze nie urodzą coby wszystkim dogodzili obviando tedy takowym konsekwencyom pochodzącym ex metodo electyi krolow Nasz ych et resolvendo hoc problema ze albo nigdy żadnego krola obrać nie będziemy mogli salvis juribus intaminatæ libertatis albo ieżliby obierano my to zawsze nie bez uszczerbku y nadwerężenia wolności ale et ñ periculo utracenia Jey szukaymy sposobow przez takie moderamen w ktorym aby kozdy mogł in integro zachować liberum sensum wobranie sobie Pana ale ñ imperium kiedy się uporczywie opierać przymym kandydacie którego drudzy nie chcą albo kiedy nie pozwalaią ktorego inni cała faustate qua fluor promovent. Aprzytym ieżli prawdziwie chcemy żeby była vox libera nie ma że nie będzie corrupta et partialis Staraymy się osobliwie oto żeby in aqualitate się urodzący rowna była potestas in dando suffragio na electyi gdzie kozdy ma interes społeczny obrać sobie do brego Pana żeby iednego zdania ñ qualcat na drugiego żeby stanowiła o rządzie krol ska wolna tak ważna była iako y naydostatnieyszego gwałtu spodziewać się zkąd ieby się mogło tym ktoryta expono sposobem Do obwołanym interregnu copotym dawać czas do nieporzebnych Takowy zerlinia przepatrzenie się in subiectis niebrzeba ich długo szukać samo się odezwą niebrzeba nabo czasu aby examinować

ktoo

kto godzien korony znamy sie dobrze wszyscy existentis niezadrą dopiero z tego z czego sie kondy na ten czas zalecą zwłaszcza iżli iako żyjąc nie będziemy zagranica szukać nieznajomych y nieżyjących przedtym kandydatow Miasto żeby konwokacyi ktora przed Elekcyą azdnie pospolicie sedzina dyscensionis wszczynała sie niech by Primas in ordinanti na seymiki na Elekcyą kandydatow do korony aby tylko ci mieli sobie campum w konkurrencyi mieli o koronę ktorych merita Majestatowi sie będą p suffragia civium podawali. Te seymiki potrzeba aby były 1 dnia odprawione po wszytkich generalnie woiewodztwach żeby nie dac czasu konkurrentom mieniać seymikii obiezdzaiąc ieden po drugim iako y seymikowie do porozumienia sie przez ktore miasto zgody przeciwne zdarzenia sie bardziej sie mogą te seymiki aby były uniwersalis Actus ktory nato wystarczy kiedy in rebus materyi nie przypuszczaią na samo tylko zebranie suffragiow ten dzien będzie destynowany Żeby ieden mogł dac plibitu et in omni libertate Tego komissa będzie nayspiey zdato expedit aby te suffragia były skryte et in scripto podane tym bowiem sposobem tylko libertas sentiendi żadnym respektem nieuwiedziona ani żadna korrupcya przenaiętą może in sua puritate conservari przy swiadectwie samego tylko sumnienia ktore zwyczaynie w podobnych okazyach zawiedzemy unosząc sie przeciwko własney opinij powierzchownie iaka politycana konsyderacya a wewnątrz Occultus quaticens animi terror reflexion De suffragia skryte in scripto podane niech by marszałek Seymowy propter magnam fidem in prudentia Senatora y 4 albo wiecey ex nobilitate assystentow zebranych publice otwierał y czytał tak aby kondy mogł calculo wiedzieć ile y kto ich miec będzie 2. Actus Nazajutrz na tymże seymiku niechby był na obieranie sortow na Seym Electionis kubsa y zyczliwym aby proderdolennitatem takiego ziazdu przydac numerow abstrahuiąc tanto koi est D. do M. zbyczaynych ktoryby sie byli tego roku in activitate na Seymie według tego co sie rzekło o Posłach Seymowych Tym nowym sortom mogłoby podac Woiewodztwo nowa instrukcya regulując sie do ciekawstancyi Elekcyi onej a iako secundo novam formam consiliandi ktora podaiąc zyczyć Żeby 2. cyfo Senatorow kazdego woiewodztwa y aby ieden był zawsze przy krolu Continuus

nuus a drugi w swym Woyewodztwie tak naseratoby sobie
solo cesu Electionis aby obydwa Assistant tego in
plano Statu byli obserwuiąc między
obiema gradu Senium wtey decidero rowney w
obydwoch Eminencyi so Seymika tym sposobem
zkonczonym kiedy by Senator y Marszałek Seymi-
kowy stanowszy na mieysce y czas naznaczony Elek-
cyi oddali Scrymarium Calculu suffragiow swego
swego podpisany od Senatora y Posłow Stanow do Zbie-
rania kryszek deputowanych y zapieczętowany
przez quą Woyewodztwo Hunc Calculum cum Methodo Scry-
mar odebrawszy od wszystkich Woyewodztw comportabit
wdzien do zagajenia naznaczonej Elekcyi krolla
na mieysce do tego Aktu desygnowane y sam in
Presencia Senatu Ministrow Stanu y Posłow
reducet ex collectis et calculatis suffragiis Jus
nominationis do 4. tylko kandydatow boiest tych
ktorzy nayweksze suffragia bydą mieć zebrane ex
universis populor Votis Ci 4 kandydati promul-
gati z ktorych ma być obrany krolem niech by
się ministranti a campo Electorali o kilkanaście
mil oddalili czekaiąc e longinquo sortem suam
aby niebyli przytomni niemogli czynić jakiey
zadnych z przeciw drugiemu dla tedy naczy-
nienia Actu electionis Zyczylby tym Posłom
ab arbitris y z nieosobami ten ladaiaki w polu obierania
krolow gdzie szlacheckie głosy z ludem pospolitym
confundunt na zwyczayniey szym mieyscu bez
mowania niech Scrymas 4 kandydatow mianował
gradatim i podrugim według quantitatem suf-
fragiorum ktore kto miał toiest tego pierwszego
coich miał secundo reductu Calculu więcey
pytaiąc się kazdego seorsive według zwyczaiow
Stanow Ktorey zgromadzony a ieżli zgoda na
niego ta ieżli powszechna Subsequch nemine con-
tradicente ten niech by był krolem proclamatur
iako legitime obrany ieżliby zas kazdego ze 4. kan-
dydatow mianowanych z podrugim zaszła kon-
tradykcya nietrzebaby zarzywać zwyczaynych spo-
sobow wekacyi y oppressyi kontradicenta albo za-
chowania Stabbrey partyi odmocniey szey y uchro-
dząc periculum obrania dwoch krolow iako zaszły
podobnych Controwersyalz praktykatow Zyczylby
obrespectum wolnego głosu mieć rekurs ad pluralita-
tem votorum zarzucaiąc przednotandum iak nayporo-
dansze do obrania sposobow toiest Stukaiąc
się może być humanitus aby Electya nemine Contra-
dicente mogła stanąć ponieważ z cicby nadto niby
to Strasliwszego gdyby mogło być tam practicabile iako iest

Desiderabile

desiderabile Dlatego widząc dopiero omnem impossibilitatem dotrzey pożądanej powszechney zgody Życzyłbym Zwyczaiem Xięstwa Weneckiey recurrere ad calculo aby biały znaczył affirmationem a czarny negationem to iest ktoryby z 4ch kandydatow miał naywięcey białych aby ten był krolem proclamatus Może dalibi ktoś sposobem choćby pluralitatem votorum ze nakterego kandydata ieden nayznaczniey zbiora się suffragia to ta strona kogo Senatus będąc nayuczciwszy może się stać godnieyszy Dając zaś publice ere respekt przyiaźni albo interessu takiego uwodzić y sprawnie wzdaniach nieprzekłamana bilis paritatem które alias idąc zapowiedzią samego sumnienia sprawiedliwości y słuszności secundum merita kandydata będą mogli potaiemnie snadniey się ziednoczyć y zgodzić tych kardynałow niech by Senat miał ieden Senator dwa a Tryman 3. ktory by powinien reservare ob casum gdyby się trafiła paritas suffragiorum aby uchodząc niepotrzebnych absencyi krolski Tryman a decidant ut superiorum tabe. Tu proszę o reflexyą nad racyą moią ktora popieram huic modui electionis y ktore genuine exspono przez prosty argument do snadnego kożdemu pojęcia ze dlatego życzę wziąć przed się modum pluralitatis votorum ut extremo casu kiedy się niepodoba a będzie dowodzkau powszechney zgody bo kiedy ten modus będzie conventualiter postanowiony snadniey się trafi ze nieżarzywaiąc go obiekcyą stanie nemine contradicente Clare tego dowodząc supponuię na przykład ze Tryman mianuie kogo kandydata na ktorego żart postawiwszy zgadzaią się ich będzie kilku albo kilkunastu ktorzy się na kogo nie zgadzaią z racyi ze maią inszego in pectore kiedy będą wiedzieli ze uporczywie stawaiąc przy kontradykcyi treba będzie ultimarie kontrowersyą resolvere z pluralitatem votorum po sobie Pytam się kto taki nieuważny się znayduie żeby sine ullo effectu protestował się y żeby niemogą dać konkluzyi temu kandydatowi na ktorego obranie Xięstwa wiedział sam się chciał sprzeciwić y zarobić sobie na nienawiść tego co Jego ma być Panem kardynałowiem na obiekcyi naturalnie staraiąc się aby się mogł strony ich ze voto suo contribuit do wyniesienia na Tron Pana swego Atratym kożdy widząc ze ani przez uporczywość pluralitatem votorum nic nie uszkodzi to samo postanowienie pluralitatis in casu suppozycyi z kontradykcyi nieprzełamaney może się trafić że nigdy nie będzie in usu sprawiło efficaciter ze wszystkich snadno concurrent do porządney powszechney zgody ktora by ten ktory kładzie sposobem może się stać practicabilis aby zabierać wszelkim finatnym sinkonwenienciom z nieomylnego aliasz decyzyi przy ktorey albo obiekcya nie stanie ni

zdy

gdy ani stanąć może według naydelikatnieyszego
prawa liberi veto albo ieżeli stanie choć iakaś kon-
tradykcya zatamuie to niemoże być legitima prze
oppressyą głosu wolnego który prima iabore dnieje
sine ullo respectu na prawo y wolność przestamać
trzeba Monumenta zaś z tey mojey propozycyi
do takiey Elekcyi kandydatow na seymiku a króla
na seymie że przekładam I Jus Electionis króla
nikt niewątpi że iest Privilegium Principale ko-
żdego szlachcica Pytam się tedy zaco ma privari
z tego co go naybardziey illustrat y Jego szlachecką
kondycyą przywłaszcza bo zwyczayne Elekcye królow do
prawdziwie iako seymy przez samych tylko posłow
chyba extraordinario casu albo potrzeby pospolite rusze-
nie podczas których na wszystkie ziazdy publiczne
może się rzec to Duck S. thuani Cogitaverunt Con-
silia quæ non potuerunt stabilire Niewchodząc da-
ley com sie na innym mieyscu powiedział o pospo-
litym ruszeniu przypominam ostatnią Elekcyą gdzie
Cognat & aines dobrowolney partyi przeciwko szlachcie
wszystkie stanęły gotowe do pomsty całego narodu
gdyby Bog cudownie na ten czas nie odwrocił zawziętych
na zgubę braci między sobą Po takim przykładzie
innych nie wspominając iako nieroztropnie abyśmy
Rzpta ustro chciała dla ad similis ter fatalem casum
exponere y podać się w oczywiste niebespieczeństwo
tak spodziewam się że nie conveniemus nie
radzi do obraniu króla iako seym Electionis Zeby
nietylko sami Panowie seymowi gaudeant hoc du-
ri to prawo patrzy czy nie szkodzi zeby go zaryt
mieć stało na seymiku y libitu duo podawali kan-
dydata Jeśli ut ordine ze wieksza tym wszystkim
prerogatywa posta y faustatem obrania króla nie
szlachcica na seymiku w obieraniu tylko kandy-
data niech proze uwarzy moderamen tych 2 pre-
rogatyw w sprawiedliwym ich podzieleniu y tak
prawda że kondy szlachcic z iednej strony nie-
dzie miał partem w Elekcyi króla nie obierając kro-
la tylko kandydatow których mu do wybierania
szlachcic poda Zratym Posta faustus zdanie by
kandydata nie szlachcica któremu wolno tego chcieć
mianować Drugi ten modus Electionis i bez zadu-
dnej formam usitatam et Constitutam Rzpta kto-
ra iedna na seymie zgromadzona niepowinna nie de-
cidere nie congregatis wprzod votis populorum to
nie sam grabi materyą obierania króla iednego z tych

powinnaby

powinna aby decisive promulgare ktorych ordo wszytek
Ppuestris po wotuach podaie positive za kandydatoro
iako ten ad ktorego uniwersalna regula Conclusiorum
Sanctorb pochodzic originaliter powinna Bo Jezeli-
że pluralitas votorb niepodobna ktora ktadę pusti-
no casu et instantu inquantu powszechna zgoda ob-
latencis nie będzie mogła ubiegnąć nemine contra-
dicente y owszem nato snadnieysze przyimedzenie
dobey powszechney zgody ktora Constituit liberam
et legitimam electionem iakom tego wyżey dał ra-
gą Pytam że ktemu pokarze ktora bolekuią ktora-
by ad spetiem tylko niebyła zapowszechna zgodę
Sama za rzecz ieżli nie pluralitate votorb stawały
ponieważ żadney taliey niebyło natoreby kilka
albo kilkanascie kandydatorb niekonkurowali o ko-
rone ap consequens tyles partyi votorb a czysto et ar-
morb Qualebant opprimendo Stabrzą bo w talney oka-
zyi nikt nikomu nieustompi tylko ten co mbsi ie-
żli tedy ten zwyczay pluralitatis actu practicat
cum oppressione libera vocis et eversione Status
y ieżeli go uciśniemy sola zmaiacione wolney bo-
lekuji albo realiter wolnośći znaczney czemdz te-
dy stynkuji nie czynić aby to cone Rabunb drużę re-
ducat do porządku Sposobem ktory podaie aby ta plu-
ralitas ktora liberum veto y powszechna zgodę znosi
albo była owszem do niey okazya albo in extrema te-
go dysimpossibilitate Stałasię Salutare remedium
do obrania krola Salva omni libertate legitimitate
et Securitate Salva manente libertate bo głos kaide-
go generalnie będzie wolny gdy nie będzie tego stra-
chu ia ktoryby przez Suffragia swe niewniat parte
w obraniu sobie Pana wolno mu będzie podać tego co
mu się podoba żadna go kontradykcya nie rat zamie
ad conflictow niezgadzaiących się głosow okazya ostą-
pić będzie vox incorrupta bo ktoreś obierze z kon-
kurentow o koronę tak nieuważny żeby chciał poda-
wać korrupcye nie uiedząc y nie mogąc sobie ubespie-
czyć kogo Skrytę bowiem Suffragia tych dni zebrane
po wotuach zabiera temu że nikt uiedzieć Antici-
pative niemoże cryia komu krytyka Sturyi będzie
przez co także tarą bezecny ustanie o wolności
swobody nasze będzie vox impartialis po pry tey
Skrytości fawor Respekt żaden albo iaki interes
nie będzie obligował nikogo duchu samego Sumnie-
nia rozsądku y dobra pospolitego dispenere swobo
dnie Lecz Stanie takowa bolekuja Salva legi-
timitate bo icy validitatem żadna kontradykcya nie
naruszy. kiedy contradicens nie porwalaią na nikogo
tym że tym że kontentowac będzie że mu nieda dwey
krytyki y kiedy za korzyść swego zdania swego nie

poczyta

powrotu ze ten nieiestanie krolem ktoremu ią dostymuią
aprobatym kiedy ze modus possibilis według dobrze ułożonego porządku postanowień ednakowoż stanie ten
actus effectionis et legitime practicabilis dlaiż niemoże być nigdy obserwowanym secundum naturalem ministerium ktora imponit aby p verbum placet i wszystkim podobać staie ze nieważnym przez
nieważne kiedy zaydzie liberum veto albo niepodobnym
w Polszcze kiedy zo wolna protestacya nie przestawanie zatamuie ktora nadewszystko utrzymać należy iako principaliter constituentem wolności naszey
stanie na ostatek taka Polszcza salva omni securitate
kiedy ze tym sposobem podanym zabiery wszystkim Zamieszaniom vysłonczyom obsłudze szczyscym
przy ktorych bezpieczna nie iest bespieczna ani wolności
ani dostoieństwa swego tak rzadkie bowiem zwyczaynie
na Polszcze interessa kandydatorow z cudzoziemskie
artificia rzecz ze sądzą potym z tych porazow Zawsietnie naszych nieużyczą przy ktorych y nowo obranym krol szczęśliwego mieć panowanie albo spokoynego rządu prowadzić niemoże a do tego quantum emolumentu z pewney nadziei ze ten nieomylnie Tron
obsiędzie ktory za pieniądze albo nayzgodnieyszy przez dwe
zasługi albo nayzacnieyszy talentbo in arte regnandi przez sama sprawiedliwość wybiorą bez żadnych
machinacyi sam amor populi wyniesie bez strawienia wolności naruszenia nietak łatwo ze unas do tego
przyjść może ktoremu stopień do Tronu nayspewnieyszy
albo albo nayboghatszy maiący crym albo venalia
korrumpować albo nay potężnieyszy maiący siły nad
innych z vim wydrzeć sobie czy ze tak wielkie szczęścia populi nayświetleyszy maiący
memoryę dobrych albo in dextritate nayvięcleyszy artificium populariste maiący skłonności do
założenia crudelitatem populi karząc nabym dotychczas y uważaiąc iak iest nietrudno a bardziey niepodobna na Polszcze krola na ago wszystkim ze tego
dzić dopiero myśle sobie iak dalecko trudnieyszo
żeby to wszystko co bu do trutinam podaiąc czy to rozumiem
do ex Conscientia teste salutare bydy ze było ad
placitum universale powszechney zgody ktorey unas
tak rozmaitych prywatnych interessow tak precisuiących dobru pospolitemu opinij by tak niedowierzaiącey dla pełney czysto suspicyi rentencyi trudno
się spodziewać Wtem ze na sam obraz dobrego porządku wprowadzenie a z niego przymnożenia sił
naszych bierwa się cudzoziemskie okrzydeł naszych
pakcye ktory niemaiąc się czego od nas obawiać securitatem granic swych zakładaią w bierzdzie
naszym oy ktory za zawsze pewnie secundum statum no

strid

stru Gsenzem ze nas zawsze w radach mieszac mogą se-
cundo opportunitatem interessow swych Wiem ia ad
solam apparentiam postanowienia tey generalney
we wszytkich radach sprawiedliwey reguły odezwą
się ci ktorzy albo w Jawerach Dobrodzieiu albo w Ex-
pressyi zdzierstwa ubogich nie wzasługach swych.
Stądinąd zakładaią Wiem ze turbatores publicæ
tranquillitatis spokoynego rządu niedopuszcza
ktorzy chcą w nim longuesse mortaliter niemogą
zyć bytko inimotu turbido talio improbatica pisci-
na przystąpieniu y zamieszaniu instatu Wiem
ze ci ktorzy amore proprio seducti żadna inszą nie
zdą dobrą radą tylko ich własną oy sufficit żeby byta
zła byle cudza Gponat swą opinią nad dobro spo-
lite Wiem ze ci uwadze oy konsyderacyi żadney
mieysca niedadzą ktorzy rospadłu bez experyencyi
naterytey do rządow Panstwa wiadomości mieć nie mogą
Znayduią się oy tacy politycy ktorzy przez zbyt wykiętna
polityką nayszczerszą cnotę cenzurują bądź y tacy
ktorzy przez same ambicyą contemnendo prawo
niezechcą in rigide subesse Będą nastabek y tacy
ktorzy ex vero zelo lubo szczerze diffidunt nayspo-
zornieyszym do ratunku Rey spolecznego ktorym
sufficit torumieć to samo Rządzącym co sam się widzi
być nowym talio ten co do nayzgorszego powietrza przy-
zwyczaiony boiąc się by mu nayslepsze nieszkodziło
albo talio ten ktory do ciemności przyzwyczaiony światła
znieść niemoże. Wiem ze oy przytakim niedo-
wierzaniu będzie in nie zdatb ze latwo ungvis in
barba ze to za sztuki oy podeyrzeć na wolności Ja
kolwiek bądź ze wszytkich konsyderacyą krzy-
wych Imaginacyi nie tamuią wemnie Zelum
lubo szczerze choc by gdzieindziej kto sadził temerarnie
ponieważ sam przyznaie ze to co pisze megno q[uo]q[ue]
Judice digna dzieli oy dalszego przytey kontkluzyi we-
dług porządku zbywa się kozdego Authora na ko-
ncu przydaie Corrige errata Znayduią się przy le-
pszym dalekonbt muy lichszy dowcip słuszniey-
sze nizte ktoresze podaie do tey korektury spo-
sob byle w tym kozdy znas convenciat Co Jey koń-
czenie potrzeba Jużesto szczerze co wszyscy powinni
czynić kiedy gorąco wzrok wolno kozdemu na
gwałt uderzyć oy Swym naszym ogniem gasić Wiem
że zegą niegasne chyba kozdy cnotliwy Polak ro-
zwaga zemną talio mu Dant vultus sua tela ffeud.
przytoczę ad Corrigenda errata instatu które przy-
kładem pro Judice libri reducendo Compendiose
totum opus dla położenia bez żadney krytyczney ve-

Jolikè

pliki contrarietates co nam szkodzą y które niedopuszczaią trwałego ubespieczenia prawdziwey nad apparentiam wolności. 1 Error. Profanus ung dobrkosci ieżnych tak wielkiey poręcy i krolestwa przeciwko kanonom y samey instytucyi S. Charakteru duszą zatym maxyma starać się żeby status Ecclesiastici spirituali suprema et independenti potestate administrat temporalia za restricte et relative do samey chwały Bożkiey ad cultu wiary S. ad subsidium Ojczyzny do ratunku ubogich y dostentacyi przystoynych Duchownych 2 Error Zbyteczna y niepotrzebna władza krolow in distributiva iustitia tak wakansow iako y dobr krolewskich tak wielkiey części krolestwa z ktorych żadnego pożytku albo bardzo mały Rpltbo ma a osobliwie in authoritate determinata ktora maią krolowie nasi mogąc podług interstitium seymu zwłaszcza kiedyż rzeczy czynić propriis patte subsidiis bonis publicis co im się podoba y ztąd druga maxyma transferre officia Civilia ad stipendia Rpltey dobra krolewskie do skarbu in usus publicos necessitati y instituere consilia ppetua aby krolowie nabez stanow Rpltey in regimine czynić niemogli. 3. Error Że Rplta na tyle gorliwey dyscypliney pod ziedney powagi niema dni w prawo postanowieniu ani w Jch exekucyi a zatym trzecia maxyma powinna być powaga Jey p coadunationem Stanow tak postanowić aby żadna sey samey Jus et Dominium nad sobą nasery tak żeby absoluta potestate mogł wielowładną nad sobą in gubernio krolestwa exercear 4 Error Że Ministeria Status p abusu przywiedzione do tego że są albo vana simulacra albo particulna dobra lubo na nich vis Gubernij zawisła y maxyma niech będzie z ziedney strony powagę ich utwierdzić w tym co należy ad executionem Senatorum Custodiam legum z drugiey p limitatu tempus ich Functyi ebp Conclavia Ministerialia trzymać się ne excedant nadzalecona sobie powinnosc. 5 Error Że godność Senatorska nie ient bynaymniey Rpltey profitua żadney osobliwey nie maiąc prerogatywy przed y maxyma tę im dać y tak ie podzielić aby tę in Congressu generali na seymie z drugiemi stanami w radzie mogli efficaciter presidendo in particulari Consilio wolney swego do skutku przywieść. 6. Error. Z wolności żadnym porządkiem niepomiarkowaney ktora często obracaią in inexorbitantem licentiam prawdziwey wolności szkodliwą y tu nayzgodniey na uwagi maxyma potrzeba żeby ile można burzem wolności przycinać p modum securum libere sentiendi żeby in egalitate wstrzymywszy się urodzili w iednych niebyła niepohamowana

swoboda

Swywola a drugim niestatecznie czyrska niewola. 7 Error
Nierząd generalny dla ktorego ordo Equestris niema oka-
zyi ad exercenda talenta a przez tym iustum finem monito-
rum maxyme w tym zakładam aby stanowie miał sta-
łą drogę ktorąby mogł progredi do Przysłudze cyczyz
tak cum emolumento publico iako i particulari ho-
noru y fortuny lucro tiecz aby się mogł spodziewać
z tego do służby tego kiedy będzie godnien honoru y zasług.
8 Error Że nigdzie snadniey sie iak u nas abusus
z ktorych crimina Status generant tak in pace ze
względow niektorych okazyach pro gloria et privilegio liber-
tatis reputant potrzeba tedy 8 maxyme zatoyc
in rigore prawa za authoritate sądow przeciwko
przestępcom et in aequalitate pœnd kara bez re-
spektu urodzenia y godności. 9 Error Z tąd że
się kiedy implikuie w rozmaite sprawy aniby swey kon-
dycyi niepilnuie z tey tedy okazyi niech będzie 9
salubernima maxyma aby nigdy żołnierz nie mie-
szał się ad Statu Civilem a Statysta ad Statu Militare.
10 Error Że rady Seymowe niemaią w tam sta-
bilitatem sanctam żadnego niemogą mieć bespie-
czeństwa ani w postanowieniu praw ani w exekucyi
zatoyc tedy expedyt 10 maxyme in methodo secun-
radzenia examinuią wprzod materye 2 con sta-
via ministerialia nim się pozwechna zgoda u-
mierdzi iako in executione sanctor porządek przy-
wiedzenia do skarbu co 2 plta postanowi 2 Consilia
Salatinalia et 2 Judicium karać rebelles prawa.
11 Error Z niezdrowego et exosso abusu po chod-
zącego rwania Seymow y Seymikow poradzić temu
przez 11 maxymę aby liberum veto tak nayważ o-
wniey obwarować ale tak aby miało walor prawdę
albo ważney racyi dobra pospolitego ale nie na zniesie-
nie totius actus obrad Publicznych. 12 Error
iako iest in creatione Ministrow y Senatorow tak by tey
pejor prior gdyby w Pekuniach fawor y respekt miał
y miejsce a tym zabierać temu przez 12 Maxymę że-
by in pluralitate votorum obserwować methodę skrutyn
Suffragiorum. 13 Error nietylko ex impracticabili forma
Consilium ale z krotkości czasu do skuszczney rady aniże
tedy przedsię 13 maxyme Consilij 2 spectui aby umysłek
czas impendere y pobudzić na nieustającą rzeczy radę
y rady postanowienie exekucyą. 14 Error Impli-
kowac się w Woyny bez potrzeby bez słusznej racyi
y okazyi bez pewnego zysku bez sił dostatecznych
nayboleśniejsza tedy ta 14 maxymą strzedz Woy-
ny abyć zawsze przy walecznej gotowości aby cudze-
go nie pragnąc mieć czym swe własności obserwo-
wać pokoy trwały utrzymać et in casu agressionis
być w tey porze do obrony zeby dać odpor nieprzyiacielowi

19

19 Error ex in sufficientia Sił y nieliczn ego Woyska na ktorego subsistentya iednakowo zawsze ubodzy ludzie extenuati akiedy go trzeba na obronę Oyczyzny zaryc trudno sie iakiego sukcessu spodziewac extahta mediocritate kompletu y z tą 19 Maxyma w kazdym Państwie Status wariuiąc aby miec Woysko proportionate do sił y potencyi Sąsiadow iako to rozległości krayow y granic kontestuia 20 Error Z defectu Skarbu incertitudine stanowienia y płacenia podatkow a zatym nieuchędzie 20 Maxyma aby Skarb formowac proportionate od quantitatem requisitam Woyska, wiec przed wse iako y innych potrzeb Rzpltey modu practicabilem et immutabilem do podatkowania zadnego y ubogim ludzom znosnego. 21 Error Z odmiany corocznej Trybunału z tąd Defectus experiencyi item ex defectu płacy Sędziow y z tąd okazya do korrupcyi a przytym ex stylu Trybunału postawanie z tąd diminucya et villipendium tey ktora sama Rzplta powinna miec zupełna. wtąc tedy przed 21 Maxyme Trybunalska potestatem uczynic dependentem od całey Rzpltey Sędziow dla nabycia experyencyi daynie dozywotnich y płacic im aby w zadnych fidelitatem zatrzymali. 22 Error Ze commertium nullum ung ani notitia z tąd egestas uniwersalnego y kraiu dezolacya na ktorego wielkie spustoszenie oziadłość a zniey mieysca obfitosc dostatek a ztąd potrzebna 22 Maxyma aby handle rozmaite wprowadzic a handluiących skutecznie do protekcyą. 23 Error Ex villipendio plebeiorum z tąd krzywdy y niesprawiedliwości nieznane pochodzące przeciwko Obywatelowi y wszystkich porządku Prawu zeby iednak za takie podobny były do pory Oyczyzny toc ta 23 Salutaris Maxyma aby Ich miec w wolney konsyderacyi. 24 Error w Elekcyach Krolow nabyty przez ktory w Oyczyźnie Oyczyzna prawa podaie sie niebezpieczeństwo z ktorego tandem nieuydzie ieżeli nieda nam sie od Tronu Cudzoziemcom exkluzyi a przytym ieżeli obie tey 24 niezatrzymy maxymy aby wszystkim Factyom y korrupcyom zabiezeny starac sie gdy aby kazdy szlachcic miał indendo suffragio omnem libertatem sentiendi a zwłaszcza zeby Salva omni libertate modus Electionis stabile practicabilis. 25 Error na ostatek ze w tych wszystkich specyfikowanych Artykułach zadna sie Politico nie zachowuie ktora uczynic powinna 25 Maxyme Zeby porządek był obserwowany nietylko in Institutione ale oraz manutentione et executione kazdego postanowienia Jeżeli tedy in tam desiderabili opere Salutis publicę pracowac skutecznie chcemy trzeba ztąd zacząc aby te errores Status krotko odemnie zebrane uznac

uznawszy

uznawszy obrydzic ii sobie obrzydliwszy na tym Za-
kończyć abyśie z gruntu extirpare Maxymy ras Poli-
tyczne exopponito ktoremi wszystkie Państwa Stoią wzaie
sobie pro Regula gubernij w ktorych odppetwa libe-
rum et immortale regimen Znaydzieć tu miła Oy-
czyzno ktora agitata velut in huba magno depan-
sa navis in mari veniente vento powstrzymuią na
walnościach spokoyna statuya oy bezpieczny od
pogrzebek Znaydzieć moderatnen zbytney bo-
low z iedney strony władzy z drugiey exorbitan-
tis libertatis między ktoremi cud periculo stoia-
cia siebie tueland tak abyś w panuiących nad
sobą Oyczowską miłość oy opiekę zawsze uznawała
a w służących chęć ochotę oy synowskie prawem
tworym posłuszeństwo. Znaydzieć unionem stanow
Rpltey przynayściślejszey zgodnie które cię
dobrą rozdzierkami Uknaią z ziała elementacha
przeciwney natury między sobą wspolnie iednak
Concurrent do animi indud wszystkie stworzenia
tak in statu Politico Si velit et possit verum Con-
cordia discors Znaydzieć iustum Equilibrium
in unidictione magistratuum które cię oprimut
kiedy interesy prywatny niebędą mogły przewa-
zyć nad dobro pospolite Znaydzieć sposoby na
wszystkie nieżyczone przypadki odmiany Cza-
sow podległe ab przywarowanym raz nazawsze porta-
nowieniu nic ci niezaszkodzi wszystko Omne
tulit punctum qui miscuit dulci tak oy by miła
Oyczyzno znaydzieć wszystko to co powinno Con
stituere tak potrzebną powagę władzy y securita-
tem Rpltey iako y dulcedinem wolnego Twego narodu.
Wszyscy sub auctoritate praw wolnego porządku
dobrego y swobod Concurrent do Conservacyi
Tey z emulacyą bez zazdrości z iednością bez dys-
sensyi z Ufnością bez bojaźni z wolnością bez
swawoli z ochotą bez radney tamuiącey na prze-
szkody dobrego Obym finaliter pobudził przeszła
dam 3. motiva Pragnąc Jedne z iako od po-
czątku świata wszystkie królestwa y pospoli-
te stanowiły przez Cnotę oy męstwo narodow
konserwowały przez sprawiedliwość iednoś
oy dobry in regimine porządek tak to założyciel
niech prawe kody uważy ieżeli Rpltą naszą nie
zeszł wszystkim oy iezelim dotego fa-
talnego niezgody okrzyku y uznawszy że szcze-
rą prawdę miłą przyzna oy naiednoś zgodzi
albo że naród nasz ma specyalne z przyrodzenia

Privilegium

Privilegium nad inszych uszythch doskonalosciach
zegą. Idenze spiritus animat zew nim zadna Ub-
mnoszi ludzka ś dominabil ze nikt z nas tey nieiest
ambicyi aby sie wynosił nad swoie mioze et supra
equalitatem cud detrimento boni publici ze nikt nie
ma tey chciwosci do nabycia Fortuny lub przez kor-
rupcye lub przez inne nieslerute z krzywda
bliznieg sposoby ze nikt nie iest do swey prywa-
ty tak przywiązany aby ia miał oferre nad inte-
res publiczny y dobro pospolite Zgoła ze wszystkie
pasyye zwyciężywszy kordy nad sobą za prawo te
prawo potrafbuie Quam contempta res è homo
summo nisi se supra humana erexerit y ze kon-
seruiąc innocentiam primi seculi zyią ducha
natura ś depravata nic mu po prawdach y dobym
porządku ze sie bez niego nie obeydzie ze przez cu-
mnienie y miłość Ojczyzny rządzi sie lepiey będzie
nie przez nayleprze in gubernio Instrukcye albo ie-
zli tak iest tako palpabiliter widziemy et Fato Ro-
stro coraz bardziey doznajemy ze my tacy sadzi rado
y drudzy y oustem ze nasz Status nietylko Zlych
naprawić niemoze ale y nayleprzych zepsowatby
gą. treba naprawic y tak co złego wykorzenić ne-
maiąc żadney do niego chary ś abyprzeto sam
Natisze wrzytey dobremi boni est hui è nihil mali
ambicya bowiem nicrzia Statu nie będzie hie-
dy kordy będzie mogł honoru dostompu nie przez
fawor albo potencya. Ale sprawiedliwa iustam viam bene mere-
di chciwość nabycia fortuny niegodziwie ustanie
kiedy sie dosego należyte odeymą sposoby y kiedy
terku sprawiedliwa kara zabiery privata Com-
moda nie będą tamowac publica kiedy kordy par-
tykularny umrze ze inszych tylko sprawiedliwych
będzie moc inquantu interesta publiczne prospe-
rand. Wolność nacztatek nayprzyiacielszych
naszym skrzydłom będzie kiedy kordy w niey prze
pomiarkowanie należyte złe będzie mogł cum
omni dulcedine et sine ofiudicio rownego sobie. Z tąd
drugie motivum abysmy uważali co w drugich spo-
sobach wolność tradzących et sine dependentia ab-
unius arbitrio dato skazyła ad Statu Monarchicu
et absolutum dominium serdi nie excesuie niepomier-
kowaney wolności dobry polityk powinien będzie ostro-
żnieyszy niż odważny woiennik który godzien po-
chwały gdy choć nie dla towarzysza obok siebie zabi-
tego sam nakroku nieustąpi. ille cadit hui meku
non

non frangit ullo taka śmiałość temerariâ tu nie
stany bo maiąc przedowrymi przykłady zgubiony Jn-
nych Narodow wolności iakoż się nie starał aby
się przy naszey bespieczney utrzymał iako nie-
srzukał sposobow aby nie była ich Casibus expo-
sita żeby przestali onas mowić że Polak po szkodzie
mądry Rzekłby lbo że in ipso in dente szukamy
Salutem iako ten desperat y nieprzyiaciel sobie kto-
ry sponte sua forte Caput obvium obtulit ipse
Zrabym nieduszą my wtą żeby my się tym secrytu
czym się trujemy z tym się łatwowali przekoszą-
cemy nie będziemy Dedalami budować sobie z pła-
taiąc przez ustawiczne zamieszania się w tamte
labirynty z których buymy się żeby my tandem
do wyplątania z nich nie musieli kuhan sposo-
bow nie tak iak bayeczny Tezeusz po sznurku
swey Aryadny ale rzetelnie uchowaiąc Boże po Bożą
łaskę nakarki nasze zarzuconym bo nie znayduiąc
przy naszey iaką iest cnotą wolności ani Rycerz-
ka Comitedu ani prywatny Solliditatem Obywa-
telskiego ani Statut Securitatem Zdaie że
zaudzie ratunku szukamy w samym dnie przepaści
naszey y radząc się zawsze bo Solitybia Sentencya
bez żadney cnoty gwałtowney potrzeby Capiendo
rebus in malis etiam Decipiãe od tey przepaści
iako nas dotąd opatrzność Boska obroniła tak obroni
ufaymy daley iezli nam duktu dobrey prawdziwey wolno-
ści światowe bardziey będzie która iako drzewo piękne
nayuymienitsze Drzewo iezli buyności Jego nie
dopuszcza w głębie się rozkrzewiać dziki y tesne
się obroci y dobrego nieprzynosi owocu tak y wolność
przez uszczupienie exorbitancye coraz bardziey dziczeie
sine cultura Praw y dobrego porządku wiem że
Jey Symbolum iest Non licet quidquam licere
Haud naturalem vigorem chociaż na niego w dziale wto-
ży to ona nowego bluszczem nabyć powinna kiedyż
Prawa rządne miłość Oyczyzny y dobry przykład
porządek Rzecz to że nam nie rząd tak dawno
subsistit Aprzecież my wolności dotąd nie ukrzywili na
to odpowiadam In quo est dolor amissorum et timor
Continuus amittendi y ztąd trzeba do uwagi naszey
mowić że żadna Rzplta nie iest Obszerna upadku swego
uti nasza która iako tuż contrakt periclitat periculum
Naprzod od podeyzdranych nam Sąsiadow potem
czyi

cyi ktore zazdrosc wolnosci naszey excitat aby nas sub-
sugo z inszemi porownac Narodami Zyznosci przytym
krajow naszych ustawnie tentat aby niemi swe rosprze-
strzenic a do tego siły słabe y niegotowosc nasza daie
sama okazyą do snadnego nas zawojowania z peri-
culum od własnych krolow naszych czuwaiących zaw-
sze nawyniesienie się przez zgubę nasze Doznalismy
tego często iako w naszych zamieszaniach zakładaią
swą tranquillitatem w niezgodach naszych severita-
tem y w naszych defektach status absolutam potesta-
tem. 3. Periculum od nas samych gdy nieuważaiąc na
zadne niebespieczeństwo tam ab extra qm ab intra luctamur
tylko sami przeciwko sobie iakby w takich potyczkach
et vincere et vinci niebyło iednakowo Oyczyznie fatale a
ieżli tak iest toc nay pierwsze niebespieczeństwo trze-
ba miec czym się bronic ab insultibus postronnych
nieprzyiacioł na drugie obwarowac sobie solidam
we wnątrz securitatem na 3. wziąc przedsie takie me-
dia ktore sam instynkt naturalny podaie kozdemu do
konserwacyi swey ten y we mnie agit naturalna
y prawdziwa miłoscia Oyczyzny wzbudzony w tym
wszytkim do uwagi y korrekcyi kozdego podaię kon-
cząc iakom zaczął na Fabryce ktorey z gruntu życzę
restauracyi transpitium w te słowa ktorem czytał
w pewnym mieyscu na wystawioney kamienicy in
ipso aestu ostatniey woyny szkodliwey In spem meli-
oris aevi a zas ten wiek pożądany kiedykolwiek
na stompi a zasz tandem grata superveniet quae non
sperabit hora Prosząc Pana Boga ktorego to samo
Dzieło być powinno aby do tey struktury wszechmo-
cną ręką swą przyłożył się wszak nisi Dnus edifi-
caverit domum invanum laboraverunt qui edificant

Eam

# Mowa J.M.P. Operyasza Sły Szyrowskiego Posła Wilkomirskiego w Izbie Senatorskiey d. 26 May 1733 do Miana.

Byłby ten sine sensu doloris ktoryby nie miał sentire publicum planctum vi jakoru utraconego Pana Stanisława Senatus populusq deplorat naszego Monarchy fata ze primo erbatus capite Equestri Ordo quiritesq ze in hoc acephalo Statu Rzpltey cinis ordinibus Jud. consulit integritati niechcą renovare dolores ile gdy publiczny zal wszytkich perstrinxit penetralia cordis. Idę do tego co in capite libri w Instrukcyi mojey scriptum dobrinnego podręczowania Ichmć Theodorowi Potockiemu Prymasowi qui cura sollicitudineq Primatiali oboło dobra pospolitego ze niefolguiąc własnemu zdrowiu publicą redimis quietem będą Jmć twoję y godnosc wynosić ad sidera wieki magnusq noster numerabetis annis Deus in consortium prac trudow y fatyg WXM Senat z JO JW Ministrami ktorzy collabentem całey Rzpltey statum inclinam utrzymuią athanticis humeris ut nec labet mądremi y przezornemi wspierają radami Atstym merentur winne podręczowanie ktore in submissa oddaię veneratione od Powiatu mego presentuię przytym nie ingrata labia y JO Jmć Kommentarzow utriusq Gentis probe negotia Provintia ze co pod przeszłe interregna bieda ucisk po wsiach miastach iednym słowem gemitus et ululatus plena przenikał tolerat et salus et pax nusquis revisit oppida bigis kiedy zas Principalnieysze punkta instrukcyi mojey przezrzytane projekta ufanylitowane mamy nadzieię ze in nine in concordiby vestis WMCSS. faciltabunt tako to agraria Contributio ktora naybardziey affligit nos y do ktorego zniesienia podatku zgodne mamy sie instrukcye Descendę do punktow Instrukcyi mojey ktora mię ardentissimo dela Osobe y Interes Xcia Krolewicza Jakuba Sobieskiego Stanom Rzpltey Rekomendowac obligule Była zawsze Rzta wdzięczna Sukcessorom Panuiących szczęśliwie Monarchow a komusz małyc wdzięczniejsza jako SP. tegoż Monarchy Jana III Sukcessorowi ktory to Pan Bog daiq in vita longe lateq honor Sławę Narodu Polskiego dilatavit ze memorat w sądzych krayach titulum Salvatoris kiedy urben ab obsidione Turcicy ottomanskiey eliberowal ktory inwadyowany wolną Rzpltą Krolow Polskich z diploma SP. Krola Jmci Kazimirza cum Consensu całey Rzpltey Cesarzowi Jmci Wiedeńskiemu Dykowat y rekuperowat na tychże Polakach Wiedeńskich Insuper Hardar corocznie takie płacenia Dwoch Milionow z Zupp przez tegoż SP. krola Kazimirza diplomate asseturowanych Cesarzowi Jmci Zniosł y skasował

Ktosz

ktorz inne chwalebne akcye serce ante assensu Tronum wyliczyć może ktoremu prawdziwe ultro se Europa obtulit et solus meruit regnare regatus. Pro reliquo quid vita carius życie nikt za mille discrimina mortis za miłą Oyczyznę nie poświęcał abo zto niebyły wdzięczne Paterni amoris ku Dobru pospolitemu do wody gdyby zaś teraz od scandalu Mutorów należytey niemogł odebrać do Rpltey wdzięczności za successore samiby anda ossa portauibne nakatafalku u oo kapucynow zawołały O! infrata Patria dum vitia prosunt peccat qui recte sapit. Omnastolętniego pokoju sudore et labore JMP. Stefana Humieckiego wdy podolskiego wyrobiona Publica tranquillitas nadzieja u wszystkich Stanow Rzpltey gratitudinem ile kiedy każdego znas dulcis saturat quies Drudzy Jstme SP. kommissarze receperent in vita sua mercedę ex respektu JP. Monarchy a JMcPu wdy Zatrzała sine Jmię virtus upada przeto ochata dobrze służyć Rpltey kiedy mali nieodbierają poznań a Jmię Boni.

## Mowa JP. kanclerza WXL. Sapiehy na sesyi conventu Wschowie 1742. o.

Jeżeli dawny Rzym podchlebnie powracającemu z potrzymanych zwycięstw Augustowi swemu publiczne fortunę reduci jak wszystkie wraz z nim powracały szczęśliwości z ofiary Daleko bardziey Bogu powinniśmy adorować Prowidencyą że augustum re et nomine fortunę Nasz Jmien WKM w pienarusz onym reducem pozwala nam oglądać zdrowiu Tryumfy bowiem tamtego toczyły mu profuso sanguine multo drogę do podbicia Oyczyzny wolności WKm. Nadkim Panowaniem et animis nostris pagem sine clade Triumpho nie na przytłumienie zachowanych przez tyle wiekow Electoris populi swobod ale na utrzymanie tychże samych cum ramo oliva utwierdzone ab ultra et abextra pokoju na teraźnieyszą dla spraw Rzpltey dobrotliwie przybywasz radę y gdy prawie cała Europa sanguinolentis Martis atrox ekazitat ensis nas pod zasłoną Protekcyi swey Panskiey wzgłębokim utrzymuje bezpieczeństwie z kordy exinimicis y z wiernych poddanych WKm bespieczne sorte tua gaudet patria recumbit in ulnis Słusznie zatym tutelari fortunę Lechici Numen w haypoznieyszey Augusti Feminis WKm. Adoracyi od wdzięczney potomności Meritis Serenissimis nostris sacrabimus aris Sprawiedliwy zaś nieustannych chciałe całości naszey prac y fatyg retributor utrzymuią perennitatem fortunę Nostrę do długoletniego y edynie WKm przywiązana Panowania Numinibus Eorum Terris venerabile Nomen WKm ostrzemi nieprzestannie cumulare desuper szczęśliwościami oraz nay długszego

szego przeciągaiąc wieku vivat ut in nostram Majestas in tegra sortem. Jako tedy tak wiele liczny ch Narodow nayspewniey-sza publicæ felicitatis zakładaią nadzieię na fortunosze tranquiet pacifici Wkm regiminis sukcessach tak nieprzerwanej tychże nayspomyślnieyszych in Deras Status kontynuacyi y moie in numeris titulis obowiązane życzą Majestatowi Panskiemu Sincero pectore vota.

## Mowa Jp. Niewodowskiego Sty Cyrynskiego na Senatus Consilium

Po zakończonym Pacificationis szczęśliwie Seymie reassumowanych Staropolskich swobod wolnościach ustawicznych Domowych rozterkach y przyuroczonej inter Cives ubłaconej konfidencyi oddalitey się Wkm niepodobnokrotnie nasz Miły Panie do Panstw swych Dziedzicznych przykładem Nayuprzeyszego Regi Regu Regnanto zostawuiący nam wiernym Poddanym Swoim hominibus bonæ voluntatis z affektu swego iakby na Panską Walete si amoris Thesseram pożądany pokoy Pacem do vobis Pacem relinquo vobis ktoreżto J. pokoy a Nego pacifico iakby za nayswiętszą przyiemy Relikwią y zanaydroższy Present czyli depozyt in Sacrosanctatio Seri nasz złożyliśmy qui magno pacis pmunere donat. Zadbrzymanie tego pokoiu Jw Hetmanom Ukrainy Authoramentici Stale mco uniżenie duszkie Jwosp. Potockiemu Wojewodzie kijowskiemu Hetmanowi Wk który Osobą swoią do Zagranicznych Oyczyzne z Jp. Potockim Wdą Smoleńskim Synem obronił in insultow gdzie mogli mowić osobie Magni Ducis nos invigilamus ut Jos dormiat iednym słowem zacnym Wodzom przyznać trzeba że nihil a tergo timent vigilantibus undiq Curis Rozumiał Nay iaśnieyszy Krolu że Wkm po tutecznych trudach y fatygach Swoich spokoynych Państwach przy Panskich splendecach wygodach delitias procul negotio leni dulci quiete miał swoie respirium Alec y tam do Panskiego Gabinetu wiedzie y umowy całey prawie Europy zakłocaią awantury y cokolwiek oblivionis dissipat Hesperij plerumq Ubi ratu pvigilet reponent Nec nocte somni Jakoż cały świat widział że krwawy Mawors pares aguisse et Sile minantia Silli Nad szczęśliwym nieodkazanym tenem to dyskretny mille favoribus przyodobiony nad krzyżatowych Elbem fortunie zakonkludował Chinen kiedy nowy poliach peregrina navi delikatną z Tronu Polskiego medicis formosam in undis az tam kiedy fluvius Gelas maria subit do swoich Sycylij transportował Argenidę y co niedawno Janivomus Etna szkodliwe Sarmackim Interessom rozniecał pożary iuż teraz y przeciwne Angaze na Aplauz Skollig owanym Majestatow w Tryumfalne przemienił ognie królewskiemi rezurgd rozsiewny splendorami et Regiana Sidera frontis Mitis dy fulgent

et

et Diadem mata adusq; formosam dici iniuriam opprobrium q;
Solis ac co dotad ex chusiata ku naszym uroſmiata fortuna
wesoło Winszujen WKM. y Rzeczy krolowey Jmci P.N.M. nie
Party hutarnego ale całey prawie Europy Stuzycia kiedy
rozbratane Monarchow Chrześciańskich Serca przez Skre-
wione konnexye zda Do iednośći discordia Conserv. Winsz-
hanoicie partow Syrego krolewicza Jmci Principum ac Herod Matri
go ex Austriacis Gayi Illmci Alberti Casimiri nominibq in
pro Nepotibus konjektury mogta widesnie cała Germania
wrozyc oracula Nascetur pulchra Trojanus origine Cesar &
tym tedy y innych ktore mijom fortunnych WKM transa-
kcyach przybywszy do Sanktu Swoich koronę roziasnitey
Rzpey Panie nietylko Regiam ale wszytkie Christianae
Regiones watykanskiey Purpury Splendorem kiedy wiel-
kiego koronatora swego post mille discrimina przy wielkim
z Senatow in Pectoria et Patricio Zasługach Principem Princi-
cipibus Parem Regibus & orbem promulgasti Winszuie Emi-
nencyi kardynalskiey dignitati Jmci kardynalowi ktora vicino
majestatis decore cum publica Solenni w herszcy resplendet
Oyczyznie ktora urodzenia Modestyo inumera pokrywała
merita tym kardinicy teraz millenas virtutes zasłania vela-
do galero Powracamy z Rzymskiego watykanu Romę Spa-
tium Urbis et orbis Jdziem do Gnieznenskiego wielkie-
go niegdyś Apostoła Polskiego Woyciecha z Soraybu Rodzyca S.
Krus Ingerskiey Purpurissem teraz retentus rosarij Can-
dore Brzeszczetnym Stemblebotu y Prymacialną Jednośći
go dignia Prymasa przyodobionej Archikatedry Win
szuiąc Jo Dignii Jmci Pan Supremi majestatis distributivi
Justitiam spodlicwaiąc się ex inde cała całey Oyczyzny De-
cus et emolumentum Przyodobiles Rzpey Panie Pisma
Prowincyą Pruską mutlens in septicolli Urbe meritis
dignia Jmci Biskupa Warmińskiego Majestatowi y Oy-
czyznie fidelissime Służącego Cały prawie Duchowny
Swiecki Senat Panskim WKM widzieniy rozianiony
Luminarzem Po 4letnich y dalej co od Blekeyi Divi Au-
gusti II Zasługach moich Sine mutatione przy majestacie
y Oyczyznie Lat 18 WKM Husarskim będąc Chorągwi w
przeciwnych alternatach & Sine discrimine na Rzpey
wey koronacyi porzuciwszy Jaka mi Bog dał fortune wiru-
nek przystawionych Pracach & gustavi Panem benemeren-
tium w Stanowym zostaiąc Szczęścia Suc cad fortuna virum
bot casibus actum insequit quem das finem Rex magne
laborum Ordynowałes mię WKM P.N.M. czyli in exilium czyli
czyli ad reemperanda awitsa na Smoleńska kasztelania
Zaktora ide duchowac Magias nieczysty Panie nec me-
ror ante pedes prouolutique tuos.

Mowa

# Mowa Xięcia Jmci Antoniego Lubomirskiego Woiewody Czernichowskiego na pogrzebie Matki Swojey 1746 w Przeworsku.

Wypełnione wyrokow Boskich Dzieło Aknowane Sowrechney natury Prawem a pospolitym dla Zyiących zwyczaiem wkrótkim Życia Ludzkiego przecugu Smutną nauczonych żalow wystawuiey Statuę Okropne dziwą przytomnym y zgromadzonym oczy moie widowisko W nieodługim przechodzącą doczesne rzeczy ostatnie y nieodmienne Dekretu swego wykonywa skazanie. Gdzie się sprzeciwić naywyższych woli która wszystkim nadi kordemu nady daie y nomisz do swego władzy podobania wszystkich równym nadi poniżeniem y iednostaynym uderzonkla obyczaiem tak temu sprzeczyć kosamey bystrości moc postanowieniem ani się w czynow takowych wdaiąc rozumienie moc zalu będąc przeszły nadutrak niepowetowana nigdy Matki y Dobrodzieyki Sarnacy ben głęboki żal ale on im wiele mbuic niemoże tylko poznany utrudzeniem y w Serca mego skrytości ach chowac gdy nieprzestane jedynie tylko przypublicznym Synowskiego porzekowania wyrażeniu płakac y zalować należy bo nas Sprodzicia wychowała y według iey Stanu po Sb. Cyrulu y D. Naszym wyedukowała y dupełnym Macierzyńskim ac do śmierci kochała affektem Wiem że tym się nadzieia Pawcy Abym się kiedykolwiek przeniosła do Domu wiecznego ktorey ieżli nie ustawicznego to przynaymniey iako nayduższego wieku w tamtym bydź życzeniu Nędzy nas odumarłe Zostawiła będzy nazyby wzięrunek affektu Serca nasze Synowskie nie Smiertelnym kochanej Matce Zapisuiemy Grobem. Jeżeli ta tylko Sierociałemu Stanowi naszemu folga że przyostatnim Swiatłem tey rozrzewnia Macierzyńskiey opiekuńce po Bogu bo Nadzieiebie dała nam Bogos. Tawarzstwo które na dalszy wiek nasz iedynym będzie dzierżbieniem Mile ostatnich Słow Jey ku nam wspomnienia Szczerych przerażaiących Serc bieł drzeniem a pewna Jak Boskich Obuchu Dym większa wystawie swojey rozkrzewiania dokonała Lecz kiedy pozwolonych sobie od Kościoła Jak nayczas Jmć miedzie Biskupie y Pasterskie ostatnie zeszły Bogu Matce y D. dajęc błogo Tawarzstwo duszystkie Jey Życia Sprawy do Pasterskiey Wlasney rządzała się woli Cnota będąc oniecznie arnacza moc y zwierzchności powierzonego nad sobą Starszystwo Szczyrosc Jey Sentymenta korespondowały milym y Chwalebnym Jey Zdaniom z zdolna dystyngwowanego Charakteru obserwancya. Zegnam się tedy Jmć Biskupie Jmieniem Matki Dobrodzieyki duchem za wszystkie Jey Swiatczone zazywata przychylności zastarczone dobrey Harmonij obowiązki w Sercu lubo serce obumarło Siły ustały Mowa zamknęła do zywego obligacyi wyrażenia za ostatnia wyprawę między Sornych Du

chow

chow mieszkania w sanctuarium Sakcesyonalk wszelka czu-
łość do rechognicyi wszystkich sposobow zostawia w drugiey rzeczy
ci Jw Biskupie honor fortuna zdrowie ktore poswięcił na
usługę kościoła S. na rozmnożenie przykładnego zwyczaiu
służby utrzymania przy Pasterskim Twoim Dworze ktoś kiedy
ci te Stolica Apostolska w tak naydłuższe lata. Pozostałych
zaś wszystkich Jmci Oboyey Kleru Skollegowanych tudzież
zgromadzonych na ten zaszczytny ziazd Przyiaciol pochodzących
od tey rzeczy matki zegnam was Sercem Duchownem za przykładem
Chrześciańskiey usługi rozdzielney z całem do uszanowania
duszy. Szczerane Duchowieństwo Swiątynie nato Zalow-
nicze ogulne wam czynie podziękowania za odprawione
w kościele tym ofiaty S. prozne abyście czystym do Bo-
ga wspomnieniem nieustaiącem modlitwami pokre-
bnemu wspierali ratunku Zacnym Cokolwiek Jmci W.
z martwey matce y D. czynić iest to dług obowiązania
na pozostałych nas potomkach Abyśmy tak z niego dozgon-
nie wypłacali wdzięczności. Zakładowe Jch zgromadze-
nie iest tamą rzewliwych żalow naszych zaspokoiło
wszy przysparzeniu ciała matki D. naszey Matki
moiey krotkie ale pozytecznym Liwiusza Komicznemu
Cum in luctu prosequamini sed felices diuite et si debito
bene promerita sit non lachrimis sed diuinis honoribus
Olite in sepulchro.

## Mowa Jm. Xcia Woiewodzica Sandomirskiego na Seymie w Grodnie 1734. ao

Co w Głosach wszystkich wkłn Jchmci to zdybyś mogł wy-
rzec z profundum serc naszych obacz tedy y przyzy-
tabyś rzetelnie że naprzod Bogu cuius prouidentia
gubernamur nieskończone oddaiemy dzięki tak zazdro-
sne y zaszczytliwe Oyczyzny y nato obiad publicznych
mieysce wkm przybycie iako y za Boska Opatrzność
Jego nad Nią baczą że nam dało Turbawne to Consilio-
rum tempus acceptabile hos dies salutis a pokor-
nie błagałabyś wkn Szczere w sercach naszych ku sobie
y Oyczyznie naszey sentymenta Nietak zakrzyczą
delatores albo malevolorum Conatus Cnotliwych Oy-
czulnych wkm y Oyczyznie wiernie Turaczych na
ktora mogą zwykli defore ktorzy confidencyą inter Ma-
iestatem et Libertatem diuidunt ut impedient. Kaz
rzec wkłn iakbyś miał nasze nadzieie serca temu
niewątpliwie wierzyć że nam byłe prawdziwey y nie-
wymownej radości przyniosła wkm przytomność
tle niewyrażonych tedia qua publica qua priuatim po-
nieśliśmy ex absentia Majestatu Jego boć to iest bez
Pana krolestwo przytomnego gdy Ono Ociec domu swo-

Ane

sine soledies Przeto niech mi się godzi na początku tego
u mego naprzod humanitus de fatis queri. Że nietylko
nie sprzyiaiące teraz tey oyczyźnie naszey konwiktury
Pana nam świętego wydzierają ale też pauci con-
cilia universos solatio privant Upraszam tedy go-
rąco y pokornie WKM. ile można ab nato y wielki ro-
zum WKM. y miłość ku swym poddanym ktorym
łaskawie krolewscy mogą podać sposobow aby presen-
cya swa uprzeyśliwie raczył Abys partem Interes-
sow Panstwa swych Dziedzicznych ile ktore z tego
krainy dysponowane być mogą w granicach naszych
dysponować raczył Abys umartwienie nasze po-
rozwolonym od Apostolskiego St. Oyca swego Prawem y zwy-
kłaszem 1717. y od Samego WKM ostrzeżonym in
patris Conventis sposobem moderari raczył Abys
na ostatek ku usilną y szczerą prozbę naszą ktorą nie
przestaiemy powtarzać Mane nobiscum Dne. brać y
rozumieć sobie raczył iako tylko tedy nie pochodzące
ex his duobus Principiis ktore za złe u wszech mierz-
dziwe że Animal corpori seruiens dat regno vitae
tudzież że Principem quem semper videre populus
pius cupit semper amant Boć y my z tych tylko dwoch
przytomności Panskiey sobie cześć przyczyniedno
że na presencyą WKM. w tym Swoim Panstwie
nayprzemilszą Oyczyzny naszey zakładamy szczęście
pokoy całość y naypotrzebnieyszą między Stanami kon-
kordy y domami zgodę spodziewać rożnym interveni-
entom nic tak skutecznie niemoże wpaść iako obe-
cność łaskawe przytomności y powaga WKM. druga że po-
znawać WKM będzie podobnym swemu nie wodle-
głości przez ludzie relacye szczere y prawdziwe ludzi
poddanych ku sobie y Rpltey affectacye y skonwinko-
wany swą własną experiencyą oyca y pana obiekt ktory
prawdziwie y szczerze synowskim oyczyźnie swey
y WKM kochaią affektem Are Cyrkumstancye
czasu nas uczą iednego extraordynaryinego porząd-
ku Seymu aby na potym złe exempla Dziedzicznego nie
nastąpiły konsekwencye gdyż rzeczy to y nasz y ad
posteros exempla plus valent quam leges Zatym mo-
wić obym ubiata nalezy fide Indulgere nuper miseriam
patis to co się nasz stało alteram Rpę publico powinni-
śmy to sobie ostrzedz iako ex fide Senatoria ostrzega-
my y mocne postanowienie Prawa teraźnieyszego
Seymu w przyszłych do Bog konstytucyach interpel-
lum sancimus dopomnieniem aby to obwarowano by-
ło że żadne Senatus Consilia cryki prawdziwey mo-
wi ac absit invidia verbo resultata ad Szlachtę y za-
chodzące potorych wieleby na ten stan mowić nieprzystoiny

y niemoga dispensare positivam Legem o duuletnich
Seymach na ktorych tota vis Legum salus Patriæ Mobis
libertatis y Securitas tedynie fundueze Trebabysto na
to samo wge ~~Seymu~~ dyspensowanie ordynaryinego Sey-
mu według Prawa extraordynaryinego z nieduetnego
uchowuie Seymu nie Senatus Consilia Dlatego z Se-
natorskiey obligacyi uprazam z mieysca mego zgro-
madzonych Stanow Rpltey aby mi ceny m y Sluteczny
obwarowac Prawem Zeby in Posterū co duuletnich
ordynaryinych Seymow kadencya ullis Senatus Consi-
lijs był dyspensowana niemogła Zeby opposycya Se-
dnego etiam Circa positivam legem Senatora iakna-
ley przyięta y konsyderowana była Zeby Dni Seymikow
przed Seymowych zaborez y Seymikow relationis tak
prawem determinowane były zaleo za Deputackie ~~60~~
sint dies Sacrati libertati raz nazawsze boc Seymy
za unica maloru nostrorū remedia bez rady Stanu Za-
dne niemoze Panstwo Quid sunt enim Regna sine
Consilijs nisi sine venti sine velis sine remige naves
Radza o tobie ustawiczney Certa forma Regimi nis
sui wszytkie Panstwa y Monarchie y odwiecznie prac
uie nieodstonne wszytkich Interessow Publicznych
ta forma Edictorū et legum keychodza reostuye y
decyzye sa nazawsze co tydzien dni kilka w We-
necknicy Kolenderskiey Sprzagerskiey Rzpltey na
nieustanne rady radzi kozdy w Znaczney rzeczy potrze-
bie konwokowany y tyle ieste treba maiący pozwola-
nego czasu Parlament Angielski Radzi takrzeczą
ste azawsze Slutezne Seymy Szwedzkie z Krolami
swemi ium generosissi et vera libertate bene sen-
tiendi bez dependencyi od Gabinetowey rady urzedu
krotko mowiąc Agitowaią sie zawsze Sługma Consilia
Status aledwie wieskowe y liczbie interessow wy
starcza My po 2. Zerwanych Seymach ich drugie
4 lata bez zadney zostawalismy rady to przeciwne
ieraye Sacrosancte indispensabiliter obwaro-
wac potrzeba aby kiedy niemozemy miec Ciała we
wszytkich prakrykuiemy Krajach Panstwach y
Rpltach ustawicznego duchu Consilia aby mowie
według zwyczaiu y Prawd co 2. lecie Seymy Seymi-
ki przed Seymowe y Relacyine indispensabiliter sklza-
dane były aby nastarek etiam in casu Zerwania
ktorego ordynaryinego Seymu naydaley w pie ro-
ku był zawsze extraordynaryiny Zlozony y determi-
nowany Prawem obo Wkn y Stanow Rpltey z mie
sca mego uprazam Bo pewnie wasz wszytkie externa
interna Rzpltey negotia znaiazaią sie do Seyma po
niewasz naznaczenie kommissyi Pansklicy Spuve-

Sythera

Sytuara Xięcia Jmci Kurlandzkiego y powrocenia Jego dyspozycya chcąc Xięstwa kurlandzkiego Seymowe do Valerye były poniewasz y teraz po Seymikach immediate przed Jemmem zgromadzenia Senatus Consilii Proporycye y resultatu nie mogą exconsentiendo tenere bitadone approbować toc zeby te in Judicatu 2 Xpltey Stanow nie wiecey takowych nie działo o Seymach Ordynaryinych kanthualnych a in casu zerwania onych o Seymow extraordynaryinych naznaczenie WKM pro Senatoria fide uprasza się godzi Ze zas doznalismy tego dawniey y przy ostatnich konstytucyi 1736. ze po Seymie w konstytucyach poodmieniano wiele poprzypisowano wiele nowych powchodzi do materyi Jakoteż 1710 kiedy bylem Deputatem do konstytucyi kiedy Seyburskie Dobr zachodzil interes y Seyburskie rozdawano ktore nigdzie nie badano na opporycye kiedy Deputatow do konstytucyi przyimowano Odroczenia Xięztwa Dziedzicza musiałem się tam manifestacione w Samey konstytucyi przeciwko temu podpisie Zatym zabiegałas temu et simillibus Caribus Suaveo quan solenn protestatione aby uprzytkie generalne konstytucye przed porządnicem JP Marszałka nietylko przeczytane były ale też według Jego przykłady instantiam Cassatoris wydane były et sine ulla immutatione w 4 dni ad acta podane były.

Przystępuie do przynależytey Seymu tego materyi. Authoya Woyska upragniona Narodowi całemu est iuż skoncuten tych Seymow ale chyby dobrze Lwey oyczyznie mierzący ktoby Xpltey w dziatek luzyli ustanowienie y Sekurierom extra in Considerabiliorem ogładac nieczyli zdoli iako y dotąd Authoyi Woyska Statecznie przystępie bez włożenia wprzod po całym krolestwie indispensabiliter potrzebnych a prawiedliwych Taxy ktore przynaymniey co 5 lat renowowane być powinny na ktorych jednych pewny fundus zapłaty woyska bez ktorego Stan Woyskowy żadnomiano niemoże nastąpić naznaczenie na tym Seymie kommissyi po Woiewodach do lustracyi Dobr do składania Taxy mowie potrzeba y te kommissye Stanow Xpltey aby tu na Seymie naznaczone były uprasza należy Expedit tu przeczytać y przypomnieć Projekt approbatorem sub Sede enthia żadnego niegdy z W: Prymasa Xięcia Jmci Potockiego Vigore konstytucyi 1736 odprawiaiący Commissyi Ubrony. Jakoż kolwiek tas aliis medijs od wielkich kochaiących Oyczyznę Synow wypracowanemi stać się może tym czasem Authoya koronne y Litewskie Woyska y te utrzymać media lubo gdzie pełnie sufficienciałako dobre y pożyteczne akceptować się godzi y Day Boże aby endarkę Sapieżą Vi-
ptowac się godzi y Day Boże aby endarkę Sapieżą Viptowac się godzi y Day Boże aby endarkę Sapieżą Viptowac się godzi y Day Boże aby endarkę Sapieżą Vi

aby Swe kozdemu Woysku Regimenty pozwolone y nazna-
czone były z lokacyą tych Regimentow woiewodzkich w
samych że Woiewodztwach własnych podczas pokoiu na Zi-
mowe opedzenia y ustawione pod Władzą Generalną Be-
manow ale inspekcye Prowincyalne mieć będziemy
Sepcye zachowuiąc sobie podane sposobem do Aukcyi
Woyska y do uynalezienia onemu fundow zapłaty do
przyczynienia się z Kor. Skarbu albo ter reste-
nciąć się do konferencyi z Pp. K. Hetmanami y Sena-
mi Woyskowemi o tym opisaniu nowego regulamin-
u y nowych Woysk Artykułow circa suo loco et
tempore mowić potrzeba Teraz gdy tyle z chęcią
do Aukcyi Woyska P. to iednoc. libertate pacem
Publicą y manutenenda pace tranquillitatis Pu-
blica po fide Senatoria że wszystkiemi dobrze tey Oy-
czyzny Życzącemi upraszam iako orzeł wcześniey-
szych konkiunkturach essentialiter et indispensabi-
liter potrzebna to iest żeby też iako kolwiek będzie
Aukcya Woyska y sił Rpltey żadnym zakładom na-
szym żadnym Belligerantibus Potentiis nie dawać
naymnieyszey ad suspiciendum okkazyi albo iakiey
kolwiek iako w podobnych Woyska exzercowaniach
naturalnie zawsze zwykłe trafiać się causare Ze-
lotypi żeby my mowie Aspide ustaw teraźnieyszego
Seymu z tym że sąsiednie y starsze zakładom na-
szym y wszystkim wojuiącym oniąd cyli Potencyom
że wzdiąć pewien Woyny podzadnym pretekstem
żadnym sposobem implikowanie się nie chcemy ale je-
dnostayną z nimi postępować teraźnieyszey tak mie-
kkiey Woyny chcemy ze wszystkiemi statecznie obser-
wować przyiaźń. Boć nic pewniey szego nic oczy-
wistszego nad to że Rpltą Kata y wszystkie bene Po-
tentes et quibus bello ñ opus est nie tęsknią
sobie w tym nasym pokoiu który nam Pan Bog
y Oyczyste nasze Starania Rady wie użyczy-
ze nihil magis abhorrendum quam ñ nemen ipsum
ñ necessary belli Żeby się nasza Potęga vires Po-
tencyey skompinować y podnieść nie chciały że mens
tey Rpltey ta iedna y iednostayna iest parta tylko
dzieci y że w teraźnieyszych Cyrkumstancyach
pax una triumphis potior to necessario Convenit
żeby przy iakimkolwiek Augmentowaniu sił
Oyczystych veteri optimaq fide ubespieczyć de ha
mente Rpltą wszystkie zaciężkie monarchie z Jm
wszystkie przyiaźni y pokoiu wiecznego statecznie
dochowuiemy y taka Aukcya Woyska nil aliud in-
tendimus ale teraźnieyszey tak Cyrkumstancyach
tylko sobie lepszy porządek kuiąc nie z dwiego tylko kra-

ju

ju Prawy wolnosci Swych bespieczeństwu iako naszey nam
prospicere chcemy. Za tedy publiczną Deklaracyą Pewna
Letatio et Bona cum vicinis omnibus Harmonia ale
wżeraz niey szych konciunkturach ante Conventionem
Woyska za rzecz zbawienną y arcy potrzebną y nie
ubłybną Radzę y nie wątpiąc ex Mente całego Sena-
tu y wszytkich Wdzku to moje y takową in Lumine
Sejmowych ustaw uprzątam Deklaracyą Publiko
interna et externa Securitas. Ale Justitia
et Armis stoią wszytkie Krolestwa nieboszczyzny
nasza Amistat extra y dochowaniem Sąsiedz-
kiey ubespieczyć wiary i Krlestwa na Sprawie
Stwon ugruntowaną nie będzie Jako obwiem Mę-
drzy nayprzednieyszemi pytaniami na ktorych wszyt-
kie Spieraiąc Krolestwa y Panstwa bez Sprawie-
dliwosci. wyraziła to godnego ministra odpowiedz
na ciekawe Pana swego pytanie Quam diu Regnum
illud duraturum esset tamdiu gdy ibi co regnatura
est Justitia Co y dawny ale czysty wyraził Sen-
tyment Quid sunt magna regna sine Justitia
piri Sunt latrocinia gdzie Jako mocnieyszy słab-
szego Zły dobrego obiarzy ocerznie y zrzuszywa
może. Upomniawszy to cały Kotrzne wpadszy w ciez-
kie niedystotenia Podsiadłe nayszy Sprawiedliwie
ubyskowac moga ze in ea Celebra vicinitate ut in
dicta n pius et Justus Deum sed potentia Dominan
et mercen pridere videant. Zdatymo delegacyą do
korektury Trybunału Wkt y Stanow Rpltey upraszay.
od ktorey projekta do tey Elekcyey Sprawy ktore
dzieło to mogą ufayliżowac podamy tak co ada-
celeration en Justitię iako y do zabezpieczenia krzywo-
przysiestwom y uszczerbkom y bezustydnym ktore
pod ten Kunkt Regni Poli Supremy aby
Sprawiedliwość w Państwach W.K.M. restore is cat.
Salary et iustitiam distributivam W.K.M. przypomnie
aby Honory Dygnitarstwa Panu benemeritorum
zdatnych Capacibus et bene meritis oddawane
były Zołnierskie Kadrom Miejsce aby według
Prawa obserwowane były za Godnych instancyą
Hetmanow bo zaiste nie do Wojska
trzeba veterani militis naznaczonemu od Rpltey
rekompensami excitare Cnoty Dotrzymych Male-
ryj obligatione mea Senatoria demodicus nie
omieszkam po uspokojonych naprzod Aukcyi Woy-
ska y korektury Trybunałow Projektach. Mo-
że naprzod będę Circa Primatialem dignitatem

Ktory

ktory punkt y Porfowie nasi pro principali maią ga-
w Instrukcyi swey Mowic będę o krzywdzące y niesłuszne
impetycye które z Rzymu przez Jm: X. Mancinu
miał godny zasłużony y szczęśliwy Rzymas Primus
Regni Princeps et legatus natus Mowic będę o wda-
waniesię X Nuncyusza w Trybunalskie sprawy co ten-
dit do uprowadzenia tegoż Iustitiæ Libvelli iakoż
do Nuncyatury dependencya Mowic będę o potrzebne re-
assumpcyi konferencyi z JX Nuncyuszem co oprocz Ja-
nio Patronatus o pacis w ktorych ieszcze nieżupełna
satysfakcya wszystkie inne ieszcze materią wrozlucz
nościa Powiem suo loco et tempore co exorbita Le-
gum wypadło, powiem coercyni inter Nos et libertatem
Cyfil dencya Mowic będę de oppotentia niektorych osob et
quę nos mala premunt. Nieutrą bo ń sentire malań est
hominis ń dibere ń est civis liberi niemasz Mowic Zalu
mego publicznego ozabicie JW. JP. Wity Lubelskiego o zgwał-
conie Aresztu WKM. o niesprawiedliwe promocye y reko-
mendacye osob ktorzy subrunt pene publice o obyczaiach
Polskich koniwencya zuniwersalnym niebytiu naszego
narodu ale y obcych krajow zgorszeniem idko perverki-
towana niewinnie matka Brat rodzony y Jego Przyiaciele
pp ktorym et ipsa vertitur in Crimen nomen Articuli na
ktorych z niegodziwego regestru prawem zakazanego nie
godziwe są skrzynkane Infamie o ktorych kassacyą pro-
sic będę o rekompense podsiwie zasłużeńa krzywdy
a lubom był Censurowany o wolny głos mowic tu będę
co zelus et amor boni publici każ niwictus Averzus
ea quę ctero terrere possunt Cale bowiem differens u-
pkis ~~reperetur~~ Regiminis forma ab antiquis Majorum
institutis Primatialis dignitas Senatus authoritas
w cale depressa vana zorkia Catonu nomina vana Sena-
tors Simulacra et dum pauci privato Commodo studeni
Aequalitas Iustitiæ et boni publici patiń iakbysmi nie
wolni w Niewolnym Narodzie urodzeni vox libera pro
crimine reputab. Uprzeszam więc będę z nayglębszym
WKM respektem Abys raczył być iednostayny w dalszych
kich umysłem Commun ch Ichremą generał y urodzonej
swey sprawiedliwości umysłem nam iednalbowe pozwa-
WKM Slutki oprzeto sprawiedliwy Sanie Iuriatu fate-
mu Pokoiu mu kochanym y całemu w Slacionym y
potomnym pamiętnym zostawicz ręko ponieważ
nulla tam laudem Principis superare potest quę dixe-
rit iustum Principem dixit omnia Pracawco na ostatek
tobie 5 dni Senatorskie zupełne Abysmy do przypomnie-
nia się do konstytucyi mieli Campum iako kiedy Senator
ma liberam vocem et promovendi Bonu publicu et reie
opponendi quid quid nocivi suverit Ciebie zas małanie
Marszałku Seymowy ktoremu uszanowanie hor facies

Dyrekcyi

Dyrekcyi teraźnieyszego Seymu upraszamy y do WCPana wrodzone instancyą za Gr. Listami Woiewodztwa Sandomirskiego aby ieden z nich naznaczony był do konstytucyi Ponieważ w Kraiey Potrzeba nayuczeńszych w podatkach Aptheyto Artykuł contribucyi potrzebuiemy koniecznie z Woiewodztw Ruskiemi Ponieważ a semelo zawsze Deputacyi do konstytucyi od Woiewodztwa Sandomirskiego mianowani byli nieche y teraz w Respekcie WCPana to Woiewodztwo uprzeiedzone nie będzie Zasłużonych y Rekomendowanych WKM. rekomenduię z nayglębszą weneracyą a nayhardziey tych ktorzy in servitiis obsequiis et flagitiosa adulatione ale zkarnpetską Cnotą WKM y Oyczyznę Służą Bo kto Bogu kto Oyczyznie porfidie kto przeciw Oyczystym constytucyi Prawom nieprzebyć WKM Życzliwym nieprzebyć wierna rada Wolnemu Narodowi Panuiąc Niech Panie non statuas pro peccato Że Senatorze Posłowie Szlacheckie libere mowić kiedy to przyimowane będziecie Łaskawie dla Siebie y Sukcessorow Swych gratan w Sercach naszych y potomkow naszych zostawicie memoriam Amy za długoletnie Panowanie tak zasprawiedliwego Pana za drugie oraz z nayiaśniey szego Krolowa przed Przykładem Cnot Chrześciańskich Pana a Ojca nadzieia Matkę z Z nayiaśn. WKM Potomstwem Życie zdrowie y Wiatko naszczęśliwsze Sukcessor Platabimy numinde et votis hierabimus anat

Kopia Listu ku Jmci P. K. M. z Drezna do Senatorow Pott 20 Febr. 1746. do

Urodzony Wprzeymie nam miły Jusz to nie ieden rok przependzony Panowania Naszego ktory mogł uprzeymie ważyć ale by wszystkich Attentatic ze Stanem odsłoć Dobra pospolitego odiedzie nigdy myślem naszym Spocżynkowy lubo konwokowane Stany Rzpltey tyle razy żadnego nieprzyiaciela Skutku prac naszych przy rozerwanych nieszczęśliwe Seymach iednak nie puszczamy publicznego szczęścia na sam ieden los fortuny abiega chcąc podnieść zaciągamy Uprzeymości Waszey rady przed złożeniem Seymu wszystkiemu według Prawa przypadaiącego aby podług okoliczności ktore się teraz znayduią dać sposob zdania Całi ogłoconey zgrobu Swoich Oyczyznie podać ratunek y iako facilitates odnieść ktoreby na nie mogły spaść niebezpieczeństwa niebezpieczeństwa Zostawiam bowiem bez skutku rad Publicznych Oyczyznie w tym bardziey oczekuiąca prędkiego pośpiechu potrzebuie tym więcey reflexyi z tuniwersalny bez wszelkiey kontradykcyi głos wszystkich Woiewodztw zgodzących aukcyi Woyska znayduie się tyle potym trudności że zledwie by nie potrzeba tak Zbawiennej zmocnienia Rzpltey ochoty porzucić gdyby nam niedawała nadzieii deliberationa w rzeczach publicznych Uprzeymości Waszey

Rada

rada ktora y teraz znaydzie Skutecznieysze Sposoby y potym do utrzymania nabliskonastempuiącym Seymie łatwieysze Sposoby Dobrego przytym zdrowia Uprzeymości Waszey życzymy Datt ut supra

KOPIA LISTU J. K. Mci do J. W. J. P. Kanclerza W. Kor. 1753.

Anno pisanego . . August Trzeci &c

Z rownym Żalem y podziwieniem nam przychodzi słyszeć o Manifestach przez Stan Swiecki Wwdztwa Mazowieckiego y Płockiego przeciwko Stanowi Duchownemu ad Acta Publica Zaniesionych y pozwach Temuż na Trybunał Koronny wydanych Postempek iest w Katolickim Panstwie mniey przykładany, a dla tego w Szczegulności Krolestwa (: ktore nie inaczey, tylko na tych dwoch Kolumnach nierozdzielnie Stoi:) całe niebespieczny, Co y Uprzeymość Wasza pro Zelo & Amore Religionis & Regionis ze sam Zważasz, niewątpiemy przeto żądaniem naszym usilnie Uprzeymość Waszą zagrzewamy, azebyś całą Kredytu Dzielności y Industryi Swoiey mocą wszedł między strony porozniosne, y przywiodł Ze albo ad mutuum Pacis Oculum, albo przynaymniey do Zawieszenia Zaczętego Processu dotąd, poki aż my da Bog w Granicach Polskich niestaniemy gdzie na ten czas Skutecznych do ułatwienia tey rożnicy zażyiemy Sposobow Dobrego zatym Uprzeymości Waszey życzemy zdrowia &c &c

KOPIA RESPONSU JW. JP. Kanclerza W. K. do Krola Jmci P. N. M. z Francuskiego przetłumaczonego 1753

Odebrałem List W. Kro. Mci z Wszelką ile bydź może Weneracyą Adorowałem uszczęśliwiaiące Nas Sentymenta y Oraz wyrażaiące Staranie Oycowskie W. Kr. Mci dla Konserwowania Nam Domowey spokoyności ktora iest Pu-

litem

Kiem szczęśliwego W Kr. Mci Panowania; ale Pobo:
rzeń Duchowieństwa nieżgadzaiąca się z Swiętemi
Kanonami ku Bliźniemu Lubiej Opieraiącemi
data Okazyą rozrzewnienia się Stanowi Szla:
checkiemu, który nie wzięcy nieprzetrzenienia,
iak tylko przyległych Lubie utrzymywania się
Konstytucyach Królestwa; Skargi te są pułk dawno
odnowione przez Okazyą od Duchowieństwa
Stanu. Jeżeli Xiąże Jmć Prymas z wiejskiej
strony, powinien zawarczą chwyta się interes:
sow, to wszelkiey nigdzie mocy utrzymywać
swoie przeciwko drugiey Wiolencyą Nie ma
na to tylko Woiewodztwa Spakowieckiego y
Ptockiego Szlachta Lwoie pokazuie respen:
ty enta, wszystkie Woiewodztwa też Lamo my:
ślą, Latarzy iest Xięciu Prymasowi Lwoie
uśmierzyć Chcieli, a niżeli całe Królestwo do tego
przyprawadzić, aby odmieniło zdanie swoie w
takiey Sprawie zwłaszcza, gdzie Stanowione Ka:
konesem Biskupom Konstytucye mowią za
Szlachtą, których Jntencye nie są dla po mnie:
nia Spokoyności ale szczególnie tylko dla utrzy:
mania Praw Lwoich, wiernose którey powin:
nem W Kr. Mci Lubie przekładzić iedną
reflexyą [illegible] iż szczęśliwe Duchowieństwo tak Lubią
Zwierzchność wolą dach Lwoich przy wiązkach
będzie, W Kr. Mci obaczyć w wkrótce takie
Stan, który z wszelkich mocy nad Poszanowaniem
Osoby Jego protestować będzie, Ja iestem tem
że Lan, który Exponowałem Życie moie dla
powagi W Kr. Mci y nigdy tego nie ucierpię,
ażeby kto drugi Krakowiak z W Kr. Mcią Je
Możności mocy będzie Kay ja nie zyszy krokiem przy
tym Staraniu, ażeby utrzymać zaiście zwierzch:
szy, ale na to nigdy nie pozwolę ażeby podrzucona
Powaga była W Kr. Mci Pani Swey do pomagać
będzie W Kr. Mci który nad wszystko kocham,
a dla tego żarliwszy umieram będę y z Szczerem
respektem &c &c.

Jan Małachowski

Informacya o Listach J. K. Mci do Ministrow zkąd pullula?

Juz to od kilkudziesiąt Lat Stan Duchowny przeciwko wyraznemu Prawu y Konstytucyom Sprawy Inscriptionum, Obligationum, Decimarum etiam et Grantierum do Swoich Konsystorzow, Nuncyatury, a ztąd y do Rzymu z uszczerbkiem Obywatelow pociągał, co Wwdztwo Krakowskie y insze iescze in Anno 1695 na Seymie walnym Warszawskim uskarzały się y lubo poslednieysze Konstytucye zabiegaiąc tym Inkonweniencyom toż prawo obostrzyły, y Cognitionem tych spraw Ziemstwu y Grodom zostawiły Stan iednak Duchowny niezważaiąc na Prawa powtorzone sine rubore pociągać dotych czas Szlachty od Sua Subsellia nietylko nieprzestał, ale super renientes codzienne rzucał Pioruny, y tym Imbecilles, Timidosq wojował y do Swoich pociągał Jurysdykcyi Roku immediate przeszłego A 1752 officium Warszawskie wszystkich generaliter Obywatelow Wwdztwa Mazowieckiego o Dziesięciny od mensam Episcopalem począwszy od Ministra Status JWJP Marszałka W. K. na Sądy Swoie Konsystorskie Evocatorie przypozwał JWJP Marszałek W. K. ut Custos Legum do ziem wszystkich y Powiatow Mazowieckich na Seymiki Poselskie rozpisawszy, upraszał aby Szlachta w Instrukcyach Swoich Posłom na Seym ten Punkt evocationis Status Spiritualis mocno zaleciła, y Manifesta po Grodach po zanosiła, Jakoż to Subsecutum, że nie tylko Obywatele Wwdztwa Mazowieckiego w Instrukcye Posłom na Seym Grodzinski podali, ale degravamine status Spiritualis turmatim w Kancelaryach Manifestowali się, co y Wwdztwa Krakowskie y Płockie Ie uczynili gdy tedy Seym Grodzinski irrito eventu rozeszedł się każdy

kady Szlachcic bydz gravatus od Stanu Duchownego, y Swiecka Oppressyi Swoich ricurridzge, do Trybunału pro Evocatione ut ad Forum Competens Duchowney ch pokywac pozwy Jmci Marszałek W.K. ad Instantiam Fiskalis Regni Jmienem Ciwan y Całego Prowincyi W.K. Litewskiego Warszawskiego Kamenieckiego Podlaskiego pro Immunitatibus da Jo Jwobacy pozwy pozwiał. Stanąwszy Duchowny wito Cywilis z Szlachcicem Jmcią Panem Zabiełłą do Lauzky do Grodzkich w Trybunale Radomskim, do Nayiaśnieyszego Króla Jmci w Protekcyą vdał się Nayiaśnieyszy Król Pan rigidissimas Religionis observator ubezpieczyć Cywilis Szlachcica Duchownego Pana ex rospisan Leżał do Marszałkowskiego, aby oczasty ex Trybunału y Lauzky, swoie Jus in pristino Forum Judicata do powrotu ad Regias J.K.Mci odesłały, czego by cywilis Starania Lubo Litteris Jako nieprzymuszona Zabiegi czynić Konnektowały nie powinna.

Responsum Regis Borapul ad Literas dispidetur Vicecancellario Berlini d. 17 Martij 1753 Datum

Nobiles & Spectabiles Praecarissimi & Cõmites Clementissimi Amici.

Nec licet, nec decet res innovare in dispositionem altius Regiminis similis petitis vobis prospiciendi, nec aut Regi aut Reipublicæ, Quibus omnibus Lubens Jnviolabiliter offendatis. Preces Quidem interponere aliquo modo Conveniret, cui et has meas Justicias arbitramur ubi res in lege in nova Constantia minime Celebratur Mea Ecclesia in Residentia Berlinensi extruere permisse Propter Papistas, ut vocatis universo Consilio et Eandem Jusibus Regalibus ad Annadu futurb sit otium Libitu meo fit. Vos Exemplo Eo Duces supplices Accedite Regi vestro ut Quo prodistis, ad utrumque Status Regni Coetus Quidnam ante Consilia decretoria.

Diximus Supra et hic dicimus Servi obedite Dominis vestris cui Paulo Ne Vero hoc Quo exceptio Clientes apud vos peractu Quiritium veniat. ab Regi Religio opprimeret ritus si per mitteret aut vos profugaremini Quinihil Horum quo modo vestra obstinatio debuerunda

Dispositionibus quibus subcatus recepcyam Obtinerant an
Stat y reductione & admonitione Literarum p[ro] Literitate
nostra Optatum. &c &c

Manifest Krola Pruskiego zakie za przyczyny zniewolić
aby wszedł do kraju Państwa Krola Polskiego
Elektora Saskiego

Gdy niesprawiedliwe Zemsty Burne Wiedeńskiego zniewa
Lają krolo Polskiemu aby wprzod niepriyaciela swego ad di
zi on pilno wszelkich sposob chciał takowych Gwałtownos
ci bydź zniewolonym do Exercycia z woyskiem swoim w Ter
thot Państwa krola Polskiego. Z wielkim smyce
dzi umartwieniem krolowi Polskiemu Pruskiemu widzie
takowe kroki od ktorych Sprzyiazn Jego ku krolowi Pol
skiemu zatrymałaby gdyby Prawa wojenne niedozwole
wosci rady y ubespieczenie Ludzi swego Państwa do ko
go quod quia Item za nieprzyiacielskie. Ruskie Woy
ny do ktorej krol Polski był zniewolony w Roku 1704
dla oswobodzenia Panstwa Cesarskich które Dwor Wi
deński chciał uczinić w osobie rządzącey wszytkim
za wiadome Nie tayno iest nikomu zakaz krol Polski
na ow czas obchodził z Dworem Saskim y co za kolwiek
czy z nieszczęście z tąd nastąpiły wszelkie Ligi Dwor ten
wszedł zaś woysko Ludzi swych z nieprzyiacielskim
zaś wszelką w targaniu y do iakiego napastek przysło
epilnie dawać abakować krola Polskiego w Jego Państwie y ar
dzi z nie walają aby krol Polski trymał się Regut rozropności
Ludzi to czynił, oświadczasię osobliwszym sposobem przed kro
lem Polskim y całą Europą iż po nieprzyiacielsku wcho
dzi w Jego Państwo ale iedynie dla Ludzi ubespieczenia
ze woysko swoie w tak nayspokoyszym porządku y bezpie
czne utrzymywać będzie y zdaleka gwałtowna odstrzela
nia woyska swego do tego stanu iedynie czeka tey pomyśl
ności ktoreyby mogł krolowi Polskiemu ubocznie de
powyt ktory nie będzie nigdy naruszony.

Kopia listu Grafa Szeraxyma Feldmarszałka Woysk
Rossyiskich do JW Pana Hetmana W koronie z 18 Julij
1707. z kiedy dan Pisanego z Francuskiego na Polskie day
Tłumaczenie

Znayomości y przyiazni zawsze te z uprzeymości zuyte
zawsze bydź przyiemne y stałe dla czego nie będzie Ksiąz
WPan dziwić się ia srodze interesuię do tego wszyst
kiego co tycze WPana mając przed lat Dwadzieścia
satysfakcyą poznać osobę Jego z party kularna przychyl
ność y estymacyą ktore dementy mentu nie będą ta
mnie odmienne stanu WPan żadnie sz co mi za nie
ukontentowanie y podeyrzenia Sprawiły nienawi
stne ku WPanu Xięciu rozsiane ktore mię z wielu

miejsc

niejsze od rożnych dochodzą osob iakoby y WPan postano-
wił y niemała części zboża posłał do Krolu z kąd na konwoy
czekasz wrzekłe zamysły WPana będąc zawsze Krla
wiedliwe zdobiące urodzenie jego y charakter Se-
natora widząc rad to zsak obiektiwnie ku Monarsze
swoim iestes przyurzeczeniem żadnym sposobem do
uznan takowych dac wiary niemasz które gdy były
prawdziwe miały niemoglyby tylko srodze byc Kro-
lewne nietylko interesom naszey imperatorowey Pa-
ni mojey Kay Taskiewszey krola Fran cuskiego
y Polskiego razem ale y samey Kayserskiey ktora w kon
iunkturach teraznieyszych ~~konkurrach~~ niemałe
Foncerysie z niemi y lubo ia uperswadowany jestem
o ~~Lotorei~~ o krewLubznosci y Ialsze takowey wiadomości
sedynie tylko przez zadrosnych nieprzyiaciol WPana
wynalezony tym wszystkim zdaje mi sie za nie potrze
bną samego WPana w tym punkcie prosic o odiasnie
nie abym bron Boze niemiał opinij ze WPan tak za-
ony y bystyngwowany Pan y Sta ktorego iestem z nay-
mlodszą ktora morze bydz kerskyderacya ze WPan moze
zlagier sie Strone Generalnego Caley Europy niepryiaciela
Jatwe sie WPan doroszumiesz ze takowy postempek abo
zeby WPanu przyniosł umartwienia z ktorych nayuzyteyszych
Fotencyi z sobą alians mających a dla ktorych WPan
od dawnego czasu starał sie dac dowod Swojey przy
chylnosci przeto martwiłbym mi sie nadmiernie gdyby
taka nowina netelna była miała bo natenczas bie-
mo zgodne moge widziałbym sie przymuszonym ukarac
WPanu Slaszny Resentyment Imieniem nayiasnie
szey Pani tudzież krola Imci ~~Pol~~ Polskiego y Francu-
skiego ktorych urazi zgodny interes wymaga aby krolowi
Pruskiemu odyjc zupełnie wszystkie sposoby prowadzenia
daley krwawey y całą Europę niszczącey wojny Uprasam
WPana przez moc przyiazni mojey y tey mayąc ku osobie
Jego abyś myśl moją obszyrnie w tey zawiłey kategoryi
obiasnił y dlatuśe racyą gdyby był WPan mogł mieć
do przerwania zboże uprzatnąłbym abyś sie do Grodna
zbiesc kazał Które bydzie przyiete z tego uprzeymą y spra-
wiedliwą płacone na koniec wam honor będzie

## Respons na ten list z Białego Stoku
## 10 Juny 1757

Jako nayuniżeńcey dziękuję za dowody przyiazni y pa-
mięci która w liście Jego 13 ten de mnie pisanym znajduję
ale zatai z Czemu nie chcąc podziwienia Stanami reside-
tego Sprawiła Sam niżem był sobie obiecywał ze WPan
wprzod niżeli mi namienisz dzieie o wzmiecionych Kon
kach pierwey sie miał Starać odkryć zrodła takiego
pochodzą mogłes albowiem WPan dowiedz sie pewnie
wiesci takowych ponieważ niemałe sest officerow z Pod
komendy Jego Stojących w bliskości dobr moich Cie-
sest rzecz przyzwoita godności mojey wzadną w tym pu
kcie wiekodzie Justifikacyą sako Stanowi Polski dost-
no mi iest która sprzedawac zboże moje gdzie y ko-
mu mi sie podoba a sako Hetman wielkie niemam potrzeby
do exportacyi onych ludzi wzywac konwoju
zar demonstracyę WPana Imienia Domu Jego niezdaią
mi sie

mieć sprawiał bojaźni, żadnym sposobem niemogą zgodzić się z Prerogatywami Stanu, które powinny zostać nienaruszone tak
nierzy Kayserskie, wprzód z wspomnionych upełnow między Rzeczpospolitą
zgranicznemi Potencyami abyli przyczyna tak Koronki nie
interesuje mimo to konyderacyi władzy ze Wban z Krzyżaniu swojey chciałem mieć uprzedzonemi o dochodzących Ex
pozwinach takiey zdrowiem w daniu mu na nie odpowiedzi
ata powinna z uspokoiu Wbana z upewnieniem zdaniem aż
nym nieprzykrego cienia prawdy tutym wszystkim co Wbn
fałszywie stawiane na mnie rapportował Kiedy sko bowiem
nie zdrowiem w stanie przedawnienia Sprawdzam Zboru ale że
sam kupował musze dla wspomożenia poddanych mo
ich który dla znacznego w kosku przeszłym nie urodza
ju dużo podupadli Kadło przechod wojska rosyiskiego
przyczyniający drogości tych stron ich prawie
części zboża do tego przybyło nam Kaleczyć pozwolenie
mieniu bawoli Wtedy Uniwersały Jl. W. P. P. Zacho
wane były także potrafiłem zabronić porządnego
przedawania z kandlu Colenie obawiałem się aby
szczere przywiązanie moje do osoby y Interesów
krolu Pana mego mogło być wątpliwe przez wy
mysłne nieco z którymi mię darzyć Instygatorowie
dymenta moje ektorych miałem szczęście uprzedzić
Jego Pana w wielkich dalekich okazyach powinny
mię zasłaniać od nieprzyiaciół moich złości y nienawi
ści gdyż były zawsze równie zgorliwe Pułaku z
ojczystnie swojey potakiey przysłudze ex plika
cyi że mię Wban srodze obciążnie to wątpliwo
wiadomość y domniemanie Autorowie tego wymalowania
na mnie wdzięcznego a czym Wban powiadomiony
łeś z różnych dowodów konfirmujące relacye niemo
ralnościom rozumieć że by bez fundamentu y nasta
nym raporcie Wban przedsięwziął do tego się mi
to z podobnymi insynuacyami aktore były materyą
listu wyżdzenia Wbana nasz inszego mieszczyć
sposobu tylko abym się mógł strzedz ludzi bydlę
cych takowej tym podobnie puszczał odpowiedzi dal
szy zaś z mieć rebentym tu nie mię mieszczu
dzenia ponieważ jest podobym ani godnym obwinia
mię z myśli mogł całemu kwitu wiadomych
wnętrzy że Wban relacyi mojey zadosyć
uczynił Godzien zaczął mam honor będę
Kopia Listu Jw Jmć P. Wincka Chorążego Nd. koron. Jakie
rspuszczy się za P. Panem Kratowskim Vicegerentem
Lubgorzewskim do Jmć Pani Chmielnickiey Krayczy Podolskiey
Wzniesie sobie okazyą zasłania należytey Wdzięczności
ktora z przeszłych zdarzeń gotuje Jaśnie Zacnego w woyskach Za
rzych Regimentarza Jp Męża. Wbana y przez Chwałę w Zasługach
godności dyznawać powinnienem. Jmć P. Kratowicz Lubg
Drohickiego Zacnego urodzenia y Zasług Jaw. ster zaszczytnych

Posłuszny

o probierza całego Domu xCiąni Joskawiczią którego żeby był tym bar-
dziey w długoletnyszy uspatrzył wnetm czasu być może nayprzyiemniey-
szego do ustawicznego ślubienia życia Tak z Boskich wyrokow Małżeńskie
Zatwierdzić kiedy mnie dostatecznie pociągają pomocy Jo Mości
y dalszego szczęścia Jego Promocyą na progi przyiemny chęci uniżona
za nim prośbę abyś moca powagi swojey z Sobą ligowanego dla przyszły
Czemikowey Zalesbiey Respektu wspomniała przyiaznym approbacyą
skutkiem dorywczey Przyiaźni zaczętą ciągnęcyę serca
y zaszczycić dobrotliwe wolano Nadto bym Łaskawszemu względowi
Jako Ex do nieskończonej poczytną wdzięczność tak y wcznie
zostanie przyczyną należytego dziękczynienia niemniey prawdzi-
wego uznania zem iest zdystynguowana Exhortacyą
Teraz do Jmci Szumbarskiego in eadem materia
Powodem Przyiaźni Wdana która się zaszczycać może w ustroni
porządnego skutku znayduje przyczynę doprasza się abyś
Łaskawie pisywszy in diebus patrem laborum Szczerej kooperacyi
swojey z pomocy Zamyślonych Łowczego drohickiego za
częć się do perfektnego Sukcesu doprowadzić raczył Wdana
dziękuiąc pomocy y zaszczytu tym wiernie będzie wdzięczność
a to należytego podległowania przychylnemu Wdnu sercu
którem mu cały pisząc się ślubuie Exstat.

in Eadem materia

Przypomnieć się pomocy Przyiaźni y Łaskawemu dla mnie Wdana
sercu daje mi okazyą Jmć Pan Jak dignis qui n'ose impar optimis
za którym nigdy uchronna Constancya uprzeymie doprasza się
abyś w dostatecznie Zamyślonych Jego Mci musce Angelici Consilij
Praesidium wszystkim Wdnu Zaszczycić będziesz raczył tak do nieskończonej wdzięczności

Raz odbrane w moc nieznaczonego xCi Respektu serce moje chcąc
zatrzecim listem bez responsu pozostałej Litery umarkowane milczenie nie
może się do nayuprzyiemniejszej Wdna expressyi z powinnym do
nog upadnieniem. Miłe powaby Służebności Jm. Talentow Zale
zyły ustawicznie uprzyiężanym affekcie moim Deszydenyą abym
się Jamcy Przymiotow Jakie mam doczekał: boiaźń y ciągliwość
targają sprzyszłe sukcesa niegdy Szczerym Zamysłom moim sprzy
jające. iednak wyrokom Boskim y nayskrzętniejszey Opiece Jego podległy
ktey mierze Szczęścia mojego losy oddawszy tym kiedy sobie
Stodrze nadzieję Statecznej delikatnej y Arcyuspakajacey
Jm rezolucyi. Czasie do lata zamierzony! Jakoś iest długi
czekającym Exitem bym się odważył abym Kreuzet momenta
do przysporzenia uciechy mego które nacałe życie w
dobrobycie Jm rokuiąc wzaiemności doprasza się Jakoż pokor-
nie zawdzięcza. List niebawnie z taką wdzięcznością po-
wita prażne Jm przykrym serdeczny Starszych Jey Bło-
gosławieństwem uszczęśliwiony zostać radby pobliżej nie
y przed wszystkiemi wyznać zem iest y być prażne z nie
skończonym uszanowaniem.

# List Szlachcica Polskiego na Pismo wydane przez Dwor Berlinski pod Tytułem uwagi nad sprawą Rzeczypospolitey w teraźnieyszych okolicznościach 1756 Roku

Quis tuleris Gracchos de seditione queremtes
Juvenalis Sat. 2

Wczytym iednym uierszu zamknąłem myśli moie ktoreyś Wam odemnie żądasz nad rzeczą pisma nowo wydanego przez Dwor Berliński usiłuiącey pohwierdzić sprawiedliwość zaszłey woyny Swoiey ktoraś iest uiadomy wszystkey tak nieprzyzwoicie iak nie słusznie Saxonij y poczynionych w niey uiolencyi a Slyszy chwalącego Moderatya swoiego Krola Brathiego osłabienie zaś ukrzywdzonego Monarchy naszego o takie uciski sobie Samemu Krolowi obcuiące [illegible] iaie łzy lecz ho areby nie tracąc powinnego Krolowi uszanowania smutnym niecierpliwość swoie wyrazić opisaniem tako tym ktoreśmy zdali doteraźnieyszych okoliczności uiadomą wyrazić myślą Juwenalis.

Tyrany Tym sobie obiasnił iak naymocniey to co czytaiąc przysto teraźnieyszych okoliczności Czytelnik nasz nakoniec namienił tacye ciągnące za dobrą Sprawę, wspomnił o zaszłych onym interesie naturalnym y Statym ktorym nie tylko przyuiązane bliska do Szczęśliwości Dworu Berlińskiego dostrzegaiąc y obowiązkow wzaiemnych Traktatu Wiedeńskiego nabenił przytoczyć pretensie nasze do Powiatu Elblągskiego, Drahimskiego ale ostatkiem załączony temu listowi nieodpuszczamy rostrząsać tych wszystkich materyi ledwo tyle nadmienić niebędziemy impressyi ktorą sobie obiecuiąc Dwor Berliński iż uierzy w Duchach naszych wydane od niego pismo Uwagi teraźnieyszych okoliczności Rzeczypospolitey

Miłość Oyczyzny iest razem dwie dziecinne y powinność każdego wolnego Szlachcica rodzi w nas Oyczyzna, ona nas pohwierdza, a prawa y zwyczaie nasze tak nam za w Sercach wkorzeniaią złemy wszystkiego dla niey odstąpić gotowi ona iest fundamentem y podporą rządow naszych y Tron Sam Polski przez obowiązki przysięgi obranych do nas Krolow nas pewnie pisierdzi y zaszczyca tych co Panem Oyczyzny chcą uszytkich radością y ustawnem bawieniem zasiadaią iest Oyczyzna y Oycem Oyczyzny. Co Samo mnie uczy nas co czytaiąc w teraźnieyszych okolicznościach dla tak Sprawiedliwego y dobrego Pana!

Czyż może naród wolny y wzdrygaiący się Samego mienia Dzisiątemu widzieć bez ustarcenia złe dzierżenia y Krzywdy, dymioke uszczegolnie z przeniesienia siebie nad inszych pochodzące kiedy Pan y Dziedzic cierpiącego te niesłuszności krayus iest zrazu wolno Obranym tegoż narodu krolem.

Daymy to że na ostatek czas krol Polski niczego sobie co Elektor Saski y ze przyłączenie Dziedzicznych Jego krajow

nabyła

nietyka bynaymniey lubo czas y dalsze listu mego uważi snadney to pokaże. Skąd zdaie się oto że król dla odzyskania nie słusznie zabranego sobie państwa niemoże odmawiaiącego przez powinność pomocy przeciwko nieprzyiacielowi swemu ale cryszałowey niepodległości spodziewać znaszey ku temu życzliwości y uprzeymości. Nie wiem zresztą propozycya Dworu Berlińskiego że Polska w mieszaniu się do interes Elektora Saskiego mogłaby być zarazem ukontentowana nie szczęść ale nieporządkow jego jest bez odpowiedzi wynosiąc y urzędowych sobie monarchow urzęcey się w nieyy rzędzie nizeli prawda y oszczem ta jest iedyna terdz Katholicznośći uciekami nieprzestowana w którey gdyby się Oyczyzna nasza przytrzyma do sprawiedliwey dla króla swego Elektora mogłaby przynaymniey tyle sporządzić na królu Pruskim że Saxonią mustatem się rozmiał czy tego wyrzekać od Dworu Berlińskiego expressya życzliwości złączenia się z Domem Brandeburskim z tąd sobie wspomniałem Co się stało temu Pruskiemu gdy po śmierci Zygmunta Augusta chciał mieć miejsce bezasiadającym senacie odpowiedziano posłowi jego aby się kontentował Hołdownictwem czyli Feudą które z Tarczy Rzpltey przyma aniżeli at głosu by miejsca na Elekcyi (które Ma Rzpta pozwolić nie będzie) zarder potrzebna na odpowiedź nie bardzo się zgadza z tą tak Swistą Przyiaźnią.

Rzecz pewna że przez Traktat Welanoski w Roku 1757. uczyniony Fryderyk Wilhelm uwolniony od Hołdowania czy a Jure Vasallatij uszedł w przymierze z Rzpltą obiecuiąc sobie obydwie strony wzaiemny posiłek przeciwko Szwedom ale ten był traktatem partykularnym do dwanaście lat reduktowany y tymże Elektor Brandeburski z jego Sukcessorowie obowiązali się dać Rzpltey gdyby woyna kto z nią zaczął 1500 piechoty a 500 iezdy y odwrotnie zaś Rzplta Prus Brandeburgii Pruszkam Dukatem mnie przyrzekła osobliwie gdyby kto woyne zaczął w Prusiech za sukkurs Rzpltey dany przez Elektora y te to są przyczyny na które król Pruski odwołuie się oraz które Contrahenci się dowodzą żeby się tylko wtenczas domagać mogł sukursu gdyby kto w Prusiech jego woyne zaczął teraz zaś gdy sam król Pruski woyne zaczyna y gdy mu nie o Prusy chodzi więc do tego nie należy nie potrzebuiemy.

Że zaś wspomniony Traktat tylko dla obrony albo defensive był uczyniony z tego dowodem Traktat mie dzy Duńczykami Wrodeńskim y Petersburskim 1726 którym obie te Dwory obiecuią wzaiemnie 30000 ludzi jest tam także artykuł wykładaiący że Polski zakusz z tymże tegoż Roku naznaczeni byli kommissarze do konferencyi z Posłem Cesarskim.

Proszę y to zważyć że wtenczas tylko Rzplta obiecała dać sukkurs który dotychczas tylko my na Piśmie widzieli.

od Roku

Od Roku 1661 Rzplta skarży się na Elektora Brandeburskiego że do Prus obiecanych ludzi nie dał y dlatego wrzec jego Elbląga dać nie chciała Edmund Schultze tenże Elektor w Roku 1661. Krolowi Michałowi przeciwko skonfederowanej szlachcie y dla niego umiłł nad nieuprowadzeniem Garnizonu Polskiego z Elbląga inne nastempujące rewolucye skonczyły się przez pomoc Elektora Brandeburskiego pamiętne dzieie zwatpowanie wolności naszych przez ludzi Pruskich werbowanie liczby teraz nasiadł wsi do Biskupstwa krolewskiego należących y poczynione w nich szkody.

Na ostatku od czasow Fryderyka Wilhelma aż do dnia dzisieyszego nie widzieliśmy żadnego pożytku ktoreby nam przynieść mogły uczciwe przymierze odmienione za wieczne Hołdownictwo.

Według dawney Domu Brandeburskiego Polityki mocno przez tegoż Elektora Fryderyka utrzymowaney dawało się że Polska nie dosyć uczyniła gdy przez żadnego Poczynienie Elektora Brandeburskiego odstępowania Prus Książęcych nie uwolniła trzeba aby mu i dzisiaj sama na siebie zgotowała Ten łancuch ktorym wyniesione jego wolności zaszły skrępowała zamysliła Był czas kiedy nam Strasznie był Gabinet Domu Austryackiego gdy teraz zważamy zabiegi Dziedzica jego trudno bronić y dalej czynić mogą przymierze na utrzymanie przyiaznej y stałej przeciw Sile Samego tylko Króla Pruskiego snadno poznamy czego nam się bać y strachać należy.

Szukam mocno znaleźć nie mogę pożytków dla Oyczyzny mojey z utrzymowania interessow Prus Książęcych bo szkoda mię zdaie y żałuie nieboż przyczyny bierze aby uchowaj Boże gdyby mu się ich dało po zrzuconowaniu Hołdu y odebraniu ieszcze zdaley Sztuki Exces Polski z Cesarzem uczynić nie pozwolił by wzięcie Ich Lwowskich za Pomorskie y nasze Pruskie z racyi wojny nieprzyiacielskiey przerodzić pokoiu Wziął Gdańsk Stanieniu za maymocnieysze Prawo Maya przyzwoitości Gdańskiey y całych Prus Polskich.

Szanuję osobę Króla Pruskiego wiele ważę talenta jego aleby m[y] nigdy Rzpltey nie radził spuszczać się na moderacyą tego Pana na ciężar ten wiek wolności Polskiey mogł być tak dla nas podstępny żebyśmy za nim w niewolnym zostawali więzieniu.

Nie wiem co Rzplta wszystkich obiecanek myśli rozumiałby m[y] że się godzi bacz aby pamiętała oddebraniu zastawnych powiatow w tak małey sumie że ią Eden z Jego synow zapłacić może Amor Ojczyzny do pomocy wprawiedliwey zemsty za nieszczęście Ojca swego rozkrzewnie jego myśli radzi pod ograniczeniem bez niepomiarkowanej chciwości Króla Pruskiego

y Też dla myśli moje które rozdrobnić Wdzięczna

podaje życzę aby mogły do iednostaynych ze mną chcą
Braci naszych iaknayprędzey przyprowadzić.

Rozpoznaję w tym Pismie rękę samego Króla Pruskiego
iako mi W:K:M: na mieniasz zkąd to tak iest widzę
zeten Pan ieszt więcey teraz ma starania około pełnego
rozporządzenia Woyska aniżeli około ułożenia Myśliwskich
y więcey dufa mocy y Vitom Żołnierza Swego niżeli mo
cy y racyi y Argumentom iuż wspomnianych w Piśmie
przytoczonych.

Kopia Listu Króla Pol:skiego do Króla
Pruskiego z Drezna d 29 Aug 1756. pisanego.

Mć Panie Bracie Minister W:K:M: z mego Dworu Za-
nosząc mi reflexyą o przechod woysk iego do Czech
przez moie Państwa zezwoleniem nań spodziewaiąc się
że W:K:M: tamecz zupełną zachować karność dyspozycyą raz
W:K:M: mego Generała Leytnanta de Maquet ta umo
wienia się tey względem tego Marszu uczynionego raz.
tylko bez wszelkiem podziwieniu z niektórych Deklaracyi
nieistniejących y mało się zgadzaiących z Przymierzem
Pokoiu y Przyiaźni między nami trwaiącey które mi Ba-
ron Mecheln przytoczył Imieniem W:K:M: ale spodzie-
wam się że W:K:M: będziesz raczył wyexplikować się po-
mienionemu memu Generałowi Leytnantowi sposobem
upewniaiącym mię zupełnie w tey mierze czego we
wszystkiey pewności oczekuię z Gestem

Kopia Listu Króla Pol:skiego do Króla Pol:skiego
z 17bris pisanego z Pretsch 1756

Mć Panie y Bracie Słuszność która miałem do Pokoiu
ią tak iawne, że wszystko to co bym mógł przytoczyć W:
K:M: niedowodziłoby więcey nad uroczystą konwencyą
którą podpisałem z Królem Imć Pruskim Odtego cza-
su przez rożne odrzucaiące się ułożenia Dwor Wiedeński
rozumiał znaleść pomyślny moment do spełnienia zamy-
słow swoich tak dawno przeciw mnie ukrowanych
Zarzytem środkow negocyacyi któraby dufaiąc nay-
rychlieyszą była zniesienia wzaiemnego porządzenia
do czego rożne Króle Dworu Wiedeńskiego mogły dać
przyczyny. Pierwsza odpowiedź która odebrałem od Dwo-
ru Wiedeńskiego iest tak zawiła y niedowiekła że za-
den Sędzia który by chciał bezpieczeństwa swego prestie
gu nie mógł być się nią kontentować Drugi raz odpo-
wiedź tak była mi uymowie y z uwagą dana że kaz-
dego Sędziego niedependencyą urazić powinna który
dba o swoy Honor y chciałem nieuymagałem tylko Upe-
wnienia od Cesarzowey Królowey abym mógł być ubes-
pieczony od zaczepienia zaiewey tego y następuiącego
Roku Te odrzucenie przymusiło mię zdawnieyszego do spo-

Sobo

sobow nayuwlasciwszych przeszkodzenia zamysłow swoich
nieprzyiaciół, iednakze z miłości ku spokoyności y prze-
rożnych ludzkości zleceniem postawi memu bez wątpienia aby
burzyć nowe dworowi temu remonstracye, dojść do wy-
rozumienia; ze zaś ostatnia odpowiedź nietylko była mnie
w umiarkowanych terminach ale nawet respektowana
złe Dialektyka y nieodpowiadająca nato czego żądał
wzruszałem się z iednej strony ale ieżeliby zemne cesa-
rzowa raczyła mię ubezpieczyć tego y natrętnie pacy-
kolu mogłaby dufać żebym ofiarował ponownie wy-
datek żadny na wojny publiczney spokoyności
ale co więcey powołałbym zatarg do przyszłego iak zwykł pokoy robić ostrze za prawdziwa w którey
zostaje sytuacyia dzieiest to ale chciwość ani wymioslone
słabe kierują moje krokii ale słotsky ktorem winien
memu ludowi y potrzeba zapobieżenia machinacyom
ktoreby codzienne były niebezpieczneyszemi gdyby Cesa-
rz nie przeciwiał tego nagła gotowyiskiego bo dyskurat te-
mu iest czas ktory bo nalmniey wszystkie moje explikacye
ktore mogę dać wkm tyle bydź miał względu dla
Jego krayu ile teraz nieyszła moja pozwoli sytuacyia
bydź miał dla niego y dla Jego familij wszelka akcencya
y consyderacya ktora mieć powinienem dla wielkie-
go dworzenia ktorego estymuję y nieznayduję do ura-
zenia sie ale to zenadto polega na fadkie iednego
człowieka ktorego złe intencye narobyt mi są zna-
jome y ktorego dowiesc mogę machinacye popierane
na dole.

Całe życie moje do zapodziewania
y honorem y w tym charakterze ktory mi drogszy nad
tytuł krola ktorego niemam tylko przez ostatek urodze-
nia upewniam wkm. ze gdyby mi początek teraznieysy
był przeciwny obacrzył wkm ze gdyby mi była
niepodobna dogodzenia ugody Jego protestacyi bydź
mi powierzone y zdznayduiesz w moim postępowaniu
więcey dogadzania Jego Interesom y Jego familij niże-
li chciwość wyperswadować oboy nabyt dobrze nie-
sze abym o nich miał namiętniak Jestem

Zalecenia wydanego od Xięcia Ferdynanda
Brunświckiego do miasta Lipska.

Według nayuniższych rozkazow krola Jmci Pruskie-
go W.M.P. Zalecam teraznieyszym memi pismami
Magistratowi miasta Lipska przyjęcia po przyiaciel-
skie do miasta woyska ktore się pod moią komen-
dą zbiorą spodziewam się ze chwalebny Magistrat
przyzwoli na moie żądanie tak pragnąc iedzrec aby

pmk

przez zabobie wziął przyzwoite środki wyznaczenia kwa
ty dla woyska komendérowatém opten konice Pat
kownikom Pinc y Manstein ktory maią zlecenia
zaraz wcynienia pomiarkowania y zeby mu nie dali
tylko godzine naywięcey do rezdwoiania się Jako
nie zaz woysko zachowuie bydź materyą kamnow
y vpewnieniem tak radzych iako y cały Magistrat o fa
wtrach y partyculariey protekcyi krola Jmci Datt
pod Lipsk dnia 29 9bra 1756.

Wyklad
Deklaracyi przezyn krola Jmci Pruskiego
dla ktorych wszedł do Saxonij z woyskiem
Postępowanie niesłuszne Dworu Wiedeńskiego prze-
ciw krolowi Jmci Pruskiemu y Jego niebezpiecz ne
zamachi przeciw Jego Państwom wprowadziły go w
nieuchronną potrzebę odwrocenia od swoich Państwo
y swoich Poddanych niebezpieczeństwa im grożącego Zapo
bieżenia niesprzyiacielowi ktory odrzucił wszelkie
wszystkie uczynione przyiazne propozycye do pojednania
się krol Jmci Pruski przez wzgląd na następu-
jące rzeczy bardzo szkodliwych ktore powstać mogą
ze złych intencyi tegoż Dworu względem ~~tego~~ słabie nie
może się zabezpieczyć od nieuchronnego zrobienia sobie
miłey w pisma z uczynieniem swoim w Dziedzi
czne Państwa krola Jmci Polskiego Elektora Saskiego
Jkmci Cesarzowi przed Bogiem y całym światem
że przez sentymenta osobliwsze Estymacyi y Oddania
szczey Przyiaźni dla krola Jmci Polskiego długo były
nie determinował do tych dnia krolowi zdy by nie był
tak przymuszony przez Prawa woyny nieuchronnego
czasow y potrzeby ubezpieczenia własnych Państw
swoich.

Około końca Roku 1744. w ktorym krol
Jmci Pruski zażył sił swoich powierzonych mu od
Boga dla przekładzenia Dworowi Wiedeńskiemu
zamyślonego zamiaru niemieckiey y onej głowie nie
mogł się zestrzedz w pamięci.
Pierwsze ulegania ktore czynił krol Jmci tey kampanij
dla Dworu Saskiego zaszłości y niepomyślności
szkodliwe ktore powstały dla tegoż Dworu Saskiego
z Alianzyi powziętych z nieprzyiacielem krola Jmci
nie dały iszcze od tamtego zapomnienia ponieważ nie
zadzwyczaynienie tych niebezpiecznych obowiązków
Dwor Saski dał nayprzod swoich wyszli nietylko
dla dopomożenia w targnieniu w Państwa krola Jmci

Do

do Slązka ale nawet na utrzymanie projektu attaco-
wania krolla Jmci w kraiu swoim aż do samey Jego
residencyi. Azeby tedy na rowny ten wdrazaiąc
być expenowany nie trosz Jmć iest obligowany trzy
mac się na ostrożności y iść w teraźnieyszey sytuacyi
w ktorey zostaie za tegoż rozporządzeniem Chowan-
zas z Zalem wyiechał dwiema wkraczac bacz do
Electoratu Saskiego jednakże rozumiał być powin-
nością oznaymienia się iaknaymocnieyszą teraźnieyszą
declaracyą tak krolowi Jmci Polskiemu iako
na widok całey Europy że niema żadnego naymnie-
szego przedsięwzięcia przeciwko krolowi Polskiemu
ani Jego Panstwu ponieważ upewnia iaknayso-
lenniey że Jego woyska tam nie wchodzą iak nieprzy
iacielskie ale tedynie dla swego bezpieczeństwa
y swego kraiu być ze zalem Woysku swemu za-
chowuie nayscisleyszą karność
Jak się nie może nadostatek tak bardzo iak wi
dzieć poprzedzaiąc przymuszaią yak za do ta-
kowych nie mylnych krokow szczęśliwy iaknayprę-
dszy moment w ktorymby miał zaszczytnie przy
wrocić krolowi Jmci Polskiemu Państwa Jego
Electorskie całe depozyt ktory zawsze dla niego
będzie poważany.

Przykład
Zalecenia Jego Xięcia Jeremy Brunszwickiego
Jmci Panom Electoratu Saskiego.

Przedstawi z umysłnego rozkazu krola Jmci Pruskiego Pana M.
z rzeczą całą woysk Jego wtą stronę Electoratu Sas-
kiego zaden Jmć Pan tak iest od powołania czynienia nay-
mnieyszey krzywdy ale chce przeciwnie żeby ichnie będą
mogła nayściślieyszey obserwowano y żeby miano wzgląd
zaszczycaiąc Jaśnie wielmożnego Jego Dospodyce przykazał
iaknayściśleyszey zachowac woyskom swoim iaknayści
słeyszą karność y kare surowo przestępuiących tey
mierze y przyprzeciw prędko prawa yak rozkaz.
Are iak z drugiey strony potrzeba iest utrzymywac ten
porządek tak żeby kray dodawał woyskom Jmci Pana
chleba mięsa piwa y leguminu ktorych będą potrzebowały
y tak przynależy powziąć środki dostateczne dostarczania
tych potrzeb y dlatego wkładam w teraźnieyszym Pi-
smo Jmieniem krola Jmci Pruskiego na zebrytkie stro-
ny szlachty kozdego cyrkułu Electoratu aby stanęli

Lizel

liscy przedemną w Lesznie albo sami albo przez zesłanych z swego ramienia 20 y teraz nieprzyiacielskiego miesiąca nayposzniey dla obmyślenia Proviantow krolestwu nominowali komissyą partykularną do obrachowania się z niemi ci którzy niestawią się zatym pismem nieposzanie będą tylko na siebie samych natrzekać mieli przymuszą przez Woyskowa Exekucyą do dania na teraźnieysze kwotę tychże Proviantow nayostatek upominam wszystkich y każdego Generalnie y partykularnie iako też y Protekcyą krola JMci Datt w Lesznie 29 9bris 1756.

Ferdinand Xiąże Brunświckie mp.

Kopia listu krola JMci Polskiego do krola Pruskiego z dnia 23 9bris 1756 z Drezna Pisanego.

Pan Brat Generał Meagher przyniosł mi list który WKM do mnie odpisał Raten z którym był wysłany do niego Jestem wprawdzie mocno obligowany przychylnym tego expressyom któremi WKM do tey mnie upewnia o przyiaźni ale tesze sobie zebym musiał tacyt tego upewnienia dać mi dowody któremi się nayprzekonieyszę Wynikła zaś nie między WKM a Cesarzową Krolową zadrsa miarą mnie też nie chybiaią co wczoray WKM kazałes uczynić sobie mym informacyą Rowk reprezentacye Dworowi Wiedeńskiemu z którey odpowiedzi nie kontentowałem się bym ale powinienbym się zgodzić na zawiesz przebieg nieiakiey przez twoie Państwo według ustawy Imperyi dobrze znaiomych WKM że onebym nie obszedł z stosuiąc do Declaracyey przez nie publikowaney że nie mam żadney myśli zdmuchnąć woyska ani hostowdy kray moy po nieprzyiacielsku ale przeciwnie postępuiąc sobie we wszelkim względzie dla krola przyiaciela y dobrego sąsiada tencyowanego Zamiast tego woyska WKM wielkie czynią exekucye obiciły moie kassy y one zabierają Demolowali brzegi Fortecy moiey Wittemberg chorągwie moich officerow y inne osoby gdzie tylko pochwycą apelluią do sentymentow Cesarzowey y [illegible] WKM peten siostry serdecznie Jey Państwa moie cierpieć powinnismy z przyniesłych klęsk WKM z Cesarzową Krolową Przychodzi na ostatek abym WKM raczył moie obiasnienia przyiąć które mi w liście swym imputowanie a które mi nieboszczyk wiadome aż do tych czas upraszam więc WKM abym raczył moie względy moie reprezentacye y wystąpienie przez woyska Cesarzowey z Państwa moiego tak nayprędzey być może jestem gotow zaiste się na wszystko zdobyć da WKM Zyczę tylko bespieczeństwo zdrowie tylko ode mnie żądać może

zgadzaiącego się

zgadzaiącesią z sprawiedliwością y moią godnością ale iak czas przyspiesza niebędę mogł w tey gwałtownej sytuacyi wktorey się znayduię wszelkie coraz bliżey jego woyska które po ogłoszeniu przymierza ku mnie postępuie y barzo mi się gorszego z tąd złego obawiać. Rezolwuię się tedy udać do mego woyska dla czuwania tam iak nayprędzey dalszey jego explikacyi oświadczaiąc mu się ieszcze raz że moia intencya nigdy nie odstąpi się od zachowania z nim przymierza y bezpieczeństwa nasz z wszelką chęcią przystaie spodziewam się tedy wzaiemney ufności w przyiaźni Wkm a powtarzam oświadczenia memu wzaiemney y jestem

Kopia listu króla Pruskiego do króla Polskiego z Lomnitz 5 9bris 1756.

Mieć Panie Bracie Graff Selmour oddał mi list Wkm ktory z łaski swoiey do mnie pisać raczył z ochotą chcę mam y skłonność z obligowania Wkm wydrzeć się w niepodobności ewakuowania woyska z jego krajów z przyczyny tak rożnych wojennych coby mogła być z tym przeciwnem wyklizac y ktoremi dotego przeszkadzaią nayprzykrzeyszą iest to bezpieczeństwo moich żywności. Chciałbym żeby droga czeska przypadała przez Ryngzia abym się nie narażał krajowi Wkm ale rożne wojny obligują mię trzymać się rzeki Elby niemogę bowiem lepiey wzięć środku nad te które teraz przedsięwziąłem upewniaiąc Wkm o wszelką mam pilność ale mimo to wszystko iest rzecz niepodobna aby woysko krzyży niepopełniło Co się zaś tycze tego com nadmienił Wkm o złych intencyach y krokach bardzo przeciwnych jego ministra takowe Drezdeńskie mogą tego bardzo dowieść; zeszrebym to mogł y dzisiay gdyby względy ktorem mieć zawsze powinien nie stały tego jednakże mi to nie daią zapomnieć com winien Jo Kr Mci obieronowanym królowi memu sąsiadowi ktory nie iest tylko ulubiony dla ktorego iakoteż y dla całey jego Familii krolewskiey znaczę wszelkie wenerackie ostatek gdyby nawet był moy głowny nieprzyiaciel do iakiey bądź przeciwności y dobrey całey estymacyi też dokumenta w ktorych iestem.

Kopia listu króla Polskiego do króla Pruskiego do 9bris 1756. z Stupen

Mieć Panie Bracie Po uszytkich moich uczynionych krokach uprzedzenia tego wszystkiego co Wkm słusznie po mnie wyrzucać możesz posłałem do niego Jenerała Wojska zaraz po uczynionych mi propozycyach przez jego ministra u mego Dworu dla uczynienia ostatecznie ostatecznej obojętności y zerwolenia wolnego przeyścia jego woyska y jego Artyleryi przez moy kray.

do Czech

do Czech y wypytaniem wczym by zawisło bespieczeństwo
W K M w tey mierze Zadane powtorzyć y ten same dawat
czenia obczerney reszcie przez Posła Angielskiego ani ten
ani tamten zadney mi explikacyi dostatecznej od W K M nie
przyiąć Nabstatek kusadzaiąc y W K M przez Grassa
Selmera o przyczynach moich Adanskie do dworu mego
posłanych tylko krokach moie mi abym obrachiwde
zabronił pocz Angielski uczynił nadzieie spodziewania
dla kogo zostaiącego od W K M dla rozmowienia się ze mną
y obiaśnienia mnie y Jego Zadaniach Alieć dzień po dniu
mija Aniczego nie dowiadzaiąc mogłbym się być udał z
dworzanim moim do Czech dla ubespieczenia brzegow y stu-
dze obowiązkow ktorem zawsze będę trzymywał ale przysero-
watem zostaie się tuszą sobie tym bardziey że kondycye
ktore W K M pomnie wyciągał będą mogły być zboro-
wane do teraz nieyszey bespodzianości w ktorey żyiemy y do przy
chylnych Apelacyi ktoremi responsa W K M były na
petitione y znać to że nie pragnie tylko bespieczeństwo
Zupełnego azeby w przeciwko niemu nie przedsiębrano się
a W K M konserwował wolne kommunikacyą na Elbie
Gotow iestem Jemu dać na te punkta takie uspokoienie Ja-
kie W K M pragnie odemnie z podrożą ale zaś rad by
o tym ustnowicie z przysłam mu mego Generała Leytnanta
Grassa Bessegarde Gouvernera Bolesławcow ktory będzie
miał szczęście oddać mu ten list upraszam W K M Ex-
plikować musi się środkami prowadzącemi rzecz do przy
zadnego porozumienia się wypersuadowany pierwiey
być może że w tym wszelka złe być może Tatarzi będą
być Cokolwiek będzie kondycye zdaią się trudne nie
mogłyby tylko wzbudzić Desperacyą do ktorey by mnie przy
musiły y woysko moie ktore prawdziwie za stowarzyszył
krew wystał do ostatniey kropli gdyby mi dać być attako-
wane Oczekuiąc tedy przystoiney y łaskawey rezolucyi
W K M z Jestem

Kopia listu krola Pruskiego do krola Polskiego
do Zbis z Stropen 1706.

W K M raz sobie przypomnieć com mu stanowczo dekla
rował że nie będę dostatecznie o złey woli Jego Ministra
przynależytemi na początku Woyny ktora ni Cesarzowa
krolowa wzniecał abym przedsięwziął obronę dla wła
snego mego bespieczeństwa Ta obrona zawisła naypier
wey na ubespieczeniu brzegu rzeki Elby powstrzymie nie
stawiwszy woyska za sobą ktoreby nie obrachiwało tylko
momentu widzenia mnie walczenia z moimi nieprzy
iaciołmi aby przedsięwziąć przeciw mnie Otoż to com
te przytrzymuie y przytrzymowac będzie aż do uprzątnie
nia tey zawady Apelluie za odpowiedzi Dworu W Pan
go ktory teraz odbieram w tym momencie do ostatnich
rzeczy mnie popychać nie może w tey mierze nie odmie

nie

nie krolowa Polska w dobrym iest zdrowiu iakoteż y cała W:K:M: Familia Jej nieprzedsiewzietem przeciw wam roscz ani przeciw tym ktorzy maią urzędy Cywilne w Jego kraiu W:K:M: przeto zwatpiac nie mysle z prawdą a gdyby dziś albo iutro kiedy by mu się podobało raczyłes przez woysko moie przeiechać dla udania się Jego do swoich Landt Cały Kwiat wiat by konwoiowany dla Jego osoby iak gdy bysmy byli z sobą z przymierzeni iestesmy

Kopia Listu krola Polskiego do krola Pruskiego 17. 26bris 1736. z Stupcz pisanego

Mc Panie Bracie Graff Bellegarde oddał mi list wczoray w wieczor w poworocie swoim Respons W:K:M: przez ktoren dayesz mi poznawac ze nie drugie tylko o zabezpieczenie woiska twego przeciw Elby y woysko moie aby ruszyc nieprzedsiewzięto przeciwko niemu tey wayny co zastanowiła dalszy marsz Jego woyska Kwapiłem się dnia tego odpisac dla oddalenia przykrości niedowierzania ktore W:K:M: zdayesz się miec Gotowem przyrzec szczerą a przyobiecuie drugie Życzyłbym ziebys W:K:M: raczył dufac Słowu memu krol: zabsolutnemu ktorego zgwałcenia żaden minister nie tentował y nie odważy się tentowac. Jednak ieżeliby W:K:M: rozumiał się pretendowac nie telnieyszego odemnie bezpieczeństwa chcącz by słowo moie mogło być wyboyma ofiarą W:K:M: dla zabezpieczenia na cały czas trwaiącey wayny moie miasta Wittemberg y Torgau dla obsadzenia dwoiemi Garnizonami nawet tym pozwolił y w Firmie względem bawien bezpieczeństwa woyska nieiednokrotnie inszych środkow iakie mu dać na wszelki przypadek zastawy Ze swiadczenia moie powinny zadney wayny nie W:K:M: y konwinkowac za okolicznościami tegoż moiey sentymentu Wzaiemnie zaś ktoryby żądam kondycyi się dać Aby W:K:M: raczył cofnąwszy zakrapiedzcy wcześnie mego Państwa z exceptią Circk Miast Guyst mianowanych y wszystkie rzeczy w tym zostawiły stanie zaraz były przez wkroczeniem woyska do Saxonij a ustanowił y zabezpieczył powrot mego woyska z wszelką ostrożnością z wyżey pay wstawiło obo liczbowanie do Lutzk pułtzyr w miastach blisko ustempionych iakoteż zaymowienie dla woyska W:K:M: ktore tam będą Ludzi Groszem żyły y do rządu Cywilnego mieszał się nie będzie dla ukrocenia wyrażenia tych środkow od W:K:M: zaraz mianowane Jego iakoteż z mojey strony czynić dalsze umowienia o tym aż do naszego bratyszkania się W:K:M: widzisz iak wiele szczere nadobie przez to mu moie oświadczenia by dobrym niepodobna nadto co więcey czynić a wszakżym bardziey ochotnie wszelkich respektow zabezpieczenia tobie temu Com sobie Panskiemu memu za woysku powinien Przydaię nadostatek W:K:M: za wszystko to co dla mnie y dla mojey Familij krolewskiey obligujący Jego wyrzec czyra

szam

szam Go być upewnionym o uczuciach moich sentymentach
pełnych kondycyi y estymacyi z którymi jestem.

Kopia Listu króla Pruskiego do króla Polskiego
d 22 7bris 1696

Mci Panie Bracie Przypomniesz sobie W K M zem mu wczoray
oświadczył że iest rzecz niebezpieczna dla mnie abym niemo
gł niepodobna ruszyć się z Saxonij do Prus zostawuiąc za
sobą woysko Gdyby nie chodziło tylko o ludzkość nie mam żadney
którym dla W K M mogę odmowić ale idzie o bezpieczeństwo
y konserwacyą Państwa którym rządzę y to mię obliguie a
bym się z tąd nie oddalał chyba przynaymniey będąc pe
wnym nieżestawienia nieiakiego za sobą abym tego bym po
tym żałował Przednia moia straż iest w Brzechach za
czna rzecz woyska zamknąć dlatego ieżeli W K M sądzisz to przy
zwoicie mogłoby do mnie ordynować którego musiałbym
podobało officiera polskiego mi poruczyć woysko moie Ja
mię nie przynagla y iestem w bezpieczeństwie cryto będzie
Aeroplawskie cryli inna iaka przyczyna które będą decydowa
ły o mojey teraźnieyszey sytuacyi Bądź iako kolwiek rzecz
będzie skutek ostateczny mi znaydziesz mię nieodmiennego
w tym co tyczy moich sentymentów do Jego osoby Do
Jego królewskiey familij y do wszystkich do niego należą
cych y W K M będziesz przeświadczony o dostatecznej kon
syderacyi z którą Jestem.

List króla Polskiego do króla Pruskiego d 13 7bris.

Mci Panie Bracie rozumiem że W K M będziesz raczył
explikować na Inwitacyą moią którem mu przez
ostatni list moy otwarty y o istocie bezpieczeństwa
które zdaiesz ode mnie wymagać Dodaię mi się że W K M
pokładasz w pogłębieniu woyska mego przez głod albo
przez ogień Wiele zdesperowanych abym się piorunowego miał
obawiać Protekcya Boska Stałość y wierność mego woy
ska y potrzeba obrancy Cię od drugiego W K M raczy rzucić
oko na swoią poruczą wiadomy będąc ana moią w za
kuty mię trzymasz Czynię y wszystko czynić stragnę dla
zniesienia się z nim wszystkim punktu który za
zatrudnia bytem mogę to uczynić z honorem Jestem

Król Pruski do króla Polskiego

Mci Panie Bracie Oney bardziey niedbam iako oto co by się
tykało osobiście Honoru y godności W K M może być
przeświadczony że Jego osoba w obozie bardziey mię
zatrudnia iak Jego woysko Rozumiem zdrowie że iest
sposób zgodzenia Jego godności z tym co moie teraz wymaga
ią Interesa y wszystko to może się zabezpieczyć środkami
zdrowemi chwalebnemi tak dla drugiego bałtyckiego y dla
drugiego Jeżli W K M sądzisz to przyzwoito oświadczyć

Jego

Jego pozwolenia dla zestania do niego mego Generała z zlecone-
mi propozycyami dla niego Upatrzam Co aby y sam raczył
z nim mowic y dac mu odpowiedz oco szczerze powtarzam y
upewniam Że na moy honor nad życie mi drogy że nie mam
do Jego Osoby żadnego do Interesow Jego Zamiły ale w tera-
znieyszych okolicznosciach trzeba zeby Jego los był z zgo-
dny z moim y upewniam na wszystko że morze być podług
tego ze irdl mi szczerze przyiaciel bydzie podczas wojny
teraznieyszey ze nie bydzie mieć mu raczył zadle ale że
zli mi ludzie nakłaszczesli Sasonia bydzie musiała równy los
moim Prusom y rzecze Panstwo moich. Jestem

List krola Polskiego do krola Pruskiego z 13 Zbis

Mes Braciu Zwarujący z obligującego Kopenou ktory
moy Generał major Sporcken odebrał od wk m Jego rezkla
cya przed nie wiekiem przysłania mi Swego Jenerała nieche
ć spoznił y momentu wziąć orzenia wk m ze Zgo z li
kontentowaniem oczekuje że z nim Sam bydę mowił y ex
plikowac musze bydę sposobami do ukontentowania
wk m. nie pragnąc nikogo nad skontentowanie Zgo O
sentymentach konsyderacyi y przyiazni z ktorymi jestem.

Kopia listu krola Pruskiego do krola Polskiego
z 14 Zbis 1756 z Siedlec

Mes. Braciu Ordynuje do wk m zabo to Sam raczysz ap-
probować mego Generała Leitnanta de Winterfeld bę-
dzie miał honor wk m oddać List moy morzesz Za-
pewnić cesarza temu wszystkiemu chociaż mu powie
odemnie Życze Sobie aby ta kommissya szczesliwy mia
ła skutek z ktorego by tak wk m zabo y Ja mogli my
być kontenci Nieich ta kommissia bydzie na dobry ukon-
tentowaniem Szczerey y dobrey iednosci między ktorymi Za
siedzbiemi ktore sedno bez drugiego nie obydzie y z ktor
prawdziwy zysk być razem z ednoczonemi jestem.

List krola Polskiego do krola Pruskiego z 15 Zbis

Mebanie Brauci Chciałbym nadewszystko niestracić stara-
wac się do myśli wk m JP. Generał Leytnant de Winter
feld otworzyć mi one ktoreby z list Jego mogły dokazać By
ły mi była rzecz podobna podpisać się nato czego wk m odemnie
żądasz Pomienony Jenerał musiał ustnie imieniem
mu Kazany. o fundamentalnych moich rayach ktorem
mu wyznaczył ktore mię od tego odwodzą Jeszcze powin
ny by wk m być dowodem iednostayności żądania mego jak
słowo moje krolewskie iest nienaruszone wk m Morzesz
daley dokazać z tą samą pewnością na dotrzymanie wątpli
wego wszystkiego czego mu przyrzekam Jakoż teraz mam
obrodzi dato y kto może przeciwko Cesarzowey krolowey y ko-
rami zadney dotąd nikogo przyimy przeciwnie bronić
zany onej iestem dawnym traktatem Chrony zawartym
a wk m nie adonym dać 6000 woyska Choćby przypadek
agressyi był wątpliwy podczas wojny teraznieyszey nie się

nie mieszać

niemieszał y dlatego wszystkie mi uczynione propozycye
odrzuciłem Nawet tak było woysko koło wskrzeszenia do Sa-
xonij niechciałem woyska mego ruszać do Szwecyi ani
przyzwolić na wnijście woysk Austryackich dla posiłkowania
moich będąc wyperswadowany żem się niemiał czego obawiać
niemieszaiąc się wtą ani tamtą do niczego mieszać iako
się odtych niebędzie sentymentow które w Polszcze Samey Wkłe
nieżgodzie spodziewaiąc się zeprzyiaciel Tasz kuchle moje
w tym mierze uczynione Juz oświadczenia w liście moim
12. tego albo rzek mi inne uczynić propozycye dążące do us-
pokojenia Wkm o woysku moim którego ze uszczerb miar
nie powinien obawiać się Odsyłaiąc do niego nadeń koniec Bro
go Generała kawaleryi Brzoske de amden Ugoda wtym Sun
ście będzie uspokojeniem utwierdzenia Szczerey y dobrey
sąsiedzkiey między krayami Sąsiedzkiemi które zdobrze Jedne
bez drugiego nie będą się y które da prawdziwy Zysk
zawisł na zjednoczeniu się Juz oddawnego Traktu pra
gne takiego związku do czego uszczelnienia z mojey strony
przyszłe Statwce dostaiąc o sentymentach prawdziwey
konsyderacyi y przyiaźni

Kopia listu Króla Pruskiego do Króla Polskiego
16 Xbris 1756. z Lublina.

Nadanie Swoie odebrałem list Wkm który raczyłeś z la
ski Luzycy do mnie pisać przez Swego Generała d'Arnem
nowitem z tym wszystkim punktach tyczących się ze
mną Jego kommissyi y wyexplikowałem mu się wszyst
kiemu moy Generał de Winterfeld miał honor Wkm wy
nurzyć Gniewa mię że niemogę daley pesunge mojey lud
kości ale to cem powtorzył Generałowi de Arnim nie zosta
je mi nic więcey perspektywy iako upewnić Wkm o kon
syderacyi y estymacyi z którą Jestem.

Kopia listu Króla Polskiego do Króla Pruskiego
15 Xbris 1756 z Stupen.

Nadanie Swoie Nieszczęścia które doznaią Państwa
moie Dziedziczne nieday mi zapomnieć Compassionem
memu Królestwu w którym się dzym na Zaiąc z
przykrego mieysca proffituie Expedycyi powtorze
go Wkm w liście Jego pisanym dnia 12. abym się upra
szał dla Lubości dla mojey Dwoch Królewiczow Bra
ci Pana y mojey Assystencyi z wszelkim bespieczeństwem
o wolny przejazd przez Polskie Adamsze na Saxonią za
to nadroge gdzie Saturicy mieć mogą konie potrzebuią
aż do Stu Prydzieństu Nieurzędzie żadna miara abym Wkm
niemiał na moie przyzwolić żądanie Szczęście z tego za
czął użyczyć mi zeldwa Paszporty dla Dwoch Officerow
którychbym chciał expedyował dla zamowienia koni
po drodze Jestem

Kopia

Kopia Listu Krola Polskiego do Krola Pruskiego
de 7bris 1656 z Stuper

Mianuj Brace kiedym chciał posłać inny List przez trombke
Generalsur do Strim aby miał Go Krola presentowac Tk
K.M. Jenze Generał powrocił y oddał mi Kiepeno o Wkp
y powtorzył mi wszystko to co Wkm wtenczas mu powiedział
Wkm niemogesz dziwic że Jego niepryiaznie na tyle moich
rzeczy tak sprawiedliwych Proporcyi tyć mi nigdy nieuspo-
dziane a tako nie niechcesz słuchac żadnych coraz przeciw
to memu honorowi y słowu memu krolewskiemu nie
mogę tylko sprzeciwic nadzieiane Bozkiej to co czynikowa
tym bardziey kiedy mam co sobie przyganiac tyle ilem
dowiedł z Raportu tegoż Generała Wkm Myslisz zostawic
Garnizon w Drezne y obronic moje rezydencye gdzieko-
lwiek y wszystka moiey Familia przemieszkuiąca na Pertech
w Kleybrodzkich Woynach nieubliza y pohanowania
osobom krolewskim ani ich ciągłej rezydencye krol
szwedzki był iak nieprzyiaciel w Saxonii za czasow Sp
krola Cyla mego ale żadnemu Zołnierzowi nieporuszał
wchodzic do rezydencyi wszystko to podaie pod Jego dyspo-
zycye a tylko tylko prosze aby nie brano to korrespenden
cyi krolewskiey y Familij mojey zebym raczył potwierdzic
Dworowi memu wolne przyiscie y wyiscie y zebym mogł
bawic rezydencyi moim Ulubiancom y wszystko to czego mu
tędzie do mojey Służby w Drezne potrzeba powtarzam
moie prozby o wzgledy y bespieczeństwo mojey krolowey
Familij krolewskiey Dworu mego mojey rezydencyi
y całego kraju ktorego zostaie Panem y Gosciem.

Krol Pruski do krola Polskiego

Mość Brace Odebrałem dzisiay dwa listy od Wkm jeden z
czego się stosownego Jego miłości drugi podrozy Jego do Polski
służyć które Wkm czynisz względem miasta Drezna dla
tego być tamto uspokojone Co zaś onego podrozy do Polski
spodziewam się żebyś raczył przed wyiazdem swoim
zalecenie zaraz tu ode mnie ze mną nego czynic stosuiąc
się do Jego woli ktoreby wiele ucierpiało z Jego od
dalenia tuiędzie chodzi to Wkm tylko odwłoczenia
determinowania przytym tey okoliczności po ktorey
nieubliże dac mu wszystkich od niego żądanych bezpie-
czeństw tamże zaś uregulowania poczte przez Sztetin według
tey Ordynacyi nieprzyznac tylko mu oniat czy dowody
konsyderacyi z ktorymi z ktorego iestem

Krol Polski do krola Pruskiego

Mość Brace z wczorayszego respensu Wkm zuszyłem
z ktorego żeby sobie zalecenie przed wyiazdem moim do
Polski rozpoczął względem wozu mego

Vale

ale zakrze ią mam zakencrye propozycye W.K.M. ią istoty
na ktore przystać nie mogę. Dalem mu poznać to wszystko
nacobym zgrzwolił niepokazałes chęci ale słowa miłego
rozumiałem ze już wszystko ugoda ucięta y poprzestałem
tylko na tym żądaniu do niego wodnego przejazdu mego
do Polski gdzie moie przyiaciele przytomnosc z wami dymu
spodziewam się ze W.K.M. tego pozwoli mi będzie za
czyt także reserwuie Punkt rezydencyi co zas się ty-
cze mego wyiscia zuiem co pusciłem na los natomiast ur
rezerwowałem tak dla honoru iako y potrzeby Jestem
Król Pruski do króla Polskiego
Mość Pan Brat moy
Przymuie do W.K.M. Generała Wittelsteda
abym się dowiedział o ostatniey Jego rezolucyi, dla po
wzięcia środków do zaboczenia ktore się obligowany
zostaie z wielką konsyderacyą
Król Polski do króla Pruskiego.
Mość Pan Brat moy Jp. Generał de Winterfeld miał ustnie
polecenie stanąć przed W.K.M. z tym oznaymieniem ktore do
W.K.M. z wszystko na co moy honor y podziwienie które do
zrzeczenia tego wielkiego mego nienaruszenia utrzymy
waiem mogę pozwolić W.K.M. bez żadney przyczyny za
gwarantuie moie Państwa Europa będzie mieć bezpieczney
sprawę z planty wynalezioną która z nieiest własney
rzeczy wszystkie dobrey takowe poznaie niemoznadocie
kaiem sposobem można uspokoić umysły y po
stanowienia których nieprzyiacielskie gest godkeuwsze ani
nekt W.K.M. przeprzemiałeo opodrzy mojey do Polski
expedyowanie pozwolisz miłościwie wtey mierze uil
nie domagiać się pomiewasz moje krolestwo zgoda moia
przytomnosci Jestem
Król Pruski do króla Polskiego
Mość Pan Brat Drzwięczie wiele zepobytu dowodach
autentycznych danych W.K.M. z Złey woli Jego ministra
abym mysle wątpliwie nierzył tym bardziey ludzi dla
mnie iey dostatecznie musiałem się uzbroić brzydkiemi
pismami prosto trzymam że dwór imparcialny zobacz
potrzebe moich interessow nadewszystko zła wola minis
stra W.K.M. na widok wyda przykłady mię zgwałcenia prawa
przeciwnych moim myslom y Konklinacyi W.K.M.
zdaiesz się łatwości do Polski ale W.K.M. zapomniałeś że
y mnie się pilno dzieie względem Lytwy Woysk Jego
wgalicyi się znayduią naprzeciw moich Zdaie mi się
że te dwie rzeczy podzielnyby się zarowno zdałakże mam
powiedzieć W.K.M. żeby dowiedział się o listu moich oppie
row wybroczyć do wodzierania się zwierzchności dla niego der
ogatywnej mocy y wyperswadowany że tego mo
cno karanie zerwie ich dowodzi y to wszystko co do tego się
tyka Jego osoby y Jego Familij będzie mi poważne

się

nie może tylko ubolewać nad obowiązkami wrzętemi przez
wkt z moimi nie przyiaciołmi które w dłuższy niego obo
wiązuią tak do zapomnienia o Swoich Interessach Swoich
osobie y Swoim Państwie Jestem

kopia Listu Ks. de Bubow Posła krola Jmci Polskiego
u Dworu krola Pruskiego do Ks. Grafa Brühla pisa
nego 20 Aug 1756. z Berlina

Zdymuie się Stanąłem dla donieśienia za Ks. Graff de Podewils
kazał mię dzisiay do siebie prosić a godzinę pierwszey po
południu y dał mi do zrozumienia że ma rozkaz
od krola swego informować mię y oświadczyć mi iż
nie zo wie król Jego informował przez umyślnego swe
go Dworu moy potrzebie do którey Za Explanowanie
Dworu Wiedeńskiego pociągnęły mu dyc się z Swoim woy
skiem do Czech y stuka przechodu przez Państwa Nie
y dobry porządek w woysku będzie obserwowany ale
nadewszystko wszystkie względy respektuiąc zachowane
będą abym nie dał nie stałe żeby mogło dać okazyą do nie
kontentowania króla Jmci Pana memu m. ab
Jego do Polski bla którey Domnie poporządku na Dwor
się spodziewa w podróży swoiey wszelkich dla siebie atten
cyi nabycie mi wiernie nieporuszony nie naruszam żadną miarą
Przyiaźni y dobrey między temi Dwoma Dworami kontes
tigencyi król Pan Jego zlecił mu wszczególności dać
mi expressa że może Sprawować urząd moy Posel
ski we wszelkiey spokoyności tak Zawsze będzie kon
derowany dla mego publicznego Charakteru Chociaż
był zatrzymany Za donieśieniem tey propozycyi nie
godziwey poniewaz wszelka odpowiedź do tylaby na
daremna z że na ostatek nieiżemy odpowiedzi
Dworu Wiedeńskiego na który się ubkarzaią

krotki zebrany Deklaracyi krola Pruskiego
przez ministra

Że postempki y zamysły nieuczciwe Dworu Wiedeńskiego
obligowały krola Jmci Pruskiego wszystkie przedsiębrać kto-
rych by chciał uniknąć że te postempki przyrzekły Egzekwo-
wanie z woyskiem Swoim do Saxonij dla tłumienia tey potym
do Czech. Że karność będzie skrupulatnie zachowana w woy
sku y dozorowana będzie generalnie całemu krajowi tak że
okoliczności przewiduią wszelkiey uczciwości zaś wszelkie będą
względy dla Familij królewskiey że pomnięc zaszłe to
co się Dzieie w Roku 1744. y 1745 niemoże za mu zanu
żeby niemiał się mieć na ostrożności do nieuprzedzenia

w tenże

wtenczas sam przypadek na ostatek nie niepragnie bar-
dzey salus przyszłego utwierdzenia. Pokoiu y zgodzie na
stempuiący moment wktorym by mogł krola Polskiego
powrocić do spokoyney Panstw swoich Possessyi do kto-
rych nie niemiał y zeto wszystko co mogł wynikaiąc
wzeraz nieyszych kontentuiąc trudnak powinno otoż potrzebie
przypisywać do ktorey postempli Dworu Berlinskiego
przykłady krola Jmci Polskiego. Na ostatek zlecił
sobie Ministrowi zaraz wypełniaiąc te commissyą
nayprzychylnieyszych explikacyi z Strony krola a pet.
wszystkich wyrazow odebrania od siebie
Wykład od posiedzi danej od krola Jmci Polskiego
względem rekwirowanego przechodu Woysk
Pruskich przez Saxonią.
krol Jmci Polski ktory nic bardziey tak usilnie niepragnie
iako wodzieć panuiący pokoy y spokoyność nadwszystko
w Panstwach Niemieckich dowiedział się z wielkim
ucieszeniem że pomiędzy krolem Pruskim
a Cesarzową Jmci Krolową zaszłe ktorekolwiek dały po
znać przez bliski marsz woysk Pruskich do Szlezk.
Jednakże krol Jmci Polski na Rekwizycyą uczyniona
z Strony krola Jmci Pruskiego zaburzaiąc nie będzie
przechodu woysk tych przez Lwoią Panstwa byle tylko
było bez żadnego szkody Takteż krol Jmci Polski ale
pyta y deklaruiąc krola Jmci Pruskiego że Jego woysko
zachowaią karność należytą Stanowi teraźnieyszemu potrzeba y
dobry uczyni porządek aby krol Jmci Pruski nadesłał
uczynienie którym traktem ktorego czasu y w iakiey
liczbie woysk swoich mają przechodzić aby uczynione
commissarzowi y im potrzebne dać zalecenia prospe-
wodzenia tych woysk krol Jmci podaie kondycye
ponieważ y nieobcuiąc sobie że krol Jmci Pruski
iako przyiaciel y dobry sąsiad nietylko będzie miał
względ na tym tedy a mniey pomyślną w ktorey się zna
dla Panstwa y poddanych krola Jmci Polskiego przez
drogie zywności y nieurodzay przeszłoroczny zeby
dzieć raczył kazać płacić gotowizną według taxy
wszystko to co dostarczać będą woysku Jego Bądź to
zywności furazow y koni do drogi y nieodzownych
spraw y przytrzymywać sobie tylko będzie mogł
Na ostatek krol Jmci Polski mocno się Jmci drzewie
co w Deklaracyi wyrażono Jmieniem krola Jmci
Pruskiego to iest że mają na pamięci to co się stało
1745 Roku musi się bronić na ostrożności aby podo
bnemu nie podlegał przypadkowi krol Jmci Polski
ma to zatrzeć obok ktorey całe rozkosz będzie pod
czas tych trwogi w całkiey szczęśliwości dzieci y całym

nem

nem w ktorym się znayduią teraz y że poniekąd krol JMć
trzyma się statecznie y niewzruszenie Traktatu Drezden
skiego podług ktorego starał się usilnie aż do tych czas za
chować y utwierdzać coraz bardziey Przyiaźń y dobre
sąsiedztwo z krolem JMć Pruskim. Te sentymenta po
winnyby zupełnie uspokoić krola JMci Pruskiego y
może w tey mierze polegać na deklaracyi nieraz powtorzo
ney Jego posłowi Extraordynaryinemu a ponowioney
ieszcze dziś ninieyszą deklaracyą to iest że krol JMć
Polski że się niebędzie mieszał do nieśnasek y kłotni
teraznieyszych między krolem JMcią Pruskim a Cesarzową
JMcią krolową. krol JMć Polski tuszy sobie że krol Pru
ski przestanie tratych świeżych Assekuracyach y
niebędzie wyciągać ani przedsięweźmie przeciw Je
go Panstwu y Poddanym żadney rzeczy ktoraby była
przeciwna Wolności Xięcia Imperij y coby mogło przy
musić krola JMci Polskiego udać się do rzeszy Nie
mieckiey y do Gwarrantow Traktatow Pokoju tak Uni
wersalnych y partykularnych.

Kopia Listu od Amanta do przeniewierzonej kochanki

Zmiszczenie Wasan korespondencia ne tak mię nieżymownie martwa
nieżymowniey obwinia, y wczym Wasan niedezwa przeciwko mnie
szy z wżym ja mściżymusce wyrazeniem moim abys Wasan rownie był
okazała Mowy mojemi tak y ja dobrnieży iestem Jey przyciszeniem zkąd zas
zebym się miał usbarzac na niestatecznosc Serca które tylko zabsbonna zwy
kła obwinac smaynaya byłby to zat wiecey z wyrzutemney wiary powszechny
niżli sprawiedliwy Lecz zatie mię na niestatecznosc Serca które iest oczy
ciwdu wieka rozumna będąc nieznaniem rozumney duszy Jey iest to pokazac
Sui adectwo niedobrymanego lub odebranego duszy życia dobra Skutek
albowiem rzeczy kazdey poprzedzaiącym obowiązkiem zmocnionej nie od
szczęścia ale od przedsięwzięcia podług wyrokow Serca Charakteryzowanego na
zawsze nie wszystko co może nayspełnieyszego wypełnienia naymiłszego przy
mieniu nayposzanowaney szego urnalen to osobie Wasan by oddalen dla
mnie za nadydostatecznieyszą fortunę y wiecey nezfortunę bo nieboga ani
pożytku które tylko Duszy interesowanej albo potrzebney spodziewać
bye zwykły ale nayszczerowniey szego Skarbu Serca Jey Vrubaten. Niemoge
Ja utrzymowac aby serdeczne moie do Wasan determinacye były bez wzaiemne
bo dosyć by to było dla mnie nadzrodą respornawata moie dolegliwosci y
zkąd pochodzi zabawa z Wasana nabaniecze, było więcze dla mnie nieszczęścia
z Duszą rostawac gdyż Smierc iest krotka oddział moy y z natury był przy
kry y zuprzykrzonky odległości peten boiazni osbawiczney atoli pozyte Skie
ki Słuszne jedno, słowo jedno jedne Jey spoyrzenie wszystko to dla mnie było
pociecha wszystko było poradowaniem y przedzuroyska Amatus nadgrodzeniem
Wasan wprawdzie Choc bat zaw się jednak o gębnośc na którą wraz z temną niezdecy
z upodobaniem zapatrywałaś boc wiecka iest walka między pełnością y cnotą
więcey powiem że trudne do utrzymania co wielu lubi się nie wiesz mocnieyszą
do rozróżnienia przyczyną iak jednej pełności od wielu pożądanie. Przecież
Wasan umarłaby że we mnie te bojazn dałaś mi zastaw miłości Swojey zem to
poznał w niey czego był zabronić pilnie mi dać poznac niechciała a ktoż serde
wspomnienie złodziei z Wk Sierzcot które były zadatkiem wiernosci
wzaiemney a przecież mi niedotrzymaney umierac mię przymusza atoli
lub dłuższemu memu wdzięczeniu ducha zeszłe przytrzymuje abym w nale
ziney Smierci nieznalazł rozdziału z dolegliwością moją. Czytałeż zebym
przez łaskę otrzymał niemożna przez cierpliwość trzeba Szukać trzeba wiele Cier
pliwości zabiciną zuzyciać fortunę która swoje ukontentowanie w mo
zadzyła przeciwadowaniu Boc to iest pewszechne na wszystkie niedzrzeczeń
stwo odważyć się y zrzekać się nayciężliwiey. y tak to nadzieja do prze
ciwnościach rakiem pociecha razem z zabawczyną Bóg ię nato nadmiało. Że
wtenczas kiedyż mię Wasan już z obojętnością odwrotney upewnita przyiazni
y zdałaś się niby ja oddzielac od mojey nieprzyiaciółem u mię twoie cia
będzie ducha mojego rozdzielić z ciałem Zamiętałem nato że trochę Czemb Ta
mina niezawsze figuruje z mniejszą miłość w obowiązanym sercu przy
tym cierpliwość mię to że czasem naymocniey praznot tegom pilnie szukał a
praca mię wyrzucania czego Dobra zukontentowaniem kosztowałem atoli
po zabezpieczowaniu boleścią utraconego nieskończenie żałuie bo
bo zmartwione serce choćby mogło nikt nie ubłyszy choćby tę rozrzeźni
ta nikt nie obaczy choćbyście zabiło nikt nie uwierzy Proszę mi tedy
było to życie w którym bezustannie umieram z niezadrzenia a śmierć
którąbym mi była spokojności zrządziła przyiąć się zem często przed Wasan Prosi
stwał czym iż życie moje na niczym niezawisło tylko chyba na przeciwieństwie
którym mię traktowałeś, y czemuż do Boryczy która Bóg bodaj
doleczności napełnił serdeczne tak wiele uczułego przydajesz ubaw pieczna
Widzę Jako że się podchlebne rady fałszywe do Natury zdanie dotrzymać
zazdrość nabo nie niezłuszne pełzaniem pozorami pokryte żałowanie
do zgubnych determinacyi nadziei Dobrodzieiko boiem się zatłuszczy moje dotąd
mieby Skutecznie u Wasan poważenie poli albo przytomności obudzić
tez wodległości sposobnej na mieniętuto mogło w sercu Jey przypomnieć
Ja Jey powrzepisał a przecież odległość nieodtrąca prawdziwej Skuteczny tylko
Jey Słuszne wzatrzymaniu nazad bierze y tocto jest przyiaciela odmienić
Choć wodległości ią y w przytomności dzierz Gdy mię chociaż
nieszczęśliwszy odległością uczynił domyślam się uż z ustnych
wyrazeń y przykazalnej pod chlebkiem obojętności z zamiłowa
nej

[illegible] korrespondencyi z edrei nowego roku 1709 odnowit miłość [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

# Mowa Trybunalska przy oddawaniu zadbieraniu Laseck Trybunalskich

Szczerne Ustawy, opatrznych na dobro Oyczyzny Brodtaw naszych znac dlatego zaleczyc Trybunalow uspaniałym oddawaniu godbieraniu Lasek obrządkiem przysposobiły aby tatey uroczystosci nayleprzych sądow Rzpltey w Warszy znacznych ludzi z gromadzenie odprawuie sie zwyczaley, powazna y przydatna o Sprawiedliwosci wzmianka uczyniona była ktoby kiedy napomknąc umysłem wyrazne to zobaczyc nie ze Sprawiedliwe Trybunałow wyroki Ludziom Sławe, a stronom tak wygranej iako y przegranej korzyc przynoszą.

Laskawe Nieba mile nad pospolitym dobrem y ludzkim czynow, każdą cnotę z Sławą z honorem y chwałą z nadzieią nieodstępnie złączyły między Niebem a Ziemią zdobnym cnot Imieniem wydaiąc, z znakomitosciami, y stynne gdy nieczyste pochwały obrzydłem Słusznie Sprawiedliwosc nazwana Sprawiedliwosc ona własnosci nayuprzeyszego wspaniałym naszemu iest wzorzem; wszakże ona koronom Monarchom tronom swey Stałosci przydaie, wszakże ona Boskie y ludzkie prawa utrzymuie y od nadwerężenia zachowuie, ona pod Bogu trudne do rządzenia Narody karnemi y pustuszemi czyni. ktoż iezeli nie ona iedna niby ręka uprzedzaiąca Bogactwa drugą śmierci chłody, bez wstrzymuie do cnoty pobudza, od zbrodni odrzuca Te własciwe Ludziom cnoty te Synowie Oyczyzny miłoscią z szacunkiem zawdzięczaią potomkowie uczciwości na Sławę nadzieiaią zwykli mocz być szczęśliwszy mocz być do nabycia Sławy zdatniejszy y sposobniejszy stan zaszczycenie nad urząd Sprawiedliwego y powołaniu swemu zadosyc czyniącego Ludziego? Iakże to rzecz miła oczu czyplawczey w ubraniu wdowy? co zapowiecha serca y duszy dziękczynienie na chwałę do upadłego? co zarobkow pełnego umysłu wydobyć z ubostwa obarczonego nieszczęsnie ubogiego? co przykłem zaufanie cnotliwie ze bliźnich przychylna cnotom Sława, głosi w całey Oyczyznie imie tak wzpaniałym czynom pochwały

Bo ktoż iest sama przez się rzecz iasna ze z Sprawiedliwey z Boskiey nim z narodowemi ustawami zgodney wygranej sprawy nieza wodnie pożytkowac z korzystac mozemy co za nią idzie własnosc Ludzkiey odzyskanie skarbow z tudzież prawnych zakończenie, zaiste nadto chciwym sercom sprawuiące ustanowienie przeciwney Stronie ociąganie żeby zaś każda wygrana sprawa korzyc Stronie przynosi iawne dowody że kiedykolwiek niesprawiedliwe Ludzkie wyroki na wygrana stronę wypadną zawsze skutki z tych nie żyte przynoszą mogą się nazwać cudzey własnosci zebranie z niby Sprawiedliwe wydarcie? cóż za to słodki pożytek to wziąć co przez ustanowienie wroci z nadzieią trzeba widzieć że świat złe nabycie do swego sobolenia trwaiące? nie są codzienne przykłady że cudzey maiętnosci przywłaszczenie dowodzą, iak ogień żelazo pruchno niszczy kapiele z pieknej maiętnosci między które niesprawiedliwe cudzy głos wmieszała

Że Sprawiedliwe sądow wyroki przegranej Stronie korzyc przynoszą iawne są tego dowody wiele bardzo tu przegrana wygrywa co po Bogu szczęśliwszego nad duszę? co milszego nad cnotę co chwalebnieyszego nad Sławę? ato wszystko niby stracone a przynaymniey do nieboszczyzny utraty podane często przez bezprawne cudzey własności zatrzymanie kiedy zaś za Sprawiedliwym Sądow wyrokiem Strona przegrana cudzą własność oddaie, wszystkie te tak

wzdłuż

wielkie Stroty naradzaią, Jey wracaią nieiakoweh bardzo znakomita korzyść przegrywaiący złe sprawe Stroty swoiey Boga y ludzi o sprawiedliwey wyroku z bystrzey skłonności oczyszczaią zakusy? Podobnie z tym rożnie sprawiedliwie przegrana Strona zelżywość Boże y ludzkie podeymowiać nie tydzie wątpliwości nie przy cudzey rzeczy, którą kiedykolwiek choć poznay oddaby z przykrością musiała, bol naostatek zbawienne przemaga sprawiedliwości krywdę, iżeby błędu rzekłości wykroky, y zbytecz Zaciemnienie ubiegaiąc y widok ugaszaią w oczyszczy którey powabną zbogacenia się zdobycz widzącej albo na cudzych wyniszczeniu zbawiennych Zdarzaią się nieiakie porzytki y zyski, ale te prędko y cudnie podchlebiaią się im czasem szczęście iakie porzytności y zyskow ich, a cudne podchlebstwa się krotce umknienie y zniknienie, a po nim ciężki koszty nieodbitą cudzey rzeczy oddanie, a czasem ubostwo; następuiąc żywkle, lepiey nieżwinne dla nich kiedy sprawiedliwa przegrana sprawę ich zakończy, Sumnienie ocali a do przystoynego o dobre mienie starania czas im wolny z prawnemi kłopotami niezatrudniony zostawi.

Ten to jest nieszacowany a nigdy zgodnie nie wychwalony Krzymiot Swiętey sprawiedliwości, ze nikomu nieszkodna wszystkim przydatna y pożyteczna, takiemi Stynie wyrokami, którey obojey Strony uszczęśliwienie y korzyść przynoszą. Wygranej własności oddaniem przegranej zysk y od cudzey rzeczy odrądzonej, Niebo, Dwoy Cnoty Sumnienia niby strzeżonych bo w wielkie przypadku y zguby niebezpieczeństwo, przez zatrzymanie cudzego podanych przytoczeniem. Szczęśliwy tak wielkim darem Nayuprzeyszego Krodzay ludzki którego sprawiedliwości utrzymuie się moc sprawiedliwości szczęśliwy. Krzydne Krzyptte ludzkie miasta nasze osiadłe, obsypte kupieckiemi okrętami morza są to siedliki szczęśliwe, rostropnego na całym Ziemi okręgu panowania sprawiedliwości; ona dobrym nadgrody, złym kary rozdaie; ona cenę y wagę spraw y postępków ludzkich postanawia; ona miarem zbrodnie wymierza, bez niey nieżliczone szkaradnych nieprawości gminy wszystkie byłyby zagłady y nad cnotą Jaśnieiący, bez niey, skłonne do złego namiętności y żądze Dzieci Krzbojom nocy Krzadzieżom niektory Pijaństwom Swawolu bezwstydnym sprośnościom y gwałtom, wszystkiey ludzkiey życia społeczności, w Zwierzęcey przemienią.

## Mowa Scypiona o wojnie radząca

Kiedy wojenne Trąby y kotłow odgłosy ledwie nie w całey Europie słyszane dawały Serca Bohaterskie do chwalebney odwagi pobudzaią, kiedy Granicząc z nami Narody na dzielność y męstwo wrogiem się pokazuią, kiedy Rycerskie zawiadow naszych czoła, laurami uwieńczone widzimy, my Zkłub ślamie w pieczynności, y w próżnowaniu dni y lata zużywaiąc, nie znakomite bardziey niby przestępiamy, niżeli przekładamy szablą zarabiać na sławę y nieśmiertelność, ażaby zakrwawionym orężem granice Ojczyste rozprzestrzenić była to kazuodobania y nayuiemnieysza środków naszych zabawa, my iżeli od starożytnych sławow odstępnie kroków naszych puścić nie rzeczemy, pewnie niezatrudniony sobie dług Ojczystych wymiezać nie rzeczemy, a dzieła rycerskie wieku naszego, podaiąc y czytaiącym wzięcy naszych, a dzieła rycerskie wieku naszego, podaiąc y dłużnością im dzieło przewie nas, wszystkich sławach uprzedzi. Żeby nie wtokoią Rodzaiu żyła y umarła, czy przystoyne byłoby śmiertelnemu Bogu y ziemnemu zdawna dzielności sławy rzeczy? czy nie zgorszyłoby to wnukow naszych zaniedbaniem sławy naszey Wojennej? zakrzebyśmy się wydawali w Polskiey chistoryi, przy wielu pomnych Bohaterskich dzieiach nieżagrzebali by czas y wieku swoich w niepamięci, a dzieła dla innych nieśmiertelna czyby się z Smiercią nasza dla nas nie skończyła y niby z nami nieumarła? wezmy to na rozmysł, ja wzywam Zybrę bo ta iest radzi sławy bo proch Kładzy iczcze y sprawiedliwsze za wy-

na do nas ale przyczyna.
Narod nas Walkurzy y bitwy a Chorągwie nasze za nayprzedniejszy pieszczych
serc zaszczyt poczytujący odporatkow wrzeczą pospolitą Rzeczy Bożego
Imienia w niewinnym bardziey niekochał się jak wojennych rzymach bata
zuyących wami, Dnie bitwami rachował, życia całego przeciwy wobec
wszancach, albo w boju stawić z końca nie zadał tylko dla wytrwienia
y pocztu pracach nieszczędził tylko dla nabycia dla ludzi zwatkowych
Szyszakow nieżdejmował chyba dla otarcia znoje z oczu z twarzy
spoconych; my w Rodzicy długiego pokoju do tyrości skłonnej
żołnie, daley, z czasem, wojny zapomnieć moglibyśmy gdybyśmy w
wyrwaniu siey nieimając odrazki odtey nigdy nadlabiejszey Polakom
zabawy, z niby urodzonej umieszczości, ktoż to zgadnąć y przewi-
dzieć może bedzie nam w krotce z pragla nieuprzedzonej losy pisane wo-
ney wojny czy nieszczęsne zawczasu do niey się sposobić, bo lubo wiem
dobrze że nam nieschodzi na wspaniałych sercach y umysłach jednak
cały świat jednostajnie wyznaje, że dorzucia derzenie iest dopiero nieuem
dostonalości; jakże wszako y trudno by nam było dawać odpor skutecz
nieprzyiacielowi, gdybyśmy do dziś wojennych nieuprawni do nuzy
y trudow nieprzywykli do wzgardy śmierci y ranami w krwawym
boju nieprzyuczeni, bitwy stroszli y zwodzili.
Że oprocz dawney sczerej y sprawiedliwości do wojny y męznych czynow
pociągać nas powinna Dzieie się przed oczy wiosna by nayprzedniejszy
pliwa słynie tym zaszczytem imię y Narod Polski że nad inne ludy
gorzey kocha krolow dzielnych a przykład dostoyne krew y życie ochot
nie stoyą, Wiele to przykładow w dziejopisach naszych czytamy że
walecznie przodkowie nasi długie y krwawe wojny prowadzili żeby bro
nąc to odzyskiwać dziedzictwa Państwa krolow swoich. Zewsząd państwa świata
z podziwieniem że obce Narody licznemi woyskami, utrzymują
sprawe sławnie y jasnie dobrą monarchy swoiego a my wiek cały na
nasz rzadki winney mu wdzięczności y miłości nie okazujemy
Tak swobodne, tak spokojne tak szczęśliwe w dziedzictwo szczęście
czasu przeciągu każdy Jego Panuje nieśmiertelnej godnego sławy Oyca
Jego, kilkunastoletnim w ostatnich panowania czasach spokoyne zna
komitego, powinny wzbudzać, chwalebną chciwość naszą do wystawie
ostatniey kropli krwi naszey, przy obronie y utrzymaniu całości nie
oszacowanego krola naszego, w tym długa wdzięczności y miłości
uiścić się, tak dobremu Panu powinniśmy.
Jeżeli zaś oczywiste krwi polskiey radzi komu będzie uniknienie
wojny, niech miłość Stanu y krola która nie tylko wolne ale wszyst-
kie Narody do chętnej życia ofiary pociągać zwykła; przemoże zbyt-
nią o życzyznę oblężonych Jey troskliwość wszak Stawa nie
odstępna Cnoty Zwierzchnika, aza iey zaniedbaniem opuszcze
nie się w Cnotach, które niezawodnie naśladuje, wszak miłość
krolow w sercach wspaniałych miłość życia przewyższa.

Rachunek z Haimey

| | | | |
|---|---|---|---|
| Od Sundta Jankowi | | | 4. |
| Kamizelka | | | 1. |
| Od spodni skurzanych | | | 1 gr. |
| Od spodni nankinowych mnie | | | 2. |
| Od spodni Pluszowych mnie y panience | | | 2 gr. |

Summa 11.

## Do gw. JMCP. Sieniawskiego Kasztelana Krakowskiego z Lubomla

Zakontna Sobieskiego kraju w Lubomlu residencya moja iest sterilis et inscia publicznych nowin a dlatego niechcę tak vacuo et importuno czysto niewczasowai WPana. Calamo Respektem zas o Tarnowskiego in longius na Generalstwo fortyfikowania, rozumiem Dn breves moras et medicam expectationem potrzebney a znaczitate rozsadney na tak Godne bo Prawo zachowuiące WPana reflexye. Zabuystwo Tarnowskiego sercli iest p malitiam albo in sibias popełnione powinno według Prawa Koronnego y Litewskiego być exemplariter karane sine omni Parcimonia nietylko dla zachowania Katolickiego dobrego y sprawiedliwości ale też mety zgorszenia narodu tego sustitiam religię utrzymuiącego areby te koncelero naszych religią et acta nieżyły albo pro crimine nefando reputata albo pro speciosa excusationum umbraculo co do wielkiego WPana rozsądku podawszy pizeczę ad in desenenti dabus.

## Do W. Jmci P. Sty Wisznyowskiego

Zamieszkała Cyfra mysl moie chcącą przy zapustnej y wesołey chwili Zdrowia WPana gdy iednak Cyfrze oległey Cierpkości jego y smutney Cyfrą w postnych czasie przybywa mi pociechy że bo powinnowania Cyfry tych Jl WPana to mole in seriunum votum przyiąć może abeby wiakpayperneyszy wiek in melius conversa et prospera fata uznawać mogł, honestus et Jrius WPana Abitus sierst ummie w pewności y veru czasu tylko potrzeba felicem expectantibus horam areby się zupełnie dogodziło tak Jmci WPana zdrowiu y honorowi Jmienia naszego &

## Do Jmci P. Guwernora Gł. Sty Drohowskiego

Ukontentowałes WPan do woli serce moie przysłane recentiq volumine pleno o Synu moim informacyą. Zaco iako dziękuię WPci tak spodziewaiąc się longiorey anni elapsi moras przemptora czystych wiadomości o powodzeniu Jch mcmo Studia w nowozaczętym roku którego szczęśliwego początku lubom iuż immediatius powinszował in communi WPciom przyiacioł zdy mię zachodzi partykularna od WPana oppressya nietylko wdzięcznym affektem one przyimuię ale też wzaiemnie życzę areby WPan tak ciersium terarum rego Roku prosperę zdrowie y nastempuiących niezmierionych lat felices et falices sua vota życzy y przependrat Drydene Synowi memu Elogia Day Boże zdrowie one in specie zobaczyć propria? niemoże inbrzey bytlo wdzięcznym zawsze y Pamiętnym chować respektie które iako mnie Solatio tak WPana gloriam ze tlo inspirante Cnthdum vividior Syna mego ad omnia virtutes &

## Do Jegosz

Jako iest zawsze prima cura parentum aby powodzenie dziatek swoich szczęli nawidok Stycznej przynaymniey onim azuslaszcza ex remotioriby bris mogli tak y moia przytomnosza bo iuż pełnocnia in zne Podre expectacya uspokoić się niemoże ze żadney w tym czasie od WPana

mię

niemiałem wiadomości o Synu moim którego[m] iakom raz
dał w manuscrypcie Jego tak z teyże rzeki rad[y] im często odbierał
informacye Nowozaczęty rok Eurrat W[ci] Comes favoribus
bonis et properiori eventu w rospoczętych pracach y uczciwych
zabiyach życzę.

## Do Jmci S[ci] Szembeka kanclerza

Zakonczonego wczoraj zapustu a szczęśliwie zaczętego ca-
stu winszuie W[ci] Panu iest umma utrumq[ue] officiosum
et voluptuosum Sicuricia dni Bachusowych festivitas dilon
curru odprawiona niech wprowadza podobne w lata
nieprzeczyste w Dom W[ci] Pana powinnosc ut sic currant
~~dies~~ albo dies hordę terent z Drugiey prospiectowego
czasu rekwestuiy niechay rediviva phœnix nowe corok
Fortun y honorow przynosi ozdoby z tego zabonstku zapa
trzego niemam co dzieścić o cudzych podobieństwach zagrzeb-
nych wesołych własnych u siebie niemaiąc nadzieiney
mam. To umnie nayuroczesce statio byc ad umbras tum
et pundo cultu.

## Do Jmci S. Sieniawskiego kasztel. Krak.

Winszowałem dawniey W[ci] Panu Natalia Tibi recurrun
et currenti Kolu nowego auspicium teraz zas porzakon
czonych szczęśliwie y wesoło zapustach winszuie na
stępuiącego Sacrobi cinerę cursu życząc abysy z tychże
samych popiołow Phœnice beatior ipse resuscitat ales
nayporządniey exunica nata przynoszący W[ci] Pa-
ciulne na na ozdobę Domu Jego zdrowie y podpore
oyczyzny czego tako intimo corde tak piszącemu
mo[i] estato cultu.

## Do Jmci S. Wacława Rzewuskiego

Nieustaiąco Słabość stałe Jmente ocry nieprzewidzianym
do ciebie często pisać alterę procz publicznych y pry-
watnych zabaw. intimiores domestici amatitudines Tak
Sam Bog niboże niechce uczynić exemni parte beatum
miesrdząc absinthia dulci fortuna nebos abysmy
pamiętali onym lepiey inter adversa y uważali że
w nim est unum verum bonum To mię iednak w nie
ukontentowaniach moich znacznie pocha[i]ta
li y zaleca S. Gawiedzki Tunc sapientes a que laudan
tur ę bo rozumiem że rzetelny człek per simulatio-
nem blanditiarum niechwalitby y mniey niezawodnie
expectacyi ani in todosci Twoiey gdyż nunc tempus
acceptabile applikowac się do uslyszanego co more by z
cum fructu Bożego wielu y całego życia felix sene-
ctę ym thesaurizavit cum exitus pracami pogenemis
Ondami znamienitemi Amore scientiarum & nayber
dzey Timore Dei. Ja zas oyczystkim affectem życze a
by[ł] moim y pięcia Taskowego błogosławieństwem
asparty chcę przewyższyć pares spes deinde tuas do
ceris prudentiey nayspotrzebniejszey statui nostro a przy
nayznaczniey pocztkom oney aplikuyąc Kompanij Taskiey z
powarnej strzelby Strzelanie młodzi od świtania ex ludi
cra Skarbnej a dopiero vilia Contubernia które nayspiesznie
rozpoczną y zeprzą in sermone bądź modicus ore proba
bimo verecundo obrzędzie staraiąc się przyiaźń z Taske
ber naymocniey trzymaiąc honoru cudzego tym ierzch chcesz
wzaiemnie od bliźnich laudari est amicari czego ci ubo
rzy uczciwym błogosławieństwie życzę oraz y przyzrow cu do
brym tak pisząc

## Do Jmci S. Sędziego Braclawskiego

Jako sam z tego rigidus Servator Justitiæ chcąc Jozdemu reddendo
zyscie ze quod debet est tak y poddanym moim tę drogą exemplo mei iuc przykazuie y ostro staram się sine omni scrupulo
Dulgentia że zbo naród ten Zydowski (invecto ex illi innato
sibi astu do zaciągnienia długu tobidem versutijs prentki y
fatwy miec zwykł sposob wroddaniu zas albo niestowny albo
pro tempore wystarczyc niemogący zwłoką narabia pasuią
morok vprzykrzam WCPana wielce abyc z tak liczney tym chen
dem ad herioa z przyrodzenia niesprzyiacielskim y bardzey
mutationes locos et domicilior Subditorum Unionibus me
diis postempić raczył niepociągaiąc ich ad instantiancam
et totalem zaciągnionych długow refusionem ale raczey
ratami debitam narnaczył exolutionem zato powinien
będę nowe WCPo adstrikcyi obligacyą z tą pisze się.

## Do Jw Socieja Hetmana WXLitt

Jako godnemu WCPana Głowna in ore fama tak dquanimitas
in tobie populi brzmiąca pociągamie zatwo do wznieszenia
inrtancyi moiey za nn. Suedkich wręcz tak uważam pre
tensyi Swoich ad amari wyciągac Jurgis Fori ale Jego łaska
wey y sprawiedliwey podaiąc decisyi dawne dzieli za
łatwe do nich vrzędy iznosic potrus tym ognosic potrzebuie
wręcz u WCPana Imdgcia tranquillam totestatem co
ia zadowod prawdziwey y nie odmiennego tu mnie af
ektu WCPana vznaiąc obligowany będę zbstacz in chore
wszelkich in usus WCPana obligacyi z tym wyznaniem
żem iest particulari cultu et distincta veneratione.

## Do Jmci S. Sieniawskiego Hetmana WK.

Nastempuie blizka vroczystosc chwalebnego zmartwyustania, mutuum certamen cudności y pokoiu z wastia, nie
daiąc się in vtroq wyprzedzic ani przezwyciężyc victoria
pro Głowa ritus Sublicznych Xtusa tryumfuiącey win
szuie WCPanu okrzyków życzę nie słowy ale sercem
samym areby in signo Triumfantio vitta authoris
niechybne prechonaurzy fata wzdrowiu i zdrowiu do
sbenatskym longissimum avor et annor Supersedzi
wiem ktremu ktoich wszystkie pomyślności za we
dług vpodobania Jego fidntz Suio vestigalia votis Ja
zad ochrona Nayuyższe moc inquevis WCPana Jesus
offiarując pisze się ex indesinenti cultu.

## Do Jmci S. Szembeka Kanclerza kor.

Do Sublicznym Tryumfuiącey Xtusa okrzykow nie
podaiąc nie ex vocdlieri Svada protym ale wdzięczności
szczerości y estymacyi pełnym sercem życzę WCPanu
areby z powstaiącym Xtusem omnis tibi assurgat ho
nor et cuncti veniant ad lumina Tuae.

## Do Jmci X. Leszczyckiego Biskupa Chełmskiego

Post receptos more ordinario niepamiętnych tak w drukowanych
ialo y w rękopismach dobrach wydawanie presenty Jacem pro
pure patronatus mci presentował WCPanu Gdzieby bra
ta y przykładnym życia zalecanego ze zas duchowne to
benefitium udałsza mu oraz dzie zwłoki Jestiby res

ora moras Upraszam wielu WPana arebys aspirantem
ad mayorem DGloriam animum Sasterska ręka leware et
adiuvig celestialibus initiare raczył zaiste in onerewust-
kiey mocey in usus WPana obligacyi zostawać będę pisząc
się prona mente et cultu.

Do Jmci P. Lesnera Wdy Smoleńskiego

Gdyby mię był podługim et amantibus occhirowaniu
dosyć dzikim przykrey doznał Lektur nuntius tak z akcyzowych
do interminabilem prosperitatem synowca mego Zamy-
słach zabrał uprzątnionego staggianti voto Actu woźl-
nego złożenia naprzewodnie Tydzień zbliżył bym się
był in exoratus do rozsądku chcąc nietylko patrzyć na
ich otrzymania z dobrotliwey łaski zadosc aleby uczy-
nił bym się tak wielkiego z nim dawno w Lnieswie
tnym Jch Domu ufundowanego Strzycia mego Za
zdrowiem ilkie remotior otir upewniam się y na mysl
tym sentiet hipudia pectus przy dorgonnym dufnie
nieniu zesnąć Domkowi memu tot nexibg obowiązaniem
osobliwy wyrazić chcąc respekt poważanie y mnie
y synowca mego do wiecznie nderega Jmci Panowi WC
Pańskiego obligacyi z którą żyć napierd WPańskiemu
abyscie longissimum annor et avorum Dzień przeper-
duwszy pożądanych doczekali poczet życzę zawsze
pare nieb będą zawsze propitia Numina Areby quo
amor tenerrime iunxit seniles ducat ad annos Za
tym w Elyskim respekcie y należytym godności WPańskiego
uszanowaniu pisząc się ad umbras.

Do Jmci P. Krzewuskiego Sby Wyszyńskiego.

Dwojakie cum in numeris vobis należy odemnie WPanu
powinszowanie pieruszę wesołey Alleluia Latopisma
omnia et amena przynoszącego drugie zaiste Deo gratias
Deo Bogu za interminabilem felicitatem zamyślów WP.
którym areby z martwych ustały Klus wszechmocna pobło-
gosławiwszy ręka odrował WPana tanti nexus lon-
gissima perennitate et tanti boni suavissima fos-
tzepienie nieskończonym życzę affectem Gdyby mię od
tykoc mieysca dopomogły bym plaudenti pectore tey
wesołości WPanu na którą y z Baletu exultabit spiritg
intrasui Lumina recti radości. Co ex voto wyrażiwszy y
pisząc się tenerrimo cultu

Do Jmci P. Kybinskiego Marszałka Trybu. K.

Wystawszy iuż potrzebiadar ara Justitia godnk Jmci nie-
mcng maximum WPana każdego prozbie y duplicii proponi sum
którema ja in profundam veneracionem dawne moie odna-
wiam vota y obligacye y lubo zdowodu wiem że cnuty mar-
nato wzgl przyklonym staraniu areby z dobroci Aboray
był zawsze obnoxius omnia et cuncta pisząc by Jch pra-
cuesz Zołnierze nn nn. Litwis ges Litibus Skłodzi brest
tym wrzekszą sprawek swoich podkładaiąc ufność in Se-
nioritate za że WP. zaby wielki generał bellis et pacis
artby conspicuus wiedzący tryb y rygor Zołnierskie
zechcesz spieszącego im do powinności Regimentowych

powrotu

powrotu długim ex stadio foro zamowaę przetrzymanie
ale łaskawey y pożądana uczyniwszy sprawek dzięki
Jego Stanisław Kiedrzyc expediowaę będzie z aktami
y zakłotemi tako przez unienie WKP. tak spei n. dubius
nowe uz z aktami obligacye z niemi pisreć ad umbras

Do Jśnc. tkliego Kanclerza Koronę

Że sprawa Pn. Zołnierska z naszemych dobrze WPanu
idzie nasza a takież militarib. do Jorenvch Lites Kuba-
tiz na tamtym mieyscu do prędkiego uspokoienia auxiliara
pomina życie im felicem eventum którym tym bydź ob-
tabilior et gratior że partykularney rzeczy WKP. bo nam po-
mocy zwłaszcza że nie dosprawa ale do powinnaci Regen-
towych y spiczrnego ad Officia Sua powrotu drogę przed
sobą maią zakłotemi tako usilną w nocy prozbę tak spei
n. Dubig iestem że in stancya moie Lasrdzyus valido
Laskiel y klusternej pomocy swoiey auxilio oktom ekera-
to prosząc pisreć wcześniey in usus WKP. obliga-
cyi wyznaią zemcest partykularis cultu et veneratione.

Do JW Jśnc. Sieniawskiego St. W. K.

Na przeszłorocznim pod Lwowem obozowaniu absente ko-
biti primo poradzony tamże WPana bytność tenta była do
Woyskowych Funkcyi. Studia et ambitus a opposicyi Woy
ska cukrzeniu biego Zadna do Radomskiey Komissyi na
derogatasię kurencya do ktorey musiałem votis non expo
scentibus ullis Jaryi JP. Lubomirska wielę y pana mego
Spiczny wprzod JP. Lubomirski do odebrania Informacyi
y uchwalenia wszelkich WPana rozkazow Syn zas moy na
przyszły da Bog trybunał ieżeli mu zdrowie pozwoli z tobo
gdzie ochotnie y nienaruszenie Jego Jaśnie WPana
a Ja nazawsze moi ten honor Zemcest in veterato cultu.

Do Jśnc. Orzi Biskupa Kijowskiego.

Jakie pierwsza tak y powtorna WKP. propozycya a litigio so
foro do Kyiauskiey ugody prowadząca nietylko mnie non
afficit ale owszem wszystkim żalu moim y krzywdzie nie ce
dzey wszystkim głosney przynosi peculiare levamen Jur
to potrzebuie violentos znosić prędzej ze szczegulną dysze-
cya actus Sienuey cum funere est cadę bythże dobr Sawo-
łockich naiazd gdzie futura grabiedzieniu et amicitiæ dru-
ga wiadomya popełniona przez gwałtowne Sapiehow że
brania precinkto własney y leszczyc nieosobliwey kompla-
nacyi a rzeka własna JP. Obozneg. k. podpisaney przez
ciekawa inwazyą wyzłabiana prawem tak dawnym y
świeżym ludzi moich z Sawołoczy expulsya iest mi do-
brze samemu WKP. wiadoma Jednakże spodziewaiąc zawsze
dominowa kombinacyą Jurysdyczney in terminon y kla
timon nie odbiegam amica media byleby nas y miejsce ad
perficiendum et determinandum locum negotium w tym
tu kraiu in vicino Samego WKP. mogło być nie dalekie

nazna-
czone

narnaerone Jur raz w Dentra zestanych ludzi tako Gmch. Zo-
rulinskiego y innych zabarnia cych wsiam etrzidam inodzeb
nem ex Lithplici bytho apertoche Poddanstwo Sawostockiego
sur Domino et Hospebori Luo przybytnego byta cy nicoha
y shen notowaka Arabym Jonbotna Zrkuby yeya z wem fi
calya dawnieyszey abrazuyszey siastoni in dupto wy-
bszey niezdamiesz byt potrebno chyba ad necendas mow
albo zeby sie via Juris podobata bsoro mumiem ze bez
reinduksyi. et expreso panarum rigore niebey dwie zel
Co podawszy exactissimo Wch. Judicio pisz sie cum prosp
Do custu.

Do Gmch. karcreskiey kaszbett Halickiey

W takim umnie iest bacuntu niemieraca nigdy wiel-
kiego WBani Kodrica pamiet ze y niezawstany pragne
zawsze wszelka ochote moie do Kodzey WBani sposobic przy-
sługi a tym bardziey kiedy tak Slusna WBani wiem pre-
tensya iednym ze z nami sprawiedliwosci spoicha ogni-
wem spotnemi powinna byt windykowana sprawami
y lubo niewatpie ze Gch. Woa Wolynski y inni Zacni
Dopomoga WBani kollizyi wtey krzywdzie Slusznego
toda przecisz y Ja do Zlurenia Jey usilna przytoze
apliczaya z ktora pisz sie przy natercytym doznawaniu.

Do Gmch Kupnieskiego Biskupa Luckt

Litera WBana pretensye wlasne wyrazaiaca niemo-
zemi byt gratis et molesta owszem mila et voce Pastorii
uszelka ochote wrbudzaiaca y ereli kodemu z Sasiadow wy-
danie Poddanych z wlasnego za moich Potrzeby wesztych sie
iest umnie trudno sie wina Constientiam et legum observan-
tiam zachodzace dopiero WBanu wszelka winyne Jabypak-
cya plusgm religiosum Jo bytho podaie examini et bene-
rikedini WBana ze czterech tylt mienszanos sie od
kilkudat w tarzowicy siadtych z ktorych eden ad unicam
Kordzysam przystompit ta iest do Pasterskiey WBana la
skt dzytika y prozba Acbym Jch circa Jura et priuilegia Mia
stu Lwowsku Zorzynowi nadane eundi et redeundi habere
zostawsie racyi sie kiedy ocsi sie experegrino dolo zaszedt
tych zas trzech zaszdrzatych dawno y nie wiosce mocy
pertanowionych ereli Zaskt WBana niebydzie ktora bsie
watem ab antecedanie Jego dobrodzieia in pacifica Posses-
sione zostawowanych nie tedy zbraniat ebradyyi Acbym
dat dowod ze mi iest w Lupe et magnificum zachowa
nie naruszenie Jura Bonae vicinitatis et amicitiae z tym
wyznaniem zem iest unus fundo custu.

Do Gmch. Buttera Sty Prop[illegible]nskiego

Zbepue in numerio WBana vbtis z wszelka in usus Jego
obligowya ze expeculiari humnie affecta ratyszemu ku-
pno dobr Lwowich propenere et spondie partykularnicy nad
innych ktore ia tym chetniey ale serere in solo Domku mego
nativo podaiacego radbym amplecti gdybym nie uszedt by
dawney w kontrakt opewne Dobra Dsp. Starzeiowskim
skim nexus ten daiego miedzy nami Slowa niemoczne dy-
spensowac ani Jasc sam teschowac na inne Dobra kaka
szra in responsonte cramena Uprasiam przeciesz Unize

nie

nie abyśmi chcieli przez pozew ruyn przystać prawdziwey intraty ex Statu moderno Dominiyk pochodzącey Summaryusz z ktorego bym się mogł zmiarkować ieżeli będę sufficens do puncktualney y nie odwłoczney W.K.M. Satysfakcyi chcąc ex voto W.K.M. rozbiór ten mieć sposobnieyszą y expedytą do posługi W.K.M. drogę storzy iako mogło ashi praghe tak pisze się.

Do J.M.P. Skuszczyńskiego Pisarza Ziemi Lubel.

Odbieram uprzeymie daney W.M. przez J.M.P. Chemskiego podiekowanie że mię do nabycia obszernych dworcu in Viridario Domu mego natywo znaczonych z innym proponere raczył y ochotnym podaiącey sie rad z pasci obiaśnił rem Dnaki z P. Chazinkiem wszedł w kontrakt o dobra pewne nie mogę non respondenta crumena starać się o nie niebędąc uprzed uwolniony a vinculo danego słowa uprzatam tym czasem W.K.M. nie bardzo przystoi prawdziwey intraty klucza Dominyckiego Summaryusz a ja z mikrokowatey Fortunki mocy skarbem starać się bym iuxta Statum Dominium mogł opomienuty klucz Dominycki tuż zgodnie się z tego sprawkiem moie między ktoremi naypardziey mię dotknęła znaczna tuy wdz z gwałtownego Sawoiery zaiazdu przez J.P. obozney konfederacyi z tym vesterem y novellam pochodzącą darkawcy W.K.M. y tego mu Justytian petenti pomocney oddaie protekcyi zalbore nie tylko exvesteri voto ale z samego obligu wszelką in usus et fructus W.K.M. Applikacyi Zapisuie obligacyą z uznaniem zemi vesteri cultu.

Do Xięni Konwentu Lwowskiego S. Benedykta

Zaniechanie wszelkich dłuzkow moich ieden tylko umrzeć sposob albo skrotko ugnaszać cierpliwość albo opoczekania albo Ciscicie należytą każdemu satysfakcyą sposobu tego zaczętem tak wiele razy prywatney prozbie do łaski W.K.M. zawsze chwalebnym y pamiętnym antecessorek dworcu zawsze wrodne nie obchodząc sądy czas iakie powolić było tak do pomiarkowania się z Bratem moim y z Synowcami rzuno dobrego się zaczęcia naturalnemi zabiegi y pokarkowania nietylko siostrom naszym od J.P. Oyca naszego pozostałey Summy ale też reszcie zostaiącey kwoty Prawdziwey uiścienie W.K.M. ex przez te relacyą, ktorąsz z przesłanym Domem uczyniony iako też y prawdziwą godność ieżeli otrzymamy abym do zadnego nie polubiąc Stronnych z dobre y łaskawych do uskonania sey rozkazow Prawa zaczęte zabawienie papierow y kwitow przez zdrzenie kommunikowac P. Bozemu łaskawemu mi. Ja lubo do mnie iednego ten ciężar nie należy starać się przecz bym się z oryginalney Summy z kwitow y zapisow pokazanej uiścienie mogł W.K.M. ktorey wszelka pokoy zawsze spodziewał schodzi się przynależytym uznawaniu.

Do J.M.P. Potockiego Starosty Lit.

Stupszna, dobrego ducha sinprospera Sorte J.P. Tomaszewskiego Pelpum virtutibus y nabożnego kompassya powagnela nie dobrze niesienia za swym instancyą do Tutelare Subs. duc J.M.P. Sty Bekskiego ktoremu że y W.K.M. dobrze y wiernie w Spreswatnym Domu zastuzonemu bydzie prospitum ad voto numen zabo nie wątpię tak z Ex Vulcaide Spei Anchoram in profundum łaski W.K.M. est nondubius szczęścia dalszego przypomocney iego interpozycyi o ktora z nim y za nim prozac dnienie W.K.M. pisze się in affectu tenerrimo.

Do

## Do Jo.mc S. Sty Belskiego.

Jako nieporownany Jmć S. Stanisława rosiędek tak nieodrodny od wielkiego rodzicow wlana dziecinek kożdemu cest urodzonej dobroci dotrzymiaiący osobliwie zednak tych ktorym Dawniey virtutis et dignitatis premiu[m] zaleciła Bonowi wielce pomagaiący zlecaz inuidia fati oddaliła Jo. Tomaszewskiego de municipalibus zdrowego ab officio do posp[ol]ar[st]wa podwiecznim Jmieniu wlana wiecznie dotąd zaprzedawanego takie dostawszy ney żeby gego improspera to dzieo poczęcza kompassyi tak y mnie obligą i do wzbudzenia dostnej zdania ad tutelare Patrocinium wlana prozby abych dobrych gego i immemor zostawszy osobliwey drogdy respektowey mże duiatcyi vacuy za co vm dożgonnie vslugę za wszystko in vbus Wlpa Obsł zaprzysiąc vzyznaie rem est particulari voto et arthu.

## Do Xże Prymas do Jo. Hetmana WK

Odebrałem przez rąc Jmć Stolnika list Wlana mi[ł]emi antiquioris kus mnie benevolentiae expressyami napełniony na ktory ze sam vlhonorabilia moia niedpisuie abym mogł lepiey videre et plenius w Charakterze vwam cogitatione et expressione imaginem spectrowanego w duszey moiey serca mego smeprzesłam Wlana przecież choc cudza zastępuiąc ce prała w tey mihi caro tibi nolo vbor obsequio zapowinowanie duiąc cum abundantia vtor dupluie ibicie Wlana przyimuiąc one w tey wierze ktorey zawsze ab[so]lutissimam fidem profitebor dostawałem mieć ktiri et animo et calamo Jo. Wlce wzaiemnie tey wesołości Jmć vitd nostro de morte triumfat winszuiąc Wlance życzę abys będąc Herosem sanguis y wielkiego in matrialibus Bycia Obcego Cnot y Dzieł imitatio et cuetor Dziatarnych zas godności y pięknych Boga et Boga zastęg Dux bellis clarq[ue] mogł wbokrayporkich życzy wiek zdrowy y szczęśliwie Styrcce Alleluia znaidz zawsze te V. Canticu prosperitate omine ad Ecclesiam y nazgromienie nieprzyiaciel wiary y Oyczyzny naszey ieżeli przeciwko nam insurgent vt cadant et confundent przy łasce P. Boga Obrońcy ktorego tey wdc zelo zestankiby on sam dopomoże Jako iuż zaczynaią z niższego tonu y demissiori niż z tarke voce bosui bo wszystkom ok zawdzięczał naten klawisz p declivium krawędzi przyszło iż animovitas przez radnego Stanowego pochopu do niesłychanego w mieyscu cum detrectanda Zakonu przez punkta honoru potrzebuią zgładzenia honestam Sanctu Wlce in Canonicis konferencya w Brzesnie zakonczona ktora mieli stanowisko nasi z dobrego Angielskiem głowe Solide et mistycznymi rackami convictus że in iis quid ad rempublicam niemore nic extra publicam Statui, iuż powiedle na dyspozycyą do Rzymu aczby tak tempo dać vita zwłoczą Expedycyą przygotowaniaś nietylko od legales ale[c]h ad almatas rationes bo przez tego ze Wlasne mamy przeszkody y do monkwy y specialiter ad conciliatores przeciwko nam in[n]ovatis potencyi takiey de prudentia cogitare in pace de Reste o wprawiony ieżeli Dishnctissimo affecte

## Respons Natenże List

Soutolny list Wlce x[ię]dz directum z Lublina cursum ale per Lwowiu z Lwowiey Poczty circuitum znakrzytym odbiorem uszanowaniem y tubo obudwoch contenta hmplexim odtroczynney Idski Wlce. napełnione documentis powinnie mię powinny byty do ingtrzego nabie respondowe Wlce zabiedzenie przed Wlce mieniu inżenue że nieldatom wielkim y nieporownanych Wlce. in publicum myśl Jestimo a pono impertinno przerywac calamo adpiecz tichym y miastem mdm zdaniem, potrzebuie soli supbradere Lutkem Dales sam Wlce oczywisty prawy dwiey nortam complendo quie tem zastempuiąc dowod dlatego wspaniała instancya pryw[ac]ie potencyi a Lat Duchich zamachy zatrzymał Chwalebnie y polka zat bespiecznie że in te uno recumbit romanitro Jeretiby zas in ictiva fati przyszł dotego miał Arcby uciszona nasza burza Arbitrio chciała tumescere ventis na rozbicie iey choc labori opus et Arthe Arcby ab znay dusza zwłoka circa validos niętylko spectatos rationum con

Lucty

Stanisz zbywa y zbicia proterwas tychże pretensiones Sołeckiej ze wszelką
Vltronności do sprawiedliwego na przyszłym do Boga boyme oświatczenia
się applikuyę nad którą y Senatus Consilium choćby numerose bra-
tore et Consule zgromadzone było wrzecz by postempic z porwolic
sobą niemogłe chyba relative do uzyskania Rzpltey stanowi wi-
dząc że ab omnibus ius interest quod in rem omnium est ale
dayżmy to że tuboby y Sejm napryerzona y zuchwałe rekurencyą
ekstorquentibus bartuiey iak y sadzitby mianowicie exoticis był złożony
wpopredzaiącym liczym Senatorum czasie nieroumieniem areby
w tak głowney y zdawney sprawie dissentantes partium Rzpltey
ties Rzpltey y Sołecczyi Catholickich studia in contrahia
scisso mogły by być od strun samychże interessowanych po-
miarkowane y zupełnie z dostateczną tego drone ukonta-
towaniem ile bez iawnych a sprawie żadnych naruszenia
traktatu Olivskiego dowodow. Salerato zatym y tam ab Alijs
podnosz et arduo hegetis expectare iudicium a nie nam tak
zrawa nasz empowk ale raczey do gwarrantow uczynie rekurs are-
by wey zdrawszy penitus y zwaryuszy materią habitat clausi oni
sami uznali y pomiarkowali iusto moderamine litera Strona Equore se-
se hek Judice nasz dłuższego potrzeba czasu a nie tak Stanu publicznego y wy-
muszonego złożenia Sejmu na który by delegati oratores et Sobrestri
salato od Ksiąz. Francuskiego mogli zachodzić bez których medyacyi nie
stanie areby controvertentes Partes przyść mogły ad portum pacis amicum
Gdybym rozumiał by wtenczas przyszły kondunkturach pono necessa
rium o większey adquisitio Solemnia bellis pomyślnie skończonej
atym czasie wszelkim postrachom nieustraszone na dyspor y obro-
ny swoią pokazać serce przykładem pewnego Monarchy z tym
się zawsze oświadczającego Romanis nolle se bella facessere
sed si facesserek Lupercis se vim ac voluntatem resistendi Ktory po
tichy baldzo y miałki sentyment vastępuie W.K.M. podanym
Judicio Samże dawney jego Tasce y protekcyi oddaie.

Do Jmci Pana Szpilewskiego Miecznika Nowogrodzkiego

Znaiąc się być zadłużonym pakietu listow W.Pana choćbym mi się był
uiścił petitum zostawałby przecież we mnie cały y zupełny bak-
zyty ey wdzięczności y powinowania obowiązek za stateczny y nie
domienny etiam sedo mutata W.M. affekt którego za przykład gra
titudinis śmiele bo prawdziwie przytaczam mogę być tuboru zwalić na
W.M. moles agminata curarum mnie. Dnak to rarum dlyo od Boga
donum że niebyłko procrastinata ale et subita łatwo expedire moc
ja tu z tego stuchego kraiu a Tuba Pana od tego tego nie mam co do-
nieść W.M. to tylko dodaię Zem

Do Jmci Vice Marszałka Trybunalskiego

Jak prędko zasiądzie W.M. ad aram Justitiae tak zaraz gremio pleno
obchodzić sprawy żołnierskie ich ad tutelare W.M. Bellicae Salis or-
tibus znakomitego subsidium y tuboni uz nieraz przykry ciężar przy
szło za niemi W.M. ze mną nabyć uwilitati trudno się wymowić Upra
szam unirzenie W.M. areby sprawę Ks. N. N. pronierarcia Equitatem
et favorabilior z dobrotliwey chęci będzie raczył w prześwietnym W.M. Senatu
Judicio Jako on in onere wrzetney usługi za in honore uznanej
Pieki zostawać będzie zawsze ku in vivum obligacyą.

Do Jmci Pana Sługockiego Deputata.

Sprawa Jmci Pana nie na Skarbowey bardziey piz na mocy fundusz
się zostawiey Siuka wprzeswietnym Ordinis Auxiliares in sua sorte
Deos przytłego y niebezpiecznego a Litewskiego uspokoienia które
mu z dawna W.M. przez urodzenia do sprawiedliwości Ojczyzny y zaniedbać
bato in usus całego Rycerstwa posługę będzie zatamtym mey
sce propitius zadzie niewątpię po Jasne W.M. tak iuż in Cad. Spo
sobie z dawnego zwyczaiu y zakynam Łaycy obligacyą pisząc się in de-
vinenti cultu.

Do Jmci X. Biskupa Łuckiego.

Niemogąc tego respektu cum iustitia złożonego obrymać munere

W.M.

Stanisz zbywa y zbicia proterwas tychże pretensiones Sołeckiej ze wszelką Vltronności do sprawiedliwego na przyszłym do Boga boyme oświatczenia się applikuyę nad którą y Senatus Consilium choćby numerose bratore et Consule zgromadzone było wrzecz by postempic z porwolic sobą niemogłe chyba relative do uzyskania Rzpltey stanowi widząc że ab omnibus ius interest quod in rem omnium est ale daymy to że tuboby y Sejm napryerzona y zuchwałe rekurencyą ekstorquentibus bartuiey iak y sadzitby mianowicie exoticis był złożony wpopredzaiącym liczym Senatorum czasie nieroumieniem areby w tak głowney y zdawney sprawie dissentantes partium Rzpltey ties Rzpltey y Sołecczyi Catholickich studia in contrahia scisso mogły by być od strun samychże interessowanych pomiarkowane y zupełnie z dostateczną tego drone ukontentowaniem ile bez iawnych a sprawie żadnych naruszenia traktatu Olivskiego dowodow. Salerato zatym y tam ab Alijs podnosz et arduo hegetis expectare iudicium a nie nam tak zrawa nasz empowk ale raczey do gwarrantow uczynie rekurs areby wey zdrawszy penitus y zwaryuszy materią habitat clausi oni sami uznali y pomiarkowali iusto moderamine litera Strona Equore se-se hek Judice nasz dłuższego potrzeba czasu a nie tak Stanu publicznego y wymuszonego złożenia Sejmu na który by delegati oratores et Sobrestri salato od Ksiąz. Francuskiego mogli zachodzić bez których medyacyi nie stanie areby controvertentes Partes przyść mogły ad portum pacis amicum Gdybym rozumiał by wtenczas przyszły kondunkturach pono necessarium o większey adquisitio Solemnia bellis pomyślnie skończonej atym czasie wszelkim postrachom nieustraszone na dyspor y obronę swoią pokazać serce przykładem pewnego Monarchy z tym się zawsze oświadczającego Romanis nolle se bella facessere sed si facesserek Lupercis se vim ac voluntatem resistendi Ktory potichy baldzo y miałki sentyment vastępuie W.K.M. podanym Judicio Samże dawney jego Tasce y protekcyi oddaie.

Do Jmci Pana Szpilewskiego Miecznika Nowogrodzkiego

Znaiąc się być zadłużonym pakietu listow W.Pana choćbym mi się był uiścił petitum zostawałby przecież we mnie cały y zupełny bakzyty ey wdzięczności y powinowania obowiązek za stateczny y nie domienny etiam sedo mutata W.M. affekt którego za przykład gratitudinis śmiele bo prawdziwie przytaczam mogę być tuboru zwalić na W.M. moles agminata curarum mnie. Dnak to rarum dlyo od Boga donum że niebyłko procrastinata ale et subita łatwo expedire mocz ja tu z tego stuchego kraiu a Tuba Pana od tego tego nie mam co donieść W.M. to tylko dodaię Zem

Do Jmci Vice Marszałka Trybunalskiego

Jak prędko zasiądzie W.M. ad aram Justitiae tak zaraz gremio pleno obchodzić sprawy żołnierskie ich ad tutelare W.M. Bellicae Salis ortibus znakomitego subsidium y tuboni uz nieraz przykry ciężar przy szło za niemi W.M. ze mną nabyć uwilitati trudno się wymowić Uprasz am unirzenie W.M. areby sprawę Ks. N. N. pronierarcia Equitatem et favorabilior z dobrotliwey chęci będzie raczył w prześwietnym W.M. Senatu Judicio Jako on in onere wrzetney usługi za in honore uznanej Pieki zostawać będzie zawsze ku in vivum obligacyą.

Do Jmci Pana Sługockiego Deputata.

Sprawa Jmci Pana nie na Skarbowey bardziey piz na mocy fundusz się zostawiey Siuka wprzeswietnym Ordinis Auxiliares in sua sorte Deos przytłego y niebezpiecznego a Litewskiego uspokoienia które mu z dawna W.M. przez urodzenia do sprawiedliwości Ojczyzny y zaniedbać bato in usus całego Rycerstwa posługę będzie zatamtym mey sce propitius zadzie niewątpię po Jasne W.M. tak iuż in Cad. Spo sobie z dawnego zwyczaiu y zakynam Łaycy obligacyą pisząc się in devinenti cultu.

Do Jmci X. Biskupa Łuckiego.

Niemogąc tego respektu cum iustitia złożonego obrymać munere

W.M.

W.P. Dworego od dwoch ex Pasterzow doznawałem in tranquillo kawał kow moich zostaiąc possessione niezbranzam ad Litc remota trzech poddanych od lat kilkunastu uzytych przytarac wydac oraz pi- szę cum profundissimo veneratione

## Do Gmci. Hetmana W. K.

Tak stade że W.P. mam exactam notitiam dawnieyszych dyspozycyi z ktorych trzy chorągwie pułku mego lekkiego na pogranicznie pra ce ad ordynowane y tam innych rastempuią gliedem sed na stre- zelna zostałasie przymnie te ze bym mogł oddac Alienis usibq excusi as propriis przypotrzebnicy chyba iż commune bonum W- studze lubsib Judicat W.P. ktorego tum inveterato cultu pisze

## Do Deputata.

Winszuie sobie że podten sam czas dostał się w Godne ręce Director Pipu sobie drogę bezdematorunacy podtroty y moc tam ze sprawki strzeka woł wego przystępu do tey Jasli y Jasli W.P. Vsta moc nietak respektu oppolitego pragna sub racicy domcy tylko sprawiedliwości y exekucyi Dlatego duuno w Trybu nale zaszłych ażeby nie na uszczerbek senseuh Acta Decr. et Sen cita Swiętszego y Dawnieyszego Prawa Zato nontimmoriturc obsequio oddawany będę pisząc się.

## Do JO Xcia Prymasa

Skłoniem dzieli w tak ruchwałym Potencyi abatolicich odpowiedziałk y potrzebach odnowiona posługi mi ecnia JP. Orlika korrespondencya może być Rzpltey pomocna y pory trzeba Longian list jego in originali iżeby nie zaszkodził in vtio fatorum cara im pisany Zdaryż się XM Vasto Judicio ex celsey mente decorum przychylne exulis serce y bezdroż raczy ex Thesauris sapientid Lubo zapomodz małoc zdania mego że zeli iest potrzebne utrzymowanie datrzey z nim korrespon dencyi do rat quo contextu verborum et rdeuenum miałbym terazniejszy ktoryc Respons. Zadnie przeszkodzić nie mogło by anteriorib. desiderijs dopiero ne odtrywaią w Skłonnym y przywałym narodzie podobnych Encelladus Zemu ktory exuuias Rzpltey zmocniony y chlebem iey wykurzony teraz przeciw ko niey iniquas flammas in iras skrzydłpięć na ze nako rde oney Zawołanie z nayduższe Jatwo należeń Briareus do re umiego a nam pomocnego Sąsiedzkich Państw tranquillitati et modestiae nostrae przyszły do zamieszania Łaze przytym excerpt listu JP. Lawiszkiego circa eos tey wieści addaiąc ot zeli non extat certior oney z kądinąd notitia Umnie zatta naypewney sza uniwersis et singulis dobrze wiadoma Zem ieszty y prazne bycprofundo cultu.

## Do JP. Stolnika Rzeczyckiego

Kordc Litera W.P. velut Lignaculum w Sercu moim ieszt stałe czego lubmnie affektu gęsd. y lubon raz tylko natak wiele li stow odezwać się W.P. niechciałe existentia w nowiny loco Expedy cyi y Zdaiu W.P. calamo vacuo przemywać Vpewniam te znak requod dederis pcnnd y punktualności wpaley tylko jemu respondzić supplebit pecty amicid List nie przy trzeba pisząc się.

## Do Gmci. Łowczego Kaliskiego

Tak mi wdzięczny exhibitanti loco charakter y chęci W.P. iak by n prytomnego ad latus odkładał ktorego Lubery Stałeczny lubmnie reprezentuia affekt by dowracalney przypodrzucowaniu pocia gania zyczliwości Wiesc o pontrakcie y Jo towarzyszach Zgnuch liwych Potencyi Vipere a limine nostro eduabe osobliwsza tym razu y ubzem samym nieprzyiemnieyszą ze contra nos et Brutus quidem w Bogu nadzieia że lubo nas porywcre ze zamachy mogą invadere przecież non opprimere zdobę dzieże przy dostatecznej Rzpltey circa vestrum fidei zelum wszystkich zgodne narodowej chęci y pokoiu vim vi repellere ażeby z tey opieki Rzeczy Nieśmiertelney wyzwolodzić est Deus

in

in nobis ktory innocenti asistere causa bene mitoxiure
rauryt W[ielm]e uprazam iercliby impet ten aniestrzyc
nie chiał dabrego uwiadomienia Ludco n[ostro] deservebeere
capto zaw obligowany bede wrupetnym affectu
W Sotochiego Wdy Kijowskiego do JP. Rzewu
skiego Wdy Podlaskiego
Nim przyide ad negotium ex necessitate bene officium exciri-
tate obdanca wielnego W[ielmo]ść demnie ukłonie y obserwanyi
ardem przytomnie ut antecessorum namiencial rdamus W[ielmo]ść
desiderium pacis et quietis w sąsiedztwie ktore mi wszędzie iest
mile y nietycze nigdzie widzieć dirritationem ale Cabrucy ad
pondus et rationem gruntowneyszey przyiazni tak y beraz
tos samo poraiam ze pewnym medzy rzką a duem J[ego] mci
Kanclerzem W[ielkim] L[itewskim] kontraktem cessis pro sorte mei wies Ko-
libanie stykaiącasy z gruntami wnitrymanowicz w Sosnowym
W[ielmo]ść Zostaiącey a Dudrichwie JP. krakowskiego tumes[tum] nie[stem]
tentricis ze administrator W[ielmo]ść proprij fundi Janica fran
cedit modum et moderationem appetitu alieni kiedy w grun-
ta Zabi y lasy do Kolibian ab antiquo należące wdzierać indé-
bite militis, falcem in alienam messem. Upraszam tedy
wiecie W[ielmo]ść abys do Nowszego zachodzących differencyi
uspokoienia przystompic raczył abyby distincti et certi limi
tes inmobiles tremitur retineant amicicias et vicinias nostro
Alubo 4 protestacie za ad gradum Juris iż iednak ich nieza
czyć byłko ad malitiam domowego sine uszczo Jeri w Grandach
pomiarkowaniana byle w zakonna W[ielmo]ść do bey skuszo
ści y sprawiedliwości accedat Zatwor konczę zatym od
crdzon zacnot boiest a ulbu godności W[ielmo]ść y bendam Jn
feres meduim tenens ze ich tum mediis zachowania
y utrzymania przyiazni Jego adequatis proponowany
za adzanie cum aspha et Jmego Arazym totum est
stendo veneration W[ielmo]ść tako totum debeo Aniber sinacrey
teraz non comprimo bytko cum antiquipima et Constanti
veneratione Zostaią

Resp ons

List W[ielmo]ść Ludzkosciu nieporownana y szczerchetnym
ultrazm expetis posit napełniony affektem nie tylko do ubyskie-
nia wyrazonych ex equitate pretenuyi z klaydnie mi go
towego ale ten exoteri et religiona Stres wietnego Domu
veneratione tudzież peculiari ku osobie W[ielmo]ść inclinatio
ne nayn nieyszey bez zawołania przysługi pragnącego.
Roku przeszłego pisałem do dozorcy tamecznego non
ad Speciem ad ad specimen skrzetby potwarcia Appli-
kacyi ze iura Vicinia nieche mi in offendiculum a
mitiem ale zawsze ad Sordium minar dzieney Sąsiedzkiey
przyiazni y poufałey konteligencyi dbaiące Jeżeliby.
Zaś wyrazone napełnienie niejestrymałego ikszcze kon
tra cancellos dawnego zwyczaiu podstorny daie mu Ordy
nans abyby gruntow wsi Kolibian żadnym sposobem ut-
ra usum veterem nie przywłaszczał ale tylko ad antiquig
et Lubficu mea propinquig dogbadał y przestrzegał Do-
niesc JP. krakowskiemu niedomoszkam abyby nie dziwiczaus
tumidas pacati equoris undas przyiaciełka zaszły to prze
zestanych kommissarzow uspokoic lite remota kombi
nacya. Upraszam przytym W[ielmo]ść si quis predibus locus
abyby nadto pustynia y nowemi osiedlinami miał wzgląd
y respekt. Zdrowiu zaś od trzeciey y nieznaiedbaney in
quovis usus W[ielmo]ść Applikacyi mocy cod voto koncze z
tym wyrazaniem Zemi est nom immoriturо obse-
quio.

Do tego etz

kiedy wszystkie sposoby tak listownych prob moich iakoteż
y exstakcyi przyiacioł z ktorych niemogły wypewnadowan
WCzana Catysfakcyi woddanow Soldanyla moich stumem
w Dobra jego Idących reselwowałem sie exnunc ruhac na
Lądy Ziemskie kamienieckie y tam poprzysiąc proprietaten
onyer Co przymuszonym przez nieodpłacenia WCzana pocren
wyraziwszy Zostaie veteriest profundo cultu

Respons

Nie spodziewałem sie Abieby dawna moia prosiby ani
virtutem WCzana extymacya znienacz uszonym nigdy by
zasni Jego Zachowaniem a przytym wiadomia rzetelnosc
za nayspierwszą WCzana inszuacya do uszczelney zgody
sci skłonna miała aurem movere litem Zostawcza przy
niedowtornym do dozorcow moich Ordynansie prze
rzec WCzana Sługi do Lubomla zestanego przedrokiem tu
towie et non ad specjem wydanych Do przysięgi modicum
nawet Civem niebdwarzyłym sie poczagdz nigdy Radzieroz
przymowadzac doney WCzna Zaluzed Reciptey podawaiąc
fundata fide piastuiącego byłoby y mnie samemu in gloriam
y porządek WCzn indertosdem Niemiela y niemaia żadne
go Nieiprzeciwienia moi adtentandi iuramdnti zlecenia
tak tylko wyraźno wolo Obro przyiazni WCzana Zlabo rowney
nieboznacz Zachowac sie ucza omnen iustitiam należytey
onemu Stysfakcyi Wyiednanie Commissyi nietak mobi
iudicati idhc sensibilis damni wpierwszey ummie pamięc
tyle krol Jmc Zbliżyć sie ad patrios Limites Od którego
żadne zagranicznes sie lege volente nieruszały wychodzic
expedycye Ten tedy moy żal niż spodziewanego WCzna
affektu pochodzący in simil samego WCzn Z tego wzgl spodzie
wam sie lepszego względu y dyskrecyi a przyszłym miey rowne
go affektu iakli wewnętrzne ichciałes Zabrać z wszelk godno
ści Liwocey obserwancyey Zktora y teraz pisze

kopia Listu JP Marszałka W Koronę za Seymiku
Pod Seymikie.

Potrzebaiąc pomnieyszych w pierwszy Seym teraźnieyszy
Ordynacyi zamieszanie obszerne wiadomości o prze
szłych affectach publicznych Do tych Seymikowania
Jam Jeszcze Jadrzeymy dzienniki wszystkich Seymikow na
ktorych wyprzezonych z obu stron y zapatrzonych Sekretach y
Instrukcyach przeczytawszy Obaczyłem Jdowiadomie w Seymi
kach tych nie patrzono głowne tego stanu ale raczey na
dawne Kleynoty Od Jagiełły Kazimierza Kazimierzowi
Jakie to z pomiędzy wspolnego pozwolenia y wszech
wyższego Dzięki nieustanie Jaśnie mogą Dnieprzyiaciel
pokoy y wypłacony Jako tedy Dzienniki te Seymikowe
Jako y Instrukcye Seymikowe Jeszcze Jadrzey nie
Jestem Jeszcze Jadrzey nie Jestem Jeszcze Jadrzey
Jestem Jeszcze Jadrzey nie Jestem Jeszcze Jadrzey

List Jmci Xdza Krzysztofa de Beaumont Abrzybiskupa Parzyskiego pisany Jmieniem wszytkich Biskupow Francuzkich / ktoryh iest 120 / Dnia 10 Grudnia 1773 Roku do Oyca S. Klemensa XIV z Zakonu Franciszkanskiego z obostronnie wydanego Breve kassuiącego Zakon Soc: Jesu.

Dei operatus est Petro in apostolatum circumcisionis operatus est et Mihi inter Gentes... in faucem ei restiti, quia reprehensibilis erat. S. Paulus Apostol Ep: ad Galat: Cap. 2. Versu 11.

Wielkie rzeczy w ktore Wasza Swietobliwosci powage swa wkładasz, byla mi na przeszkodzie Jem niezarazem, iak na Syna przybrałe Waszey Swietobliwosci odpisywat Jeden albowiem z liczby tych ktory we wszytkich rzeczach prosty swe drogi trzymaią a nazadne strone nigdy nachylic nie zwykli.

Nim Wasza Swietobliwosc przysłałes mi swoie Breve kassuiące Zakon Soc Jesu szczesny o Jego Zamysłach uiscielo to przez Boleść Krolewski z Pelisetary Stanu do nas przysłany z o myslach Waszey Swietobliwosci nam oznaymuiący, iako zaraz w tenczas zaraz Zdanie tatego kosciola Francuzkiego slawnym iest memu Monarsze tak rownie mogłbym zaraz waszey Swietobliwosci odpisac o tym Zdaniu wyemiuiąc. Z tym wszytkim po odebranym Breve chcąc wam wiecej nadac Ktos Zdawy widzialnej kosciola Pc iako tego kosciola tym potencyi ten z ciała za myśli waszey Swietobliwosci przełożyc Duchowienstwu naszemu Francuzkiemu abym dosiadczył czy iestze bywa w tym Zdaniu z iakim do waszey przed Monarche tego Czuiadczyłbym Mezowatszy wiec na pomoc Boza w tey tak krudney y delikatney rzeczy popisnym od nas wszytkich czytaniu y rostrzasnieniu przysłanego Breve postrzegłem ze całe nasze Duchowienstwo w danym skutku nieodmienne y nieporuszone bywa przedsiewzięciu y żadney zgoła naymnieyszey nadziei niemasz aby to Breve znoszące Zakon Soc Jesu miało być u nas kiedy przyięte; iak przeciwne samym nawet wolnosciom Gallikanskim y porządkom kosciola Francuzkiego. Co zrozumiawszy iurem daley odpisania do Waszey Swietobliwosci niedowłoczył Zwłaszcza ze całe Duchowienstwo nasze

nasze do tego, iak nayprzykrzego odpisywania, usilnie mane pobudzało.

Wadno wtym krotkim liscie wyrazac wszystkie nasze przykrzyki, zachowujemy to do Boskiey dispozycyi w ktorey te przykrzyny obszernieyszy swiata całemu ieszcze oswiadczamy abowiem to powinne zakonu naszego obowiązki zeczy boskiem samego powszechnego Prydensiego Zboru nastawy nie dadzą nas przyiąc iak nasz mayestat Sprzeciwiały, tym bardziey Breve znoszące zakon Soc Jesu nie może być u nas przyięte iako znoszące razem wszystkie Duchowieństwa naszego przywileie y dobrodzieystwa nayprzod przyczyni pomienione Breve, za nieważne y mocy nie maiące u nas powinnie mieć.

Nadto ieszcze Oyce S. odpowiadamy pilnie ten Breve odwołujemy że iest to wyrok formalney y uroczystey Bulli ale tylko prywatny i cudzy; ktorego wyrazenie tam pobudki bardzo maty Honor czynią S. Stolicy Apostolskiey.

Nadtymże ieszcze między wielu innemi przyczynami Duchowieństwo nasze zastanowiło; ze to iesze Breve mowi tylko o cudzym prywatnym zawieraiąc Breve mnie zarzucaiąc formalną uroczystą Chrobrowey S. pamięci Klemensa XIII Stałą Bullę zawsze bydlęcie Apostolicum & pohisorę zgubę Zakonu Soc Jesu. mowiąc bydź ważna bo wymuszoną rzeczy a niżeli wyproszoną Petitio extorta quam impetrata a przecież to Klemensa XIII Bulla nieminieyszey iest wagi iako sam Zbor Powszechny czyli generalne Concilium powiedział nie zatym Oyce dawniey wydał radzi się na przod całego katolickiego Duchowieństwa y dalszych Prawnych wszystko Duchowieństwo iednomyślnie pochwaliło y skutecznie zadało tey Bulli ktora tym samym wyszła z powszechną pochwałą y uroczystym potwierdzeniem naszym iedynie zabadzaiąc y dalszych powszechnych Zborow czyli Concilium moc dawszy zniszczyć y prawodc. Nie dat albowiem miesconey przytomności ktora rozterkow y zwad oczy tokroć iest przyczyną ale umysłow tylko iednosci y zgody do tego iest potrzebna (*) z Dworow tak dalszych dadzą tych czyli ktoreby tey Bulli nie pochwaliły ale dan tamże nie ieszcze Jey nie przeciwiły.

Gdy tedy uważamy ze Duch y zdanie kościoła S. Zawsze

(*) abysmy nakoniec Wielebnych Braci naszych Biskupow Spowodnym ze strony zadane uczynili ktorey ze wszystkich krolestw katolickich Zakon Soc. Jesu nam przez lat wiele zalecili z ktorego nayuyteczne pożytki w Swoich Dyecezyach nie przestali

iest iedno nieodmienne ani się samo omylić ani
innych zawieść niemogące Ten zas Duch y to nieporuszone kościoła S.o zdanie a z nim razem Bulla Klemensa XIII Institutum Jezuickie chociasz tak zwawo attakowane ogłasza nam iako pobożne y święte quot certa scientia scimus summopere retulere pietatem pochwalając y na nowo potwierdzając nietylko tosz institutum ale tesz osoby ktore pod nim żyły urzędy ktore one sprawowały Naukę ktorey drugich uczyły prace ich na ostatek y trudy ktoremi tesz osoby naprzeciw tak ciężkiey prześladowania burzy idąc pośrodku Ognia przeciwności zostając srogiemi sami obarczeni potwarzami nieprzestawali przecie dziwnie kościoła S.o przyozdabiać Zawiodłby się więc kościoł S. y nas by szpetnie oszukał gdyby Breve znoszące Zakon Jezuicki tak było powszechne y ważne iak Bulla Klemensa XIII o ktorey mowiemy.

Namieniłes Oycze S. a to powszechnie tylko że niektorzy Biskupi prosili o zgaszenie Zakonu Soc JESU. Zaraz prosiliśmy Waszey Swiętobliwości o wymienienie ktorzy to tacy Biskupi że zas do tych czas odpowiedzi na to nieodebraliśmy ieszcze raz iak nayusilnieysze prozby zanosiemy o przysłanie nam katalogu tych Biskupow bardzo albowiem nas to boli że pod powszechnym wyrazeniem może kto rozumieć że y z nas ktory w teyże się liczbie znayduje iakosz poki Wasza Swiętobliwość owych Biskupow nam niewyiawisz poty w wielkiey niespokoyności nas zostawisz

Tym czasem nietayno nam iest ktore to osoby tak Duchowne iako y Swieckie do tey roboty wchodziły moglibyśmy ie Palcem wytknąć y dowieść że tym samym iż one do tego wpływały Breve znoszące Zakon Soc JESU. od Waszey Swiętobliwości wydane iest tylko Sądem iakim się prywatnym ktory niebardzo się zgadza ani

nie dotychczas odbierają a słowa są Bulla Klemensa XIII

z Łodzcą Papiezka ani z Ordobą Krolewską Łodzi z pomno-
zeniem Wiary Swiętey Katolickiey
Jakimże sposobem Cyrus K. z mocą się podiął tak ale-
bym nawiasiał Biskupow Warmińskich do przyięcia
pomienionego Breve bo chociaż mi dał dostateczną na
moc y na moie nieszczęście Zostaie Zdrayca Ordy-
nacyi moiey nicbym pewnie nieuskurał pomieważ Ktore
za nadeyście w nas pamięć Owczego naszego Zgro-
madzenia Duchownego ktore na rozkaz Monarchy
naszego za sam Zwoływeien Na ktorym oraz po-
siłym rostrząśnieniu iednostayne wszystkich
wypadły Zdania o potrzebie z pożytku Zakonu
Jezuickiego Rzadzcz o cnocie y Zdrowey Jego nau-
ce. Gdybym się odtąd powszechnego Zdania
oddzielił Nieslobym Krzywdę uczynił religij
Nieśmiertelney rostropności y gorliwości tych Biskup-
pow ktore Waszey Swiątobliwości Breve z pretu
wszystkie wybrała.
Czytałem wprawdzie w owym Breve przyczyny
zniesienia Zakonu Jezuickiego ale pod pięknym
pozorem Sobą zdaley pokoy niemogą być Pokoy
pobi Jezuici byli nabycie Pretext to iest
Cyrus K. ktorego tylko samego bez żadnych In-
nych dowodow Rzecz Cyłaby na pochanbienie Ste
przyiaciol Jezuickich na wzgardzenie Jezuitow
y do nabycia mniey dobrego Zdania o samym
Breve Jakoż Strach z myśli a pogąć wcale
niepodobna iakim sposobem takowa wiary pe-
kdka z przyczyny wprowadzić mogła Wasza
Swiątobliwość do uczynienia krolik tak budzącey
y tak nader nieobpieczney.
Jakież to iest pokoy Cyrus K. ktory Zakon Soc. Jesu
zgodzić się nie może? Jest to pokoy ktory Chry-
stus nazywa Swoim Pokoy ktorym z godza
cym się z brzuchem Cumieniem y z grzechem
jest to pokoy Zmyślony Pokoy tenjest ktory na
zywaią pokojem a iakoż żywo pokojem nieiest
Pax pax et non erat pax. Przyznajemy z
Bogiem że z takim pokojem Jakzgwałt z pokojem
nieprzyiacielem nieubłaganym Cnoty, z pokojem
nie

niemogącym się nigdy pogodzić z pobożnością wieczną
y krwawą woynę po wszytkich świata częściach
y nayskrytszych kątach zapomniawszy o swych
wygodach o swym zdrowiu y o życiu Osoby Soc:
JPSU. nieprzestannie toczyły. Dosc im było
dowiedzieć się iż w iednym iakim prawowier-
nego Sercu ten fałszywy pokoy przebywał Za-
raz tam oni przekładaiąc prace nadgnusne
proznowanie y lenistwo / z całemi od Boga
danemi Siłami z Gorliwością nauką y wymo-
wą przybywali oto się iedynie Starając ażeby ten
zbawienia Dusz ludzkich nieprzyiaciel mocy
w Chrześciaństwie niebrał od Nich dobyty był
y wygnany. Tysiąc tego dowodow mogliśmy
tu przywieść iż ten Zakon taki był zawsze Za-
czawszy od początku swego ustanowienia aż
do ostatniego owego dnia fatalney swoiey
ruiny. Ale że to wszytko nietayno iest Waszey
Swiętobliwości więc to tylko ieszcze raz
powtarzamy iż ieżeli takiego Pokoju (iakosz
tak iest a nie inaczey) pomieniony Zakon był
nieprzyiacielem? więc przyczyna Skasowania
Jego w wielką mu raczey obraca się sławę Cho-
ciaż tym czasem tegosz Zakonu Osoby tak srodze
cierpią a z niemi razem cierpi Religia cierpi
Dobro pospolite Cierpi na ostatek Sama prawda
Jeżeli zaś mowić chcemy o owym prawdziwym
pokoju który na iedności Serc zasadza się który
oraz do Miłości Braterskiey prowadząc prawo-
wiernych dziwnie zdobi y pomnaża wiarę
Swiętą takiego pokoju nigdy Jezuici nie-
byli nieprzyiaciołami iakosz naymnieyszego
w tey mierze przeciwko tym Zakonnikom praw-
dziwego Dowodu do tych czas nieukazuią ani uka-
zać potrafią chociaż by wszytkie lata od początku
tego Zakonu aż do teraznieyszego fatalnego dla
niego roku chciał kto naypilniey przebiedz
Przeciwnym zaś sposobem wiele mamy dowodow

Za

że cisz Jezuici prawdziwego y chwalebnego Pokoju pracowitemi pomnożycielami y mocnemi byli obroncami ale że teraz nie apologią pisze na obronę Jezuitow lecz tylko przyczyny niektore kładę dla ktorych niemożemy w tey mierze być posłuszni Waszey Swiętobliwości przeto nieprzywodze tu dowodow ktore bez tego same przezsie wszytkim nietayne y iawne.

Oprocz tego cosmy dotych czas rzekli to tesz uważamy że Breve zawiera w sobie pochwały pewnych Osob ktore dla swoich wiadomych postempkow nigdy tego honoru od Klemensa XIII niemiały Owszem ten Ociec S. sądził zarzecz bardzo potrzebną napilnym y ostrożnym ie mieć zawsze oku y daleko tak od Watykanu iako y od Urzędow kościelnych trzymać Wasza zas Swiętobliwość zdasię że nie dlaczego innego żądałes Stolicę Apostolską osiesc iak tylko dla postawienia tych Osob na wysokim Swiczniku bodayby te rzeczy niebyły tak iasne y iawne iak w rzeczy samey są gdyby się dali pozorem iakim przynaymniey pokryć ale wiadomo iuz iest wszytkim że niektore z owych Osob zażyte nawet były do układania samego Breve.

Krotko mowiąc Duchowieństwo Francuskie iedno z znacznieyszych w Kościele S. mając na celu oswiecenie tegosz S. Kościoła widzi oczywiście iż przyimując Waszey Swiętobliwości Breve raczeyby tenże Kościoł S. przyćmiło a na siebie wieczną y niezmazaną w przyszłe wieki plamę zaciągnełby przeto pomienionego Breve iak nigdy niechciało tak y teraz niechce pochwalić ani przyiąć przezco autentyczny y wiekopomny zostawuje dowod swojey niczym nieporuszoney cnoty oraz swey gorliwości o dobro wiary S. katolickiey o uszczęśliwienie Kościoła Rzymskiego y o ozdobę nawet tegosz Kościoła

Ta Glewy.

Oto są Oycze Swięty niektore tylko przyczyny dlakto rych tak Ja iako y cały kościoł Francuski iak naymocniey postanowiliśmy niedopuszczać aby to Breve było u nas kiedy przyięte; przeciwko ktoremu przed samą waszą Swiętobliwością iaknayuroczyściey odwołuiemy się, wszakże tym czasem nieprzestaniemy prosić Boga za naysuwiętszą Osobę waszey Swiętobliwości zasyłając do Nieba iaknaygorętsze nasze prozby ażeby Bog Oyciec Swiatłości iaknayobficiey oświecić raczył waszą Swiętobliwość dla prawdziwego poznania przyćmioney y przytłumioney prawdy &c.

---

Ma Swoie Censure zbytek Strojow wymyślnych Ewangelicznego nowomodnych wytwornych gustow Galanta, Homo quidam Diveserat et induebatur quotidie Cyssa et Purpura. Luc: 16 Przeciwko ktoremu y naśladowcom Jego fulminuie Patryarcha mowiąc Vestis insignis ac mollis Superbiae vegillum nidusq luxuriae est

---

Prędzey się wzbytecznym Stroju pycha niż mol zamnoży a tenże sam exces z wyxtalceniem twarzy naco z resentimentem pisze S. Antonin Magna nimis praesumptio et Superbia est velle aliam formare faciem quam Deus non dedit.

Ostymowany w Judycie ufryzowaney farbami fałszywemi wypucowaney Unxit faciem suam unguento accepit Stolam ad decipiendum eum Judith 16 Ubłogosławiona Judyth okazią. Benedixerunt eam omnes una voce dicentes Tu gloria Jerusalem a to czemu nayczętsza temu przyczyna Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta. Proportius nieuszytko kozdemu co przystoi iednemu approbuie ten afforyzm prawny Quod uni gratis Conceditur non facit Legem Communem

---

Wyszedł iedney kompanii na zbawienie dyzmie a na potępienie Rizmie wyrok; przy konsumptiach iednym na zdrowie y nutriment życia, krwi spor są potrawy y trunki tesz dla innych są zadatkiem do trunny Vide paris Sumptiones, quam sit dispar exitus

Pogłaskawszy łaskawego Baranka że mu się położył na łonie
ale emulującego o podobnesz Jego ustku Dobrze ochło
stał osła

Ecce quod Concupivi iam video quod Speravi iam teneo
Słowa S. Jagniszki

Jest rzecz pewna ukoronowane Głowy iak w łazni
ludzie im wyżey siedzą tym się tężey pocą

Xiążka Lipskiey edycii kommendie Romansow tra-
ktuiąca przez rozdziały o dysmembracii Rozpłey
przez fakcie iak kogo podeysc iak się cudzey przymi-
lić Putyfarze Gen. 39 Pone me ut Signaculum
Super Cor tuum Cant 8 Ostende mihi faciem
tuam Sonet vox tua in auribus meis vox enim
tua dulcis et facies tua decora nimis Can: 2.

S. Blanka we Francii Syna Swego S. Ludwika nietak
edukowała kiedy wpośrud resolutow grzechowych
niebie go wypielęgnowała uczyła go nie fektow
ale affektow do Boga nieiezdzic na koncu ale
wiezdzac passie z tą resolucią Fili mi mallem
te in feretro qm in peccato videre.

Homine in grato terra nil peius Creat. Sabell

Nad człowieka niewdzięcznego niema nic gorszego.

Kopia Listu J.K.M. do JW Marszałka WK 1793. Roku pisanego

Wielmożny uprzeymie nam miły. O zaszłych w Wsturie Mareuzieckim y Płockim między Swieckim y Duchownym Stanem rożnicach y sprawach w Trybunale Processach iak ucisza być musi uszom naszym y Sercu wiadomość Zatym to Uprzeymość Wasza pomiarkujesz z tego które wzięć mamy ergа Religionis et Regionis benum przyuiązania Zatym pc Uprzeymości waszey dobrotliwie żądamy ażeby w tamtych okolicach dystyngwuiąc się honorem krzydzer y zacnemi wiadomościami dystyngwował się ieszcze osobliwsza ku zgodzie y Jedności Publicznej y ku usilnym pragnieniom naszym affekcya która przychylnie zechcesz pokazać albo przez szczęśliwe wspomnionych rożnic ugodzenie albo przynaymniey przez cierpliwe zaszłych Processow zawieszenie aż do Sażego w Granice koronne powrotu gdzieśmy nadzieyney skutecznych adreconciliandas Partes zażyiemy sposobow Dobrego przytym Uprzeymości waszey przy ofiarowaniu Task naszych od P. Boga życzemy zdrowia Dat w Drezdzie 11 miesiąca Marca Anno Dni 1793. a Panowania Naszego XX Roku Augustus Rex mpp

Respons nasze

Najiaśnieyszy Miłościwy Królu Panie moy Miłościwy Wielkie przedziwna w swoich sprawach Prowidencya Boża nad Oyczyzną moią tym widoczniey obiawia że położeni będąc między przeciwnemi sąsiedzi a naymocniey sąsiedzkim prawie sukata Monarchami Zatym stoiąc pomiędzy tymi sąsiedzi nie spodziewaiącego uszczerbku siły nasze niebezpieczeństwa stoiąc bez obrony rady bez obrony oręża ustawicznie na celu zguby nachylenia do nieprzyiaciół dobywaiących się upadku przeciwnych stoiemy y stać będziemy niepoty poki kres czasu Militowania ludzkiego ale poki nasze pochodzące od Boga wyznaczaią wyroki, stoiemy obarczeni z wszelkich naturalnych do utrzymania się sposobow spieszącą nas uszczęśliwość y Kamieniem W.K.M. S.P.M. prowidencyą która lubo przez skryte Sądzieńki dzieci swoich oddala podaniem naszym W.K.M. przez co raz zadaiąc zatoba oczy umysłu ich widzenia ukochania swego ale Boże Jego Pańskie przeciw znowu tak sposobnością y radzi affektami W.K.M. iż we wszystkich potrzebach we wszystkich naszych okolicznościach zastawiemy Staranie Jego przytomne uznaiemy zwykłe tych dzieiącego serce y myśli w oddaleniu swoim zbitawiać. Zastawiemy te przytomność Panską iako zawsze tak w teraźnieyszych Sprawy Duchownym y Swieckim Stanem rożnicach y Sprawnych Processach kiedy takowe tylko wymagać będą Zaraz W.K.M. oznaymić nie zaczym list Swoim wolą y obowiązek swoy abym y ja z strony mo-

jey

icy do umiarkowania tych rozni y do zatrzymania zostaiących Processow mocnego przytoczyć Starania tobie mie sako Wiary S. Obrońca y Protektor Stanu za przybyciem swoim sprawiedliwie przez powagę swoię uczyni tego umiarkowanie Widzieny przeto sasnie obowiązuią bodliwość W.K.M. aby zaraz w swoich początkach zatrzymował niebezpieczeństwa niedopuszczaiąc tych które za sobą pociągaią konsekwencye aby w skorze ugasrał ogień ktora często bywa nadzienym Zbornem uszczerbku pożaru Niechay tę przyrodzoną dobroć niechay tak wielką opiekę nadzradza ten ktory tylko Sam nadzradza Sprawom moie Boga niechay ią stawia wszystkie nastempuiące nieustannie Życie oraz dowynikaiącego z niey tak potrzebnego tak zbawiennego przedsięwzięcia iako kozdy powinien tak ia wszelkie moie staranie będę usiłowania Starowac będę ile możności nietylko przez posłuszeństwo ordynacyom W.K.M. ktorym wola moie poddaię ile oraz y własnych moich intencyi albowiem iako cokolwiek dotąd czyniłem czynić naturalnie musiałem y czynić iako Minister y prawowierny katolick powinienem tak dziś czynię mieiąc przeniikaiący w skrytości serca Bożego y protestuię się uroczyście przed powodą W.K.M. iż nigdy innego przed sobą niemiałem końca tylko ubespieczenie wiary S. całości praw y zmocnienie iedności między Stanem Duchownym y Świeckim Nayprzod tedy. Panie nieprzerwany Ja odzwałem się Prawnie Cwokacyą od naydawniejszych czasow trafiały się w Goodach Ziemskich Trybunalskich Sprawy o ten Cwokacyą Przedtem tedy torem drugich lubo oprocz tego dowye widocznie Prawo pokazuie drogę kędy ktora Sprawa sądzić się powinna pewnoiest ze wielu z Jchmciow Duchownych allegacya racyą iż uszczegulowaniu Spraw odnieśliśmy Konstytucye na znaczaiące sąd Świecki nieuwyraza znieśienia Statutu ale wzaiem przyrodzona iest y generalna wszytkom Stanom Prawa regula ze poślednieysze postanowienia znosza wtym Samym pierwsze gdy za pierwszym przeciwne naturalne takze Prawo na ktorym y uspomnione zatozone konstytucye się powinny bydź do sądzenia Cłopskiemi ktorzy za Fundatorami et Jurisdatores Ani tego Jchmc. Duchowni przez wzgląd nawdzięczność przeciw powinni na ostatek niemasz w tych sądach żadnego dla Jchmc Duchownych ~~sądzie~~ niebespieczeństwo w ktorych sposobności Krzyptkey maią z kapitułu Swoich Deputatow Sędziow bez sto liczniejszych niż Świeckich y rowna z Deputatami Świeckiemi liczbę kresek. Oddałem się więc to które Prawo wyznaczyło droga nad wszelkie iakom się mogł miarkowac spodziewanie powzany będąc ze wszytkich Dobr moich w Księstwie Mazowieckim leżących powzani razem ze mną wszyscy ziemianie Powiatu Garwolinskiego Wielu innych Powiatow Ziemi Czerskiey wielu z Ziemi Liwskiey powzani byliśmy odnieśienia Stołu Biskupiego do Konsystorza tego ktory od tego Dependuie Biskupa Spiech mnie sądzi nczywyszych Sprawiedliwość W.K.M. szczeli przy krzywdzie Prawa niebyło razem iawnego niebespie-

czeństwa

rzestwa Sprawy czyli niemiałem bronić Fortuny oy czyli musiałem się zatbe bez honoru iakobym przy Protekcyi Praw niedobry całe zostawał do zaszczycenia sprawiedliwości oy Obrony własney odstempiuiąc oraz Ziemianow do pomocy mnie wzywaiących oy wzaiem mi pomoc swoie ofiarowuiących Niechcący y niesprawiedliwości czyią ządz i chęć nieiest naturalnie chcu uderzenie y nieprzyiaciel naturalna każdemu obrona y wszelkich doney zażycie sposobow

Musiałem tedy nayprzod czynić com czynić powinien em był oraz czynić iako Minister obligowany do straty Praw y obowiązany przysięgą odwracać to co kolwiek by mi szkodliwego widział iż to szkoda przysięgi mojey podług ktorey lubo by mi może nieprzyiął być czynić moiey odpowiadać rachunek mnie y sąd Boski nieminie do ktorego ustawicznie zbliżam Nalezy mi więc koniecznie utrzymować Prawa ktorych wiele w rożnych punktach naruszonych a z ktorych ie przyczywaiących się, Seymach Szczegulna nam zostaie podpora Nalezy mi zastawiać się dalszemu Zwierzchności Duchowney y świeckiey mieszaniu gdyż by zatym nastąpiło nieobchodne wszystkich Interessow zamięszanie z tego wnuszenie bespieczeństwa wewnętrznego ktore znowu wprowadza bespieczeństwo zewnętrzne ile zważaiąc że się to w tym czasie w tak niebezpieczney sytuacyi naszey dzieie kiedy przeciwko wiarzącym nad nami niebespieczeństwom stoić nam się powinność potrzeba przeciwnie że zaś oprocz zabawnienego między Duchownymi y świeckiemi rożiątrzenia porożnione za dla większego niezgodzenia między sobą obywatelow serca y daleko rozdzielone umysły należymi uszczegulnosci zastawiać się powinnym zrady ze strony świeckiey wszystkim z publiczna szkoda dzieie krzywda przez wychodzące ustawienie do Nuncyatury a zkąd znowu do krzywdy sprawy gdyż iak zdzieniesiemy od ludzi Praw Interessow słabości naszych niewiadomych z wielka przez nader długi proces expensa zkąd siemiądze nigdy powrotu niemaią tych zas sprawy zmnieyszona liczba być niemoże tylko przez niedopuszczenie prowokacyi do konsystorzow z ktorych przez apellacye tak daleko wychodzą. Czyniąc co do wiernosci Ministra należy czyniłem znowu prawowierny katolik zastawiaiąc się bey krzywdzie ktora iest uszczerbkiem w samey wierze przestempowanie za ograniczenie Praw niedomiarkowanie zażywana władza, rozszerzenie się bez zamierzenia dalszego kresu rożiątrzanie krzywdami zbiorowe pospieszanie do kłamstw y fałszywe wprowadzanie tych tchnący pobudki te iedyne przyczyny iako wszyscy zgadzaią się historycy we wszystkich państwach od kościoła odszczepionych Zepsucia wiary ztąd od tego Pan Zastempow bronić Boży czyzny nasze iednak iczeli się wczesne wszelkich złośliwości nie nastąpi umiarkowanie obawiać się iawnie y wprzod nalezy tego nayostatniejszego do dusze gubiącego nie szczęścia abowiem wzrokoiu im większa tym upadku bliższa Obszerności ich dalszy zasięg tym do utrzymania trudniejszy wielkie zbytnie iest ruina sobie y wszelkie naczynie gdy się przepełni rozlewać się musi dopiero

obezdrzeć się

obeyzdrawszy się na chołice świata y zważywszy iako w tym całym wiele zastąpiło Xięstwo iako w wielu Państwach zgubiona y iak w drugich zniszczona wiara także się tuierdzić może iż nigdzie iako u nas niezostaie mocnieyszą zważywszy iako nieprzyiacielemi wiarey S. okrążeni iesteśmy zasiadami nayuprzeyszemi samych Jchmciow Duchownych to powinno być Starannie abyśmy przez środki sprawiedliwości która iest Duchem Cnot przez pobudki przykładu y Miłości iaknayuciesznieyszą z Stanem Swieckim zmocnili dzieie iednością iest rzecz dla W.K.M. przedsięwzięta do tego końca intencya prawdziwie dzieło Królewskie y nayprzerwey Sobie Jego przyzwoite. Te są myśli takowe takowe Sprawy Processow sobie moie które prawdą co się dzieie od nayodleglieyszych wemnie stwierdzały czasow niezadna animozitas albo prywatna nienawiść albowiem rządzi tam się zawsze Sumnieniem nie Sąsiedzkim y niezadne podłe przedsięwzięcie naymnieyszey cząstki powagi władzy lub dochodow Duchownych Waszem gdyby cię iakowo w Prawach swoich ponosili albo od kogo tam ieżeli krzywdę zrzucenym bym przy Jch Stronie stanął uniżowaniem świadkiem Bog mieszkaiący obiedy Żądam Sprzeciwnie z Strony mojey aby wszyscy utrzymowali się w obrębie Prawa przez co Jchmć Duchowni byliby nierownie mocnieysi daleko wrzecz mocnieysi y nieubruszona wiara Sprawiedliwość stanie y potrzeba powszechna kierować intencyami y Processem moim iednak y takowe przedsięwzięcia chciałby rowny miały bystrey rzeczbie y ieżeliby konieczna była wola W.K.M. zatrzymać dosyć sługliwego Jego którego ta potrzeba wyciąga nie zbyt dalekiego Sąsiedniego przybycia do Państw swoich dysponowany jestem.

Nie że nie iá sam między skrzywdzonemi nie iá sam w Processach prawnych zatym ani tylko do mnie należy ani do mojey nieudolności zdawisto który w herpitey nieiestem więcey iako ieden człowiek taska W.K.M. przez Ministerium zaszczycony bierzieyszych daleko y trudnieyszych trzeba się spodziewać Processow w Trybunale Lubelskim gdyż w Prowincyi Małopolskiey przez cały wiek moy naywięcey nastuchałem się uskarzaiących na krzywdy y utyskuiących na uciążenie samo Woiewodztwo krakowskie ieszcze w Roku 1693 wielkie swoie w Jnstrukcyi na Seym wyrazito Skargi Życzyłbym ~~abi~~ zatym Stróż Pana aby W.K.M. w podobnych iako do mnie raczył napisać do Jchmć Biskupow y Senatorow Swieckich tey że Prowincyi aby pieczusi z Strony Duchownych drudzy z Strony Swieckich aby swoie prawne Processa ułatwili rostropnością Życzyłbym Stróż Pana napisać y do Trybunałow tak do Koronacyiego iako potym na Stempuiącego aby zachodzące na dobrą Woiewodzkie znosząc miłygowali ile prawo pozwoli Sprawiedliwości rygor ustrzymuiąc ten na tych którzyby się potym do tych że przeciw prawu porywali Woiewodzkich ato żeby Tabulicy y przedrzeczony dospołożenia y do przyzwoitego przyszły końca rozumiem zdrobna potrzebne być zalecenie

nie

nie WKtn wszystkim Jchrościom XX Biskupom aby ci konsystorze swoje obowiązali żeby wszelkie na fundacyonie wyraznego Prawa wniesione excepcye tory przyimowali y takowe sprawy do przyzwoitego sądu odsyłali ilekroć wpotrzebie wdadzie rzeczy Subiectione do tego Powinne Stanowi Duchownemu niż Swieckiemu ale gdy własna sama przez się mogą być o Powinne wspolne rzeczy Co zaszeszcze do uspokojenia y do potrzeby publicznego Zostaie interessu woienie powagi WKtn do Cyla Prawa to w Panstwo swoje poradanie WKtn. nastompi przybycie byle zobudwoch Stron sama była przed nie wrocta zuwaga konchwencyi Sprawiedliwości takowo nastompi wiecznie zdawna poradana mędry Starzec Duchowny y Swiecki Jedności y wiecznie wiary S. Utwierdzenie.

Niech to będzie pierwszemi w tey okoliczności dowodami prawdziwego y echtnego mego woli Panskiey Postanowienia ktore będzie dowodem nieindyferentnych moich bytho zawsze do dobrego y powszem iak nayszczęśliwszego końca Zmierzaiących Intencyi ktore przed powaga Majestatu WKtn. Swiątobliwy z Kayglebsza Tęzi, zostawam weneracye WKtnii P. WKtn. wierna Rada obowiązany y nayuniżeniey Sługa

Bielinski Marszałek WK

Litera Respensoria ad Magistratum Thorunensem 17 Martij 1653 a.

Wes Sples Praesules et Consules Thorunenses amici Nec licet nec decet nos inuolare in dispositiones alterius Regiminis Simulis potius vobis propiciendu ne aut Regem aut Reptam Quibus omnibus omnino subesse veremini offendatis Preces interponere aliquomodo quidem conveniret Sed et has minus profuturas arbitramur ubi res legi innixa Contrariu minime tolle rabit nec Ecclesiam in residentia Berlinensi extruere permittere propter papistas ut vocatis universo Constat et cadem Lumptibg Regalibg adornanda et hoc pro libitu meo fit vobis exemplo eos, ducti Supplices accedite Regem vestrum ut idem possit Sed utrum id statui Regni Conveniat quidem ante resolvendo Profiteatur sam superius et hic dicimus ut Paule obedite Deus vestris profanis ne vero horrendu clamor eius apud vos posset veniat aliud esset si Religio opprimeretur status impediretur aut vos profugeremini Sed du nihil horum quomodo Vos ab obtinationi subvenire Dispositionibus quibus subestis necessario obtemperandum et ulla nec a nobis nec a quopiam sperandum hac resolutione et admonitione vivendum prosperitate optamus.

Odpowiedz JO Xięcia Prymasa Jchmć PP. Posłom
od Trybunału Koronę Sidzkowskiego ele-
cie deputowanym dana 1753. Roku.

Nadostateczne Przeswietnemu Trybunałowi podzięko-
wanie za pamięć urzędu mego Prymacialnego ore elegan-
tissimo et desideratissimo WMMć PP Braci godnych
zacnych Posłow do mnie wyrazone kiedy Scriptū ver-
ba dolor de praudziwey do mnie wyrazenia dla mnie
konsolacyi przez deputata Swierzym Dekretem Sidzkowskim
Prerogatywę Prymacyalną chyba exinde naderzym i gaudere
et exaltare ze nowacy na sobie Vicarie Christi Pierwszego
charakter iako Pierwszy w tym krolestwie Arcybiskup
Prymas Primus Princeps ad similitudinem capitis
mei Christi Sinis circumdatus amictu albi in honor Deite-
ti teraz podobno magis illustris totus Confusus et Con-
turbatus mam honor e medio stuba wystanych WMMPanow
adorari Sermone Przyimuię pełnym cierpliwo-
ści y modestyi Serdecznie tę dla siebie niepostrzedney grzecz-
ności inwencyą, gdybym był ieszcze y przytrzey dyr in
Personali dementi albo y bez niego ciągle stowarzyszony kwitek
wypełnił bym go bez zmarszczenia czoła znalaz moie
Tolleranda amaritudines pueritiae iako Arcybi-
skup ale w tym Charakterze w którym mię cała Rzpta
uti mediatorem et Medyatorem inter Majestatem et li-
bertatem destynowała y którego tyle krolow y Monar-
chow ziemskie w Potrzebie Duchowney una cū Statibus
tak wielkiemi Przywilegiami Prerogatywami y Exem-
ptami udarowała y ugruntowała Honorat abexecu-
me Justitia nie praktykowana teraz Do niey iednak
samey w sprawie teyszey y Tak kosztownym czasie apellu
albo da Bog in plenis Ordinibus Constituendę Rpltę
na przyszłym Seymie cum Saerymis zaniosę kwere-
le n̄ titulo ulthoway Bore querendę vindictę ale iedy-
nie in fructus pudrandę medelę vulneri illato Pre-
rogativę Primatialis nec exemplo assensu neq ullo
Judicato w Trybunałach probando Jeżli zawziętość
partykularna mnie całe ignota fomentationis ty dla
honoru mego propinavit Cursum Jestem tego Serca
y tey odwagi żeby co do mojey osoby spełnienie wzdy-
gnęło się maiąc w Bogu nadzieje że iacula emissa inui-
dioē in ipsos revertent Authores Reptabar nasi
WMPanowie przeciwnym puer od Młodzieńczego mojey rownie
y w rowney Rpltey Zrodzony y Starożytności Do-
mu y Familij mojey nigdy nikomu nieposzledniey
szey zasługuiąc obie przez rożne Stanowe Sejmy y Trun-
kowe Sobrania y deputacye na dobre w tey Rpltey
mnie y honor Bytem Cztery razy z iednej kapituły
krakowskiey Deputatem na Trybunał trzy razy
potem ad Majestatem a ieszcze turbulentissimis

Temporibus

temporibus zamieszanych natenczas Trybunałow przez
wiecznopotrzebna pierwszey korrekturę Trybunału pod laską
natenczas JMCPana Potockiego krayczego koronnego wraz
z tym sessem y Prawa złączony ad executionem debitam pry
prowadziłem za świadkami ieżeli dignitates z któremi tak
w Piotrkowie iako y w Lublinie zasiadałem sicch dadzą
fidele testimonium vel sub dio scipitanter sanguine fra-
trib innocuis Homeri gusp in nocentem accepi mowie z
Prorokiem Samuelem Si ovem aut bovem concupivi je-
zelim niebył obrońca Equalitatis Nobilitaris siedli w
honorach Seperioritatem która Szlachta dystyngwowa-
ła Temi stopniami portemplow bez naymnieyszey am-
biey wrodzonej szukałem Amorem Patriæ powo-
dowałem wszystkim akkomodowałem się y znala-
złem za universalem y teraz spodziewam się że nor
est qui male de me loquiat chyba ex malevolentia
Zuzurrantium albo grubo kłamiących Slad
na ostatek Panu Bogu y quem et Regem Regnat et
stant Regna przez nałożone do mnie Serca JKMci Pmr.
portaure me y używszy na tym stanie pierwszym szczę
śliwie na zawsze ordinis equestris na którym Gorzej
przez nieudolność moię albo dla pomroki nieszczęśliwych
czasow albo swywolnego zoła którego z swoiey woli
nec invidere nec rumpere magnum lumen które za dla
Oyczyzny moiey pando nie potrafi proposse nie zaniedbywam
dissipare tenebras przy wierze Stey całości Ko-
ścioła Bożego w prawach które y Braterskiey rowno-
ści stawaią y zakładaiąc świadkiem urzędu nich be-
dzie ostatnia niedawna fatalitas upadłego Trybunału
które Samym WMCPanom dobrze wiadome na któ-
rym pomyślna restauracya przy pierwszych Prymasow
mego poczciwych ad tridui dationem Stanu y Senatu
nie litowałem fatygi moiey ni persona kierzącego pani-
endo dumptaxat invicinia Piotrkowa Mowię nie dla za-
dney próżna ambicyą chluby moiey lubo ni iustitia et
obligatione mea suratoria idlo y pierwszy Senator
nie powinienem erubescere gloriabi abo ieżeli ta dla mo-
iey ruiny exorta tempestas tak wielka Honorowi Sy-
matialnemu erruens nata in appendice ostatniego
Debletu iest irrevocabilis Odzywam się że ekstra proi-
cite in mare libens angulos Cubicii fraho privatos
przykładem antecessorow moich wszystkich Bożu-
mitow kadłubkow y innych dum modo sit salvis et
Ecclesiæ Catholicæ ni immunitatibus albo z J. An-
gelskim Prymasem y Arcybiskupem Kanturyenskim
Tomaszem którego Prerogatywa Prymas y Arcybiskup
Gnieznienski w Polszcze od dawnych Papiezow et Bul-
lam Leonis XMI zaszczycanie a ja wszerazmeyszym
samym wieku Purpure Kardinałow rowne z Jasnie Sto-
lice S. Apostolskiey Benedykta XIIII na zaszczyt y ozdobę

Prosi Pokrzywa

krolestwa tego y caley Rzpltey etiam w Sukcessorach Prymasich adorowany y ozdobiony podobno propHetico Spiritu et effuso Ze signatus muricae powinien tedy etiam Lundere krew za wiare S. y całose kościoła Bożego fame igni Glit furor iste sitz et odiu Sinite Saltim meos labore Sudre to iest cały stan Duchowny z Jurysdyctyami Biskupow exkommunikowanych od Samego Pana Boga y kościoła Prawowiernego y Bullami cona ktorą dwakroć na Rok kordy na ambonach czytaią aprzeciwko ktorey Malignitas podobaiącasie Tyranskiemu Parlamentowi w podobnych zamyslach lubo per vltimi nayiaśnieyszi, Xtianissimi Reges et Primogeniti Filij Ecclesiæ Filij Obstatim responsen wewnątrz konfederacyi rego w teraźnieyszym czasie wkrolestwie naszym Jnwencya zawiązana przez zawiązanie powszy konsystorzow Biskupem do Trybunału na uruszenie Spokoyności Publicznej a uchowaiy Boże ostatni upadek tey naszey oyczyzny gdyż całe nieiżrym sposobem odpadły od kościoła Bożego nunquam deplorandæ florentissimæ Regna Angielskie Szkockie Duńskie Prusy Saxonią y Jnne z wiarą y wolnością starożytną Kościoła Bożego wszystkiego vaticinanti Ale mojey kochanej Oyczyzny lubo nakym gradusie y w tym pokoju stoję w ktorym Ś. wielkich pobożnych Laurenty Gębicki Arcybiskup Gnieznieński y Prymas modląc się Panu Bogu podczas podobnych przez zabarę Heretyckich rozruchow widząc rozmaite w Duchu nad Polską wiszące Plagi y karania zust Matki Boskiey sobie podarującey się usłyszał te słowa Noli mi dereti Laurenti exaudita è tua oratio ad hue in vita tua hoc mala in Regno hoc n venient zuzto minęło a mort tego pobożnego Prymasa ktoż to wie iżeli n è implebta delicitorum et demeritorum narodu ktore do pełnia oppressya y wilżpenencya Duchowieństwa całego accelleravit Salutbus Pobożnemu krolowi zegą oppressya kapłanow y wydawanie ich Jurysdykcyą z Zycia z Stronu Stiá z Lukcesorami wielkie straszne ne hoc accidat viciarii Regni potestati Presumiet: Trybunałowi Pana Boga prosić będę etiam persequentibus me dno modo Creatorem universalis Ecclesiæ Authoritati wszystkich pełnych zawziętości zamachach zakonnayumrzemey etc viscerabili kapłańskie y obligacie.

Jozef Sytka Pasqualko Poseł Lusytańskiey miał audyencyą u Stanow Rzpltey Holenderskiey 1733 w. 3 Juny w te słowa

Wysocey y przemożni Panowie kiedy krol Jan moy odrzyta mi całkowitego pełnomocnego Posła do Dworu Sycylijskiego rozkazuie zlożyć z tym dzisiem ktory mam honor waszym pokazom podawać uprzeymie oprzychylnosc mojego Pana ku temu Panstwu

y oświadczenie o niezawodnym umyśle w którym zostaie zachować Starę Przyiaźń która od tylu lat trwa między Portugalią y Holandyą Niemogę dostatecznie wyrazić przemożnemu Panowie mego obowiązku za wszelkie mi dobroci świadczone Dowody łaskawości które miałem honor pod ten czas mego mieszkania odebrać tak są na sercu moim wyrysowane iż ie przez całe życie w żywey y głębokiey pamięci będę chować.

Mowa Xięcia Katolickiego Herakliusza Krola Perskiego podczas wiazdu swego do Hiszpanii Stolicy tegoż krolestwa 1793.

Wy mężni Persowie y Rycerze z Rodu Levi Za pomocą Boga któremu Służę iużem was pogromił Jego ramię zmocniło moy kołczan którym nieprzyiaciół poskromiłem Ten to Bog Bog Oycow moich przed którym teraz upadam iako czynił Abraham Isak y Jakob. Wy mężowie wy plemię tych Bohatyrow prożnym się strachem nie wędźcie bo ia z wami postąpię iako Ociec z Domu kaleba y Nuna Prowadzę was iako Pułkownik a rozgrowie waszych Nieprzyiaciołow iako Hetman przy łasce Boskiey doprowadzę was iaż do końca Oceanu od rzeki Eufratu aż do uścia Gangiesu ieżli trzeba będzie walczyć z mieszkańcami Ziemie Pod iedne Chorągiew którey ieszcze nieznacie poydą wszytkie Buńczuki y znaki O mężowie Persowie mowcie to Ludowi a on potomkom swym iż im będę Oycem w pokoju y w boju Myśle wysłać posły którzy zaniosą pokoy sąsiadom co siedzą na wierzchu ziemi Posłe do wielkiego mogoła Urona Czarnego Murzyna który przy mnie walczył iako zaruszony niedźwiedź w okrotnym gniewie a do wielkiego Sułtana wyśle dzielnego Zolfiara który iest obrotnym iako Słoń gdy wina skosztuie. Będziem spokoynie żyli z Synami Tamerlana Offiaruię moie Przyiaźń Xiążętom morza y zachodu Mężowie Persowie y Rycerze to:to przymierze które czynię z wami na które przysięgnę w oczach Boga mojego.

Kopia Responsu JW JMcP Wdy Sandomirskiego Tarła ad deliberatorias 1746 Ao.

I list WKM PMM. z drezna de ie 12 Februa pisany y uniwersał przed oddaleniem się ieszcze Majestatu Jego z Polski na samym wyiezdzie publikowany przed oczyma maiąc a naybardziey Oycowskich prac WKM. na taki iuż koło Dobra Pospolitego napatrzywszy się Seymach y ze wszytkich racyi konsunktur przeszłych zważamy y przenikamy to dobrze Mlwy Panie Quod n. tua te movent sed publica damna y iako serce Jego miłości ku tey Oyczyznie pełne nad rozeyściem tyle Seymow prawdziwie bolec et angustari nad ktorym to Rzpltey nieszczęściem ktoby y z nas ciężko nieubolewał pokazałby się że niestaropolską cnotą zaszczycasię ale nową zaslepiony Fortuną niewie y niewidzi co powinien Panu y Oyczyznie Swojey y nierozumie tego ze zupadkiem praw swobod y rownosci upasc y privatorum ambicye muszą n. sentiu se ipsos perire dum perdunt Rclam.

Ale niedosyc Mlwy Panie narzekac super Turbatores pacis et Tranquillitatis publicae do Oycowskiego Starania y nieskomparowanego rossądku WKM investigare cognoscere należy malorum authores y nieochraniaiąc nikogo kazac odkryc bez sumienne Jch praktyki dla ktorych y dawnieysze Seymy y ten ostatni zepsowany iako w Uniwersale WKM. wyrazac raczysz Cedant vindictae publicae na wieczną Jch hanbę a nazbawienną Seymow nastempuiących utrzymanie y naulgę sercu Oycowskiemu WKM.

Niechay Panie Mlwy tak się w naszey Oyczyznie daley niedzieje iako się trafia często ze incendiarij publici kryiomo ognia zapusciwszy sami potym nagwałt wołaią y na niewinnych mocno instyguią Crimen in apprico est nullus sed Criminis author Ale niepodobna abys WKM niemiał miec sobie odkrytych vestigia tych bezbożnych Machinacyi y Machiawelskich przewrotow kiedys w Uniwersale kazał wyrazic te formalia Niedziwuiemy się tak postronnym Machinaciom dziwuiemy się własnym tey Oy-

czyzny

czyzny Synom ze niektorzy wszedszy w tayemnice z lu-
dzmi ziemskiemi ludzmi na zgubę Jey pozorzenia
pokazawszy portal zgody y ochotę do utrzymania
Seymu wyiawili ktoś tamonnie ze co inszego myśli
li czego inszego chcieli a z czym inszym ze naprzod
osuiadczyli?
Wierzemy z nayszczyrsza adoracya Panu Bogu tym Ma-
iestatu Wszech że ze wyiadrili ci zli fabrycy
y drodzy Oyczyzny Synowie y będą pewnie Woie-
wodztwo uprzatnąc Wkm. Arcbyt tych proditorew
Patrią Cudzoziemskich czyli Domowych takcyi
instrumenta wydac racz y onych Judicio Rzpltey
podać Nocet alboviem Bonis qui parcit malis
a kiedy wyiawione będą ver atrocissima monstra Smier-
telnemi Oyczyznę zarazaiąc paroxyzmami ustawi-
czna dyffidencya inter Nobiles et libertatem czynąca
kiedy innocuis przyurocony będzie honor y fabrycy
Suo urrones Skrytego arcy fundamentalnego do-
niesienia Straci apetyt y nieuchybnie przy błogosła-
wieństwie Bożym przy krolewskie Imperio Sua Sama
iustitia et pax Odwiecznie się obcałowały
Accedit dla podrzuconych ludzi y to Sobie taki że zycia
y Fortuny ochotnie Sabrytikowac będą uskudze
Wkm. y publicznej kiedy odkryte y uprzedzone
będą te nowia Explicet verbalis Subiecta za
tym honesti et boni Cives y suspicyi y nieprzy-
iacioł swych decyzyi y niegodziwych Delatorow
malignitatem obawiac się niebędą y tak za Stałego
Panowania Optimi Iusti et Sui Principis ad
mutym pokoiu Oyczyznę Sprawiedliwość in duo robo-
rel kiedy bezpieczeństwem honoru Fortuny y życia
cieszyć się będzie a skutkiem dobre Seymowania y
rady naszej ceronabuntur.
I tenuit orat Nay: Panie nayskuteczniey y spo-
sob Seymu przyszłego do utrzymania który Ur-
gentissime Loco et tempore omni melior modo
Prospiciować y utrzymować kazdemu dobrze ży-
czącemu Oyczyznie nabardziey.
Mieć się godzi y drugi namienić szczerości y wier-
ności prawdy aby dystyngwowane w Rzpltey me-
rita miały swoy porządek w klemencyi Wkm aby
Prymatialis dignitas primos et principales re-
spectus miała w dobroci Jego Panskiey tak w ka-
dzie salo y w promocyach y kiedy Wkm racyz
condecorare Rzpltą post dotychczas teraz et pro-
pera fata Ś. nieodzałowanego w Oyczyznie Se-
natora a wiernością Wkm dystyngwowanego
Jegomości Pana kardynała krakowskiego Nominacyą
Polaka na kardynalstwo aby ten honor dignitati

Jdamus ergo

Geminechtis Primatialibus przydany areby preeminen-
cia Purpury nieubliżała dignitati legati nati pri-
mi principis purpuratj honoris.

Tudzież bubo ~~[illegible]~~ iustitia distributiva est
zupełnie w rządach Rzpltey przeswiadczona
natery areby przemysłu Meritorum przychodziły
do templum honoris y zebys Mtwy Panie z łaska
woli Twojey tam in civilibus quo in militaribus
dystyngowana capacitatem ludzi gradus hono-
rem dostrzegli Domowe y Rpltey w robotach ob-
serwowali rzeczy przyimując łaskawie od wier-
nej rady Promocye ktore Panskim rozsądkiem
ukonasz nieinteressowane zadna prywata ale
ad decus et ornamentum Panskiego Tronu wybie-
rając bez noty zadney y zgodne subiecta ad bve-
quia publica Dogodzkie ratione dqualitati
status o ktorey utrzymanie albo nayumiarkowanej
wkn upraszamy abys wszystkich dqualiter na
to rowno miał w Panskim respekcie rowno do
pomocy y rady zażywał się residuiących ad latus
Tuum Senatorow bo kazdy z nas Ministr Status
y obowiązany przysięga nostra avertere.
Tak więc dqualiter według sistema tey Rzpltey
zażyć do tey pomocy będą zasadnie z natemi si-
łami fortibus et felicibus do w Bku y ozdoby
naszey Dobra y Sławy rarer cooperabimur gdzie
zas contra biegały bug nagnie niepospieszna
y niezręczliwa podrz y okręt nierownie na-
ładowany ale ten ktory vehit fortuna publica
niebezpieczeństwu podległa musi.
Cząszcy in libera Rpltha niema rany albo kiedy ie-
dni kudrugiemu ustąpi potentia y chociaż mo-
że fałszywie preferencyą y moca sie zaszczycał
że et despotica subiecta bonum in libertate et ve-
ctis meis in utinent zakby ~~[illegible]~~ leges byli ut ab
aliis n lucent illis omnia licere videantur.
Przez ich bowiem niegodziwe praktyki przez rwa-
nie Seymikow przez ustanowienie ad libitu De-
putatow y Posłow pereitur iustitia et dqualitas
ktora stwierdzała do czasu ale n Submergeb
Mamy Seym extraordinarium pactis conventis nie
śmiertelnej pamięci Krol: Augusta II in casum
bliskich Seymow zerwania natchnione asekurowany
gwałty y bez prawia na ktoreto trudno do Generos &
menti in odstere trudno by nie wspomnieć Sum
mam vim legis w przestrzeganiu Debrem Le-
gislatorum Tribunalskim in Supplicationibus pend pu-
blicis bo [illegible] mala n est hominis n expri-
mere de cuius libero

Przezornosc

Przezorność WKM. potrafi co ex orbita Legum wy-
padło y umoderować iustos dolores złączyć ani-
mos civium rownością dla wszytkich Serca Oy-
cowskiego
Niechay tedy będą te dwa nayskutecznieysze
sposoby utrzymania przyszłego Seymu
Co zas ad materias obrad Seymowych przezorne
dosyć w przeszłych instrukcyach WKM wyra-
zone media ad conservationem internae et ex-
ternae securitatis sufficientissime y Wdztwa
(ktore widzą quae nos fata premunt y co zaszko-
dliwe mogą być konsekwencye) w instrukcy-
ach Posłom Swoim dały rezolucye tak do Au-
kcyi Woyska iako na utrzymanie Praw y Swo-
bod wolności Swoich y żeby konstytucya 1699
o początku Seymowania sacrosancte obser-
wowana była y iakosz benedixit Pan Bog
początkom Seymu przeszłego gdzie po złoncze-
niu się izby Poselskiey niemogł nikt dosko-
naley y szczyrszey pokazać in numera Rei
publicae vulnera bardzo wszytkie potrzebu-
iące medellam iako interpres woli WKM
JX. kanclerz WK w propozycyach od Tronu
Stanom Rpltey podanych wyliczył omnium
subsellionum defectus więc niewchodząc

tu

tu in enumerationem onych że upraszam tylko
WKM aby taż sama od Tronu Jego propozycya
była wdztwom kommunikowana to tylko dołoż-
yuszy aby n̄ confundantur iurisdictione aby
ministeria żadne drugim Ministeryom officio
authoritati ac decretis n̄ derogent oco supliko-
wać należy WKM abyś te incidentia umo-
derować raczył przed Seymem gdyż y w tych
Punktach chorzyłaby się materya któraby
Seym zatrudnić mogła Dlatego iako nayprę-
szego y iako nayszczęśliwszego votis omnium
pożądanego WKM oczekuiemy przybycia
Ja zas z dozgonną ku Majestatowi Jego Lubmis-
syą Łaskawey Protekcyi Siebie y Dom moy
oraz Dobroczynności Jego rekomenduiąc Za-
staię z pełnym respektem y przywiązaniem

Senatus

# Senatus Consilium

Postcomiciale y propozycye a Maiestate na nim po niedoszłym Seymie Extraordynaryinym Dwuniedzielnym w Warszawie d. 25 aug: 1750 A.

## 1mo

Po nieszczęsliwie rozeyszłym Seymie pod pretextem tak lichym y niepraktykowanym za Panowania W.K.M. przykładem tam gdzie prawa, salus publica y okoliczność poprawy sprawiedliwości nieznalazła Respektu Naysasnieyszy Pan żąda od przytomnego Senatu rady iakimby sposobem Tranquillitas Oyczyzny y publiczne szczęscie za staraniem Panskim zawsze Oycowskim mogło conservari.

## 2do

Mwy Pan iako ubolewa nad tym że wpadaiące swawolne kupy Granice kroiu Polskiego infestuią tak z zacnych Senatu Sentymentow życzy wziąść mensuras iakimby sposobem zabieżeć temu ile ex pte Rosyiskiego Panstwa wyszły surowe Ordynanse do zniesienia tych rabownikow przez co kommendanci woysk obochstron mogli z sobą wzaiemnie agere dla roznoszenia grassuiących Haydamakow.

## Mowa J.O. Xcia Adama Komorowskiego Arcy Biskupa Gnieznienskiego Prymasa Korony Polskiey na Senatus Consilium

Na tym pełnym łaskawości y sprawiedliwości Maiestacie otoczonym Splendida corona zgromadzonych niedawno wszytkich stanow Rzpltey adoruiąc WKMć miałem honor dziękować mu za siebie partykularnie obowiązanego serca wyznaniem łask Panskich na osobie moiey praktykowanych deprædicando magnalia teraz zas zapatruiąc się na nieustanne dobroci Panskiey ku tey Oyczyznie dowody należy mi ad scabellum WKM Maiestatu głembokie pro publico złożyć podziękowanie że ukontentowawszy vota et expectationes ludu swego Panską y pożądaną przytomnością ktora iest unica rerum nostrarum tutela salusq nietylko Seym extraordynaryiny niezatrudniaiąc inszemi materiami szczegulnie ad operandum solius Justitiæ ktora iest kożdego Panstwa naygruntowniey

szym

szym filarem y twierdza aletez y teraznieysze Senatus Consilium quadrendo rebus in afflictis medelam po żałośnie zerwanym Seymie złozyć raczyles

Wracasz Wkm. w Panskiey do siebie Swoiey na tym maiestacie owych niesmiertelney Sławy Piastow kazimierzow Sprawiedliwych kiedy do tego wszytkie miłościwe raczyles obroci starania iakby in dulci pacis sopore po nie praktykowanym przypadku Trybunalu zepsowanego y Seymu contra prima principia o porządku Seymowania in Sessivitate zerwanego reducem przynaymniey postliminio do klubu y iakiegokolwiek obserwy przyprowadzic Sprawiedliwość cum homagio powinney maiestatowi Panskiemu obserwancyi składem nomine publico obowiązaney wdzięczności Trybut nie słowy lecz serca wyznaniem do Naywyższego Pana y gm Regis Regnaki wzdychaiąc aby Wkmć nierozdzielnie z naszą krolową Jmcią assistat dextera ejus zawsze in sera posteritate wnaszym potomstwie ich wielkie szczęśliwiąc y błogosławiąc nadzieie.

Należało nam wprawdzie przy krolu wszytkim sie zatą Bycowską Wkm. Marszałkuią y tak dobroczynnym y dowcipiącym Panskim efficaciter cooperari nec quicquam ex nobis defuit iako wiernej rady y obszernem przytadna et laudis memoranda abyś Wkm. po Woiewodztwach y ziemiach Seymiki Relationis wydac kazał atoli ex consideratione aby per non usum longi temporis ta formalitas poszła doyszłych Seymach Woiewodztwom prawem obwatowana nie tylko in dissuetudinem nie poszła aletez aby iako Senat y Senatus Consilium Postomiciale taky znacia po Woiewodztwach mieli in medium convalendi facultatem kiedy im w Uniwersałach naszych mi Relacyine wydanych gdy nas mała y mundo Coza abusus contra principia legum dzieiąca się co serce Wkm. dotyka a prawu ultimam eversionem Gubernij całego krolestwa minatur wyraziły za roskazem Wkm. przerzone zawsze nadwyżko kanclarye

Lamenta Woiewodztw pogranicznych z załozną wyslanych Posłow do Wkm. denuncjacye z tamtego kraiu ogłoszone iako Paterna sollicitudine przez uczynione relacyiey do dworu Rossyiskiego za sobą remonstrowane z kąd dosyć surowe wyszły ordynanse do trzymaiących kommendę Pogranicznych ad arcendos impetus Swawolnych Hayduków sednakże y z strony naszey nalezy czuiąc sposobow do wspaszcia tych tumultow a dlatego aby

gdy

JW Jchmć PP. Hetmani mogli ruszyć woyska w tamte kraie potrzebne w tym WKM. pozwolenie dla dania odporu zastonienia tamtego kraiu y sciany

A że pogranicznych Starostow iest ta obligacia iako uwolnionych od Hiberny y kwarty trzymać certam quantitatem kozakow Mordowskich ad danda repressalia swawolnym naiezdnikom tak należałoby napisać do tychże Jchmć PP. Starostow animando do ich do tey powinności a ex casu venientis aby ex officio suo Jchmć PP. Inwytza torowie koronni zdepozwali ad Judicium competens trzymaiących tez pogranicze Starostwa ut obligationibus suis satisfaciant.

Nastempuiący w przyszłym Roku Trybunał Radomski dla pontystycznego swego sukcessu designationem przyszłego Prezydenta ex prodenti Senatus Consilio y z łaskawości WKM exponct

Interes Kurlandyi y elucidacia Xcia Birona Principis Plenipotentiarij WKM y Rzpltey rzadko iest uz wsparta u Dworu Rossyiskiego mocnemi JWJP Pana Wacława Rzewuskiego Woy Podolskiego ex amore boni publici rezolucyami et ad ordinem Questrem dobrowolny transitus czili descensus dostatecznie oczywiście pokazał quod meum ineratt intermedio ordini w tak godnym y rezolutnym Senatorze którego ze WKM. sterum raczyłes pristino restituere curuli iak nayuprzeymszemu Jego z miejsca mego składam podziękowanie dobroczynney Pałuckiey polecaiącey pamięci y protekcyi ale ktòrey malevolencia fatti tak zbawienne medium Seymu extraordynaryinego do wszystkich Stanow Rzpltey porządane od ukrzywdzonych lacrymis ponderavous habentibus wypłakane w pierwszych początkach zepsowane unicum antidotum restabiliendæ Justitiæ w Trybunałach nec primis contactu labris y owszem quasi abominabile reiectum

Już potym bez skutku porządanego omine szczęśliwo Seymie rozeszłym dwa Sentymenta zaraz mysl y serce między sobą dzieli pierwszy Sentyment żalu y słusznej apprehensyi nowych zawichrzeń ktòrych ex civili sinistra interpretacyi naszey quasi eterna oblivione porzuconych

Drugi Sentyment z tąż pokorą z powinnym respektem deprekacyi WKM. JWJm. że ci hic corpore politico przytrafiaiących humorow gwałtownych alteracyi nieprzykrè zbawienne nadzieie ręki jego dobroczynney propinata remedia

Seymu

Seymu extraordynaryinego.

Gotowalismy się wprawdzie złożyć u Tronu WKM vocem laudis cum iubilo aż oto przychodzi nam odmienić in vocem deprecationis cum supplici voto aby ta dobroczynność nie obrażała nam naszego krolewskiego Serca Jego y abyś nam WKM in hoc maligno nieraczył ieszcze Pańskiey swoiey ubliżać przytomności ktora in hoc discrimine konwinktur nieszczęśliwych unica medela et salus nostra y tenci to iest pierwszy y naymocnieyszy sposob manutenendae Tranquillitatis Publicae w tym WKM Państwie a naszey Oyczyznie Siłaby pomogła bytność Jchmć PP. Senatorow po Seymikach Deputackich cum representationibus sinceris in quanta extremitate znayduiemy się.

Supplikowałbym także nayiaśnieyszy Panie remonstraciami et proxima podaiąc pomyślnego Sukcessu media tak aby mogła fulciri dalszą protekcią WKM. Miasto Stołeczne Prowincyi WXLitt° Wilno dwoiakim pożarem in cineres obrocone aby mogło iterum resurgere Tudziesz y miasto resydencialne WKM Warszawę także Zamek Warszawski y Krakowski liberalitati Skarbow utriusq Gentis recomendaz respective. Niemogę ani mi się godzi praeterire silentio winnego WKM Maiestatowi podziękowania za konferowane wakanse Woiewodztw Poznanskiego kaliskiego Sendomirskiego Łęczyckiego wołyńskiego y innych godnym y zasłużonym w tey Oyczyznie Domow y Jmionow ktore iako fidelitate erga Maiestatem Amore in Patriam et bonum publicum dały dowody Magnor et distinctor Suor Nominum tak y w dalszey kontynuacyi usług publicznych unita virtute niewygasłey wdzięczności pro fide lege et Rege de-certabunt.

Officia reciproca humanitatis Hanowi Jmci krymskiemu dla renowacyi Sąsiedzkiey Przyiaźni rozumiałbym bydź potrzebne.

Naostatek kończę votum moie na tym samym suplices do Maiestatu WKM. ingeminando praeces mane nobiscum Domine oraz wnosze ręce do Nieba oto naywyższy błagać Maiestat aby ręka iego wszechmocna ktora wszytkie umacnia Trony WKM tak powszytkie dni Panowania Jego sposobić raczyła nietylko na po

wszechna

wszechna Państwo Jemu powierzonych ale y całego świata Krześcianskiego nayw[yższych] Trybunałow na których niech Jego Zasada Potomstwo y zasadke będzie zaszczyt y ordobę wiekopomną

## Mowa X[ię]dza Czartoryiskiego Biskupa Poznanskiego

Życzyłbym Miłey Mowy krotka abym zawołanych Obcowskiego Pieczołowania głosek mógł się Stat par condile inter minaboza fluctuantes Patriæ pericula.

Stroskany y we mnie umysł przypatrzywszy się na zerwanym Seymie quæ civilem dyssidia Dissidentia inter Status quæ Dyssonæ voces Ale niegodzi się jednak desperować de republica Sub augusto nomine et imperio W[aszej] K[rólewskiej] M[ości] który Stałemi dowodami kochaiącego Oyca a Sławiańskiego Pana zakładasz Fundamenta panowania na Stałym pokoiu y administracyi Sprawiedliwości

Za pożądana aniż dostatecznie opiszana szczęśliwość Państw była nazgromadzonym świeżo Seymie y bodayby ostatnim niegdyś in prospero Państwie mowić teraz można że Justicia et pax osculatæ sunt.

Gdzie inter Authores Scelus Strawienego inter dyssidia na Seymie czasu Straconych prodiga Manu korzyść a nay chwalebne W[aszej] K[rólewskiej] M[ości] regendi artes te Sprawie powinny otuchę że Ich hæreditaria virtute bywaią zwykłe legum Observator zachęcisz y z niewątpliwie tamtych przykładów Swoim Civium animos do powinnego Prawu posłuszeństwa w czym nemo se Ich sentiet nisi cui ulcus inest

Możesz W[aszej] K[rólewskiej] M[ości] tak bespiecznie Krolestwa Twoich rozporządzić ze wszystkiego tego czego Ci pro bono publico życzysz Skłoń Pan omnia libertate Boyne potrafisz. Niechby Nayiaśniey szy Panie pobożnemi twoiemi Panowaniem twoiemi a Stembokim ab armis pokoiu resplorescat Iangoweens Iiiiticia Co Scepro et Cordi W[aszej] K[rólewskiej] M[ości] Zostawiwszy przystępuie teraz do podanych od Tronu Propozycyi.

Lubo partya Ukraińska Woyska prowincyalne et numero odporne Swawolnych Ludzi pomiędzy kray nasz infestuiący dla skutecznieyszego

Jednak

Jednak zabiezenia onym rozumiałbym azeby Jchmć PP. Starostom zalecic executionem muneris lege descriptam w czym tym łatwiey potrafic mogą kiedy od Rosyiskiego Panstwa tak surowe y skuteczne wydane są pogranicznym Gubernatorom Ordynanse ile ze ingenere tamteyszey Sciany obywatele nieznaiąc Coaequatij podatkow ani sprawiedliwey kwarty sufficere mogą na zaciąg ludzi

Osobliwszey WKM oddaie protekcyi restytucią ad propria Xięcia kurlunskiego iuz raz investiturą do rządow tamecznych Authorizowanego w czym powtorzone representacie Dworowi Rosyiskiemu pożądany niewątpie skutek wezmą ile ze w tym vertitur honor Tronu y Narodu naszego tak nienaruszenie Papakta y sosusze zachowuiącego

Burki tuteyszey Monarchow resydencyi łaskawosci oddaie Panskiey aby zalecic raczyła Skarbowi koronnemu nie odwloczną satysfakcyą retentow ile ze widziemy skutki nieustaiącego JMć Pana Marszałka W. K. Starania.

Naostatek pro coronide Głosu mego obowiązaną urzędu mego wiernoscią y miłą wdzięcznosci powinnoscią supplikowac nieprzestaie z całą Dyecezyą moią Regi Regum immortali abys Nszy Panie placida populos in pace regendo żył długo-letnie cum socia vitae et Troni ludzien z nszą Familią nam panował łaskawie

## Mowa JW JmP. Stefana Garczynskiego Wdy Poznanę

Niedosciągła Nszy Krolu Panie mey Mnuy wyrokow Boskich dyspozycia tak regit immensam iusto moderamine molem ze kozdy przyznac musi wielowładną cunctorum Naywyszego Boga Rękę gdy niejednego ultra sua vota tam osadza gdzie o tym y niemysli ani się spodziewa: y cos się podobnego z kozdym z nas dzieie co z owym okrętem ktoren wiatry nieznacome zapędzaią kraie et quas nolebat coit incrè vias Doznawałem y ja multis titulis y teraz osobliwiey doznaie Nszy krolu tez same wielowładną WKM dyspozycio kiedy nietylko ex iusticia distributiva ale y z Partykularnego

tykularnego Zaworu Panskiego odbieram Wdztwo Poznanskie a przeto nieograniczoney Dobroci Panskiey łaskawosc ztąd osobliwie poznaie Zesmie Nyszy Panie na tym Stopniu Wtwa tego lokowac raczył w ktorymem Jasie rodził rożne usługi et munia a Juventute podeymował et tandem Consenui Czerstwy iednak do usług Panskich zostaie z tą rekognicyą ze Semper in oblita repetam tua munera mente.

# Votum Tegoz

Kiedy Nayszy Krolu wszytkie fatalitates dla rozroznionych Serc Civium Oyczyzna nasza ponosic musi z własczcza ze w Izbie Poselskiey Parvae curae loquuntur ingentes Stupent Tu dwie prowincie Wielka y małopolska cały rok bez Sprawiedliwosci zostaią Tu co poczta czytamy ze Braci naszych Haydamacy plondruią y zabiiaią y to nikogo niewzruszyło a iedna novitas prawem nigdzie niezakazana takie motus uczyniła ze Seym na niey y tak przez czternascie lat podiednemi pretextami przez zadney rady subsistimus a przez to Rzplta iest exponowana Swawoli Haydamackiey ktora sie tym do tey zuchwałosci animuie ze widzą bezbronną Oyczyzne ta zas słabosc ztąd pochodzi ze Seymy niedochodzą więc stricte obserwuiąc to nie Haydamacy wsie miasta naiezdzaią Swiętnice Boskie palą rabuią Duchownych codziennie na rękach Boga piastuiących męczą y okrutnie zabiiaią ale Authores zerwanych Seymow y ta krew niewinnie wylana nie na Haydamakow ale na nich woła zemsty do Nieba bo gdyby Rzplta w Seymach skutkowała Zapewneby na wszytkie przypadki sposob obmysliła y ięczącym pod zbuntowaną Haydamakow Swawolą Braci naszych rękę by podała Ach proch dolor ktory excitat lacrymas supprimit verba super ruentem tam molem discordiam patriam Ale Nszy Krolu pod łaskawym WKM panowaniem nam sie obawiac niepotrzeba bo dobrotliwa WKM przezornosc wyprowadzi nas in vias planas et liberas ile ze sub sole nullum tam grande malum est cui parere nequeat remedium zaczym nic mi nienależy

tylko

tylko za Oyczowskie Starania koło dobra pospolitego
takuay uniżeńcey W.K.M. podziękował y do dwóch
propnowanych od Maiestatu Punktow przy-
mowiesz ale potak godnym Krymaiadnym
głosiesz: Ktory iako vigilantissimus Antistes
nad tym tylko desudat ut sit bene Patriæ
y dlatego diversissimis ore wszystko to colest-
wiek integritatem publicam tangit w mowie
swoiey wyraził y ja zgadzam się ztak powa
znym zdaniem Jego to tylko przydaiąc że ad
conservationem Tranquillitatis publicæ
od wszystkich nas Summopere Desideratur
ut maneas nobiscum Domine bo in compe
ctu solis wszystkie mitigant tempestates

Że Dwor Rossyiski wydał surowe
Ordynanse do znoszenia tych rabownikow
w granice Polskie wpadaiących nie wąt-
pić musi bydź te opus tylko manuum Tuarum
Domine a tąd prawdziwie pochodzić że ze
prævenis desiderata nostra benigna et paterna pro
tectione Tua. zaś demisso poplite dziękuie W.K.M.

Z naszey zaś Strony za rzecz potrzebną
radze aby excommisso W.K.M. J.M.P. Józef Potocki
Hetman W.K. dał Ordynans Reymentarzowi kom-
menduiącemu partyą przeciwko tym zgrasu-
iącym naszym nadzwyczaynym z pogranicz-
nym Rossyiskim kommendantem żeby unani-
mi consilio et iunctis viribus rozgromić y w
zmierzyć ich mogli

Jchmć P. zaś nasi Starostowie Pogra-
niczni aby ad mentem legis toiest tych pro-
wanych lub ułożonych Konstytucyi munen
et obligationi suæ satisfaciant którzy ieżeli
się przeciwni y nieposłuszni prawu pospoli-
temu aby na instancie Urodzonego Instygatora
Koronnego przypozwani ad Forum competens pod
litatibus in lege sanctis podlegali.

Xże Kurlandzki prawdziwa kreatu-
ra W.K.M. y Feudatarius Princeps lecz że do
tychczas indescindone zostaie przeto Supplikuie
W.K.M. abyś poważną y słuszczną instancyą
swoią za nim do Dworu Rossyiskiego interpone
re atym samym go liberare et proprietati sub
restituere raczył.

Na Warszawskie Bruki w Roku 1730
na Senatus Consilium aby Jmć P. Podskarbi W.K.

Certum

certum quantum ex aerario publico konferował czego ze dotychczas nieprzywiodł ad executionem prosze abys WKM y przez teraznieysze resultatum in dilatam chciał mu intimare satisfactionem a iako Regia res est succurrere lapsis tak y Miasto Wilno dwarazy w iednym roku funditus pogorzałe recurrit przezemnie do WKM. abys raczył nanie spargere cum sole manus.

JmćP. Rudzinskiego kasztelana Czerskiego Pierwszego Pułkownika WKMu ktory a teneritudine lat swoich w usługach publicznych y woiennych consumpsit vitam suam nietylko in obsequiis Nigo Oyca y Predecessora WKM. od lat 47. będąc zemną commilitonem zostawał y w tylu przeciwko szwedom wraz zemną za Oyczyzne zastawiał się bataliach mężnym sercem nieustraszonym Animuszem ale tez za szczęsliwego WKM Panowania pro bono et commodo Regipublicae całe łożył starania y wiele osobliwie przy funkcyi Marszałkowskiey w Trybunałach po dwarazy Piotrkowskim y Lubelskim oraz Radomskim iuz stante Senatorea jego dignitate non sine ingenti sumptu et discrimine własnego zdrowia nieznośnych podeymował fatyg indynuuie ad panem bene merentium dobroczynney WKM ktora sobie zasłużył łaskawosci Pro corona de zas zdania mego niech mi w tym nayskutecznieysza będzie nadzieia ze Patria nostra petit curam post numina primam ale votorum meta corona caput.

## Mowa JmP. Działynskiego Wdy Kaliskiego

Przed maiestatem wolną honorow aukcyą dysponuiącym stawam z powinną Rekognicią Nszy krolu wszak virtus subiectorum iest grata Imperantibus niemam w zyciu moim innych dowodow ewinkuiących miłosc ku krolowi y Panu mojemu nad iedne wdzięcznosć tak iest mocna co ma w sobie perfekcio zyczliwey konwikcyi niech się zaszczyca modestia zasług kiedy WKM dobrotliwie rekompensuiesz

Sprawiedliwa

Sprawiedliwą prerogatyw dystrybutą eryguiesz wspaniałą wakuiącego Senatu Strukturę iako publiczney Szczęśliwości Artifex lokuiesz mię WKM. w ozdobney posturze in splendidis illustrium Quiritum locum y stawiasz na bliższym mieyscu ad aram Maiestatis in eminentiori Wtwa Kaliskiego gradu abym lepiey widział publicum votum Pańskiey WKM. Serce Miłością Państwa prowidencią dobra Pospolitego uqualifikowane a iako Princeps imago Dei est tak fiducialiter samym tylko Maiestatom competit productio entis kładziesz WKM. inwestyturę primitivum creationis opus zaczym adoruię wynoszącą mnie łaskę WKM przyimuię cum officio Condicionis Subiecti wierność y wokacio wypełniaiąc taką submissią iako mieć powinienem z nayniższey swoiey od Tronu WKM dependencyi przystępuię do pocałowania ręki WKM ktora przy dożywotnim z Rpltą zaślubieniu Paternum amoris votum spopondit

## Votum Tegosz

Wykonawszy motum hunc legitimè Submissyi moiey WKM. odbieram Possessio Authorisowaną łaskę WKM. znaiąc albowiem obligacio Senatorskiey prerogatywy tak nią dysponować pragnę chcąc być podobnym ad Sphaeras ktore respiciunt cursum primi mobilis od szczęśliwey WKM na Tron in auguracyi iako Maiestat ku Panowaniu WKM. prima causa sic volenti destynowany miał zawsze ten fundament Tutelaris curae deserti populi co mnie tym dowodniey WKM pokazuiesz zgadzaiące się serce y umysł cum libertate Nostra kiedy w passuiących się okolicznościach konsekwencie gdzie wszytkie 14letnie Aetatis imperfectiones obciążaią nas y trwożą statum nostrum consueta arte regnandi złożyłes Seym extraordynaryiny podaiąc nam tabulas salutis abyśmy charakter Narodu swoiego pod Panowaniem WKM. pomyślnie zaszczycali y te wyroki ktore confundunt obstacula prewencyi od wszelkiey oddaliły illuzyi ale coż kiedy Arbitria rerum humanarum dy

stynguo

stynguowały się bardziey sorte quam racione y tak Izba Poselska beatum quondam consilior domicilium nunc tristis silentij sedes na pokazanie dowodow y przyczyn nieszczęscia publicznego ktore niezaboli multorum Annorum opus destruxistis

Trybunał koronny iest tanquam vestalis ignis portentum hoc extinguitur dla dwoch przyczyn albo dla pospolitego ruszenia albo Interregnum tu utrumq defuit za cosz tedy miał praescindi cursus eius ordinarius vivificans naturę naszą y obrocił się spragnionym Sprawiedliwosci w kanał Nierządziemy się według opisow Prawa ale według nikczemnych do utrzymania podchlebney vanitatis agitacyi akceptuiemy presentuiącą nam się nay sposobnieyszą miłego błędu okazio ieżeli dobry porządek ktorym WKM umieiętnie szafuiesz repugnat komu wzbytkach wolnosci zażywaiącemu niechgą nie wyimuię z władzy Rzpltey.

Mniey miał ambicyi Alexander iak iego gardzący swiatem Filozof boten aspirował do sławy rządzenia gą w prywatney konfidencyi WKM. będąc providus publiczney naszey potrzebie zkład, składasz y teraz Senatus consilium y żal zbolałego publici boni szczęscia dzielisz między obywatelami iedney Rzpltey zapewne lepszy będzie kiedy go nie iedna lecz z wielu ziednoczona uszczęsliwić może rada ktorey WKM żądasz iakimby sposobem tranquillitas Oyczyzny y publiczne szczęscie conservari mogło ktore w sławie y sukcessach co raz większey nabywa nikczemnosci suplikuię do WKM łaski mane nobiscum Domine Ta WKM visio beatifica doda lustru y ozdoby a przeto raczysz laboranti succurrere antro

W rewizyi to będzie WKM ex re et necessitate ~~to będ~~ złożyć Seym extraordynaryiny ażebys mogą zażyli pro efficaci day Boże ad correcturam remedio skosztowawszy dosyć gorszkosci ieżelibysię in melius y u nas samych nie przesiliła Natura

Seymik Relationis zaniedbany nie tak

po

po doszłym Seymie bywa potrzebny poniewasz uchwalone konstytucye żadney niepodlegaią dyskwizycyi ale po niedoszłym Seymie może złożenie Jego bydź skutecznieysze Po woiewodztwach wexpektatywie zostaiący Bracia nasi in manifestationem Cogitationum curarumq libertati meli Relacio od Posłow Swoich z iakich przyczyn y okazyi zerwany Seym ktore znosi omnem possibilitatem consulendi

Xiążęcia kurlanskiego Nacyi naszey honor importuiący zalecam WKM doday WKM instancyi y sukursu łask nieubliżay.

Swawolne kupy Granice kraiu Polskiego infestuiące zniesienie onych y tłumienie Jchmć PP. Starostow pogranicznym oddane usilnemu Staraniu ktorych y Prawo samo de exekucyi obligat aże chidra w ludnieysze coraz erigitur capita obligować Hetmana WK. aby ordynował Gravidos Clipeos Tu Smiem upraszać WKM. abyś kazał ruszyć się swoim nadwornym chorągwiom będzie vis fortior dla prętszey ewakuacyi tych dzikich humorow.

Rekomenduię WKM JP. Rudzinskiego kasztelana Czerskiego merita ktory ferri memor na usłudze publiczney y żeby siły Jego były tym mocnieysze niech się karmi z ręki WKM chlebem ex distributiva Justitia.

JP. Wacława Rzewuskiego Wde Podolskiego oddaię WKM Respektowi ktory na emolument publiczny dosyć usilne in usus publicos złożył Starania y aplikacią

JP Marszałka WKo dyspozycye merentur pochwały upraszam WKM aby na znaczoną ex Senatus Consilio Summę w Roku 1740 wyliczył Skarb koronny ile ad Communem Commoditatem bo na reparacią burkow Warszawskich

Miasto Wilno powinno odebrać auxilium od WKM. ile tak ciężką klęskę ponoszące tumancia excidia Troiae JP Podskarbiego WWX Litt remedio resurgere może

Z mieysca mego dziękuię WKM zeskreował tak Godnego Fortuny Publiczney Prymasa dilectum et directum przy nayiaśnieyszey osobie WKM Primum Principem uno sole minor sasnieiący Planeta przyda iasności wzaiemnych

Rzpltey

Rzyplitey cieniach ktora wzroku swoiego ieszcze dotrzec niemoze niedopusci naruszyc y dotknąc fatalnym takim prochem pupillam Dulcis libertatis avorum

Panuy Nszy krolu z Nszą krolową Jmcią z Panią N. M. Thori et Troni Socia ktora ma tyle cnot swiętych y talentow ozdabiaiących Tron nasz Polski omnis perfectitudinis pełna dowodow zyi z Nszą Familią swoią w ozdobną sędziwych czasow Postac

## Mowa JMP. Wielopolskiego Wdy Sandomirskiego dziękuiąca za konferowane krzesło.

Nieskonczona y z samego zrodła własney swoiey wszechmocności wynikaiąca nad Panstwami y krolestwami swiata tego moc Boska lubo niedoscignionemi oku y nawet prawie nieprzeniknionemi rozumowi ludzkiemu sposobami potężnie y łagodnie rządy Jch sprawuie z tym wszytkim samych ze ludzkich umysłow y czynow do kierowania oczywiscie ich obrotow y układania dawno przewidzianych pożądanego albo niepomyslnego szczęscia ich losow skutecznie zażywać zwykła Te na miesnicze na ziemi niestworzoney władzy po Panstwach y krolestwach instrumenta w osobach monarchow y krolow osobliwszym Boskim rządzeniem do panow przerzeczonych nie tylko lud pospolity ale y wszytkie proporcionalnemi urodzenia godności y talentow stopniami wywyższone osoby sprawiedliwym względem, głęboką Uniżonością z powolnym nawszytkie skinienia y roskazy posłuszenstwem za nieprzeskonczoną słusznie sobie poczytaią powinnosc zeby okrom powszechnemu bo całemu Plemieniu ludzkiemu na obraz Boski stworzonemu własnego podobienstwa szczegulnoscią w panuiących krolach niektorych Boskich atrybutow Partycypacią y uczesnictwo hołduiącym były pokłonem.

Na tym ia Fundamencie gdy pierwszy raz dnia dzisieyszego z mieysca na ktorym mię dobrotliwa WKM osadza wola za oswiat

czeniem

czeniem winney wdzięczności wielbiąc tak zna-
-komitę łaskę Pańską otwieram usta należało-
bymi y te o których mowiłem zaszczycaiące
naygodnieyszą Twoie Mwy Panie osobę a przez
uczesnictwo do twoiey naywyższey dobroci
choyne spływaiące przymioty a ztąd pocho
dzące słodkiego Twego nad nami panowa
nia iezli nie okryślić dostatecznie to przy
naymniey powiększey części dobranemi
słowy przypomnieć skutki że iednak y nay
wymownieyszy ięzyk nieporownanych
Twoich Nszy Panie doskonałości ani lidzby
zrachować ani istności y gatunku wysła
wić należycie niezdoła dopieroż szczupłemi
granicami ścisniona nieudolna mowa
moia wielkiemu pochwał twoich przed
siewzięciu nierowna będąc prędzeyby to
światło niby mgła iaka przyćmić niżby mu
blasku powinnego skutecznie dodać potra-
fiła więc że iuż dla nieudolności mowy
moiey nic mowić niemam zaczym że no-
wym a wielkim dobrodzieystwem będąc obcią
żonym skromnym tylko milczeniem głęb-
bokiey weneracyi wypłacać mi się będzie na-
leżało chętniebym się (ważyuszy siły moie)
tego łatwieyszego chwycił sposobu gdybym
obrzydliwey niewdzięczności przywary nieo-
bawiał się podpaść podeyzdrzeniu niewdaiąc
się tedy w przewyższaiącą sposobność moie
wyliczenie owych to przez uczesnictwo od
naywyższey władzy udzielonych Atrybutow
ktore tak obficie Tron Twoy Nszy Panie boga-
to zdobią y utrzymuią to co się osoby moiey
wszczegulności tycze krotko namienić muszę
że W K M przy powierzonych od Boga Pań-
stwa tego rządach na wzor teyże niestworzo-
ney a niewymownie dobroczynney łaskawo-
ści w ktorey często ochota za uczynek poczy-
tana bywa nie zasługi moie ktorych sobie
żadnym tytułem przyznawać niemogę ale tylko
szczera chęć do pełnienia roskazow Pańskich
y sposobienie się do usług Oyczyzny naszey
w niektorych podobno świadczone okolicznościach

Senatorska

Senatorską Wdztwa Sendomirskiego godnością zaszczycasz y nadgradzać raczysz

Ztąd sobie Nszy Panie przez zawodu y wątpliwości wnoszę iako wdzięcznością ku Maiestatowi Twemu iako szczerością w Radach do ktorych teraz powołany iestem iako zarliwością przy dostoięstwie Tronu Pańskiego iako applikacyą Dobra pospolitego popisować się będę powinien kiedy WKM na tym Stopniu dnia dzisieyszego mnie stawiaiąc te wszytkie przymioty we mnie wmawiaiąc teraznieyszym pomnie wyciągasz dobrodzieystwem z niezmyslona zatym do tego wszytkiego chęcią gdy się szczerym przychylam sercem iak nayglębsze u nog twoich Panskich składaiąc podziękowanie niewygasłey za wyswiatczona łaskę wdzięczności dozgonnego do Nszey Osoby Twoiey y Familij twey przywiązania niepodeyzdrzanych w następuiących okolicznościach wiary y życzliwości oswiatczeniem pokornym Dobroczynney Ręki Twey pocałowaniem pieczętować pragnę.

## Mowa JMP. Wacława Rzewuskiego Wdy Podolskiego

Poniewasz dawnych łask WKM. powtornym Wtwa Podolskiego oddaniem dobrotliwie y wspaniale oswiatczone przymnaza niezliczonych dozgonney wdzięczności obowiązkow winnych odemnie WKM. Jako zas przez lat 14 Senatorską zaszczycony godnością wiernie radziłem WKM. a zapowodem WKM poszedszy do Stanu Rycerskiego usilnie y pracownie (Chociaż pozal się Boże nieskutecznie Seym utrzymywałem) tak kiedy po krotkim Staniu y chodzeniu około Dobra pospolitego znowu usiąść mi y spocząć w krzesle kazałes WKM. Pana Boga prosić Starania przykładać nieprzestane abym powinnościom urzędu mego zadosyć uczynił.

A lubo naywyższe WKM zdanie Pgo Senatu

Senanu y całey prawie Izby Poselskiey pochwa-
lenie Resygnacia moia Wdztwa y Poselskiey
Funkcyi przyięcie za przydatną Oyczyznie
przysługę osądziła abym iednak czyste spra-
wy moie iawniey y oczywisciey obiasnił
sprawiedliwosc ich krotko dowodze

Niemasz Mtwy Panie w całym
Chrzescianstwie tak iednowładnego Pano-
wania zeby w nim nietylko człowieka w
radzie zasiadaiącego ale iednego z gminu
pospolitych ludzi prawnie y sprawiedliwie
naganić godziło się za winnego tylko za prze-
stempstwo prawa Resygnacyi Senatorskiey
Godnosci ta nie iest żadnym prawem za-
kazana iakze w wolnym Narodzie rowny
rownego onie naganić może Senat iest
swobodny nie iest żadną niewolą z niego
kozdemu chcącemu godzi się zstąpić Senator
krzesło biorący Szlachectwa nietraci
idzie tylko do wyższego Stanu y Urzędu
kiedy zas urząd złożyc podobam usię zosta-
tym czym był przed wzięciem Senatorskiey
prerogatywy toiest rodowitym Szlachcicem
zezas rodowity y osiadły Szlachcic Posłem
na Seym bydź może to są naypierwsze Pra-
wa y zwyczaie Polskie

Urząd złożyc Godność Senatorską
resygnować do wyższego z wyższego pusc
Stanu a to wszytko dobrowolnie z miłosci
Oyczyzny uczynić nietwierdze ze dla mnie
ale pewny iestem ze dla kogokolwiek bądz
chwalebna y wdzięcznosci godna iest akcya
Pełne są Polskich Dzieiopisow Xięgi przykła-
dow resygnacyi Senatorskiey Godnosci iuz za
szczęsliwego Panowania W.K.M. resygnował
Kasztelanią Warszawską JmP. Wessel Ka-
sztelanią Sendomirską JmP. Konarski Pod-
skarbstwo wielkie Koronne JmP. Ossolinski
Tenze Urząd JmP. Grabowski po resygnacyi
Podskarbstwa trzy razy na Seym posłował
resygnował takze Woiewodztwo Wołynskie
takze niedawno JmP. Michał Potocki ktory
będąc

będąc Marszałkiem konfederacyi generalney pa
uspokoioney Wołynskiey Starał się o łaskę kon-
federacyi Generalney po uspokoioney zas Rzpltey
wrocił się znowu do Wtwa Wołynskiego

Pochwaliła Starożytność dawnieysze
znacznych Rzpltey Senatorow resygnacye
Rafał Leszczynski ieszcze za Zygmunta Au
gusta krola Polskiego złożył Wdztwo Brze-
skie kujawskie a przy starostwie Radziejowskim
zostawszy się na Seym posłował wspominaga
chwalkoski w tę słowa Crevit sub Sigismundo
Augusto nuncionum authoritas in tantum
ut unus fuerit qui exemplo Clodij Ordine
Senatorio sponte cesserit ut popularis habe-
ret plusqm in Rpca ut nuncius valeret.

Przyczyny raczey pretexta przeciwko
resygnacyi moiey wynalezione tak są słabe
że się zdadzą politowania bardziey niżli odpo-
wiedzi godne przeziera przez nie darem na
y niezasłużona niechęć przegląda y przebija
się płocha y prozna nienawiść w ktorey Oy-
czyznę własną honor narodu Polskiego
sumnienie nasze krew Braci naukrainie
pokłutych na ostatek samychże nas sakryfi
kuie. Chwieie się nachylona do upadku Oy-
czyzna z fundamentow rady y sprawiedli-
wości przez nas samychże poruszona nie pa-
miętamy że strasznym y okrutnym wywro-
tem swoim przywali nas y zetrze ani po
tak wielu rozeszłych Seymach po zerwanym
Trybunale koronnym postrzeżemy się jak
blisko iesteśmy ostatniey zguby naszey
Te krotką explikacyą pod nogi WKM złoż-
ywszy z naynizszym za odebrane Woiewodz
two Podolskie podziękowaniem do pocało
wania waleczney ręki Panskiey dąże y
spieszę.

Mowa JmP. Mikołaia Hra-
bi na Podosi Junoszy Podoskiego
Wdy Płockiego.

To prawda Nszy krolu że dwa tylko punkta
w propozycyach od Tronu WKM. podanych
krotkiey od Senatora wyciągaią resolucyi
przecież ażeby się owe wypełniło przysłowie
dobrze

dobrze skonał bo do samey smierci gadał Prze
praszam WKM et intermedium Ordinem ze
iestem przymuszony przedłużyc votum moie
Szosty Seym psuiemy nakozdym ro-
zne osobie przeciwne traktuiąc materie z Seymu
Pacificationis 1736ti naznaczyłes WKM kommis-
sią do Aukcyi Woyska pracowalismy, szukalis
my srodkow y sposobow przy zgromadzonych
magno sumptu ex equestri Ordine kommissa
rzach przez dwie lecie chcielismy ex Funda
mento tey kommissyi na Grodzinskim y
Warszawskich Seymach Aukcyą Woyska przy
prowadzic do skutku gdy się w tym pokaza
ła ociętosc woiewodztw Ukrainnych toiest
Bracławskiego kijowskiego Podolskiego
Wołynskiego Ziem, Halickiey Lwowskiey
y Połowe Przemyskiey na dociągnienie
rownego z nami podatku udała się Rzplta
na przeszłym immediate Seymie ad lustratio
nes et revisiones abysmy w rownym na
rodzie rowne ponosili ciężary lecz gdy y
przeszłe y teraznieysze Seymy pruznemi
psuią się zawodami ogołocona przez lat
14 z rady Seymowey kołysze się na samych
diffidencyach veut exanime Corpus a tak
starania WKM. dobroc serca Jego zgoła
nam się w truciznę obraca z owym przysło
wiem iż zepsowanemu żołądkowi wszytkie
potrawy do niesmaku wszytkie zgoła Pra
wa Oyczyste z Fundamentow swoich wy
wrocone ostatnia nawet sprawiedliwo
sci swiętey per ineffabilem cursum w
Trybunałach koronę postanowioney na
dzieia vi et potentia ex stallo suo wyrugowana
A tak gdy ani ratiocynowac ani srod
kow do ratunku upadaiącey Oyczyzny w
nayglębszym dowcipie wyszukac niemozna
zalac się łzami nad dobrocią WKM y nad
nieszczęsliwoscią Oyczyzny naszey potrzeba
iednak iako tonący człowiek y brzytwy się
zwykł chwytac tak y my prosiemy WKM
abys praktykowanym Antecessorow swo
ich zwyczaiem extraordynaryinemi upadłą
Rzpltą raczył dzwigac Seymami.

Jakie

Jakie zas dla niedochodzących Seymow Rzpltta ponosi szkody przez obowiązek sumnienia krotką wyrażam narratywą
Archivum krakowskie ab Ao 1736. nieoddane.
Dobra wszytkie krolewskie y Duchowne w Wosewodztwach Ukrainnych y Jnnych kwarty y chiberny nic, a podatku małe co płacą Summy corocznie milion dwakroc sto tysięcy od Wosewodztw Ukrainnych w Grodnie in Anno 1726. na podwyższenie komputu Woyska deklarowane osychaią. Aukcya Woyska pożądana od Rzpltey evanescit Artylerya koronna także od Grodzickiego Sekretarza y konskiego Generała na Jnwentarz niespisywana Lustracie y revisie od stu lat upadłe non resuscitantur. Wsie w naszey Prowincyi w codzienne deserta wpadaią Długi milionowe na wsiach porzucone rosną Miasta zginęły Commercia upadły Lustracie Woyska zaniedbane likwidacie w Radomiu bez regulaminu błędne correctura Jurium y Trybunałow niedochodzi Poselstwa Prependowskiego Działynskiego Chomentowskich z wielkim Rzpltey pożytkiem postanowione a nie z mnieyszym kosztem odprawione nietylko osychaią lecz y pożytki Oyczyznie naszey deklarowane e contra się obracaią czego wszytkiego iestem plusqm conscius bo żadney usługi publiczney WKM y Antecessorow Jego z tą ktora należy do każdego patryoty pilnoscią nieomieszkałem

Jestem mowie wiadomy konferencyi z Xięciem Dolhorukiem Ministrem Pełnomocnym Rosyiskim y z iego następcami oraz z ministrami Dworu Berlinskiego y dadzą świadectwo ci ktorzy albo laty albo Usługą publiczną są mi Coletanei na iakich rzecz stawała dla Oyczyzny naszey pożytkach A tak y te konferencye konstytucyami 1714mi 1726. et 1736. naznaczone dla niedochodzących Seymow prout iacebant iacent y Commoda Rzpltey proponowane ktorych veluti suprema arcana status nie rekapituluie vertuntur

in

in contrarium Takze error errorem trudit y samochcąc plusqm Maliciose Miserną Oyczyzne do ostatniey popychamy zguby tak dalece ze gdyby kozdy Senator ex nexu Constientiae Suae miał Arithmetykowac rany Rzpltey nie iednogodzinny ale ledwo dniowy mogł by wystarczyc czas do wyłuszczenia tych ktore Oyczyzna nasza cierpi Sentymentow in konwenienciyi. Skarzemy sie Zalemy sie Same na siebie Dyffidencye emulacye przytłumiaią w nas miłosc do Oyczyzny Unus alium arguit de peccato contra Statum a tak bez Sądu bez rządu gdzie bez kary gdzie bez nadgrody zyiemy w zamieszaney Oyczyznie naszey iak w odmencie.

Wracam sie teraz do dwoch krotkich prawda ale długie za sobą Sekwele pociągaiących od Tronu W.K.M. Propozycyi

Ano Niech mi przebaczą wyzey wyrazone przeswietne Wdztwa Ze tu owey Panienki Imieniem Prawdy ktorey potomstwo Nienawisc na swiadectwo wezwac musze Trzydziesci sześc Tysięcy komputu Woyska postanowionego przy zaczynaiącey sie Tureckiey Woynie gdy sie tamte Wodztwa natenczas rowno z nami płaczące propter hosticum Cyframi pisac poczeli przeieła na siebie Prowincya Nasza wielkopolska z cięszkopłatnemi Wodztwami Małopolskiemi płacą natenze komput y ten ciezar przez Trzydziesci kilka Lat ad A° 1717. na Sobie znosiła ztąd elicitur ze nieprzeliczone za przerzeczone Wdztwa wypłaciliśmy Miliony

Na samą Artylerya koronne kilkanascie Milionow Stante Bello Turcico wypłaciliśmy a ztąd w takie w Woysku zabrnelismy Borgi Zesmy na kantony leze extorsye kontrybucye y inne nieznosne ustawy Zgoła exotico modo wycisnione pieniądze Nasze własne Woyska Rzpltey Sakryfikowac byli przymuszeni fortuny.

Tak dalece ze co Temu komputowi Trzydziescio Sześcio Tysiącznemu zostaliśmy

długow

długow zborgowych ćwierci 99 milionow wybrało y wycisnęło woysko od nas prout patet in Calculo Radomiensi 199 milionow y lubo teraz na cztery miliony podatkowe na dziewięćkroćsto tysięcy Hiberne y kwartowe namienione wodztwa: ktore według mappy dwie części kraiu Polskiego w sobie continent szesnasto tylko część na teraznieyszy osmnasto tysiącowy komput importuią a ieszcze y te miliony ktore wypłacamy woysko nasze w tanten kray wynosi y ta cyrkulacya do nas się nieuraca także kraie tamte same tylko Turecką y Moskiewską monetę przez lat kilkanaście maiące teraz naszym napełnione złotem

Że iednak nieostyga w naszey Prowincyi Wielkopolskiey y ięszkopłatnych wdztwach ta ktora przedtym do tych wdztw y wspoł braci naszych vigebat miłość więc do zabieżenia Haydamackiey swywoli y do wystawienia mocnieyszych sił przeciw temu Hultaystwu taką ex voto meo proponuię obronę

1mo Niech woysko z lezow naszych za wolą WKM na obronę tamtego przeniesie się kraiu

2do Starostwa Ukrainskie w wdztwach Kijowskim Podolskim Bracławskim na obronę tamtych granic według konstytucyi 1570. 1620. 1624. 1627. 1730. et 1662 di. czterema kondyciami od Rzpltey ordynowane Pierwszą aby Starostowie omnino w tych Starostwach mieszkali Drugą żeby żony ich Jura Communicativa niemiały Trzecią aby pewną liczbę według konstytucyi 1624. y nastąpioney rewizyi postanowioną (ktora do pułczwarta tysiąca wynosi) kozakow Horodowych pro continuo Servitio Bellico conserwowali Czwartą Jż ieżeliby włożonych od Rzpltey kondycyi niewypełniali aby zawydanemi sobie do assessoryi mandatami od Starostw odsądzeni byli.

3tio

Jakom przyrzekł że tamte Wdztwa Kwarty nie a podatku mało płacą więc te milion Dwakroć sto Tysięcy ktore nam tu Ao. 1726. w Grodnie in modum Coequationis Offiarowały niech teraz na wyprawę Zołnierza dla Obrony Kraiu swego za pozwoleniem Seymikowym WKM. ad hanc presse materiam wydanym lub relacyinym ktore według sentymentow przedemną mowiących są potrzebne wypłacaią a tak będzie plusqm sufficiens obrona tamtego Kraiu od wspomnionego Hultaystwa

Drugi punkt ad resolvendum gwałtu zgoła woła na ratunek ginącey Oyczyzny na exorbitancye nasze na Crimina Contra Statum na wzruszenie ex cardinibus praw Oyczystych wzywa intermedium Ordinem Masz WKM Seymy exorbitanciarum Masz Sądy Seymowe masz Judicia Status konstytuciami dawnieyszemi y świeższemi 1714mi 1718 et 1736. postanowione użyć możesz tych Praw Oyczystych tego ktoresię podoba WKM. Ale bowiem temu Narodowi w ktorym aequa virtutes ac crimina pensantur.

Tym samym wracam się ex ho generali puncto ad resolvendum do naygwałtownieyszey materyi utrzymania na przyszłą kadencyą Trybunału koronę

Proszę JO Xięcia JMci komorskiego Prymasa JWW Xięży Biskupow JWW Ministrow et intermedium Ordinem Aby się za wolą WKM zbliżyli ku Piotrkowu przed przypadaiącym Trybunałem a tam Primacialis dignitas z Łowicza swoim Kredytem powagą Pracą przez Presydenta JWW JXięża Biskupi Osobami y przez Deputatow swoich Duchownych JWJPP. Ministrowie ac intermedius Ordo dexteritate sua conatu authoritate zepsowany plusqm malitiose Trybunał podnieść y wszytkie eventualne ktoreby się ex re aliquacunq

cunq natamtym ceyscu urodzić mogły trudnosci et obstacula ad gradus et vias Juris reducere potrafią.

Życzę y Proszę aby Xże JMć Prymas Cały intermedium Duchowny y Swiecki Ordo albo się ktorzy mogą na Seymikach Deputackich znaydowali animuiąc y obliguiąc Wdztwa Powiaty y Ziemie aby Deputatow według Prawa gdzie cum pluralitate gdzie cum negativa poobierali.

Voveo przytym aby w tey okoliczności Prawa o Trybunałach signanter Konstytucye de Securitate Trybunałow 1717. 1718 przez nas wszytkich co do kogo należy były obserwowane to iest aby civilna eaq suprema authoritas inter strepitus armorum przytłumiona niezostała gdy zas innego temperamentu nazrywaiące się Seymy na uleczenie Ran Rzpltey wyszukać z Praw Oyczystych niemożemy supplikuię WKM. ażebyś Seym extraordynaryiny iak nayprędzey z przydaniem w uniwersałach swoich etiam nexum confederationis plenis ordinibus na Seymie tradendę naznaczyć raczył tenże Sam Seym extraordynaryiny ex nexu namienioney konfederacyi uregulować ad mentem konstytucyi Kazimirzowskiey 1659 modum concludendorum consiliorum tym bowiem ostatnim sposobem zwykły się narody WKM (prout volumina loquunt ratować więc konkluzia mowy moiey że pro praemissis omnibusque dixi Bogu nieograniczenie Miłosierdnemu Panu naszemu nadto łaskawemu Oyczyznie na zbyt ~~ścisły~~ cierpliwey powinniśmy ścisły kiedykolwiek oddać rachunek.

Interes kurlandyi et ejus in Feudati Principis protekcyi y mocney WKM Manutencyi oraz Bukit Warszawskie a raczey expense ze Skarbu koronnego na nie JMć Pu Podskarbiemu WK Zalecam.

Heroiczne libertati sacrificium descensus et ascensus JmP Wdy Podolskiego victimae Abraham

ham podobne łaskawe WKM serce do uczynne-
sci y Oyczyzne całą do wdzięcznosci pociągać bę-
dzie owszem przyidzie na ten koniec że y my wszy-
scy a przynaymniey wiele nas też sacrificium
dla utrzymania publicznego rządu z osob-
swoich uczyniemy koncze na ostatek z nie
utulonym żalem że pod tak dobrym sprawie
dliwym wspaniałym Panem pod tak mocnym
monarchą pod tak świątobliwie praw sza
szych nam dotrzymuiącym w takim na iaki
zapatruiesz się (: et dum vides pacienter vides
przez nas samych zostaiemy nierządcie kon
cze mowie aktowie ieżeli iuż nieprzyosta
tnim dokonczeniu w starym wieku życia
mego życząc aby z naysasnieyszą a święto
bliwą Panią naszą y familią swoią niesmier
telne w życiu y ukontentowaniach swoich
przy słodkim y miłym nam Panowaniu prze
ciągał wieki

## Mowa JMP. Swidzinskiego Wdy Bracławskiego

Jmczęsciey WKM. te zbawienne bądz przez zło
zenie Seymow bądz przez Rady Senatorskie
dla dobra pospolitego obmyslasz sposoby tym
do większey coraz żywszą Oycowskiego serca
uważaiąc dobroć nas wiernych poddanych
pociągasz wdzięcznosci oraz za tak pracowi
te czułosci y pracowitego pieczołowania do
naynisszego podziękowania

A lubo Nszy krolu czuię się bydz zawsze
statecznie przywiązanym do Nszey Familyi
Nszego Maiestatu WKM. z tym wszytkiem
w teraznieyszey pełney diffidenciarum
sytuacyi ponowiam in conspectu omnis
populi vota poprzysiężone nieposzlakowa
ney nigdy ku Panu wiernosci wraz z miło-
scią ku Oyczyznie złączone supplikuiąc abys
WKM raczył bydz wyperswadowanym że
w tych sentymentach żyię y umierać będę
ubolewać kożdy z nas powinien na to że prace
y fatygi Oycowskie WKM. nie maią posłuszney
w skutkach Fortuny sednak Miłosciwy Panie
y zurodzoney swoiey Dobroci y łaskawości darować

raczysz

raczysz Sprawiedliwy resentyment Oycowski tak
w Zwyczaionym procederom y Senatorom wolności
iako y nieszczęśliwszego coraz okoliczności czasu
w ktorym in spem zjednoczenia umysłow tol-
lenda sunt mala ubi sine maioris mali pe
riculo emendari non possunt.

Wewnętrzna Spokoyność iako po piąciu
rozeszłych tak po szustym zerwanym Seymie
naydoskonaley utrzymać się może przez pożądaną
WKM w Polszcze przytomność ponieważ Praesen
tia Principis in commotione publica unicum
est levamentum et firmamentum Patriae
gdy WKM dasz protekcyą wolności żeby na
przyszłych Seymikach Bracia nasi libere sobie
obierali Deputatow ziechawszy się zas do Piotr-
kowa po ukoncertowaney między sobą alter-
natę materyi obrali sobie per tacita plurali-
tatis vota Marszałka do ktorego należeć bę-
dzie y ordynacyi regestrowey podług Woie-
wodzkich konstytucyi 1670 Ułożenie.

Tym sposobem reassumpcią Trybunału
y Trybunał upadły restabiliri może ale spra
wiedliwość w Trybunałach inakszym nie
nastąpi sposobem tylko przez reassumpcyą
Praw kardynalnych y wynalezienie sposobow
onychże obserwancyi ponieważ w wolnym
Narodzie vis anima et robur regiminis in
legibus est quibus solutis totus dissolvitur
Status. Drugi sposob manutenendae Tran-
quillitatis internae iedności y zgoda między
nami bo Nszy Mcy Krolu concordes Cives evin-
cet omnia diviti nihil ta zas iedność niemo-
że inaczey subsequi tylko suprahumano WKM
moderamine gdy imperium maiąc in omnes
czynisz omnibus gratum et salutare łaska-
wością serca swego y sposobami wszelkiemi
w ręku WKM od Boga zostawionemi wszyt-
kich adunionem kiedyszkolwiek restabiliendam
paterne disponere y pociągnąć raczysz.

W Drugim punkcie propozycyi trudna
y ciężka rada bo iako consilium sine armis iest
corpus inanimatum tak vis Consilij expers mole
ruit sua z tym wszytkim naydoskonalszy zdał
by mi się sposob suplikować WKM o złożenie Sey
mu extraordynaryinego sine praeiudicio ordynaryine
go

go na fundamencie konstytucyi 1537. Szescniedziel
nego extraordynaryinego ten zas Seym zeby
miał swoy początek według konstytucyi 1659
od uprawienia Praw kardynalnych w swoie
kluby medium de modo concludendorum o
koniec do aukcyi woyska

Teraz gdy nam dokuczaią juz nie in
kursye ale hostilitates iawne kozakow Siczo-
wych na ktorych ieżeli te ordynanse od Nszego
Dworu Rosyiskiego dane są aby tych hultajow
rigore disciplinae militaris iako subiectos w
swoich strzymali granicach mamy zato winną
foederatae potentiae obligacyo ieżeli zas te Ordy
nanse sciągały się do granic naszych ażeby w
nich te uśmierzały się rabunki y wiolencye
iakobyto co casu niebyło z Honorem y bespieczę
stwem Narodu naszego tudziesz sławą WKM
tak upraszamy nayuniżeniey Maiestatu Jego
abys temu zabiedz skutecznie raczył dla złych
exinde y niebespiecznych na Oyczyzne nasze
konsekwencyi

Z naszey zas strony nieznayduię me-
dium tylko supplikowac WKM. abys tym cza
sem pułkami swemi Partyą swoiosz kompa-
towa tam będącą supplementowac raczył
a ex resultato Senatus Consilij praesentis able-
gata do Nszey Imperatorowey expediował z
remonstracyą tak wielkich szkud y krzywd
poddanych swoich naruszenia sąsiedztwa
dobrego wiecznemi zapisami ztwierdzonego
y ten na fundamencie assekuracyi przez
ręce JMP. Marszałka teraznieyszego WX Litt
Stanom Rzpltey daney aby traktował zeby
te Sicz z ktorey iako z Etny wybuchaią hosti
litates podług planty nieśmierterney pa
mięci Nszego Piotra wielkiego skassowac
raczyła.

Kiedym przez lat 14 kommendował
na pograniczu a ta Sicz była w gruncie Turec-
kim sub imperio Tatarskiego Hana snadniey
szy odpor y prędszy za naymnieyszym dokumen
tem krzywd poczynionych nadgrody z własnego
nawet skarbu Panskiego bywały Jasny tego
dowod kiedy za dwoch szlachty Ostrowskiego y

Swiey

Swieykoskiego przez listowną interpozycyą JeJMP. Poniatowskiego Wdy Mazowieckiego tatenczas mną y woyskiem kommenduiącego 25 Tysięcy Talerow wyliczyć kazał.

Wolelibysmy y teraz aby podobnym sposobem nadgrodzono nam te szkody y surowie pœnis tak crumenalibus aby excessivi byli karani aniżeli aby z ichże Pełny wybuchaiący samisz Gasili ogien. Naostatek widząc rzeczy in tanta crisi nieszczęsliwosci tak publicznych iako y prywatnych, sentyment y głos moy Bogu tylko iednemu WKM. y Oyczyznie obowiązany tym tylko kończę że go we wszytkim naysprawiedliwszym nayzbawiennieyszym zdaniom WKM konformuię y konformować pragnę z tą nieomylną ufnością że ta rectitudo intencyi WKM ta zasliwość utrzymania u nas Pokoiu wewnętrznego ta miłość ku Oyczyznie naszey ten rossądek ktory wszyscy w sercu Jego adoraciemy nayskutecznieysze wynaydzie sposoby wyprowadzenia nas z tak fatalney w ktorey znayduiemy się sytuacyi Tu Regem patremq; geras tu consule cunctis.

## Mowa JoMP. Modlibowskiego kasztelana Międzyrzyckiego.

Żal uniwersalny na inakcyą Seymow naszych widzi in evidenti że niemasz żadnego sukcursu ktoremuby malevolencia ludzka nietrudniła affektu byłem dotąd tey opinij że wolność nasza chwalebnie poczęta długo dobrze praktykowana teraz rządząca się abusu mobilis arbitrij stanowszy iuż na nayw yższym dyssolucyi wewnętrznych stopniu niemiała y niemogła plus ultra extendi Alisci znowu dawna pełnych teszcze recydyw novo civitas nostra morbo laborat z tak wielką do własney zguby inklinacyą że wysakryfikuię y naturalną konserwacyi miłość a kogoż sensibilius martwi ta interna malignitas sczeli niedobrotliwe WKM. serce y niefatygowaną w kożdych publicznych obradach Jego obecność

kogo

kogo nayniebespieczniey afficit ieżeli nie całe Rzpltą
Reprezentuiąca corpus Storile et exanime rzadko
szczęśliwa zawsze niebespieczna nigdy w czywey ni
macącą impressyi upadku swego Siekomu thowat
nam Pan Bóg Liberum Liberum Destinationis ex
causis distantibus examinuiąc iednak po ludzku
przyczyny fatalności nie znayduie u siebie żadney
tylko oryginale peccatum hiespokoyney dysy-
zycie naszey Sessyi z prywat odmienitą unde
wszystkie sentymenta kompassyi nad dysy-
zyną privata utilitas nielubiąca dobra po-
spolitego niżeli mnosci z pożytkiem.
Zasyłamy na dyiusz Wkm. Żonie wpisdzie
tak głęboko że nam się z niemi oratunku ale
mysl nie czuiąc z dostliwych niebespieczeństw
Seymy przez rady prawa przez exekucyi prolura-
cya Rzpltey bez rządu presentuie nas Luciba
Sangw peregrinos et Alienos Fabricę Cives Za
Diformitate cum vobis natura zm dalcy tym
bardziey alienuie z podawa zn vtatum et Jure
nam impertinentia Expendat tylko wiekiem
naszego Judicium te 44 lat po ostatnion
za Renowania Wkm. pacificationis Sey
mie Ubi sunt dies nostri Wiele to seymow
ordynaryinych nie niedecy duiących Zawio-
dło expektatywe publiczną tak dalece zetera
zniecyrych Seymow Alydentalne konkluzye
nic innego nie są tylko fortuitus principi
orum Concursus a ieżeli Seymowe konkluzie
dysponuiące administracyą niedependuiącego
Krolestwa obligowane radzić oswoiey wła
snej prouidencyi dependowac maią a casu
fortuito et momentorum arte a co to za sta-
tus imperceptibilis może być od naydoskonal-
szego Legis latora demonstrabilis et definiti
lis może z initali Statu być honor narodu
bespieczeństwo swobod et pactus conuitionum Siemn
rady niemaią pomyślnych sukcessow widzie-
my że nie w pomyślnych konsekwencyach
upadł impractikabilis casu Trybunał roboty
Koronney z nim sprawiedliwość klęka chcą
Sentencyą nomine toluunt. Zatomowany iuris
dycy na miesniczey prerogatywy a ieżeli Statute
vita Principis stoi tylko rządy Regnare vacante
sede insignum extincti Principis upada w swoich

Fundamentach

Fundamentach całey Rzpltey Facies z przornych złożona reguł same tylko infiniti abusus extollunt caput sprzeciwiaiąc się pod pięknym wolności imieniem directe pierwszey tey instytucyi te wszytkie in corpore politico vulnera traktuie lenitas naywyższey WKM. powagi suspensa manu.

Złożyłeś Nszy Mwy Panie ad casum niedoszłego Trybunału Seym extraordynaryiny składasz znowu ad eventum niedoszłego Seymu Senatus consilium fine et voto nieprzykrzoney do szczęścia applikacyi

Exponuiesz nam w proposycyach swoich motiva et media do ktorych gdy y ja z mieysca mego przystępuię z attencyą przyznawam się z submissyą że nieumiem zgodzić dobrey rady cum cultu złych preiudikatow rozumiem iednak że zadosyć uczynię obligacyi moiey kiedy maiąc directum intrinsecum sumnienie to wyrażę co sentio Imo rzecz iest innegabilis że przez sprawiedliwości wszytkie irregularnie ratunki są slepym azardem y oczywistym zawodem praeiudicatum przeszłego Trybunału fatalne iako całą Rzpltą attonito exemplo privat definitiva iusticia tak in ordine ubespieczenia niewzruszonego bespieczeństwa swoiey existencyi zostawać musi a suspensye dla następuiących Seymow in praesenti sama go tylko obecność WKM in Regno utrzymywać y ad naturalem cursum przywrocić może

2do Manutencya y redukcya Seymow abstracte et confuse agituiących się ad Statum verae libertatis et usum inalterabilem iest obiectum nayprzyncypalnieysze nieżyczyłbym albowiem nigdy sobie pod panowaniem WKM. iako pod exemplarzem wszytkich Chrześciańskich akcyi widzieć Rzpltą votis tylko beatam ~~ad~~ non actu supponuię że Narod pasz wolny zostaiący tak długo in passivitate ex causis causantibus aspirować rationabiliter będzie do tego zbawienia ktore iest incompatibile cum vitijs zkąd wynikaią grzechy ex eodem principio wynikać powinny y kollizye inaczey zdałoby się że Rzplta longa praescriptione nie-

rządu

rządu ma Privilegium obstinationis et legem positivam żyć y konać bez żalu y poprawy ieżeli na to prawa niema a żyć chcę promowuię tym śmieley do Maiestatu WKM. Seym drugi extraordynaryiny szczegulnie ad constituendum intransgressibilem Seymowania Ordinem et abrogationem Omnium Actuum illicitorum bo regularnie qui vult media vult finem

3tio Nieustanna w bezbronne Ukrainy Granice Haydamakow inkursya godnych zastarzoney z całego świata exterminacyi musi bydź in parte umartwieniem pochodzącym z poduszczenia Boskiego ex denegata coaequatione non excitat iednak y tey publiczney animadwersyi Cuncti gens una sumus bywało in ante Woysko Ukrainskie ad defensionem tamtego kraiu teraz in convulto statu przyszczupłey liczbie woyska niemasz inszey rady tylko aby potentes incolae tam tych woiewodztw radzili o tey obronie y Ichmć PP. Starostowie pograniczni admonitione WKM czynili zadosyć obligacyi swoiey sub responsione illimitata w Sądach Twoich Nszy Panie.

4to

Carowey Jmci Rossyiskiey obserwuiącey pacificam vicinitatem przez roskaz znoszenia przestępcow Granic oswiatczy tusze powaga WKM. Maiestatu wdzięczność y przyłączy instancyą ad eliberationem Duszy Xięcia kurlandskiego in detencione ad corpus Xięstwa tego ieżeli rzecz pospolita na wielką krzywdę in impedita satisfactione ex Taedio konkluduię życzliwą radę pokorną supplikę Polska nasza Nszy Mtwy Panie iest orbis eclypticus. WKM. iestes aequator Terrae substancya synow procedit a Patre swiatło słonca gdy odstępuie Ziemi wszytkie productiones są defectuosae Porownay nas Mtwy Panie łaski z Zasługami iednocz dismembratam charitatem synow obiasniay spendore virtutum błędy nasze a iako mamy w przytomnosci tak mieć będziemy y w potomnosci augustum usq ad Gustum.

Mowa JW Franciszka Bielinskiego Marszałka WK.

Powszechne

Powszechne nad wzmagaiącemi się publicznemi nie
szczęściami stworzone nie wątpię że razem
W.K.M. całem ogarnia serce upadaiące iednak
wszelkie do podźwignienia Oyczyzny sposoby nie
chay nie wzbudzaią umartwienia Są to bowiem
zwykłe wolności dysektya a iako często iest powo-
dem y przyczyną szczęśliwości tak niedościgła
w rządach prowidencya nie ztąd zacząć nie
na tym kończąc gdzie ludzkie zmysły rozum
instrumentami do zruynowania przysposobio-
nemi reparuie rzeczy upadłe y do W.K.M. sta-
nie się tym chwalebniejsze iż bardziey teraz
zepsowane gdzie na prawione staraniem Jego
Dzieło Dzieło to szczęścia publicznego na bay-
pierwszy fundament Sprawiedliwości na Oko-
rey Państwa stoią z którą razem upadaią
Sprawiedliwość zatym bardziey iest w Rzpltey
naszey z Kwiecdroma przez Trybunał który stoi
walczący aby mogł pewniey być reasumo-
wany Przystąpienie W.K.M. Instancyi bez mur
szałku iest nader potrzebna tak o tą zmiczyć
mego iako nayprędszą tym bardziey supplikuie
id ex eventu przyszłego Trybunału być dzien
W.K.M. pomiarkowanie dalszych rożnie in-
terpretuiących publiczne dobro obliczność
potrafisz dogodzić. Co do Drugiego punktu pro-
pozycyi W.K.M. wyznaie Jomu winną od całey
Rzpltey obligacyą y zaraz wszczęcie
nayniższe sługa podpisowane W.K.M.
zastawienney na potrzeby publiczne alienacyi
interponere racyą powagą swoią do Nayiaś-
niey Monarchini Rossyiskiey aby swawolne
Hayduckow kupy granice Państw W.K.M.
nacierzające uskromione zostały Supplikuie
y daley łaski Panskiey W.K.M. nad Krzyżta
oddaiąc się Protekcyi aby uspokoienie tych gra-
suiących kup u Dworu Rossyiskiego iako sil-
nieyszą powagą popierane było iako tego Ca-
pitis Traktaty Sowite między Rzpltą a Pań
stwy zachodzące od Rzpltey zawsze integerrime
są zachowywane same przez się wyciągaią.

Z Drugiey strony [illegible] racyą
W.K.M. z dobrodyinney swoiey opieki tak nay
usilniey solicitować Jomć P. Hetmanow do
prędkiego zniesienia się nieprzyiacielskiego ku tamtey
stronie woyska y uczynienia iak nayprędszego

Twoyskiego

Woyska y uczynienia iaknayprętszego wstrętu przez znoszenie kup grassuiących a das JchMM PP. Starostom pogranicznym tak rozległe w tamtym kraiu y naywiększey importancyi Starostwa maiącym do straży granic wiele prawami wszczegulności zaś Constitutione Anni 1620 obligowanym mocno zalecić aby się swoiey poczuwali powinności a wzaniedbaniu zey raczysz WKM JMP. Instygatora Kor. adigere aby pro munere suo ubi de Jure przeciwko nim agat roskazem swoim obowiązał

Powinienem przytym iako iest ułożona na urząd moy obligacya a oraz abym był uwolniony od publiczney censury iż brukowanie Warszawy tak spoźnione y wielkim y wielkim idzie oporem uczynić relacyą WKM. że naznaczona przez Senatus Consilium Roku 1748. natez bruki Warszawskie y kanały po 10 mill na każdą ćwierć Roku ze Skarbu Koronę Summa Lubo ustawicznie oto moce JMP. Podskarbiego W Koronę zachodzą rekwizycye całe nie dochodzi y tylko na wyszłych Siedm kwartałow oddano ze Skarbu Koronnego Tysiąc ✠ zamiast 70 m sako tedy iest to principaliter muneri meo Prawem y wolą WKM Zlecona sako to brukowanie należy ad honestatem Narodu et commoditatem Communem Contribuit oraz do zdrowey Aeryi tak tym usilniey z mieysca mego odzywam się aby podług wspomnionego Senatus Consilium było wypełnienie niechcąc iednak naprzykrzenia y ciężkości czynić Skarbowi Koronę maiące mu szczupłe dochody a wielkie expensa supplikuię oto WKM aby przynaymniey na następuiący czas wszelka punktualność była Skarbowi Koronę w wypłaceniu co kwartał 70 m Zlecona.

Na ostatek ktorego zawsze iak naydłuższego y nayszczęśliwszego Życie WKM panowania to y teraz sercem y usty ponawiaiąc partykularne przydaię votum aby wszelkie in publicum wznawiaiące się kiedy niepomyślności za sprawą prowidencyi y fortuny WKM. Zawsze szczęśliwy miały koniec

Mowa

# Mowa JW. Jana Małachowskiego Kanclerza W. Korone

Otworzyłes Nszy Mwy Krolu zamknięte przez zerwany Seym usta nasze aby przynaymniey Senat w publicznych Sprawach y potrzebach mowił y bez rady bez Sprawiedliwosci zostaiącą Oyczyzne ratowali Ale twoia to Nszy Panie Szczegulna robota nie nasza rada o Oyczyznie

Widziemy oczywiscie Stanu Rycerskiego do Senatu do nas Ministrow niekonfidencyą a zatym co do Dobra pospolitego Sciągasię mowic o tym zaraz to wszytko opaczney podlega interpretacyi y Sentymenta nasze iako by w zastaw iakoś pieszczone idą pod Cenzure iedyna wiernosc y zyczliwość ku Maiestatowi twemu zostaie w całosci A takze w postaci Oyca porządek prowadzisz krolewski kładę konkluzyą gdzie Monarcha Oycem poddani Synami ieszcze tam dla kraiu wielka została szczęsliwość Pielęgnuiesz Nszy Panie Pokoy w tym krolestwie podzwignione wszelkiego Stanu do Boga ręce sciągać będą na osobę twoią y całą Nszą Familią Błogosławieństwa y o tym wspaniała myśl twoia dalsze utrzymywać będzie całego kraiu szczęscie Tułaiącasię przez cały rok Sprawiedliwosc gdybysię znowu do dawnego niemiałasię wrocic Siedliska wyrugowani z swoich własności iedyni Obywatele drudzy w dalekiey perspektywie zapatruiącasię na substancyą swoię przełamani passyą Rzuciliby się do Gwałtownych w ratowaniu się sposobow tam dopiero powstałe burze prowadziłyby iednego na wschod drugiego na Zachod trzeciego na pułnoc Wziąć Senatowi w opiekę Trybunały niekonfidencye Stanu Rycerskiego o ktorey wyzey namieniłem doda trudnosci nie ułatwi y te prawo ktore się sciąga do Hetmanow y Ministrow Status pociągać będzie z większym Skrupułem lubo nie potrzebnym do całego Senatu. Zycze iednak aby Jchmw Xięży Biskupow przytomności ktorych Pasterska Obligacya zwyczayna prowadzic do

Jednosci

jednosci choć we dwoch osobach swoiey ochoty
przy reassumpcyi moderowała pacyfy a ziemstwo
Sibradzkie miałoby wtenczas wolność według Sta-
wa sobie postąpić.

Jnkursye kap swywolnych Haydamakow
Siła po pogranicznych woiewodztwach szkod rabun-
kow narobiły ale przezorność Wkm. przez wy-
sednanie surowych Edynansow do kommendan-
ta kijowskiego przy zmocnieniu partyi Ukrain-
skiey przez co dziełu exe uspokoiła Ale zeby na po-
tym nie stanowić nie brali gory przy roskazie Wkm.
My Ministrowie mozemy ulozyć plantę z petro-
mocnym Rossyiskim posłem iako w sąsiedzkich
granicach bespieczeństwo zrobić zeby w nasze nie
wpadli a w naszych woiskowi koronni ustą-
powali y tak przy kommunikacyi ułożeniu po
sterunkow kray tamten ocalecie.

Sądow pogranicznych ułożenie zdetermina-
cya mieysca y czasu bardzo potrzebne Starostow
pogranicznych obligacya w stawieniu ludzi
według prawa aby do skutku przyść mogła
Gdm. Jnstygator koronę zaporucić Dekret sądow
Wkm Exekorskich przymuszi

Skarb koronę obciążony może sobie wythnąć
ale ludzi nowa przez posełstwo Pana Gdmi przy
była expensa dawnych tylko wypłacenie może
bez przypomnienia

Na burki miasta Warszawy na ulżenie
Woyiewodztwa miasta krakowa Oblazą na odsłon-
drzenie Zamkow Warszawskiego y krakowskiego
elibcracyą Jeyą Gdmi kuiawskiego aby z
dobroci serca Wkm. była powierzona instan
cya Smiem supplikować Pana mego ktora
tym potrzebnieysza im rząd w tey prowincyi
gwałtowniey wyciąga do Pana Gdmi Sena-
tow z uprzeymą przyiazni kontestacyą cy
li teraz potrzebne przezorności Wkm podoy dcy
zyą

Trzeci punkt Assy Sanc nie na papierze ale
na sercach naszych wyryty wdzięczność tak
dobrotliwemu Panu za uszelkie w publicznych
exygencyach Starance y tak wielką w pracach
cierpliwość ale w tey mierze z kozdego nie
mowa lecz akcya explikowac powinna
Ja moie zamykam vesta.

Mowa

# Mowa JW. Jana na Kodnie Sapiehy Kanclerza W.W. X. Litt.

Byłby ten nie ludzkiego ale twardszego nad kamien serca ktoryby się nad nieszczęśliwą Oyczyzny naszey nie zlitował Sytuacyą. Juz to lat nie mało miża iako wnętrzne dyffidencye wkorzenione nienawiści szkodliwe bono publico emulacye niewinną excruciant Rzpltą Naywarowniey sze impune naruszaią Prawo Skuteczne ktore ad sublevandas res lapsas wynaleść mogły przez ustawiczne y coraz Stuczniejsze Seymow psowanie odeymuią media Darmo iuz Gornym Adversorum Fatorum wyrokom doymuiące do żywego przypisowac dolegliwości: Nil superi peccant gens incola fatum ipsa fuit Wszytkie bowiem ktore nas premunt Calamitates ipsimet liberatis damni Authores Sumus tych ze samych niezgodą naszą lidzby przymnażamy a nadto abutimur nieprzestannie paterna WKM bonitate Czynisz Mwy Panie z Strony swoiey co możesz ut sit bene Patriae przepędzasz w nieprzestannych około dobra pospolitego fatygach bezsenne momenta pożądanego iednak nietylko zbawiennych intencyi y niezmordowanych prac nieodbierasz Skutku ale tez y tey ktorac z wszelkich miar należy nieuznaiesz excondigno wdzięczności. Gdy zatym przyznac non absq rubore musiemy minus grati respondemus desudacyom WKM. dosyć odnoszemy kary ze propriis flagellamur inventis zostaiąc samochcąc w ostatnim nierządzie bez rady y sprawiedliwości w niebespiecznym Oyczyzny stanie bez sił y zobopulney między nami konfidencyi wcensuruiącey sprawie naszey od zawistnych sąsiadow subsanancyi bez żadnego nachylenia sławnego niegdyś narodu reputacyi podźwignienia zmartwionem imbecillitate bez wątpienia Oycowskie WKM serce lecz iako iest vicarius tego Pana ktory z nieskonczoney dobroci codziennie przepuszcza deffekta ludzkie tak y WKM iuz prawie usuwenit sze X super abundanti indulgentia ustawicznie wybaczac raczysz male facientibus maiąc dosyć natym ze Dii quoq multa malis tribuunt

bunt sed illa bona paraverunt Dicunikay stay
Dobrodziuszy Pancie w nadzieii szczere poprawy na
szey dalszey prouidency swoiey pewien bydz ze-
zeli tak wielkiego Dobrodzicystwa zasługowac a
dequate niezdolnemy zastąpi zin sufficienty pasz
Supremus Regie due tey obcazony bydz nie
Retatii remunerator hoyniemi De super augu.
ste Domus Szczęśliwosciami ludy fabricentur
pod niezmannym wzarem equalitati et libertati
internorum nadzor Kroltey vpadac do Stat
ka nie dopuszczac a perennaturam Samego
W.K.M. gloriam ktoremu wespoł z Stanu
krolowey y wiernosci poddancy y Sprawiedliwe
go vtrzymowanych Cnot y Laskawego Panowa
nia Szczęscia powinne przynaymniey voda
za miloscc Sine piaculo nie mozemy ut Regi
men vestrum sit felix et diuturnum

Szczystępuiąc do punktow przedscentis Con
silij ad Electoranum podanych nayslusznieyszy
ze konserwacyi wnetrzney Sposobności bydz
sie remedium Essencyą w tym krolestwie
W.K.M. pod ktorego bytnosc niebyłby podobno
przekszy dis ordos Jezeliby zas interesa Dzi
dzicznych Panstw W.K.M. oddalic obligowały
sie nayznacznieyszą przynaymniey W.K.M. by
ny by przyczyna praktykowanych do tych
cas in detrimentum publicum emulacyi
siostre potrafi ulteriores animositates y
wstrzymac od intrygowania sie do upadowienia
Trybunału koronnego ktory iako rest subvellicen
dependens fakter o prywatnych osob y Fa-
milij dependowac niepowinien w tak ulk zas
Circumstancyach ach non dak bis errare boby
y W.K.M. y Rzpltey unica Domina Jaricum
Suorum musiałaby Serius animadvertere
circa manutentionem praw y powagi swoiey

Quo ad 2dum Sonicwasz z strony Koryzdzy
za bytowskim W.K.M. Staraniem wysłały surowe
Edyktanie do Woyska pogranicznego aby od Si-
bir y z Zadnieprza nieprzepuszczano Hay Damskow
do Granice nasze tak watpi nie potrzeba zeby
Sposob spokoyności Sąsiedzka przywroci Sobiszow
y dalsze granic naszych utrzyma in wagye

Jw. Imć P. Hetman ex incumbit z mocnu
znaczniejszą Partyą Woyska korony utriusq
authoramenti przy ablegeryi limites Regni
to lo wauszyc y upogranicznych Starostwach
ale przy Dobrey konteligencyi z kommendanta-

mi

mi Rotyjskiemi nieprowadzaią rednak ullo tikło exhibeas copias ex viscera Rzpltey

Do asekurowania ter granic ukraińskich byłaby rzecz Słuszna ut Rex dimpleat względem starostw pogranicznych ktorzy optime profitua ex fundo Rzpltey powinni ex lege et iustitia proporcionalny dać sukkurs bespieczeństwo granic zgrać ludzi swoich z Woyskiem kwarcianym in certo numero ustalą proportionem procentow na teraźnieyszych w Ukrainie stanowiskow ktorych tym łatwiey extirpare będzie można będzie ludzy tak ze starym krayu przez Woyska koronne inwestygowani znoszeni będą także ter od Rotyjskiey kommendy nie przyszkadzali w granicach Rasze. Natury ter podrzeczone W.K.M. za uwiadomią solicytacyą elekcyi Króla kurlandzkiego wzięły y odalszą swoim supplikowaniu z miejsca mego Continuacyą Protekcyi Państwa tey tak prowincyą detinebatur tak przez Woyska koronne jakoteż przez administracyą tamecznych rządow ustawicznie in cotarium dispensye.

Miasta Wilna Stragen y Zapewszenia Boskiego representowały W.K.M. mowione przedemną głosy gdybym nie był oculatus testis sed uti eby mi to nie był tak wielkiey ruinie wiary ia także prosby moie aby ta metropolis W.X.Litt. mogła mieć iakowe subsidium z skarbu Litt.

O Pana Sędzia Biskupa Inflantskiego Kiszena mającego za sobą prawo y własne zasługi swoie rekommendować W.K.M. aby ulga hondrio sylla bar mogł też partycypować ex iustitia distributiva Respektu W.K.M.

Po tego przypominam J.K.M. kanclerstwa Koronnego za ktorym virtus ipsa Suie promotore moui aby był w łaskawey W.K.M. cura vocantras pamięci

krotkie zdanie moie beneplacito W.K.M. Oraz sortes Rzpltą dalszey oddaie łasce supplikuiąc aby w bezpiecznieyszych okolicznościach Sic Sater et Clypeus nostri forte simus orbis

Mowa J.M.P. przez Pana Kanclerza Marszałka Ads. Koron.

Maiąc przed oczyma wielkość nieustannego W. K.M. około Oyczyzny naszey Starania niepodobna rownemu wystarczyć ubolewaniu zebranie Panskie ubolewania dla dobra pospolitego tak sita składaniem Extraordynaryinych y extraordynaryingo raz Seymu do powrzechnego uchwalenia sceyne zmuszaiąc porządnego nie odbiera skutku

prze

Acz y wpochodzącey w nas samych niewygodliwey sytuacyi rzeczy. W.K.M. Litewska opieka Boża nad nami nie odstępnie kontynuować należy wyznać wtę słowa wdzięczną y wierną relacyą.

Uchwalenie nas przy Bogu nie trzebysmy godni tego byli ale ze strachem chcemy dobrotliwy Boże nieba opatrzność Boską nayuiszczerszey według pospolitego zdania w tey wolnej Rzpltey okazującą się towarzyszą W.K.M. wielu przeciwieństw y tak obfitemi przy dokonałym nazawsze Zdrowiu nadgradza błogosławieństwy iak niemiarkowane państwa Stany wyniosłe rozszerzenie.

Na podane propozycye co do zabezpieczenia wnętrznym zewnętrznym niebezpieczeństwem tak y do ustanowienia trybu przyszłego Trybunału Sprawiedliwości rozumiałbym że nayskuteczniejszy sposob przydatne W.K.M. do krolestwa swoim mieszkańcom y obcym Supplikuiącym uiścia przystępu mnożić miasta zwykła w Państwach swoich wrzeczonym niepomyślnym konsekwencyom wstrzymuie y przewiecza, ktorych przez powagę y wspaniałość Panską nayskuteczniey usypić łagodzić y temperować mogą wymikaiące publiczne dolegliwości.

Seymikow Relacyi nych Życzę y radzić zdrowia przyszłym niezdaremnie.

Co zaś do namienionych Ładow zgadzam się y go aby być mogły ale nie znaczę to siebie sądząc tylko żeby się sprawiedliwość musiały dosięgać y dosadnych chcę dopominaiących czasow onych.

Pokromienie Hayduków nayspodobniey rzeczy mu przez zmocnienie partyi Ukraińskich y kiedy W.K.M. zalecisz Jchmciom P.P. Hetmanom aby do uspokoiney pogranicznego kraiu obrony poczęgnęli oraz y Jchmciom P.P. Starostow pogranicznych tamtędy żyiących a przytym y z Ukrainy Rossyiskiey także aby wzaiemne bydź tych zawodnych kupczenie zniosło iako nayr W.K.M. łaskawie interesuie się tak niewątpię że y daley się potrzeba wyuważać będzie Państwu swoiey to nieubliżyć nie cierpiącej ktorey powtorzenie y uwolnienie tego Kupczenia Supplikuie W.K.M.

Bruki Warszawskie aby mogły być kontynuowane przy przeroczney y chwalebney dyspozycyi J.M.P. Kasztelanskiego Marszałka W.K. Lyra szam z mieysca mego żeby zarobkarem W.K.M.

Skarb

Skarb koronę naznaczoną dawniey kwotę niezawodnie zapłacił,

Kończę zatym wiernym zobowiązanego serca życzeniem abyście Mszy Krolu z Mszą Krolową Państwo moie Mtwe panuiąc nam długoletnie y szczęśliwie żywe zawsze z nayiaśnieyszey Familii Swoiey przez liczne trony rozkrzewioney z sławą y zaszczytem Narodu Polskiego widzieli ukontentowania a teraz zaknayprętszą y szczęśliwszego Mszey Delfinowey rozwiązania cieszyli się wiadomością

# Resultatum

Senatus Consilij Postcomitialis Varsaviae Celebrati ad propositiones supra expressas.

Sa Ra Maiestas Dnus Noster Clementissimus pro suprema lege salutem et tranquillitatem publicam Caeteris rationibus anteponens Jacturam disruptorum Comitiorum extraordinariorum reparare non intermittet ex re et necessitate prospiciendi commodo publico tempus eorundem terminante et expedicionem ex Cancellaria Regni M. D. Litt. universalium pro Comitiolis relationum opportunitati et exigentiae rerum accomodabit

Cum autem nichil cordi habeat Sa Ra Mtas Dnus Noster Clementissimus quam ut sub praesidio legum antiquarum et novellarum omnes pace beata fruantur Id circo si praeter omnem spem contrarium quid (quod Deus avertat) acciderit ad eorundem legum auxilium recurret et rigorem pro Conservatione Universi hisce legibus descriptum reassumet.

## Ad 2dum.

Ut provideat Securitati Palatinatuum in Confinijs plagae orgentalis divagantes latronum manipuli, non possint amplius rapinas exercere licetsi satis provisum iam esse videtur numerosiori in illis locis locato milite Nihilominus praecipitur GG. Capitaneis illorum locorum ut iuxta prescriptam in lege regulam milites sub titulo Horodowi kozacy statuant eosdemq promendis semper Confinijs conservent et ad promptiorem legis observantiam

vantiam Gsus Instigator Regni Citatione ad Judicia assessorialia Sa Ra Mtis sub privatione Capitanea tuum eosdem addicat

Quoniam ex parte Rossiae Hisce Latronum excursibus ut obviatur demandata executione Generali Kijoviae Commendam tenenti id circo Mci Ministri Status inibunt Consilium cum Mco Ministro et Plenipotenciario aulae Petroburgensis in quibus locis locatio militum esse poterit ex parte utraq Commodiosior nec non ratione designationis loci et temporis certi pro continuandis judiciis ad manutenendam in illis locis tranquillitatem Annuendo votis et desideriis Senatus Sa Ra Mtas Dnus Noster Clementissimus favore Ilmi Ernesti Ducis Curlandiae et Semigalliae Officia Sua ad aulam Petroburgensem interponet

Ad Celsissimum Tartarorum Hanum cum reciproca bonae vicinae et amicitiae Contestatione Sa Ra Mtas Dnus Nter Clementiss: delegatum destinabit cui pro vialibus Solita pensio ex Thesauro Regni et M D Litt iuxta praxim exolvatur Speciale dabit mandatum Thesauro Regni vigore Anteacti resultati Senatus Consilij Summarum et praecipue pro reparatione Castri Cracoviensis et Varsaviensis pro levamine Contributionum Capitalium Civitatis Cracoviensis ac Elblingensis. Pro reparatione et Constructione Strati platearum Civitatis Varsaviensis Sa Ra Mtas Dnus Noster Clem: exolutionem indilatam demandat nec non Thesauro M D Litt pro levamine Civitatis Vilnensis Summae Cm Jpp Solucionem commendat

Siquidem vero Rdus Princeps Ciartoryski Episcopus Poznaniensis munus Praesidentis in Tribunali Regni Radomiensi biennium obivit idcirco in locum ejus Adm Rdum Andream Zaluski episcopum Cracoviensem et Ducem Severiae pro futuro biennio ad obeundum munus Praesidentis pro eodem Tribunali Sa Ra M. Dnus Noster Clementiss: designat et assignat.

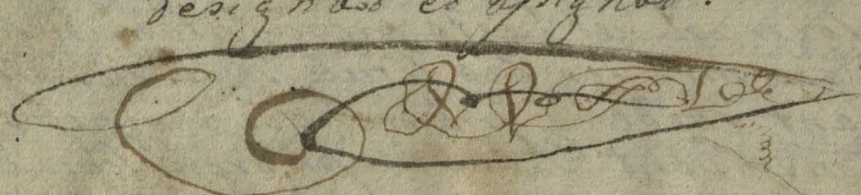

Dzieło Boskie albo Piesni Wiednia wybawionego y innych Tranzakcyi Woyny Tureckiey w Roku 1683 szczęśliwie rozpoczętey

124.

Nayiaśnieyszemu Panu a Panu Alexandrowi z Łaski Bozey Krolewiczowi Polskiemu Autor zdrowia dobrego zyczy.

I.

Do kogosz słuszniey obrucić się miały
Wybawionego Widnia moje Rymy
Jeno do ciebie wielkiego wspaniały
Rodzica Synu Następco Estymy
Cny Krolewiczu ty choc nie doyrzały
Wiekiem juz gromisz Tureckie olbrzymy
Samym Jmieniem straszny coz gdy w Pole
Ruszysz o zadrzy Konstantynopole.

II.

Poznac y w Dziatkach z ktorych będą Męze
Wynika na wierzch Czerstwosc przyrodzona
Czaczkiem go nie tul ale day Oręze
Zaraz Achilla uwodzi Bellona
Jeszcze w kolibce Herkules gniotł Węze
Choc młodą poznać z Humoru Katona
Alexandrowi nalezyła chwała
Ze przed inszemi dosiadł Bucyfała

III.

Lecz na coz dawne wzbudzać Kawalery
Co poznym wiekom pobudką do Cnoty
Dość zes Oycowskiey zywy Abrys Cery
Wstępuiąc w Jego chwalebne przymioty
Ty da Bog wraz znim Tureckiey hymery
Strącisz poroze a wrociwszy złoty
Wiek Chrzescianstwu ku Jego pociesze
Z Znakami puydziesz ku Arabskiey Mesze

IV.

Nadzieja w Bogu ize w Jego slady
Wstąpisz y chuci y Prawem dziedzicznym
Jego cię ze snu obudzą przykłady
Ktore przeczytasz w Wierszu Heroicznym
Abys tym wzorem Turskie Ancellady
Naupad konał bojem ustawicznym
A tak Ottoman niebędzie miał chlubę
Z rąk Alexandra ize odniosł zgubę

Waszey Krolewskiey Mci Pana mego miłosciwego unizony Sługa.

Wespazyan Kochowski.

Piesni Widnia wybawionego Szczęsciem y Męstwem Niezwyciężonego Monarchi Jana III Krola Polskiego Wielkiego XLitt &c &c &c Roku 1683

I

Moznego Krola Wiekopomne Dzieła
Oyczystym Piorem wspomni Klio chętna
Ktore lub sława swiatu ogłosiła
Jednak potomnosc niech będzie Pamiętna
Jako Posoki Bisurmanskiey siła
Z Jego przywodu leje szabla skrętna
Kiedy przeszedłszy odry y Dunaje
Piorunem Woyny Poganom się staie

II

Klio niety co w dwoywiersznym Parnasie
Pierwsza Przodkuiesz w Dam dziewiętnych Gronie
A doswiadczonych głow przy mądrey prassie
Oto czas więcem Wawrzyncowym skronie
Ale ty Panno ktoras Boga w czasie
Zrodziwszy siedzisz w Gwiazdzistey Koronie
Ty mi bądz Klia ty mi wtym usiłku
Doday Słuw Panno doday y Posiłku.

III

Idzie tu o Część idzie y owiarę
Syna Twojego nam drogie Kleynoty
Ktore kiedyby Turczyn przebrał miarę
W swey nadętosci nie uszyłby sromoty
Zniosłby w swiątnicach bez krewną offiarę
Y katolickich Obrzędow prostoty
A na to mieysce Tyran rozdrazniony
Wprowadziłby nam brzydkie zabobony

IV

O niedopuscisz aby kiedy twoje
Dziedzictwo burzył Narod ten wszeteczny
Uprosisz Ducha zgody a Naboje
Serce odwazne y umysł stateczny
A usmierzywszy wnętrzne nie pokoje
Chrzescianskiemi między Pany Wieczny
Skorzaisz Związek niechay co się kłocą
Z sobą Tesety na Turki obrocą

V

Niechay Kometow ognie niełaskawe
Nam szczęscia Turkom zguby wrozką będą
Sprzecznych Planetow złączenia Jaskrawe
W Trygonie Marsa przeciwko nim sięda
Bicie Pioronow Monstra Deszcze krwawe
Naypoganską się niechay siłą zrzędą
Zeby nie rzekli gdziesz ten Bog? co z ręki
Naszey nam Gawrow ma wydrzeć przez dzięki

VI.

Rzekłem aż zaraz z Nieba kołowroty
Na Horyzont nasz patrzaią życzliwie
Wszędzie na Woynę dodaią ochoty
Bijąc Allarmą w Puzany krzykliwe
Hartuie w Lemnie Mars zbroje y Groty
Bellona chucią sławy serca żywe
Podzega wszędzie albo ostrzą bronie
Albo Wężykiem bystre krocą konie

VII.

Wzajemnie także Piekło nie proznuie
Na Chrzescianstwie swey się mszczcząc ohydy
Wielki Aheront wszystek się ruguie
Skrzeczą Magiery ziadłe Kumenidy
Wezmi Erymnis Lęb Gorgonski snuie
A Miasto żądeł ostre zieią dzidy
Łoskot w Othłaniach a w srogim rozruchu
Słychać że Cerbor szczeka na Łancuchu

VIII

A jemu nayprzod co wpysznym stambole
Grakom wydartym hardy Tyran Josci
Taką pobudką Tyzyphona kole
Serce y Chciewe podnieca żądosci
Żeby niebawiąc w szarajach snadz w Pole
Ruszył swey siły y carskiey możności
Ktory Swiat Ciasny podobną Gomorą
Pobudzaiący na Imprezę nową

IX.

Na coż tamujesz Waleczny Machmecie
Fata coc Panstwo Swiata przeznaczaią
Fortuna daie Turcy brać nie chcecie
Berła nad tą mdłą Chrzescianow zgraią
Docieray daley chciey stanąć na mecie
Jedynowładnym Panem niech cię znaią
Od Royskiego kędys Oryona
Rozległe Panstwa aż do Kalendona

X

Oczuć się Mężny a zażyć Pogody
Na twardą ustey W Targnienie Europy
Kłotą zewnętrzną kołaczą niezgody
Jakgdy na Wiosnę gwałtowne roztopi
W Morze wpadaiąc grube łamie Lody
Kędy zmieszawszy Proponty w tez Tropy
Swoy Kształt odmienią prędko w Postać inną
Gdy się Likwory Wod Morskich rozpłyną

XI.

Bo jesli że snu Peryda budziły
Antecessorow Jego Dzieła Owe

Macedonskiem

Macedonskiemu jeżli wycisnęły
Łzy Heroiczne Akty Xerxesowe
Dopieroż Tobie nie zruwnaney siły
Potrzeba w Slady iść Solimonowe
O wnuku Boży y Panie nad Pany
Piorunie Bieżu na Złe Chrzesciany

XII

Patrz iako w gnusnym Pokoju zlenieli
Tylko Fakcye tylko swary stroją
Kto wie iak dawno w Ręku swych niemieli
Gołego Miecza lub hartowną Zbroią
Okryci w Pole wyszli a niżeli
W Puklerzach radni przy Zwierciadłach stoią
Coż Niewiesciuchow do Woyny przy chęci
Ktorym Kożuszek ciężki iest Łabędzi

XIII.

Woyska zas Twoje kto wszyku Obaczy
Na wybor Męże brak Rycerskiey Młodzi
Argiraspide Macedonscy raczy
Z ktoremi swiat wskrus Wielki Krol Przechodzi
Sercem Lwi koniem y bronią Junacy
Czułą Impręzą do bystrey powodzi
Wielce podobni ktora w dobrey sprawie
Bieżąc aż w wielkim opiera się stawie

XIIII

Tak oni poydą aż do Diarbeki
I Arabii Granice szczęsliwey
A choc ich trzyma kray Dobrze daleki
W Przod jednak rumor uprzedza pierzchliwy
Że idzie narod ktoremu owszeki
Niestrzyma Męstwem żaden Człowiek zywy
A tak ty iedną reką kedy wschodzi
Słońce utrzymasz drugą gdzie zachodzi.

XV

Takiemi słowy Tyran uniesiony
Y Powodzeniem fortunnym nadęty
Zaraz Temiry w rozne Poszle strony
Aby Baszowie z Przedniemi Xiążęty
Kupili zbroynych han swoje Pelony
Wywodził w Pole Imprezy napięty
Wierny Towarzysz aiwszy Wasalli
Żeby z Posiłki licznemi bywali

XVI.

Natychmiast zagrzmią uwalnemi młoty
W Liparytanskiey kuzni bite szyny
4 Kordy Pałasze kręte szerpętyny
Krom tego w Lemnie doręczney ochoty
3 Ma Wulkan odbyt na swoje roboty

Armaty Leia

Armaty leią Niosnę Kolubryny
I inszy rodzay Dział ktore zdaleka
Haniebną śmiercią zabijaią człeka

XVII.

Pierwszy lud złamać kiedy ięzda zmogła
Więc się na dalszą impręże osmieli
Wlot w Purpuratach sekretnie przemogła
Z Baszami Weyzyr aby woyny chcieli
A potym swego dopinaiąc godła
Natoz przypadnie z Węgrami tak jeli
Pretext o wiarę maiąc uroszczony
Lub nietak Wiary iak Lakom Korony

XVIII.

I Długosz prawi Węgrowie Patrzamy
Bez Zemsty na tę Oyczystę Popioły
Długo to jarzmo jescze znosić mamy
Ciążą Pasterzow odjęte Koscioły
Jak rozproszone owce się błąkamy
Z Zdrowiem uchodząc przed nieprzyjacioły
Ktorzy się naszym ucieszą uciskiem
Gdy Głowy będą w Widniu Widowiskiem

XIX.

Przepadły Prawa przepadły Wolności
Onego niegdy sławnego Narodu
Ktory się chlubił z takiey dostoyności
Jże obierał Pana z swego rodu
Teraz po wszystkich Węgrach Niemiec gosci
Nie masz Fortece Miasta ani Grodu
Oni skarb maią oni w Woyskach rządy
Ciężkie niewinnym u nich w rękach sądy

XX.

Więc gdy pogodę fortuna zdarzyła
I własnie jest czas odwetować swoje
Komu swobodła komu cnota miła
Dosiaday konia y bierz się do zbroje
Skurczy się prędko ta rakuska siła
Ktorą nadętę czynią zwierzchne stroje
Niech się z swą spadą Niemiec iak chce srozy
Sto głow ich szabla wnet nasza położy

XXI.

Jezliby tez Mars y z Fortuną społem
Imprezie naszey byli nie zyczliwi
Tedyby przyszło nałożyć z Stambołem
Skarząc ze Niemcom nicesmy niekrzywi
Tak Ottomanem uderzywszy Czołem
Turcy na sukurs puydą Woyny chciwi
Bowiem mnie cięższa iedna Niemcow buta
Niż niewiem jakie Turkowi Trybuta

## XXII

Jeno wymowił słowy gorącemi
Aż zaraz wieści iedna drugą goni
Wszędzie na rokosz po Węgierskiey Ziemi
Madzar się bierze do zbroi do Koni
Wraz na dywanie Turczyn z Pany swemi
Posiłkować ich snadno się na kłoni
I liczne woyska kupi ktore razem
Idą do Węgier z wielkim Wezyrazem

## XXIII

Tu już Szlachetna O coro Pamięci
Ktorey powieści żaden Człek nie zgani
Dyktuy mi sama jako się nadęci
Na tę Imprezę brali Bissurmani
Ktorzy Baszowie u swych nader wzięci
Woyska prowadzą y ktoim Hetmani
Jaki Apparat y Szprzęt Gradywony
Ludzkiemi ledwie wyrażony słowy.

## XXIV

Całe trzy lata gromadzi zdaleka
Seraskier woyska y Szpachow gwardyę
Kędy Damaszek Ormusz Dyarbeka
Erzerum Trypol y Karamanie
Alep Liwazum w Wojennego Człeka
Obfituiące zdawna Prowincye
Anatolia Romel y z Krairem
Z wielkim do Węgier biorą się Wezyrem

## XXV

Ile w Azyi znayduie się młodzi
Lubo na Zaymach lub dzierzą Tymarry
Za Temirami co żywo wychodzi
Przez skarbowe Zoteł wziowszy Tewterdary
Na koniec szczodry datek ułagodzi
Do tychczas Woyny niechcące Janczary
Wtąż Solaki ze swoim kichaią
W Gęstych Stambułu zastępach ruszaią

## XXVI

Liczy się Szabel dwakroć stotysięcy
Okrom Posiłkow Multanskich z Wołochy
Pasza Szylistrow wyciąga czym prędzey
I siedmigrodzkich Katanow Motłochy
W Armacie Dział iest nad Cztyrysta więcey
Granaty bomby kule lonty Prochy
Z czym Wezyr tuszy ze pierwszym zamachem
Samym Europę zawojuie strachem

## XXVII

Gdy tak Ottoman w zapalczywey chuci
Zgubą Chrzescian potrząsa y bryka.

W tym tez Leopold Cesarz się ocuci
Ktorego ta wprzod Furya dotyka
A wszedłszy wradę do srodkow się rzuci
Odeprzec złemu ktorec się przymyka
Jakoby Orzeł swoy Jmperyalny
Stoi niebespieczny wytrzymały Walny

## XXVIII.

A przod ku Bogu obroci gorący
Affekt w nim wszystkie złozywszy nadzieie
I Takli to juz Panie Wszechmogący
Ostatnie Turczyn Tronem Rzymskim chwieje
A lud prawego Boga wyznaiący
Od Poganskiego Miecza krew wyleie
I one Tobie Koscioły swięcone
Przez Pogan brzydkich będą spustoszone.

## XXIX.

Prawda ze godne tego nieprawosci
Nasze Karania co widzim na jawie
Ale ty Oycze wszelakiey litosci
Obeyść się znami prosiemy łaskawie
Appellujemy do sprawiedliwosci
Ty osądz ktore cierpiemy bez prawie
I wyday Dekret od wiekow wiadomy
Niech swe traci kto na cudze łakomy

## XXX.

A wy zas bitnych Teutonow Wnukowie
Panstwa Rzymskiego Philary Potężne
Wielkie Xiążęta mozni Kurfirsztowie
Gromadzcie Pułki na odsiedz orężne
Miasta swobodne odległi statowie
Posiłki wczesnie składaycie pieniężne
Każdy czym mozesz swoje ratuy spartę
Lepiey Zły to dać co ma bydz wydarte.

## XXXI

Na takie słowa ktoz się znaydzie aby
Pokazał się byc gnusny y nie lusy
Ruszy ten Edykt saksony y szwaby
Wraz Bawarya y zyzne Rakuzy
Lecz wszystkich liczyć na wierz moy Sylaby
Dość ze Niemiecka Rzesza się poruszy
Część Boska sławy Chuć Bojazn nadzieje
Ciągną na przyszłe Gradywa turnieje

## XXXII.

Eno ze przecie w tak walnym progressie
Jest cos potrzebne co zatrudnia dziło
Słuszną uwagę słuszny Pretext niesie
Ze to trzy Części swiata się ruszyło
Ktory tak wielkiey Potęgi nie zniesie
Jedyna Rzesza gdyby się skupiła

Wraz chrzescianstwo zaledwieby tuszyć
Zeby-tey mogło Potencyi ruszyć

XXXIII

Tak na przyiaznych zawołać dobrzeby
W naszym nieszczęsciu zeby niedrzywały
Niechay przybędą do wspulney potrzeby
Puki upadek naszych nieobali
Teraz o teraz z przychylnemi Nieby
Ktoz jest z Chrzescian y wielcy y mali
Niechay bron łączą bo po Niemcow zgubie
Wszystkim w Poganstwie przyidzie zostać klubie

XXXIV

Ale ktoz taki odwazny y smiały
By w niebespieczne chciał się wdawać sciszki
Odmowi Hiszpan lub w siłach nie mały
I Rakuskiemu krwią Domowi bliski
Anglig odległy a Francuz Wspaniały
Woli swoy Pokoy niz cudze uciski
Szweda z Dunczykiem Morze od nas dzieli
Moskale trudno wierzyć aby chcieli

XXXV

Sam jeno Polak ktorego dzis liczy
Fatalnym biczem na grzbiet swoy Poganstwo
Odbiwszy plony y spore zdobyczy
Upadłe moze dzwignąć Chrzescianstwo
Jemu samemu zwycięstw Niebo zyczy
Jezeli jeno poddane mu Panstwo
Według praw swoich na Woyne zezwoli
Takim sposobem zbyć Rakuzom moli

XXXVI

On stracił Dziada Wuja stracił Brata
Walcząc z Pogany Przykładem dość sławnym
Pokonał Bojem pamiętnym u Swiata
Gdzie Chocim Turkow takze pod Zurawnem
Jemu cos skrycie przewieszczaią fata
Co w Alkoramie jest Proroctwem dawnym
Ten sam nas dzwignie nieomylnym skutkiem
Z pociechą rzeczy Bisurmanow smutkiem.

XXXVII

To kiedy spulnie Rzesza postanowi
Wnet Walsztym stanie na Warszawskim Seymie
Gdzie Sarmacyi moznemu Krolowi
Zadaść Cesarska przełozy uprzeyimie
A ten się odiąc nie moze ogniowi
Ktory mu serce Bohatyrskie przeymie
Ey nigdy umnie dla wiary dla Boga
Niebędzie zywot y krew Wemnnie Droga

XXXVIII.

A skoro

A skoro potym zgodę wymodz dała
Na obcą Woynę iako Tryb Oyczysty
Zaraz na Panow y Woyska zawoła
Wydaiąc gęste przypowiedne Listy
Wszędzie zaciągi bieży Młodz Wesoła
Kupią Husarzow kupią Lud ognisty
A przed wszystkiemi sam się Krol opowie
Że swe na Woynę tez poniesie zdrowie

Lecz y ty piękney nie zaspisz pogody
W Oycoskie Tropy wstępuiąc Jakubie
Delfinie Polski Krolewiczu Młody
Niechcię obaczy Widen w Ciasney Klubie
Jak chętny bieżysz do sławy w zawody
Zaprawuiąc się na Poganow zgubie
Ktorzy cię silnym w tey uznawszy Dobie
Z ręki Twey upadł muszą wrozyć sobie

Otrzy łzy z oczu Przemozna Krolowa
Rozumem affekt Macierzynski koiąc
Achilla Twego mocny Bog zachowa
Że mu przeciwny Szwank niemoze doiąc
Wprędce Pociecha nadgrodzić to nowa
Kiedy się w laury Tryumfalne stroiąc
Pokaze ze jest tak wspaniałym Czynem
Wielkiego Krola nieodrodnym Synem

Y was choc w krotkiey nie zamilczę mowie
O ktorych trzeba by Wieki pomniały
Puki Swiat Swiatem Koronni Wodzowie
Z Cnym Jabłonowskim Sieniawski wspaniały
Z Krakowskim Bełzki nuz Wojewodowie
Lubelski z niemisz takze Denoff stały
A ten znać daje od rąk Poganina
Denofom ginąć ize nie nowina

Nie tylko piękna odwaga się szerzy
W odważnych Piersiach u Marcyalistow
Lecz y Biskupi miłosnicy szczerzy
Wiary y Pana z przypowiednych Listow
Kupią Chorągwie a z nich Podkanclerzy
Z Przednich u Dworu Officyalistow
Idzie przy Boku choc stan y zasługi
Wyzwalaią go od tak pracy długi

Ale Krol nie wprzod ruszy w swey Osobie
Lud do Igraszki sciągaiąc Marsowy
Boga Rodzico a ze pierwey Tobie
Uderzy Czołem w Jasney Częstochowey
I odda sluby abys w kazdey Dobie
Krolewskiey Jego ochraniała Głowy
Bo gdy dla Wiary Chorągiew rozwinie
Słusznie ze go twa opieka nie minie.

Niech Rzym Fortunę wystawuię konną
Marsowi swemu niech Pali offiary
Ty miey o Krolu nadzieje nie płonną
W tey Matce zwłaszcza wojuiąc dla wiary
Że ciągnącemu w Kraine postronną
Będzie zaszczytem Warownym bez miary
A tak zwalczywszy da Bog Narod gruby
Poznasz nie prozne ze były twe sluby

Potym Na Wawel skalisty gdy wiedzie
Wielkiego uczci Męczenika kosci
Lecz zaraz wyiazd do czego go wiedzie
Sama Papieskiey powaga z wierszchnosci
Ogłosi a sam z Krakowa wyiedzie
Kędy go płaczą Bogaci y Prosci
Wielcy y mali wszyscy omen biera
Dobre z Wesołą ze wyiezdza Cerą

Podnim cwiczony Rumak w rzadkim kroku
Wyrzuca Cugle y uszyma strzyze
A patrząc po-tym y po owym boku
Pyszny gdy widzi na sobie obryze
Zywy tchnąć Płomien nie pragnie obroku
Lecz się bierze gdzie na Chorągwiach krzyze
Tak rzadkim Chodem po Piasku po Lesie
Az do Tarnowskich Gor Krola zaniesie

Tu mało bawiąc ruszy kędy Wadzi
Swą w Racyborzu Stolicę miewali
Z tamtąd przez Gory Morawskie prowadzi
A Kray Markomannow Ołomunca dali
Potym z przebranym Tropem się wysadzi
Chcąc aby pieszy Podjazd doganiali
A tak Austrycy zyznym idąc Krajem
Z kupionym Woyskiem stanie nad Dunajem

A tu iedna Wieść za drugą przychodzi
Jak scisle Widen siedzi oblężony
Jak go zburzących Wezyr Kartaun szkodzi
Szturm przypuszczaiąc z kazdey Prawie strony
Kommendant iednak z swemi iak się godzi
Trzyma na sobie Jmpet rozjuszony
Ale coz potym Tydzien nie wynijdzie
Gdy zginąć lubo poddać Miasto przyidzie

Dunay rzekł Xiąze co przez Alemany
Az do Euxynu swoje pędzi wody
Kędy siedmią Gąd wpada nie strzymany
Rozne z Akrętem oblawszy narody

Na tym

Natym Most stanie pod Tulnią składany
Gdy się nieznaydą dla Głębizny Brody
Y tak Czaykami osiodławszy proscie
Rzekę Krol z Woyskiem przechodzi po moscie

A ta po brzegach ma rozkoszne gaie
Na przygorkach zas wszędzie winogrady
Tu całkiem płynie a tu się roztaie
Wyspy czyniący na Ludne Osady
Po niey z radoscią na Wirzch się wydaie
Gmin Nimf porzecnych y Hamadryady
Z ktorych Przednieysza Thetys nad wodami
Tak nuci Woyskom idącym Piesniami

Witay O Lecha swobodny Narodzie
Ktorys się znalazł iedyny pod słącem
Jzec Sąsiędzka krzywda serce bodzie
Jstawiłes się tym do Rakus koncem
Abys w Niemieckiey Obeldze y szkodzie
Na ostre poszedł z Ottomanskim goncem
Pokazuiąc to y chucią y siłą
Zec chwała Krzyza Panskiego iest miła

Był czas gdy Wiemi na Poganow niosą
Chorągwie swoje z Gotyfredem moznym
Potym drugi raz idąc z Barbarosą
Na Saracenow w Zastępie Oręznym
Lub kiedy Walne krucyate głoszą
Formuiąc Woyska sposobem zaciężnym
Całey Europy tu Rakuskiey Troi
Daiący Sukkurs Polak odbiegł swoi

Za co o Mężny Krolu Janie trzeci
Jedyny Wieku tego Bohatyrze
Puko Horyzont przez ten nasz poleci
Słąge będziemy opowiadać szczerze
Synom twe Dzieła a zas nasze Dzieci
Spisawszy Wnukom dadzą na Papierze
O nich usłyszy dzisiay kray daleki
O nich y pozne nie zapomnią Wieki

Cogdy przy moscie kączy Nimfa bliskiem
Po gładkie Piersi ukasana z wody
Nad Nie widanym Zołnierz widowiskiem
Stanowszy pasie Wzrok z piękney Urody
Dokąt gwałtownym pophniony naciskiem
Poslednim Mieysce daje co był wprzody
A owo zniknie własnie iak na scenie
Łakomy sercu urody widzenie

Przebywszy Dunay szesedniową przeprawą
Obozem stanie dla spoczynku Kani

Pod Tulnią kędy przyidą dobrą sprawą
Cesarskie Woyska Bawarczyk Sasconi
Y zaraz w Polu sprawiwszy się ławą
Prezentuią swe zastępy y broni
Y wszyscy nato ochotnie się zgodzą
Pod Wieden spieszyć niż bliski kray zgłodzą

Bo już nie tylko wieści znać dawały
Że wieden kona aprosy scisniony
Jże minami Jndzinier smiały
Wyrzucał zgruntu wielkie Basztyony
Lecz same Alpes z Dział odgłosem grzmiały
Sląc Tenten aże w te gdzie Woysko strony
Na coż się bawię rzecze krol w tey dobie
Niewypatrzemnie z Wezyrem na sobie

Ey w Jmie Panskie ktory choc nie ludno
Ozla pokonał Filistynow szczeką
Za mną wte przykre gory chociaż nudno
Niechay się mężni żołnierze zacieką
A no w Beskidach gdy przejechać trudno
Pieszy Armatę choc rękami wleką
Niech swe Annibal octem kruszy skały
Tym grzbiet sarmackie konie ujezdzały

Jako więc owe Miodorodne Pszczoły
W Lipcowe Ciepła gdy za matką swoią
Z Ulow wybiełszy czynią szum wesoły
Albo krzewistych pod Drzewach się roją
Tak tu Rycerstwo przez Gory przez doły
Za krolem bieży Ciężką kryte zbroją
Że konie nawet nad rozum zwierzęcy
Za przedkuiącym siłą się czym pręcy

Tak dwadni idąc Woysko nie mieszkane
Noryckich Alpes przez Parowy one
Tedy na wierzchu naywyzszych gor stanie
Gdzie łatwo przeyrzeć w Pola dość przestrone
Widać y słychać oboz y strzelanie
Y wsemi Cyrkuł Miasto oblężone
Od Poganina ktory iedną miną
Hardzie mu grozi ostatnią ruiną

Wtym noc spokoyna ale spracowany
Żołnierz bezesnu aż do Zorze czuje
Na wszystkich Zbroją w ręku kon siodłany
Piechota sobie swe ostrze gotuie
A Krol namiotu firamek spinany
Odwiodłszy dwoim ogniom się dziwuie
Raz co na Niebie Cynthia ie nieci
Drugi ktoremi Turski oboz swieci

Tuż zgadnąć trudno co za mysli twoje
W onym sekrecie serce rozbadały

O Krolu wierze zes na przyszłe boie
Rezolut ostrzył Animusz wspaniały
Łajałes Nocy leniwey co swoje
Godziny ciągnie aby dzień był mały
Twemu zwycięstwu lecz miesiąc zwyczaie
Ma Ottomanom ze swoim sprzyiaie

W Niedziele tedy iako Tytan stawi
Z Aou słące zaraz rowno ze dniem
Nawszystko maiąc Krol oko wyprawi
Brygady piesze aby poszły przedniem
Alec y iazda nic a nic niebawi
Wyrzynaiąc się lasem juz obrzedniem
Zatym y Niemcy po trudney przeprawie
Staną na lewym skrzydle w dobrey sprawie

Bowiem niezmierne przepasci trudniły
Ze Wieden Woyska Szyk nie weszły społem
Na Winnicach się iedne zawiesiły
Drugie musiały srogim isc padołem
Z kąd Wezyr nasze lekce waży siły
Jakby niechcące stac ku Niemu Czołem
Tym czasem chociaz Mieysce trudni srodze
Woyska szykuią ile można wodze

A wprzod gdzie Corpus Pułk Krolewski stanie
Mężami konmi dosć mocny na Czele
Przednim Krol mężny w błękitney Sajanie
Rozdaie order następować smiele
Prawe zas skrzydło przy wielkim Hetmanie
Ku Gorom ciągnie na nie przyiaciele
Bowiem z tąd Orda zkupiona Majakiem
Niepostrzezonym chciała Tył brac szlakiem

Po lewey Ręce Cesarskie forttropy
Az do Dunaju sprawia Batalią
Tym z Urodzenia sławny u Europy
Lotaryng Wodzem za nim z swą partyą
Bawarczyk z Saxem Waldekowie Tropy
Dopieroz wezmą ostatnią Linią
Dla tego kiedy iedną Turczyn przerwie
To pierwszy będą cztery ich w rezerwie

Azeby Woyskom przyczynic ochoty
Roznych Narodow pomiesza Szwadrony
Tu między Niemcow da Pancerne roty
Sam Warsztą między swych kładzie Saxony
Ale naybardziey Husarz swemi Groty
Oboim Skrzydłom dodaie Obrony
Bo gdy kopiimi przeciwny huff zmiesza
Snadniey w tę Dziurę za nim idzie rzesza

Tym kształtem wsprawie kiedy staną Naszy
A coraz Słonce w gorę idzie dalé
Widzący Woysko Wezyr się przestraszy
I którzy sobie koncept formowali
Że Chrzescianie by iednemu Paszy
Nie wytrzymaią gnusni y nie smiali
Teraz nos zwieszą ale coz juz czynic
Niedowiarstwo swe przeszłe trzeba winic

A iako owo pod Jesien więc bywa
Kiedy Wilk z Chrostuw w rozne patrząc strony
Spadnie pod stado y owce porywa
By nie nasycił zołądek zgłodzony
Ale postrzegłszy złaja Psow pierzchliwa
Odbija mu Plon w Zębach juz scisniony
A on się kręcąc na odwrot z Impetem
Zrze się kradziezy ze płypłaca grzbietem

Alteruie się y tu Wezyr memni
Jze przedtym gor nieosadził Ludem
Bobytak Wiednia daleko Foremni
Dostał z swą sławą z mnieyszym Turkow trudem
Ktory mu teraz prawie z rąk Nikczemni
Ludzie wydrzeć chcą acz u swiata Cudem
Małym to będzie ze słabi Motyle
Nie wytrzymaią Ottomanskiey sile.

A zatym gniewem wskrus serca przeięty
Burzy się wszystek iak wsciekły Pies iaki
Ey onoz macie Narod ten przeklęty
Tak mi nad karkiem swe rozwija znaki
Taklic u swiata Ottomanie wzięty
Urągać będzie Gaur Ladajaki
I Twe przyznaczney zwycięstwa fortunie
Lichy z Pułnocy Aquilo rozwinie

Niewiem tu zgraja na humor takowy
Z kąd się zdobyła dzisiay szumni ptacy
Wczoray siedziały w lasach tęzne sowy
Ktorych iezli to wzbudzaią Polacy
I swey przynich wnet nadstawią głowy
Jeno waleczni stawaycie Jonacy
Niechay to dobrze pozne wiedzą czasy
Z Turkiem Walczyć iest z Niebem isc wzapasy

To rzekłszy na kon ktory czekał w rzędzie
A Paszow bijąc w Tołumbas zwoływa
Co zywo zaraz na Obozie wszędzie
Masie do broni y strzelbę porywa
Lecz przed inszemi Janczar w swoim rzędzie
Gęstemi hulty Pagorki okrywa
Siła ich bieżąc zazywa Masłoku
Boiazliwemu sercu dla Obroku.

Ale to dziwna że choc Pale stawi
Razem do Wrednia szturmuiczy bie
Aż swoich Tartaun strzylaniem to sprawi
Że wdymach Miasto iak wielkie zabrzie
Ale tym naszych naymniey nie zabawi
Ktorych gotowe do bitwy partye
Już się spuszczaia już y Trąby nuca
Niż kostkę strony Fadywone rzuca

Nayprzod na Salwe odezwa się działa
Grzmotem y Dymem powietrze mieszaiąc
Ktorym iakoby Echo podrzecz niała
Odgłosem swoim ich Dzwięk powtarzaiąc
A potym Jazda lekka się spuszczała
Na rzekę Turkow harcem wyuiabiaiąc
Tu kto Kawaler daiąc dowod cnoty
Do tey się bierze na czoło roboty.

Juz y piechota następuie mężnie
Jako na tańcu idąc w ogien zywy
Z Janczarami strzela się potężnie
Ktorych tu Wezyr zmyka niecierpliwy
Lecz ze szyk Srzedni na Winnicach wężnie
Aż ku Południu czyni boy Waleczny
Bo które trudnia nas winnic Przymurki
Że zastaniaia strzelaiące Turki.

Jak przy wesołey trafia się bieśiedzie
Że wprzod przed wielkim maly tańce grаią
Tak tu ochotne Pułki stoiąc wprzedzie
Nogu za Nogą na dol się zmykaią
A choc z pierwszego razu się im wiedzie
Jednak zuycięstwa baczne dochodzaią
Dokąd aże Król y w prawą y w Lewą
Rozeszle skrzydła na Obie Randewą

A kiedy Stąc Srzednie przez Tropiki
Niebieskie bieżąc gorąca przyporzy
Nasze tym spiesznicy następuią szyki
I popierаią Pogan nie na gorzey
Wszędzie tak straszny Łoskot y Okrzyki
A krew się leie co dalej to sporzey
Bo choc z Furyą Turcy lecą srogo
Impetuw naszych wytrzymać nie mogą

Kusarz kopie ieno co swe złozy
Nie jeden na Szpil zostaie wethniony
Co ich nietylko zamierza lecz strwozy
Szych ręcuchronny y nie odłożony
Bo kogo trafi Tyranska się srozy
Zbiorący czasem y podnie Persony
A drudzy pierzchna tak skwapliwy tropem
Jak mucky przykrym sobie przez Oskropem

Jednak tak oni ustępuią kroku
Jże zmieszani w lot do sprawy przyidą
Potym na odwrot z ktorego chcą boku
Na lotnych koniach nieprzyiacioł zydą
Dopieroż szablą dodaią obroku
Że krwie Chrzescian albo bystrą dudą
Straszni iak znowu co dopiero bici
Odnawiaią boy Męże znamienici.

Jakoż y w tenczas przyznać iże Męże
Gdyż y w Poganach godna chwały Cnota
Od nich Potocki y Mądrzewski Lęże
Pamięci godni Totomir Żywota
Także pozbawion szabla z Jch rozprzęże
Z swiatem Xiążęcia dekroja co rota
Wymknie się ktora przed huftami przody
Bez znaczney w swoich nie powraca szkody

Taż y po dołach z Janczarami wrzawa
Ktorzy z piechotą strzelaią się srodze
Jch zawalona Trupami przeprawa
Naybardziey ku na tey co ku Wiedniu drodze
Zaczym u naszych pospiesznieysza sprawa
Ktorzy juz Koniom wypuszczaią wodze
Wprzod prawym skrzydłem iako orda pierzchnie
W pogonią poydą nizli się przymierzchnie

Wtoż lewe skrzydło wtoż wsrednim szyk rzędzie
Drą się ostępem na zwawe Pogany
Na nich lub Niemiec lub Polak wsiędzie
Nic nie pomaga odwrot powtarzany
Gdzie widząc że wnet po rozprawie będzie
Oraz y Wieden Eliberowany
Mrucząc uchodzą rzeysza stracić bowiem
Wszystko by ieno z samym umknąc zdrowiem

Na co patrzący Wezyr Niebu łaie
Machmeta wini y zębami zgrzyta
A widząc że w swych ucieczka powstaie
Wraz y samego strach za Boki chwyta
A iak zabitym pozbędzie kichaie
Dopieroż się Wodz sam o drogę pyta
Dwuch tylko Synow przy Oycowskim boku
Pilny spiesznego nasladuią kroku

Wielki kanclerzu Przednia głowo rady
Co Monarchią Ottomanską rządzisz
Y ktory swiata 3 części osady
Skinieniem palca twym rozumem sądzisz
Ktoż widział kiedy twoje wstęczne slady
Jak teraz z Rakus uciekaiąc błądzisz
Coż to za fata co za nie fortuna
Przez ktorą gasnie ottomanska Luna

Onoz go macie co mu był swiat ciasny
Jako ucieka biorąc na Pazury
Dopiero Tyran Chrzescianom straszny
Ziemię rozrucał twardę kruszył mury
Powietrze mieszał Dymem omił Dzien jasny
Teraz przed wstydem kryie wzrok ponury
W iedney z pod wiednia zbiegaiąc Oponczy
Swoje Imprezę sromotnie zakączy

Ale ani my tak walnego dziła
Nie przypisuymy snadz naszey moznosci
Bowiem to Ręka Naywyzsza sprawiła
Z Nieogarnioney swey Łaskawosci
Pokazuiąc to ize ludzka siła
Plewą iest iedną przeciw Wszechmocnosci
A ten Pan moze pysznego Monarchę
Strąciwszy zmienic z Sianem spasną Marchę

Nietrudno Jemu w Małeyli Wielkieyli
Kupic Zwyciężyć Madyanskie Tropy
Darmo się Gilant Musulmanski sili
Swe przeciw Niebu armuiąc Cyklopy
Bog na Pokorę pogląda naymili
A pysznych Głowy Jego depczą stopy
Ufay w swych siłach przehardy Wezyrze
My w Bogu złozym nadzieję swą sczerze

Więc Jemu chwała kiedy Wezyr w drogę
Rączo się pusci y nigdzie nie stanie
Odetchnie ~~Wezyr~~ Widen y słusznie rzec mogę
Jakby drugiraz zywota dostanie
Więc się mszcząc krzywdy y oddaiąc trwogę
W ktorey go dotąd trzymali Poganie
W Nieprzyiacielskie hyzo wpadłszy rowy
Kogo zastanie zostawi bez głowy

A kiedy Gawiędz tak z Placu rozzena
Turecką Oną Orły Chrzescianskie
Rucą się w pogon wtą y ową stroną
Y wraz wpadaią w Okopy Poganskie
A gdyby nie noc swą ciemną zasłoną
Widok odjęła pewnie Ottomanskie
Dotychczas Swiatu uciązliwe siły
Nie ladajako skruszone by były

Tak gdy Zwycięstwa Noc dokonczyć broni
W ktorą trzeba się mieć na Ostroznosci
Co lzeysze Pułki ruszą się w Pogoni
A Woysko stanie w sprawie y Czułosci
Zbroy niezdeymuiąc nie zsiadaiąc z Koni
Chybo Ochotnik ze w Obozie gosci
Tureckim rączy biorąc mnogie sprzęty
Ktore Poganin miał z sobą nadęty

Z Szumnym Kamieniem wyborne Kleynoty
Sukcie przepyszne oraz Złota drogie
Skarby w Monecie y w Srebrney y Złoty
Argenteryę Stołowe Chędogie
Dopiero Dzieciom Kaftarskim namioty
Że we wnątrz Perły czystego Drogie
Z ktory pyszny Wielkoć wymyślał zbytek
Ten Krzesciański Żołnierz zabrał wszystek

One Kartauny z Miedzi Lane Panty
Lekak cy Niemiec iako Dopadł ciągnie
Szydaki Luki Szable Tulipanty
Z Flory zerwane zwycięzca Ściągnie
Lubo potrzebne biorąc prowijanty
Wielkich Bawołow do Wozow przyprzęgnie
A te przez Tydzień prawie niemal caly
Z Turkow Zdzierała nasi spoliały

I tobie się też tych Łupow dostanie
Łoganskiey Jazy w Rzymie Cyrce Sukcy
Kiedy Kurjer z tym Krolewski stanie
Oddaiąc ci znak Wczyrowi wzięty
A ty na Wielkim Kaszcze Watykanie
W Wieczną Pamiątkę aby był rozpięty
Gdzie lud uwierzy nie płonney Jazcie
Widząc Chorągiew Twoje Machometce

O iakoż starzec zachwycony w duchu
Nate Nowiny z radosci Umdlewa
A do Dzwona nachylaiąc Słuchu
Głębokie w Niebo westchnienie wyleiewa
Potym z gorącym Pospolstwa roznuchu
Hymn Ambrożego Bogu na Czesć spiewa
I niemasz w Rzymie zadney Duszy żywey
Coby nie rada Nowinie szczesliwey

Amfiteatra odnow Rzymie dawne
Na ktorych swoie mieywałes widoki
Dziś reprezentuy to zwycięstwo sławne
Być wiat widział iako iest szeroki
Potym applauzy wzbudzisz starodawne
Które odbiią Głos o Obłoki
Mnogiego Ludu starych wiednich Dzieci
Żyi długo Panuy szczesliwie Sixte trzeci

Ty ktory mężnie Pogaństwa skroci
Perfidyą iawem y pychą pijana
Ostatnios zgubę do rzeczy odwroci
Vrdnioną odrzesz Ławrzy pożądana
Namoc swobody nadzieie przywroci
Stanowszy mocna Wiecznemi Scianą
Ktorych Dobrodzieiow Rzym widzieczen a wzdeki
Wiwat ci spiewa w nie przeczyte Wieki

Zrzadło y Cesarz od swoich wiadomy
O tak swomotney wszystkiey Klesce

Idzie prędkiemi po Dunaju Promy
Oglądać Wiedeń y witać Zwycięzcę
Lub jadąc widzi Grody Miasta Domy
Puste y na to ubolewa cięzce
Miłey Oyczyzny ale chwała Bogu
Że y tak stanąć może własnym progu

To pominowszy smutne widowisko
Do tym ku Miastu ruszy na Parypie
Kędymu w Oczach iest Obozowisko
Pogańskie w Przeciąg ku Dunaju Rypie
Dopieroż kiedy stanie Wiednia blisko
Że wszad go Mnostwo Poddanych obsypie
Oni mu Zdrowia a on im żywota
Winszuie dziwna z obuch Stron Ochota

Ty zesto Wiedniu ktory me Pradziady
W sobie iak w iakiey Kolebce wychował
Kędy Przedmieścia gdzie Leopold sztady
Antecessor moy ktore pobudował
Wszystko poburzył Poganin szkarady
Ledwo że w murach sames się salwował
A więc y zato padłszy na Kolana
Bogu część odda w Kościele Stefana

A tak przednieysze odprawiwszy dziło
Niedługo potym w Wiedniu się zabawi
Lecz byle tylko Słonce rozjaśniło
Do Woyska z Gronem Dworu się wyprawi
Temu gdy w Laurach pokazać się miło
W lot się w ogromną Batalią sprawi
Y wita Pana takiey Fantazyi
Jakiey z Turczynem było Okkazyi

Pięknie od Xiążąt Cesarz przywitany
Pomknie się daley chcąc przyimować gości
Bowiem Krol Polski z swoiemi Hetmany
Stał z tąd Obozem w bliskiey Odległości
Na sam czekaiąc Adwent pożądany
Y spolną radę Cesarskiey bytności
Jakoby czasu niezawodząc wdługo
W dalszą się Jemu pisać mogł przysługą

Tedy się ruszy a Krol też wzajemnie
Do niego koniem naciera Ochoczy
Potym zbliżywszy obłapią przyiemnie
Oba wlepione w się trzymaiąc oczy
Na koło Dworzan ubranych foremnie
Hulf swych Monarchow szeroko obtoczy
Wszyscy się cisną z chciwym Cudu Wzrokiem
Żeby tak rzadkim napaść go widokiem

Nie tylko Ludzie samo słonce w biegu
Na wspaniały Akt aby patrzyć stanie
Wtoż bystry Dunay hamuiąc u brzegu
Wody zagląda na owo witanie

Miła rzecz wszystkim w tak godnym szeregu
Wielkich Monarchow widzieć pobratanie
Niechay na Larmo Wezyr hardzie woła
Tym dwiema y sam Alcydes niezdoła

Tu pierwey Cesarz w Paludament stroyny
Słowy przywita Goscia poważnemi
Witay o Krolu tak chwalebney Woyny
Możny zwycięzco z Sarmatami twemi
Y ktorys Zdrowia y Głowy dostoyny
Niechronił dla nas y Rakuskiey Ziemi
Alec nietylko Austryackie Panstwo
Lecz zaszczyciłes całe Chrzescianstwo

Po Bogu Tobie wielki kawalerze
Ten dank należy ze Wezyr Zomany
Tys bowiem ieden miecz Twoy gwoli wierze
Mężny przypisał na same Pogany
Przez cię krzyż Panski podwyzszenie bierze
Dotąd od Turka sromotnie deptany
Ktorych odważnych Prac twoich y chęci
Wieczne w sercu mym wyryte Pieczęci

Na ktore słowa odpowie wspaniały
Krol Cesarzowi obłapiwszy mile
Co w oczach swiata niedawno się stały
Cuda wprzod Boskiey trzeba przyznać sile
Ktory zgniotł Narod pyszny y zuchwały
Y iako rozgą rozpędził Motyle
Potym Cesarzu nigdy nie zwalczony
Twey to Czułosci Dziełem y fortuny

Nam jezeli Cześć jaka się okrawa
Pracy y sławy z tak krwawego boju
Wszystka się spolna z Chrzescianstwem stawa
Dla bespieczeństwa wiernych y pokoju
Wrescie jezeli jeszcze co zostawa
Y zdrowia y krwieby w ostatnim znoju
Odważemy to dla prawdziwey wiary
Nie straszny ogien działa Miecze mary

Gdy się tak zniosą wielcy Monarchowie
Rzadkim przykładem na czasy potomne
Zaraz po lasach Echo się odzowie
Ktorą pobudząc strzelania ogromne
A oni koniec czyniący rozmowie
Wlepiwszy oczy zobopulnie skromnie
Y pożegnaią chętne łącząc dłonie
Potym obrocą każdy ku swey stronie

Krol do Obozu tym umysłem skłoni
Aby nazajutrz ruszył woyska w drogę
Za zbiegłym z Placu Wezyrem w Pogoni
Zwłaszcza te pewną maiący przestrogę

Jże on ludzi dopadłszy y koni
Swiezych pod Budą zastanowił Nogę
Uciekaiącą chcący rozdrazniony
Tyran probować iak znowu fortuny

Cesarz do Wiednia w zad się reytaruie
Wesoł y pewnie z Polski kontent Ligi
Bo gdy Krolewską bacznie ruminuie
Odwagę zdrowia podięte fatygi
A zatym dalsze zamysły poymuie
Że pragnie konczyć zaczęte Jntrygi
Woyny Poganskiey wdzięczen tak wielkiego
Daruy chęci od Jana trzeciego

## Koniec Piesni.

## Echo Scyssyi
## y Zamieszanie Rzpltey.
### Do Czytelnika.

Tu Echo Ruin zamieszaney sprawy
Ktore dopuscił na Nas Bog łaskawy
Czytelnikowi do Rąk ie podaie
Ktoż mię o prawdę takową połaie
Że się złe dobre wtych Wierszach zawiera
Wszak słodycz Pszczołka z roznych kwiatkow zbiera
Nie jedne Pola na Wzor zrewiduię
Niejeden pracy Jey partycypuie
Nie iednakowe Jch pracy staranie
Nie iednakowe Miodu podpieranie
Y ktoż takowey Pszczołce chwałę daie
Gdy miasto miodu tylko susz zostaie
Nie jednakowe na nie szczęscie padnie
Nie jeden szczęsciem Miodu Jey ukradnie
Jezlis nie kontent z konceptu mojego
Połoz swoy tylko nie kradni cudzego

### Kontrowersya Krola Augusta z Polakiem

Krol.

Mowisz Polaku ze się na twym łonie
Krol wyspać moze bespiecznie w koronie
Ta mowa słodka Krolow w Polsce łudzi
Złodziey gdy kradnie to nierad przebudzi

Polak

Jak masz mieć unas bespieczne wyspanie
Gdys nie przez zgodnę był Krolem obranie
Ospale chodzisz Korones wziół hardo
Wszak tego kradną ktory zasnie twardo

Krol

Ja tę Koronę tak drogą opłacił
Bom Milionow to na nie stracił

Więc niedziw ze Bog spuscił na was karę
Boscie chodzili iako na offiarę

Polak

Z tych Milionow iak wiele niebrało
Y mnie samemu z nich się nie dostało
Każdy podlega takowey offierze
Gdy szczodry daie to tez Mądry bierze

Krol

Mam na Rejestrze spisanych ze brali
I utrzymać mię zawsze obiecali
Ci ktorzy brali juz mię odstępuią
Bo juz pieniędzy w szkatule nieczuią

Polak

Zła to racya rzekeć Krolu smiele
Bo ja słusznieyszych mam racyi wiele
Pierwsza ze cię w Sessyach obrano
Druga Korony gwałtem dobywano
Trzecia Kujawski Biskup Koronował
Niedziw ze Xiąże Kardynał kontrował
Czwarta zes w Litwie Senatorow wadził
Piąta zes Sasow do Polski wprowadził
Szosta zes Senat Polski postponował
Konsiliarzow z swego Xięstwa chował
Osma zes w gębę dał Senatorowi
Uwaz iezli się godzi to Krolowi

Krol.

Uwas się większe znaydowały rady
W ktorychto skrycie knowały się zdrady
Konfederackie co wam teraz szkodzi
Powstać na Krola a cy się to godzi

Polak.

Dobrzes powiedział przyznaię to y ia
Ze się zaczeła Konfederacya
Bo gdy się Polak na Złość zapatruie
Niedziw ze zdradę w swoim sercu knuie

Krol

Zle mowisz bom ja miał affekt do Polski
Kiedym odebrał Kamieniec Podolski
Szedłem pod rygę z swojemi woyskami
Dosyć ja szczerze postępował z wami.

Polak

Dobrzes uczynił izes nam do Polski
Odebrał zaraz Kamieniec Podolski
Lecz Szwedow niewiem ktoć zaczepić kazał
Bos ich do Polski za sobą wprowadzał

Krol

Na Senatorską czyniłem to radę
Podpisali się a knowali zdradę

Bo mi pod rygl z swym Woyskiem kazali
A ze Szwedem sie wprzod na mnie zmawiali

Polak

Czto moze bydz ze takiey bieglosci
Zazyli czemu chcac przyjsc do Wolnosci
Krol niech nie bywa w Konsiliach skryty
Niech sie w przod radzi Rzeczypospolitey

Krol

W Machiawelskie trudno wcyrzyc rady
Ktore mie nieraz nabawiły zdrady
Tak wielem Woyska stracił w batalii
Musiałem szukac w Moskwie protekcyi

Polak.

Wszak w Batalii ten niema zuycia stwa
Ktory rozłacza y miesza Małzenstwa
Do Moskiewskiey kto Protekcyi radził
Z ten tu Woysko niedarmo wprowadził
Bo juz wraz z Toba swych kunsztow zazywa
Jedna Reka gnie a druga obrywa
Na kalisko sie zniemi Woyne gotuiesz
Wygrawszy czemusz Moskwy odstepuiesz

Krol

Wszak mi sie Xięstwa zaporznieć niegodzi
W ktorym mi to Szwed na Fortunie szkodzi
Juz mi sie przykrzy z Krolem Szwedzkim wadzic
Trzeba o sobie zawczasu poradzic

Polak.

Czemuzes u nas tak w Polszcze niepadził
Szwedow przez Traktat ten nie wyprowadził
Moskwy odstąpił poszedłes w inna strone
I na Dyploma złozyłes korone

Krol.

Dla tey racyi złozyłem korone
Jzem zawzięta wdział na sie strone
Nie koniec tego dam ja sobie rade
Taka ze będzie zdrada na zła zdrade

Polak.

Cz nas za zdrada czeka niech mam wiedzieć
Ja jeszcze na to mogę odpowiedzieć
Nie jednaj Matki w Polszcze Synow rodzi
Ktoz wie czy zdrada Polakom zaszkodzi

Krol.

Wiem ja ze u was za rozdayne Matki
Lecz z nich niezgodne y niesforne Dziatki
Ktorych co Czeka juz nie powiem Tobie
Idz precz Polaku a radz sam o sobie

Polak.

Jeszcze sa ktorzy o nas dobrze radza
W ciężkim upadku swey mocy dodadza
Wszak przy pomocy Boskiey powstac snadnie
Słabemu chociaz we wszystkim upadnie
Co to za sekret taisz skryty w sobie
Ze nas cos czeka y radzic osobie

Nam każesz a sam od nas odstępuiesz
Znać że się nazad wrocić obiecuiesz

Krol.

Gdy na Chrystusa przyszła wielka trwoga
Apostołowie zaparli się Boga
Tak też y wy mnie za Krola nieznali
Dotąd aż Szwedzi na głowę przegrali
Więc kiedy juz Szwed stracił swoje Męstwo
Nad ktorym to Car otrzymał zwycięstwo
Bog pyszną stracił Diabelską naturę
Lzey kołom na doł nizeli pod Gorę
O toż masz sekret idę do Korony
Muszą przeciwne ustępować Strony

Polak.

Wielka niezgoda gorzki Piołon w Miodzie
Takze powtorne Stadło po rozwodzie
Y ty w ten sposob idziesz do Korony
Tak iako ten Mąż zły do drugiey Zony
Y wydaiesz juz sekret to ten skryty
Ktory z uszczerbkiem Rzeczypospolitey
Przy twym Jmieniu będzie dokazować
Moskal powtornie Polskę ruynować

Krol.

Coż ty mię za złosc takową przyznaiesz
Co za niewoli z tey złosci doznaiesz
A gdy w Wolnosci widzisz iako zdradę
Wszakżes w Warszawie miał na to radę

Polak.

Ta rada taka iakby Chorym trunek
Ktory Doktorzy daią na ratunek
Gdzie w swey zazdrosci proszkami przesadzą
W tym Pacyenta do Grobu wprowadzą

Krol

Niemasz w tey radzie zadney rzeczy skryty
Zeby szkodziła Rzeczypospolity
Wszakżem ja milczał a Senatorowie
Mieli swe głosy takze y Posłowie
Więc są tych głosow punkta opisane
Przeczytay wszakże do Druku podane

Polak.

Lubo kolory delikatne maią
Arszenik z Cukrem przecież nie zrownaią
W nuwney Dobroci bo Arszennik truie
Choc go podobny Cukier ocukruie
Y tys tak milczał w Senatorskiey radzie
Jako Arszennik przy cukrowey zdradzie

Krol

Czemusz mie takim mianuiesz Tyranem
Czemu przewodzisz nad swym własnym Panem
Czemu Warszawskiey fałsz radzie zadaiesz
Czemu Fałszywey rady nie wyznaiesz

Polak.

Chętnie opowiem miłosciwy Panie
Warszawską radę na twe rozkazanie
Czemus powtornie przyszedł do Korony
Własnie jakbys był juz nie zwyciężony
Złożyłes Traktat na Moskiewskie zdanie
Nie na poprawę lecz ruynowanie
Prawda zes milczał iakobys był głuchem
Senatorowie radzili twym duchem
A gdy zas prawdę kto z Posłow powiedział
Tylkos Wasysdas na to odpowiedział
Takze Chorągwie dlaczego zwinięte
A Saskie Woysko na zdradę przyięte
Felt Marszałkowey komendy słuchano
Za Cyfrę Woysko y Hetmanow miano
Jesłan Podskarbi bardziey o tym radził
Aby Intratę do Skarbu wprowadził
W tym panowaniu niektorym nie Cnota
Do szarpaniny otworzyły Wrota
Takze y Moskwę wyprowadzić miałes
Lecz z Ordynansem powięcey posłałes
Strasząc Gdans zebyć Miliony dali
A przechodami nas ruynowali
Więc zyczyłbym isc do Pomeranii
Wet za Wet oddać wszakze w Saxonii
Szwed dokazywał ty nas rynuiesz
Gdy Moskal wygra ty go Tryumfuiesz
Y niedbasz choc iest w Polszcze Importunem
Strzez aby niebył Twoim Opiekunem
Więc nie miey za złe Miłosciwy Panie
Zem to wyiawił na twe rozkazanie
Bom twe nadzieje twe zdrady wywodził
Y zem się w Polskiey Wolnosci urodził

Krol.

Więc tez ta Wolnosć wam naybardziey szkodzi
Ze przy niey Polak nad Krolem przewodzi
Lecz ogromny Zwierz nadstawuiąc ucha
Mniey dba na okrzyk drobnego Szczeniuka
Mowisz izem ja tak niezwyciężony
Wszedł bez konsensu chciwie do Korony
Pierwsza publiczniem za niem dziękował
Druga powtornie senat mię wokował
Mowisz ze Woyskiem swym Hetmanow zdradzę
Takzec y Moskwę ze nie wyprowadzę
Tos tu y ten punkt zdradliwy powiedział
Bobym się u was w Polszcze nie usiedział
A gdy uwazam ze zdrad u was wiele
Ktore taicie iak Iskrę w Popiele
Takos tez przedtym zdradę na mnie knował
Więc trzeba zebys zato Pokutował.

Polak.

Wielka pokuta y zruynowanie
Przez wszystkie lata iak twe Panowanie

Oyczyzne moią tak strasznych y tak ciężkich ucisków.

Od tąd zaraz chcesz wolność Polską zgładzić
Więc ieszcze możem o sobie poradzić

Krol.

Cożto w twey mowie masz za Intencyą
Czytesz chcesz wskrzesić Szwedzką potencyą
O ktorych to już słychać bardzo mało
Więc milcz żeby się Wam tak niedostało

Polak

Głupi kto pływa przeciw bystrey Wodzie
I ten co stawia Fortece na Lodzie
I wy co przyszłe rzeczy zakładacie
Wszak Szwed tak przegrał to y wy przegracie

Krol.

Mała nadzieja słabemu Wojować
I śmiertelnemu z mocnym się pasować
Stracona Wolność powiem prawdę Tobie
Już wasze siły iedną nogą w Grobie

Polak

Wiesz że Krolowie na to przysięgaią
Wolności y praw nam dotrzymać maią
Ty ieżliś przysiągł a nie sprawiedliwie
Bog da że ruszem z Grobow sił szczęśliwie

Krol

Już teraz Cuda tych wiekow ustaią
Ci co są w Grobach nie prędko powstaią
Chyba w sądny Dzień wolność dadzą Duszy
Taką że z Grobu martwe ciało ruszy
I to wolności tey niebędzie miała
Żeby się z Grzechem do Nieba dostała

Polak.

Prawda że Duszy pokutować trzeba
Ale ty Krolu nietrafisz do Nieba
Gdyż tak w ruinę wesoł z Orfeuszem
Więc za to skakać musisz z Tezeuszem

Krol.

Ktoż to wie czywam ochotniey nie zagraią
Wolności Waszey tak niezaśpiewaią
Requiem aternam day wolności Panie
Ktoraś ty stracił przez swe zamieszanie

Polak

Prawda że mało tey wolności znamy
Tylko to iże Boską chwałę mamy
Cożto za wolność gdy kontrybucye
Sasom dajemy Krol się nie zmiłuie

Krol.

Jeszcze Wolności dosyć w Polszcze macie
Kiedy na Radach Waszych zasiadacie
Maiąc z kim zanście a gdy mu niezdołasz
To na Seymiku niepozwalam wołasz
Idz precz już wasza wolność powszednieie
Jako śnieg ktory przed Słońcem topnieje

Polak.

mogli składać Zyamości dla ludzi y dla koni tudzież prochy kule y inne sprzęty woienne wielkorzeczy trzeba mieć do Woyny ktora nigdy nadawaiąc y pomyślnie iść niezwykła, ieżeli woyuiącym niedostarcza tego wszystkiego bez czego woiować trudno na ostatek coż proszę iest zapotrzeba wdawać się samochcący w sawne niebespieczeństwo cięszkiey na Oyczyznę klęski Gdzież nam owiarę Gdzież nam o Wolność Gdzież nam o oderwanie kraiow Kiepskiey! czy nam obmierzł Pokoy? Day ten Niebios nayprostszy te nayupragnieńsze Ludow uszczęśliwienie Nieiedzimyż iak za murem za twierdzą Sąsiadami Zawartych? Lwoboda obfitość dostatki hoynie nam z łaski nayważszego wyczone niesorz milsze y przycemnieysze iak krwawa woyna łzy ubogich ludzi wyciskaiąca a w popioły y w perzyny Miasta y wsie obracaiąca! nigdy się do tego nie skłonie y nieprzychyle abym zezwolił nabbę skuteczne krwi zacnych Narodow trwonienie y na wystawienie Rzeczypltey na celu okropnym nayśrzeszych nieszczęśliwości Niedaj tego Boże abym obcięzył sumnienie moie zaciągnieniem na Oyczyznę

Krol.

Prędka odpowiedz idz precz rozkazuiesz
Czyś iuż Absolut ze nas postanowiesz
Idziesz puydę tam się z Pradziadow urodzit
Lecz nad nami krol zaden nie przewodzit

Krol

Czytay Kroniki ze Pradziadow gani
Ze dla Ich Takiey krolowi wygnani
Wiec słuszna zeby stracić ich Prawnuki
Bo teraz chcieli dokazać tey sztuki

Polak.

Nie krol to rządzi Bog to dekretuie
Z tego spytka kogo koronuie
Idzie Bog nie straciwszy koronnego syna
Idzie Bog tam przyymie mocna potencya

Krol.

Dobra odpowiedz lecz twoie złe sprawy
Surowa kara tarze Bog taskawy
Przez Dekret ktory może być wydany
Z. Nieba azeby krol był porwnany

Polak.

Dawno ty w Polszcze życzysz być sobie
Azeby nasza Wolność była w Zdobie
Lecz gdy Polacy serca do iednosci
Złączą to będą bronili Wolnosci

Krol.

Mężna odpowiedz ale w sercu trwoga
Bo do ucieczki prędka Polska noga
Wiesz ze się tam podnieść nie boią
Kiedy nad karkiem zgołym Mieczem stoią

Polak.

Juzem uważył krolu miłościwy
Jzes Wolności naszey bardzo chciwy
W ktorey Polacy bardzo się kochaią
Teraz im na nie wnyki zakładaią

Krol.

Coż to iest wolność ja odpowiem Tobie
Co to iest Polska tu uważay sobie
Polska iest iakby Sad nieogrodzony
Wolność szczep ktory gęsto obrodzony
Coż tam za Wolności tanie drzewa maią
Urżeszą ci co znich owoc obrywaią
Lecz y wy wolność taką w Polszcze macie
Gdy na granicach odporu nie dacie
Cozto za wolność w ktorym iest dozorze
Gdyby ią kacice przy swoim uporze
Zgyn ze krolewstwo y w proch rozsypało
Niedbasz byle się swego dokazało
Cozto za wolność ten nie jest Hetmanem
Ja nim mogę być bom mu równym Panem
Ten nie jest krolem ia nim jutro będę
Chociaż fortuny ostatek pozbędę
Wolność Seym zerwać iżli co dudzą
Wolności Protestor chociaż dobrze radzą

Krol.

Wyrzekam się Korony y Panowania
Gdy Wolność moia tak ma być kasowana
Gdy Wolność moia tak ma być kasowana
Gdy Wolność moia tak ma być kasowana

Wolności do związku Woysko przyprowadzić
Marszałka obrać a Hetmana zdradzić
Wolności nie król to konfederacya
Sejrzye robii w niey kolligacya
Wolności Pieniądze wziąść inszego Pana
Krola przeprosić a potym Hetmana
Z tak w Wolności Polskiey taka moda
Jako w odmętach nie spokoyna woda
Szczęśliwsza wolność insze państwa maią
Chociaż akcyzy częste wydawaią
Ale też zato siedzą w swym pokoju
Bo maią Woyska gotowe do boju

Polak.

Wolności źrenica nad którą powieki
Bronią wielkiego upadku na wieki
Tak my Synowie sejrzye złe rady
Robiemy gdy wczym uznajemy zdrady

Król

Jak między stadłem zwady nie ustaią
Gdy sobie w Jrzenie złość za złość oddaią
Tak też y uważ sejrzye złe rady
Pokoy tak zrobią jako w stadle zwady

Polak

Daremna twoja rada o Pokoju
Bo w Moskwę wierzysz ten zaś do zawoju
Jdzie, czyść winna w tym Rzeczpospolita
Że się tonący ostrey brzytwy chwyta

Król

Jodzisz się ręka podnosić Pogańska
Z protekcyą brać Machometańska
Szwed chociaż mocny przegrał w krwawym boju
Pewnie y Turczyn wezmie po zawoju

Polak.

Już poczta pisze że Turczyna łupem
Moskal nabawił gdy mu padło trupem
Woyska tak wiele w tym po Batalii
Z reszta uchodzić do Pomeranii

Król.

Zmyślona Poczta nie rada przeznaie
Rzeczy prawdziwey y oustem przydaie
Tak zu z Podchlebstwem chwalaś swoiey stronie
Pisze że Tatar chociaż już utonie
Chwalisz Turczyna że położył trupem
Moskwy na którey zaprawił się łupem
Mieszysz choć więcey Turczyna zginęło
Pakta z Turczynem już to przeminęło

Polak

Prawda zobu stron bytu Potencya
Ale o głodzie zła iest klemencya
Prowiant wzięto dokuczyły głody
Tu biją tu głod dopiero do zgody.

Narzekanie Pańskie o zwadzy Króla Jmci Woyska na swoie rady z Królem Jmcią o Pokoy z Rzeczą Pospolitą

Ociągaiąc się Woyska nasze z Pokoiem Jmci Panem Królem Jmcią Polskim y z Rzeczą Pospolitą Koronną y W. X. Litewskim ociągaiąc się z Pokoiem Jmci Panem Królem Jmcią Polskim y z Rzeczą Pospolitą Koronną y W. X. Litewskim

Król.

Nie rozkosz Moskwę trzymaną mieć Nudy
Tylko to iże nieznasz w Polszcze zgody
Moskal nie powyjdzie do swojego Państwa
Aż mi przymusi Polskę do Poddaństwa

Polak.

Więc się też Turczyn tym figlom dziwuje
Że Moskal Paktow tych nie obserwuje
Lecz wy daremnie nas rozmyślacie
Bo Absolutum już nie dokażecie
Bo Król Francuski gdzieś się nie bije
Broni Wolności przez wszelkie sposoby
Turczyn zaś Wojnę Moskwie wypowiedział
Boby się potym w Państwie nie osiedział

Król

Już Pakta Francuz z Cesarzem zawiera
Wieczne bo y sam wygrawszy umiera
Król Szwedzki staby Król Pruski wygraie
Forteca Straszk już mu się podaie

Polak.

Jeby już z przegranej Szwedzkiey tryumfuiesz
A poco Polskę z Moskwą Infestuiesz
Z sasow trzymasz na nasze wolności
Wyprowadź Sasow od stąd swoiey złości

Król

Czemuż Polaku takim Importunem
Ja ale nie ty Polskim opiekunem
Wybacz choć Polskę Moskwa Infestuie
Dla tego bo wam już nie konfiduie

Konfederat Odpowiada.

Niechayże Woysko Twoje w Polszcze ginie
Kiedy Koleńskiey nie masz Klemencyey
Z Senatorskiey Niechcesz perswazyey
Słuchać y Posłow Mowy postponuiesz
Tym się sam gubisz czym się utrzymuiesz
Cieszyliśmy się z powtorney bytności
W Piekle by cięższey nie było srogości
Jakoż znami się obeyść masz łaskawie
Kiedy w swym życiu nie dbasz o poprawie
Miasto poprawy to się bardziey psuiesz
Nic niedotrzymasz chociaż obiecuiesz
Dom Wielki niszczysz a niemiłosiernych
Parysz uczynił y z osob możnych
O twoy Majestat obstąpiła dokoła
Y na wykrętach poca swoje Czoła
Gwałt prawu czynią Polskę nyszczą
Y toć zły niedziw bo cię zdrayey psuią
Choć rzeczy skryte czynicie obłudnie
Jaśniey szał świeca w nocy niżeli w południe
To w podziwieniu postawnym Nacyom
Że Ministrzy Senat Konsilium
A Król się cieszy że w Polszcze zła sprawa
Gubią Wolności tamią swoje Prawa

że Bogumiłe albo Kacerskie wyznawia obrzędy; Tenże oraz Ostrzegł nayznamienitszych Koronnych Senatorow Litewskich Hetmanow Duchownych y Świeckich Urzędników Dygnitarzow y Dworzan Polskich Wielkich y Małych Ziem Prowincyi Województw Powiatow y Starostw Trybunał Koronny y Litewski Sądy Ziemskie Grodzkie y Podkomorskie Woyskich Pułkownikow Rotmistrzow Porucznikow Chorążych Towarzystw Pancernych Husarskich Kozackich Piechoty Dragonskiey Artyleryi Bombardyerow Inżynierow Woyny Lekkiey Kwarcianey Nadwornych Królewskich Pułkownikow Majorow Kapitanow Porucznikow Chorążych Sztabowych Regimentarzow Generałow Polnych Koronnych y Litewskich Wojewodow Kasztelanow Starostow Grodowych Ekonomicznych Prezydentow Burgrabiow Miast Stołecznych Koronnych y Litewskich Wojewodztw Ziem Powiatow Starostw Grodzkich Ekonomicznych

Nilczic Lotwie swoia Instrukcya
krol za granica Sasow w Polszcze bija

Biskup Krakow

Coz za fundament Związku Polskiey bitwie
Pewnie tak będzie iakoteż y w Litwie
Woysko wymiemy a Podatku będą
Z woiewodztwa pewnie z koni z siędą

Konfederat.

Ktos tam był w Litwie chciwy czyli głupi
Że perswazyi złey słuchał Biskupi
Ta perswazya żadna nic poradzi
Aze krol Sasow z Polski wyprowadzi

Felt Marszałek

Za nic iest u was krolewska powaga
Zgasnie przednami związkowych odwaga

NP. &c.

My rozpędzimy te kanalia
Potym będziemy brać kontrybucya

Konfederat.

Senator w Saskich sercach ogien nieci
Diament w smieciach a nie w Złocie swieci
Jezli ci gorna Ambicya próżny
Wymiotla strzeż się abys nie spadł zgory
Bos się wyuzdał z rozumney klauzury
Co daley grzesze masz w sobie postury
Woyskos chciał znosić teraz za dudka
Dziw że szczypaka Cie zwyciężał muszka

Felt. Marszałek.

Jako tym buntom swawolnym poradzę
Gdy Regimenty do Kupy sprowadzę
Dragonii nie masz Kaytany mało
Ten związek taki jak bez Duszy ciało
Rozpędzę rady rozerwę te związki

Konfederat

Strojemy wam tam do sztyblow podwiązki

Felt Marsz.

Sas iak mur w Szyku stoi w swoiey mierze

Konfederat

Ukradkiem z Srzody Wilk swinie wybierze

Felt Marsz.

Sasi tak iak wy nie uciekaią

Konfederat

Dobrze to czynią ze smierci czekaią

Konfederat

Juz Jorzynskiego Marszałkiem obrali
W Woiewodztwa się skonferedowali
Juz pierwszy Podjazd znacznie sasow czuniczy
Wszak nie potrzebny iest kąkol w Pszenicy
Wypędzić to te Łoganskie Narody
Teraz niech giną za zbytnie wygody
Jak myśmy w Wodzie po Polszcze bujali
Wiec trzeba żeby garło na smierć dali.

Za tym Woyna która arogancyą przyczyniła Sasom Kraiowcom, a zaś wiernym Ojczyźnie synom zgrozę, tym na myśl przyszła, która Cudzoziemcy Konfederatom Kraiowym Radzieckim Pułkownikom Rotmistrzom Porucznikom Chorążym Sierżantom Kapralom Szeregowym Pospolitym Narodu nieiednemu Pułkownikowi Rotmistrzowi Porucznikowi Chorążemu Sierżantowi Kapralowi Szeregowemu Pospolitemu

Rozmaitym mowa Woyne odprawuią

Dziwnie rzeczy podane, Wielkim Domysłom same nawet rozumne skłaniaią, zwłaszcza iakowey przed oczy nam przedstawią rzeczy ze Europa teraz naywyższa, rozgrzaney ambicyi nadta gorzey, ktey na wielkim tych 8 letnich Pokoiu zdaie Burzliwa nadta, ktora gdzieniegdzie ustawicznie wybuchaia, Wszystko Europy Xięstwa y Państwa Xiążęta Monarchowie, Wszystkie Potencye Xięstwa, ustawicznie mocno wstrząsnęła, Bogactwa w Wojsko Szczęście, Wiktorye, Potencye, Monarchy, Dworzany, Dwie Xięstwa, Dwie Xięstwa, Dwie Xięstwa

Jam zas compisał niechay moje słowa
Wiatry rozpędzą a krolewska mowa
Niech się odmieni w tey kontrowersyi
Niech nas Bog broni takiey Awersyi
Niechay ia zmyslę niech mi Ludzka mowa
Zada ze to fałsz z tym konceptem słowa
Konczę te słowa mowzę za mną y ty
Day pokoy Panie w Rzeczypospolitey.

Koniec.

DYSKURS BELLONY POLSKIEY ZELLARSEM.

Przy Uniwersale JMć Pana Poniatowskiego Regimentarza Generalnego Woysk koronnych z Łaski JKMci

Bellona

Trzech Stanisławow Hetmanow umiera
W iak krotkim czasie krol rządy odbiera
Y konferuie Regimentarzowi
Ktory w odmencie Buławę ułowi

Mars

Czwarty Stanisław da Oyczyznie zycie
Bo ten Jmienia Przyiacielom skrycie
Jest swego ani w odmęcie Rybakiem
Będzie by dobrym był zawsze Junakiem

Bellona

Kawalerem jest ale w krotkim stroju
Na Cudzoziemcow niestaie do Boju
Ktorzy na Polskę ostrzą swoie zęby
W te pnie niedobrze szpada zatnie w ręby

Mars

Krew w Nim Szlachecka y wspaniałość tuszy
Że pograniczne otasmuie uszy
Stanisław iest postawi na Nogi
Tego ktory się w cudze wyniosł Progi

Bellona

Juz się raz na nim nieszczęśliwie sparzył
Gdy mu niezdrowe piwo Szwedzkie zwarzył
Dyploma kiedy Krolowi oddane
Jego Praktykiem regalizowane

Mars

Tak mu Czas kazał y Polskie Jntrygi
Dla ktorych wchodził krola w Swedzkie Ligi
Brzytwy się chwyta tonący gdy widzi
Że zginie to go ztąd Wybrnoł nie wstydzi

Bellona

Wybrnąć samemu ale nie pogrążyć
Drugiego dobrze aby w tym miał zbłądzić
Że po suplement posłany dla Krola
Umknoł dla skarbu Litewskiego z Pola

Mars

Że bespiec

Że bespiecznieyszey Fortunie hołdował
Ani się dłużey w Życiu Azardował
Rozumnie sobie w tey mierze postąpił
Ktożby dla siebie szczęscia swego skąpił

Bellona.

Droższy iest Parol raz iakiemu dany
Ktory na Jego wiezy fundowany
Punkt w tym honoru więcey by miał ważyć
Niżli to szczęscie co się raz da zażyć

Mars

Parolu swego y w tym nie naruszył
Bo nigdy sobie tak dobrze nie tuszył
Jako w respektach dworu profituie
Ktory go y z tych Azardow szacuie

Bellona.

Szacował go Szwed y Stanisław sobie
Wiedząc talenta Jego w pierwszey probie
Przeciez nie wdzięcznym tey się stał Estymy
Tam gdzie miał swiecić wzniecił przykre dymy

Mars

Zasłużył sobie na Estymacyą
Sławną do Turek Szwedzką Ligacyą
Y mężnym Sercem Certuiąc z Moskalem
Dym ten nie z płaczem choc iest znacznym żalem

Bellona.

Ktoż wie czyli też Polszcze nie wytoczy
Na ktorą Niemcy wytrzyszczyli oczy
Y ognistego dość maią Żołnierza
Ktory na Polski Kray Muszkietem zmierza

Mars

Choc Cudzoziemskim Woyskiem teraz rządzi
Przeciesz tak onim iako Polak sądzi
Milsza mu ta krew y Oyczyzna będzie
Wiedząc że Polak Tron własny osiędzie

Bellona.

Osobliwszeby w nim to serce było
Żeby ten Affekt w sobie skrycie kryło
Mnie się zas widzi że tym Duchem żyie
W ktorym się Liga Cudzoziemska kryie

Mars

Ja ręczyć mogę że się ma bydz Synem
Oyczyzny swoiey ani Augustynem
Lecz Stanisławski przy wolności stanie
Gdy trzeba będzie to iest moje zdanie

Bellona

Gdyby tak było w kontrby y wolności
Nieczyniłby tak dla swoiey godności

Co komu Prawo y z tym destynuie
Niebierze za co w tym sam awanzuie

Mars

Przeciwko Prawu niesie tu nadzieie
Ze władzy takiey bierze Przywileie
Ktora od Seymu bardziey dependuie
Y wolność Seymu tym samym funduie

Bellona

Podskarbstwo maiąc juz buława władnie
Z Konstytucyą zazartował Zadnie
Komenda Woyska Felt Marszałka władza
Na kark Oyczyzny Cudzoziemcow wsadza

Mars

Nic to nie szkodzi bo iak szczęscia zazyć
Dobrze wiadomo taksię będzie wazyć
Jak mu podsciwość y miłosc pozwoli
Niesłusznie ktoby zazdrosciał tey doli.

Koniec.

Akt Tragiczny JMci P. Podskarbiego W.X.
Passio Dni Thesaurarii MDL

JMPP. Podstoli-
cowie Oginscy.

Quaerebant oportunitatem ut eum traderent et acces-
serunt et manus injecerunt et tenerunt eum et addu-
xerunt In Praetorium

Honor y sławę w pierwszey kładąc stymie
Wielkie y sławne z wiekow w Litwie Jmie
W krzywdzie zadaney chcąc teraz uczynic
Szukali czasu wydać y obwinic
Wpadli gotowi z Orężem z broniami
Wziowszy na pałac wiedli z pochodniami

JMci P. Podskarbi
Litewski.

Tanquam ad Latronem existis cum gladiis et fustibus
comprehenderunt me

Jzalim Zboyca izelim Łotr iaki
Ze tumult na mnie zebraliscie taki
Wpadacie msciwi iako Lwi okrutni
Czyli mię zabic czy wiązać chcą chutni

Ministrowie.

Et exinde quaerebant dimittere eum
Głosna wieść skoro wszystkich zatrwożyła
Rada wypuscic iednostayna była
Dawne przysłowie a prawdziwie mowi
Ze nie wykole oka kruk krukowi

JMci P.

J.M. P. Hetmanowa
Wielka.
Quid facimus si dimittimus eum si evenient Romani tollent locum nostrum et Gentem.

Co czynic prze Bog iezli wypusciemy
Na swoy upadek gniewy zaciągniemy
Zrobi Fakcye Rzymianow sprowadzi
Narod nasz z gruntu y mieysca wygładzi

J.M. X. Biskup
Wilenski.
Expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo ut n̄ tota gens pereat hoc autem a semet ipso non dixit sed cum esset Pontifex ꝓfetisavit

Prawo tak kaze za Lud pospolity
Jeden niech umrze y będzie zabity
Niech za iednego nieginą narody
Nie mowił z Gniewu prorokował wprzody

J.M. X. Biskup
Zmudzki.
Quid adhuc egemus testibus

Wszystko skonczono co juz czynic mamy
Swiadkow nam trzeba z tych prawdy doznamy
Prawdy chcesz szukać nieznaydziesz zginiona
Prywatą Stanow wszystkich zagubiona

J.M. Pan Hetman
Wielki
Sprevit autem Herod cum Exercitu suo

Wzgardził go Herod wzgardził zagniewany
Szczęsciem godnoscią Woyskiem opasany
Zeby z tey straty wolność większa była
Lecz pono kosa na kamien trafiła

J.M. Pan Hetman
Polny Litewski.
Et si omnes in te scandalisati fuerint ego te non negabo

Niech cię odstąpią wszyscy Przyiaciele
Ja cię utrzymam y dokaze wiele
Ciebie uwolnię sobie znaydę sławę
Wypłać mi tylko Summę na buławę

J.M. P. Wdzina
Malborska
Quid Tibi et justo illi multa enim passa sum ꝓvisum propter eum.

Uymi się Synu on jest sprawiedliwy
Staray się aby wolny był y zywy
Bo siła cierpię za niego y mdleie
Dobre tam zniwo gdzie złotem zasieje

Xże Kanclerz
Nil dignum morte fecit emendatum ergo eum dimitte

Niegodzien smierci powinien być wolny
Napomnieć tylko był swawolny
Niech będą wolne mych Ludzi Towary
Dodaymi Złota uydziesz winny kary

J.M. Pani Hetmanowa
Polna y Xna Czartoryska.

Sequebant eum et mulieres quæ plangebant & lamentabant eum
Podniach wesołych smutne Sceny zale
Załuią srodze płaczą doskonale
Większa Passya z Prywaty Swiatowy
Za grzechy płakać byłby przykład nowy

J.M.P. Wda
Trocki.

Tolle tolle Crucifige eum
Sądem się składam Dekret niosę woczy
Kto sprawiedliwy od Drogi nie zboczy
Zgładz zgładz ukrzyżuy Trybunale mocny
Starania trzeba porzuc akkord nocny

J.M.P. Kaszt. Nowogrodz
do Wdy Witebskieg°.

Si hunc dimittis non est Amicus Cæsaris Commovet enim Populum et prohibet Tributum dare Cæsari
Jezli uwolnisz Przyiaciel Cesarza
Nie jestes bo on gmin Ludu z kozarza
Dan dać zabroni usmierzy Palety
Często po dobrych potrawach złe wety

J.M.P. Wda Witebski.

Pilatus cum audisset hos sermones sedit in Tribunal
Te usłyszawszy Marszałek rozmowy
Zasiada na Sąd idzie na namowy
Lecz cos umyslił nic się nie nadało
Bo z twym umysłem mało się zgadzało

J.M.P. Marszałek
W.X.L.

Quid mihi vultis dare et ego eum vobis tradam
Coz mi dać chcecie ia wydać usilnie
Będę się starał będę służył pilnie
Nie radą swoią Instynktem sprowadzę
Nie sadz się wrozum zginiesz na powadze

J.M. Pan Wda
Minski.

Hunc angariaverunt ut tollerent Crucem Ejus
Widze z Przymusu krzyz na się włozony
Krzyz bo tym samym w Zalu zanurzony
Ze twoy przyiaciel cierpi Szwank w honorze
Niedbay o cudzy a swoy miey w dozorze

J.M. Pan

J.M. Pan Sta
Inflatski:
Non hunc sed Barabam
Mało ten zgrzeszył lecz iak wola wasza
Wypuscie tego wezcie Barabasza
Domy najezdzał mozne gubił Pany
Krew Wolno plata y wsadza w kaydany

J.M.P. Sta
Zmudzki
Quid enim mali fecit.
Jakie Akcye przez moy Wiek zrobiłem
Jezli ma ręka krwią Paja skropiłem
Ordynans nato nie sie Pryncypała
W Piec ten nie skoczysz w ktorym Ogien pała

J.M.P. Stolnik
Litewski
Alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere
Uwalniał wielu gubił wielkie stany
Siebie nie moze uwolnic poymany
Nie zato cierpisz zes zabrał towary
Wspomniał Bog Brata kto włozył na mary

Trybunał
Wielki
Nos habemus Legem et secundum Legem debet mori
Jak kaze prawo sądzic nam nalezy
Za dowodami sprawiedliwość biezy
Rubcie iak chcecie w swych głowach skrupuły
Przemienia w Złoto Prawa Artykuły

Trybunał
Skarbowy
Nobis non licet interficere quemquam.
Nie nam nalezy Dekret ferowania
Nam się niegodzi wymyslać karania
Gardła nie ruszem my Worek karamy
Słuchac Przeborow takie prawo mamy

Kupcy Wilensey
Sanguis ejus super nos et super Filios nostros
Zgładz karay sądzie godne wielkie winy
Krew Jego na nas y na nasze syny
Wytocz krew ktorąs wyzsał z naszych kosci
Milszy syn Oycu z Łaski niz srogosci

Deputaci
Incorrupti
Quid scripsi scripsi
Odmienic Dekret nie mogę pisany
Com pisał pisał nietrzeba przemiany
Mało się znaydzie takiego sumienia
Zeby nieznali Fawor przemienienia

Deputaci
Corrupti
Accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti.

Nan

Nauki nowey zamilczeć nie mogę
Jntratę naydę bez sumnienia drogę
Złoto tey ceny iest tego waloru
Że rozum czysci dodaie poloru

Zołnierze

Congregaverunt ad eum universam Cohortem et genu flexo
ante eum illudebant illi ave Rex Judaeorum

Rycerstwo idzie dziwi się ze Pana
Wzięto a smiechem klakszy na kolana
Mowią witayże Zydow krolu mozny
Niebyłes nigdy tak iak dziś nabozny

Administratorowie

Domine si quid defraudavi reddam in quadruplo
Jezelim zgrzeszył iakim oszukaniem
Oddam we czworo pogodzę oddaniem
Lecz gdy omyłko więcey wziąść trafiło
Z oddania głowa nas boli nie miło

Podskarbiego
Przyiaciele

Omnes relicto eo fugierunt
Mienią się czasy mienią Przyiaciele
W Fortunie szczęsciu x upatruiesz wiele
Za winem dobrzy odwazni Rycerze
Ci uciekli co służyli szczerze

JMć P. Wda
Mscisławski

Petrus autem sequebat eum usq ad Atrium et egressus
flevit amare.

Nie Piotr ci Jmie krzystofie kochany
Lecz iak Piotr idziesz łzami zapłakany
Boleiesz cięzko wzięto Dobrodzieja
Jak zginie kocioł wplawz puydzie nadzieja

## 1673 Chocimska.

Słuchaycie wszyscy iako Bog Łaskawy
Przywiodł do Wielkiey narod Polskiey sławy
A oddawaycie uniżone Dzięki ~~Jemu na~~
Jemu na Wieki

Że do Ostatka niedał nam tak ginąć
Skarał iak Oyciec a kazał przeminąć
Swey surowosci Miecz nam zastowany
Wziół na Pogany

Turczyn wyniosły co go się swiat boi
Wziowszy kamieniec pod Chocimem stoi
Tam swe wprowadził Wielbłądy y Szopy
W Nasze Okopy

Zacni Hetmani przeciwko nim poszli
Przez krwawe niegdy Bochojesn zarosli
Gdzie nieszczęsliwie za krola Olbrachta
Zginęła Szlachta

Hetman Sobieski wszystko opatrzywszy
Cięzkie przeprawy Ostroznie przebywszy

Gdy wyszedł w Pola podka go Nowina
Od Wołoszyna

Że Kapłan Basza w Trzydziesci Tysięcy
Jazdy Tureckiey albotez y więcy
Na pomoc ciągnie swoim od Dunaju
Ku Temu kraju

Poprzedzaiąc go Wielmożni Wodzowie
Wnet uradzili na zgodney umowie
Szturm y Żołnierze puki ieszcze stały
Puscic na wały

Gdzie Husen Basza ze trzema innemi
Baszami w Woynie juz doswiatczonemi
Trzydziesci tysięcy liczył dawnego ~~Woyska~~
Woyska Dobrego

I tak przykazał aby pilnowali
Szancowa szturmy mocno wytrzymali
Do przeyscia Jego ku dalszey rozprawie
O dobrey trawie

Skaliste przerwy Oboz umocniły
Dwoiste wały palami z twierdziły
Ztąd zamek bronił na Skale wysoki
Ztąd Dniestr głęboki

Lecz gdy Rycerstwo westhneło do Boga
Odeszła od nich cale wszelka trwoga
Łożą dla wiary dla Oyczyzny miły
Ostatnie siły

Trzydni nie iadłszy y konie y Ludzie
Przez trzy Niedziele niepostawszy w budzie
Godzin 20 y siedm w Szyku stali
Turkow Czekali

Ale ze oni Szancow się trzymali
Janczarow tylko naszych zabawiali
Wsrod dnia Szturm dali Polacy y Litwa
Tam była bitwa

Z Dział biią gesto prazą Janczarowie
Z Bram wypadaią na naszych Baszowie
Niezrazałoto Rycerstwu Ochoty
Z urodzoney Cnoty

Wielcy Hetmani z gołemi szablami
W Czoła Janczarow siekła Berdyszami
Jazda wypadłszy gdy się przebić chciała
Tył nam podała

Bo Husarya gdy kopce kruszy
Nazad do Szancow z Pola Jch wyruszy
Padła za niemi lecz się tam stawili
Męznie bronili

Posrod obozu znowu lepszey sprawie
Tak stanął Turczyn ze juz była prawie
Naszych przegrana ledwie nie wyparli
Tak naszych zwarli

Sobieski z Pajem waleczni Hetmani
Widzą ze Gorę biorą Bisurmani
Znowu przywiedli męzną husaryą
Dopieroz biią

Turcy zwątpiwszy że cale stracona
Y niemożebyć bitwa poprawiona
Skoczą sromotnie przeciwko Mostowi
Ku Kamiencowi

Tam ich Choragwie Litewskie wytały
Głowy w zawojach od szabel latały
Hetman Radziwił sciął Baszę iednego
Wziął bunczuk Iego

Zas Wiszniowiecki Hetman zdrugiey strony
Siekł ich do woli u Chocimskiey bramy
Mscił się na Turkach smierci Dziada swego
Xiążęcia swego

Jednych wgłębokie parowy nagnano
Drugiemi drogę do Kamienca słano
A z Mosta lecąc mizernie zoneli
Dniestr napełnili

Janczarow legło osm Tysięcy Trupem
W samym okopie gdzie bogatym łupem
Nasze się woyska z Pogan obłowiły
Boga Chwaliły

Nabrali Złota srebra y Pieniędzy
Nie ieden pewnie podźwignoł się z nędzy
Drogie rynsztunki nosili worami
I z Talarami

Koni Wielbłądow w Namiotach rozlicznych
Sukien Kobiercow od Złota przepysznych
Harmata wzięła y Wody moc wielka
Wygoda wszelka

Gdy się skonczyła rozmowa tak sroga
Upadli wszyscy z Dziękami do Boga
Potym w Namiocie huczna Msza Swięta
Bogu zaczęta

Natychmiast naszych pobitych szukano
Po Chrzescianskn Ciała pochowano
Z ktorych na 500 zgineło wpotrzebie
Są za to Wniebie

Łowczy Zaleski został rozsiekany
Budzinski Straznik konmi stratowany
Obay koronni Urzędnicy dawni
Dzielnoscią sławni

Tamże tez Polak ochoczy Pisarski
Wodz krajeskiego Pułku Rycerz dziarski
Ranny Lipnicki Zołnierz z Litwy stary
Co bił Bajary

Widzieć tam było z Masty Kawalera
Jako pogany krzyżem swoim spiera
Widzieć Husarska Leszczynskiego sprawę
Tryumf y sławę

Czy zna

Czy zas zamilczą Polskie kiedy Rymy
Ktorzyscie biegli na Janczarskie Dymy
Denoff Prażnowski wpadł z żelazną pracą
Haracz wam płacą

Was Bisurmani Morsztyn Stanklem Wali
Tu przed Tęd Tyłescie podali
Tam Motowidło iakby wybrał oczy
Pod szance skoczy

Ktoż wszystkich zliczy y wypowi Męstwo
Kiedy tam Żołnierz robił na zwycięstwo
Jako z Dział mieszał koncki Turkom Szyki
Będą kroniki

Wielki Sobieski Marszałku Hetmanie
Niechci na Tryumf niesmiertelnosć stanie
Bądz Twey Oyczyznie teraz Opiekunem
Turkom Piorunem

Lud pospolity z serca się raduie
Z tego zwycięstwa a Tobie winszuie
Prosi żebys miał od Zdzierstwa Ochronę
Z łaski Obronę

Ale naywiększą Bogu chwałę daymy
I z wielką Skruchą do niego wołaymy
Aby Poganiec Sromotą Zelżony
Uciekł swe strony

Da Bog na Wiosnę Oręże gotuymy
Sławy tak drogiey lenistwem nie psuymy
By się ocneli wszyscy Chrzescianie
Wysłuchay Panie.

## Wytłumaczenie z Łacinskiego Języka na Polski Prognostyk przez Rezyusza Astronoma Wielkiego In Anno 1552

### O Następuiących Krolach Polskich

1. Po Smierci Zygmunta Augusta będzie krolem Polskim Francuz ktory z Wielkim niebespieczęstwem wnidzie na Panstwo y w prędkim czasie z siedzie z Panstwa a w kilka lat zabity będzie dla roznych w Wierze dyssensyi
2. Potym będzie krolem Polskim obrany nie Wielkiey Familii Człowiek ktory swoim Panowaniem będzie pomierny y w zwycięstwy
3. Potym nastąpi krol Polski obrany od przeciwney strony ktory pozbędzie w krotce Panstwa Poymany ogołocony puszczony do swoich bez korony powroci
4. Ponim będzie postronny krol Polski Człowiek nabożny y szczęsliwy Koronowany będzie dwiema koronami z Wielkim niebespieczęstwem Zywota Jego Małżonki Jedyney pozbędzie, Potomstwem iednak pobłogosławiony będzie za ktorego Panowania długo y szeroko rozprzestrzenione będzie Panstwo Jego

5. Potym będzie Krol Polski nayszczęśliwszy nad nieprzyiaciołami Zwycięstwa otrzymywać będzie Królewstwo w zgodzie y pokoju rządzić będzie ale nie długie Jego Panowanie

6. Ponim nastąpi Krol Polski człowiek zacny którego Panowanie nie dostatnie będzie Nieprzyiaciół kościoła Bożego y Wiary S Wykorzeni y do prawdziwey Wiary nawroci Prawa Przywileie korronne y statuty wrożnych Artykułach przyczodzi Zdrady Mężoboystwa Najazdy domowe usmierzy Poddanych od oppressyi uwolni y inne do stanu swego przywiedzie rzadz iednak zbey rządz Zażywać będzie ku swoiey Zgubie Za co niezgody do Korony nastąpią Nieprzyiaciół y wszystko złe obali na Polskę po Jego śmierci Głod Mor Rozterki y wszystko nieszczęście

7. Potym nastąpi ~~[illegible]~~ łaskawe Xiąże sprawiedliwością y pobożnością znaczny ale w krotkim bardzo czasie gdy poczniе panować swoię dobroć y rozropność pokazować albo z truty będzie albo z inney rakiey okkazyi z tego świata zeydzie.

8. Potym nastąpi stary statecznу poważny ale łakomy z Podłey Familii urodzony którego Panowanie smutne opłakane y krotkie będzie y przysposobi sobie Towarzysza takiegoż korespondencya ku sobie ale się Koronie Polskiey na nic dobrego nieprzyda

9. Ponim zaś obrany z Posłownych Ludzi będzie z urodzenia Żołnierz nowe Xiąże y pyszny Trybu Woyennego wiadomy albo na Woynie od miecza zginie Panowanie Jego mierne będzie

To znaczy początek Lwa ☌ następuiących po sobie Planet ✳ tu Oppressya wolności

10. A gdy tego Króla Państwo ustąpi nastąpi na Jego Państwo znaczne niektóre Xiąże z Nayiaśnieyszey Familii Potentat Wielki który bardziey przez moc y Potencyą swoie niżeli przez wolną Elekcyą to Królewstwo o rzędzie szczęśliwy y długo będzie panował w pokoiu y w sprawiedliwości Koronę posiędzie zwycięstwami Wielkiemi wsławiony będzie z Wielkim tego Królewstwa pożytkiem panować y rządzić chwalebnym z Zwycięstwa zostanie, chwałą Imienia swego długo y szeroko Królewstwa granice rozpostrzeni Poddaiącym się nieprzyiaciołom odpuści sprzeciwiaiących się y Odpor dawaiących do ostatniey zguby przyprowadzi z którego Familii długo Królowie będą to znaczy ☌ serce Lwa na Wschodnim stopniu ☽ ☿ ♃ ☉ ♄ szczęśliwie zchodzącego iako każdy śmiertelności podległy lubo długo panować będzie otruty zostanie

11. Na tego mieysce nastąpi dobry łaskawy y spokoyny Xiąże który lubo obrany iako Król władzą Królewską rozkazować będzie ale z niejakiey okkazyi za Panowania życia swego koronowany nie będzie to ukaże ⟋—•| to jest Cauda Draconis

12. Ponim ♄ niektórego Żołnierza Królewstwo długo natęczeć będzie ten okrutnie sprawować się będzie człowiek złośliwy groźny przewrotny to znaczy - - -⟋—•| to jest Terra Linea Veneris in Cauda Draconis.

13. Po którego śmierci Królewstwo Pani trzymać będzie ale nieznośnie źle sprawować się będzie y Królewstwo niebezpieczeństwem nabawi za którey panowania następuiących czasów nieszczęśliwość

będzie

będzie co znaczy ♀ Wenus w Domu swoim ale w swoiey wyniosłosci w posrodku następuiących Planet kiedy ta białogłowa Panować będzie Rzeczpospolita y Krolewstwo w posmiewisku będzie ale w krotce przybierze sobie Męża y Krola z Familii Krolewskiey ktoremu koronowanemu posłuszni będą.

14. Ten będzie mądry sprawiedliwy szczęsliwy y podobny przeszłemu Antecessorowi swemu Krolowi ale mnieyszey potencyi y godnosci to poznanie z ☉ y ♀ to jest z Słąca y Wenery w swoiey wyniosłosci będącey

Kopia Listu JOXięcia JMci Wwdy Ruskiego zapraszaiący na Wiazd Stwa Warszawskiego.

Zaszczycony Panską Łaską JKMci PNM. gdymi się dostało ad Regiam przeswiętney Ziemi Warszawskiey bydz Stą nie mogę tam privatim qm publice tey w sobie utaić satysfacki że przez takowe wyniknione dla mnie desuper szczęscie, mieć będę ten honor obowiązaney y scisłey federari cum dignis teyze Ziemi Ꝛ civibus. Wiedząc tedy in Ꝑsenti WMci Pana solo zgodnych Antecessorow Jego et meritis et virtute Insignem osądziłem u siebie pro Congruo komunikować y donieść te Wiadomość że satisfaciendo solita w takowey cirkumstancyi praxi życzyłbym sobie nieodwłoczney na ufundowanie Jurisdykcyi bono Communi potrzebney odprawić Wiazd ktory determinowałem na Dzień N Miesiąca gdzie azebym mogł otrzymać łaskawą WMci Pana ad hunc Actum przytomność uniżenie upraszam po ktorego przyiazni y łasce wszelką obiecuiąc łatwość czekam cum amplexu zostaiąc cum intima propensione ac aestimatione.

Respons od JMci Pana Mogilnickiego Sty Nieszawskiego do tegosz Xięcia JMci.

Gdybym niewiedział że primis et supremis tey RzPltey muniis Osiada w przeswiętnym WMci Pan Dobrę Domu splendidum et illustre winszowałbym mu Stwa Warszawskiego teraz winszuię Ziemi naszey że Jey sacra Themis przyzwyczaiona per celsos remeare lares Stolicy Krolow cum Termina et Vicina dostała się sprawiedliwym JKMci PNM. rozrządzenia Ducali WXMci Dja Authoritate et dignitate z Wielkim tedy moim honorem y ukontententowaniem pospieszę spectare et adorare Magnificum do niey magni Principio Introitum na ktory iż mię WXMość poufale wołać raczysz iako nayuniżeniey dziękuię. Juz tez to teraz repetitum masz WXMość Jus michi Imperandi Jako moy Wojewoda bom Ruski Originalit Obywatel y iako moy Sędzia zem Warszawski accidentalit Possessor podaię się tedy wszelkim WXM Dja rozkazom y iestem Z głębokim respektem

Tegosz List do JMci Pa Leszczynskiego Sekretarza Xcia JMci Wdy Ruskiego alias Respons

Szlafeta WMPana przyniosłami od Xcia JMci Wdy Dobra honorificum od kochanej zaś WMPana Ręki Voluptem Nuncius abym był na wieździe na Ststwo Warszawskie z wielkim tedy gotowieszi na ten uspaniały Akt adwenienbis do nas Warszawianow w Pańskim y swiętnym adwencie Principis ukontentowaniem tym czasem zaś odpisuię Xięciu JMci WMPanu zas dziękuię ze mi uczynił dignationem ktorą od kochanego dawno odemnie Pana odbieram w responsie moim pokaze się bardziey Ceres quam Pallas niechto Pan ozdobi discretione nad wiesniakiem WMPan zaś Exkuzuy a oraz perfection przynim eruditione y rzeczy wielkich comprehensione przytym oddaie się nie skonczonej mużosci. Vmk

Excerpt z Listu tegosz JMPana Sty do tegosz Przyiaciela pisanego

Assystować Xięciu JMci na wiazd tym zywiey pragnę im sprawiedliwie winszować należy tey choc niespodziancy w Starowarszawie odmiany zawsze boleiem ta w mazowszu wysoka metropolis per illustrej remeabat Domos et Nomina clara uderzył był na nią lenia[illegible] z podziwieniem y niesmakiem concivium ale prędko zła ski Bozey redit sol ad Ceres gdy się dostała Principi Nomini et Virtuti.

Kopia Listu JOJMci P. Potockiego Kasztelana krakowskiego Hetmana WK. pisanego z powinszowaniem świąt Roku Nowego do JO. JMci Czartoryskiego Woiewody Ruskiego

Cieszę się niezmiernie ze in deliciis Nabey starości mogę czasu extenuitate sił moich wyrazić incitamenta appensione WMPana tenemetudinei aniemi przy teraźnieyszych świąt następuiących y Roku nowego okoliczności ppterdas które nierozwodzą liczne[illegible] Vbertate to tylko przynależytym powinszowaniu tych uroczystosci in breui tale uznaię co wprawdziwym contiñco sercu abyby cum recursu Narodzenia Chrystusowego takie uprzeiemy Dom WM. concurant et accumulent solatia ktoreby przy czerstwym y nigdy nieodmiennym Zdrowiu Jego ad subsidium Ojczyznie summopere potrzebny in seras etates zupełnie kontentowany Jakoż tego y tego życzy JMci przy naynizszey weneracyi meyey życzliwości Lipsm tak in eo voto prosze się cum non deficiam Cultu.

Respons JXięcia JMci Wdy Ruskiego na List JOJP. Kasztelana Krakowskiego Hetm. Wielk. Kor.

Wysoka et omni gratitte sorbis iest dla mnie ta szczęśliwość odbierać poprzedzaiących następuiących uroczystości a Pabe senatus nostri WMPana wola które za wielki sobie do niego przyimuiąc honor nietylko powzimą dziękuię rekognicya zaletez mutua obligationc tych okoliczności wzaiemnie y życzę abyś amicorum nasz[illegible] Xti. Zdrowie życzę WMPana Ojczyznie ad Fulcra Jego zaś życzliwym ad Terpeta w Niesmiertelny wiek rekommendant solutia co tenerrimo od siebie wyrażiwszy Cultu to rzetelnie wyznaię zemnie Listu Xięcia JMci Czartoryskiego Wdy Ruskiego Dziś Fulcray za statecznej Instancyą owakuiącego pioro Deradzkie

Oświadczona Dobroczynność WXMci Dobrę przez poważną Interpo
zycyą za mną prawdziwym Sługą o wakuiące Pióro Sieradzkie
kiedy się in actuali we mnie wypełniła eventu justam exigit
regognicionem wdzięczność ktorą praesentibus zwyrazeniem powin-
ney demissyi niosę in Adorationem WXMci in vinculando
Prawdziwie ad usus chęci na rozkazy Panskie oraz respektowi
mię insiquendo piszę się

List od JOXięcia JOMci Wojewody Ruskiego do JOXięcia Kardynała
z Powinszowaniem Natalis Xti.

Przychodzi y następuie tendlamnie pożądany Czas ze Pokazuią poża
daną moje Officii WXMci attencyą biorę go sobie nietak ceremonialiter
iako reverencialiter na złozenie przychylnych y obligowanych odemnie
Z okoliczności bliskich uroczystosci apprekacyi składam je tedy Ore
vivo pnoq Corde z tym szczerym y prawdziwym zyczeniem azebys
WXMość Ingens decus obis oyczyzny zas naszey Pars alta senatus
to wszystko od tychze uroczystości miał y otrzymał Cokolwiek
Zyczliwi Jego Cantur ac vovent zdrowie y zycie WXMci niech
pozne zasaba pociągnie wieki Rok teraznieyszy niech mu się
konczy w zupełney Czerstwości Rok zas nowy niech mu się za
czyna tak doskonały w sukkcessach azeby quot momenta będą
onegoz tot cedat dla WXMci fortunae et sortes wynurzyszy za
tym te Expressye od siebie mam też honor uwiadomoenic y do
nieść WXMci ze dla Interessow moich constituo u siebie w same
swięta wyiechac w kray Ruski gdziezas kolwiek disponam
moje wszędzie y zawsze manifestari me oportet zem iest immo
rituro cultu ze etiamsi mori oportuerit n me negabo być

Respons JOXięcia Kardynała na List JOXięcia JOMci Wdy
Ruskiego.

Nie ustanną dobroć WXMci dla mnie recognoscendo gdy y
teraz nowy odbieram dowod pamiętnego affektu w zyczliwym Immi
nentis festivitatis Narodzenia Panskiego y Roku Nowego rewo-
lucyi powinszowaniu składam nietylko należytę dziękczynię
aletez y wzajemnie zyczę obowiązanym sercem aby Neo Natus
Dominus Vitae z zaczynaiącym się fausto omine nowym
rokiem nową a stateczną zdrowia Czerstwoscią y pomysl
nemi advota sukkcessami przedłużał wiek nieoszacowa
nego Zycia.

List in eadem Maa do JOXięcia JOMci Prymasa

Prymacyalney WXMci Godnosci będą zupełnie ppensus niechybią
teraznieyszey okkazyi prez ktorą musiałem wyjawic obligo-
wanych dla WXMci Apprekacyi moich ze tedy ten czas proxime nad
chodzi w ktorym mutua amicis bywaią kommunikowane officia
Ja go distinctius na Ogłoszenie WXMci biorę zycząc azebys w pier-
wszym post sceptra Charakterze a Neo nasciturо Rege brał
uprzywilijowaną moc y władzą do Zdrowia Czerstwego
do Zycia długiego Rok nadchodzący niech będzie WXMci
pro Exordio naywyzszych pomyslności tak azebys dla swobody
y ozdoby Oyczyznie naszey zaczynał dopiero Dominationes
perennationis suae to za tym pro debito ku WXMci oswiadczywszy
Cultu gdy dla Interessow moich z tuteyszey rezydencyi wkrot-

kim bardzo Bazie sam w Podroż Ruską lubo tedy tam zabawić
contineo z kozdego iednak mieysca przypominam y oddaię się
łasce W.M. ktora sobie super omnem wyrosząc valorem tym kaz
zem jest cum debita recognicione
List od Tegosz do J.M.X. Biskupa Koadjutora Wileńskiego
cum expostulatione abeby Activitate sua dopomogł ad
successum sprawy z Xięciem W.da Wileńskim w
Trybunale.
Dowodney doznane W.M. Pana Łaski czynią mi mocną otuchę
że ustawicznie niemi gloriando w dalszym czasie rownież pozwa
la mi się cieszyć y zaszczycach szczęśliwości. Znam
dobrze y doskonale uniwersalnie w Oyczyznie naszey W.M.
kredyt ktorym nietylko Confidentione wielkich swoich Antece
sorow chwalebnie słynie a osobliwie w Prowincyi W.X.Lit.
będąc plenus meritorum Integer affectuum dla czego ani ia
sobniey wspaniale tu swoiemi własnościami ani skuteczniey
nikt nie potrafi mego poprzeć zadania iako W.M. Krajutam-
tego Cf. de opibus Caro de Carne nystra na przyszłey kaden-
cyi Głownego Trybunału ma przypaść sprawa moia z Xiem
J.M. Hetmanem W.X.L. w ktorey nie wiem ktedy będąc dalekim
do takowych Progressow Dufam Justa causa a oney szukam
sprawiedliwey determinacyi. Abym tedy przez łaskawą W.M.
Pana kooperacyą mogł znaleść pożądany dla siebie sukkes
zazywam w tym zacie powagi y serca Jego niewątpie bynay
mniey czupełney łatwości W.M. bo powtornie mogę to dać
upewnienie że justitiam peto przez ktora spodziewam się
strzymać valida W.M. Pana Auxilia supplikuiąc zatym mul
toties do niego to zatym adjungo cbzeby W.M.P. Koraży Koron:
ski przez swoią przyiaźn mea negotia foreno mogł być wysłucha
nym cokolwiek wtey mierze odemnie donieśie nakoniec ofiaru-
iąc się W.M. Panu zetak za dawne łaskotek y za swieże ustymo-
ści Jego niezawodnie obligowany będę przyrzekamy iestem z
prawdziwą Estymacyą y veneracyą

List rekomendiacy Sprawę tęż samą z Xięciem W.da Wileń:
skim Intentowaną do J.M. Pana Marszałka W.X.L.

Doniosła nam ta publiczna wiadomość iż W.M. Pan desiderabi-
Dobru Rzpolitemu voto przyiąłeś na siebie nastąpiąca Głowney
Trybunału W.X.L. Provinciam Judicii jżeli tedy każdemu złą
rosnie Satysfakcya ze godnemi W.M. Sentymentami będzie się
mogł zaszczycać dopiero mię przybywa konsolacyi kiedy zna
ię chwalebne y sprawiedliwe żądania Jego łatwie sobie będę mogł
że przy prymacyalney łasce W.M. Pana w przypadaiących Spra-
wach moich uznam y osiągnę serce Jego pro Numine meo. Nie
spodziewam się abym miał obciążać Przeswietny Sąd multitu-
dine negocyacyi moich bo tylko o iedney pewien iestem że ta
nieodbytnie przypadnie z W. J.M. Hetmanem W.X.L. w
ktorey iako szukam swoiey słuszności tak ofe W.M. uniżenie
upraszam Położywszy zatym Cel y Koniec Nadziei w state
cznej pomocy Jego teraz mu do mego wczesnie mogę omnia votą

ze ma

że nato ex affectibus Conciosum do tey iesteś wysadzony okazyi
ażebyś przyniey objął rządy Trybunału ktorychiako Cordialissimo
WMćPanu winszuię pectore tak pod tę mocną y wysoką obronę
wspomnioney uciekaiąc się sprawie czekać będę wniey pomyśl=
nego Sukcessu oktory powtornie usilnie upraszam to ieszcze de
meo dokładaiąc proszę ażeby JMćPan Chorąży Słomiński in ple
nis profitował Successibus co wszystko supliciter złożywszy nie
zawodnie upewnić mogę WMćPana iż doświatczone uczynności
Jego pociągną mię do zupełnych rekognicyi y rzetelnych in u
sus Jego usług do ktorych się zapisuię infallibili studio et Cultu

List od Tegosz in Eaa Maa.

Jest czego publicznemu powinszować Dobru że wielkiemu wtey
Oyczyźnie Człowiekowi JMćP. Łowczemu WXL. ieżdes WMćPan
Sociatus na Publiczną pracą par Dignitati Aqualis virtuti Jego
mam y ia z tąd partykularną satysfakcyą swoię iż iako znam
y że wszelką dystynkcyą poważam sobie przyiazn WMćP. tak
pewien będę żetym mocnym zaszczytem wteraznieyszym rekursie
gloriabor. Jedną tylko mieć będę sprawę w Przeswiętnym sądzie
Jch z Xcia JMci Hetmanem WXL. do tedy inszego nieczynię kroku
tylko ab adjutrice WMćPana Dextra porzuciwszy zatym wszy
stkie wnim ufności upraszam do sprawy teyże oprotekcyą Jego
a oraz o tę łaskę żeby JMćP. NN. dobry moy Przyiaciel znalazł
wtym wszystkim plenos u WMćPana Fawores wczym tylko
moim do niego recurret Jmieniem. Ażebym zaś pomyślny wtym
żądaniu mogł od WMćPana Consequi skutek przyrzekam y Asse
kuruię że co kolwiek pokazać zuczynności swoiey non sterilescet
to umnie ktory do wszelkich rozkazow Jego chcę być usilną chęcią
y tym szczerym przywiązaniem z ktorym być pragnę nazawsze

List od tegosz in eaa Maa

Przypadać będzie sub magno arbitrio WMćPana sprawa moja z X.
JMć Hetmanem WXL wniey tedy iako mam meas Justitias
tak ażebym Jnsuplementum łaskawey WMćPana mogł dostąpić
protekcyi wielce y uniżenie upraszam assekuruiąc że wszelkich
będę szukał sposobow do wysłużenia się rozkazom Jego ktorych
zupełnie poufałych iako chętnie bardzo oczekiwam tak powtor
nie jeszcze in meo przypominam się negocio pragnąć zostawać na
zawsze z prawdziwą Estymacyą.

List in eaa Maa.

Szukam w sercu WMćP. tey przyiazni y łaski na ktorą sobie
chcę oroz do sprawy moiey następuiącym w Sądzie przeswiętnego Try
bunału z NN. protekcyi Jego spodziewam się tedy p rectitudi
ne godney WMćP. decyzyi że pożądany odbiorę sukcess abym
zaś mogł sobie to obiecywać insto zmoją uniżoną do niego
prozbą deklaruiąc się WMćPanu że cokolwiek wyswiatczysz
to wszystko cum omnigena odbierzesz obligatione do ktorey ia
ko się znać będę tak nato daię rękę pisząc się in omne votum
et usus nazawsze.

List in eaa Maa

Doswiatczyłem wiele razy szczęscia swego kiedy wmoich do o
WMćPana rekursach zawszem był przyięty y wysłuchany szukam
tedy y teraz rownego zaszczytu uzyskaiąc y upraszaiąc WMćPa

Żeby y alliżdzine kooperacyi swoiey raczył wesprzeć sprawę moie z m. wprzyszłym Trybunale przypadaiącą mogę śmiele y nie zawodnie ręczyć o słuszności y sprawiedliwości swoiey dla czego spodziewać się będę łaskawego WMPana za soba Interessowania się które abym otrzymał powtornie uniżenie upraszam przy rzekaiąc że nietylko wdzięczności lecz też doskonałą wdzięczność y obligacyą wypłacać mu się będę Doczego całe moie rekty fikuiąc złęci tym kącie zem jest z nieskończoną prenyzacye veneracyą

Kopia Listu od Xięcia JMci Woły Ruskiego do JM. Xięcia Brzesciana.

Pokazuie to y pokazała Przeswiętna kapituła Lwowska maiąc interessa Lustra przisam WMPana Decus wystawia publiczne mu Dobru ad Commoda et usus bo jezeli kozdy wtey wysokiey metropoli replet honor y chwała Trybunalskiey powadze dopiero WMPan przydaiesz Lumen Luznie przech doskonałość y przezorność chwalebnych zdania sentymentow swoich nieżałuiesz Dla mnie z Łaski WMPa wiadomość za ktora należyta przy uniżonym podziękowaniu wypłacam się ~~podziękowania~~ rekognicya tuszać Łaskawie sobie za recursus meos iż bezpiecznie recurrebam na sercu Jego wezesnietedy zamawiam y upraszam a żebym w Interessow moich mogł mieć WMPa Te Ducem ac Patronum Defensorem meum a jako myśl moja Cała y chęć iest prawdziwa tak nay doskonaley zasłużyć się WMPanu tak cokolwiek będzie raczył ułożyć proszę uslu na mnie rozkazow chętnie chwytaiąc będę okazuie na pokazanie się niezawodne zem jest y bydź powinien infallibili studio et veneratione

Kopia Listu do Trybunału Piotrkowskiego do Xięcia JOMci Woiewody Ruskiego de Custodia Militum Ad Piotrzem.

Nie opisuiemy WXMci jawney in Contemptum Praw Bycz Stych securitatem Trybunału Korronnego waruiących Ad Byczey Zuchwałości bo ta nietylko ex vulgari Fama alecz z partykularnych wiadomości WXMci bydź musi nie tayna potak złotney tego Człowieka robocie super omnes excessus większey gdy wzięty sub Custodiam Prezydii Trybunału naszego osadzony został staneła zanquam imposterionata sententia aby sub Custodia militum Kommendy Lutcyszey przyprowadzony do Warszawy intimatur ad Curiam do exekucyi tadowego Dekretu desiderat Łaska WXMci abyś dał ordynans JMPu Kapitanowi Cichockiemu aby go Ludźmi kommendy swoiey ad satisfactionem Dekretu adiendo do Warszawy z uszetka doprowadził Ostrożnością nieważaiąc bynaymniey WXMci Rigidus servator Legum tak Słuszney sprawiedliwey non remu ciabi requizycyi oco Nomine całey Izby upraszaiąc pisze się candido voto.

Respons.

Przyznaie Wielkiemu Szacunkowi memu odbiesać y przy mowac do Przeswiętnego JW. WMPanow Trybunału Lin ea

Słońce na ten czas było się zaćmiło
Czarną nocą świat pokrzył zawiane.
Że nie mieć rozpacz tam niebieska była
Słońce iżeby cała poraźnie trwała
Tu jedno tylko pocieszenie co może
A przecie bóstwy Ociec Skarbowany
Z przepaści z całej siły o Boże
Mówi gdzie ten wiodł Syn moy kochany
Że co ich praca życia nie przywróci
Idź teraz z tobą się okrutni daza
Czyż kogo zabił czyli co zawinił
Że cał tak mocno powrozami wiąże
Teraz dług pewnie ten morzył do końca
Niedawny rady sam stanęć schorzały
Ciemna słabości wydarła mi z łona
Której się Auxi per curystem cały.
Wolałbym zebym był tak był narodzenie
Lub w pierwszych tych wieku żyć skończył
Niżeli teraz w tych mdłości kurzenie
Ziemna się ogniem nieszczęsnym rozlewyć
Co przy ostatnim będzie moich zgonie
Ach ziemne zwłoki w popiele zagrzebie
Na twoim łonie chwalebnem umrzeć tobie
Teraz pod przyjdzie umierać bez ciebie
W drugiej stronie rzewne wzdycie stanie
Aucia by sercu tuli swego syna
Ostatnie czynąc się z nim pożegnanie
Westchnienny mowie do niego zawrzyna
Synu serdeczny wola taka
Który dopełnić tu tak musi słowo
Że Gebie muszę tracić jedynaka
Co mey starości miałeś być podpora
Jdź zdrowa w której tylko bądź stronie
Prawego życia nie odstępuj Boga
Pomnij że ci to Auxi przysięgonie
Mówi że Bóg jest do ubrytego droga
Jakbym wiedział był umierał stary
W mojego wieku zgrzybiałej starzyznie
Żebym z mdłości tuky czynić ofiary
Pomógł co własnej dopiero ciebie
Choćbym w pędzy zgnił skamlał z głodu
Wielkobym w serdeku nosił do grobu
Że cię popuścił dla swego pożytku
Niejak tak teraz na twoją własną zgubę
W tym podniosł rękę stanęć rozrzewniony
Błogosławiąc łzy rzekł Synu miły
Chciał mówić więcej lecz żalem ścisnony
Upadł na ziemię lecz prawie bez siły.

Tu — Jakie matki biegną nieszczęśliwe
Patrzyć na strat swoich nieodrysknane
Z rozpaczy włosy rwą na stare siwe
Mówiąc ach! gdzieście dzieci ukochane
Jak lilia gdy się myśliwiec skalicy
Albo w jabłoni gdy jej dzwonie zdepce
Pełne rozpaczy biegną za nim wzdycy.
A nieszczęśliwy z koni ziemię depce
W tym gdy z radością z oczu swego syna
Który tym troskom zaprzestawa dopiero
Podając wzrok swój przed nim na kolanach
Nie mając siły jak w tym stanie powiedzieć
Lecz ten strapiony tym tylko wcześnie
Że jak do serca swojego przyciska
Te trzy swoje z nieszczęśnemi dziatki
Które mu zdrowo ten widok uciska

z mocą

z mocą do nich, albo to nieszczęście
że musze czynić to okrutna zbrodnia
W krótce podobno trzeba własne dziecię
Dać tłumić że w sobie gdy to prawa natury
O jak za czyn los wasz przeklęty niedoli
Ojcowie wy biedne matki
Strata tak nowe ich mnie tak was boli
Trzeć poddanych wytracić dziatki
Że wam głos wszystkich zmiarłuje podobie
Rzecz krnąbrnieli bogowie nasz jedyny
Jeżeli wam krwawe tutaj za wyrodki
Chowacy od śmierci nie dajcie synowi mojemu

Wiersze weselego muzyka apolym mgnienia
w Milandyi

Żyj jak chcesz jak stoi będzie chory, (F)
Łzami zapłacisz Rozkosz z Honory.
Idź Śmierć zarna zajdzie tobie w oczy,
Zganisz, cokolwiek po ziemi się toczy:
Wtenczas lecz porno odwołasz twe zdania
Wtenczas pochwalisz y Mistrzów mieszania

(F) Vive ut vivas, sed cum egrotabis
Justis lachrymis damnabis
Omnes mundi Insulas.
Et cum iam morti appropinquabis
Ad beatas celabis.

Cornelius musicus Inclitus
nabitir

List [illegible] Abrahamowicza Lowczego Dobrynskiego do [illegible] Barbary Kruszewskiej Podczaszanki Inflantzkiej

Przy boku W[ielmożnego] P[odczaszego] Godnego rodzonego [illegible] dwoyle przytazram y [illegible] dobrocynstwe [illegible] z [illegible] nieiakgo wanyd. [illegible]

Że zas nieustanna pamięć moja ku pilnemu y nieustannemu [illegible] Bryznieta vtesknienia, y tkliwe wemnie zyiko przychylności y ochoty, zawsze wyrazenia submisyi zabobas [illegible] przyiaźni [illegible] vsiłuie vprzeymie żyrze dobr[illegible] tobie Barbary P. zaszczycona obierała nayuiętsze vbezpieczenie całego życia w Zdrowiu y w wszelkich pomyślnościach oraz temu Zakonowi była do śmierci ktoryby według Jey [illegible] wyrokuie na Barbarynskie dobrodziejstwa [illegible] Zdrey znat że za Laską nieboszczki [illegible] y Panowac. Ja Pierwszy lubo dalekie mieyscem dobry Jey Łaski mator chętnieby mi [illegible] podczas [illegible] [illegible] wpęta [illegible] na zdrowie Pana y Stanu [illegible] życia [illegible] z Molem [illegible] 60 lat. Przepraszam [illegible] [illegible] y rostropność Damy że nad zabrana zbyt [illegible] [illegible] [illegible]

Samson Brzuch y wrota wywalający  Nil obstat Virtuti
Korce na łodce po morzu pływaiąca bez wiosła  quo vorterit Aura paratum
Ptak z klatki uciekaiący  Liber sed inde Securus
Orzeł z dziecmi w Słońce patrzący  mei non degenerant
Gołąb piorka z siebie skubaiący gniazdo uściela  mollius ut lubent
tak każe miłość bliźniego
Kruk między Ścierwem  mihi Cadavera Luxus
Pelikan piersiami karmiący Dzieci  Sic hos quos diligo
Jenik goreiący  Perit ne pereat  y inde viviam unde Crutior
Synagarlicy przypisano  Idem Cantus et gemitus talis Turcicae uncchy
Jasz bez pary od minuciusza wzięta napis aut nullam aut unam
Wut powolny  Tarde sed tuto.
Wieśbląd gdy nań suki klaść maią uniżasię  tak łakomi y pod chleb
cy Znapisem  ut accipiat
Jenże na wiele suk patrzy na ziemi leżących cum Lemmate Karola
Bossa  Non sunt hæc humeris pondera digna meis
Jelen ze strzałą uciekaiący ale boleści nie unika  nec fuga Salutem
Owieczka od błękana od pasterza  disiuncta peribit
Mat pa dzieci swoie ściskaiąc dusi  perdit amando
Pleszczka ryba łowisię  Spiewaniem dat funera luscus  y dant Cantica lucis
Żaba gdy kracze nadymasię  Idem Caco tumesco no bezypaszo honoru
Swiecca palcasię w ciemnosci  officiosa aliis exitiosa sibi
Żyd w swoiey Skorupie milczący  Sidens Sub tegmine tuta  cichy dzwy
Hydrze wiarey gdzie inne rzesz co obce applikuie Korzenny
Kosz per śmierci Zny swoiey Czapiskiem natalą tych  Sic mihi
Continui Suchres cunt inde Dolores.
Scorpius albo medrygiadek  Zyiący Smierć ukazuiący z Zabobu
Jekarstwo y śmierć przynosi  Vulnus opem qui ferit
Brzoby z dla drzewi wykurzone  Sic bono malum
Dasz w ogrodzie quod utile carpo
Ul Pszczel  privati nil habet ista Domus
Leżąc w ogrod  Labor omnibus unus
Małpi do Saiecy leżący  dum spemo expiro y in mortem
me impulit Ardor
Skarb w Ziemi  Thesaurus unica tellus
Dem długo wrogy  durando Saxula vincit.
Jenże Sprzeczem zwiedzony  Citius fraingor quam cedo
Trzcina od wiatru chwiecy sie  Qua cadit in dubio est
Balsamowe drzewo  ranione oleiek liczy  aliis mea plaga medetur
Oliwna gałązka Korun ozdoby  Idem Epigraphe in gloriam pacis
utrumq  Czasem Słowo czasem Dzieło

Oliwne drzewo od Panny sadzone cum Epigraphe Dat virgo vigorem
Kłos zboża nachylony Pro paucis plurima: v cum fenore reddit
Roza między Cybulą posadzona Gratior hic oleo ołtarz między Ulemi
Dyament Macula carens
Kryształ z lodu formujący się ex glacio Crystallus evasi
Koncha bez perł Exuviis debetur honos Godney matronie
Nad kupą monety Clausa inutilis
Czasa złota z napisem Laudatur vacuus sed plenus amatur
Dzwon Convocat omnes humanisce
Zwierciadło aspice ut emendes v omnibus omnia
v nulli quod alterius.
Młyn wietrzny ni spiret immota v vario iactatur turbi-
dine semper. Ludziom Skłopotanym
Linia ut sine errore
Szalki omnibus aequè
Waga humiliat et exaltat v dum sublevor deprimo
na censure tym koncem wyniesionych aby opprimant mizernych
Zegar nim bije całą godzinę wewnątrz deliberuje niby: Mul-
ta priusquam loquaris tecum versa
Nad takimże Zegarem Legem servo sed torqueor intus
Włocznia Achillesowa która y goiła y raniła: vulnus
opemque gerit surowość złych poprawuje
Arka Starego Testamentu z manną dotykających się in re-
verenter śmiercią nabawiająca Ne tange peribis
Kosa y Sukiera wycinająca niepotrzebne Naszcze: in mola
ligna maligna.
Skała między fluktami Nil me fatalia terrent v ventorum
despicit iras
Nodum Gordium przecina Alexander frustra tentarent alij
Niebo z Gwiazdami Requies mihi sola moveri
Jedwabniczek dum se tumulat cumulat
Magnes żelazo ciągnie Nolentes trahimus
Dzwon z napisem Qui me ferit intimus meus est
Lilij Simbolum Hodie aliquid cras nihil
Tęczy ficta non facta Służy wiele mowiącym nic nierobiącym
Bułka na wodzie tumescunt et invanescunt v brevis et levis
Ziemia po orana Sacuratu feratior nieorana dat inarata vepres
Na gorę bijący Piorun humiliora nimis ferit zaleca pokorę.
Akteon spoydrzenia Dyanny kompiącey się w Jelenia obrocony
od psów poszarpany Dum vidi perii!

Szkopuł między wodami y wiatrami Undique firmus umysł cierpliwy
Alexander wielki nodum gordium przecinający extrema tremedia ultimis in malis adhibenda solvet Alexander 180
Amphion graniem y dobrze wystroioną lutnią Tebanskie zakłada mury Urbem Concordia munit.
Atalante prętko ugania Hypomenes rzuceniem przed nią iabłka złotego retardor ab auro
Atlas silny dźwiga okrąg świata z Zodiakiem gwiazdami Portantem omnia porto
Zelanie naturalistow że niedźwiedzica dzieciom swoim żadney postaci niemaiącym lizaniem daie postać: Perpolit incultum paulatim tempus amorem
Hercules Junak w skorze Lwiey miłosnemi zaslepiony miłostkami między froncymerem kondziel przędzie z napisem Amor addicet artes.
Młodzian strzałą kupidyna zraniony leżący y znoszący deszcz wiatry &c Est miser omnis amens
kupidyn chromiący z domu wychodzi Celerem habet ingressum amor regressum tardum
kupidyn trzyma tablice z liczbą 1. pod koroną a na ziemi napisane 2345678910 depce nogami
unum amat en unum effert unum ecce coronat
et reliquos numeros en pede calcat amor.
Słonce od szkła palącego obfite materyą zapala Unius splendor alterius elevatio
Xiężyc od słonca wziął kommunikacyą: aliena luce
Xiężyc odmienny non vultus non color unus.
Ogien stos palący: alentem devorat
Drzewo na ogniu wilgoc z siebie sączy. Luget ut luceat
Fortuna y cnota namalowana rara conveniunt
Atlasowi Hercules dźwigać pomaga magna negotia magnis adiutoribus indigent.
Ikarus wysoko wylatujący Gloria pœna major leżący niedo
Troja wymalowana w ogniach z okazyi amorow Parydesa. iniecit lascivia flammas
Syreny morskie koło okrętu spiewaią a harmonią złudzonych pożeraią mortem dabit ista voluptas.

Uchodzi Ulisses Syren nagłos ich zatykaniem
uszu Surdastate securus Mędrkie nie
sprawiedliwości Censury iakiey być powinien Katolik
Canitiis surdis Canitiesque ligatis
Perseusza z labiryntu Ariadna wyprowadza
hac duce Secures.
Adam y Ewa obłonieni liściem Secessitati non
luxui y Pudori non Cultui
Sem Japhet nagiego Ojca zakrywaią sic mihi
reverenti Patri
Wieża Babilońska od Piorunow rugnuta casu
Epigraphe Ruet sine numine Casta.
Żagle u okrętu nadente Nulla quies tumidis
Dyscypliny tey z tylu chwalonych non sine causa
Mieć serce przebijaiący drugie lata zostawuiąca Cur Puteo
Lekceważywaiący Langor non tinctor ab unda.
Parent bez charakterow Duo fata trahunt
Dym w górze nieszczęsny Ascendendo venerit
Pigmeyczykowie chcą Herkulesa Kabli Volunt non valent
Me mea Lingua ferit
Nie w mocach własnych rękach Szczęście zdrowie losy
Wtych ręku Szczęście Zdrowie co władza niebiosy.

---

## O sztuce krasomowskiey

Piękne myśli, słowa wyborne, rostropne ułożenie słow y myśli, są nayprzednieysze części z ktorych się składa gmachu krasomowska tym przyiemniey sią uszom y sercu słuchaiących im wyższym doskonałości stopniem myśl słow y ułożenie czyli rozrządzenie krasomowskie są rozszerzone. Przystoyny tedy być może podział nauki krasomowskiey na trzey znakomitsze iey części z ktorych pierwsza będzie Piękność myśli, druga wybor słow, trzecia przystoyne słow ułożenie czwarta rostropne myśli rozrządzenie.

### O Piękności myśli

Myśl piękna iest czyn rozumu uważaiący piękność rzeczy iakiey wszystkie rzeczy maią iakąkolwiek piękność dla tego myśl piękna o każdey rzeczy być może. Że zaś piękna ze kolwiek piękność wszędzie się znayduie i dla tego czystokrwistey bez piękności w sztuce postrzeżona być niemoże; podobna do serc ktore się w morzu topią, w ktorych zastępuią, a nieleniwych, ale tylko pracowitych żeglarzow szukaiących bogatym są potwierdzeniem.

Szukaiąc piękności krasomowskich w iakiey kolwiek będź rzeczy trzeba nałożonem całey myśli słami wszystkie tey rzeczy własności przymioty okoliczności rostrząsnąć z nich wszystkich przenikaiąc ach między niemi nayprzyiemnieyszego y nayużytecznieyszego znaleść może trzeba to na osobowe krasomowską z pomiędzy gminu popospolitych własności wyłączyć. Piękności krasomowskie iedne są istotne drugie

obłudne. Piękności krasomowskie istotne ten niezawodny znak z zaszrzytmają że są albo całe prawdziwe albo do prawdy zbliżające się. Piękności krasomowskie obłudne są te które prozny tylko błyskiem zalecają się bardzo daleko od prawdy oddalone. Tego rodzaju są myśli przesadzone podobieństwa niepodobne porównania niezgodne przykre a cała francuzi mowią gwałtem niby zawrzyrzyne zdalekа przyciągnione. Trzeba tedy przepełnie przysposobione do dzieła krasomowskiego myśli istotne zatrzymawszy wiek obłudnych wynaleźć. Te to były obłudne myśli których się być uroić szczęśliwy sposób mówienia z pisarza nadzy nie przyodziany studny a uszy obrażający który chwała Bogu już teraz wyszedł z zrzucania gdybyśmy pokątnie wzpadłych krzaków z miesterkach gdzie nie dzieją się do naśladowania urodku potrzebne nie uszły. Obiaśnimy teraz przykładem chcę wyrazić że mowy naszej nie chodzi powiedzieć byśmy wmówić przygotowanej tak: z ust wymownych wybrane mu płyną słowa ata myśla y powiedzą rozumiem zabyć podobieństwa prawdy opodal nie wyrzekły. Jdy bym zaś powiedział tak miedopłynnych słów potoku, z brzegów ust wzbiyć wylewa pewnie byśmy niedobre ani dokładnie wam albo też śmiech ludzi sprawił wstrętnego dla obłudnych ozdobienia podobieństwa dopuszczyć nie chcących myśli. Trzeba przestrzegać aby przez niebaczność zapędy dowcipu między myśli istotne piękne nie wmieszały się obłudne fałszywe dlatego więcej mówcom nakazy na rozsądku nie zależą nadowszystkie. Znajdą się wprawdzie z w Cycerones podobne przesadzone z obłudne myśli ale bardzo rzadko a ledwie między kilka tysięcy istotnie pięknych myśli jedna obłudna wyrzucać się może. Dotego w Cicerona krasomowskiej nauce mistrzowi jakiemu być Cicero wolno było wiele sobie powołać, a prawodawcy nie tylko uchylać praw i ustaw krasomowskich godziło się.

Piękność istotna każdej rzeczy nowych barwie z porównania z nią innych rzeczy pięknych także rzeczy z przyrodzenia jej, niby pokrewnych; zdobiących ją ustanowił. Ten obyczaj dostał zowiesz się po grecku Metaphora albo przeniesienie własności jednej rzeczy do drugiej tak ii metaphor sposobem mowić się może kwitnąca młodość, siedmiu wstki życia zgrzybiała starość. Wytrzebić wiek Zapał gniewu surowa kara obostrzyć Prawda błyskawicą we wszystko rozpłynie się zwodności. Okiem wszystkich przenosić rozmaicie się oczami oczy na wyniosłe wzrzystać Sługa myśli Bierzmy się z myślami zapraszać sobie oczy głowę. Podobne Metaphory które się niebyło w przyzwoitszej ale i w potocznej mowie miejsce ich bardzo zaburzyć się do dzieł krasomowskich wiele im ozdoby przydają skromnie jednak z bez zbytku zażywać ich potrzeba bo są podobne do pięknych kwiatów, które stroją ogrody gdyby nie było ich tłumem nie zagrzebują.

Przenośnie ale podwojone lub potrzebne metaphory zowią się pogrecku allegoryami które istotnie skupione metaphory albo złożone przeniesienia własności kilku obcych rzeczy do tej rzeczy która jest wrodzone krasomowskiej napisy klad w mowie pisanej przyzwoitszy może się mowić przez allegorią o duchu ludzkiej tak: Żywioł który rozgniewszy, wybrane dzieło wszechmocności na wzór Boskiej, dopiero wystawione tylko jest pełniejsze wyrzetniejsze ozdobienia, im bardziej niżeli zbliżone do podobieństwa stworzyciela swego. Te allegorye sierzce z wielkiej skromności nie gdyby natrętna bogatości mogły być zarzucane. Postrzegamy za jednej allegory drugą niby kryjącą się bez przerwy zarzucać sprawę z wstydu krasomowskie ustawy. Trzeba tedy pokrzeby allegorii albo do skomplikowanych metaphor uciec się albo przestać na istotnie pięknych myślach bez zaciągania obcych własności czyli metaphor w allegoryzmie zasłużyć to nadrabiać ostrożnie na gwałtu.

Są myśli które gdyby żadnej krasomowej ozdoby nie miały zowią a wysłuchanie mile zadziwiają. Prawdy składają się te myśli z samych najpiękniejszych y najużytecznieszych własności rzeczy o których się mowi. Jedne natura piękności i rzadkie między niemi znajdować się powinny ale to tylko one które składać powinno cokolwiek ozdoby które najprzedniejszego wzroku która jest wrodzone krasomowskiej a potym to samo obcych własności zaciągnieniem wyrozkonalać się powinno. Zbliżas ozdoby myśl bardzo rzadko dzieła krasomowskie i jednak oszczędnie zażywać ich potrzeba a długie przedziały między nimi czynić boby i szczere bardziej niż allegoryczne dowodzenia ich wyłuskać by ozdoby. Napisz przykład wyżej myśli wzmiankę pochwały Zakładającego Ubiegłego [illegible]

który w boju za Oyczyznę zginął mogłby być godła wspaniały śmiertelności zwycięzcy który palmę nabiegł z Oyczyzny krwawą dzwon ofiarę mienia ten czerpiąc. Jelen Sławy wiekowe będzie w borcach z mysliwcow naszych Pomnik drzewnych bezpiecznie twoich ze krwią naszą przelewaną będzie w potomnych pozniych z dalekich Narodu twego potomkow a polu Imienia tobie go stanie, pluby wspaniem Stynący, winne pochwały wnadgrodę wdzięczney za Oyczyznę Duszy odbierasz będziesz

Niepospolite w sztuce krasomowskiey miejsce pochwały moją myśli które się zowią malowania albo obrazy. Jest mało bajek tak żywo y tak istotnie pourzny wyrażać rzecz ktorey się mowi: jak gdyby się działa w oczach słuchacza a przynaymniey gdyby jey obraz wybornie domalowany przed słuchacze przykładnym kolorytem nieco będzie nastempujące tobą ciska wyrażenie. Widok obłędny trupiego pobojowiska przeraża zalem y strachem oczy patrzących Tu spada z tułowia lub do głowy w potokach krwi wstręcy nurzają się Tu miedzy bitek trupami zawalony z pomiędzy nich ostatniemi dobywasz się stami Tu odjętego odtrzelone oraz zabitych ciała ludzkich zatrzymują pobojowisko okazują Tu nabłot umarły Zabitych oczy z boku a na śmierć niepospieszny narzeka Tu kupami leżą trupy okropne mogiły Śmierci rany cierpienia narzekania rozpacze za to smutne konsekwencye nieszczęsnej wojny.

O wyborze słow y ostrożnym ich użyciu.

Rostropne słow użycie niepospolitą przydaje ozdobę dziełom krasomow. Słowem a jak kwiatki w snopek związane tym bogatszy y przyjemniejsze oczom naszym im przystoyniey zgodniey są dobrane słowa z których się składa dzieło Dzieło krasomowskie składane z wielu myśli myśl zaś każda w krasomowskim dziele wyrażona składa się z wielu słow, słowa myśl krasomowska wyrażające dzieła się na początkowe średnie y końcowe. Dobre w początkowe myśli krasomowskich słowa kiedy są rzeczy krótkie nie przydługie średnie słowa myśli krasomowskiey mogą być czasu krótkie ale długie ale tak przeciętnością zalecone krótkością zaś myśl krasomowską słowa te są najpiękniejsze które przy albo cztery sylaby w sobie zawierają. Dwoch sylabach są nieźle y zawsze bywa mogą o jednych sylabach są u słuchaczy nie znosne a opuszczenie sylabach nie są tak przyjemne jak o sylabach 3 lub dwoch w polskim języku.

Każda myśl krasomowska małemi części albo przedziały po grecku Commata nazwane które się części albo także myślami nie niezupełnemi ale do błędnych czyli to poprzedzających czyli nadstempujących należącemi z niby ogniwem spojonemi z jedną lub obiema myślami służącemi Te cząstki niezupełnych myśli czyli te przedziały albo Commata ze się w pośrodku myśli krasomowskiey mogą być także czasu długiemi czasu krótkiemi słowami wyrażone ostatnie cząstki czyli myśli albo niezupełnych myśli zawierające periodem

Myśli zupełne krasomowskie te są co do ułożenia słow nayużytecznieysze które w sobie cztery części albo cztery niezupełne myśli czyli Commata zamykają bo ani nie długością napręzyknąć ani krótkością wiązać zbrakłaby rozpościerać się z rozkoszą krasomowcy stąd podług rostropnego ułożenia słow wyżey wspomnione ustawy zachowując.

Pierwszy rostropnego ułożenia słow krasomowskich myśl zupełna periodem zamknięta a pochodzące wynalazku pisania w sobie zawierająca

Piękny napodziw wynalazek pisania niezbędnie za przydatną bardzo rozsądnemu ludzkiemu postępku pochwał godzien, ale z dlatego że mądrych z niewinnym niby charakterem myśli malując pięknie słow głoski widomemi czyni a przez listy radzi z oddali rozmawiać umiemy.

Drugi przykład opisania troskow: Łzy moje łzy, a wzdychania, wzdychania, ciche te skargi, serca, przed okiem tułactwa tego; Niebu tylko zwierzam się, tym stworzyciel, wszechmocy, w myśl, z duszy mojej zachowanych tobie.

Porządek albo rostropne ułożenie jest niby duszą rzeczy wszystkie oczy oczywiste nasze okiem na świat cały na dzieło wspaniałe krasomowcy Najuczonieszego co za liczne napodziw składają ich części rozporządzenie z umiejętnie

nie

ie co za opatrzne kardey żyjącey rzeczy zamięcia, pory skończenia wyznaczenie; co za
wymiar przyrzony wynikienia, wzrostu schyłku, zeyscia y nieby wieku kardey widomey
istności: wszystko iak cyrkiwem dopędy iedno drugim się wspiera y utrzymuje.
Zaś na rzecz drugiey niezawodza. Słowo czyli kompleksyia kardey budowney istności, iest
zawsze początkiem wynikienia y nieby urodzeniem drugiey wszystko to zaprawy
gorzym początku, dnieyszey, aber początku, wszystko by było, iak wodmowcie zabla-
cenia drzewa się nieszczęścia y dziwaczą burzą niedbanina.
Napodobnym nieszczęściu wszego tey początku, który z wyrokow Bożych dziwaczy
stoi y utrzymuje się, iest też y krasomowskich myśli porządek sedzenie nay-
piękniejszym kasztyrem dzieł do czytanow służących się. On ie zdobi y wspiera
w ladę nayurodzony dzieło. On rzeczy ich przystoyne spaia, y pełne tęgey
zarazem potrzebnym myśli dzieniem ich koniecznie potrzebne umieszczone stawa, ieden po-
drugim nieodstępni myśli które wyrazaią.
Kostrzone, y porządne myśli ułożenie w iakim kolwiek będzie dziele krasomowskim
składać się może z pięciu rzeczy które do zacięcia, przedsięwzięcia, dowodu, przed-
sięwzięcia, odporności, nazdobienia y zakończenia. Te pięć rzeczy powinny być tak
dostatecznie zdobnie złożone y tak nieznacznie, nieby ogniwami wzięte dopędy te-
by iednym dziełem krasomowskim zdawały się, na kształt rzeki wielkiey lubo
wiele strumykow wlewaiących się wpływa iednak te strumyki do wnijey nieiuż-
me a iedna y ogromna składaią rzeka. Sam ich ułożone rzeczy mają być
naprzod krótko y w samey tylko ozdobne ułożone, potym zaś szerzey y dostoy-
nalone y w krasomowskie ozdoby ustrojone; tak dzieła okazałe składać
y wystawić powinny. Na przykład słowo o pochwałach cnoty złożony z
pięciu rzeczy takie tylko słowo do dalszego potym wypracowania we
rzeczy cyrk. Zacięcie tey mowy może być takie. Ośmieram się na
piękne cnocie pochwały tym przyiemniejsze uszom słuchaczy; im liczney
tym cnot wyborem iest ozdobiony. Przedsięwzięcie tey mowy np. Jakoż
mogą być przymioty znakomitsze, nad te które nas Bogu, y ludziom przy
sposobią cnotą, wżycia skromnego, w sercu prostym chwałę, w potomnym
nieśmiertelną sławę gruntownie nam ubespieczają. Odporności np. Zni-
komo bogactwa, ulotne stopnie wyżsych urzędow, podła a chorey ziar-
nem ludzkim od przyrodzenia zdzielone rodzenie, zdybyśmy nierym
zdrowiu, y cnotą poratowane. Zakończenie np. ktoby się nieżałował
w pięknościach cnoty? ktoby do niey sercem nieprzylgnął? ktoby cnoty łaski
po Bogu nieszukował? chyba ten który się nieżrzy nad dobrodziey-
stwo, zdzieniem cnoty przyrodzonych.
Takie mowy tak przystoi w ozdoby krasomowskie po łacinie zwa-
ne figury. Zdzieł nayprzod dalszey się wyrazam.
Sprzeczka po Grecku Antithesis iest dwoch rzeczy z sobą nie
zgodnych, niby walka y sprzeciwiane np. wyrzekanie pozorne
przykre upodkarzanie, Zachwalanie mowy, iest to dzieło codzienne wszech
mocnego Bożego sprzeczki osnowę z mowy Cycerona za Murena
Jakoż nieżycia, iakoż niezmierna iest rozność krolow dwoch tych
siedzi do iednego ubiegających się urzędu. Jego wiek chwały w woy-
sku przepędzający, tego, Rzymby z kolby budzący; Tamtemu kogutow
pienie, y wołow ryku sen słodzący wpierwszych przerywały do-
wodzi dzikował; tamten szczęki kop skusiał przyzwyczaiony. Jen
stabla, Gdzie kurzy rozpłaty rozprzestrzeniał; tamten wdzięczy kup-
cami ograniczał przybytki.
Obrocenie mowy po Grecku Apostrophe iest wezwanie nadzwyczaynie mowy
czyli to osob żyiących czyli zmarłych, czyli iakiey kolwiek bądź rzeczy
przydatney do dzieła krasomowskiego.
O Duszo zapamiętała, znakomitych cnot y sławy Srodkow nasz-
ych wami się dostawcze, ze serca skarposkie chmury, y pozdały mistrzu ey
cyrzny

rzyzny, że krew ktora z niey wziety, chentnie sey wracaly, y nieoszędne przy
nieiey vpiewaly. Wielkoszczyłwe, nieiwinne bierzy za tko w świata
za Boży przykład nosicie mowić. Dziecinstwo, w ktorym zgodne cnoty z
łości panowanie, rowna rzeszkas vprzyimych z niprzyiacioł stanow cny rzeczy
musz ie do nas nie uroście? a od okrucieństwa pychy, z przystoynosci pu
kanych ieste nieuwolnicie
Słownie po łacinie Gradacio iest postępowanie niby stopniami z iedney
rzeczy na drugą z drugiey na trzecią z trzeciey czasem na czwarta &c. Wiel-
kim ludziom nayczęściey nieprzyiacielskie wypadaią losy bo im cnota sła
we, sława zazdrość zazdrość gniew nieprzyiacielskości a czasem zguby prze
rosi Zgi przykład w kożdym powołaniu praca doskonałości dokoń
czenie przydatnem przydatnosc bogatem czynie nas zwykli.
Zgi przykład Ci ktory myśli y serca ludzkiego nieznaią z przeszłych
w małżeństwie, z małżeństwa w bezbożności, z bezbożności w rospacz rozpaczy
w przepaść wieczną wpadaią
Gronia iest dowcipny Żarcik albo gest Cycerona na Arietka
bardzo z Rzymskim podobną brame Małego Miasteczka Lanuvi-
um nazwanego Mieszczanie Lanuwijscy Zamykaiąc bora
me żeby nie miasto nie wyszło.
Podobny gest Żarcik Cycerona o Tęgim Sulpy Dolabelli ktory
małego wzrostu będąc Arietką Sable nosił: ktora to mego Tęgie
do Sabli przyrownał.
Podobny gest Żarcik Cycerona o Brzuchu Sulpy Quintuscie ktory
nie bardzo wysokim Słupem z marmuru zrobił podobne postawe Sulpy
Ktore tylko z Piersi wyrastaiąca zbyt wysoka y ogromna
Głowa Posąg Boski mego, iest bardzo nie mogł stać cały.
Zamiana Commutatio iest wzaiemne vstąpienie dwoch rzeczy
rzednej do drugiey obrocenie. np Wezmy Zamianecznie nie dla
tego Żiemy żebysmy iedli; ale dlatego iemy żeby smy żyli.
Nadrugi przykład nie ustąp cnok ale cnota ustąp zdobi
na Zaprzykład Nietobie Senatu ale Tobie Senatowi ustępować
należy.
Parafrazowanie po łacinie Commutatio iest prozba Mowcy
o radę Słuchacza np rady twojey żądaiąc Słuchacza
czy z uprzeią krnąbrnością Słuchacz. Mowcę, czym cas mowcy
mowcy czy rozciągłą długością na przykrzanie się Słuchacz.
um czy Wad krasomowskim czy twojey nudności mam Uzi-
kać.
np Drugi. Poradzcie mi Sędziowie co sobie mam obrać, czy do zbo-
dni szczęśliwey czy do cnoty uciśnionej, vciąć się mam z
przystać czy za Bogaczem obarczonym, czy za ubogim obar-
czonym chronić mam przed wami
Sprostowanie po łacinie Correctio iest kiedy Mowca myśl iedną
wyraziwszy niby się poprawia że ią trzeba było lepiey wyrazić
np Cnota iest prawdziwa Duszy ludzkiey ozdoba, ale co mowię
prawiey powiem że cnota iedynie z dziecinności iest sama tylko
uczyniona z całym Zaleceniem, Duszy ozdobą pełnym, wziąwszy nie
iuż tylko chcieć zasługę Bogu czynić ale przyiemnemi na Niebo
w dostateczności zarobiamy
Zgi przykład kochaymy Cyganię; mało powiedziałem ouszem po
Zaytrzy

laymy icy miłosca, anity ko maytnosc, zdrowie nasze chętnie icy ofiare
pozurc, aymy aleter skrew zdrowie ochotnie tam nieśmy gdzie ostatek u-
sługa hasła, przydatni Ojczyznie być mozemy.

Rozszerzone potacine Celebrificatio iest idnacy myśli ciągiem y bez
przerwy ku zwieselzenie krotkiemi przydatkami myśli dowcip. np.
Ledpio Ozdoba chwata Rodzica Rospostrzia Obrona Ojczyzny So-
grom y Kurzyciel Kartaginy Nachylenia do upadku Korzyść
Dziatgnąć Utrzymać ubiec fort, zwodzić Kusiania ubezpieczyć.

## Mowa o Cnocie chwalach Cnoty

Zacząc Otwieram usta na dzienne Cnocie pochwały tym przy ciemnieysze uszom
Słuchacza, im Cnotnieysze Cnot wyboru iest ozdobiony Pięlne Serca dzire wspa-
niałe y wzniosły orłim lotem wzbijające ku Niebu wysokie umysły wznie
sie, Słuchacze że nasłane cnoty wspomnienie na wzmiankę tylko y napomnie
nie, oyca nayszczęśliwszych darze Bokiem Słodkie zalet y nieżymowna cru-
sienie radosc. y ten to iest znak niechybny, ta, że tak wiele proba, zdrowia dobre
nie skłonnych Ludzi na wzor doskonałości świata podanych y do naśladowa-
nia wystawionych że tak tylko imie cnoty zasłyszą, zaraz ze idzie mi dla mgnie
nia, serca Ich Cnoty miłością palą, tak co widzę wzm gronie tak pięknym
nakrnitych że wszelkich miar osób! oto, tajemna wesołych oczy wy-
mowa wiele mi czyni upewnienie, rozradzanego wspomnieniem Cnoty
umysłu oto niby wymalowane na twarzy z ucieczką wewnętrzne serca pocie chy
ialnie oświadczają, tak mu iest przyiemna o cnocie wzmianka, oto ciekawość
zchciwość chwalebna Słuchania mowy o cnocie natężone do niey Ludzie wy-
raza Tak czyni ten kocha cnotę, która tym gorętszey serc naszych godna iest
miłości, im większą wdzięczności, serca nasze cnocie za piękne za ozdobę y
zaszczyt, do niey obce wzyszemy Ty Ja nieoszacowanej Cnocie, gdy napo-
chwały poświęcam, krzyk y usta nieudolne, talent krótkiey mojey mowy
będzie przedsięwzięcie Cnota, iest nayprzedniejszym pięknych
serc zeszczytem.

## Dowody

Jakiesz prozne zaszczyty, przednieysze, wdzięczniejsze na świecie znalesć
się mogą, nad te które nas Bogu y ludziom przytemnemi czynią, w życiu
dzięczyć w nieśmiertelności chwałę, w Potomności nieśmiertelną sławę grun-
townie nam ubezpieczają. Że wszystkie nieoszacowane przymioty szczęścia,
że z Cnoty, tak że zrodła wypływają, y wynikają, nie iest zadna, y iesna
Wzaikz Cnota iest nieodzowne, Prawo Boskie y ludzkie zachowanie
zaftorym dozwolone y nieznane skarbce złączone z nieśmiertelną wpamię-
ci potomnych wiekow sławą, nastempować zwykło Że nieważpliwa prze
cie same ludzkie sumo prawdę, dla lepszego niby wystawienia nieiako
na czyste rozbierzmy, y tak przed oczy przełożmy

Że Cnota szczęśliwemi nas wzięcia czyni oczywistym iest dowodem, nie
tylko ednostayne mimowych wiekow y dziejow podanie, ale ten własne y
ustawiczne doświadczenie zaszło Czyż niepryiemna, czy nieznika
iest piękności Cnoty współczesności y obcowanie z Ludźmi? Czyż nie ogień
serca do cnoty czy iey umysłu języki y usta niechwalą gnieźnie?
Czyż skarna zazdrości, bryzkta ta, złości zgięcia powarga Sitkie otwarcie
sawsze oprzeciwiać się tey Niebu Duszyce tey cnoty ozdobie? zakrzyczy
wa? Cnota nawet wpospolitku nayzabrzych przeciwności sił z ticzne
umu przykrosc ozdrzie, słabosc zaszłe Cechiciane utwierdzie stroskanych
pocieszyc, upadłych dzwigna zemdlonych otrzyzwi. Ma Cnota na gniew
Łagodnosc na prześladowanie cierpliwosc, na złość mierności, narospaie nadzie
ia pychę pokorę, na burze gwałtowne spokoy. kochana Cnoto! ty ozdobo Stodka
zdrowia Ludzkiego osłodzenie z tobą zidnoczone życie nasze, iest ciągłym nie
przerwanym, y niezwątlonym szczęściem.

mato

Mało to jest na cnotę śmiertelnych uszczęśliwienie czynić. Darton z Nieba wyszły, uznania, y wzbija do Gornych nieśmiertelności myśly tkow, a Boga samego sobey, miłość y łaskę do siebie pociąga. Czysty ten Promień Ktory ziarnosci nayuprzejmo, iak ze Słońca wszedł y wyniknął, zapraszaiąc pięknym ogniem, ktore z Duszy naszą nieżyiąc wracaiąc do Boga ale y nam szczęśliwe z Ziemi przenosiny nieżałko sprawuie.

Obaczmy co cnota umie w Niebie co może na Ziemi. Rozrodzczymy z pomocą rozumem Dzieie niebieskie od samego wspaniałych tych gmachow wszechmocną ręką wystawienia. Dzieie tego wszystkiego z Boskiego rozporządzenia Nayuprzejmego, zostawuie nam obiaśnione niech nas nauczą, kto po Bogu szczęśliwszym Aniołow orszaku, w Niebie utrzymał y od upadku Lucypera zachował? i czyli nie cnota, kto po Bogu na pełnie dziwami ludzkiemi Niebo napełnione przez które nie pyszne Duchow, w przepaść bezdenną? i czyli nie cnota; kto po Bogu szczęśliwemi, nieskończonemi nigdy rozkoszy czyni nas uczestnikami? i czyli nie cnota ona nam Niebo wysługuie; ona nas umieszcza w wiecznych chwałą nayuprzejmego uszczęśliwionych przybytkach. Jeszcze y nigdy nie wystarczona dostatecznie Cnoto, Ty Niebo osadzasz, z tobie Ziemie zaszczycasz, świat cały, winnemu Tobie, pochwał od głosami napełniasz.

Korzystaią ieszcze, y pożytkuią pełne serca z nieszacownego cnoty zaszczytu przez wzgardzenie Sobie wiekopomney u potomnosci sławy, gmachy nayzacniejsze Domy naystarożytnieysze, zwodzenie y schodzenie, Bogactwa, towarzystwa Majętności nieszczęścia, zwykły, jedna wszystkiego nie iest cnota ktora czas tryumfuie, wszystkie przemaga, y nieśmiertelną będąc, śmiertelnym Tryumfow przemaga, y nieśmiertelna będąc, śmiertelnym Tryumfow ziemskich swoiey wagi. Żyią pokolenia ktore lat przemaga wspaniałości y myśli naszey, Rodzicow Matkę Sławy przemaga wspaniałości y myśli naszey, Rodzicow Matkę Sławy

Ze zaś ze Całego Cyrkuły swoiey wprzepaść ruiącego wpadaiący, kurcieszy, krwi y życia syna swego Bezwstydnego Rzymu nieostrożny, Bretus rozkoszą rodzaiu ludzkiego Syna Ieiedliwie nazwany, Oney Cyrkuły, Brzaneu śmiertelne Ziemskie, wszystkich tych Ludzi dawno wprost z wperzyne obro ty ale Cnota Sławę Jey nieśmiertelną wyrnota ure kowac Jey karała, y ieden z koncem świata krew Jey nazraczy

## Odpowiedz na zarzuty

Nie mogę tego: za proz Cnoty nie ie serc ludzkich zaszczyty rozsze pszy iemnieysze niżeli nie użyteczna y burzowa na zydrzewie Cnota ale Bogactwa są wysokie ustępy za rozkosze świątowe, nateń kto chcy z pisarzy zarzut krotkie z treści odpowiem, co przyd. ard tym zabawa czytaby dla mnie nudna ekliwa y niezbożna Znikome Bogactwa Ślubne wysokich urzędow stopnie po dle a bory nie Turcyzmow nie ludzkiem, odprzodzenia udzielone rozkosze i szczęścia nieprzyiaciel porcuiane z nieszacowana Cnotą Vicksze to zaś rzecz widzą świat Zobrzydliwo sza z wzgardą przy Bogactwach takowych przy wysokich urzędach życie zolnierskie przy rozkoszach świątowych bezpieczne wszystkie stwo rzenia dary ale stałość od szczęścia y dole oblicz z pociskiem rozrzucone nigdy samotne z pocieszycielem ozdobne Ziemskim niepokoiącym, dar zawsze stałemu wiernemu dzięki, gdy zaś społecznością

Cnoty

Cnoty są oredsbione, Sliczne wprawdzie wydaią się bo od Cnoty ox
swoy lustr, z zaszczyt biorą, serca lis Cnoty przy ruch nieustaie
zepsowe zbrodnie, tuz z niby obok z niemi znayd wzięcie ameda
sche zawsze wesk piekle, thur abes stromota wokoło ludzkiego
postępowanie zwykła Twarzmy ieszcze niby Masaki rożą Stu
sak ch znakomk z nakształt cienia przechodzące Bogactwa
ure dy rozkoszy świat owe przypomnieć mi sobie chcą
Bellizarriusza Krym złości czają dego z podbiegaiącego
potym za odmiana płochego z obłudnego stworzenia Zebrałe zuy klepsenem obrazy Potwo-
rzącego Groza Jatmdzony wystawmy myśli naszey niby żywy obraz owego Satda-
napała, nayprzeszym z nayodawnieyszym narzędzi asyryiskim Samowładcowem a ledwie
nie całego Rodzaiu Ludzkiego Panowaniem sięgaiącym, przeszły wszystkey cale-
snosci aż do nędznosci, szpetnie sobie smalującego apokym nadstawić ogniskym
z Lwmota z Grzy, podłych niezmiernych zbrodni Lubieżnego igrzeiącego Takie to dla nietrwa-
le dary świat owe. Oczy zas tuże stoią ich do to niby roże wszczęcy wiosna nie kwiat
kow maiące. Bogactwo zakłodni ubiór utrudzi Rozkosz osłabi z wyrzki. Jedna
cnota która nadal nieustaie dle coraz bardziey się wzmaga ażeia na-
trego granice, z kres obmierz Smosci minowszy, w nieskończony świat ognia
pełneyszie ieszcze, z odobniey wydaie.

Zatoczenie kto by się nieżałował wpełnosci Cnoty? kto by do niey ser-
cem z Duszą nie przylgnął? kto by Jey zaraz po Bogu z nieba nie zdobycz wił
chyba ten który się nieźna nadobnieyszych świat cały Cnoty przymiotach
z własnosciach chyba ten, którego zbrodnie, z ladzki umysł wdzięczney nie-
zalo odmieniły. Stay przed nieyszych serc pełnych zaszczyce dobre ty
Boski, miłosc z ofiarn naywyższey Dzięki naszym przynoszący, Zo-
bie za winne od całego Rodzaiu Ludzkiego pochwał olimpiski Tobie po Bogu
na ochotna Ofiara, krew z Życie nasze nasz zawsze powinnismy
Docesne a z czasem przemijaiące świata obłudy Zniknie Bogactwa
Slis kie stopnie urzędow, przykra nędznosci za sobą pociągaiące rozkosze
z toba porownane są, iak cien przy słońcu iak straznie szpetni, siedla
miesckanie, przy cudnie pięknych Duchach nie bieskich.

Rachunek z Stefanuszka Skowron

Od Piotra Nammi maiąch na paskach grud 3 ℔ — p — 4. g 15.
D Jowsiney na pasekach przy sobie — 1.
D Tomiszow Nammi na paskach grud 2 ℔ — 2 g 10.
D Tomiszow Zonie przy 7 ag 20. — 4 g 20.
D Piotrow Antosiowi — 20.
D Tomaszowi w temu — 4
D pod szycia bractwu Jaworskiemu
D nowych Jagrzi — 3.
D nowych Rychcicki

10. — 5
7. g 4.
9 — 1 25

Nato wino na 16 1.
Kwarta Cukru — g 20.
Gli — 24
Za Piatno — 1 24 g 25.
— 7 g 4

1 — 10
3 10.
4 2.

Nad Grobek Jp Jana Lezanskiemu w Paryżu z marmuru
exhibitatore hominii z matki Heleny et Stem metum
Regnorum et Familiæ.

Na malowany kurier Francuski z Krzyża Lilami na
Jarcy do Polskiego kuryera

D. O. M.

Stań podróżny a czytaj uważnie przeczytawszy miałd
Jakiego kawalera spoczywa tu ciało
Kwiat dziecku z Pol Parnackich do naszego kraju
Przeniósł między lilie a potym do rapsu
Sławny Panicz Wielkiego Potomek Lewery
Starosta to Leraysku Potocki Xawery
Nieste Sława nowina do Polski z Paryża
Moy Boże, nieżeć nigdy Helena [illegible] krzyż
Rok po Roku nieszczęsna matka za dynami
Dom cały woiewody napełnił się łzami
Miał Oyca figurował ten syn śmierć sprawiła
Figurę w Pałacach Helena obaliła
Krzyż to zginął co widzę o zaledwo na sceno
Znalazł Las krzyż cierpienia pobożna Heleno
Wzięła Boże ofiarny na miłe nadzieje
Westchnienia niech na niebie ten nabożny zasnieje
Byłeś zas co Bog zrobił niemij to zakare
Wziąłeś kleno dwoja posłał Bogu na ofiare
Leż gdy złe Duszy nabo mowić nie niemoże
My mowmy wierny Boży day mu Panie Boże

Nad Grobek Starszemu w Letargu z marmuru

Ex Historia Hierosolimitana de Gotfredo

Żołnierz tarczą złotem nabijaną od niey obijny słone
czynu blaskiem Budzi Rynalda między bohaterów
kwiatu uspionego. D. O. M.

Stań podróżny a czytaj czytay kto tu leży
Wypadł z Purpur młodzieńcy jest wśmiertney odzieży
Piękne ciało kryt bombik Zli nieszczęsna zgoda
Starosto Halicki Potocki Ignacy
Już był dorosł chwalebnie lat rozumnych pory
Na radość matki Oyca dla znamienney podpory
Alisci rozlewaynie w żal Potockie złoty
Upłynęła nadzieja cztek zacny w przymioty
Nieśmiertelny Kolumerząd sam był nam wzorzy
Znak dając że Potockich Honor nieskończony
Był Kotmistrzem zacnej Za w sen wprawiał niestety!
Znał Rynald Norfeusza w watlone Bukiety
Lecz ochłonął Rycerza czas prędzej powieki
Nieśmiertelności wieczności Sui ci ciała mieki.

Pogrobek Jmść Pani Zaberowskiey napisany od Jmć P. Bratowi exc. vicegerenta Lubrzeskiego pisarzowi Jey Kon[sulentu]

Gdzie ślizna a Pan no w bytym nie usiłnym stanie
Pogina w przymioty moyk ulubieniec
Drogie talenta pisarzowskie cnota
Pod tym kamieniem ma śmierć zakopała
Juzem był pewien Jey Damy kareszow
a ciekawszy mey cesarz Interesow
Na dobrodzienie Boże im mieć zniechać
Alisci pisza, trzeba Jey zaniechać
Pod to zawzięte gas płomienie w sercu
Gdy z Zaberowskim nieślubnym kobiercu
Z tey Salomea tenis zaleskich Cora
W surowym kościele ma stanęła wiecznie
Zad z podziwieniem czyta alternata
Ledure co przestał karą nadto stracił
Ledure co oczy z łez otrze powodzi
Godny małżonek z nią momenta chodzi
Ale ciężki nowy smutny Poseł bieży
Na katafalku Salomea leży
Która rodzicom nayniższa pokorni
Jakiż żal Damy kto kochał niech powie
Ale pocieszcie wraz z Ja mi żale
Która małżonka życie w Boskiey chwale
Bog obłubieniec wchwał Ją na Gody
Dam ślizna Duszo cury wam tu obody
Pozwytkie wiele nauczył nieskami
Dam Salomeo krolucy z Anioł Tami.

Tegoż dnia Zmarłemu

Epitaphium

W Bycu Valentemu Kuszkowskiemu Prowincyi Ruskiey WW OO Kapucynow y Guard: Maryampol.

Byłeś tu ocnie Gwardyan Valentym Ga zwana
ale śmierć Ga przemogła tak Ga pochowana
Wiele lat przebyty w Strzesiltym Zakonie
Byłeś nay przod Gwardianem gdzieś cele w koronie
Znał wszelko doskonałość w nim Pan tey tu strony
Jemu Xięże Jabłonowski Jasne Obiecony
Na Nowy Jerozolima Duszą Ga zaprasza
Gdzie bytu dobrze przyiemna dosc zabawa nasza
Smierć Grzeli plantuy bycie wyrownac cyprysy
Kyrsy na Grob nakosiet nabłasz tak Cyprysy
Ale co nie dochasz konca dwoch Dzieci
Stad się co mu kosy białe zmiłowieli.

A spektem z Sam Czerwica nato kmy wym zocryt
Gdy mu robak Smiertelny drzedo Zycia skryt
Jak kustosz tak walenty choc sila przestrzegał
Przed Zycie Ow piechota konia nie wybiegał
Ach! Smierc nie Cyrkrecina razem nadkmy Celeku
Nakoyes dzi perdata nimorespekt wsiaku
Zagrzebias dzi na drzesa co wkym rzecz winni
Dawi bytko na dziecie skrzkowal pewnie
Jako zycia Progresem zasta kondyk Sadem
Byst nauka Cyt dobre z dusz t. przykladem
Wykaymniey trzeba bonien po Cy bstwie Swiata
By dusza sta do chwaty w niebkon cron e lata
Dam to mieysca rozkosz w Elizeyskim Polu
Dam to Cnoty zaplata nie w Maryampolu
O Duszo nesmiertelna o! duszkie wyrolu
Wyjeta z Gliny ciata a wins ie w Obolu
Wiekh po Cwyste dusiatowcy Boslu Zo mier bierz
Walenty wierny dzyunt gdy znieben przymierze
Za Zmarkym nosky Gosciu osoba u Boga
Nie kzkd bgdzie bogata gdy bgdzie u Boga

Na Podobny Herb Jw Rodziców z Jw Zięcia Jw
Skarbka Herbu Abdanka Samcy z Bogusz ew
ska Gtowa Nadzieszkorbi Jak Herbu Abdank
a Zięcia ośla Gtowa. Epigramme

Choc Domowi Dan przybywa wnim Zny pożycie
Przecies zeden klejnot osta Matki bo Zięcia
Tylko trochę wkym rożnicy co żaden nebrzani
Bo ten dziwga Swego Pana ten iezdzi na Panu

Na Maryasz Zięcia Wdy Poznańskiego z Dzie
Zmerkh Sangus i kurwin Herbu pogodzie

Epigramma

Przeciwko Humorowi Zięcia Wdy Bra Tarnowskiego
Semp cum Sanguine Cesso Arogantis
Jabłonowskim Maszkalenem. co zadzgnut Boży!
Gdy tey noży Sangusz kwnę pożone chodzy

Epigramma in ead

Jak mi kan Sozenic Zięcia swego
Zatoba dosiedzieciu is zycy nie otrona
Peeryscis klali wnogi berlis nieuniczem
Kiedy pytu Stoh przedem z day dopar mieczem
Aleszdory y chyzy Antoni wtbe Skady
Zuiązc sie przecie wermie z zinszy Sztuki rady
Przybrat Skrzyd ta miłosc pobst z zimd mierzy
Z Gary nauc tak Sokst pierscionc udarzy

# Proiect z Krolewca

Przyszedł tandem ten dzien tryteryny ktoregosmy z cierpliwoscią czekali z statkiem nieporuszonym wyglądali z nadzieią pragneli dzien wktorym się wszystkie obiecta in ellipsi prosentuią dzien wktorym się Natura w Biegu swoim nieszła rowno prawie widzę poranek z wieczorem Switanie z Zmierzchnieniem wschod z Zachodem Dzien prawie Equinoctij porownania dnia z nocą ktory nas oswiecaiąc Zacmiewa zesmy przerobrzec reszcze trudno wtym co pospolicie widziemy przyszła nawet godzina ktora nam sortem nostram skarzuie y wszystkie dalsze tamuie zabiegi Zgoła przyszedł y ten moment ktory się rowna z ostatnim Tchnieniem zycia mego nieskarzesz się nadferowanym omnie Dekorem Bo adorue we wszystkim opatrznosc Boska Aniechcemsmy ministeria racyi politycznych bo te zesą supra capta humanum tym samym nam Boska wola Denotanć racyey zapomniawszy co ma personaliter tyka penetro ad intima cordis Uprzeymosci waszych abym przy uszelakiey ktorey mnie oradzi kondycyi mogł im to dać konsolacyo ktorey dam inszey nieszukam tylko ex prosperitate et integritate Uprzeymosci Waszych mogła bowiem Ipsorum pessimum malignitas odradzić mię Cyklowskiey nad Rzpltą Opieki ale Długo Lirata potencya nikczykorzeni nigdy tak Synowskiey mocy Ku Cyzyznie rade y Stałerskiey z urodzenia mego ku osobie Uprzeymosci waszych według ktorey Radzić snadno moge za zatatalna sin presya tryni w obliczu Uprzeymosci waszych tak niepodiany y nieszczęsliwy Interessow publicznych eventus Zamuebymi przyszło wszelkie Umysłek Zapomnieć się gdybym niepamiętał ze intrepido Generosus Uprzeymosci waszych ten Zamiek nigdy nie wytryma et consumata za ich odwrotą prudencia aby niebyło Smiertelnym Cyzyznę razem zdasz przyznaiąc ze ta Luzborna krolestwo naszego Rzeczpta ruchytna grozi ruina Wtym Czymsmy Uprzeymosci Wasze narbarowniejsze fundamenta zalozyli Upadku się jednak niedaudam pulo a Uprzeymosci waszych wspierania kolumny. Sumo co za gwałt cudzy Lum nienu Libertas Bawa, Authoritas ale orok ufam ze kuni zelum ktoregom Vam dowod do ratowania Cyzyzny w Uprzeymosciach waszych zadna niepmy duni oprzedia y Ty sam wstam do Boga propter salutem populi mek deie me de Lebo viventium Uprzeymosci waszych prosze zabyscie Strate osoby mojey przeleli zalu waszego godne tak konsedrowali zabobyscie one ordinario cursu Stracili do tego tylko arekkiey przykładaiąc applikacyi żeby detus Wasze dobrnos Utym miedzy bytu niestucerdelne zabor watpie niemoge ouszem firata conscientia upewniam ze wolna Cesky ostawowana ze ten ktory panduac ma niemoze usurpatorem Thronu legitimare tylko per Libera Uprzeymosci waszych Lustragia konfederacya Jendrzeia ze w niey spradzedliwosc obsch wszey a Prawa y hienaruszona Cnota Wielego Lirata y unayczelszych nieprzyiaciol bydzie in dostmatione Sumetayeie tylko ze tako postanowiony dl prawach zedy na sprzeciwku wiadomosci wszey nadzieie do oskarzonych anbiud forma Reipica tak et ad poderitatem do konsekwencyi Jey dbyscie byli Gloriosa monumenta Atym niech da mey be kabadz aby niebdrażowane dobrie spokoiemu przeciwko rerolucyey zakuc się soka in adversis Constancia chwytaiąc sposobow ktore mogą salware Cyzyzne y kiedy mozły otworzy wrota do niey per vias planas do ktorych chcesz dobrą Uprzeymosci waszę nikczyborczyli Jezas protestuie się przed Bogiem y Rzpltą tylem za wiadkał ze krolewa zenierzgobym abie nieky oryst tylko zeby w cum Jure imperii szczęliwo Bo bydzie pomoc katego ktorego sboy przeznaczył moglstans

Jurey

furya, urynii tey naturalney wktorymemus urodil y uychowal prad y wolnosci obserwancyi y wtey wktorychbysmy przyiąć mogli cuiscyl do nabycia Stanu narodu moiego sprzeczyć.

## Abdicatio Sami Regis Stanislai

Stanislaus Primus Dei Gratia Rex Poloniæ Magnus Dux &c. Electi utig primavice ad Solium Regni Poloniæ cessimg in pactis successibus Armorum quorum fortuna primitiis & Justitiæ nostræ electionis ~~status~~ satis superiter et voluptuose lætatur. et hanc animi firmitudinem cum qua primos illos adversitatis nostræ casus sustinuebamus sat glorioso providentiæ Dei coronavit eventu dum vota nostra ubiculando strictissimis pro cum sua Christianissima Majestate copulavit vinculis ex hac exoptata et felici super nos Dei benedictione nihil amplius jam cogitabamus quam cal prui pacifice et semper pulationi mente gratam hanc a Deo gustare sibi felicitatem Sed cum vacans Regni Polonia Thronus ex toties libere in clitæ gentis Polonæ non iterum in patriam nostram revocaverit nos ex eo quod cultor postro superstitio Throni perstrinxerit et nam semper pro certo sentiebamus præcipuum illius fulgorem in solis residere virtutibus et quæ sola gnæ digna reddere consueverint verum commoti nationis nostræ votis multiplicibus nostri illius in gn libere et dignæ nationis quæ ut iterum illi regnaremus constanter cupiebat permisimus dedimusq nos flagranti desiderio et spe ubirta complendæ felicitatis eorum quorum studijs et propensionibus allici debamus ea unice de causa ut leges Polonæ Authoritate fulcirent et ipsa Polonia sub jicere ei Regimini Principis in cujus eius nati et educati.

Pura itaq hæc similia motiva magni illius Regis Christianissimi veram solicitudinem diligendi ang in nostri faciem excitarunt Qui dum electioni nostræ liberæ patrocinabat se ipsum re vera in Regni nostri felicitatem singulariter impendere cogitabat.

Non revocamq in memoriam tot tantorq conatus quos fecimus neq pericula quæ subijimus ut ea quæ nos movebant prospere procedant etiam maturemus fortiterq si conatus illos illaq pericula solo nostro in patriam amore suscepta ex voto successissent in alterabili gaudio et lætitia hæc usq affici remur Sed cum privatæ invidiæ et emulationes tumultus loco tranquillitatis dissensiones loco concordiæ ex qua unice felicitas sperari debebat exortæ fuerint aliquo obtinendo tempore studebamus non minus illis quæ regni nostri prosperitati obstabant desperandis obicibus qm modis et rationibq quibus cessarent mala hæc et pericula subquerum pondere prægemiscebat Patria et exquibus spes una libenter nec debiteria nec cura nostra valebant.

Quæ propter et in consilium adhibentes istos illos affectus qui nobis in clitæ nationis Polonæ devinxerant animos tranquillitatem ejus nostra propria satisfactione pensare cupiebamus præferebamus. Quibus libet Throni splendoribq voluptatem quæ præ cipienda sperabat ex concivibus Patronis patriæ nostræ tranquillitate.

Poterat electioni nostræ legitimitatem recognoscere verum et rationabene et hoc fuit verum motivum belli quod Rex Sm. Stanislaus gessit et nos post candem recognitionem electionis successionem ipse judicabamus ex gda prærogativa libertatem jus ejusq singulariter liberæ Regum electionis manutentionis

Do Polaka

Pokaż Polaku z pustaty -
Rozłączony z Prawa tak emi
Bez Jet bez-rządu bez chwały
Bijdzież więzniem wtwojej ziemi

2

Gdzie najzdradliwsze hworzeliwa
Gnębi ludzi miliony
A Naród upośledzony
Gorzej Niżeli Jak więzia

3

Pokaż dzisz się nieprzyjaciel
Daley Prawa do oręża
Kto chce umrzeć lub zwyciężyć
Ten zawsze prawie zwycięża

4

Prawa co nas bronić chciała
W wiośnie z nędzy zycia
Lub pięknem Korem i zdrowia
Lub w więzach Tyrańskich gnija

5

Czyż będziem nato ślachcicami
Czyż Jak Żyd nas nieprzerusy
Niemamyż to w ciałach Duszy
Niemamyż Żelaza w ziemi

6 Pokaż dawnych etc

Wy co wahając się stoicie
Między trwogą y nadzieją
Spoglądnie nato pole
Jak Prawa za was broni legło

7.

Za waszych nieprzyjaciela
Wszyscy nas oglądamy sami
Niewart obrzydzenia Duszy z nami
Kto niebezpieczeństw nie dzieli

8 Pokaż dawnych etc

Potrzebne moderatory
Skryte z strumieni z północy
Którzy wam odjęty dobry
Że nam nikt nieda pomocy

9 Pokaż etc

Nie nie wskorzemy sami
Jest to wasza pohańba szczera
Gwałtu z mocno nas wspiera
Boży Kościoła i bóstwa znamie

10 Pokaż etc

Wy mieszkańcy rodzaju ziemi
Których przesądy dzielą
Pomnijcie że wolnemi
I poznacie waszą siły

11

Ratuje się Naród wspólnie sobie
Wolny bez granicy stanow
Bijcie się dla dobrej za Panow
Bijmy się wszyscy za zabobie

Pokaż etc

W. przyjaciołom Ukochanym Kościuszkom Kościuszkowi
155 Pułkownikowi woysk polskich wielkiemu Bohatyrowi z bez
Nie[?] Kościuszkowi Jego szczęścia wszystkie Wasze
Rzeczypospolitej wielkiej Brata swego a Ojczyzny kochamy

Moi Wam nie który wrzód Drze wspaniałe Hr ciotki
Nie[?] Kościuszkowi wam Tak ale Ojcze niebracie ochoty
Ulubieńcy mało dawcy Ojczyzna chwały ten ogłosił
[illegible] Kościuszkowi Kościuszkowi Kościuszkowi Kościuszkowi
Hr[?] a Stawa wdarości

12

Otoż kościuszko przywodzi
Woyska y ludzi kochanie
Hr za nim ochocza młodzi
A serduszko Polska powstanie

13

Walcie za wolność y Prawa
Wszyscy co dobre myślicie
Nie pewno sciat wkoło zyje
Ale pewna waszą Stawa.

Zz

od panowania Lecha do czasow wprowadzenia Chrześciańskiey Religiey. Ten na tronie Gaurze nastempował po Ocu y wszystkim według Stoł rządził że nie wszystko trafiało z nam panujących nie stawało Familii przeto te wszystkie przypadłe obiegi wszystkim poddanych oraz domow do Berła Elekcyem y takiemże Tak to powoli wolność obierania nam Panow y Elekcyi nie Seymy Ze obrani Panowie sami moc y władzą zupełną rządzenia y wszystkie prawa Majestatu w swych mieli rękach że żadnych Panow od tak dawnych Monarchowie wszystkie przy sobie mieli y za ich Stanowili nic co im dawało się zdrzeć. Dzieie Stanowienia trwał y za Chrześciańskich Królow o Seymach przez Elekcyi tych nie długo nie mamy Bolesław na przykład Chrobry drugi Chrześciański król który Roku 1000. kilkanaście do tych których mamy pamięć w Długoszu y Kromerze praw wydał o tym mowi Kromer Zezdaniem rad swoich takowe wydał Prawo. Consiliariis suis probantibus generalem Edd it Sanctionem &c Lib. 3. To Consiliatis probanti by nazwany Seymu Seymu zaś innego pokazać nie można nad ziad generalny w Krakowie 1340 na którym Prawa y Interesa Oyczyzny od Bolkow decydowane były ato z takiey obszerności Umiętności Bolesław krzywousty nie obcy Polityki ale praktykowania wolności natenczas Rzeczpospolitey Polskie między Synow na trzy części y kondycyą aby władysławowi najstarszemu życiu Królewskiemu Stolec Bolesław, między Stałe Henryk hołdowali y za Pana ze swemi go uznawali Siestrzeniec Kazimierza przeporządzał Składał innym na niegorze Karaczielne między Braci nastempcy Kturtnie którym radzie niemogą Władysław Seym tak miłe widzi na kunsztaty zdany Potwierdzenie sprawach y dobru publicznym zapisowy zgromadzi w Krakowie y nam zdał uspokojenie między nich y Braci. Inne Interesa tak mowi Długosz jak się dla niegody Xięcia Elekcyi w Polszcze poczęło ziad Generalny wszystkich ziem do Krakowa wydany gdzie porządnych namowach ustanowiono wszystkich Prelatow y Baronow zezwoleniem y rozporządzeniem aby Władysław na Monarchę Brau panował y wszyscy Oca zgodnie y kordy przykładającego kosztom aby prowadzili ale rozporządzania y zaciągu wojen aby przy Władysławie moc była innym braci bronić się dozwolono ale nie wojny wypowiadać potwierdzono 5. Przy Władysławie Kazimierz młodszy brat Kazimierz zostawiony y jemu opieka jego y od Braci y od Panow Polskich y rad zlecona. Cunctis taliter ordinatis etc zjednoczona 1. Zaczęli z takiey przyczyny Ludzie podatki darowat Szlachcic po kuduku Władysław następujący uciążliwości mieć poczęli kuduk trzeba było pieniędzy Sekretarzow nieustanny potrzeba Summy na wykupno dobrych ludzi ziemi pieniędzy Seymikiem Wodzkiem wydał aby Statek Stow całe Plenipotentow przysłali na kongres Lodzyński 1404. Po Długoszu Szerzey Lib. X. a Kromer Lib 6. krainy Kuiadzka potym Zawrze Seymiki dawane były y zniech obierani Posłowie którzy razy Kazimierz Jagiellończyk pierwszym w pieszanie wydał Werdyt Prawem 1454 Roku w lat 58 pozaczętych Seymikach Przed rokiem 1496 o Posłach wzmianka nie była ale ieszcze w resultatach Seymowych zamy kaliscz pod dawnych Imieniem Dignitarij nobiles. dopiero Jan Olbrycht tego roku 1496 tak mowi Prelatorum Baronum Nunciorum de terris Cinguis Universorum Consilio et voluntate. Potym Alexander R 1505 sam do wszystkich Stanow Rzpltey interesow nie bytne dopuszczał wojny y pokoy stanowienia przypuszczał y przyznał sobie moc do wszystkiego. Potym R 1510 Zygmunt pierwszy postanowił ktoby Senatorow Posłow na Seym zadzwonił powracających w Ostrey bardzo ale wszystkie Seymy będzie ale o Crimen Laesae Majestatis toż Ordzeczał pod czas R 1508.

popier tedy R. 1936 pierwszy Seym krakowski za Zygmunta Pierwszego był
niezmiernie zniszczony, który był podczas wojny z Moskwą z Mołdawianami o
gwałtowney, wtedyż ptaszniedziel przed Czternastą



## Mowa Seymikowa przy obieraniu Posłow

Prawodawcow obierać, Leży całey Oyczyzny wrzeć ich oddawać, Pisko wianca
nayszlachetnieyszego klenotu Cnotności im powierzać, ktorąż nawet a drogą nad
życie Wiarkę, skarby ich powierzać zdat to iedno tylko co ziemi służy Co Boskie na
tym, z pośrodku tłuszczy tego zacnych ludzi Ciała wyznaczać y wybierać wiele
bacznie należy Oyczyznie tey potrzeba, mądrych nami Synaty Pierwsi
Wojewodzi Szlachta Podkomorze, Sprawiedliwi Deputaci, y Ziemscy
doskonałością y doświadczeniem w starożytnych y wszelkich sprawach znakomici
Kommissarze Radomscy, toć Rycerskiego bystrzeniem nabyć urzędach umieszcze-
ni być ale wyżey nieboznie nałym zalecić y zawsze dobru pospolitemu aby
Posłowie Cnotą y przy Oyczyznie Gorliwością wsławieni nasze do wszechwła-
dzenia Rzpltey dystadium stopień wyniesienia był Jmym wszystkim
urzędom Koronnym Litewskim Ustawom Seymowym y ich dochowanie zlecita Rzpltą
Posłom zaś moc pisania y dawania Praw całey Oyczyznie oddała y uchwaliła.
Cne Starody nayuprzeią pobożney nad sobą władzę Jnem Stanom Rzpltey na
Seymach zgromadzonym powierzyły Królowie nawet Swobodne nam dayą
Prawa Dzielą nad Swoy z Woiewodami Seymowemi a Starostami pierwszym
Stanem koronnego swego Grodu, Składaią z Senatem yz Posłami, wzparcie to
Postać Rzpltey Ze zaś Izba Poselska Zadawnionym od dwoch wiekow
Jmieniem Kurzną Praw Zowie się a Marszałek Poselski który naypierwey
konstytucie podpisuie nie w Izbie Senatorskiey czynić niemoże Praw
Jzbie poselskiey wprzod Grodu nieznaszła przeto zdaie się rzecz Jasna y
zasadna że wiele bardzo należy Rzpltey na Posłach w uchwalaniu Praw
Pardonowych y w namawianiu konstytucij Seymowych z tąd także a nieochy-
bnie to nieść można że nam obierać należy bardzo znakomitych Cnotą
y przy Oyczyznie Gorliwością na Seym Posłow.
Szczęście albo nieszczęście Pomyślności albo przeciwności koniec albo Statek
Rzpltey wszystka z Obrania Posłow bo ieżeli ci nie odpowiednie Prawa na
Seymach będą przy Oyczyznie to pewnie nigdy nie będzie zeszłość Rzpltą
ponieważ bez pewszelkiey Posłow zgody żadna konstytucia uchwalona
być niemoże Gdyby zaś Broń Boże Cnota Posłow zachwiała się albo po-
strachem albo groszem przełamana albo obłudną Bogactw powabą uwiedzio-
na y uległa była toby niezatrzymane złe losy wypasć Oyczyznie musiały
a stąd wiadomo nieiedna konia Rzpltey wynikłe być mogły.
Czytamy tylko konstytucie Seymowe y Dyaryusze Seymowe od wieku
Władysława Czwartego do Augusta Saskiego, a Historyie
na drogie y straszne klęski które Ojczyznę nieodzownie zniszczyły Oy-
czyznę y prawie Czwartą część Krayow Rzpltey do obcych Panow
przeniosły. Wielez to było woyen niepotrzebnych y nieroznyślnie
wypowiedzianych które miasta Wsie y Dwory nasze wypaliły y
wpopiely obrociły Ley ubogich ludzi wycinały krew zacnych
Synow Oyczyzny bezskutecznie stworzyły y wylały. Wielez to
było Zajrzeń albo potwierdzonych albo zawartych które wypłacał
nieszczęśliwość pogrzebły Oyczyznę które oderwały od Państwa Rze-
czypltey nayspiesznieysze naysłudniejsze y nayobfitsze kraie
Wielez to było podatkow uchwalone, darowane yzetak rzekę ustawne
uchwalonych? bo z nich nie nieprzytrzewało Oyczyzna, a ten szlache-
ki przez nie znacznie podupadł
Gorliwość przy Oyczyznie starożytnych słowo dobro Pospolitey Posłow
chwalebne ich zabiegi y zabiegi na odwrocenie pożaru nawet nie
szczęśliwości naszey; Ileż ich wspaniały zacne pocztowy y nie-
bezpieczeństwo Życia y majątności swoiey stam zdrowia na wielu [illegible]

szczęścia puścić dla utrzymania Wiary Wolności y Praw Narodowych zawsze ubłogosławiały
Nieba, pomyślnym prac ich skutkiem złączonym z długą spokoynością y z Sławą Rzpltey
Świeże y miłe doświadczenie nasze iawnie to dowodzi bo po pierwszym za Panowania tego doszłym uspokojenia powszechnego Seymie, lubo chcąc wszytkie
rozeszły się przecież [illegible] niż dwudziestoletni Pokoy Pokoy przynoszący do
fitość dostatku y kraju zaludnienie nieprzerwanie trwa w Oyczyźnie a nie
płonną nam czyni nadzieję dłuższego y dalszego dobrey doli naszey Przeciągu
Podobny Seym Pacificationis Leduchoskiego, nasycał słodyczą trzynastoletniego pokoju Cne narody aż do Zeyścia Augusta Wtorego, krótka nawet
choć okropna burza po nieodżałowanym tego Monarchy Zeyściu nie
bardzo nam się naprzykrzyła, a zaciszy y pogodney chwili prędko ustompiła, y bezpiecznie twierdzić możemy że od Seymu Pacificationis Leduchoskiego, ciągłym bez przerywki cieszymy się Pokoyem.
Losy Oyczyzny a w niey nas wszytkich dzisiay wypadną są w rękach Wdztw
Ziem y Powiatow obierających z pomiędzy siebie Prawodawców swoich
są w rękach naszych ukażą pomyślność albo klęskę Rzpltey Zważymy łacwo, że czyn tak znakomity na którym zawisło y zabiegło uszczęśliwienie albo zguba nasza godzien iest aby do niego przystępując Przyiaźń krewność Bogactwa urzędy a sama nawet Miłość powszechna w Woiewodztwie ustompiły naypierwszym y wszczególnym względem, na Cnotę iak naydoskonalszą, na stałość nieporuszoną y na nieużytą niczym przy Oyczyźnie gorliwość.

1696
1674. in Junio
est
22

1861
1696.
105

ultro

A°. 1660. Seym Warszawski abdykacyi Krola JMci Kazimierza pod laską Stefana Sarnowskiego Podkomorzego Łęczyckiego Oboz pod Ptyczą Krola Kazimierza
Eod. Confederacya generalna po abdykacyi Krolewskiey y konwokacyi Stanow Rzpltey za uniwersałem Xięcia Prymasa Mikołaja Prazmowskiego Arcybiskupa Gnieznienskiego
1699. Elekcya Krola JMci Michała pod laską JMcP. Szczęsnego Potockiego podstolego natenczas koronę
1670 Seym koronacyi Krola JMci Micała zerwany przez JMcP. Olizara.
Eod. Złożony Seym wolny sześcniedzielny od tegosz Krola JMci Michała pod laską JP. Stanisława Lubomirskiego Podstolego koronę Sty Spiskiego
1671 Krola JMci Michała wesele w Częstochowey z Eleonorą Cesarza Siostrą Leopolda Oboz Woyska koronnego tey kampanij pod Buskiem y białym kamieniem Okazya z Tatarami y Turkami Kamieniecka y Krasniecka.
1672. Cesarz Turecki wziął kamieniec Podolski. Eod. Okazya wojenne Batachowska Niemirowska Komarnicka y Kałuska gdzie JMc Jan Sobieski natenczas Marszałkiem y Hett. W. K. Szpakow y Tatarow około Sta Tysięcy zniosł funditus y zgromił Eod. Gołąbska y Lubelska konfederacya.
1673 Expedycya okazyi Chocimskiey powtorney w ktorey Hu Seym Basze w 40 Tysięcy Turkow Woyska koronę za Buławy JP. Jana Sobieskiego Marszałka y Hett. W. K. funditus zniosł y Oboz wszytek Turecki in Podam poszedł Zimusz Woyska koronę
Eod. Seym Pacificationis pod laską Stefana Czarneckiego Pisarza Polnego koronę przed Smiercią Krolewską Eod. Krol JMc umar we Lwowie.
1674. in Junio Krola JMci Jana Trzeciego Elekcya w Warszawie pod laską Benedykta Sapiehy Podskarbiego Nadw: W. X. Litt Oboz Woyska był pod Lwowem z kąd poszedł Krol obrany na ukraine y tam w Bracławiu Zimował az Subsequenti A°. koronowany.
1675. Okazya Żurawinska z Turkami y Tatarami Eod. pogrzeb w Krakowie Krolow dwoch Kazimierza y Michała.
1676. Koronacya Krola JMci Jana Trzeciego w Krakowie pod laską JP. Sieniawskiego Chorąż. koronę.
1677. Seym Warszawski za panowania Krola JMci Jana Trzeciego pod laską JP. Jana Skoroszewskiego Chorąż. Poznanskiego Woyska koronne lokowane pod Trembowlą Mikulińcami.
1678. Seym Grodzinski pierszy pod laską JP. Franciszka Puhy koniuszego W. X. Litt Zapanowania Krola JMci Jana Trzeciego Woyska koronne tamze lokowane pod Trembowlą
1679 Tamze Woyska lokowane Subsistebant.
1680 Xiąże JMc Dymitr Hett. W. K. umar po ktorym Buławę

W

W: odebrał śp. JP. Stanisław Jabłonowski natenczas Woiewoda y
generał Ziem Ruskich a potym kasztelan krakowski & Wkł. Hetma
nem został Polnym JP. Sieniawski Wda Wołynski Woysko tamże pod
Trembowlą.
1601. Rozgranicenie z Turkami dlatego było Woysko Swoie
re pod Mikulińcem ale potym na swoie stanowisko rozeszło się
1602. Statychże miejscach Woysko koronne.
1603. 27 Januß Sejm w Warszawie zaczęty zapanowania
króla Jmci Trzeciego Jana za łaski JP. Rafała Leszczyńskiego
Chorążego koronnego
Eod Tenże Jmć król Jan Trzeci z Woyskami koronnemi za
butowy w śp. JP. Stanisława Jabłonowskiego Wdy natenczas
Ruskiego Hett Wkł Szedł na odsiecz Wiednia Pol-
nym Hett był JP. Sieniawski Wda Wołynski pierwsza okazya
pod przebukiem Woysk Niemieckich z Turkami Druga
pod Agrem z części Woyska koronnego pod Kommendą
JP Hieronima Lubomirskiego Marszałka natenczas Sta
dworznego koronnego Trzecia Wdzień S. Bartłomieja nad Me
rsztami Czwarta pod Semyn wiednien ktory 12 zbiera
Jdzie za Opatrznością wszechmocnego Boga od ciężkiego
attaku Tureckiego y ostatniey prawie ruiny eliberowany
Woyska wszystkie Męstwem y dzielnością tak nieprzyię-
tego króla iakoteż przebogata dyrekcyą Wdzow Woyska
koronnego Wielkiego y Polnego funditus zniszczone obozy wszystek
z nieoszacowanemi Skarbami Działony y wszystka Amuni
cye dostatyczne Woyskom nasym Janczarow y z naycznieyszych
Panow Orzentalnych y takowe niezliczonemi tłumami w
niewolą Zagarnionych do króla y Hett prowadzono y na mo-
rze wenetom przedano Woysk Tureckich przeszło trzysta
sto Tysięcy Tatarow sto Tysięcy pod Selemgurij Hanem Sta
rym y Nowym wojennikiem było.
Eod Powracaiąc z pod Wiednia JP. Sieniawski Wda Wołyns
Hett Polny koronny umarł pokornym Buława Polna Cześć
meritis JP Andrzeja Potockiego kasztelana krakowskiego
pod czas oddalenia się króla Jmci Jana III za Granice.
1604 Wyiście przez y wder odebrano pod którym potrzeba
z Turkami wygrania druga Okazya była od Bady w
Julij 4 dzień Turcy z pola Buda Oblężona 13 Julij trzecia
potrzeba 22 Julij Durie mili za Budami pod Krambek kim
gdzie zginęło na 6000 Tysięcy Turkow 27 Julij poszło znowu
Niemieckie Woysko na Turkow ktory posli byli na od
siecz Budzie ale niedotrzymawszy z pola uciekli.
Eod Kamieniecka była Okazya gdzie experymentowało Woysko
nasze z Turkami y tatarami z wielkiemi klęskami.
Eod Twanieckа z Orda Jazłowiec uciekł Turkom.
1605. Sejm Walny w Warszawie za panowania króla Jmci
Jana

Jana Trzeciego pod laski JP. Jędrzeja Sotguta Posarza WXLitt
Ord Woyska koronne Exp. JP. Stanisławem Jabłonowskim
Hett koronn y Litewskie z JP. Bogusławem Sanuka Kasztel
lanem Wileńskim Hett W Litt przy ktorey był Jasnie JP. Mar
cin koniecpolski Woda kijowski Generał Artillerii koronn porli
za Bukowinę gdzie zostało kilkadziesiąt tysięcy Turkow
pod Serakierem Pasza y Selimgierey Chan Tatarski y mura
dem Sołtanami wielkie z okładem tysięcy od Budziackich
Nahayskich y krymskich naszego zaś Woyska nachowa
no siedmnaście tysięcy siedmakże przy mocy Bożkiey prze
ciwiaiący wielkim kumsztem y sprzyaiał nie
przyiaciel odstąpić musiał z wielką konfuzyą y klęską
żadney szkody nieuczyniwszy lubo w wielkich obrotach
od tak licznej y dzikiey potencyi nieprzyiacielskich
ze wszystkich stron zostawały nie siedmak ten potrzeby nie
przyiaciel w skorey niemogł za przezorną dyrekcyą
JP. Jabłonoskiego y pomocą JP. Generała Artilerii ko
ronney ocrym boscerniczney Dyaryusz obłożonych
Dołyi ze strony dowiedzieć się nie mogły tak małey kwocie
Woysk naszych ani się bydź podzielić pułkami lecz
nieuciekli skutkiem dawney intencyi swojey do
Dextra Domini Virtutem fecit do schowania tey hero
icznej odwadze Rycerstwa Polskiego
1606. kampania wprzodku odprawiona Woyska inse
stowały kamieniec nie dopuszczaiąc wprowadzenie
Zoharyi do niego przeszkadzaiąc wszelkim exkursyom
y Grambutom Tatarskim Zaszczyt y bezpieczeństwo
kraiu Wołynia y Polesia kijowskiem także Podolskiemu czyniąc.
1607. Woysko koronne in excubiis pogranicza od wołoch y
ukrainy subsistebat kampania wprzodku expedyowana pod
władzą y komendą nieśmiertelney pamięci pomienione
go JP. Jabłonskiego Woda nateneras Ruskiego Wileńskiego Wo
dka Woysk koronnych podczas ktorey potkała rady po
tyczka była z nieprzyiacielem krzyżak. znaczna zawsze
klęskę tego teyże kampanij Rotmistrz pierwsza Wieska
Zacharyą do kamienca prowadzono Woyska nasze Tur
kow y Tatarow przeszło Dniestr Zabrało y tupem potoczyli.
1608 Seym agitował się pod laską Szczuki Referenda
rza koronnego potym podkanclerzego WXLitt
Ord kampania była bloku gdzie pod kamieńcem wszystkie
zboża skoszono. taby siedziałem żadney niemogło nie
żywności Tandem 22 Augusti wyiąc rezydo z podia
zdow y Jeryków od JP. Wacława Jakuba Rotmi
strza Wileńskiego y Chorąży Sławnego kawalerskich
Rycerskich do Swiatczonego ze wyrad yn Sołtan ze wszyt
pilnie

kiemi ordami to iest ukrum Petul Dziaman Sahaydak
ale Szyrynscy murzowie Bialogrodzka wszytka orda z
inne niezliczone tłumy Tatarskie ktorych przeszło 100000
rachowano przeprawiwszy Dniest pod Uscieczkiem zbliza
li ku obozowi naszemu podzwaniem lokowane dat for
malną batalią Ks. Jablonoski Woiewoda Ruski H.W.K. posta
nowionym porządnie szykiem woysk koronnych y li
tewskich utriusq; authoramenti na ktorey woyska
Tatarskie zpomienionym Turadem Soltanem C. Ktoremu
na ludnos przybyło zel 20000 Seraskierow y pułerwarta
Tysiąca Turkow uderzyli na nasze szyki dosyć natar
czywym impetem potkała kroc sentuiąc fortuny ale
przypomocy Boga wszechmocnego przez konysci swo
ich oreżem. z niemałą klęską y stratą znacznych mu
rzow y starszyzny woyska Tatarskie odebrawszy repre
salia wrocyło poszedł a potym woyska nasze za Ordy
nansem W. Woiewodzinem kilka chorągwi za nie
mi poszedszy z Ks. Iskra y innemi dosyć traconemi
kommendantami Pułkownikami dobrze y szczęśliwie
gosciły z niewolnikow niemało do obozu przyprowa
dziły ktorych potym w Saserny woysk krolewsk Jonowi
III do Warszawy odesłał acz tak wielki Ordy było
~~pracowanie y pobicie nie~~ zamysłał tenże Tu
raden Soltan potężnie puscił Crambuły Polskie y Ko
zyn zaboru aktualnie były wyprawione y pokuszona
sie mil tak w polskim zaboru w Wołyniu zakroili Li
kraju na spalenie miasteczek y wsi y nazabranie
ludzi w niewole y pewnie niemyślił niezmierna
moc Jasyr nabrałby mogły ale pokrzpicad ustym vigi
lantią W. Woiewoda zabiegał temu wszystkie mogąc pil
ne oko y nieprzyiaciela na kazdym mieyscu inseguo
wiedział prawie o intencyi Jego y tak niedopuscił
w polskim ani w Wołyniu takowey imprezie nieprzy
iacielskiey dezolacyi kraju zeber korzysci swoiey nie
przyiaciel od swa pobitela wrocic musiał.

1689 Kampania odprawiona w podolu zustawiczna
infestacya kamieńca Turkow y Tatarow często urywały
woyska nasze wiele żywcem przyprowadzono do Ks. Ja
blonskiego Hett. W.K. ktory odsyłał Jch po wiesłkiey
orszu krolowi Jmci do Watszawy

1690 Sejm na Januario Zaczęty w Warszawie y szczęśli
wie skończony pod laski Ks. Dzialynskiego Kanclerza
koronnego Sy Bratyanskiego ratym Sejmie Stanela

uchwała.

uchwała aby Kwarta punktualnie płacita Woysku według
reparticyi Woiewodztw y Ziem dwie Cwierci zasług przed
kampanią to iest Februarego wrzesnia y maiowa a drugie
dwie Cwierci po skończonej kampanii to iest Augustowa
y Nowembrowa postanowiono natymże Seymie aby ca
łe woysko utrzymuiąc Authoramenta lokowane były tak w
cudzich pogranicznych po Dobrach Koronnych Duchownych
y Ziemskich iako y in vestis iednak Subsydiorowie zaraz
ta kwarta naznaczyła Kwarta z Donacyi Słupieckiego y ad
kwi pogłownego Żydowskiego Summe pułtora krocto-
tysięcy złotych tym Subsydiorom w których Dobrach
Żołnierze na leżeli tedy tobacya Skutkiem Samym
zrucona y Subsydiorom Samym płacona ze Skarbu ko
ronę ale ubikwalone dwie Cwierci przed kampanią
a drugie dwie Cwierci po kampanij żadnego roku
nie doszli Woyska y oszrem prawie wszystkie Regimenty
po fortecach Wołoskich mianowicie Niemcu Szocawe
kompalogu y innych rozdznych mieyscach tamecznych
także y ukraińskich fortecach iako to w białey Cer-
kwi w Korowinie Orastowie y w Barze y innych mie
scach ukraińskich także po wieskich Mieszczanach
sterkach y przygrodach pogranicznych pomienione
lokowanie do Exitionem kraju Regimenty piesze y dra
gonskie niemaiąc pożytku ani do Kwarty ani od Turcich
Obesiterow własnych kapitałem JP. Hetmana konser
wowane Lenungowanie y na wrzeskie Dzieła Woien
ne na uczynienie wszystku kozdym inwestom pozanskim
przez tak wiele lat w natężonym kampanie utrzymo-
wane zaco żadna dotąd odkwarty nie doszła rekompensa
1691 Król JMć Jan Trzeci przybył Szczekocinie osobą
swoią prowecturus w Wołoszech na odebranie Gos
stolicy Hospodarow Wołoskich y innych przyległych
mieyscy lecz nie przyszło do tego bo umocnio
nego lodnych Woysk tureckich y wołoskich forti fortis
nie dały się Obałowac dotego wielka przeszkoda
była trzy niedzielna słota dzdnie y w nocy śnieżna
y deszczowa ledwie tedy forteca Niemiec osadzona
dwoma Regimentami pieszemi y trzema Chorągwiami
Wołoskiemi Cale zas woysko do pomienionych Stoł
do takiey nury y kłęsk przyszło że wszystkie prawie
tabory zostawiwszy nawet katrawany krokowskie y innych
panow porzucone ze wszystkiemi rzemiestami Bagażem
y appurencyami obozowemi niektore iednak Bagaże z
Dobr pobliskich JP. Hetmana Jabłonowskiego sprowadzone.

ms.

mi końmi y wołmi z wołoch na Granica Polska wyprowadzo
ne aż do Dobr złoczowczyzny zaszły a Woysko koronne Ta
tewskie ledwo na trzecio część odpadło dla Stot
Od Jp. Andrzeja Sotocki kasztelan krakowski Hetto W Korone
uchar po którym wziął Bukawe Sotna od krola Jana III
brat rodzony Jp. Szczesny Sotocki Woda krakowski
1692 kampania odprawiona w polu koło kamienca Podol:
Tatarskie Grambaty pokilka razy byty gromione y lu
bo liznę Woyska nasze podpadały Jednak Slusznie
wziowszy respekta bez korzysci od propria eroicza
musiely na koncu tedy kampanij gdy iuz nie byto prze
szkody umyslił to sobie Consilium Hetmana Lub pruden
tia Jp Hetman alij in contiguitate kamienca nedzie
6 Telkade taka mocna dla czestey inquietacyi presidi
arjusza kamienieckich Albo vpatrzywszy sposobne
nato miejsce toiest ktora z iednej strony Obrony oblewa
Dniestr rzeka a z drugiey Strony z brzeg gdzie ex con
silio bellico postanowił tos miejsce ufortyfikowac
zakesz szczesliwie z całego woyska tak kompanowemi
sako y luznemi ludzmi woysypane waty y wedwoch
niedzielach Stanęła regularna fortecza na prezor
na industrya Hetmanska ktorey to fortece dano ty
tuł Okop gory S. Troycy Polskiego a kamienca Podol
skiego Obsadzona tedy ta fortecza Regimentami pie
szemi ktorych prowidował Lenungi y wszelkie re
quisita Jp. Hett Jabłonoski przytym Arkabuzerami
kommenderowanemi a Woysko koronne było to Chora
gwi pod kommenda Jp. Jakuba kalinoskiego na ten
czas Cześnika Kaliskiego kommendantem był tey
fortecy Jp. Michał Brandt na tenczas Rotmistrz arka
buzerski potym Generał Major Generał Leitnant Regi
mentarzem zas nad mikta Polska pomieniony Jp. Ja
kob kalinowski Cześnik Kaliski obadwa arkabu
zerowie dali probatissima dokumenta dzielnosci swojey
codziennie infestuiąc nieprzyiaciela podkamienca
y wsame ga brame wpedzaiąc w niewolą nieraz
zabierając bydła konie zagartaiąc y rozmemi prze
mysłami woiennemi dokuczaiąc kamiencowi
który pokilka razy poddawać się dla głodu y rozmych
nie leżących zamysłał tedy Chwalebnej pamięci
Jp Jabłonskiego Hett nieboszczyka krol Jmć Jan III appro
bował ale test y cała Kapituła była tego wdzięczna bez
testerney iednak nadgrody zapracz trudy y koszta tak
wielkie nasze usługi publiczna korone.

1693

1693 Seym Grodzinski złozony ktory zerwany tegesz Roku na wiosne 40 y kilka Tyrcey ordy przeszedszy pod kamieniec kupą szli sobotem ku złotowi z kąd mieli puscic natychtaki oramboty interim Gł. Zacharowski Regimentarz Chorpowy w 600 koni chłopowych Elearow ex proviso podhetmą z niemi wesdzac tedy ze tak potężny nieprzyiaciel tak mała kwotę naszych uz prawie pociat ich zadwoich Jednakze za łaską Boską Gł. Zacharowski iako przezorny Regimentarz stanowszy pod stodowem niedaleko Złotowa przy małym potoku po iedney stronie miał stawek wpyte a drugiey strony miał płot gdy pocrot wszelkim inpetom tatarskim sottan oddalenie medzy nieyss Murzowie dali oznaia nasi zaraz im niema Ty wstyd uczynili przez położonie naptam kilkudziesiąt colepszych rajezdnikow przez 5 godzin ta trwała utarczka tak dalece ze gdy iuz naszym kul niestało do strzelania musieli płoszczyki od strzat tatarskich nabijac ktore mieszczerze bardzey raziły tatarow tak dalece ze ich wiecey tak 2000 tysiące naplacu położyli naszych zaś tych zabitych Tatarowie w chatupach palili nadzych chłopowych Tych nasze zabito ale niebyło z tych kod żadne go zeby niemiał kilka postratow ale z laski Boskiey nieszkodliwych tak teszechmocności Boską virtute numero virorum pugnare pomogła dla zaszczytu Wiary sł. y narodu Krzescianskiego.

1694 w tym Roku odprawiło akt weselny krolewney Jmci Porki krola Jana III dobreskiego w Warszawie in Julio z dzcem Electorem Bawarskim lub absencia ktorym dał slub x Zaluski natenczas Biskup Płocki potym Warminski kanclerz W.K. in numerosa frequentia ktore se Panskich tedzieszy odpostronnych Monarchow Mini strow Roznych po weselu tenze x. Biskup przy tey Jmci krolewney odprowadził do pomienionego dzcia wyiechał Gł. Gabinoski Hetm W.K. z kwarcany maiąc rez konferencyą z krolem Jmcią o nastempuiących dzialach wojennych y pospiesył zaraz do Lwowa in Julio potym do Marjampola a ztamtąd do Generalnego obozu pod petrykowem z kąd zamysłał o imprezie attakowania kolmierza iakosz szpiegowym marszem stanął z całym woyskiem w bliskości tey fortecy tyest pod Chopatim Gory y Troyey gdzie wszelkie paratoria do attaku odbiadom przychodzi wiadomość przez woiewodzca Chorąszyca P. Daus Donka Rotmistrza ze zachara wrocka z turek y wołoch

Jzdę

pdzie do kamieńca ktora kamwokuje Szachpasz orey Sołtan
w Siedmdziesiąt Tysięcy ordy od Lolyszy tedy zamierzona Im
prorze JP. krakowski na inszy chas zostawiwszy tabory kott
z całym woyskiem obozu zaciągu ni occurrum nieprzy
jacielowi y stanowszy pod Uscieczkiem na Wołoszczyznie
nad samym Dniestrem gdy obaczył straszne ariergi
stwo Tatarow z bliza Eyck ku Dniestrowi wyprawi
wił naprzod przednią straż wpstaw prze te rzeke pod
komendą JP. Sobieskiego Czesnika koronnego Starnika
Podlaskiego z JP. Zacharowskiego Regimentarza zołnie
rzmi Elekarami ktorzy wesprot z przednią Strażą
chalicze potrzebie zdrady y wielkim impetem nacie
jącemi atym czasem JP krakowski z kolegą Lwowem
z JP. Szczyrzyckim Potockim Woiewodą krakowskim H.P.K. y
z całym woyskiem wpstaw Dniestr przeszedł y tam
drzemy y odważnie postępując przeciwko ich sułtano
wi Pogańskiemu samym tylko obchodzeniem przednią Straż
y Obozowemi bo nieprzyiaciel nie chciał nieprzyiacielowi
za przyprowadzić wktorey okazyi bardzo Tatarow
trupem padło y żywcem dwieście kilkadziesiąt wzięto
y daley w pogoń zaniemi Chorągwie wołoskie poszli
z wielką ludzi zdobyczą ostatku noc przeszkodziła
na zapuście stamtąd ruszył się z woyskiem JP Kra
kowski daley za nieprzyiacielem ktory podczas cią
gnącego woyska dobiegł wszystkiey zachary ber
dze wielkiey bo Jey rachowano Siedm Tysięcy wozow
nietylko wprowizian tak Tyrackich dla tesk y innych
towarach Tureckich bogatych co wszystko za tatarskim po
za naszym impetem porzucone y przez dwadzieścia to zbierali woy
sko nasze niemogąc przebrać.

1695. Jenze Szachpasz orey Sołtan wchodząc tak wielkiey przestrogi orey Bacotkey zachary do kamieńca
sprowadzoney zabrawszy bardzo wiele ordy o ktorych
Jezyc powiadali y rachowali Jich na Sto Tysięcy zdała
dem przyszedł spieszonym marszem naprzeciwko na
Dniestrze za imprezą aby wszystkie popalił y samo tylko
miasto w murach zostawił jednak tabiczka bona
porta cura JP Jabłonowskiego Kott Wk. Swiągnowszy przed
parta w dyszka przez Dniestr Bkuczie Wołynskie wkra
inskie z JP Zacharowskiego z obozowemi Elekarami dawszy
generalna komendę JP. Mlaczynskiemu Podskarbiemu
nadw: Lwo: ktory z pomienionemi partyami woyska
dosyć szczupłego bo niebyło na 2 Tysiące do Boju prze
szło tak Straszney potędze Pogańskiey w tonze sam

Dzień

dzien stanął kiedy y woysko Tatarskie pod Lwowem kopiec
13 Febr. Ibid. osadził tedy skłali na przedmieyscie
Pl. krakowskie polskie na sześć chorągwi pod nadzorem y
doświadczonemi kommendantami Sam osobą swoją Szar
mował przeciwko nayzacnieyszey potędze nacierają cych
w przedmieyście tatarow ktorzy rożnemi ulicami tak
Pl. krakowskiego iako y Pl. Bodkarbiego k przerznęli
byli od miasta aboli ku Zamku Bodaj przyszłe ustrasz
nym męstwie y odwadze walecznego Wodza nieżyłby
przez tak wielkie tłumy przebiedz ku miastu ale
tesz y Straszna konfuzya nieprzyiaciela wyparła z
przedmieść naszych wtym tedy czasie co szlachty w przed
mieyściach zrobiwszy odstąpić zaraz tegoż Dnia
Han pomieniony Sołtan ze wszystkiemi ordami o mile
od miasta wszczęy na to chatuy na przedmieyściu
Zołkiewskim nieszczęśliwego naszych ludzi wtey okazyi
zginęło zesto poprawo kilka dziesiąt godnych y
Dzielnych Officerow lecz przy samym Pl. krakowskim
y prędkim wzniesieniu woyska wielkie Pl. Stanisława Jastrzę
bieckiego Porucznika Pl. Sby Wasnickiego y innych ludzi
kilku Hetmańskiego Dworu Tatarow w tey okazyi
bardzo wiele zginęło nietylko od woyska ale też y
od pospolstwa ktorzesię ze wsiow zbiegło ci z kordy lu
dy gromili Ich tak strzelbo iakoteż nabitemi kosami
na wet kilkunastu tatarow zwalili cepami y do dwo
ru Hetmańskiego żywcem przyprowadzili trupow tak
ich potym palili Tatarow z cerkwi iedney y czterech
chatuych ktorych mogli zebrać Potym Sołtan po
szedł ku Stryiowi y daley w polskie Kamieniec ale
Pl. Regimentarz chcąc tego oncgoż wrzędnego gro
mit Jazyr odbierając tak dalece ze zmalą kotlędzią
powrocił do Budziak
1696 Krol Jmć Jan Trzeci w Warszawie w dzien Stroy
ey pokilku niedzielney Chorobie Jabiscepsit po ktorego śmier
ci z strony konwokacyą wszcesc niedziel od Jmć Kadzie
jowskiego kardynała Prymasa korony Polskiey y W. X. Lit.
Tamże w Warszawie na ktorą zjechał się Prawie wszy
tek Senat y rzuconowodztwo Posłowie ale też konwokacyą
zerwał Pl. Korodyski Poseł Bernichowski.
Pod 2. Zbiorzyżek woyska Warszawskiem Turzyńskowym
obrany Pl. Baranowski towarzysz y namiestnik Chorągwi
warszkiey Pl. Lubomirskiego Marszałka Nadw. Koron

Konsiliarze tego Związku

JP. Bartoszewski Usarz JKMci
Gdeszczynski Usarz Krolewicza Jakuba
Horodyski Usarz Krolewicza Konstantego
Krzyżanowski Usarz Hett W.K.
Czerminski Pancerny Wdy K.H.K.
Ciołek Podskarbiego Nadwornego
Jordan Sty Olsztynskiego
Winiarski Pisarza Koronę
Kretowski Usarz Sty Szczurowieckiego
Czeski Pancerny Xięcia Wisniowieckiego
Sędzia Osuski Wdy Płockiego

Punkta Związkowe na ktore conjurata Stanęła

1. na posłuszenstwo przy obronie całego Rycerstwa
2. nieodstempienie się w Słusznych Woyska całego pretensyach tak upomnienia się Imienia Towarzysz sako krwawych zasług odtąd iedność trzymać poki Rzplta generaliter wszytkim Satisfakcyi nieuczyni
3. aby konszaktow żadnych przeciwnych całości naszey z nikim niemieć ani trzymać ale y owszem ktoby wiedział nam być co szkodliwego aby rewelował
4. Interessow żadnych niepromowować Panskich tylko własnie okrzywdę Woyska
5. Stosujemy się do Seymikow y Instrukcyi Całey Rzpltey Założył JP. Marszałek Związkowy z konsyliarzami Stationem w Samborze gdzie konsystencye y Hiberny dysponowane na Woysko Officera żadnego niedopuszczano tylko samo Towarzystwo kommissarzow do wszytkich miast prima Classis Prowincyi małey Polski y wielkiey Polski wyprawiano z kąd wielkie exakcye wybierali na Magistrat woyskowy wielce się tedy na przykrzył całey Polszcze ten związek.

1697 Traktat przez kommisarzow Rzpltey z woyskiem skonfederowanym zaczeli w Samborze o rozwiązanie Związku ktory potym przeniesiony do Lwowa gdzie magno motu przez czas długi agitował się szczęśliwie za usilnym staraniem z Estymacyą y miłością w Woysku JP. Jabłonowskiego K.K.H.W.X.L. przydaniem znacznym posiłku pieniężnego do Nayszey krolowey Jmci Kazimiry w Dowy

dla

dla zabieżenia dalszemu zamieszaniu Rzpltey Subministrowanym rozwiązał się ten związek na wrosne ale kiedy jeszcze przed rozwiązaniem tegoż dwiesz Chorągwi przyszło pod portuszenstwo Hetmanskie Tandem gdy ciągnęły większy część woyska do Generalnego oboru pod Skierniewice Odesłał po Woysku JP. Baranowski Marszałek Związkowy za dobrowolny traktat kommissarzowi Rzpltey z kommissarzami woyskowemi którym takiż pretendyi woyskowych aspektowana nasz gdy całe woysko porwolito przyiechał sam JP. Marszałek Związkowy Stanisławy Baranowski pod Hetmanskiey z kommissarzami y całym woyskowym Magistratem związkowym y w kościele OO Bernardynow przy liczney assystencyi Senatorow rożnych kommissarzow Rzpltey y Officierow woyskowych od latus JP. krakowskiego zgromadzonych złożył swoy Boreczny vniwersał a oraz całe woysko związkowe pod Imperium ad Interim władze y Jurisdykcyi Hetmanskiey oddał które odebrawszy JP. krakowski do swoiey dyrekcyi dał ordynans JP. Stefanowi Potockiemu Łowczemu Koronnemu Generalnemu Kommentarzowi aby sectando heroica vestigia wielkich przodkow swoich y iam inviscendo chwalebnym zawsze akcyom swoim Generalna całego woyska objął kommendę tak pod Gliniany do Generalnego oboru związkowego skąd też y in excubijs Sofranicza będącego zastempuiąc kray od wszelkich incursyi nieprzyiacielskich y wielkie ostrożności y bezpieczeństwo utrzymował Podczas odiazdu do Warszawy na Elekcyą zastempuiąca Same go Hetm tegoż koku Elekcyą krola JMci Augusta wtorego pod laską JP. Biskupskiego Sędomierskiego kreowano a potym Marszałka W. K. in Julio Zamoyscio Kanclerza in Spatio sześciu niedziel po ktorey odiechał JP. krakowski do Generalnego oboru ktory był tokowany pod wyżey. Interea po teyże Elekcyi wyprawieni JMci JP. Postowie od zgromadzonych Stanow Rzpltey do krola JMci z denuncyacyą obrania Jego za Pana na Tron Polski Piotrowski Poseł JP. Gabrielowski Woda natenczas Woyski Ziemi Chełmskiey y Generał Ziem Ruskich teraz JP. Woda Witebski JP.

Drus Pasynkiewicz

Dzieduszycki Sta Zydaweski a teraz Kanonicy koronny
Radziejowski Sta Wichowski y inni ktory w Assystencyi
naymniey pułtora Tysiąca koni krola Jmci nowo
obranego w Tarnauskich Granicach witali za nayprzod
JPP. Sobolynski Witepski Wojewodowie z WXLitt ab
Equestr Ordine JP. Sta Zydaweski.
To zas sie rzeczą ze po obraniu krola Jmci Augu
sta Wtorego ktorego potym pars Elector Sepub
z Woiewodztwo Ziem y powiatow ktore Polskiey y
WXLitt Cis ca Authoritatem JPP. Hetmanow Stri-
ctis Lentis in Campo Electorali utrzymało Odrie-
bisz Xiąże Jmć kardynał Prymas Radziejowski
z Partyą JPP. Lubomirskich Ciego Domu z Jnnemi
Partyami Chcą utrzymać swego Electora Xiąża
Barbaryusza de Cunti natione Francuza z Pami
ią krolow Francuskich urzynił Xiąże Prymas Ro-
kosz ktorego był Marszałkiem JP. Stemicki
Stolnik nadterczas teraz Wda Podolski dokto-
rego rada nayuczeńszey Stanki z Woiewodztw y Ziem
przyiechać chcieli a interea koronacya krola
Jmci Augusta Wtorego in Augusto z Bardzo y ster-
dzo bogata apparencya in numerosissimo Con-
cursu Senatu y Stanu Rycerskiego ktore y Wo
ska consuetis solennitatibus ceremoniis odprawio
no koronował Ie Jmć Xiądz Dembski Biskup
kujawski in absentia Xiąża Prymasa ktym
zas czasie za usilna kompetatya JPP. Rokoszano
Prybyt Baltyckim Marsem pod Gdańsk pomienio ny
Elector Xiąże de Cunti ktory Lubem przybyciem nie
zmiernie ucieszył y Ukontentował Swoich Ele-
ktorow Leer odstawszy dokonał relacyi odprawio
nych Swych Electorow ze Xiąże Jmć Saski Fry de-
ryk Solennissime od Rzpltey / Oprocz JPP. Rokosza-
now tey Elekcyi kontradykuiących Stany koronowa-
ny y gruntownie na polskim tronie Vsadzony Su-
perstedwał od pretensyi od korony Polskiey Sten-
ne Quia atrocitatem wdzięczności y poduczowanie
Xiąża Prymas albi JP. Marszałkowi Rokoszowemu
y uczynkom Jstnieiącym Zgromadzonym do tego z Rok.
Jru za Mąnut Inuya wrocił nadad do Paryża
Podczas tey koronacyi krola Jmci Augusta II ukrzata-
nie agitowaney JP. krakowskie byt Jmć Osoba Swoia

W

w Generalnym Obozie Woysk Koronnych stanęli pod
wyz[illegible]any utrzymuiąc się aby takim sposobem tego
Bytu precz z nidrego rokoszu Jabłonowskiego
Hetmana P.P. Lubomirskich oderwaliście byli od Woyska
Gł. Wielkiego Koronnego Wdę K. Ths. P. K. A gdy to wiadomo
uczyniono pomienionej koronacyi królowi Jmci z Ekstra-
nastu Chorągwiami Husarskiemi Pancer: y Lith.
1699 Infaustor Kampania ktorey impreza była Królewska
taka aby z woyskiem Swoim aby kamienie ozebrać y cała Grec-
ka Ziemię mocno wadzić ale gdy przyszła wiadomość od
Gł. Wdy Poranskiego ze traktat z Portą w nadziei pomyślnego
zakończenia dotąd Niemieckiemu woysku w dzikich Po-
lach niebywałemu w srodzie lub Jesienie przydo przykrych
pod czas Stod ze niemałą żołnierzy krwią nadto przy-
szło tamże Sistere gradum a retro cedere do Polski gdzie
przez te Zimę wszystkie te woyska Niemieckie Subsis-
tebant nayuboższey Prowincyi Pruskiey z wielką oppressyą
Dobr Ziemskich Królewskich y Duchownych niefolgując
bynaymniey y Dworom Szlacheckim cum summa Insen-
cow licentia y co przedtym uszedszy do Polski inwektą
zachowując Stronność Sessorie Skarze nawet kupowali
teraz woły krowy Barany darmo zabierali rozmaite nie
zliczone exercendo absurda.
1699 po pierwszych Sodach za Janicz kanclerzy Sołtan
w kilkadziesiąt tysięcy ordy za niemowa Skarbow Swawol-
nych po skończonym Trakcie karłowickim uczynił
exkursyą w czambuł az za miasto Stryj plądrując Pokucie
y cały tamten kray na kilkadziesiąt tysięcy Jasyru
rożnych ludzi Szlachty y Pospolstwa w Niewolą zabrał
not koni bydeł niezmierno moc y na Budziak zaprowa-
dził oprocz co nasz podiazd Kilkasta tysięcy odbił.
Tandem Gł. Hetmańskoi Wda Poznański cum instrumento
zakończonego traktatu z Portą od Króla Jmci y Rzpltey
powrocił y zaraz wyprawiwszy Gł. Stanisław Rzewuski
natenczas Stol. Chełmiński teraz Wda Podlaski Hetmański
ze Charactere pierwszego Posła do Porty Ottomańskiey
tak dla ratyfikacyi postanowionego wiecznego pokoju za-
potem dla Sprowadzenia deroborii kraju przez karpier-
ray Sołtana y zabranego tak wielkiego Jasyru po za-
kończonym Trakcie drugi rostropny Poseł Sprawił
u Porty Ottomańskiey ze każdo wszystko oddać Jasyr Sol-
tana Skarać y zmierzamy a kapodikli Basze ordynowano
do oddania wszystkich niewolników naszych ktorych
po zawartym traktacie więcej.

Także y na ratyfikacyą zawartego przymierza do Krola Jmci
przyniosł w tenczas gdy nadwornikow oddano była Lwa-
kuaya kamienica Podolskiey przy kommissarzach Korpttey
z Turcekich z ktorego wszyscy Turcy wyprowadzili się z
Armat Osmset Sztuk z tey że fortecy wyprowadzili y Am-
monicyi moc wielka A potym Jp krakowski Gardzieia
Polskiego Woyska tamże ostawił a Sam iechał na Seym
Ratificationis do Warszawy ktorysie in Augusto Okon
czył pod laską Jp Szeruki Referendarza koronnego potym
Pkanclerzego WXL.
Ex Sancito tegosz Seymu przeliczono woyska Dwanascie
Tysięcy a 12000 zostawiła Korpta ad Jmnem casu ustu
pi Lwowiey tojest kawaleryi Osm Tysięcy a Dwiescie Jnfan
teryi y lokowane była na pogranicziu
Kolo Generalne było w tym roku w Lwowie u oo Bernar-
dynow z 20 Zbris:
Krol Jmć po Seymie tym Ratificationis z uroystkami
swemi pod Ryga gdzie dobrze y szczęśliwie gościł kil-
ka fortec dobywszy kolo Rugi by Szwedow niemało tak
żywcem nabrano iakoteż y trupem położono
1700 in Januario wyprawiony wielki Poset do Porty Ot
mańskiey Jp Rafał Leszczynski Wda Lubelski Generał
Wdztw Wielkopolskich w Litewskiey assystencyi gdzie iako
splendidissimo apparatu przyiechał takhonorificen-
tissime z wielką apparencyą od Ministrow Cesarza Tu
reckiego przyięty y traktowany iako żadnego Monarchy
posłowi takiego nieczynity honoru Potym u Samego Ce
sarza Tureckiego z wyrazemite Acceptowand ta
allegacyą zonudzeniem Gruntowney przyiazni
od Krola Jmci y Całey Korpttey przez zakończenie
traktatu wiecznego Pokoju miał audyencyą u Samego
Cesarza ktorey opisanie iest drukowane potym Da-
wał upominki bardzo Bogate tenże Jp Poset Cesa-
rowi y wyzerowi od Krola Jmci y Korpttey ktore zdrę-
cznym affektem przyiąwszy wzaiemnie swoie oddawa
li Presenta wszystko tedy ad thentem Jmci y Korpttey
pomieniony Poset magnanimitate powagi swoiey
summaq prudentia et activitate pro honore gentis
slavicissime tam swoy exercendo character Posellu
effectuavit y Pokoy fermiter ugruntował y szczęśliwie
ad proprio powrocił nayprzedwey do Lwowa do Jp Jabło
nowskiego Wwdy Ruskiego Teścia swego powrocił
y Jemu wszystkie partes laboribates chwalebnie ex-
pedionowaney tegoż Seymu oprowadził a potym do Krola
Jmci iechał.
Kosztowała 19 Zbris była potrzeba walna w Litwie pod Oszkie

ryskami z okkary dyssidencyi tąż Jchmciow Wiszniowieckich Pp. Ogińskich Stę z mudrkiego y Republikantow z rożnych woiewodztw y powiatow W.X.L. ktory Conjurexerunt przeciwko Jchmciom Pp Sapiehom y dali sobie formalne obie strony batalie w ktory Pp. koniuszy Sapieha W.X. Lubowic poddał zeuszytke Kaytaryą Dragonią y Infanteryą o republikantow zupełnie rospierzchły y nieznacznie ludzi zobiey strony trupem padło a odtąd czasu Republikanci Litewscy coraz bardziey Dom Sapiehow od tąd niszczyli y do ostatniego przywiedli upadku aż tandem z desperacyi udali się do protekcyi krola Szwedzkiego karola XII. Jakie wiadomosc przyszła z litwy do Pp. krakowskiego Jabłonowskiego Hett W.X. Litt w Radomiu podczas Trybunału Skarbowego na ten czas agitującego się na ktorym wszystku koronę Polskiego zaciągu do całey Rzpltey do ostatniey Cwierci zas Tego Jakowy stancyą podczas związku Barskiego zaczęte Dzieie opisze dalsze po sobie następuiące

Codzien Kiley Pułkownik krakowski rebellią podniosł wielką liczbę kozakow Skupiwszy ktorego Pp. Lipski Regimentarz z woyskiem od Pp. krakowskiego ordynowanym uskromić na ten czas ale wracaiąca niemoc odebrał.

1701 Król Jmć prosekwował znowu Imprezę swoię pod Ryg z Szwedami ktora non exvoto Succesit bo dnia 9 Septembris uczyniwszy woysko wszytko Krola Jmci z niemi za prozby inbot rbiedziany aliis pontony na ktorych postawiony wielkim bardzo kosztem sporządzone odebrali Amaty potężne ze wszystkiemi ammunicyami y cały obozu Saski z wielkiemi bardzo dostatkami zabrali

Tandem woyska Saskie niedobitkowe do Polski powrociły ktorych dzie na chleb Polski wiele namnożyło y wielkie bardzo po całey Polszcze wyciągali kontrybucye nie zapominaiąc niekiedy ordynaryi videlicet alia absurda ktore od nich praktykowane były w Polszcze.

Tegoż Roku 25 aprb Pp. krakowski W.X. wyiechawszy do Radomia na Trybunał Skarbowy apotym do Warszawy na Sejm ktory zerwany wydał Ordynans Pp. Jabłonowskiemu wdzie Kusciemu Synowi swemu aby obyał Generalną Kommendę nietylko w Generalnym obozie ale też nad woyskiem Cudzoziemskiego zaciągu po Fortecach pogranicznych y ukraynach nietylko dla oboru ale mowat aletez wszelkim buntom kozackim ktore natenczas z niecały tu zabiegał y one wszędzie stłumił przez wszytek czas komendy swoiey.

1702 Ten Rok bardzo niebezpieczny bo w nim okropna

z

y niespodziana Smierc Sp. JP. Stanisława Jabłonowskiego H. W. K.
z 3 Apr. zaszła w Lwowie za którego do konalym rządem y
Ręce wtadną Bulawę cała Oyczyznaj: lubo w rożnych nie
bespiecznych konjekturach bywała: i ni salvo Status to za-
stawiła Skoro zas to Ingubrecie Jahen we Jmci Lupervenit Za
raz niezliczone drogi do upadku Rzpltey Ekonomiey tey wy
nikło y drugi progenitych nieszczęśliwości publicznych
z tako bezpieczeństwa Smierci 15 maj kolego Sp. JP. Szczerscego Potoc-
kiego Woy krakowskiego H. Ch. P. koronę, któremu immedia-
te przed Smiercią kasztelania krakowska y Bulawę Wielką
JP. Stefan Potocki przedtym Strażnik koronę ateraz Woy
Belski przyniosł od króla Jmci leczgdy ubrumy cabinet
konferowił król Jmć ex distributiva Justicia kasztela
nią krakowską y Bulawę W. JP. Hieronimowi Lubomir
skiemu przedtym Podskarbiemu WK a Bulawę Polną
JP. Adamowi Sieniawskiemu Woydzie Belskiemu Woiewod
two zas krakowskie JP. Konstantemu Woydzie Lifloviensi Ge-
neratowi Artillerey koronney Woydztwo Lifloviensie JP. Józefowi
Potockiemu Sie Halickiemu Podskarbiemu WK JP. Szczer
bowskiemu Woydzie Malborskiemu Woydztwo Malborskie JP.
Korzeńskiemu Regentowi korony
Tak sobie tedy fata Hetmanow Starych Zakrzeny Generalny
Obóz Woyska koronnego przez JP. Lubomirskiego H. pod
Szczercze tam mając pewną wiadomość o Marszu króla
Szwedzkiego z Woyskiem Jego do Polski odnioslo przez
uniwersały dwoje po Woydztwach tamże JP. Lubomirski
kasztelan krakowski Hetm WK. zaprzestając ich do natu-
ry Oyczyzny y tam perimenti causa aby radzili de salute
publica sam się za Woyskiem koronnym rusywszy
z pod Szczerca poszedł Spieszonym Marszem aż do Wi-
sły pod Opatowiec a odtąd wziął od Krakowa kto-
rych Woysk kawaleryi y Infantery nachowano 24000
a gdy król Szwedzki dwoim Woyskiem zbliżał w Woy
stwo krakowskie Saskie Woysko przyłączyło do koronnego
Woyska y stanęło o mile od Pinczowa a Obóz Polski
stał pod Pinczowem. Tandem król Jmć z Obozu
swego Saskiego przysłał do JP. Hetm. y Woy Belskiego
wołując Jednych do siebie na konferencyą który
25 Julij Expedycyą króla odebrali Lusporzyło aby na
zapatrz z całym Woyskiem w całkowitey Expera-
cyi y gotowości do Boju przychodzili pod Klimontowie
stał Obóz Saski a król Szwedzki o pułtory tylko mili
z tamtąd stał tamże były JP. Spiechowie z Woy
skiem swoim więc 25 Julij Stanęło Woysko Polskie
uszykowane nietak do Boju ale zaś do prozeny: i
zdobnie

zdobnie naprawym Skrzydle przez zadney Infanteryi a Saskie Woysko regularnie y liczne na lewym Skrzydle w pięć linij uszykowana na które Szwedzi przyszedszy nie spodzianie kaypierwey uderzyli y mężnie się spodkawszy złamali zaraz w pierwszym impecie Sasow y dostromotney przywiedli ruiczki tak kawaleryą iakoteż y Infanteryą ze cały obozem tak wszelkiemi dostatkami ieszcze y wszystkiemi działami y ammonicyami porzuciwszy Sasi wrozsypkie poszli w pole sasy y gdzie tylko mogł schronienie Lubo ieh Szwedzi nieżonili takze potym w niedziel kilka skupiwszy po rozmyślnych miejscach ale ich wszędzie nie dostawało z naszego Woyska trzy tylko Szwadrony podkatowe z szwedami skoczyły na nich z kopiami y z drydami ale znaczna klęska ich stłumiła bo JJ.PP. krakowski chorąży podolski Pułkownik y przemyski Cześnik wdzięczni wietcy y doświadczeni Żołnierze y Regimentarze occupederunt Towarzystwa dwiedzieście kilku godnych y zasłużonych y pożytecznych kilkudziesiąt na polu legło. Potym król szwedzki wziąwszy narodo resta poszedł do krakowa miasto y zamek wziął kontrybucye na całe miasto y województwo krakowskie ciężkie y nieznośne włożył y dowypłacenia groźbami exekucyami przymusił Zamek tak sławny krakowski bogaty y ozdobny Capitolium Polskie y Imperij secularem opus ozdobę Panstwa z dymem wpopiół obrócił y doszczętu zrujnował a potym y dalsze w całej polszcze pro libitu exercebat Kościoły y dereszty kraju iakoto cyborium prawie wszystko wsiadł na morze puszczał także cum incredibili damno po wołyniu podolu y po całej potym polszcze Cupiąc dobr przeciwnych Strony Swiadkiey zrutali y one otrockim zawziętości swojey sakrylikowali a na ostatek pod imieniem Heretyckiey wiary kościoły odbierał Katolickie y w urzędnicach Polskich Panskich na miejsce Pana wstawiał Marcina naśladował.

Po tey bitwie Kliszowskiey król Jmć pod Garcyanami ex opposito Sendomirza gdzie wszystkie Małopolskie skupiły się radząc osobie gdyby mogli by tak niebezpiecznej zgrzebnięcia niepryiaciela eluctari toni w tenczas w Woiewodztwie Sendomirskim immediate przed zaczęciem tey rady JJ. Xięża Wdę kaliskiego zasłużonego wielce Senatora wtierym niewinnego roznieśli Stachta Szafrańskiego

rek głosow na tym ziedzie porwolony usiłowaniem Śi-
wszemu Senatorowi JP. Lubomirskiemu kasztelanowi kra-
kowskiemu JW K Commissarza do traktatu z koron
Szwedzką wypriaci ond ktorey eventu irrito pouro ity
a tandem Stanicla lokacja Woyska koronnego to paty
ami in circum niepriyiaciela to naczynych mieyscach
obobliwie naukrainke gdzie miał komenderować JP. Ko-
ckiego Sta Chmielnicki z JJP. Dymianem Kuszyckim Sta
Jasperskiem.
Eod A. in Zbi JP. Rzewuski koronny Sul kownik Ukrai
a teraz Woda Podlaski H.P.K. z Chorągwiami Polskiemi
yz JP. Generałem Brantem z Rayterya z Dragonią or-
dynowanym podiazd ktory pod B. Bielkowem Szwedow
znioł y Osterysta żywcem do obozu przyprow adził pod
Pokrywnicę
Eod A. Bunty na ukrainie wszczęte przez Samusia
Het. kozackiego y Palia ktory Białocerkiewską fortecę
ze wszystkiemi kommonicyami Rzpltey do poddania się
przymusili y wszystkie kozackie do rebelij przymu-
sił y pot~~ym~~ budzili.
Eod Berdyczowska gdzie kozacy miasteczko y zamek
wzięli y ludzi naszych niemało bydła pobrali
Eod pattia Szwedow pod Stenszterbokiem przeszła do
sokala gdzie zabrali bardzo wiele depozytow szlachec
kich y kościelnych Argenteryi
1703 Kommissia z Dystrybucią przeniesiona Chełm
nowa ze Lwowa do Zatworu gdzie całe woysko Offi-
cerowie y Deputacci od Chorągwi przysięgli Debitatem
prolonitą wodzom Swoim zedzey prospexis et adversis
dotrzymaią żadnym niedaiąc się sposobem in adversas
partes przeciwnące Czego potym wszyscy sobie niedo-
trzymali a zaperiurii ani cobrz większa plagą swoią
P. Bog przepuszczał na całą Polskę y przepuszcza.
Ta Kommissia in Pentia JP. krakowskiego kommissarza
Rzpltey y woysko wyiść tamże zakończona ubyznaya
Deputatom wydane gdy coraz większe naukidzie bunty
bunty JP. Woda Belzki H.P.K. zaraz primis Ja
nuarii wielką większą część woyska koronnego z kto
rym JP. Joseph Potocki Woda Kijowski y JP. Potocki Sta
Chmielnicki y innato porli na ubiane gdzie na
rożnych miejscach kilkadziesiąt Tysięcy Zbuntowa-
nego kozactwa fundibus zniosła Hyncypatow etapa-
nych JP. Woda Belzki H.P.K. powiedzał y napale wbijał
karał miasteczka y Fortece po odbiorze y zupełnie
ukrainę do Polski nalerące uspokoił Białocerkiew
iednak poddać się niechciała mając wielkie mnostwo
kozactwa z Samusiem y Palijem pierwszym rebelizantem

in prædia podobno exinstincte morskiey uskiey z kijowaźnicą
Anoźu po uspokoieniu ukrainy tenże JP. Woda Bełski H.P.K.
aspektuiąc z niderną Partyą Woysk koronnych z Jnszemi Jch
Mciami Primo Classico pluresque uerymniuszy wielkie ro-
zierney dzielności zdowodną Exp tey prysługę ve-
stigia Log a Sejm w Lublinie extraordynaryi
ny od Stanów złożony Marszałek Sejmu tego Wielkie
wieścki Hetman nat encz as W.X.Litt nalezącym Sta-
neła awokacya Woysk z kompute rzdakowany do my-
dzieśta Sześcia Tysięcy takze wyprawy prouiantowych
chorągwi z Wdztwa potrzebnych podczas tegoż Sejmu
był Posens in persona Lua JP. Lubomirski Kasztel
krdzy H.W.K. a JP. Woda Bełski H.P.K. w Generalnym
obozie z całym woyskiem koronnym in debat ordnd
Securitatem od Szwedow ze nedzyło Sejm abrz im
pedimento zakończony a ledwoż po wielu mieyscach
uyprawionemi podiazdami Gromit
Ale miasto Thrun od Szwedow oblężone które przez
kilka mieśięcy broniącemi sie nie dalej Commendant
nieutrymał y poddać sie musiał Szwedom gdzie Ra-
tusz tak Stateczny y wspaniały y całe miasto in ru-
nam poszło walu de planto y bramy murami wy
padrili y miasto funditus zrabowali. Podczas tego
oblężenia umyslili JP. Hetmani K.y Litt z Woyska
mi utriusq gentis strzelców y Sasow było pod Jch
Mcią Marszałkiem Stanisław Szczuka Jzycy posłano do sie-
tey Fortecy Toruńskiey iako rzeczy ie actualitatem
tey inprezy ale przeszkody które mile zaniechanow
dy JP.P.K. koronne nagotowbliscie Commenkiem
adpiscutionem przeszłey Marsz. alias JP. Jch Mci
Marszałek Saski Stanchaw dał znać osobie zapewnych
rzeczy musi retrocedere ad latus krola Jmci takze za niemi
Litewskie Woysko porzuciło które było bardzo piękne modero
wne y ludne a tak kiedy te Woyska od stempity nie zdało
się JJP. Hetmanom siłe ostabilitych Zołnierza Polskiego
przeciwko tak wielkiey potencyi Szwedzkiey iednakże
aby sterili pasu z tey kampanii nieszkodzi pewną ma-
ią relacyą o Tysiącu Szwedow w Liczbarku pod Commen
dą pewnego Generała a tam o mil am od Obozu naszego
będących dotrzymał JP. Krakowski JP. Lubomirskiego
obozu koronnego z kilkudziesiąt Chorągwi Pol-
skich z JP. Generałem Brantem z czego Kozacy y Tar-
gonij abytnay spieszniey z tym marsem podzielnia tych
Szwedow których napadły aperto marte attakowali y
wszystkich znieśli. Po tey akcyi Solita Castra koło Je
neralne pod Lewowym y Assygnacye tamże wydane na

Subsistencye

subsistencye Regimentarzom na partie Ordynance a Hetmanii do Lubowa na kommissye porpesczyli ktorzi zdystrybuta Chibernowa za kosczyta Tegosz roku stanęła konfederacya z Turkami przez kommissarzow Rzpltey y Turczkich w Sodolu y ukrainie nadrzecka bok nazwana gdzie ona woda wpadu

Eod. a° ultimis Actis czytanis Januarii 1704. krolewicz ze Jeymc Polscy Gabinet y konstanty mistrz Ordawa a wostatecznem w drodze odstasow violenter zabrani exmanda to krola Jmci Augusta II y do Saxonij Zaprowadzeni gdzie przez lat dwie we scisłem dozorze zostawali.

Eod. a° w Jesieni po radzie Jaworowskiey wyprawiony od krola Jmci y Rzpltey Jp. Brzezinski Wda Chełmiński za Sprawa wielkiego Ad Cara Jmci Moskiewskiego gdzie uczynił przymierze aliàs Tractat Sposobie wojowac przeciwko Szwedom obligowanie Car Jmci y Rzpltey zawojowane kraje odkupierowac y Rzpltey oddac a oraz zadnych Traktatow in via Rzpltey nie czynic z Szwedem az do skonczenia tey wojny czego nie dotrzymał.

1704. In Januarii Zakonczona Chibernowa Dystrybucya we Lubowie a summa ta oddana na chleb Zimowy aliàs na Chleb barbe potym Jp. Lubomirski Krakowski schał na Trybunał do radomia Skarbowy ktory tenże intimowany y do Warszawy przeniesion absente Manifestationes contra Oblationes przez Jp. Rzewuskiego Referendarza koronnego facta w Warszawie tedy zaraz kommissye Skarbowa agitowała przez niedziel Duas ale ze nie był plenus numerus Commissarzow Limitowana znowu do pewnego szczesliwego czasu Interim dnia 12 Jmc Kardynał Radziejowski Primas Sprowadził za interwersatami Swemi konfederacyą Sowizrzalską Wielkopolskiey pod laską Jp. Bronisza Stykamerz do Warszawy a nie mogąc wszystkiey wczesnie do niey dla uniwersalnego rozruchu Bycznego y wystawienia tak ciężkiego Trybutow Jarzma ktora Violenterime na całą Polskę imponebant od Szwedow y od Szwedow a oraz dla uczynienia traktatu o pokoy z koronę Polską Szwedzkę jakoż zaraz Tractat z Plenipotencyarzami Szwedzkiemi y Rzpltey Tandem dnia Stanisław Leszczynski Primas Publikowac kazał przez uniwersały swoie druk owane interregnum Potym na stanowisku Elekcya in Campo Electorali Wolskim Warszawę gdzie per deputatos Woiew y Ziem Wielkopolskich zgromadzonych obrany pro nec Regnante Jp. Stanisław Leszczynski Wda Poznański ktorego Nominowat y protulgowat za Electora Jmci Xięcia

Biskup

Biskup Poznanski non obstantibus Contradictionibus ani
Kanclerz Polski y Deputatow Koney niepodwaliey tey Elekcyi
y Nominacyi in iusta praxi contra Jura libera Gentis praktykowaney Ktore Prymas y JP. krakowski Lubomirski Hetm
tey Elekcyi byli Contrahenci Interea gdy te acty Confederacyi wielkopolskiey za to wzięcie Stanęły a conversa Konfederacya Generalna Sandomirska na utrzymanie in solio Krolestwa JMci Augusta Wtorego pod Dyrekcyą JP. Stanisława Denhoffa Miecznika Koronnego Hetm P. W. Litt. Takze konfederacya Woysk koronnego ktorey marszałkiem strony JP. Chomentowski Sta Sandomirski teraznieyszy Wda Kalwaryiski gdzie potym Woysko od Hetm. odiezdzone potym krol JMć z woyskiem swoim y koronnym ruszyli się z pod Sandomira pod Warszawę gdzie Generalna y partya Szwedow przez Hetm dobyt a zaraz ned Electus zdiekabrze Szwedow do konca JMci Szwedzkiego przebrał się a JP. Lubomirski Hetm od niego się odstręczywszy z woyskiem swoim przy wsadzie bydgoskim pod Szwedzkim trzechsetnym ktoremu wpodkorze nadal konsystencyę JP. marszałek Związkowy Chmentowski zatrzymuiący stałe stationem w kilkach czynił lokacye woyska na Zimę pod Swoją bytnością Dyrekcyą Sandomierz pod Lwow ktora Fortece że skrupto miała w murach Prus. pod komendą JP. Gałeckiego wdy Sandomirskiego y JP. Generała kaminskiego Snadnoscią tey Dobyt y rabunek przez podzimie dnie porwolił Szwedom Armata tak piękna y liczna Lubska rostrzaskie kazał a potym Generał Szwedzki Krembskowi zlecił wszelkie depozyta Szlacheckie od mieszczan do niego znosić y kościelne Starodawne Pecora klejnoty Argenterye rożne zgromadzać et nil intactum reliquit nigdzie tak wielkich Skarbow nie zebrawszy iak w tey Fortecy ovym Sami Szwedzi gdy ci wyszli potym zdrad Zaraz dnia wielkie powietrze w Swedzie y przez lat dwie trwało z wielkim upadkiem miasta y przedmieść ktore popalone były circa Adventu Szwedow

Eodem die Cod. a. JP. krakowski Lubomirski recepit a nec Electo Stanislao y przystompił in patrica krolestwa JMci Augusta Wtorego w Krakowie cum Solenni deprecatione y manifest in publicum wydał dlatego to uczynił. Tegoż Roku Moskwy kilkakrotnie Zyczyli do Polski y kommysarze Cara JMci Dnia Sierpnia koronnemu woysku Zapłacily przy JMci Marszałku będącemu w obozie in Augusto.

1705 Woysko koronne na trzy części się Skupiło iedno z JP. krakowskim pod Sandomierz drugie z JP. krzywskim

Referendarem

Referendarzem Koronę Trzecie z JP. Chomentowskim Marszał-
kiem związkowym y tak przez całą kampanię obozowali kom-
portując się ze wszytkim w dobrey harmonij konfidencyi y
sposobney Gotowości napadając się przeciwko nieprzyiaciel-
skiey imprezie. Tey kampanij Mazepa Hett Zaporoski
z wielkiemi woyskami kozackiemi wszedł do Polski
y koło zamościa obozował potym na Wołyniu zimował
sam osobą swoją w Targowicy subsistendo. Po skończo-
ney kampanij y porozdanych woysku konsystencyach
JPP. H. koronni zechali do Grodna na walną radę Grodzień-
ską z ktorey naznaczony Trybunał Skarbowy y traktat
z woyskiem konfederowanym z dyrekcyi JP. Chomento-
skiego Sty Radomskiego ktorego Ociec JP. Wda Mazo-
wiecki będąc Marszałkiem na Trybunale Skarbowym
tamże fatiscessit.
Traktat tedy szczęśliwie zakończony y całe woysko
poszło sub obedientiam władzy Hetmańskiey repar-
tycye dwoch Rzeczy Zasług Stanęła na zapłatę woysku
y assygnacye Chibernowe wydane
Eod. Co Koronacya Elektora nowego Stanisława ktorego
koronował JmX Zieliński Arcybiskup Lwowski tegoż w pięt-
ce moskwa wzięła w niewolą y na stolicę zaprowadzi-
ła lecz umar powracając z moskwy do Polski po tey
koronacyi krol szwedzki Elekt poszli do Saxonij gdzie także
wielkie kontrybucye wyciskali
Eod. Co Xiąże JMć kardynał Prymas nieskończywszy
zaczętey machiny e vivis decessit w Gansku po kto-
rym konferował krol August Arcybiskupstwo Gnie-
znińskie cum dignitate Primaciali JmX. Szembekowi
Biskupowi kijowskiemu a kijowskie X. konstantemu
Szeniaskiemu ktore odebrał po Sp. JMci Kazimierzu
Lubinskim Biskupie krakowskim.
1706 JP. Lubomirski HWK powrociwszy z kommis-
syi Luckiey w Rzeszowie umar in aprili po ktorym
Buława w JP. Sieniaskiemu Wdzie Belskiemu HPk
a Polna JP. Rzewuskiemu Stanisławowi natenczas
Referendarzowi koronę a teraz wdzie Podlaskiemu
ktory JPP. Hetmani do Litwy poszli dla złączenia
się z moskwą

kopia Responsu Jmpmcis. Jana Zagrzynskiego Kasztelana Sieradzkiego ad Deliberatoria Jkmci 10 maj 1762. danego.

Gdyby ieszcze cum potentiis Serca y Duszy powolone były wolne thoscienca nie nieznam milszego w sobie y przednieyszego nad to myslenie Służyc Bogu, krolowi y Oyczyznie wtey cnocie y mocney na nia zazrzoscii azeby iak nayprędszym krokiem nieubliżyc dodaiąc do niey te sprawiedliwą Relegnicya ze Wkm. K. M. zdrowiem mu Tronu y Berła w krolestwie naszym, dat Bog y sobie chwałę y swoim Prawom zaszczyt y krolestwu temu blask iest mu przeznaczone zakonu katolickiego Zachowanie nayuczciwszy sze honor wsparcie y nieprzelamany zastęp oraz Ludowi swoim radosc y pociechę; Zas iako nieskonczone Pomaz Boza Regi Regum et Domino Dominantium czynie dzięki tak za mocno prosze azeby Wkm. K. M. w zaknayd tym konserwował Życiu y użyczał mu sposobow do granienia wszelkich przeciwnosci, które chwr Jgnio ukoronowanych nieminiają azeby pokazał światu że Justus Princeps nil ced it Armato.

Wyrzec otym że Sejm Ordynaryiny a z nim medela Legis et libertas nadchodzi nie watpliwego, ze oczekuie za Wkm. łaskę per Deliberatoria w Stare Regiam et simul Paternam Jego Legis attendentiam et curam nie obowiązanszego ale Stanowy krolestwa szczęścia wtym nieszczęściu którym nas prawie doduchaią externi Zastanie nas ta powszechna rada podobno bysmy pasili rete in sterles Aquas y stalibysmy się apostołami z Sinka kosztow y fatygi naszych a nayb: Barbiey nieoszacowanego obsto nas Starania Wkm. ktory multi laborabant nil capiebant. A zatym na rozkaz Jego Panskiej to wierne emitto votum y supliikuie azeby pro Tutela et protectione Regia sua nad Panstwami Swemi a nasza Oyczyzne wprzod polska oswobodzil y wyiął z Kleski pułnocney mocy przez chwała powage y Reprezentacya Dworowi Peterburskiemu adopiero wzupełney wolnosci y doskonałey swobodzie rozkazał Stanom Rzpltey radzic de interna względem mocy de externa względem sposobow do postanowienia krolestwa Polskiego si valde resistendi gwałtownym w kraie woysk zagranicznych Jnwazyom dopiero bezprzesiom z Oprzeczeniem wzrzym gdyby nas obmaleolentiam aliquam nimoglo zarazowac Oyczyzna Wkm. Sollicitudo, która pokus zaiszła nas do obrony przeciwnici całe do rady przez uniwersały Pogodzic nikomu rozumiec dopiero Jedni Jesmy nieci Polacy Boryc wdawnieyszych wiekach venerabantur amici revere bantur Jnimici Jasz w nich krew y cnota iest, tylko Jch zazyc potrzeba osobliwie teraz gdy nam dozywego doymuie prayiaciol Potenciarum lekkowazenie y postempowanie z nami pod płaszczykiem Sheudi Amicitiae po nieprzyacielsku odważenie się, które niema w oczach miłosc Oyczyzny z wysokiego względu na tego brota y Pana z którego Wyiasnieyszey mu krwią łączącej Pokrewieństwa

ci przed ktorego pobożnością z wielkiemi przymiotami unizać się
powinny zdumienie Mocarzow ktorego wsławione Heroicznemi
Dziełami potomstwo obiecane iest a rzecz y dane Bronom y Na-
rodom, kto nieuiźrzi uczyniony w Przymiotach, w wdzięczności w
własnych Portunach krzywdy ktora iako sprawiedliwey żądze
powinna pomsty tak w sprawiedliwym y miłosiernym Bogu
mocne zakłada nadzieje że zaiścia sprawa będzie dobra y pobło-
gosławiona wzrok niedaleki obaczy, stoiemy prawu ufnemu
czyniemy się cierpliwemi, ktore nabostatek dobędzie woła w
chwalebney obronie Sumienia lub chwały aniżeli wstępnym
schylaniu karkow do niewoli, zabatu y sromoty. Niepotrzeba
w nieżadnym niby stanie naszym Smutnych przekładać sobie
konsekwencyi aniże trwogi ubostwem ludzi y kraiu niepros-
dowaga y zgrozę ktora, Znak wystawiwa Zwykły Tabuiey
extremitates, aniżeli tranquilla Possessiones, to tam stoiecznie
trzeba się wziąć za Ręce gdzie zdrowe opowszechny ratunek
wszystko znayduie pro Fabre et Fabris, atak Senatora Rzpltey
w konsyderacyach swoich uszczęśliwienie y własne kochane-
go y Dobrotliwego krola naszego interessa pewnieysze wspar-
cie uznać mogą y niepodobna aby nieboszczy zawiechyn na lu-
dzie ich Planu Koronnego własnego Sn. Gloriam. Kaz pisze
krolu wtym Senatorskim zdaniu moim uśdzieć Jemy w uspo-
kojonej Radzie y wzaiemney Cyczyznie o Dobro tey Ukrzcz
y o Dostoyeństwo Jego Panskie gotow tak iak przyrzeczeniu się
przed Majestatem Panskim Jestem

Kopia Listu X. Z. B. L. pisanego do Jmci P. D. M. B. C.

Zaprzystanie dziatek Jm. xiędza koniarskiego uniżenie
dziękuję y z staniecznie życzemi jego obligatami ca-
łuiąc nieprzestanie Jx. Kapłka Jak rozumnie kocha
jącego Matkę syna widzi ktory sercem do niey lgnie przy
wiązany nieuymownie prawdziwa prawda cały obza
duiai Uniwersyt Karol.

Znaczne Wam za wstarości moiey czuie do grobu wstępuiącey
tylko o niego koncerowaney nieznośc myśli poniżonem
ale niżeli ostatni na tamten świat krok uczynie chciałbym
aby Ziemskie Dziatka nasi w nastempuiącym pokoleniu
uczynili uwagę.

Że słowa trzeba z listow Warszawskich Kay nieprzyiaciel
ty Dom ktory w nic nieżądzi y niechay kożdy Ziemianin
robi pomysły cobyście to między Jego Dziad rolnikami ko-
gdyby cale pokt onym nieprzekazował a oz dopiero otakim
krolestwie mowić w ktorym uż około lat 40 Jego sedzia
moc maiący rozkazywania żadnego nieuczynił interes
sow Publicznych rozporządzenia

Czytałem dzieie wszystkich Kayi między ktoremi widzia
łem bezbożne obrzydliwe głupie bzdury y do wszystkich
zbrodni skłonne ale przysięgam żem żadney nie znalazł
ktoraby

storaby przez lat 40 naymnieyszey nie luchała rady
Podobno żaden historyk nie dowiaryse przyszłym o rzadnym wiekom
dalo rzecz do wiary niepodobne Iż był na świecie Naród w samey
rzeczy ludzki bogaty rozumny cnotliwy y dobre rządzenia rożnych
rzeczpltych znający a przecież w tym zwyczaju tak uparty Iż iednemu
przywarszy przestawał nayprzednieyszemu dla tego kilku Milionow ludzi pewnie
y w nie obracał rady.
Chciey cie my sie ustawicznie nabyta od Antecessorow naszych wolno
sci ale by oni pozac niemogli iż my to wolnose nato obracamy aby my
przez lat wiele ozdobnym cnotliwi mysli krolestwa rozporządzenie
ale coż to za wolnosc? kiedy my Imienia Polskiego Fundatorowie
tego Mieysca y Mato- Polskie opłacac sie pozwolonym
niey musiemy a Jenze woiewodztwa od wszystkich Palatinatow nayobszer
niey sze ludnie y nay bogatsze do radnych nie chca należec Dlatego
tak bywa my Przez pobitemi byli Moskowitami z podatkiem ie
dnem y czynszem razem Iz stoi Ruś Zyrowicy Mi podatkami przetadowa
nych Własni od Stempla Duchowny Jan nie wszystkich nie
niem do kogo sie uciekac y komu tak uciekac bo nieiwolnicy Dowod zla
temi Mądrzami mam remonstrowac kiedy kapłki Kiedy tak długi
czas naymnieyszey wzgledy nie mogą wzadnych całe interesa rzeczpltey
Jednakowe to iest niezrzucic z Oczu Ze Cesarstwo bez rządu
narodowi bez rady Alboniem Cesarstwo bez a Naród rada prawa
dzic powinna y wstydzic sie przed całym Swiatem musiemy iż za
wyrok nasz Kodowity polarzyc obcemu y rozumnie mowiemy wol
nosc szlachecka całemu Krolestwu wiadoma oraz on bardzo dobre
za Ja mie w sercu moim drukuje a chcialbym ze by Kazda
nayiasnie Majestatu na wysokim postawila mieysce to ze by
zbaraz ciernych Jego kollig zabow do usłuchania Swiatobliwego
napomnienia podciągnęła Oni zas cinnych spokoiow nie
znaia niemieszaią z tak powoli Naród nayprzednieyszy
sobie rozeznawac prawdę która powaga znacznej Godnosci pod
parta bardzo by pożądane przytoczenia porządki rzeczy
wyperswadowanym wszelkiey rady nie przykusiom tobym
sie rozumiał zeby zostawuiąc przeszłe zwyczaia takie dzisiey
przystoiące ustanowienia Jako kordy Sejm do Izby Poselskiey
przychodzący przysięgac będzie zadno mienie nie dowodzi aby
zwyczaiu Cesarskiey naymnieyszego pomiat napasci 2do to Senatorowie
Senatorowie przysięga pokoiu 3cio Zwyczaiu zupełnie ospale
czny y wszelko wolnosc mający wpost Izby Senatorskiey y na
przysłowanym sobie Jabłonie siedzieć y tam poważnie od siebie
stanow Jego zwyczaie słuchane y od Secretarza z. notowane
będzie 4to Marszałek Poselski imieniem narodu Zwyczaiowi
podnieść iż nie omylnie on na dobrym fundamencie Cesarstwo zwyczaiu
5to Regent korony 6to alboraczey w Izbie oprawiac będzie
przyrzecie y one Zwyczaiowi pokaże dodaiąc iż tam iest wyżej
rzeczone

rzne mieysce na wp[ro]wadzenie Sprawiedliwych zrywaczow y rozumnych Ko
kanclerz W Imieniem krolewskim przyrzeke p. krol. Jmc raypierwey
Wakans vrzedo importuiący z Radą Senatorską Zrywaczowi kaz
ferowac będzie Imo pozich wszystkich attack dopiero Stany
rozgrzeszac będą Dwo krwawy mieszczę bożne. So kommissarzow
wyznaczy to iest 20 z Senatu 20 z szlachty 5 z Duchownych 5
z Ministrow z tych kommissarzow Zrywacz sobie obierze
5 to iest z Senatu 1. z Duchownych 1. z Dwor z Szlachty Domu
we dwa miesiące examinowac będą na takim fundamencie
Seym zerwet Imo kiedy zrywacz Sprawiedliwość rozum prawdzi
we oyczyzny kochanie do rzeczy pokaże zaraz wszystkie obietnice
dla niego koprzytomności Krzeh Stanow uczynione wykona
ne będą 12. Jeżeli zas bezsumiennosć Zuchwałe Glupstwo al
bo przekupienie wyjawi się to zrywacz iako nayszkodliwszy
dlia Narodu Zdrayca y Szlachectwa kleynot z potomstwem
utraci z imienia Jego na 12. Ratuszach miedzy potraconemi Jm
ionami wpisane będzie.
Przyznaię ze ten sposob utrzymania Seymu bezbożnie zamyslo
ny on Prowa Zrywaczow na mnie Kury ale oraz rozumiem
z wszystkiey mądrze Sprawiedliwość kochaiący y prawdziwe
zodzy nieprzestaie probowanie moie sprobowac zechce.
Wiem ia ze wiele braci znayduie się naszych ktory cierpiei niemoc
Komarski haniebne znaczne miasztego wolności pokarzyć despota
y szkodliwe całemu narodowi prywaty oraz pewnie nieubędzie na
pewno czyna pogrzebu Co Jchmc Sa podobno do tey Baby ktora z gniewu
zdiercia do potłukła dla tego tylko iż Jey uczynić iokazałe bardzo
nieprzyiemne twarzy pomarszczenia. List ten wielkiemu Pa
Bubrowi Wolana presentuiąc wysoko powazan mily bardzo Honor
będę Mmc Pan
List do Xięcia Jmci Ordy Kurlandzkiego od Wyżnego P. Babowicza Sekre
go Jdrzymskiego Vice Regenta Prodz: Latyzewskiego 4 Xbris 1765
Otwieram się Theatrum Polskie pod nastempuiące Pureta w Ni
mieyszym bezkroleviu bo nayliczniey szych Jo Wxięcy Mci Pa
dzie Jowi Zyczliwości abym Prawdawca Łask y Zycia Oto ro
cznych bez Głowy koronę Polską nayprzyzwoiciey oddał pieczę
mu Prawdy Stworzeni nayuiembrzemu Obcey Swobodności y Stro
ny ktory się z znakomitością w szerokiey Brytanii Rzeczy
post augusto Nomine z wybranym zuchwałey krwi plazat
y Wdzięczno po Sobie nastempca z rozpamiętaniem Sprzedanej
Hoynności między wszystkiemi Pott Samemis qui nen Impar Co
nii Dystyngwendi
Skłodam się Ja do nog Pana Kuch
pośpiesznie Xięcia Jo Xięcia Generała Podolskiego Sługa pokorne
Szczerze Może abym Jo Wxięcia Mci P. Narodzonego Jorg
peten Xięcia Kurlandzkiego w nayszczęśliwszym zdrowiu y pokoiu
wyznaczony kandydat przy Oczach Wszystkich Obywatelow z wielkim
zaszczycie swoich Lepszy Xiążę niż czarny koszlawy uprzedzi
wszystkich do korony wyżey zas dokazuie y doszedłszy Pierwsze
go naszego Stanu Stolicą Oycem ktoremu iako z istotnemi
we walecznych cnotach y Prymatem Jo Wxięcy mu Obrazow
powszechne Zdania nadaią Zyczę expectationis Gentium
tak ia ia fassa mea zapisuie Sprawiedliwa Definicya

A gdy nimis brevis esse primus et amicus Adam.
Suplikowali Jowiszowi mu Dobrodzieyow iest powszechnie co sobie
w Dobrodzieyskiey Sensuley za Instancya moią przyiaciel z uczynu
pod Chuzym Duchownem miłosierdzie. Strzeżcie nn: o wa-
szam dla nn. . . . Ci kiedy zadney zaleze korzyscy
mego zebym ex nieidał swoią rad Gardzac rzecz Jowiszowe
nie wdzięczey uczynisz kiedy między znayomemi Zastarzonemi
uczynisz niezapomnego sobie zbolszenya ile rownie wpa-
miętsze urzędy niezastrzeżonemu dobre czynic iak zastrze
żonemu sprawiedliwe. Uczynisz Jo Panie co można
zmierzesz co wolisz Ja chcąc bym zostat wysłedzony a
w prozbie nakey ex przynaymniey nadem uprzedzic nie
dostayczy Rekognoszyt. żem iest zgłem Colum uczanowanem
Jowiszu Dobrze

---

Często źle czyniemy a gorzey dic wymawiamy.
Popędliwością się podczas wzruszamy a dobrą zarliwością
być to mniemamy
Małe rzeczy w Innych skrobiemy a nasze większe przepuszczamy
Dosc prędko cudzemy y uważamy co od innych cierpiemy ale bło
wiele drudzy od nas cierpią nieuważamy
ktoby dobrze a prosto swoje sprawy uważał nieważyłby cudze
drugich częstko pogądac
nieufay ani się wspieray na trzcinie chwiejącey albowiem
wszelkie ciało trawa a wszelka chwała jego iako kwiat sien-
ny upadnie
Rychło może być człowiek obrubany ieżeli tylko na zwierz-
chną ludzi postawę patrzeć będziemy
Jeżeli twoiego w drugich drzewach powieszenia y tylko czy-
nisz częstey szkoda
kto wdzięczen za małe godzien większe
Gdy czynicie wszystko co wam rozkazą mowcie sługy nie-
użyteczni iesteśmy
Pospus wszystkie rzeczy przemijające służby uiecznych
Pan Bóg bo służba sługa tego
Niektorzy nieostrożni dla laski Nabożeństwa samych siebie za
prowadzili iż wszego czynic chcieli nie mogli nieuważaią zwo-
ciężniemy a zawsze za serca zgrzeszyć nie zabronionego
dzieckiem.
Ktory niewolnik y nieuiadomi w drodze Panskiey ieżeli się
wdaią rozstroyonych niezgrzeszą takie być mogą obrzuceni y
uwięzieni
Nadzieja bożnia czyni ktorzyć wszystko na pociechę wydaie za-
pomniawszy bawnego nędzy swojey.

Niedosyć wedle cnoty rozumie ktory czasu przeciwnosci y ciężkości swoich uszczęścia narbyt się rozpacznie sprawuje y ktorzy ufaniem o Bogu nie potrzeba myśli y rozumie

Nigdy nie czuie zatrwożenia ani cierpi na sercu albo na ciele przykrości nie niniejszego czasu ale uiszczonego odpocznienia iest

O cudzych poniesciach nie uporznie nie sądz ani się wdaway ale rzeczy tobie nie portuczone a może to być że mały albo rzadko będziesz zatrwożonym.

Jest cnota mądrości cnota nie obrazac się kordyanskich słow ani ucha nabłanczay złe podchlebiaczey syrenie y ta iest nayspiesznieysza droga

Prozna iest rzecz y niepożyteczna opuszczonych rzeczach się smucić albo żałować które się nigdy podobno nie przydadzą

Ludzka rzecz być omamionym takowym myśli wyobrażeniem ale złe iest małego serca tak łatwo dać się poruszyć

Wespół się pokornie y radujcie się ubodzy bo wasze iest krolestwo Boże; uszczęśliwi iesteś w prawdzie chodząc

Ktoryż iest człowiek ktory się tak ostrożnie y opatrznie ustrzedz wszystkim może żeby kiedy w iakie omyłki albo trwogę nie przyszedł

Czytamy Jonego y Syny Izraelskie być obrzucane od Babadnitow że się iest Samsuk spierwey niedotrzymał ale narbyt wczesny łagodnym poniesieniem fałszywa ta pobożnosc oszukani.

Cóż tu sobie y tam y sam upatrować mamy gdyż to nie iest mniemanie nasze odpocznienia?

Przemija wszystko y my z nim pospołu

O rzeczach tako się nietako udawanie bywają albo szacowanie; ten prawdziwie mądry y nakierowany uczy od Boga rąk od ludzi

Nieurocie uważay ktoby złoba albo przedtoba był ale to czyn y oto się staray co iest sprawiedliwe Żadna przekładnie szkodzie niemoże

Jeżli umiesz milcz a cierpi uczynisz bez pochyby pomoc

Kto dobrze iest uspokojony w sobie nikogo w podczyrzeniu nima kto zaś nie iest uspokojonym w rożne podczyrzenia wpada y ani siebie uspokoi ani drugim uspokoić się nie dopuszcza Mowi często czego by mowić nie miał O pusztera to coby mu więcey czynić potrzeba było tho zaś co mniej czynie powinnie a Panie będzie co on czynić winien

Umie uczynki swoje wymawiać y farbować a cudzych przyimować niechce

Wielka mądrość nie być skwapliwym w sprawach Ani upornie stać w własnym rozumieniu do tey też przynależy nie lada ktorym ludzkim słowom wierzyć Ani usłyszane albo uwierzone rzeczy do inszych uszow przynosić

Szkodliwa rzecz iest niedbać na przedsięwzięcie powołania swego a do rzeczy niezleconych myśl nakłaniać.

Ustawiczny pokoy z spokoynym; a w sercu pysznego gorliwość y częste rozgniewanie.

Miłość ma bydź ku wszytkim ale towarzystwo nie iest pożyteczne.

A iakoż mam zapomnieć ktory na mnie raczył wspomnieć

Wesołe wyście często smutne wrocenie rodzi a wesoła zabawa wieczorna

Ktoregodnia niewiasty porzucą boiazn Boską a publicznie nie wstydzą się Mężczyzn niech mi wierzą że albo onym dla świata albo świata dla nich zaginąć potrzeba

Żadna pomyślność nie iest bez przeciwney fortuny prędzey czy poźniey wtedy nas przez nogę przerwa gdzie widzi sz większym upadkiem rostrącić się mozem

Nietrza wierzyć nigdy oczywistey pomyślności ktora iest iak przewodzień sali przyszłego nieszczęścia

Epaminondas Wódz Tebański Swego ubostwa nieusłyszał się o którym Ow. tak latwo
swe zrzucił ubostwo ze z Krzyptey prosz Stawy zadnego nie wziął kat żyzku y ko
dy mu Dyomedon od Artaxexa króla Persiego moc ofiarował złota ó
powiedział że iezeli król chce ze dziecmi przeciwnego Tebanem zos
ma w skarbach Swoich dosyć złota y srebra dla mnie za alegowanie zas
tuiąca Bogactwa nikt mojey nikomu nieprzedam Cy żyzny Cor. Nepos
tolen adeo fuit perspicuus est ut de Republ. nihil praeter gloriam cupierit Cornel
Nepos: Licet si vultis me Thebanis contubernia habet aurum ab argenti satis
penes orbis terrarum Divitias accipere nolo pro Patria carius Ille invitis Ep

Szczęśliwe ubostwo jest nie z siebie cale lecz tylko natenczas kiedy kto ane z zgrze
bnością z niestrwożeniem woli ze zbytku z nie dostatku wypadnie ale w tym
sprawiedliwym pracowitym postępku cyzyny sprawiącym ubostwo z
wszelkiem insremi Elencznie Cnotami zasłużonym jest wielkiego y
wspaniałego umysłu ktory ten dobrze y statecznie stanie może Rzpltey ko
nieboga[c]two a zbieraniu sił Stara ale dosyć do mnie może jest kontent
Turpis paupertas est non quidem sua sponte sed ubi socordia intemperantia lu
xus in cumulo est indicium at in viro temperante iusto industrio forti Reipub
gerente omnibus consociata virtutibus magni et excelsi animi insigne est
Magnum compendium est ad tractandam Rempublicam non quaerentem quid re
tuis esse rebus contentum Plut in Comp

To prawda że y dawney y naszych czasow Juz to za nadzy y wielka prozbą mamy
chwałę tylko tyle do nam potrzeba nie więcey Jam miserè et ruscitatis tatis
est Velle quantum satis est Seneca in Epist. 90

Nie wyperswaduie o prawdzie że za naszych wiekow nikomu Spartan
skiego tak dawnych rzymian ubostwa ubotych prywatne były in Italy nie
Ziorpe wielkie publiczne y ubotych ta była maxyma Zeto Ty obywa
tel cyzyny ktoremu biednemu stay roli nie dosyć. Privatus illa cen
sus erat Curio cui Populus Romanus magnum ager. Periculosum et
civem cui septem Jugera non essent satis Plin: Natu: Lib: 18

Zbytek nad stan katy linow Cezarow z Sancyt zrobiwszy kobyle przy
muszą ich do ostatnich Fortuny szukania sposobow o ktorym tak na
pisał Salustyusz Catilena Nobili genere natus fuit magno vigore et ani
mo audax, subdolus varius dissimulator profusus alieni appetens suî agitabatur magis
magisq in dies animus ferox inopia rei familiaris.

Spartańska Rzpltа 500 lat przy mocy stała nad Grecyą aż do króla Agis. ktory
przez Lizandra chciwą dostatkow y zbytkiem napełnił cyzyzną ich
w nieszczęście do nich Srebrem y złotem które z nie przyiętych zdobyt
zywał est Libertas Bonum vetus ktore zakazywało Spartanom przenie dy
zkąd Stawna rzeczy Sprzętow Hetmana Sanctuszą chciwego y w nie wsz
lu rzymian obyczaiow powieść Gdyby nie była Fortuna do Damby ich
zachowała czasow kiedy rzymskie zawsze Straż podawszy ku potra
fiłbym za byt tak ni ekiedy Jest moy y panowania ubezpieczenie nieste
go bytu bez Sprzętow Barbarow. Ultima ad illa tempora Fortuna me servet
Est et hoc naturae spectri quando Romani dona accipere coepisent non spernere pau
dictates eos imperare Cic Lib. 2. de Offic:

Mozno nim nasz darmo bez pory tu nadziei pracowac I wos niechętnie p
na ziemie kraje dobra chociemury bez Krzemie daje Insentes campos n
lunt juga ferre juvenci pingue solum lassat sed vocat usus labor Ovid

Dla cyzyzny y niepodobnych godzicie sentowac sposobow y nigdy zaby go
nie godzi Amare Patriam tentat etiam quae sperare non audet ne fa
cere dum Patriam recuperare studet Curtius apud Lang

Ekolwiek zdrowa z swego powodu kolei wprzepaść leci przez koncu dobrego
nadziei Quid quod praecipit via certum desertis ordinem tuto non habe
exitus Seneca

rine Servato mundus Servatur, omisso Ordine, terra salo pelagus mi scebitur astris Lang in Pol. Porządkiem niebo Ziemia Swiat stoi w swey porze bez niego z Ziemią zmieszay y zgwiazdami morze.

Ale ten Bog Krolestw y Narodow nayważszy y miłosierdny Rządca ktory gdy lud swoy widział że apropinquaverunt usq ad portas mortis misit verbum suum et sanavit eos et eripuit eos de interitionibus eorum

Złe rzeczy sądzi kto kolwiek wolną od przygod y niewczasow do cnoty być rozumie drogę y tym samym o dobrą śmierć nie stoi kiedy się na trudy y fatygi nieodważy Sublatis enim virtutum incommodis etiam ipsas virtutes incommodis expiraturas novimus

Nazbyt był śmiały ktokolwiek pierwszy drewnianey machinie swe zdrowie nieużytemu na ludzkie mosty morzu powierzył

Nic nam niezostaje (: nam qd perperam gestum est revocari nequit :) tylko złożywszy pychę nieprzyiacielowi się upokorzyć.

Pessimus minister venter est suadet satietatem non sotietatem, cupit sapidum non sapiens qd suum est non honestum nec utile, breveq est et cras vix duraturum curat.

Sophus non Philosophus u ktorego ubi bene ibi patria zawsze totius orbis in hospitio gosc.

Non mala me vincent non mala me capient

Komusz to nie sama natura y rerum powszechny cursus wskazuje odisse dissimile amasse sibi simile

Niepierwszy to na świecie dziw bo nitidi sunt oculorum lagei luxus, luctus, gemmae gemitus et quas miramur nugae

Felix hominum genus! si nostros quo caelum regitur regat animus

Trzeba ut publica libertas stet, non stare

Chwalił się kiedys w Grecii Armipotens Cacodaemon Despexit muros rigidos munitos licurgo

Nayuyższe Panowanie doskonałość y umieiętność temu władaiącemu
dobrem Panskim uybrani trzeba ich mieć na dworu y ieżeli w samey
istocie a nie nasadzonym podeyźrzeniu ktoby zdeperdujących oka
zuie uybraiaiący stałowego poprawiac

Bytabyto podeyźrzana zabawka kiedyby wszystkie sam chciał roz
trząsać y krzynie rzeczy któremiby czas trawił do wielkich
rzeczy potrzebne umysłu swego wątłe siły.

Kto w wszczególności pilnuie interessow tylko oprzytomnych
rzeczach mieiąc Starzenie bedzie myślami niedoczuie

Zawsze go sprawa tego dnia którego życie uwodzi ale ta spra
wa wszczególny iest zabawą bardzo go ten obchodzie z
rozum tempuie musi. bo nikt rozumne o sprawach
nieradzi kiedy ich wkupe przeciw sobie nie stawia aby się
z sobą w swoiey składności z proporcii zgadzały. Kto w
rządzeniu tey rzeczy nieprzestrzega iest iak muzykant
który w uymyślowaniu wdzięcznobrzmiących melodiey
głosow toby się nie starał aby ie z sobą zsiedlonych głosow
y z nich przyiemna y porusząiąca słuch muzyka.
Jest iak budowniczy który myśli ze wszystkiego drzewa
zart kiedy wielkie kolumny y wiele pięknych kamieni
nych w kupę zbyt ciosow nie myśląc o porządku y
bydowaniu swego proporcii zarym cały gmach budy
nek nie innym nie bedzie iak tylko niepotrzebną zbie
raniną wybranych a z sobą się niezgadzaiących rzeczy.

Malarz sławny dla przyszłey sztuki swey wystawienia
albo od rana do nocy ustawicznie pracuie będzie
tak przymus y przykazania prawi wszystkie by żywość
imitacii iego wyrazistą y surby y swobodnym nie
pracował umysłem trzeba aby dotrzymawca y przyrodzo
ność swoich malował tak iak go smak dopiero zaleca

Tak na podobieństwo ze Panowie krotkiego za umysłu którzy
rządy w osobności odprawuią, kto w koncercie pewną tylko
spiewa piosnki tylko iest spiewakiem chociaż dobrze
spiewał ten zaś sam iest sprawcą muzyki co za wspom
chnoniu rozporządza y oraz ieymi ruch udziela

Tak ci naymnieiey pracuią co roskazy pełnią tylko to tylko
pod doglądem pracuiących robią.

Podeyźrzenie nieporządne nikogo uwodzie które umysłu
wiatkiego y podłego iest znakiem.

Człowieka żadnego w sprawach gruntu y należytego do
poznania ładunku umysłu nie ma rozsądku zawsze
iak pomiarku postępuie.

Przydomych rozporządzeniach każdy dependuiący iak pod cie
niutkim spodywa drzewem pod którym podróżny oczekuie od
grzonca Czołnki na zielonej dozerzchła trawie

Prywatny człowiek bez powagi Praw y zwierzchności Ludu
przy Swojey rzeczy y dobrym tey utrzymaniu niemoże dostatecznie
bronić tego, żeby na gwałtem tego obronie dopuścić
sprawiedliwości przydziała.

Wynika to że nie godzi się zaraz do gwałtow na poparcie pretensyi
swoich postępować nieprobowawszy wpierw wszystkich łagodnych y ludzkich sposobow.

Obrany rozjemca iest przyiacielskiem pośrednikiem a nie
surowym sędzią iest w Wielkim poważaniu ale iednak ślepo jego nieprzyimuią uznania

Nie sądzi iak sędzia surowy ale tylko do ugody podaie
sposoby a stronę na rozsądek swego z dala utrzymania położy
z brzega dwóch kolorowych puszczaiąc.
Jeżeli zaś tym sposobem położyć zaskoczać trudno to się
przynayomniey dostatecznem własnego sumnienia
rozsądkiem y słuszności z sprawiedliwością Bożą zaszczycać
będzie opatrzy.

Tych koni ludzie osiągszy uprzedzi radzi widzą nie przystępnego sobie
wszystkie od niego oddalaią y nieżeczewcni bezecznią plotkami Cobym mu tylko zaćmić
oczy może oczy.

Niekrzemne to y złośliwe połknienie truciznę się żywi
niewinne w truciznę obraca amate zuchwała brzegy
do zaszkodzenia, coraz nowe wynayduie sposoby
z dala własnego swego pożytku tak wbrzechę to przez
się to przez iednorozumiejących z sobą.

Złośliwi ludzie tak sobie bywaią że cnotliwych
ułożoną swoią zwodzą postacią

Wysuiadzone z złym dobrodzieystwo nigdy swey
nie traci ceny Jeżeli go ludzie zapomnią Bóg
ie nadgrodzi y pamięta.

Y te rzeczy same w mgnieniu oka ulatuią które
w garści swojey mieć chcesz Ortolk

Długi iest przeciąg życia ludzkiego y w krótkim czasie ze
ste fortuny odmiany Snadno tak się stać może że ja z tego
dobrym aby z dobrego złym teszcze przed śmiercią będę
Mawiał Przyiacielu że w długim czasie z Ziemi staje się
Srebro z Srebra za czasem staje się prosty Żużel nic wart
Złe nie iest gorsze nad Pieklo tam tylko złe kary tego z
złym y dobrym nieprzepuszczaią.

Umysł miłosierdny kiedy Krzyżac mak cudzych widzi niepodobna
aby na zmysł serce nie miało tego mieć co bliźni nie pocznie

Nie ieden tak z dwojga czytać z wtorzącego z tych widzi niemoc
ale to ze wiele ich z tym wielkich cnoty daleko więcej
dających za przestępkami nie żadnego z tych ich wymie-
nić nie żadnego z tych to czynić

Nie tańszego jak rada

Z wazyć rzeczy nierówne nie innego nie czyni jedna
rzecz pochodzą nienawiści do zapalenia całej Rzpltej

Niemasz nieszczęśliwszego jak kto w Bogowaniu skarbu po-
radzić sobie nie umie

Gdy Fortuna nazywa się Panią wszystkie przypadki Złe
czy dobre od tej zawisły wola ten tylko zasługuje Bohate-
ra nieśmiertelne Gmce ~~nieśmiertelne~~ który dzielnie Jej
przeciwności mocnym z niepomiętanym znosi Umysłem
Ten się sprawnie bicie spaniałego Umysłu nazwać
może kawalerem którego moc przeciwnej fortuny złe
czyć nie potrafi

Za ostrą Zwierzchność nieomylna z przykra chodzi
nienawiść jak zagrzeszający poprawa

Wiele ma ten dobrego który ma wiele Przyjaciół Dobrzy
Przyjaciele jak mogą w nieszczęściu podają rękę z
ubezpieczyć ratować gdyby mogli to prawdziwy affekt
ani lichą przestrzeń unikać usługą mordaje

Rozumny Książe chowa się by nazwiększy skarb wodzy
skarbu wspaniałe nie pomieścił aniże z wszelkiej for-
tuny nabyć ciężyć gdyż taka jest odmienność czasu
że co dziś wzmoże jutro przynosi może codzień do
jutra uczyć potrafi.

Który pierwszy naszym pobudzony gniewem Złe czyni
Który z robionym Złem daleko gorzej

Nietrzeba zważać przykrych słów które mówią ale zwa-
żać jaką to kto ma czynią. Ludzie złośliwi z zawiści
ci kogo słowo ciorą na wadze Cnotliwi z spokojności
kochający przez końca Intencji uważy patrzyć nie powinno

Gdy słyszymy wszystkie słowa co nam w uszy wchodzą albo prze-
ciwko nam mówią roztrząsać chcieć by sobie z przykrości
z Rzpltej zamieszane uczynić by przyszło

Wszystkie uciechy świata owe im weselsze mają początki
tym opłakańszym kończą się smutkiem

Do
Jasnie Wielmoznych
Graffowey Jmci z kolowratkow
Bruchlowey
Pierwszey ministrowey Saskiey Wielkiey Generalowey Artylleryi
koronney Polskiey Starosciny Matki y Corki Jey Mciow Panien
Mniszchowey
Marszalkowey Nadworney koronney Generalowey Artyllerii
polskiey Wielkorzadowskiey Lubaczowskiey Starosciny

Wiersz zalosny y zalobny o krolowey Stanie
Smierci kirem przyodziany komu sie dostanie
Jako chetnie laske Waszey, obruczności zwyczajem
Ktore Pani swey klopoty znosiliscie wzajem
Anno z Corki Starosciny Graffawo Bruchlowa
Amelio Marszalkowo Nadworna Mniszchowa
Wszythkie rzeczy przemijaią, iak uplyna rzeki
Jedna tylko cnoty pamiąc maz zostac na wieki
Nadrzeczne Zamki wielkie domy co wiekowac miały
Kruszeią sie upadaią, a nowe porastały
Wszyscy skarzą na niestatek w zlotym rzeczycia kole
Ze zycia wzgore drugich ruca wszystkie padole
Leczy zkąd skepcy nikt Fortuny niechay nie winuie
Gdy sie swoią opatrznością tak Pan Bog kieruie
Swiecy przykład ze gdy kogo ty chcesz zmarkuie Bore
Smierć tonie krewni rzewnie y skarb niepomore
Dwoch naymilszych mamy ticzyc przyiaciol osobie
Jeden wzrzecky w spokoyny życiu a drugi w potrzebie
Piechay pierwszy w ugryzionym pozalenie stanie
Kompan zycia przez prawdziwe ostrodzi kochanie
Bydz w nay wiekszych utrapieniach to mniey przeciwbolu
Nie milego towarzysza przyswaiey niedoli
Tak na nasze gdyby Pania Fortuna sprzyiaiąca
A na biedę zloto kogo z Jey łaski ma Zprzątac
Wszythki porzuci do lamentow przeciwfolge czuie
Gdy przyiaciel nieodstempny w zdaiach asystuie
Dymem staie anna z Corki w tak niezrzednej dobie
Pomagaiąc obcych lez Panskiey osobie
Ktore przeto wszelkiey uczciwosci tym wzgledy wolniały
Ze na podrzut serce wszystkich rownie rozlewały
Troia gore Eneasza lubo smutek zwanyt
Kto ze przeciw ow Achates przyiaciel zdarzył
Wiesz do nas po zburzonym Panskiey Frydrychu
Tuz z nim wierny Grafie Bruchla wraz z Mniszchiem Henryku
Rzymie rzym w swoie strony w was tak cnota stała
Ze z nim na krok nie odstempuie dwoch Principata
Wlasnie Pan Bog was zadziwiw Panskiey obrony wadz
Ta przy Panu w Jey nieszczęściach ten Pana pilnował
Milosc prawdziwa sprawiedliwie po Graffowey chciała
By Tuskawa swey Maryi Anny pilnowała

Za co godnas od Oyczyzny naszey odbudzenia
wielkiey chwały y Respektu waszego Imienia
Co dy Stawi muza moia ia pokorna rzeke
Ze ią w waszą Dobrocynną polecam opieke
Wiem z Wdzięczności przeczytania spodziewaiąc tego
Że przez pamięć nad dwą Panią westhnienie do nieba
Zwłaszcza które swoiey obiawym Jey dzieciom boleści
Stawaiąc się cnot przyiemnych tak chwalebnym wzorem
Przez Dobry wszystkim Dzwonie a w Potomkow Chwale
Pieśń ich Wasza Stawa wyda tak Swiatłości wdzięczale
Ja zaś waszym przyczynieniem godnym tak dalece
Niech zaś będę polecony Ministrow opiece
Bucz z Synem niech to dziwi nasco Autor mierzy
Panskie oko lenicia kary a Pegaza (1) Jerzy (2)
Protekcyą Skrzydeł Orłow (3) lub dzwięczne kreyda (4)
Przy podobnych lepsza droga niech od tąd zaszczyca

(1) Pegaz koń skrzydlaty Poetow
(2) Żołnierz koniny Jerzy po Marsowi koni Wdzw. Equitt Equile albo
(3) orły y podkowy po Bruchlow
(4) kredzie Struskie Pora Herb po Maiszka (5) dostępienie pomyślnieyszego skutku zapada niech się Oharzi kiedy pierwszego nadzieia nie.

Dedykuie
Godności waszey
Nayniższy Sługa
Ant. Odr. Abratowicz
L.D.J.P.P.B.P.K.

# Zal opłakany
## Po Zeyściu z Świata Dobrego Pana. czyli
## Wiersz Żałobny
Na śmierć Nayiaśnieyszego Augusta III Króla Pol. Polskiego
tak długim a Godnym pokojem dla nas panuiącego przez
Antoniego Abratowicza V.J. Latyczewskiego wyrażony

## Mausoleum.

Po lewey Stronie Honor uniesiony iedną Ręką Paludament krolewski drugą nad nim Koronę Chwały wieczney. Po prawey Stronie Sława w Zielonym Laurze w Niebieskim Stroiu, lewa Ręka Paludament prawa trąbę trzymaiąca z napisami iak niżey. Po Paludamencie Orzeł Króla Pana który na Barkach dwuch Puppolców orzeł Polski w iedney Berłu, z przodu w drugiey tarczę z Herbami Polski a X. Litewskiego tudzież Naiaśn. Kro. Pana trzymaiący pod tym Kotem Marmuru po Lewey ręce Wiwy Pięciorzy miecz krolewski. Po Lewey Pięciorz Prawdy lewą ręką na marmurze wsparty siedzi kamieniem drugą ręką zwierciadło trzymaiąc. Ze Zdania Śmierci krola ogłaszaiąca u Grobu nad Marmurem Statuy Fuchsa Fortuna z Volderis nadole Lew zasypia wyrażaiąc maiestatem augusti. Honor Chłopiec w Szacie na plaszczu rozpostartym białym czerwone wstęgi z pięknemi tramowanie srebrne. Sława Panna w Niebieskim Płaszczu tramowanie: alias brzegi: złote w zielonym na głowie Laurze trąba srebrna czas z klepsydrą na dwie koła o Marmur Sparte w Płaszczu przeźroczystym rozpuszczonym Siwym skrzydłach Lwy, brodaty tramowanie rożnego koloru. Tempus inconstans. rożny. Prawda Panna ręce nogi z piersi obnażone Nuda veritas. w Płaszczu białym złote tramowanie Honoru z Koroną in stryppay a Proponuit illam. Regnisq; Sedibus Esther cap: 2

Stawy Magne Dijs Augiste places pia Gesta Coronant
Czasu. Tempus ego Pia Dios sic vos Ista Contero Fortes.

Prawdy Compar ait augusto despexerit aspeco Imago
Sta Inscrutibiles via Eius.
Cnota non plus ultra.

## Na Marmurze Inskrypcya

# D. O. M.

Prawda Corka czasowa nadtym Grobem stawam
Smierc Panska opatruje Drzwi oporu zadam.
Kleynot Domu Sasiego w nim presentowane.
Starosciq oslabione mocne zmocowane.
Z Rqk wydarł czas moy dwie co mi stad z niemi
Skryt sie olen kamien skon zyiot ku ziemi
Orzel koronowany ruina Sol. Lie Gniazdo
Jur nie daley w Lizbonie stoy Zbawiciela Gardo
August III. krol Polski te zalegt marmury
Na nizby niezwowene w zyciu awantury
Gdzie kusztnie zbyt wo. nosc strony upreszty
Obedienca obrazy dac mu Pon wspaniały
Z Austryi Cesarzowey wspolczesnosci zony
Kredzic dwoyq Europeyskie uszanowanie Wrony
Helena Sliska Grobá Zycie bogobycznie.
Swerd trzyma do boku Koyknie y spokoynie
Coby Sanskie krolewskie Religin Sly ogniwem
Mgc Imienia nakarmit wielu Zbyt winiwem
Wilcy nadat z gory wielu zas upodobe
Bedzie Dbc wzore wzniost nafortun nym kobe
Y lubo sie niespodziewat Slazney liczny gordy
Drogq mu wzieiely z knyzc y Guardy.
Kurs Boys Lecia mity ze nayuiecey stada
W Dlugim pokoyu Pokoju Slodka Jego Slawa
Cierpliwose z spokoynosciq uczoty nie zapasy
Niebydqc ci straszliwe ostatecznc czady
upty nicty Lata
Patrz krolu zabaw Dzicia Dwoja alternata.
Kiedoc boiscem naiednym nieszczescia podobno
Krzadko chodzq odziebie przypadki osobno
Tak cierpliwose wadercem z Pokojowq Slawa
Sprowadzita na Pana klopoty oblawa
Du z Pruskiey Saxonia zburzona Armaty
Drudno Stami niebolac wielkiey w Torgie straty
Du Corka za Hiszpanem mocz Krolewska Zono
Zuzqshua kurlandzkiego Syna z Milczono
Y to serca Panskiego niemale dorzecie
kiedy w grobi Sobieskiey slynely prze
Jedne do Panstw Drudzicznych nadzwi dzicia Syny
Gdzie da nieber zalu w porzynach ruinach Serzyny
Slysz w krotce za w Sobzicie narzeczeb zbiera
Jur Sesz patrzy niechcq Smierc oczy zawiera
Chciat nieco myst rozerwac na publicznym balu
Czas zwiqzek Duszy z ciatem rozrzucit do zalu
Takze to Boska rzeka pizrzesz nam Zebrety
Jak Satmanazarowe z miasta Bambiety
Nedowierzaj czasowi dzis nas Chwila Slodzi
w Moment z Olizieniem Smierc potkng przychodzi.

Die

Nie w Polskich lecz Eliziu Polach telemaku
Patrz Gą cież w Swiętych Krolow wynaydziesz orszaku
Z Krolow Pan nayłaskawszy co się mowić Godzi
Ze nawet choc y zmarły Serca Panow Godzi
By Piotrkowskie Trybunał szablą y ołowiem
w Licznych nasie Partyach nietrnął krwi albowiem
Wzor krola Eumezyna nasladowca cudu
rad swe zycie pokłada dla całosci Ludu
y takzes nasz Auguscie Dobry Litosciwy
y takzes choc Spokoyny przecie nieszczęsliwy
Szczęsliwy bez pamięci kto po bidzie skacze
nieszczęsliwy bez miary kto po szczęsciu płacze
kto liczył umartwienszych w Domu lub po Stronie
krzyzykow tyle wiedniey kto widział koronie
Masz przykład Gosciu miły Pan Celem widomym
serdeczny Bog tak z monarchą cosz z tobą Poczomym
Po tylu umartwieniach niz na ow dzien wstanie
westchniey teraz day Swięte spocznienie mu Panie
Nic po mitrach dowczesnych po krolewskim znaku
Na niebieskim Auguscie sasniey Zodiaku.

Votum

Podkanclerzego Jmci Michała Czartoryskiego kanclerza W. Xięstwa Litt.
na Radzie Senatu d. 15 Martii Roku 1763 W Warszawie.

Od czasu tego Najiaśnieyszy Królu P. M. M. w którym Statem
się umieszczonym w poście tak mi bliskiey Urzędu mego w przeciągu lat tak
ciężkich zpotrzebną zawsze chęcią y skwapliwością znayduiącem się bez-
chybnie na wszystkich Radach y obradach Publicznych nieopuściłem pi-
dy okazyi żadney do powinnego odbywania ustaw moich będź potrzebnych
bądź zdatnemi być mogących będź przynaymniey dowodzących żeśmy
gorliwych wiernością y Poddaństwem znakomitych w Służbach moich Pano-
waniu nademną uspokojonemu Królewskiemu y Rzpltey Stanie Se-
natu Radę którą podobałdzie WKM P. W. M. cnotą mowąc wdzięczney zbiegłem
chętliwości lubo tey prawdziwie były przeszkody nieżdrowie moie poko-
dzące z zastarzałości sprawione Sił uwiędleniem przez prac wielkość y dłu
gości w usługach urzędu mego więc wzięyłbym Siebie Samego dla publicznych
ustaw immobilis Roskaz WKM P. M. M. bezpiecznem sercem dopełniam.
Radzącym w Senacie mowieniem znayuniższym do nóg WKM uniżonemu
iakoby żadna konsternacya uchylić mogła moią być niemogła zrzędliwego zmarłego chorowania
WKM tak żadne teraz urodzenie żywotnym być nie może Zdrowienia Jego Swiętych Boską dla
nas opatrzność przedłużyć dostać naypoźnieyszych Życia y panowanie WKM uczynionych
w sobie tak wielkich y tak wzbierzch rzadkich Darów Cnotliwości y przyrzeczone Oyczyźnie
wości Oyczyźnie naszey Ojcowie mogące
gdy Materyą okoliczności Xięstwa kurlandzkiego w Cyrkularnych zawołaniach y w propozycyach
kam teraz ad deliberandum danych. Za celSenata Rady iest uchwalona w wiernością y niezkażonego
y niezkazitelnego umysłu y serca wszy naprzód wyrazem sentymenta y zdania moie. Niemoie
wemnie Jey Natury Nieiest tego gatunku Siebie Samego miłość taliowa bezporządna żebym zma-
kuiąc chlubności z tąd moią zem przewidział zem udemonstrował zem zauważył to bowiem stało
y dzieie teraz w kurlandyi niebyłbardzey w uczesnichsze dotknienie złego zalew WKM
P. W. M. y Gorzkości które mortuą Najiaśnieyszego Królewicza Jmci Karola Are tey że
Ewenienczy pochody y przychody wypłynęły zrad Szkodliwych WKM danych z uciemnieniem
y zasłonieniem tego coby naturalna y tak dokonała w Osobie Panskiey Jego dobroć mądrość y
sprawiedliwość poznawać y spenetrować mogła przeto z tym ztembszą rozwagą z tym mocniey
z tym przykładaniem się do reguł y do miar roztropności radzącemu się WKM P. M. M. pod-
nien z nas kozdy w urzędowym obowiązku będący wszą wiernością y życzliwością swoie wy-
razać y wykładać Jemu zdania wiey teraz proponowaney materyi o Zwierzchnościach Feudalnych kur-
landzkich należących ad Supremum et directum Dominium integritatis Rzpltey w trzech
stanach swoich tylko iedności nierozdzielną całość władności Panowania maiącey.
do czasności zdań moich tychże iako w ow czas odwołuiących się do exspozycyi w Statucie moim pod-
dziel w Senacie Roku 1750 y one przypominać muszę że Zwierzchność kurlandzkie nie tylko Feu-
dum samego Tronu Polskiego ale za podległe Supremo et directo Dominio całey Rzpltey, że
przeto od początku Subiekcyi tych Zwierzchności do czasu Roku wspomnionego w żadney okazyi y w
naymnieyszey ważności incydentalności niemogli y niechcieli Koronne Stany ani za Radą Senatu
żadnych czynić dobrych Zwierzchnych Dyspozycyi ale te czynione tylko zawrzeć były przez Sy-
we ustawy: ze wdowodach złego tak wielkie kołowrotki się bydź kurlandyi z roku materya Statutu nie
mogły Senat Iuste et valide mimo Praw zatarcy woney drażnąc y rzekłowanie dopiero z swoie
szkody głosów większości stanowiące formowali Resultatami Authoryzuiące WKM. abyś Xięstwu
Królewiczowi Jmci oddał Feudum nieby wakuiące bez uiedzy bez zerwolenia Stanów Ry-
cerskiego spokojność y równość władności Rzpltey maiącego ze miane Prawa Zwierzchnie
Jmci Koronie do WKM Jemu nadane mocą konstytucyi Roku 1736 post data illo tempore
moderni Ducis Ferdinandi niemogły Jemu być odbierane y uniszczone bez okazania powyża-
szego bez sądu przyzwoitego bez Delictu rite ferowanego że w Salvach Conventach zeszłe
Warownym iż w interesiach do Zwierzchności kurlandzkich regulujących się tylko coniunctim
cum Republica curas Negocia WKM imprendere będziesz Zaryzykuiąc
dzych w czasie wspomnionych remonstracyi moich zrownie Flamboka polonę czynię y przyda
wam następuiące.

Rok 1750 był rokiem przypadaiącego Seymu ordyna
ryinego przed koronacyą którego wiele wprzód miesiącami się negocjowało Sasłuchanie
stanom WKM. u Dworu na ów czas Peterborskiego umieszczenie na Zwierzchność kurlandzkiem
Najiaśnieyszego Królewicza Jmci a o tym zamyśle tak mocno tyczącym się Praw Supremi Dominij Rzpltey
ani w uniwersałach WKM ani w instrukcyach na Seymiki przed Seymowe żadnego nie było
uwiadomienia nawet drażliwszego ażeby do Seymowania były ustąpionym. Kiedy Seym Stany
kurlandzkie z mianego Seymiku swego przysłały do WKM. y do Rzpltey Delegata Swego Sekre-
tarza to przynayprzód to mocno to nayusilniey Jemu zlecaiąc daną instrukcyą authentyczną aby
żadnych nayzgoła Zwierzchnych Subiektacyi y prokurowanie Liberacyi Zwierzchności Jmci Koronie
tego do rządów wszystkich Zwierzchności Gdy ten Delegat dalsze nota nadmienić że na publiczney audyencyi
Audyencyi Imieniem Stanów swoich doprasza się o umieszczenie na Zwierzchności zadnością
władzy Najiaśnieyszego Królewicza Jmci Skoroże tym doniesienia Legacyą w kurlandyi zaraz przez Sekretarza
tego do nas czterech na ów czas z nięcych kanclerzow pisała list gorzkiego w którym wyrażaiąc ok
rzestempshus y wiarołomstwo Delegata swego dopraszaiącego się oraz aby Prawa Jch Królewicz

żadnych uszczerbkow żadnych damnifikacyi nieponoszący. Po bez skutecznym tego Sejmu rozesciu
konionq Wkm abys w tey rzeczy kurlandzkiey sur wedle chcianey z rezel wowany ztozył Senatus Con
silium dla pozoru formalitatis wykroczeń Tobie spisanego Resultatem chodzi ostra Sferam
sultatum Senatu zaraz zbyckze nad które były poczatkowe Dates Wkm Moiste Diploma sed
vacantia Feudi drugie prowizionale w nadaniu Xięstwo kurlandzkich Jaji krolewskiemu Jmci
cie in westytury tego Pana Wkrotym ten argument będąc iako powodowany z gruntuiący polożonym
ze wyzwolenie Xięzcia Jmci Birona nieistnq y niebędzie nigdy podobne przez tako delatarey a
penetracyey na owczas w Rossyi Monarchini Elżbiety gdy urodzonej panowania władzy sanuiąc
teraz Monarchini Katarzyna uwolniła Oyca z Exylow Jego Tym oswiadczeniem publikowa
nym ze niebyli y niesą ustawy ustp dynikaiq exaltatu byli Dyplomatow dzieł dowodne
ści iedna ze causq pocrytywales Wkm integre ważne Jura do Xięstwo kurlandzkiego
pis Baroniana exinde za uwolnieniem onej z uwięzienia uracanq legitime ta Strops
Dzierzenia wych nadanych sobie Prawach Druga ze przez wszelkich uwag y oglądow
nabyte defektow y konsekwencyi wyradzono Wkm. Stanienie nieszkodney Stabilitacyi
Xięstwi krolewskiego Jmci iak na które sine ulla basi et Fundamento. Przedrzeniem tego
Smutne Skutki do publiczney na owczas mocni uzyrzitem zaraz moje z tego zazalowa
tym bardziey teraz dotkliwszemi będąc. Od Roku 1739 w którym in feudatus Xięz
stwo Birona podało Homagia obiol rządy Xięstwa kurlandzkich do Roku 1750 zbyt wy
kich opinij teraz mianych y używanych o defektach co do nullitate Praw Jego Zadro
przez lat 20 nikomu do myśli y do podrzeczenia nieprzychodziła ouzem do hazardzacey
Supremo Domino Lennicku pomocy y protekcyi często powtarzane czynitem Wkm Sollici
tacye do Dworu Rossyiskiego o dwolnienie tego Xięcia z detencyi oprzyrzeczenie one
do rządow w Feudalnym Xięstwie swoim in Resultato Rady Senatu z Roku 1750 tako
sest wyrażenie annuendo votis et Desideriis Senatus S. K. Mayestas favore Jmci Ernes
Ducis Curlandiæ et Semigallie officia sua ad autam Petroburgensem interponet
tych środkow wych takich wiele wyjednawszy Xięstwi y Lenitatow Obranym Sasiedzkim Pasto
swoim zalecało Sollicitudines Rzpltey o Liberacyą tego Jey Lennika Gdyż te wrzec
sak 20 letnie niewątpiące y powszechne miałyby być teraz Arbitralną odmianą uprzecie
ne iakąś mogłaby być Skarga wczasie dalszym w mutacyach Lenuiktur zdan
raz nowych y chcianych czynności nawet w Roku 1750 w Propozycyach od Wkm
ad deliberandum Senatowi podanych Xięzcia Jmci Birona iako Xięzcia Jmci kurlandzkim
reputowanym y przyzwoicie nazywanym Hudriesz in Resultato tegoż Rady Senatu
Suma Jego Tytułacya Xięzcia sest kilko krotnie powtarzana Jakoż teraz mowionym y z
dawanym być może że Xięzcie Biron niebył nigdy legitime Xięciem kurlandzkim Jmci
to niesest y być nim niemoże Przeciem moim takowe mniemania lub powieści że w Bira
lat kilkadziesiąt niebyły postrzeżone y poznane Nullitates Praw Xięcia Birona Tyto
one urazy znaydujących się w osobie y w Panowaniu Wkmci Dokonałości Tego Tytułu
poderzucenia y brzenia czyny tak wiele Senatorow y Ministrow iednych uz
zyciu dzących drugich teraz znaydujących się w radnych obradach z nas Sejmujących
do Fayfikacyi w Roku 1736 Jednak komu być to nieuładomym że moc dawca
k M. do infeudacyi nowego Xięzcia w kurlandyi po Smierci Xięzcia Ferdynanda
ten miał Ces. Mc miała destynacya, że to Feudum będzie przez Wkm nadane Praso
ni Bironowi na owczas będącemu Ministrowi Rossyiskiey Monarchini Atwo
wie przeto upada obiekcya Jego Służby Potencyi Postronney krom wielu podobnych pr
kładano Służyli y Służą Xięstwa Imperij Germanici rożnym Monarchom K
wet wojującym z Cesarzem a dla tego nieuważali y nieuważają Feudalnych Panstw
swoich Poddanej Jaji krolewskiemu Jmci Inwestyturze były zdrożne tym subsequ
ter Sejmy do żadnego niebyła otym Rzeczypltey od Wkm wiadomienia były y te
Senatus Consilia in hoc intervallo odbyłane na żadnym kurlandzkie obradzie
niebyły w propozycyach ad deliberandum wspomnione ani nawet na ostatnim
przeciwko iakowe lubo sur były y nieuczciwe uradome Wkm reklamacye do
Xięcia Birona y tak usilne za nim instancie wania teraz nieyskiey Mona
chini Rossyiskiey iakoby to zawdzięczającym się y skombinowanym być mogło do Xięstwo
kurlandzkie są bezwątpliwe Feuda directi et Supremi Dominij Rzpltey a otym co
ich tycze o delbranie onych Xięcia Bironowi o nadaniu onych Jaji krolewskiemu
Jmci ta Suprema Rzpltey Dominatio żadney niema kognicyi y żadnego niemiała do Wkm
wiadomienia. Stolezowana była Zacność Tytułu dla Rzpltey w Infeudacyi krolewskiej
Jmci kiedy Monarchini Rossyiska Elżbieta fawore tylko Jego ustempowac chciała za
y ustompiła Pospesyi mianey w Pretensyach Panstwa Sukcesa nieletnych Dobr Stolowych
Xięzcych kurlandzkich sednakże ta Pani rezel wowała sobie y zatrzymała Pospesyą
Dobr Allodialnych przez Xięcia Birona za pułe kroc sto Tysięcy Talerow bitych do Skarbu
okupionych dosyć czynieniem poczatkowym przez niego odbiorzeniu domu aby exon
rował y ubogacał Kanc Sobie in Feudum Xięstwo uczekła ten Tytuł dla Rzpltey pon
sąca magnanime teraz nieyzyzna Monarchini Rossyiska Katarzyna Tego kiedy
zbych wszystkich Dobr Allodialnych ustompiła Zupełności Praw y Pospesyi Xię
cia Bironowi żadney w niczym do kurlandyi y w tym Xięstwie nieprzeszkadzać
zgi pretensyi Sobie oraz przez wielkiego Posła Swego u Dworu Wkm będącego
oświadczającasię za uznawa Plenitudines Supremi Dominij Rzpltey nad Xię
stwo kurlandzkie y iest w żądaniu Przyiacielskim aby Jura w tym tako y w cuzym
kim integri Corporis Rzpltey nieponosiły uszczerbku ani leryi żadnych.
Byt y iest obwiniony ten Xięzcie Biron ze mimo zabraniającego to konstytucyą sie
sonalnie ale tylko przez Plenipotenta uczynił Komplementalne przyrzeczenie y inne
zwyklę w tym przedsięwzięciu Są te Jego Justyfikacye zcego na owczas potrzebnego
być interessem Wkm Jego u Dworu Rossyiskiego Zostawanie Dyspensow Ekst

Wkm a personali Homagio przez wyrazne y solenne nato dyploma ze tedy było praesentowane przez obu pod owczas kanclerzow wielkich ze aktowi Jego in investiturey appostowali bardzo liczni Senatorowie ich wtych dwoch przeciwnych sobie hiwestyach czyli było to licitum tak formalnie concedere Homagij oddanie przez Plenipotenta albo li było magis illicitum tę concessyo akceptowac Mocem zdaniem uprawnionych wiadomo wkm. konstytucya 1736 ktora Autoryzowawszy wkm do dania investytury na dzierstwa kurlandzkie posmierci dzięcia Ferdynanda y w osobie Jego zgasnieniu Stirpis ktemu ziane wnocnemu ad archivium dzięcia z dokładem tych słow wtey konstytucyi pod tytułem praktykowanego in simili sposobie niechciała dokładać Rzeczpta tey iako w Roku 1603 Pielustrodycyi obowiązkowey zeby investiendus nowy dzięcie personalne oddawał Homagium.

Radzie teraznieyszey iedynym znayduiącym kanclerzem obiawiaią mocne ze pobrzy wzgl Tronu Polskiego Prodemiencya takowa opinia iakoby Sigillum Majestaticum niebyło pieczęcią koronną y ze takowey pieczęci używanie wchodzi w takary y warunki burnemi konstytucyami o nieużywaniu do Pryuilejow y Reskryptow pieczęci Polskowey ani innej żadney krolom naszym tylko osobistey chcąc Bnieii iedynie używanemi pieczęci kanclerzom y Sekretarzom polskim przynych Ta Majestatowa pieczęc od wielu była zawsze y iest ustanowiona w Koleskiem Polskiem mysl takiem innych krolestw Wielkich w Europie była zawsze w Roku kanclerzow wielkich koronnych była zawsze używaną dopieczętowania Traktatow Dyplomatum tych Aktow Hanzakyi ktore były nayrozumieyszemi mocy wiecznej trwałości maiącemi siłami tey Dyzyunkcyi pieczęci Majestatowey Wielkiego Xięstwa Litt ztey racyi ze to iest tytułu krolestwom attributum y mniemana takowey pieczęci bezwarzności pociągałaby za sobą konsekwencyą potencyami y wieloraliu aby publiczne utracaią miany w Sobie walor. Tyle powaranych dziesiątek w Polszcze Majestatowa pieczęc wspomina nawet w Statutach y w dawnych nadaniach znacznych wypisanych in volumine legum Domo primo znayduią się te wyrazenia Quibus Sigillum Nostrum Majestatis est appensum Przydawaią teszcze te tytuły w Tytule Zygmunta Przeciwo z Cesarzem Rudolfem y Maxymilianem Xięciem Austryi y w Ratyfikacyi tego traktatu w Roku 1589 są te słowa in cujus rei omnium fidem mandamus Sigillum nostrum majestatis nostrae muniri mandamus Sur po konstytucyach o pieczęciach y tych pieczęciach gdy Rzplta w Roku 1654 data in dyjenaty, dzięciu Rakoczemu y dzięciu Mostanskiemu w Dyplomatach nato od Jana Kazimierza te wyrazenia Sigillo majestatis nostrae communiri Gupsimus w powtrey niewiadomości y w omyleniu się iest to poniesc do la kurlandzkiey obłoczności złożyles wkm w Roku 1737 Senatu Radę w Sekowie do w propozycyach od wkm natenczas Senatorus danych żadney niebyło o kurlandyi wzmianki to tylko y Resultato znayduiące się wyrazonym bez żadney ieszcze o Xięciu Bironie mencyi ze po Smierci dzięcia Ferdynanda kettlera in feudum Xięstwa kurlandzkie nowemu Xięciu omnia quae pro tunc bus suis et Ribeda equis utilitate ac pro commodo feudi deridatari post sumt mediante Commissione per Constitutt: 1726 assignata et per commissa Ratificationis 1736 reassumpta perficere curabis odprawiona była takowa Kommissya w Gdańsku favore dzięcia Birona.

Były z to te wzmy takie Pisma ze teraznieyszy Dwor Rosyiski z kurlandzkiemi nam ministrom wkm y Rzpltey odpowiada nato Dworu tego Posel wielki ze Monarchini Jego bynaymniey uwłacza nieche y nie uwłacze temu prawu Dominii ze zpowodow wielce ważnych instancyuiąca do wkm. y tegoż rzeczpltey oprasza usilnie aby dzięcie Birona exproprietate et Poiuritate Prawa swego zkonstytucyi Roku 1736 tak wielkiego maiącego herbowanym w Reimperacyi rządu dwego xięstwa kurlandyi podług obwiązkow swojey Insendacyi ze iako to specialnym Polityczenemu Systemu y interessowi całey Europy iest rzeczą specialnie tym Sąsiedniemu z Sanstwem Polskim Przyiacielskiemu y w Posuszowych związkach będącemu Sanstwu Rosyiskiemu aby Prawa y Swobody Narodow y Stanow Rzpltey naszą składaiących podług ustawionowanej Rzeczpltey Formy zostawuiąc w Nienaruszonej Manutencyi dwa Stany Polskie Koleckie y Senatorskie bez Spokoyności Przeciwo Stanu Rycerskiego żadnych do innowacyi dzieł Stanowczych przed się brać od Skutku przywodzi niemogły.

Progowania y kompromittowaniem tey glembokiey rzeczy która tak wiele ieszcze obrachowania wymaga Tronu y krolewskiey Preeminencyi nakłonione wkm. do podpisu w Monitorialium innowerczen na dzierstwo kurlandzkie Reskryptu dwom Senatorom kommissyinego y Plenipotencyinego moim zdaniem zupodleniem Senatorii bo niepoczcie z dalszego Prawa podług całego Pryiadu do tego należącego czynności? Jakowe instrumenta y żadney kancelaryi kancelarskiey Koronnej iedynie taiest należytym ale cry w kancelaryi Pasheey cry wiinney incompetenter. Skutecznie powane postano do kurlandyi z iedyną pieczęcią koronną bez pieczęci W Litt rownie do wszelakich expedycyi kurlandzkich tak dalece należyta że bez obu Narodow pieczęci żadne do tego dzierstwa reskrypta ani Pryuilieje krolewskie wiarnosc maiącemi y tam akceptowanemi być niemogą. Ukazy powane memoryały do Dworu Rosyiskiego nakłonione Jchmc PP. Ministrow kolegow moich do podpisow posłane y oddane te memoryały Ministerio dworu tamtego iest tu wiadomym całe rocznie Xięzi monarchini Rosyiska dotkliwiey urazenia w Sensach y expressyach do tych memoryałow użytych.

Zostaiąc sobie w niezmiennej wiernosci y życzliwosci będącym same tylko uniżenia sobie uprzeiznie maiący gdy by to wkm radzić dalsze ieszcze wtey obłoczności kurlandzkiey

Landrhey zaimpiskowania Sobie y Rzpltey zatrudnienia y przykrosci przynoszące kons
kwencye wiele szkodne y nieśpieszne pocagu mogące ileże w sytuacyi bezwinney. w
zuwzg y rozwag wszelkich y wszelakich wzaprzyszłonej y nizdy nieukalanday wier
sci W:K:M: y oczywiście te rady mnie dyktuje Rozum moy y sumnienie żebys W:K:M:
iako rzecz przez Siebie samego wprzod zrobiona Grunt konstytucyi Roku 1736 maią
tylko krotnemi Sollicytowaniami u Przeszłego Dworu Rossyiskiego mocnemi Prysi arm
W:K:M: y Rzpltey teraznieyszey Monarchini Rossyiskiey tak mocnym instancio
niem sie wspierała, dugzeza Gmu Birona przy oyczystym Prawie do Xięstwa kurlandzk
y vasallatus onych tak łaskawie konserwowała a na tey gdy cousinskiego serca Zarazem
pod niedobrocią dotknione sprawione u zebys W:K:M: Ministerio Rzpltey zalec
negocziowanie z Dworem Rossyiskim o sposobach takiey innej kompensacyi dla Xiązą kur
landzkiego Gmu którego wielkie cnoty y przymioty zapewne nikt bardziey odemnie zn
y mocniey czym przywiązaniem wenerowac nie może. Jest naturalna oyczyst
W:K:M: miłość do tak udokumentowanego Potomka Swego ale wznajomiey wierności
domyślności ma przewagę miłość y Pietrowitość oyczyska tego ludu który dla kons
uy Praw y swobod swoich dla uwrzeczystnienia Siebie W:K:M: swobne przybrał ob
na Swoim umieścił Tronie ieżeli zas preferowane będą od W:K:M: Gmu Xię
żebys przedtuzał kwestyą kurlandzkich Dokumentach tedy rozwaz
to decydowac tym iedynie może rite et legitime Seymowa Protestacya iako pun
Centralny do którego przychodzić y z niego wychodzić tylko powinny wszystk
y wszelakie Panowania czynności konstytucyine wzięcz dla tego bardz
czynione zwielu powodow bardzo znacznych na przeszłym Senatus Consiliu
ogłoszeniu proszeni y radzenie moje żebys W:K:M: raczył Zdrzyć Sejm extraordy
ryny ile gdy tak sie wzmogły dolegliwości y z gruntow destrukcye wolny
kaszey dla tamtych przerzuconych od zgub ostatnich ten Sejm bliski Zb
niemniejszym naszym iest tak wielce potrzebnym.
Po woynach tak wielkich ludzkich gdy zrządzeniem y ulitowaniem Boskim nak
niły się wiele potencye usrzythnienia Generalnego w Europie. Spokoju w Powsze
zkiey Gentium Rzadkie wynika iednak dla bytności naszey zasmucenia t
przyczyna że potrzebne W:K:M: oddalenie się do Państw Swoich Dziedzicznych
odbierać nam będzie przytomność Jego Pietrowitości oyczyska naszego sabi spo
warzyć iednak zeten będzie krotki.
W Przyszłości nam Panowanie kilkokrotne iuż były podobne odiazdy W:K:M: dorzucał
ces zawsze wiarności y Miłości naszey powszechnie y w kazdym z nas szczególnie
rych Sentymentow trwałych iedności ubezpieczą w kazdym z nas Siebie samego miłość aby
bem uczynkow nadzymkach Gromadzkich w Prowincyi W:K:Litt: zagrożone Gwałto
ści do ufundowania z publicznego Trybunału nastempuiącego drogą się niemogły supplic
wzywam w tym panuiącą W:K:M: Prospicience.
Z tych wszystkich mocne drogie nasze być powinny za prokurowana opatrzonym Staran
W:K:M: Deklaracyą Dworu Rossyiskiego w Mianowaniu kommissarzow ze strony swoiey do we
pilowania Granic y Limitow przez Woyska tey potencyi w krayach naszych posczczonych
ze strony naszey podobnie będą naznaczeni kommissarze których abym W:K:M: ur denom
nowac raczył pokornie y iak nayusilniey supplikuię. Że Woyska Rossyiskie które potem
om z W:K:M: zkolligowanym były auxyliarne z krayow Pskowskich y Litewskich powychod
ły y do swoich się wrocity aby y ta część tego woyska która ieszcze w kurlandyi
z tey wyszła Prowincyi Feudalney nayprzyzdoiniey za rozkazem W:K:M: ministerium
go y Rzpltey oto traktować może z Jmcią Panem Dziadem kayserlingiem Posłem nieds
Monarchini Swojey
Akkredytowany Dworu Pruskiego Sekretarz legacyi P. Benoit Juriere oznaiamił nam
nistrom ze przez Szlaky który zdrowie między Woyskami ustale potrzeba dla Jego Xnaiak
wania Prowiantow y Furazow ur to wymienić będzie zaniechaniem y takiemenda któr
była nato wzięta wychodzić będzie z kraiu naszego aby wielce potrzebne Lady pogranicz
w Woyewodztwie Wrocławskim były ustabilizowane a pensyami ze Skarbu Koronnego
ędzierżawie byli opatrzonemi aby tak et tantas Clarissimae Jmienia swoie przynależą
Jmć Pan Woiewoda Kijowski miał uroczone, Sobie exponsa ad Publicas Negocia Szlachet
aby Jmć Mrozowicki Starosta Skrzyński z Utratą lat zdrowia y substancyi odtak
wnego czasu wielce chwalebnie komendę naukraińcu między teraz ze Skarbu
ronnego choć część taką deservita mercedis odebrał a zaciągnionym walanser
sensibiliter był Chlebem wysłużonych obdarzonym aby X. Jezuicholty do Agenc
w Rzymie Destynowany był roczna ze Skarbu Koronnego opatrzony aby Generał
mu Szpitalowi w Warszawie suppleament takiey donatywy był asygnowany
aby miasto Toruń które tak splamitates poniosło Starostą y dobrodzieyem
W:K:M: było wsparte Spolnie z całym Gronem tey Rady y Ja moie nayuni
zenszę do W:K:M: ok Jego Łaskawości zanaszam upraszania.
Że moie przekonania y zdania w kandorze Swoim od zadney nienawiści czer
dla uczynkowanemi Sprawiedliwie być niemogące u nog W:K:M: iak nayp
niey Skladaiąc mam Boga Swiadkiem mieć będę y będzie ze byłem y jest
szczerze y całe zechce być dorgennie uiernym W:K:M: y Oyczyznie moiey
Ministrem.

# MAUSOLEUM

*Fama Volans unâ tubam declarans fata altera manu gestiens CÆSAREAM & REGALEM CORONAM.*
*Genius Doloris Gestiens 4. Stemmata SICILIÆ BAVARIÆ, GALLIÆ, & Serenissimi REGIS POLONIÆ.*
*Ex Opposito circa urnam Genius una Scipionem altera Pilavam amplectens Inferius.*
*Navita piscatur gemmas, Mors confodit in Continenti exuvias.*

## D. O. M.

HOspes siste gradum Ludens Fortuna Potentûm
Exemplar Vitæ Quæq; Sit Umbra simul
Disce ter AUGUSTI Consors Electa MARIA
Sponsa MARIA jacet Clausa JOSEPHA tacet.

*Cracoviæ.*

Hanc Domus Austriaci dederat cum cernere Lucem
Murice CÆSAREO Juno nitere jubet
Jnnocuum cum Lacte bibit Candoris Honorem
Pabula fert animo de Probitate suo

*In AUSTRIA Natã: Lucina agrestium Juno Nutrix Principũ Sobolis.*
*Nativitas.*
*Infantia.*
*Puerilitas.*
*Adolescentia*
*Serenissimæ Reginæ Educatissima.*

Regulat ulteriùs teneram Modestia Vitam
Imposuit Cordi pro Pietate Locum
Tanta Pubescentem Sublimis Gloria Spectat
Svadet Hymen Dominam Jamq; subesse viro
CÆSARIS hinc Pomum Dulcemq; Statumq; relinquens
In nuptas petitur; Quas Hymenæe paras!

*Adulta Viro mutat Statum.*

*Pomum Signum Imperij*

*Hymenæus Deus Nuptiarum*

Quæ porro meritis das Tractamenta Secundis?
Virgineam Vitam Cæsaris ecce fugat
Insons quippe (DEI Decreta perinde dedêre)
AUGUSTI Gladiîs Sponsa profusa Cadit

*Enses. Stemma Serenissimi Mariti.*

Augustô MOGOLIS reperit super æquore Gemmas
Vult mare scrutari præstò MARIA dabit
Quæritat AUGUSTUS Sub Virginis illico Signis
Unio cum sponsa jus in amoris abit

*Ab Apr: ad Aug: Piscaturæ Margaritarum*
*MARIA idem quod æquorea*
*AUGUSTO Mense AUGUSTO Principi in sponsam ducitur.*
*In AUGUSTO Signum Zodiaci Virgo.*

Conjugis O! quantum REGNI pariterq; Coronæ
Addebat Decoris Gemmea Virgo thoris!
Non jactes aurora Tuos de Rore Nepotes!
Jam Similem poterit nulla fovere Thetys

*Placidissima vitæ Societas*
*Decus Sacratissimo Connubio & Regno Poloniæ ex Regina.*
*Serenissimus Elector tantũ Clenodium ideſt Cum MARIA Optimam Vitæ elegit Partem.*

Nulla fovere Thetys Similem CLEOPATRA nec ipsa
Quàm quæ pro Regis Corde medela fuit
Claresçet pia Fama procul quàm bella nitebat
Quantum Templa DEI Claustra ditabat item
O! Quoties inopes semper rediere Beati!
Præcipuè miseri quos premit ipse rubor

*Gemma Auroræ Filia per influxum. Roris Matutini.*
*A CLEOPATRA Imperii Gemmam bibit ANTONIUS pro Antidoto*

*Pro ædibus, Sacris.*
*Pro verecundis Egenis Liberalis.*

Præstabat; Numenq; satis benedixit enimq;
Prole per Europam glorificavit Eam:

*Benedictio à Deo in Progenie*

Hic SICULAS herbas AMELIA Sangvinis Ostro
Virgineo siquidem Flore vigere jubet
Lilia Sat florent, DELPHINO Plena Maritô.
JNCREMENTA Quibus Fausta JOSEPHA dedit
BAVARIÆ Sævite feræ sed strata LEONI
Hinc devicta suo gratior ANNA placet

*Stemmata Regionum in quas Serenissimæ Filiæ Fortunatissime Elocatæ.*

Jd GENITÆ Solamen augunt ast Bellica NATOS
Quam celebret Virtus Ipse PRUTHENE Canes

*Fama Serenissimorum filiorũ Celeberrima*

*Quatuor Bona Præstantissima Quintũ expetibilissimũ valetudo.*

*Sceptriger & Sapiens Locuples & Prole Beatus.*
*Est ne? Status melior quam datur iste? tamen*
*Dum turbare situm sataget Suprema Potestas*
*Et REGALE prement mox DIADEMMA CRUCES*

*Castigat Deus quos diligit ad virtutum exercendarum Coronam.*

Sic Quos Numen amat consvevit Eosq; probare
SAXONIAS postquam Magne BORUSSE Capis
Et Dreznam vexare jubes ast Carcere mæsto.
(Compatimur) veluti clausa JOSEPHA gemit

*Detentio Reginæ ab Etymologia JOSEPHI Carcere Comprehensi ubi fuerit Corpus illuc Congregabuntur aquilæ Lucæ 17.*
*Aquila Nigra stemma Borussiæ.*

Cujus Corpus ubi decedere debuit ultrò
Cum VOLUCRES illuc comparuêre NIGRÆ
Ut ut enim specimen quoddam Dominantis haberet
Noluit à Populo disparuisse Suo!

Tum porro Decreta DEI properare volebant
Occidit in tenebras ille Serenus Honor
Fertilis arbor item Cognato Mense Novembri
Decidit ex omni præstò Decore suo

*Serenissima Regina Mense Novembri moritur*

Sic post Imperii Pomum Panemq; Polonum
Reginam plenus Mortis amaror alit

*1. DOLOR POLONIÆ*

Vixisses utinam tam Grata diutius Orbi!
O! Regina favens Serva sacrata DEI!
Te Lechiæ Proceres Omnes Populiq; dolebunt
Orbati Domina tam miserente Sibi

*2. DOLOR SER: FAMILIÆ.*

Huc Regum Soboles huc Curre JOSEPHA Secunda!
Affluito salsis hîc CUNEGUNDA Genis
ANNA Doles CRISTINA Doles AMELIA plange
Flebilis ELISABETH Puncta Doloris habet
*XAVERIUS CLEMENS CAROLUS FRIDERICUS & ALBRICHT*
Post Genitas Fratres ingemuere satis

*Secunda Natu & progenie CUNEGUNDA Salis fodinas aperuit*

*3. DOLOR SER: REGIS INCOMPARABILIS*

Ast Superat mæstus gravior Præcordia Regis
Uno tot jussi tempore nosse mala
Quam Sociam Vitæ? Soboli quos Matris Amores?
Quum Videt ereptam Saxoniamq; Sibi.
O! Supreme DEUS quandonam Injuria Major?
Obtigerat Dominis? Quomodo Noster habet

*Carissima Conjunx Marito Tanta Mater Liberis Hæreditaria Saxonia suo Domino uno tempore erepta.*

*In adversis constantia Regis*

Nunc Virtus Examen habes Contraria ferre
Hæc ita constanti REX mala Corde tulit
Commemorando sibi dederat DEUS abstulit idem
Vitam Militiam JOB Superesse doces

*Militia est vita Hominis super terram.* Job: 7.

*Enses Stemma Regium.*

Num porro Domini Infortunia tanta fatiscent
Ense Triumphabis dum FRIDERICE Tuo.

*Illustris POTOCKI Palatinus Belzensis Marescha-lus Reginæ Nomine defunctæ Valedicit Regi Serenissimæ Familiæ Senatui & Patriabus.*

Interea Dominæ POTOCKI Nomine functus
MARESCHALLUS uti Verba SENATOR habet
Care Marite vale valeas Charissima Proles
Sangvine conjunctus quisquis Amice Vale
SAXONIÆ Proceres, Proceres Valeantq; POLONI
Jam Natale Solum Jam soliumq; vale

*Crux Pilava Stemma Palatini.*

Liquerat hic Corpus petijtq; revisere Manes
Da meus hoc in iter Terne Pilava Crucem

*Precatur Patriam Celestem.*

Perge; DEUM REGINA Vide videasq; quod Optes
Quanta voluptatum Dona BEATUS habet
Post Lachrimæ vallem dederint Pia Numina tandem
ASSUMPTA in CÆLOS esse MARIA queat.

# MAUSOLEUM

Fama w iedney Trąbę głoszącą *de Fatis*, w drugiey ręce dwie Korony CESARSKĄ y KROLEWSKĄ, trzyma
Geniusz *Doloris* 4. Herby. SYCYLII II. Ruty, FRANCYI III. Lilie, BAWARYI II. Lwy KROLA NAYIASNIEYSZEGO II. MIECZE trzymaiący. *Ex opposito* koło Trumny Geniusz Marszałka KROLOWY JEYMCI w iedney Laska w drugiey ręce Herb PILAWA. Nurek po Morzu Perły łowi. - - - Smierć zakopuie *Exuvias*.

## D. O. M.

*STań Gościu, iaka Szczęścia Pańskiego odmiana!* — w Krakowie złożona w Krolewskim grobie.
*Przykład życia, OSOBA nieodżałowana*
*Dowiesz się; iak przeczytasz kogo Grob ten chowa*
*JOZEFA w nim MARYA III. AUGUSTOWA*

*TĘ w Domu AUSTRYACKIM iak się urodziła* — Urodzenie.
*Wnet Cesarską Purpurą JUNONA powiła.* — Niemowlę.
*Przy niewinnych Pokarmach ssała Kandor Cnoty* — Dzicinność.
*Pasła umysł dziecinny pięknemi przymioty* — Dorosłość.
*Daley skromność Regułą Jey ćwiczenia była* — W pięknym wychowaniu. Nayiaś: Krolowey
*Pobożności Stolicę w Sercu założyła.* — Stan odmienia.

*Tak wysoce DZIEWICA wyedukowana,* — Hymen Bożek weselny
*Ali Jey Hymen każe znać męża za Pana*
*Więc od Jabłek Cesarskich od słodkiey Swobody* — Jabłko znak Jmperii,
*Na insze Hymenæusz zaprasza na Gody*

*Jakimże Trakramentem Cnym zasługom płaci?*
*CESARZOWNA Panieńskie oto! życie traci*
*Panna bowiem niewinna z Pana Boga woli* — Dwa Miecze: Herb Królewski.
*Idzie pod MIECZ AUGUSTA lecz złotey Niewoli* — w Miesiącu Sierpniu za Mąż idzie Królowi JMCi Jmie AUGUSTUS
*Łowią Perły po Morzu w Sierpniu MOGOLOWI*
*W MARYI czyli Morzu AUGUST Perłę łowi*
*Ktora mu do Małżeńskiey przypadła Korony*
*A potym do Krolewskiey w Polskie Nasze strony*

*O! Jakże dodawała oboiey Koronie* — Miłe pożycie Krolowi, Ozdoba Małżeństwu y Krolestwu Polskiemu, z Nayiaśnieyszy Pani.
*Szacunku y ozdoby niech rosa utónie*
*W Konsze swoiey iuż takiey Perły nie zawiąże*
*Jaką miał ná Cordiał KROL ELECTOR XIĄZE* — Perła Corka Jutrzenki Perłę zakordyał dawała Cleopatra.

*Nieugaśnie ta Sława iak godnie iaśniała* — na Kościoły, Klasztory y wstydzących się ubogich hoyna była.
*Jak Swiątnice, Klasztory hoynie zbogacała*
*Garneło się ubóstwo, nie ieden Sierota*
*Co się to żebrać wstydzi szedł przed Pańskie Wrota*

*Swiadczyła, BOG nadgradzał gdy Ją błogosławił* — w Potomstwie błogosławiona. Stan Nayiaśnieyszych Krolewien, tak pięknie edukowanych.
*Y tak pięknym Potomstwem w EUROPIE wystawił*
*Tu RUTY SYCYLISKIE godney Krwi Szarłatem*
*Bo* Panieńskim *przybrała AMELIA* Kwiatem
*Dość szczęśliwa Francuskiey DELPHINOWEY Chwała*
III. *Liliom* Increment *że JOZEFA dała*
*Kiedyż się LEW BAWARSKI na swą Panią sroży?* — Herby Kraiow:
*Gdy się ANNA* łaskawa *wnet przed nim ułoży* — *Do ktorych Nayiaśnieyszie Krolewny złokowane.*
*Taka z COREK Pociecha! SYNOWIE zaś iacy?*
*Dzielność ich opowiedzą y sami PRUSACY*

Mądrość, Fortuna, Honor, Potomstwo naypożądańsze, á piąte dobro naymilsze zdrowie.

Czyż? może bydź zacnieyszy Stan człeka na świecie?
Mieć Mądrość, Skarby, Berło, Potomkow, á przecie
Kiedy Władza naywyższa chce połamać szyki
Przycisną y KROLEWSKĄ KORONĘ krzyżyki

Martwi P. Bog ktorych kocha.
Oblężona Krolowa.

*Tak Pan BOG których kocha zwyczaynie dotyka*
*Napadła SAXONIĄ moc BRANDEBURCZYKA*
*Skoro zatym Stolicę w swoie siły weźnie*
*Aż widziemy JOZEFA iak w więzieniu w DREZNIE.*

Orzeł czarny Herb Pruski. Orły do ciała zlatuią się. *Luc:* 17.

*Gdzie zapewne KROLOWEY miało umrzeć ciało*
*Gdy się tam Pruskich Orłow mnostwo naleciało*
*Jakoż by Panowania Pozor nieco miała*
*Natych miast od swych ludzi wyiechać niechciała*

w Listopadzie Miesiącu umarła.

*W tym się też Pana BOGA zbliżyły wyroki*
*NAYIASNIEYSZĄ śmiertelne otoczyły zmroki*
*Owo Drzewo rodzayne zna czas Listopada*
*Już ze wszystkich swych ozdob na ziemi opada*
*Tak po Jabłku Cesarskim y po Polskim chlebie*
*Nakarmioną gorzkością śmierć KROLOWĄ grzebie*

ZAL odKROLESTWA

*O! Bodayżeś na świecie była żyła długo!*
*Litościwa KROLOWO! Swięta Boska Sługo*
*Wszyscy Cię żałuiemy życzliwi Poddani*
*Żeśmy Cię postradali tak Łaskawey PANI*

ZAL od NAYIASN: FAMILII.

*NAYIASNIEYSZE POTOMKI co żywo do żalu*
*AMELIO, z nią ANNO, JOZEFO w Wersalu*
FRYDERYK, XAWIER, KAROL, ALBRYCHT, CLEMENS pewien
*Do westchnienia ze łzami trzech mnieyszych KROLEWIEN*

Ephestionowi zamknął Alexander Pierścieniem usta żeby milczał Kunegunda Krolowa Pol: rzucała Pierzacień y skarb Solny otworzyła w Bochni.

*Nie zamknie ust pierścieniem ale się odzywa*
*Na Skarb się KUNEGNUDA łez słonych zdobywa*
*Płacz KRYSTYNO płacz, á ieszcze Czyiaż załość czyia*
*Ah ELZBIETO! iak cię żalem nawiedza MARYA*

ZAL nieporownany od NAYAISN: KROLA

*Lecz nierównie w KROLEWSKIM żal się Sercu nieci*
*Tu Państwo, tu Przyiaciel, tu Matka od Dzieci,*
*W iednym czasie zabrani Miłościwy BOZE!*
*Czyliż większe nieszczęście ná PANA bydź może?*

Wspaniała statecznosć Krolewska w przeciwnościach.

*Teraz Proba dla Cnoty bydz w przypadkach stałym*
*Przyiął tę wolą Boską PAN Sercem wspaniałym*
*Pan BOG dał Pan BOG zabrał przypomniawszy sobie*
*Zycie Bitwą nazwałeś Sprawiedliwy JOBIE*
*Ażaliże y Pańskie skończą się kłopoty*
*Przy MIECZACH FRYDERYKA iak uciął po poty*

J.W. Potocki Woiewoda Belzki iako Marszałek Krolowey żegna N. Krola, Familią, Senat, Oyczyznę, y Nieba żyiący Pani swoiey.

*A tym czasem POTOCKI ~~drogiey~~ Krwi ANTENAT*
*TRON POTOMKOW Swoy Polski NAYIASN: SENAT*
*Jak Marszałek KROLOWEY Swey PANI Imieniem*
*Zegna przy Swym PILAWIE, z głębokim westchnieniem*

Herb J. W. Potockich pułtrzecia Krzyża.

*Bądźcie zdrowi ktòrzyście Tę PANIĄ kochali*
*Ktòrzyście Jey Fawory z Swiętym życiem znali*
*Już poszła w DOM Wieczności nam Ciało w załogę*
*Tu oddawszy, ia daię moy Jey Krzyż na Drogę*
*Jdź bodayeś Jasności Boskiey dostąpiła*
*Gdzie szczęśliwe mieszkanie, y swobodność miła*
*Po tym Płaczu padole day! Oyczyzno Swięta!*
*Niech KROLOWA MARYA będzie w NIEBO WZIĘTA.*

# Mowa Jw Antoniego Sotochiego Woiewody Rutzkiego na Seymie Grodzienskim 1752 Roku miana

Przyszedł znowu czas pożądany, dzień zbawienny, upragniona powszechnie dla dobra Pospolitego chwila, w ktorą nietylko po nieznosnym z przydłuższey Wkm. odległości uwiadomieniu przytomnym obliczа Panskiego cieszyć się mamy, ale też widokiem nietylko czerstwość zdrowia Jego nieuymownie nas rozweselą y ożywia zaco nieskończone Bogu Zastępowi winszkiemy dzięki alebez wktorą Wkm myśli y radzie w zgromadzonych Rzpltey stanach rachuiąc do radunku y podźwignienie nachylonej ku upadkowi Oyczyzny nabzey a Państwu od Nayuyższego koron rozdawcy, rządom Jwm powierzonych, ktoryż uszczęśliwienia y ubłogosławienie od samego początku szczęśliwego Wkm Panowania, wszystkie myśli, chęci, zadze, y usiłowania Jego naybardziey zdawaią y napełniaią.

Znosiż mile Nayiasn: Panie prace y nieznosne trudy podrożne bez żadnego na zdrowie Swoie względu podeymuiesz chętnie znaczne bez oszczędu kosztu abys Krolestwo to doskonalić uszczęśliwić iak nayszczęśliwicy rządzić bynaymniey nie niegodna niestrudzona nasza od tak chwalebnego nieodstaie przedsięwzięcia.

Do zupełney y Jestotney wolnego Narodu pomyślności tak by zbawiennego bydź nietrzeba iako wykorzenienia zadawnionych bezpamiętnie domowych niechęci y rozpierzania nawałnieyszych dobra pospolitego przeszkod, ktore iako ieden na powagę wspaniałością nierozdzielnie w Wkm złączona uspokoić y potrafić tak oto iak nayusilnieyszą do Majestatu Panskiego składam prozbę z poprzysłużonego wiernej rady obowiązku, w tym iednak szczegulnej y żywey, aby nachylone y naruszone prawa przywroćiły, uszczęśliwiły, zachowanie y dopilnowanie onych przez tych ktorym Praw ustaw Rzpltey osobliwie polecona, na dalszy czas iak naydoskonaley były obserwowane, bo nacoż by się zdało mowić, Stanowić ieżeli dalsze nakoszty całey y bespieczeństwo Rzpltey naybardziey polega ustawiczney bydź podległości przestępstwem.

Widzi to kożdy ze zmartwieniem nieznosnym czuie zatem y słusznie użyskowa musi, że podług tak sprawiedliwego tak pobożnego Monarchi panowaniem iakim się nietylko Polska nasza ale y Swiat cały zna y czci Niepodległey Nayiasnieyszey Rzpltey zdy własna spokoyność, własne zdrowie y życia Panskiego swobodna Narodu Polskiego spokoyność y swobody Państwa twoich poruczać nieprzestaie. Mogłbysmy wszystkiemi Narodami bydź nayszczęśliwszemi zdybysmy zbawienne y prawdziwe by cnotliwe Jego pieczołowania zednomyślna wspierać starali się usilności, zdybysmy istotnym Praw utrzymaniem w naleytym wszystky zachowaniu się obrzędzie, nietłumaczyli Jak opacznie dla utaionych szkodliwych prywat, lub ulżonych wykierowania zamysłow, samiż się niedbaiąc do uzdrowczego Oyczyzny niepospieszali vpadku.

Dosyć bowiem zemną kożdy powinien Wrodzonej Wkm sprawiedliwości, y delikatnemu sumnieniu że nic niechcesz nie żądasz tylko co prawo opiewa y co wymaga po kożdym z nas.

W Jey gruntownej wierze iak nayusilniey zdyrą do Tronu Wkm Mi-

łość

nose Supplika abys zapatrzywszy się na nieporuszona Poddanych
Twych wiernosci na niepościelamana ku Maiestatowi Swemu y
chwale panowania Twego zarliwosci na niepobrakowana nigdy ludu
Polskiego ku krolom y panom zarliwosci ktora przez chluby przy-
znac musza, wszystkim innym przodkuie, lubo wolny narod
nasz raczy! tak skutecznie wiarze przedsie srodki zeby Mod-
kosc sprawiedliwosc y sława panowania Twego terminy
sryk do podziwienia przyszłym do naśladowania w niepras
dancy pamięci trwała wchodzi
Sprawiedliwosc K. nayczelniejsza wszystkich krajow przywoicielka
rodzących obrona bespieczeństwo y twierdza, w ktorym ze wszyt
kich niemal tak dla pomieszania zwierzchności, iako przez
rożne wymyślne wybiegi wyrugowana ladow Areby do tak nay-
doskonalszey przyść mogła pory potrzebne iest całey Oyczy-
zny zadanie, bo cherchi brim stoiąc nim się zmacniała y Obe-
spieczała Państwa wszystkie te ktore tey wykonania według
praw Bożkich y Oyczystych nieznaniedbywaią obawiać się po-
winny aby dla niesprawiedliwosci przeciwnie nieszły od
Pana Bogu do narodu y ieżeli dotąd nad narodem krolestwem
ta głosna pisma S. niezwycięzka przestroga Sprawiedliwie to
nie ogranicznemu miłosierdziu P. Boga y nadziejnemu
Jego wspomaganiu twoim WKM winnismy opatrznosci zeby
dzielnosc Imienia twego odwrzeszkiem Niedbałych zamachow
y niebespieczeństw zastawiac miłosciwie raczyc
Zmocnienie się Rzpltey od tak dawnego czasu pragnione abes
skutecznie dotąd oczekiwane potrzebne było Radzę na ktore nie
zacałości Oyczyzny niechcieli ochrancić y zatowac. Przyczy-
nienie Woyska pomnozy chwałe WKM. przyniosci przychwa-
lney powagi y woli nieyrzeczy za zobcemi Narodami poka-
wi potrze, Przyiacielom pomyślnieyszemi, nieprzyiacielom
Staszneyszemi, samym tobie czyniąc nas bespieczneyszemi.
Zdrowa tak Zacnie całe sprawiedliwie przez WKM y godne
rzce władza woyska za ktorą paynsze Majestatowi jego Mia-
dam podległowanie nieomylne bespieczeństwa publicznego
czyli nadzieie y zdy do układania przyiaźni kompucu wszyst
bynaymniey niebrzeba zewnętrzni wodzowie obcych za narodow
tak za doskonale sprzedza, zeby zaszczyt dostoiności, chwał
y obrona Rzpltey posłuszeństwo Hetmanow, karność przy
zwrota Zołnierza, byli obostrone ustawami tak nayzgrubia
wnięy obwarowane były.
Gdy ozmocnieniu Woyska mowie zasługuiących się w nim obcych
narodow y zaciągow przykładnie ludzi przypomnienie
dzieciow Zołnierskich obrotliwey WKM nayuniżeney za
lecam dobrotliwosci.
Siła woienna na dostateczne zawisła tak do Obrony do ubespie-
czenia Portec do zastonienia Skutecznego Granic zabotec do
dzieł odważnych potrzebach abych szczęśliwe w kraiu naszym
całe nieżyskarcha na przywoitey przynaymniey pogranicza
do ustawicznych natarczywosci Hayduckich odpor. Dla
zmocnienia tedy granic dla opatrzenia kamienca dobrotliwe
go Chłopow K. Drohyczy y Białey-Cerkwi zdolnemi przynale
żytościami w niebezpiecznych y dostatecznych pomyślec na-
leży sposobach. Szczęśliwe to Państwo ktore podczas pokoiu
zwoiennych myśli sposobach y wnięcie szczęśliwie opa-
truie
Porownanie znomety z wagą ocenia kosciołkich nader potrzebne
czego aby Jeh. P. Podskarbiowie wiedzy Obcych narodow
pieniędzy obyzdrzeli obowiązek urzędow Jch dobrego Jch mian
pociąga.
Olkuskich Gor otwarcie mogło by być Arcy potrzebne obmyśle-
nie zaspodobu na koszt niedobicie dobrego potrzebnych mogło
by się znaleść dostateczny gdyby sukcesorowie przeszłych

Jchss

Jchmć Pp. Podskarbich zaległe uśiebie powinności Kor[o]ltey summy vprowadzenie zas nato ludzi sprawnych y umiejętnych Jmci Pp. Podskarbiemu koronę Wkm polecić raczysz

Otwarcie także mennic bardzo mi się zdaie nietylko potrzebne ale y pożyteczne dla ścisłości y wielkiego niedostatku domowego bicia osobliwie srebrney monety w cryth tenże Jp. Podskarbi Wk o przyzwoitych może pomyślić sposobach.

Ekonomia domowa wiele w sobie zawiera potrzebnych okoliczności a nadewszystko wprowadzenie handlow ktoremi naybardziey kwitną wszystkie Państwa ież dla bezpieczeństwa y utrzymania onych naleźy obmyślić przyzwoite sposoby żeby w takich drogich monetach handlami ieremi sprzeczkach y spławach niedowtorka być mogła sprawiedliwości

Do generalne do tey rzeczy należące Ekonomij znacznie przyczynić może dochodow Korpltey było ustąpić handlu cłami bez ochrony y protekcyi Taxill od towarow kto[r]emi kupczyć będą choćby bliskiemu ich teraz. Czas partykularne iako iuż prawami zniesione zostawiam Starszyzna Jch że z Sanocza tylko małey Polski stowinczyi 900 wynoszą a z obu dwoch koron tylko 200 tko Żydzi do Skarbu koronnego wchodzi reszte zas tak znaczney summy na wyposażenie ubogich dzieci żydostwo obraca

Posłowie z Dworow cudzoziemskich osobliwie Saxonskich Francuzkich Angielskich ze tak dla powagi Wkm. iako dla interesow Korpltey są bardzo potrzebne. Ale ze bez obciążenia Skarbu odprawić nie mogą ponieważ prawo wyraźnie opisuie że Jchmć KK Posłi odbywać powinni gdyby zaś ieden z tego wymawiać [illegible] mieli nieby z nieszczęścia między sobą rad radzenie przyzwoita do wypełnienia corocznie ubliżyć summę ktoraby na znaczonych od Wkm. wydatkach mogła posłow

Miasta Koronne Wkm. niemal wszystkie wielkiey podpadaią ruinie naybardziey z tych przyczyn że nieznośnemi są obciążone wyderkafami Żydostwo wiele wszystkim kupcom odięło handle zeznikąd prawil przyznanych ulgach niemasz pożytku. Osobliwie zaś miasto Lwow do ostatniego niemal przez rożne okoliczności przyszło zniszczenia ktore iako ozdobne niegdyś całey rusi Stolice Wkm Szczodrobliwemu oddaie względowi

Kwarty sprawiedliwe do znaczny na przyczynienie wojska sposob powinni być według Prawa do skutku przyprowadzone bo za starostwa takie ktore ze sto Tysięcy dochodow ledwie kilkanaście tys kwarty płaci dlatego lustracye prawem co 5 lat naznaczone aby były całonayściśnieyszy y rzetelney wykonane postanowiłby należało powtorzyć ustawieniu y należytey Ekonomij domowey wprowadzeniu mogłby się znieść obmierzły staraczowi podobny podatek pogłownego

Postanowienie miary ieednakowey po całym państwie tak do zboża iako y do trunkow z mocney kary na patrzących na naznaczenie znacznyby przyniosł pożytek Korpltey ustanowiwszy płacenie od kiey. chcby pomiarkę tak przedaiących iakoteż y kupuiących.

Publiczne czasu Seymowania tak dla ochrony Wkm. nieoszacowanego zdrowia iako też dla wygody z oddalonych naniego kraiow potrzebne.

Konferencye z Ministrami Dworow cudzoziemskich aby były mogły odnowione z naznaczeniem do nich tak z Senatu iakoteż z stanu Rycerskiego oddanie całey we wszystkim nadobro pospolite Wkm. o pokoiu iakoteż lądow pogranicznych dla zachowania wspolney sprawiedliwości nieprzerwane utrzymanie

Że zas na Kommissyi Radomskiey mało polska żadnego uczynienia ma

ma Senatora, o naznaczenie kommissarow z Senatu i albo nayuniżeney
uprasza, zalecaiąc respektowi Panskiemu przywroby ich nadgrodz. Sta JMci.
Sty Radomskiego, ktory kosztem znacznym Zamek Radomski przez ogien
w peryne obrocony, nalezycie y ozdobnie opatrzyć.
Cla Brzeskiego na Bugu znalezienie tylu Prawami upewnione Wktw
nasze uprasza Wktn.
Potwierdzonych Prawem zasłużonych, tak w przeszłym Senacie iako
w Teraznym Stanie Rycerskim zalecenia wyrażonych Ustaw JM. Mar-
szałka Izby Poselskiey z nowaczych przedemną wzgledu nie-
chcąc wyliczaniem zasługuiących się Wktm y Rzpltey godnych lu-
dzi, zabiera czasu, sprawiedliwości y zasławemu Wktm zalecam
respektowi.
Gdy tak Zasławie rozporządzisz przyroczeniem porządney spokoyno-
ści y nader potrzebney między Stanami powszechney tak gruntownie
utwierdzisz wewnętrzne bezpieczeństwo Najiaś. Panie zewnętrzne
nienaruszoną z Sąsiedzkiemi Państwy utrzymuiąc przyiaźń, prze-
pędzaiąc hiżbies nieprzestaną wolnego narodu chęć, żeby nam w dobro-
ci nieporownanego w Zasławności nieprzemożnego Sprawiedliwego
Pokornego, y z tych Heroicznych dzieł Boskiemu karzącey Ręka
w wielkiey naydłuższey Cześnowości zdrowia, nieuwątlony w po-
myślności uszczęśliwiaiąc nieprzerwanym biegu na Zasławy y obro-
nę y uszczęśliwienie Oyczyzny naszey zachowuie y Swoiem Jego
Panowaniem wspot z Najiaś. Krolową Nayprzedniey cnych cnot
niezrownaney krolewskich dlaby Chrześciańskich nieuszczęśliwionych
wzbrem uciszyć y zazrzyć nie powolito. Niech zrządza to Zasła-
wie Nieba aby Najiaś. Potomstwo wasze Stuży Panie którego
pogrzeci przytomnością kray nasz przyodobi nayczystsze y
Panskie ich powołanie nam wiele doby a w nich wysokie
bohaterstwo Rodzicielskie przyznawaią przymioty nay-
pierwsze w Europie zdobito y osiadato Państwy.

Mowa JMci P. Tomasza Zarlickiego Regenta Grod:
Oświęcimskiego Posła z Województwa Krakowskiego na Sey-
walny Grodzieńskie w Roku 1733.

I mogłoż kiedy pomyślney nadgrodzić sobie niedozrzałych obrad
swoich ukszyżowanie Wktw nasze krakowskie albo czyli
mogło na zupełniey szym przestać uszczęśliwieniu całe kie-
dy z uniwersalnym całey korony Polskiey z Xięstwem Litew-
skim z przybyciu Wktn. Kontentowaniem z powszechna ra-
dością y uweselieniem przez nas Posłow swoich przed po-
danym a nayłaskawszym Wktn. Stawa oblicznem o.
iak nam strzela Wktn przytomności iak przyiemne y
nie nasycone wspaniałey Posłkiey Twarzy widzenie
w dostatecznym tych skutkow dla nas pomyślnych wyra-
żeniu nie iest starey moich Słow wynalazek Deficunt me
verba loquentem. To Województwo które w Obieraniu kro-
low w Kollegiacyi za Panow y Monarchow swoich in-
no Prowincye y województwa uprzedzać zwykło y w którym W.
Kn Pst Mc Rzeczem proceres Regem Populus Regem Cun-
ctorem prima vota canebant z Najiaś. Mościa Panskie-
go Stawa uszanowaniem iako krolowi nieporuszonej wier-
ności Stałość iako nayszczerszemu Oyca Oyczyzny powołnie serca
z Miłością Stania y te wszystkie Sprawiedliwości należące
ofiary powinnym uczciwa obowiązkiem Bogu nayprzod

dmb

alma authoriz W.K.M. P.R.M. oraz zanosiemy dugki
ze to krolestwo w ktorym W.K.M. Regem Bakemy geris
ulubionego Polonji obarzasz kontentia z Narody Nasze
miedzy Katolickiemi Sprawuiesz nayspokoyniey sze y
prieto ani zazdrosciemy Slawnego Szczymiahom Szczy-
scia ktorego imtam niegdys pamietne Augusta Sanuc
cego Szczesliwe nadaly czasy z tad pospolicie mawiano
Memo augusto felicior Aty dla nas milsze dni y cza-
sy Panowania W.K.M. pod ktorym abundancya palis caly
wiek zloty tranquillis ultimus boris Saturnus Saturna-
mur dno. Czasy Panowania W.K.M. nad nami Boze przy-
iemne Oyczyznie miłe Poddanstwu wdzięczne Postron-
nym wszelaki dla zazdrosci Dopatrzemy w czasach
rządow W.K.M. nad nami iaka Korp tey powagi iaka
wdzięczności y swobod naszych hurtes dzialka S. Kwiaty Zer-
liwości y podwyższenie iakie Prawa y Sprawiedliwosci
wykonanie Powiatrzamy w dzietach W.K.M. iakie
dobra pospolitego pomnożenie aco Slowem mowie iak
obfite całego narodu naszego uszczęśliwienie Boday-
ze ieżeli iuż nienazaurze przynaymniey długo letnie
pod tym opatrznym y naylaskawszym nayiasnieyszey
zrzenie Panskiey zostawde względem tendyszczegulniey
sze. Wdzięczna naszego zadania y te oraz życzenia Abys W.
K.M. P.R.M. iako dotychczas na Kodaje y Panstwo Fro-
ny Nayiasnieyszey Swojey Krolewskiey Familij rosko-
wieniem uszczęśliwiony z Panuiących nayweselszym
Monarchiom cieszył się Wnukow Sam zaś znayiaś-
tk. Jmcia P.R.M. na Tronie Polskim

Kroluy nam Panie nad Dziecmi Narody
Polski Swiecy niemen wstecz nieciesnie wody
A iako w biegu Wschod y zachod Slonca
niema tak niemcy w Panowaniu konca.

Tegoż Mowa ex improviso do Krolowey Jmci
Nieznasz w tym Kroluie nayiasnieysza Pani ani we-
stemplicim osadzie co tby dla Stawy y szczescia Naro-
du Oyczyzny naszey nie tozdzielnie w Krolestwie Waszych
Krolestwo złączył to my przychylnych obowiązkow
naszych dzielemy y tak mowiemy ze się Slusznie go-
dzi cos my ci P.R.M. wszczególności do Wdztwa nasze-
go krakowskiego powinni wyznac podobno zebym iako
W.K.M. P.R.M. na Dniu oncydaysym wyznalismy Serca
y ięzyka obowiązanego wiernego W.K.M. niedemy Zy-
czliwości y nateyże będzie dosyć Sam uszczęśliwiony
Sam zupełnie przestac mogę Chciałem się wyrwać się
nieporownana S. Cnot Twoich S. Pani pochwałe ale na-
co się przyda ten zbytek aby blask iasne wypogodzo-
nego Slonca zapalona Obiasniac pochodnia Albo gdyby

Chciał

chciał wiedney pomieścić dłoni nieprzebrany ocean albo wspaniały Olimp przez poziomą podnosić Staturę Co Sławi wiara S co lud wyznaie Swiat cały y Oyczyzna WKM przyznaie ja tego ani powtarzać umiem y milczeniem zbywam powszechnego tylko życzenia głosne tylko pod tron WKM składam aplauzy

Krolo y nam Pani a iak Swiat przestrony
w Rządach Twych Synow miey berła korony.

Głos JW JMć P. Cetnera Sty Płockiego Posła z Ziemi Halickiey na Seym Walny Grodzinski 1752. Roku.

Nietak spragnionym inanimandi Spiritus ustom refekcyą przynosi z Miłosiernych rąk podana czasza wody iak po zeszłych Sorte fatorum czasach oczekiwana ab Aeterno rerum arbitro dziś w Izbie naszey Saluti publicae pokazuie się nadzieja Ta sub augusto krola y Pana naszego Nomine powszechne Oyczyznie całey przywodzi ukontentowanie kiedy podnieustaiącą dla Dobra pospolitego opieką przez przyzwoitą Prawa Pospolitego Satysfakcyą y obrad publicznych ziechaliśmy się receptaculum Wyznaię wprzod Oycowską W. Pana ku tey Oyczyznie miłość za ktorą Augustam Benedictio Domini impleat in Filiis Domum

Trojaka zas ktora krolestwo y Narod nasz Polski ze trzech constituit prowincyi unio podobna nieśmiertelney quo ad trinas potentias Duszy wielką nierozłączoną cum Corpore Rpltae iako wiąże się existencyą tak cui parent in perfectione Sensus moventur et membra Ja pierwsze in qualitate Sensus zaczynaiąc ust moich otworzenie kieruię na uniżaną wszytkich JWW CPanow Braci y Dobrodziejow weneracyą y osobną kożdemu we wszytkich Prowincyach tribuo rekognicyą gdy zas extenerritudine funkcyi mojey przymowić mi się cum voto nieco convenit

~~D[illegible]~~
~~Z[illegible]~~
~~P[illegible]~~
~~Z[illegible]~~
~~T[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~Jedna [illegible]~~
~~Jedna siedła jaiec [illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

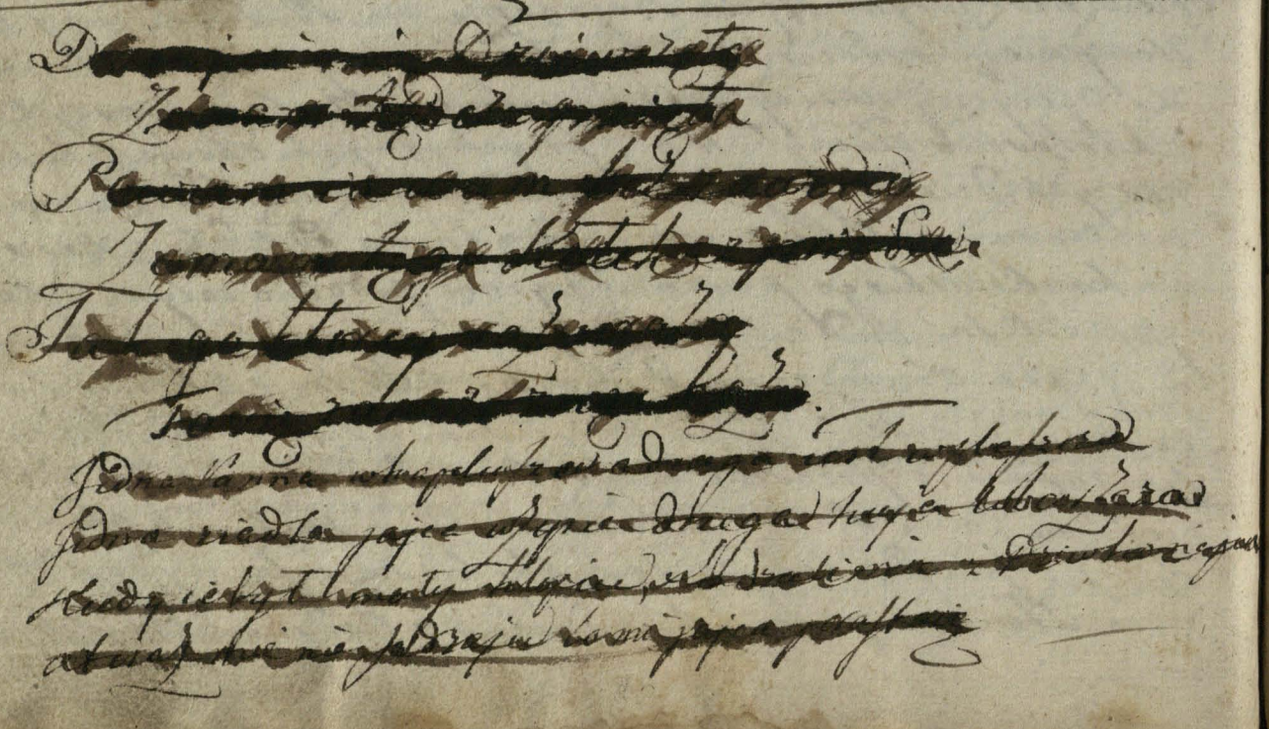

## Epitaphium

Illri Joannis Subdapiferi m D L Illris mei Michaelis in Rordal Hodierno Woldno Constantinow & Comitis Palatini Podlachiæ Equitis Aquilæ albæ Equitis magni & spei Filii Viennam Profecturi in itinerio fatis exhibeto.

## Mausoleum

Emblema Ad medicos proficiscentem mors inducta medicum et Egro Regia exuit Hospitem instruit urnam invitat Lapatum vicis adjuvidem melioremq promittendo salutem Quia Eternam Desuper Pullus Aquila alba Polonæ a campis Sarmaticis volitans in lauro Stemma knyiboa appensum præferens tendit ad occidentem Solem sub quo Lupus Lituum Fidum aquilæ Barca Pullam induerat examina hactenus terra sancta ut docent annales Imperij Dextrorsum in Continenti Castra exotica in confinijs Poloniæ Quo tempore Iturus Patriam Illri minister Consilij e vivis decesserat ex Stemmate Missus Joannes & ei sui Eum non recuperunt

# D O M.

## Fama ad Lectorem

Hic jacet o Hospes Rzewuscius ille Joannes
Qui fuit Illrio spes adaperta Domus
At Tameris bene notus quis postea qualis?
Dubitatur erit Quid Puer iste putas
Jugiter admotis et vel ab indole spontè petitis
Artibus imbutus pro ratione Domus
Redditur obsequio Regis jam Regia spectat
Jamq videns Juvenem suadeat esse virum
Nox Juvenem / Virtute etiamq Sibi spondet in usum
Utitur aula viro celsus ire libet
Subdapifer magni patitur mox esse Ducatus
Lithuanæ Pernis Comparat officio placet
Crescebat Solamen opum Solamen Honorum
Ut major fieret nemo Joanne brevi
O! Genitrix O! digne Pater tantis per in ille
Gaudite tot charites quod videatis ali
Sed postremo fuit Quid Libet una dolete
Nempe quod alterna sim periere vice
Jam cito Succrescens Natura comprobat usum
Precoces fructus quam cito sepe cadant
Præcurris Patriæ maiæ digestus enimq
Consumpsit vires imo Vigoris opem
Sic flos ætatis viridi marcescit in agro
Herbalis fructu spesq privatur ita
A Patriis Quare jam Desperando Patronis
Cubavit Cæsareos numine vienna Dabit
Siste Gradum quo Pulle volas? Sol occidit illi
Dum sitam opitulatæ Lucæ cerebis ibi
Imperij pariter minime deprotegit Aulas
Juvenies Pullas quas sibi sola dotet
Ulcera nec Lymphæ poterunt reparare Juventam
Aucupio Mortis præripiente viam.

undig

Undiq stipatam Patriam maverte relinquis?
Fulmina Sarmatico redde ministra Jovi
Sed nil dicta movent Volitat perinane Juventus
Expers fatorum non redditurus abit
Jamq petit Soleas Cupiens sibi longius ire
Vitæ Curriculum Continuare lubens
Ast stetit in Tractu per obvia Compita lata
Opto sed alterius Parca salutis opem
Dixit et exemplo se dissimulando quit esset
excipit et Pulsus tentat iniqua Dolis
Hospes ave simul opto vale mihi grate Joannes
ut melius valeas hic requiesce volo
Ergo Sopor torpendo magis diffusa per artus
ingravat et tremulus Spiritus ora fugit
Heu Lachesis! Proch! Tempus edax tantumne tuebat
Crescere nunc violas nunc violare statim
Siccine fata Deum mortales Ultro fugatis
non datur in patris procubuisse solo
ut video terris inconstans mansio Cunctis
Inte Rzewuski nunc Peregrine doces
Huc Pater huc Genitrix Fratres properate sorores
Duo vale Patriæ vosq valete simul
Dixit id umbra sui Cuncti valeatis amici
Regia Dux Patruus Tota Domusq vale
Dulcis amor Patriæ Quam Marte minante paventem
* Asdrubal ut tuear Cum mihi fata negant
Pro nato Superesto Cato cum fratribus Hector
vive diu Crucibus sat Tuiture Tuis
Fers Michael Lechiam meritis et nomine tanto angram
Athlanti Patriæ Crux benedicat ster
Vade sed optatos Sospes servandus in annos
Donec in Æternas non gradiere vias
Qui Legis exuvias Præsentes Disce viator
Quam cito Sors hominis præterisse solet
Dic Lassate viis meritis et plene Joannes
Gaude cum Christo sic requiesce precor
Pulla Joannis abi Celestem respice Lucem
Æternum Sanctum respice Pulle Jovem
Vita Joannis erat cum Christo Gaudia nostre
Cum Domino placuit Te iacuisse iace

---

* Amilcar Strenuus vir Carthaginentium 4. Filios genuit quos indefensionem Patriæ 3 Romanos Consuravit ex illis itaq Celeberrimis postea Ducibus Annibale ad Campaniam morante minor natu asdrubal intra Conflictum Occubuit cuius Caput in Castra Annibalis proiectum Duci Fratri Dolorem Exercitui formidinem et metum incusserat

Mowa JW Imci P. Miaskie Slucey Kasztelana Poznan
Lotheuskiego Znaku Husarskiego Day
miana na Senatus Consilium Ao 1758 Xtego Imci Fryder

Ta iest Natura y ustawa Dayacznicy Cuminartow Ze kiedy n
nisze Exemplie Obiekta Lustra Swego Per Detentiam Explicat
dam Czynia Eterszy On Swawieri Retractu ber umnieyszenia do
Sobie tangunam ad Suu Principale Centrum powracac Twy
ety, in Absentis tythu Zostawiwszy Swoie perfekcya z dalszych p
tythow Nadzieie.

Ta iest Woia dnia dzisieyszego Kondytya. Ze bendac Animatus
Lustrem Dayacznicy Tey Prouidencyi WKmci, y Oo z Reweren
dya Suo Centro respiciunt, Explikuie Usta moie od Dayacznicy
Subminszy, na ktorey ie ustythie gratitudines Wnetrze Thuszty,
na tym sama Exhibeana Nabieu Prouidencya y Uspanalowi da
brze Czynacych Monarchow przestawac Thuszty.
Do kiedy to ne iest in Statu Dokladnieyszey Satysfakcyi Za Odebra
ne obszyrych Castr, ani ter Stow dostatecznie Wielkosci dobrac
ne moze: Ktemu y dobroc Cansta dostatecznie chwalic zdo
tat: Ze Siebie Czyni Ofiare nad Ktora nicey Czynic niemoze.
Co ia Dnia kiedy Siebie Samego iuz nie Dzwore animato, a
Ie in Adulto Manipulo nieliczonych Obowiazkow prezentuie
Dostoienstwu Panskiemu.

Wielkosc to iest Dar od Boga ze Magnum trahi pectora Leg
tym wielkim y Stacownikom, a nie nizkim tythu, Ies nie Vlti
mic Velut Athomum ad Splendorem Sui Surgentem podnosi
sty nayprzod ex Arena Militari przez cat Ty Si Towarzysza do
Stuguiacego Sie pod Nieuystaiwnym Imieniem Twym pram
a Sanguinis pod Dayacznicy Hyperykiem Synem Swoim
Wyniosles na Lotheuskie Karte.

Z nie tad Ie Ex Statu Civili prowadzic nie Velut Genius Tu
tellaris przez Rotne Arce & Legni Fastigia a prowadzic
nie pasuie Gigantheos, ale Nayprzod in Rtroq Statu potrze
buiesz Vpsythie praeteyred. Stopnie ato pobabno dla tym ta
kiey przez Wyleplikowanie Sie Spiannelony Dyscypliny Tu
iey pod niespite inter Purpuratorum Curules, Ale tad Ie inter
Equitum & Bellonae Magores, ktore Ie Ostrzenie Oussy Twoie od
bijaia, Nie tylko Ie nie Spitzumiey prawicy y Wyniosles
na Ten Stopien Kasztelanij Poznan, do ktorego Nieskrobe
uczynie Acta moie do Nog Panskich, Bece do Boga Sie Gto
ne y Bece in Vltimam nieustanney Modlic Sie Naspadron
Majestatu Panskiego Mitadam.

Tak tedy Tobie WKmci dopetniwszy Obiare Wyznawam Ze
go Nieyscie tu Cztura Swiat administruie My Wsly Ze wyznaiemy
nieprzestac Dobroc Panstwa, Ze w ten Czas kiedy Vpsythie Tanqua
Equo Trajano Wywarty Sie Conjuratae Calamitates na Ste
ne y Panstwa Dziedziczne Twoie, Vpsythie my Sie Staranna

Coroules

Krociles na uszcza Uwienie powierzonego Sobie od Boga
Swego, y niby Nowy Typ Amoris in Patria Jordanis
vifit Ius Meminisse Iuberet. Tu Tytes Seym a Seym Otcza
Tych Oyczicznosciach nad Ustawie inspe potadany y pot
bny. Ale ze Ten Zakon quodam inscrutabilis Misterii Ar
serwany Magnis Conatibus postuje tame, a przeto Na
Tyscznieysze Intencye Ukroia bo Subburzu Naszego
chac musiały nie zpuszczaly Nas iednak Ubpatrznego
Swego, bo bedac Circumspectus na Ustytucie Obliczne
y widzac Iednej Strony Srodze go magno Astu, y nat
ne nad Swyczay Sapedzlue Potencye, widzac Inszy ab Op
sito Drugiey Strony Niebezpieczenstwa Oyczyzne Icussad Ar
Circumstrepentibus Otaczona tak Slaba iak Nagdy niby
chcesz One albo dalszey panowanie Sasiedzkie Sortu
albo Ja ten ad Occurrentes Casus w Dalszey postawe
Posparte. A przeto upieruszym Propozycye Sunlucie Ch
miec nato in Explorato Dance Moje.
Tak mi sie Ida Ze Cata Rzeczpolita movet Suspiria, a Zeby
mogła iak nayprędzey w lepszy widzie stanie. My Ja
bsp de Lowinsya Autorym Uberior querela injuria nectu
tystwo Tacitis Suspiriis tego Sobie Życzemy, ale Voce publ
magis urgentia Motiva powazamy sie przeto ye Wy
Juz to Lath adziesiat Lat minia iak Tystwo iednym Seymem Or
ty dym Solennym Abli Zasprzeczac sie mozemy, bo Insze
quam Actus Extraordinarius arbo nie Computuie
Juz to Xo Lat minete; iak iespesmy nie Znosnym obcia Ze
Podatkiem Pospolitym, a podatkiem takim Autory Ustyta
wyszła Posolitates, bo przez nie Wystarzenie Vrzedu Bra
Stlachty Ze Swych Patrimoniow Wyszli in Exilium y nie Na
Skarbie ne Abstrvo, Ale nie tnosmiesza! Ze te Stipendia Z
prawie Wyczerpione; nie tam maia Swoie Cyrkulacya gdz
Extorquentur, ale tam gdzie na Nie Contribuere reducatur
Stnieli Nasi Stipendiarius w tych tam Wojewodztwach
Cabare, y One a Vi & preda & Vicino Parentium Oganie
musi, jak by Ten o tey Nie Sprawiedliwosci y Ausspotycznym
nie dopytat by Se Narodach.
Kogoz to naypasdziey Nieszcza Ze pretrauta Consilia, ie
nie Mas Autorzy przez tyle lat patrzemy na Ustawiczna
tum Nastepy dyminucya & Sortium Annulsya Sosiny tyl
de na ten Ces ad Universa Proscriptey Oyczyznie na Swa
bo Cata ten Podatek na Siebie przyjeli do Seymu dosztey
raz Das Woyske Sobie Verbora Vi rato Konstytucyi
Inhaerentow trzyma w tym Odzie.
Bo Cto sie tego mogł Spodziewac a Zeby Izba Posel
tanquam de Industria Sati Illa Amplissima quondam Cbe
t Patria przez tak dlugi Czasu przeciw y miata sie Arca
Antra Cristis Stanty, Ktad Iuz nie Ow Spavior b mi Co

tus bene Ordinati liberi Veto, ale triste na Cała Oyczyznę roboat
liberi Rumpę, a ta tristis & funesta Vocis reipubłice Imago: ieżeli
wszystkich przerata Bas do Serca przenika, y tanquam Viva
vera Effigies quondam libertatis, aequalitas & mutui Amoris
nitos Cyni.

Gdyby Bam pe tu teraz godziło Antecessorom Naszym Oczy
Smiertelnosci Zawarte Otworzyć, a Zpoyrzeli na ten Europy Wide
nieszczęśliwey Sytuacyi Waszey, y Bacżyli Nayprzod Dwie Rzecz
pltą mutuo & arctissime quondam Amoris Compleau Coherente
teraz iak liczby Rzym na Dwa Miasta podzielona; Jedno ubo-
stwem y mizerya napełnione, Drugie zaś prepściacz y
Intradach pomnożone. Gdyby Obadwa miasta Swych Sussyed
y wzaiemnych miłości Bystrzyny Obaczyli Sobie interesse
wana nieuchwalaiąca Dobra Rzpltey bez Swego pożytku, Oyczy-
zne nie tylko tak Dubłowną: że gdyby nie Massa Prowincyą z
Ladowemi Woyskami Zasilaiąca Ia Swoi Stipendiji, Jedno
by nie z Skarbona Zebrac na nie przyszło, ale I Nayprzy-
ypadnieyszych Dania Odd.

Exhauracya Skarbu Rzeczypltey bez bynaymnieyszey Regulacyi
Rpltą bez obrony, Sejmy bez Rady, Woysko bez Sił, Skarb bez
Linedy, Trybunały bez Sprawiedliwości, Prawa bez Exekucyi, Libe
rum Veto na Sandecie, Ow Wolny Narod Autory naymnieyszey
przyzwoitszey Sobie oppressyi Cien nie Inesnie alterowac
Zwykł Nieuchnionym przy Ginionym Caracterem. Returnuem se
przekładzi się Hydrae Deformem & monstrosam Reru & Ho
minum Imaginem drugiera by Smiertelnosci Letargiem Zoro
twiei.

Że iest Oczu iuż na Ow widzic daie, ale wymiarkowawszy
Perspektywę z bystrze Ow na przyszłe Fraktaty, Podaie Z
My tam Rzeczy więcey nie przyczyrki, Tutaszcza gdyby Subdu:
bio Martc nasza mieć miały.

Tak Cię Ty Europy ale w Rzeczy Samey istotny Mitt Pa
nie przed Oczy wystawiwszy Obraz nasz Publiczny Prospekt
Attolle Oculos Auguste, & vide, patrz y rozpatrz się Bayasnie
Panie czy Stym Swym Okiem, Awasz y Opędzi Sam ieżeli bez
prętkiego publiczney Rady Subsistencyi in hac difformitate &
formitate Status Stugo Rubiscere mogemy. Że to Ja Mo
tiva Autore nietylko WKMć prowadzic mogą do prętkiey Lay
Seymowey ale Animuia do Swey Matemy Autora gdzie idzie
o utrzymanie publicznego Dobra Cała się Obiquie Exstolować po
stanie się Wyższym nad Prawa. A Stąd Zmiey Sen Mego o
Sejm Extraordynaryny we dwoch albo trzech Punktach Oczy-
sty prosza, na Autory Ieżeliby się WKMć chciał determinować
uprzątam Reflexyi Relationis Autore iako Bam podług Prawa
należy; Tak Osobliwie tym Wszystkom Cyż by potrzebne Autorycz

nasz Czas

nater Czas nieodsłty Lucz byty Naznaczone Z Seymu 36ti d
formowania Projektow do Ekonomiey podatkach, Zeby nie
iac się Seym do Seymikow mogł C Respitio postanowic.

Do Ejusdem Punkta Wszystkim Kurlandyi poniewaz Exceptu
Zwatyłsty Obrze Statum Tego Xięstwa Geniusz Narodu
że nie, Ledzius mocne Swoie Slabości respitiuit Jo ad
quem Statum Sub Regimen Ducum. Data moc y Prawo
ad Eventualem infeudationem, Wypetnitesz tu enskwatus ne
bo abusus benefitio, ale w szystkich Punktach Contravenit, A
że bendąc Ewangielikiem nie zachowuie Ewangielij Stwa Zak
że dwiema Ednem Stuze, a przeto nadpaduie się alienac
perio, y teraz iest bez Nadziei Restytucyi. Status o Inszego
gent Exemplum mowent pericula movent. Jeżeli Xię Pu
Stwy nie bysł Inszemy Znalazł dyspensacyą u Rzeczypley
bo Z wielką Inklinacyą interesowac się powinnismy za
jasnieg Xięciem Jmcia Karolem, którego dzielność wszy
przekroczyła Expressya y którego sobie Status życzą Adwo
Juribus Rzeczypltey, Caeteris Subjectionis Juramento in Pers
prestand & pangendis Conditionibus

A kiedy Osobliwszym dla Mnie przekazia Łaską przystała na P
ta Radosną: że Cierpliwy Z Rozkazu Swego Pana tu
tey dwoch Starow uspaniałey Obcisznie otwiera Usta,
dzier Imieniem Bayia Swiey Xięcia Jmci Karola prosiec
dzier ten Akt Jebitibus & Deuis ingens u sobie a Wspo
tego Pana protulit deus & Salutem za powtorzeniem
Jmci nieb mi się godzi anticipative Cieruszę pod Dozo
złotych Pensyi w Terach przytomnego Senatu wyrzuca
ustach wypotorowane ad Eminenda nigdy nie rozerwan
y Cordialnem Dassym Obowiązkow y wielmistego Ezym
stwa y Onego boc Voto mey Wiary.

Da Sądy Pogranicznego Xięstwa że Zgodzę bo iest na to Prawo,
nato Niemcem: to iest Zeby Jmciow odsyłali pro
nie do Starostwa Rzeczypltey, to tylko Wiem że do Wielkim
Stwie Ktt test Sądy za prze Prawo naznaczone y prze
Prawo iest Jus indigitatum Sekarem u Tych Pogranicz
Wdztw. Obym y tego życzył żeby Jmciow do Wdztw odsyłą
że ten na Ewikcyą nie powtwalaią y na Woysku nie
sucia

Ad Etium Miasta Obgestatem Skarbu Życie ad melior
tum Skarbu odnosz.

W Jmc Pa Hetmana nietrzeba tu rekommendowac,
Jego Actus Jest Magnitudine Zasługa mowia ale Exp
ne Expensa iako realny Stuy nietylko merent Exem
gi ale y pretium Satysfakcyi. Dziękuiem tu Kelm

Dalej

mendaty Latrudniac W K M ci bo bym te Secundum ordina
tam Charitatem musiał Zacząć od Siebie Ale że to nie iest
Stylu ani Zwyczaiu Naszego Wstępić Zacząym to Należy Le:
stawić przed twarzy Mnkpi ceney W K M ci Litery nayspiey wie
dzieć pragnienie Lito y to zastudyt, że iednak praecipiunt prze:
demna Relommendacyie Litere u Siebie Magna Nomina implent
ialbo to Inne Krasety Koron Tego Sasiey Zastuzony tę &c &c
Tuby mi iuż tho nieżyc Należało, abe Racyie mi W K M cp
zwolic iedne ieszcze wnieść tu Mlacya da Approbacyi albo repro
bacyi Swoiey ad trutinam przyszłey Senatu Dierozwodzić
się Zterli Delegatiwosciam, Litere W Zstwa Dasze pomiędzy y pomie
dzy od Woyst Kostyzkich Litere by tu longo Ordine wyprowadzać
się musiały, dosyć że te Woyska W nasz talquam In tuto Centro
Zgromadzone triste Vestigiu pe sobie zostawiwszy do tego Czasu
Nas in Allegnic & Imperio Swo trzymaią, bo niechce tho Mstiwe:
mu Sercu W K M ci przyczyniać Alteracyi, iednak to nas nie oddala
a Filiali Amore y od Sprawiedliwey nad W K M ci Compassyi. Bo
czyliż by była Rzecz Sprawiedliwa y Narodowi Naszemu przystoy
na? Żeby Smy Temu Woysku Litere się Expirit na odsiecz y Windy
kacyą gwałtownie wydanych Państw Twoich, kiedy Sami przez
Nabycie Swoie Auxiliatrices nie możemy Secure dextras: Wdnego
mieć bronić przyiścia y potrzebney Sprawy, Mając nie omylna
Nadzieię że W K M ci iako Pan Sprawiedliwy, ieżeli Bog Spra
wiedliwemu posłuszeństwu Orzu Racyie ieżeli nie wszystkowinne W
ieuodztwo Naszym przynaymniey in Commune Całey Rzeczypo
spolitey bonifikować Emolumenten. Ma Regnant Berlinskie
dwa Territoria Rzeczypey Starostwo Drahimskie y Territo
rium Elblackie w Summie 400 Talerów Srebrnych Srebrowane, ale że
ten Dzisz Tenutariusz przez Swoie podstępy uczynił się tak in Ecce
ptibilis, że nigdy Rzeczpey ieżeli nie Literalney Sprzeciwiaiąc
Litterach tego Windykować nie będziemy, Zdało by Nam się Sup
plikować W K M ci, aby przy Traktatach przyszłych Milionach
Racyi Że Summę pomieszczy y odtrąci in Liberatorem tego
Obcego Favorit Rzeczypey. Jeżeliby Zaś Nayiaśnieyszy Imperia
torowa Za Dasze Litery Chciała Nam być in Satisfactio
nie na Odprawiać się będziemy Nominacyi przez Imiona P.
P. Ministrow Status. Zdaiąc że To Liberowaniu Sam to Ie
mac będzie Szkoda by Rzeczpla nie była in Statu Restitutionis
Tey Summy.
A ponieważ w Litterach Dasych nie Titułach ale w Samey
istocie poważamy to Serce Litere nieszczerego Serca et chcia
dorować y Sprzyiać Nayiaśnieyszemu Panu tak dalece że Amando pa
mur Laudando Amamus bicz Smiało P. Relommendować y pry
pomnieć Dasze Litera Zapomniane Nowe że Zapomniane
Assekuruie to powtarzam in Conspectu Imion P. P. Ministrow Że

Za Wiel

Za wielu mego przez tak Lubiad respekt Za Lanowania W
y Sp Predespora a Oyca WKMci niebyste y niemasz An
natura ani Stachuca Literybyste nby mniey za Castlia
Lane gratuso Zaszczyci mogł, oprocz dwoch Lty wiecjow
dwa Starestwa, me inlibidine vto Generalstwa W
pcie Letore Lactyles WKmc Prellim Ministrem Jmc
Marszalkiem Dworu Koron. I punszectnym Pan Vszy
Cich ulwntentowaniem Zaszczyc Za Co iak nayuniżenie
dziękuiemy. A iako Se Wojewodztwa Sl & Originem
nsze & ad subportanda Onera Licrusze, tak ie ieśli Lier
bydź niemożemy ad Dawores ani rowno Drugiem pot
ni prtynaymniey Mich bendziemy Ostatki a przecie
wcale Zapomnieni y oddaleni.

So tedy Ipsy prtyste Zwycz Charakterem wyra ziwszy Lycz
a Zeby Respectowanego Pcssa Letora affixit WKmc
stale trwałe wsi przemienieta ay iak nayprzyiemsza
slawa momenta z Cała Dayjaśnieysza Familia

---

Karzyć pięknie assas Aragonskie na Bogow ze trotem vmythuie
pudara Przysiegi pudale aby co thnęli nogie wiekie Dum fortu
nator Regis ajebat si Dii cunctis mortalibus manus dedisset Lang

Gorko patrzyć na cnych mężow chim zacdrosciwy n Fortuna
sak nierownie nadgradzasz cnotliwym! O Fortuna viris in
vidia! quam non aqua bonis promid dividis Seneca

Jm większy Fortun y łask odmiana tym większy pragna y
większe prozą Creverunt et Opes et quem Fortuna
Libido Et cum possident plurima plura petunt

Nieboszczyk nie iest rownie iak nierozumnemu mieć wręce iak Ze
mu mieć magistrat oddawać. Periculosum est ut insanienti gladiu
sic improbo viro magistratum committere. Pythag: apud Stobaeum.
Nikt to Cudzi godna Mizantropia zdaiąca exprobrya Copuszet La
Fenix sam y gdy cały ieden rodzi Ut Fenix Quingentesimo an
nas unus sic est unus unus rerum rerus est pertus. Seneca

Nowia wiec nieuczem ryli zdobrym Sensem że trebaby parwey lud
odmienić y prelac na inszą tome. Zeby nowia z zgor niebyłemy ch
zbine nowa pochodzą z ogien Ercula przyniosł Sokii Prometeu
pravam ex intactis montibus Argillam tuam a Dijs facem fu
mans si ferret Prometheus Horatii Tac in hom.

Tacitus Ultius est innocentem absolvi quam nocentem Causam n drue
Cicer: pro Roscio

Swarz sobie wręc co mowił Brutusa tyrane Prawo takie z kus
y niepraktykowane rzecz iest niebezpieczne Cas miedzy tyle Cudzoz y ucho
Cnotliwe nie zginie bardzo zawsze Cnocy nieuinnosc ufa Legem
dam et inexorabilem esse periculosum autem esse in tot humanis
erroribus sola innocentia vivere Liviusz de Tarq

Sollicitum te cura tenet non quomodo reddas
Quomodo non reddas maxima cura tua Ovidius

Te dare permittis nec das mihi debita Simon
Nil mihi debebis si mea vera dabis . Ovidius

Tempus Virginitas verbum cum flumininis unda
Hæc egressa semel non norrunt inde reverti . Ovenus

Non mare non aer non tellus denique cuncta
Sufficiunt nostræ vix elementa Gulæ . Oveni

60
60
60
71

Pogrzebowy Uniwersał

Fecit quoq Tunicas pellicas et induit eos. Gen: 60
uczynił Jm Bog szaty z Skorek y przyodział ie.

Odmiencie Nieba wyrok ieżli bydz może.
Ażeby nas po Smierci niechowano w worze
Wszak żesmy Ręką Twoją ulepieni Panie
Zaosz ma Cierpieć Ciało nieuszanowanie
Ktore pośrod Rodzaju żes miał chuci wyborem
Okryłes gą kożuchem a przecie nie worem
Niebyłem na pogrzebie pierwszego Adama
Czy gą iak grzebła Ewa iak chodziła sama
Przekonywam się iednak bez żadnego Sporu
kiedy prząść nieumiała schowany bez woru
Cierpiał Job na swym Ciele bole y zniewagę
Narzekając że wyszedł ze wnętrznosci nagę
Że się do ziemi wróci w natury ubiorze
Toć wolał w Skorze własney aniżeli w Worze
Wspomina Pismo Swięte Dzieje od lat wielu
Jakie Ceremonie były w Izraelu
Jak Jozef do Chanaan Oyca swego Ciało
Wziął y iak gą pochował przepysznie wspaniało
Asystowali w Drodze nawet mu Poganie
To Jakub y po smierci miał poszanowanie
Mam ci czego winszować Patryarcho w cale
Żes dawniey umarł chowany spaniale
Minęły by cię teraz pompy y Zaszczyty
Jakbyś z drugiemi został w prosty Wor zaszyty
Szczęśliwyś z Eliaszem dziś spiący Enochu
Że nieznasz Smiertelnego Ciała twego prochu
Życzyłbym wam żebyście iak nay dłużey spali
y lepszego niżli my pogrzebu czekali
Bo ieżlibyś cię się wcześnie obudzili
Zapewnieby was Niemcy w wor zgrzebny zaszyli

# Mowa Pogrzebowa

Czyliż niesarkną natak okropny acz pospolity Sudzkiemu Rodzajowi Widok, Czyliż Słusznych wtakowey Załości nie odkryie boleści, Czyliż nakoniec natak wczesne zdługu Smiertelności wypłacenia się słusznie utyskiwac nienależy? Kiedy otto kwiat wsamym ze początkowaniu Rozwicia się więdnieie, kiedy otto Drzywko w Ogrodzie Oyczyzny naszey młodo wzrosłe y iuż iuż Owoc nayporządanszy przynieść maiące Uszycha kiedy otto ow Młodzieniec naktorego cnuż wyborze spiralismy w przyszłości wysokie nadzieie, Smiertelności Ciosem Rażony, tak dalece iż wziwokach tych naktore zbolałemi Oczy Dziś patrzyć nam przychodzi Cień tylko kiedy Zyiącego pozostawa Człowieka. Jakoż w Prawdzie owe lica ktore powabney krwi zafarbowane kolorem wdzięczność zsiebie wydawały Przyiemność dziś iuż ktoprno blado zsmiałey kształtności pokryły się.

Mowa Jw Jmci Pa Miasko Skiego Pa: Helena Poznańska Senatus Consilium Imiana 1758

Oratio a Parentem

Et hilara nostros tua nunc praesentia vultus
Dum veneranda libi-
pectore vota damus

Mowa Jwpnego Dominika Celsera Starosty Stuchnego Deputata z
Przedniejszey Ziemi Halickiey zegnaiąca Jmć kolegow przy Limicie
go Trybunału w 1761 Ao.

Ze Kolegowie wszyscy razem konczonej Sprawy nasze z prawie niepodobna
jeby kogo z nich wchwalą odwodzącey skore nieprzynosił takiego ve
unafter poruszenia ze dotego dostoyna cney wysokiey władzy z po
wagi w naszym posiedzeniu znaleźsy wybor znalazmity w wyborze
ubyniwszy tak godnie dystyngubuiących w Cyrzyrze Jmion z
osob znajomość wznaymbości pozycyey Zupełną Szczerey Przyiaźni
konfidencyey razem te wszystkie przymowne wzaiemnych affektow
dowody codziennej obecności oddawkare. Sneto kiedy z mnie
tych liczby niebez dotkliwości z Jo Jm Wszanami dobrze rostawac
się przymuszą czynię verdeur de tym wyraźnieysze z nayniższe
tak w powszechności iako wszczególności zbożnym poszczanie.
Z nayprzod zegnam ciebie Jo mć dzięc Prezydencie dobre ktory Godnemu
urodzeniu twemu Prezydencialne godności iako cnoty Swiątobliwością
Przykładem korrespondując zasnieles nam dyp Cardelabrem Justitiæ
pomocą w radach Statecznością w Przyiaźni zaszczycając. I ktory
charakter prostoty serca y szczerości w tak tasklawym y wzwyczay
nym Janie naszym będzie nazawsze w powazeniu niekończą pamię
ka bydło Monumentum Gratiæ et veritatis Zato z tego stopnia ty
ciąż wyższych w Cyrzyrze Prodmineńcyi tego wprzeymieńcyrze na wy
zerdle. Vade sedincolumis Regi Propicio Sereno
In tridum Patriæ Pulle Joannis Tibi.
Zegnam ciebie Jo mć dzięc Matrzelku dobre ktory drian urodzenia
Jo z nayiasnieyszemi Państwach Europy skollegowanych Prenod wy
gorodowszy południami y tak wysoce zapaluszy skocasz wtroke
składaiąc laske Marszałkowską niedas mu na uiście zgasnąć zym
wszelkey przyczyny im zpospolitu nas do sprawowania nam iscie
czey Stanu władzy wprowadzony Doskonałością Senty mentow ste
bokie w zaiścach poczciwością rozumiesz nas obiasniać
z sprawiedliwości kierować drogą tak dalece do uznania zle
go y dobrego Arbor Scientiæ Boni et mali się regia pomo
gliści że z owocu Sprawiedliwości ku pożytkowi wszyst
kich poznawać się Swiat będzie godnym nieskończonej sta
wy Partykularnie zas dziękuję ze in unione affektu zaszcz
cates mię łaskawością swoją bytes umnie y ukształconym An
tonim y złotoustym Chryzostomem.
Na ostatek zegnam wszystkich Jmć kolegow moich ktorych
na dniu Jo Trybunału Stolicach osobliwie odbieratem dowody
wspaniałości Serca y Przyiaźni Za ktorą godną z Stateczną
Jlubo mi czyscem wdzięczność potrzebuję że w nierodzielnej
rzey pamięci umnie zachowana będzie iako nazawsze upe
wniam tak o wzaiemną na Brata y Sługę Swego Supplikuję
Tym czasem iako poniżonym na ostat
ek wszechmocnemu Bożu mocą powierzonego urzędu Jm
mienne moje iako do zachowania Sprawiedliwości P. przy
was

Jm W Lędzinie y koledzy obowiązałem się publiczną [illegible] tak żeby
z uczerutego y usługi oyczyźnie mogł exercitować tor[illegible]
mnienie tego pozwolisz mi Xiąże Jasne Oświecony Godziny wy
kenać przyszłej tym czasem przed ziemskim Ojcem nikczemi sta
remy przed Niebieskim.

# Mowa Jm Xcia Antoniego Odrowąża Abrahowicza

Dziękuiąca Za Vicegerencyą Grodzką Łańcuckiego przy Powita-
niu Jo Xięcia Czartoryskiego Adama Jenerała Ziem Podolskich
d 20. July 1762.

Jaśnie Oświecony Miłościwy Xiąże! Xiąże Woiewodzice Ziem Ruskich
Xiąże Jenerale Ziem Podolskich. Panie a Panie!

Przybyłem tu J.O. Panie Oyczowskiemi Pozegnany słowy na Wzór
Philippa Fili. Zwoniam Te Domus Augusta non Capit illum Tibi Quare
Orben Ponieważ cię Dom Vielkiego Augusta Obięść niemoże Inszey Sobie
Szukay Swiata y Swiatła. * Pięknaś tu Hasłiche Vyprawa Regnestis
cnt Pięknaś tu Hasłiche Posesyą. Dat Domus & Dominus mu-
tuo splendore beatum tak dalece że czyli nam Słońce Zapałesz czyli Słońce
Podolskie Xiążęcia Ziemi Communikuje Jasności chwały Cieszyć będź?
My ci wyższe Vdzięczności Vypłacamy. bo ieżeli Jo Xiędz nam Dicis
Deus Opuszczeni Niebi my ci wyższe Vdzięczności Vypłacamy Kiedy
ci annunciando veteranej czyn Boku Annuncjatus Szczęśliwy Powi-
tanie Vdzięczamy. i Vinszuiąc Vdamy publicznie Słowy Quae est ista
Quae egreditur tanquam aurora Consurgens? Godność ta Xięcia Oyca tu Xię-
ia po Nuncyaturze na Vielkie Jestrzenie, Herbowna Jestrzębia Xięcia przed
Słońcem Podolskim Zajaśniała.

Przybywaiąc tedy Jo Panie
a my ci Poddani Vdzięczamy Że nas Słońcem Podolskim Za Augusto Primi
ad Libram Justitiae Jurysdikcyi Twoiey Pochodzącym Czynisz Łaskawym
Dystrybucyi Vrzędow Osobie zaszczyt. Przybywasz. ale postoy tuche Łaskę
Xięcia Rycerze, Odbiiemy Tybur Vdzięczności y Powinney Submissyi ia-
kowemi Jako Lestrzęcom iako Vprzywilejowanej Zwierzchności Przywitu
Oto. w Liście Collegae mei Vicegerenty Jo. Domiszewy, mowy y Vszy
Oleyer mieli Jmienia Lestrzęcia Drzy y Vrzędu w Pokoiu Serca
Iste Gradum Regnia Tibi Stipendia. Fama
Reddimus aeterni immemoritura movis.

Augustus III y Augusta Pieniężna Vielkie Jmienia Conversere sibi na Szczęś-
liwe. Z Nayiaśnieyszey tuteli Vzyskał Z Dobrotliwey Boyaźni
Boskiey Regencyi Vprawienie dawno Posłuszeństwo Nauce Stawa Obiet
Że nieżyie o Jasnieiące Podolskie Że Ci Stanęły Nayiaśnieyszy y Miłościwy

---

* Tulisse iacet: Vszyscy Jo. Xięta Vszyscy Jo. Xiąże Jmienia Zwyczaiu y Woty Twoie
Nabożne vspomożyć Niebo y w tych a to Odwiedzaiąc Jestkie de Caelo Jspexit

Generalem Dzień Bodźcim nasz nazwany.

Nasmetlość Maniyrstwu z Spiżami stuk w Jobie Hieroglyphica
Liry Pochwały Zadowayż Nasym Bogaciczte Turecku Kryje
Gdzieś się po Dzisiejsu? Lepszy w dzisiejszy Li nasz one Bodźcie Krzyż pisać Dei
Kiedy Krzyż pysać będziemy czyli kiedy znamię Dzień przy nasze Maiesty Co Dzień Bożemy
Solitarne Ciebie a wnijść Synasmiastości Zabawy nasz. Na Gwiazdy czytamy pisać.
Zawsze w Bożemi na Gwiazdy Lelimy Czyli Jutrzenkę Zwoje
Uzbudzałymy uszyscy Anreducane suspiria

Uznidz Jasne Słońcem Dnia Pospolite!
Day Nam Dzień do Radości Porankowe Zorze
Ustalejmy Uszyscy Voce Populi Vocem Dei Adam Ubi es? Genesis
Wktorymże dzieciństwie Bogactwa Raju Utracone Ucieku Swojego
Oczyszczony ustępu Zachowuje Dispozycyi? alisci to po Publi-
cznych Bożestwach Zabawiony to po Obcych Nawiadł miley
Chwalebnie Zatrzymany? domyślić się musze Że pomieniony
Czesnot po Lenock po Augustach Kuba z Boyaz Dispozycyi Do
plew Jo Panie Krzyżem Twoje z Wojsk Twoy do nas Za
mieszkać odmodzić Krzyże Twoje pod Słońcem do tych Uszkrzy
Mieszkaniu podźwignienia tak nabrzy o Sobie

Dost aliquot mea Regna Videns mirabor aristas.

Nasiadach Jo. Panie kiedy Szczęście Krzyżem od prawnie się my
się nade pisemy Zdanie Charisma sunt Experta dantis.
azaty Ucieku Cudzemieniecke Forsem tabe ambiem w Porankowe
Słowney Bożemi Krzyża odmiany Swoje na Tarczy krzyże
Uznaje Dyspozycyi Dawne w Stoney po Adamie My Ciebie
Cesnodem Zgubę Ucieczy Dnia spamiętanie Ustamy odmiany
Grzechem Korzeniu iako Zwyczay Uszyscich apelacyi Herbam Herbam Boruge
Domizium czyli Vinctus nasus odbiemy bok Krzyża Obmyzania H. Cupis
Oczu Nazyw: Macierzyństwu przy Dyscyplinie Turcia Vicorum agnicio
nazytnieszkiey to nabożności Krzyżmy Li Mistrzowy Xięzi w Stuz
kienia Drzewa z Domysłu pokupiony Li nieudolny Krzyż Gale-
ryssich Sowniku Li Ucieczy Ozdoby Oczyszczy Li. Oyczyzny
Ozdoby Kawalerów Szlachty Li nazwiska Ozdoby Jo. Krzyżowe Duo
Primus & Unus Adam à w tey Zacności nasladowi Uciekaj
Uspomnieniu Krzyżowego Bożemu Dyscyplinowego Oyczystwa Boże
mu inszy tylko Barbarum Auxilium Nomini Gradibus Succede Saturni
Niechaj złego mistrz Uczy à uczy w Oczyszczenie Bożemu Stwo Leviathan Bestia
Podźwignie i Krzyżowe Zamki Krzyżu: Uczniowskie Krzyżowe Oczyszczenie Emmanuel Theo
Według Emmanuela Leviathan Mundi in Barro Mundo w Stoney Zwierz nus Dindir militans
Krzyżmy aby post Patres Populi ut Adamum post Milites in b. creator
iako Rycerze Bożemi Post Duces iako Xięzęmi Post Judices 1. Patres —
i obstawszy na Stanach Swoich Reges aby się Krzyżyć mogło a 2 Milites —
Czystych Kleynoci Zwierz Bonum certamen Certabimus Cursum 3. Duces —
Cursum manimus ideo posita est Nobis Corona Regni Coronae Justitiae 4 Judices —
5 Reges —
6. Sancti —

Ale zdala Ciebie Nil Novi Sub Sole kiedy bowiem nieustrzeż a Stanu Salomon
albo kto z Drzewnej Maiętności nie mieniący przed Tobą Stoży? tenże
Corad Salutis Turribus Daryusze tak Pewne po Kwiecistych Ale
zbyto Złote Turzy Fortuny Kotki, Kroz Krzyżmy?

u Boga Zepędzony Bożym tak tocz. Asceretu w Dworu
ny mieszkaniu Zupełnym zupełny Boga do Wszystkich kaz
Latyny w Boga Dzięcioletnim Jesnięcia Brzmie
tami Leśnie o nic Prawdy Brzytem Delicto ora
Eius & Semita Eius Diuisa Ezo Wszystkich &c. ubiory
Brzmić kuty nawet Lutar Lefaszer Brzyniekie Tanti
Egitis Tanti Filij Luis Tuiz Sobie Jaunie y Szaniye Brzy
jazn Aurea Aurea Linea Luibus Crucis Crucibus bo Brzytey Krzyz
Turim Order krzyzem S. Jedzeja Caperuie.

Duod. Dzieli Jow Lizi Zyzye a uczy Brzemi Jesu Wszelmocna
Kui Optatus? Boga Boże Wspaniałe Duszy Twoy w Delikate Brzybrata
Ciało Kiuc Ciało Twoje w Brzycz Swiata Purpurey Ktore
rzeka Duszy y Ciało w Niewinności przyodziata Sukniche Jaz sam
przeczyscz Lumbar Fortior w talia felicz Neapolitus Ipsos do Nie
Smiertelny Imieni y Brzymy Naszey Bodpory Jaz Sama Seruan
Kui gotuiye Brzy Li Lue Iustitiae Judicat Herbaneye Brycze
w Nayspokoyniejszy Okazyi Staiszeren Ekuyje Nieboszczyc.

Przezacer Domuiz in sole Tabernaculu Latoryles
iakuiey pyzawie niemoz Jakroli Twoy ani poszczyc ne Do
chuete Lepatruiz Li bouiu Cuciche Zeby Brzez Cekauya
Skuteczny bialy Zuzyzuie kolaru Leszpet Brzy. Chrystki Brzitey Zazyuan na Lystone Kiuc
ft. przeciwnie Honoru. Kuzyz Luzyuz Nozz alzi Jow Lzi zrozumiec raczy Zaspie
ni Hieroglifik O co ciz przez Stonca Sadzinye upa
Szan Klejnot. { Nec admitte Tuis, Nec magnis Lumbus Umbra
Lue minor, Lic alto te Pegnar Umbra Jaz
Jezeli to Prawda Co o Tobie Uprzywilejowany Boecia mowi:
Duchy Kenuy Fortuny pod Straz Bozyni
Mysterem Tarczy y mieczem w Krzyzu Caesim bronni.

Co cię z Duszy kocha Straconego z duszy zadwac potrzeba
Brzecy fortuna bowiem wprzeurocenin nizli w wyniesieniu
Sie swoich dokładac zwykła.

Nad kimże wzgore politowanie mieć potrzeba? czy nad nie
godnym adozdrości bez wszelkich zasług wyniesionych
czy nad z vsłużonym abez przyczyny zgodności zrzuconym
ale miłosierdne Serce obudwie godnych politowania okazdzi
nieżodny ieżli wyniesiony na godność ani wzgore potrzeba
ze upadac musi Dobry Gdyby nieumiał rozpaczeby mu
potrzeba zeby niemiał zdolu Ludzi kolwiek powstac Mysl
Aureliusza vsadbie rozważającego.

Wszystkie Stawę zasługują sobie zwyczaiey miłosierdziem
Jak Tyranowie nad niewolnikami.

Ktoby był nabym / rzecz nayniższego kuszy
Odp: Nayniższego kiarstwa ten iest który przeszłego stanu swego
Kuriała znobić nie umieiąc
Coby był nayprzeciwniejszego między ludźmi do rozsądzenia
Odp: Jak dwoch Przyiaciół ludzkich sprawę skłonić
Co naytrudniejszego iest do zrozumienia Odp: Czas nayuczciwszy
Piłności potrzebuiąc wrozmierzeniu tak żeby gdy nie bardzo stało
na dobre y nie było na niemoc
Co kogo nie Odbiorcą powinien uczynić bez uymowienia się
Odp: Obietnice
Czego tak źle iako z dobrey nayuardziey starać powinni Odp: o nie
dłużnie Śmiertelni ludzie starać uardziey niepowinni iak dobre rady
y szczere radzących Żadne rzeczy pożądane długo trwać nie
mogą z żadnego nieszczęścia wyborzyć nikt niepotrafi bez ro
zumnieyszey rady y pomocy radzących.
Czym Szturiello do chwalebny długi rozmysł y odwłoka być
może Odp: w obieraniu Przyiaciela albo gdy z rozmysłem biorąc
powinien tak nigdy go lekkomyślnie nie puszczał.
Czego bysz życzył Szturnik nayuardziey zostający w biedzie Odp
Odmiany Fortuny. Szczęśliwy zaś nayłacniey odmiany.
Dumno to źle bywało y ten zwyczay wrzyny
Nieprzyiaciel tak wiele złe dra Ład Społeczny
Nieszka rzecz być tyranem przez się złym uczyniła złość być zamie
szaniem Korzyści dalekie cieszą być Prawa Cywilnych burzyć
tem to nayniebezpieczniejsza zły zwyczay raz wprowadzony na
zawsze po sobie zostawić. Przykład Bolesław
Serdeczność ludzka złe odrzuty wynalezione nabładzaiąc nie
Co dobre od pocznących zaraz długo trzyma
Niemasz głowniejszego nieprzyiaciela w Rzpltey Jak bokiem
powinna wypowiedzieć postępowanie.
Z niemałą Dumnego ten iest zwyczay że czego z uiścia
chliwością dostąpić pragnie dostępnione mniey dobrze
wszy y zaraz dziwnych rzeczy nienasyco nastu Jakomstwa
chciwa wrota szeroko otwarte maiąc za nayprzieszego
przewodnika.
Nęcący słowa Sorliwe ustrasza śmiałych ludzi aniż ele
ktrze zatrwożyć bezbożnych
Poznało prawa naytagodniejszym Krytkiem Szarpaniny odra
zu Zbrodniarz który z ukrzywioną Tchawicą gotowy na wy
darcie cudzego dobra.
Z Tchu bowiem obmawiającego ięzyk nieco cięższego iest dla pod
ściwych Jak zarazaiące powietrze albo choroba
Pyszny y Dumny umysł Sam sobie wcrym chce dogodzić nie umie
Przyzwyczajeniu do ustawicznego zamieszania Odpoczynku
Dam nie pokoy zaspokoyneck iest naymiłszy.
Jak miodu z gorzkiey zołci Szczerość nie uczynisz
Tak złości przyiaciela nikt nie przyrobi.

Miłosierdnemu y wspaniałemu umysłowi nad wszystkie torturty
nayuczeńsza bolesci y wstyd mocii się nad Stabrzemerzy odpornie dać nie
mogącemi.
Prawdziwa Sława nie na pochlebnych
wdzięk ale na chwalebnych dziełach zawisła.
Kto Honor swoy wiele waży mało da o pieniądze a kto pieniędzy nie
kocha znać że mu milszy Honor.
Niezarabia tak nadob
rą Sławę kto niewinnych zabija ale ten co Tyranusa znosi.
Ten ieśt naydoskonalszych który się niczego bydź godnym tego co ma
ale czego niema daleko więcey mieć godnym przyznawszy bądzie.
umysł chciwością zapalony samą tylko grobową Ziemią uspokojony być może
Wszystko co się stoje dla całego bolusiek stycznego. Przydatne Anty
Ktory bolusiek Pan usta prawdy pełne ręki do dobrodzieystwa nie
Skurczona oczy przed kłamstwem zamknięte serce do miłowania
dzia otwarte nosi y On szczęśliwy y leroskiego.
Coby było nayspiesznieyszego odp. Lubat żaden bowiem Stchastor
żaden Malarz doszłszy swoim czasie tego nie wyraz nie
odmalować jak doskonale zrobiła natura całą machinę
Coby było nayurzędszego odp. miejsce poniewaz wszystkie rzeczy
natrafia się mieyszczą wszędzie być muszą od wszystkich
Coby było nay mędrszego odp. Czas bo nowe rzeczy wynajduje
y stare odnawia które dawno zna
Coby było nay prędszego odp. myśl ludzka tak nigdy nie zgmy
dlye biegając po świecie ani też pęd ciężkiego ciała nie
Co iest nay mocnieyszego odp. człowiek nieszczęściem przyciśniony
nieszczęście boiem y głupiego rozumu nauczy y boiaźliwemu ser
ca y mocy w niebezpieczeństwie doda.
Co było nay trudnieyszego odp. siebie samego poznać nie było by za
dnych zwodów kłutni lekceważenia iedenbrugiego gdyby wprzód
siebie samego każdy poznał.
Coby było nay mędrszego odp. to mieć czego żądą nie chcą uskuteczniać
to co się porządny skutek porządny skutek wspomnienie y umarłych
nie przebrze.
Jakim sposobem może kto takowe zno
sić przeciwney fortuny naiadry odp. Temu znosna wszelka przeciw
ność który widzi swoich nieprzyiaciół albo zmarłych albo nie
szczęściem wzajemnie przyciśnionych Zaprawdę pomyślne powo
dzenia nieprzyiacielskie. Za to ostre groby nasercę ubarzone

Pochwała Cesarza Cesarza

Ostrożny był w rządzeniu, mądry w rozważaniu, sprawiedliwy w
wyroku, przebrany w doświadczeniu y nad wszystko nay cierpliwszy
do przestawowania. Zaiste wszystkich potrzeba umiejętności znie
kądy cierpliwie niczego z nay mędrszemi dysputować wszystko
potrzebnieysza cierpliwość niżeli mądrość tak bardzo pochwalone
osobie czyni cierpliwość zaś monarchom y całey Rzpltey pożytek
przynosi dlatego nay bespieczniey szą do szczęśliwego powodzenia jest drzwi
całey wstrzymanemu człowiekowi uszy mieć do słuchania otwarte do
odpowiedzi język zamknięty zważający rozumnie zamilczyć cny
stosowne odpowiedzieć.
Wiemy z Mądrego koń
y przykład z nauk jak życie szczere serce mieć uspokojone żeby się
słowy uderzeć y w pierś nie mogł przez zdrzeć. Język zembami
jak za natura chciała zamknąć ogrodzić
Effekt prawdziwy y życia ostatnim tchem dopiero razem zku
kończa.

Zdrze posłuszeństwo, w Poddanych Pan Poddani w Panu Nie-
bie znayduią bo iak miłość w Panskim sercu ~~znay~~ rodzi
z Posłuszeństwa Poddanych tak ochota do posłuszeństwa pocho
dzi z miłości ktorą widzą w panu ku sobie.

Prawo albowiem ktorego niesłuszności ale mocy stała
iest gruntem żadnego niema posłuszeństwa.

Żadney bowiem szkody na świecie nad utratę wolności
większey niemasz.

Kto vprzątnąć dwoich vstaw chciał by przyzwoitszey wiary
nie gdyby życie porzucił.

Czego ku ocrzymaniu nieuiścia Stanowane rzadko bywa może
Człowiek nikt w bierze ale zdaleka sercem kto bywa iuż na
Żadna rzecz dobrego skutku wziąć niemoże ktorey nie po-
przedzi rada dobrana

Kiedy ie iest prawy być przykładem do cnot iak wiele do cnot
Iak wiele trzeba być ostrożnym aby odtego mogł być bezpie
czny człowiek dobry.

Cnotliwego wey zdrzeniem ukarać może złego ani powro
zem do cnoty niepociągnie.

---

Człowieku bezbożnego języku nieco mierzego iest dla poczciwych
iak zarazające podobne albo choroba

Pyszny y dumny umysł sam sobie wrzyn chce dogodzić nie umie
kto iest uczniony Sława przed nim uciecka, kto marnotrawny
chwarność za wiele mienia szuka, kto dego nie widomość drzu-
kuie Pyszney ciągnie świat aby szło za Jego marnościami
nie studyując rozumu Własnego zdania słuchać nie radzą
się mędrszych, kocha podchlebcow a nienawidzi rzetelnych
y tato iest własność uczonego miley przyimowac podchle-
bne kłamstwo iak szczerem nie mile prawdziwe.

Przyzwyczaionemu do ustawicznego zamieszania człowieko-
wi Sam niepokoy za spokojnego Stanie.

Ludzi spokoynego prożnowania używaiąc w wielkie prace y
zamieszania bywaią uwikłani nie dla tego żeby z tąd wiele
Sławy y honoru ale za złe używanie pokoiu żeby kary od-
nieśli

---

Sprawiedliwi Bożowie czy to przedzey czy to poznicy żadnego
złego bez kary nie puszczą uczynku

Prawdziwy iest ieżeli ieszcze nie był albo prawdziwy będzie ieżeli
iuż nie iest gdy to życie ktore samemu z łaski od Boga dane
obraca na zgubę y zatracenie innych dla ciężkiey myszczy
aby w potomne wiele zostawił po sobie chwalebny y dobrze
nieśmiertelną

Nie pozwalaią Bożowie aby w pokoiu kto tego zarzył co dobrze przez
sprawiedliwą wojnę z krzywdy ludzkiey przy szczęściu

Sprawiedliwie się Tyranem nazwać może ktory bezprawnie bez słuszności cudze dobra wydziera

Częstokroć Panowie przez niewdzięczność naywierniey szy sobie tracą kochankow przez wyniosłość głownych robią nieprzyiaciół

Miłosierdziemu y wspaniałemu umysłowi wszytkie tortury y naycięższa boleść y wstyd mścić się nad słabszemi y odporu dać niemogącemi

Prawdziwa sława nie na podchlebnych mowach ale na chwalebnych dziełach zawisła

Zbytnia poufałość z niezbożnemi podeyzdrzane cnotliwego czyni życie

Nayprawdziwsza to reguła. kto honor swoy wiele waży mało dba o pieniądze a kto pieniędzy niekocha znać że mu milszy honor

Cała maxyma dobrego rządu złych karać a dobrym nadgradzać

Pragnący wiele sławy ma wiedzieć iż niemasz większey zawady do tey dostąpienia iedno niepomiarkowane iey pragnienie.

Ludzie wielkiey nadętości ieżeli tego niedostąpią czego pragną wstyd y zelżywość odnosić muszą przez gwałt zaś wymuszoney sławy koniec nieinszy iest tylko niesława.

Ktokolwiek bez swego pożytku a z cudzą szkodą żyie godzien iest nie iedney ale tysiąc śmierci

Ci co wielkiemi myślami niekrotkością czasu mierzą nadzieje długiego Panowania życie mają niespokoyne y śmierć niespodziewaną prędzey znayduią niż rozumieią.

Człowiek rozumny człowiek sumienny ieżeli niedostępuie tego co pragnie powinien być kontent przynaymniey z tego co Bog udziela

Nieiest ten doskonałym człowiekiem co wiele widzi co wiele słyszy wiele pracuie wiele dostąpi wiele może nad wielą panuie ale ten co zaroskazem Bogow idzie y nawoli ich przestaie

Umysł chciwością zapalony samą tylko grobową ziemią ugaszony być może

Bog takomym postanowił zykarę że ani mało ani wiele co mają kontentować ich może

Nieten iest bogatszym kto więcey ma ale ten co mniey pragnie.

Widze cie tak swiatem złudzonego ze dopiero chorobę swoją poznasz upewniam kiedy cey zadne lekarstwo niepomoże. Młody y dumny Człowiek nisz poczuje swiatową trucizne wprzod umierać musi

Mało to szacuy ze o tym mowie ale zeto zachowuje my rzecz godna wiary. Szczęsliwszy iest spoczynek Umarłych iak łakomego serca niespokoyne życie.

Drzewa przez wiele lat rosną a w iedney godzinie sciąc ręka ludzka albo wiatr ie obalić może. Głupi iest kto na owoc Ich obraca oczy łakome a wysokosci niemierzy. Patrz gdy chcesz wierzchołku dostąpić zebyś z pierwszey nieupadł gałązki

Lew częstokroć naymnieyszego ptastwa staje się zerem Zelazo rdza, pruchno Drzewo strawić potrafi. Niema nic tak mocnego zeby się naysłabszego niepowinno wystrzegać się nieszczęscia

Ktory się nie wstydzą okłamstwo ludzi y Bogow się nieboją zwodzić

Czysz może być kto nieszczęsliwszy iak gdy się swojey pracy zadney niespodziewa nagrody ani pozytku

Zadnym sposobem niemoże ten sprawiedliwosci dobrze doyzdrzeć ktory niewie co jest sprawiedliwosc.

Nieszczęscie y głupiego rozumu nauczy y boiazliwemu serca doda

Do Konfederacyi Targowickiey

Szlachetne granie Sarmackich Straże!
Wyższe nad wszystkie Pochwały.
Jamie Wielmożni Ziomkow Kramarze
Jak się Wam Targi udały. —

Błyszczą się gwiazdy, kursuie złoto.
Ktore iest czystych Serc probą,
Uciesz się teraz prawdziwa Cnoto
Masz tyle inszych przed sobą —.

Stęskniona Cnota w kącie siedziała
w Żniwa prac swoich zbyt płocha.
Jak tylko Jarmark Polski zwąchała
Jak na Żyr leci do Grodna.

Pewnieysza niżli z Moli Intrata
Y handel tyle niedoda
Nietrzeba płynąć za kraie świata
Dość Krzyknąć w Grodnie, że Zgoda.

Niech sobie kupczy Węgrzyn Win Zbiorem.
Chinczyk iedwabiem, bławatem,
Hollender Śledziem, a Włoch Likwarem
Polak handluie swym Bratem.

Albo też Bałwan, co lat Trzydzieści.
Kray go swą karmią rozpycha
Podły z Istoty, mądry z Powieści.
Wszakże On zdradę oddycha.

Niemiałże Wolec ten dziad zbabiały.
Chcąc Tron swoy sławny zasłonić
W Czynach nikczemny w słowach Wspaniały
Przedać Oyczyznę, niebronić.

Umie nieszczęsny zwodzić Lud prawy
Ta Jego cała zaleta
Godzien też za swe Tytusa sprawy
Kanonizacyi Kapeta

Darem Obłudy, Ktorym przesadza
Chcąc uniewinnić swe czyny
Ściska a łupi, kocha a zdradza
Naynkochańsze swe Syny.

Dosiaday Tronu ieszcze tą razą
Wspolnie z innemi Ty Krolu!
Aż też Paryskie wszędzie Żelazo
Oczyści Ziemie z Kąkolu.

Aż też Francuzi niezwyciężeni
Przez niewolnicze te Krzyży
W Osierociałey Krolów przestrzeni
W Szczepią wolności Nam Słupy

Poniatowski Krol

Mowa Franciszka z Grobkowa Kościa Secznika Latt na wiazd Jeneralstwa Podol: Jo Xięcia Adama Czartoryskiego 4to Julij 1762. w Latyczowie.

Ktoto wierdza na Jeneralstwo Ziem Podolskich zniechata że tu tak wielka godna ciekawość obowiązana wdzięczność y powinna życzliwość nie adorowac admirowac Pana Zabrata y tego dzieciątka w Xięstwie Jenwoja y kompanij dość licznych Jacie Przyiaciół ychtey Obcich wiedzącego na obcym Jurysdykcyi Statorcinskiey Ja nulla obstrictibus tylko zastempkował mu drogę odważaiąc Signa pares aquilas et pila minantia pilis opponendo Coz wiest Jo nie Xiąże gudzianka licencia ferri czyli uzyć zwyczaynym orężem dworca przynosić z woyny czyli nam wszystkim Za dzierżonym wstrzymać na adorowanie y pozwolenie znieważa cym Stolicy Tryumfem groźić? Bella vehis catoptractus Caqueo Calchyracie Pogonia Nikam Katychmiast z Jowem na Konie Przeciwnego woiewodztwa Podolskiego sta Jo: ne moveare polecę należycie z tym Rycerzem nie Jerzy Jmć w Woiewodzie z Ziemianie stawam y Ja w tym Podobiey podkowy mojey et antiqua Jego M w Kutnerzym Wdztwie prowadzony a tego Boriata Longinik alias Kiedy się zasnicy zapatrzeje na godne Jo Xięcia mu Jerzu Kiedy w Jstocie wielkiego ycia wstempuiesz Szlady Jak uspaniałego umysłu wysokości zdania rostropności w radach y ułożeniu rozlicznemu dare Jney natury darami Augusto nomini Correspondes kiedy Julio ouym Secretum Venisti vidisti vicisti Zachwalas zobaczyłes zwyciężyłes wszystkich dla siebie serca kiedy przychodzas Jo nas raczej Jdeudere Liter być Jaroza Jerca y ustrzystu polskie tamienie musi Ipse metus. Je hostem ebat Jubtyme Legum Arbiter, Egregia Custos Jedyne me Dux optime ductorum Fortunatyssime Patrum! Coż dopiero nieuznane adoracyi kiedy o Obie Jo Senata mowia że nieyzko fortes creantur fortibus aletes Quem cuiq re- gnirem hac desinpe virum certum est de sanguine nasci Stawaią nam w wielu naszym magni sangvinis Tui Kaz- zat? Wdzięczny w Jw Lowczym kreneg na Jaimackich tych Po- ach ir das Cordium Skarbiące sobie Jonikiey Jawnie Kozy y Oyczyznie Luczoblive Dzieła Szczęsnego Ktory dzieciu mitre z Poznania polonczyk Jnfula Słyszeliśmy Ozkay um. Xiążnistwa w Litt nadawaiąc ich czas y przed Jromen y Equestri Ordine Ktemujęcie Militarem

Drugiego Drogiego Perykles za złotą wolnością Verborum Jemmis ad unionem vtrorum determinatem mi mię w Seniorznie Nieboskiego Augusta Jostycie Woiewodę Generała Ziem Ruskich Oyca Twojego Nieboszczyka dla Króla rada dla Oyczyzny Promocyą dla Przyiaciół Protekcyą dla Sług Swoich Wystawianiem dla Poddanych przychylnego ubłaganie desiderego Miłosierdziem Tak go mi Hetmanie Wielki Generalstwo Oyca Twego Nieboszczyka Hetmanow następcą W tedy Potomkiem dzisiay na Generalstwo Podolskie pozostały następco Senat Consul et Hector iakci głębokiey wyznaią nieinan Łaskawości kiedy na Imię moie aparthularnie na mnie Postawiy Jestes dopraszaiąc się Iure Successionis abys iako Wszyscy Antecessorowie Twoi Antecessorów moich Swoim Zastępcom Respektem tak Ty mi wszystkiey zachowuiąc Protekcyą a iako ci nieboszczycy pobożnie za głowę Pią Korona Polska ze wszystkich wystawuiesz Składy Jesteś wszystkiey Rzeczypospolitey Senatowi Konformujesz Siebie kiedy widzimy Łaskawości Najwyższego Xięcia w Dobie z Słońca Złączenie Że potym Augustus wktorym tak wiele Złotego Runa Jestkowy dzierżawi Złotego tak wiele Magni Honoris Colligerunt że morze potym Augustus ad Curam Jurisdictionis następuiąc tak Życzę Oyczyźnie Wdzięczności Złach nieskończonej wdzięczności abys z tego Morza z tego Bystrku Słońca na Jasnieyszą Nagrodzony Chwałę Chwałę Stopnie wszystkie wyższe Postępuiąc odbierał Sukcesa Łaskawszego Łaskawego Tylu wzdobie Jasności Familij Twojey y z Znakomitości Przymiotów Twoich destynuie.

Vade sed ad Cæsar augusti Signa sequendo
Vade sed Alastres Phaetor Patris Aspice Curus.
Sit Lechia Sit magna Duci Sit pulchra Parenti,
Gloria Sit Vivat Princeps Defensor et Hæres.

Temporibus medicina valet data tempore prosunt
et data non apto tempore vina nocent.

Quos Aether iunxit Senites duxit ad annos

Hora diem trahit Boxalteram pellit
Nec mihi grata dies nec levis hora redit

Nb Kobra Kamin Czary na Jad wyciągnienie

Informacia do robienia Bab bardzo delikatnych

Do Garca Mąki trzeba mleka Słodkiego kwart Dwie Żołtkow Sa-
mych kwarte, Masła topionego pul kwarty, drozdzy kwaterke
Cukru funt, Cynamonu Lutow Dwa, albo też iedne utłuczone
Muszkatołowe Jatke Takim zas sposobem powinnisz robić.
Pierwey w Mąkę wstaw drozdze potym mleko dobrze gorące y to rozbu
dobrze łyszka z mąką z drozdzami postawic aby się ruszyło,
iak się ciasto ruszy wstaw Żołtki y wraz rękami wybijaiąc się
ciasto wygładzi, potym wstaw masło y znowu bi iak się dobrze
wybije wsypaj Cukier Cynamon lub Jatke Soli dla Smaku
wraz dobrze wyrobiwszy Ciasto postawic ze w ciepłe ale nie gor-
racym zeby się niezaparzyło iak się wyruszy kłasc do naczy-
nia mierkuiąc zeby tylko było Czwarta część w naczyniu
Ciasta iak się dopełnia naczynia wpiec w sadzic.

Inszym sposobem

Wziąc Żołtkow albo białkow dobrze ubitych kwart Dwie
czyli trzy według upodobania, potym trzecią część tłustosci
to iest masła albo smalcu potym trochę drozdzy dobrych
ale nie wiele zeby niebyli kwasne potym Mąki tyle zeby
zmieszana razem cała materca przez palce się przebijała
to razem wszytko tak bi ażeby od tego Instrumentu ko-
rym się bije gładko odstała potym wsypawszy trochę
Cukru ieżeli zaś wiele cukru to nietrzeba Soli a ieżeli mało
Cukru to mało Soli ale bardzo mało wsypaj potrzeba to nie-
chay się tak rusza ażeby drugie tyle przybyło potym ułożywa-
szy w Formy niechay się nieco rusza w Formach potym
wsadzay w piec niechay siedzi poty poki nie pomarszczy się
robiąc ze się sur upiekła.

NB z takiey materyi można piec ptaszki wyrobionych
z Papieru kędzy Formach.

Sposob robienia Luwaru

Wziąć Jumy miodu Dwudziesci myta y Wosku Żółtego
wiert funta dadzego. Dadz Joanstwyi ratibka grubo
Jume zas w prodzy nad ogniem hotpuscic w [illegible]
misce nalawszy iuncy pul kwarty Wody potym wrzucac
myto y wosk wrucaia ratibkami Sterzy Mieszaiąc nich się
mata Jotui, mieszaiąc ustawicznie potym [illegible]

lub w kartuły papierowe nalać iak zastygnie tedy nalać trochę
[illegible] wyjmiesz pieczęć na dopatkę sonażowe Boły w potym szczotkę
Dubla

1 2 3 2
m u t u s
5 6 3 7 3
d e d i t
8 9 1 6 8
n o m e n
10 9 10 7 4
c o c i s

kandorzyć y będą ich kostkowe

224
224
224
32 | 672 | 21
7 | 64
224 | 32

Nadgrobek Imc Pana Sawy
Marszałka Płockiego Kiedy

Legł Sawa oto ciemna krwią zlana Mogiła:
Gdzie go ledwie włożyła całey Moskwy siła
Dziedzina iego cała kawałek nietęgi:
Niemiał krzeseł ni Starostw ni żadney potęgi
Od Oyczyzny nic niewziął za Oyczyznę przecie
Spocząć niedał Moskalom ni w Zimie ni w Lecie
Kiedy godnie iego Dzieło Rycerskie wymieni
Więcey czynił niż wszyscy Jaśnie Oświeceni
Bił Moskwę był ią nieraz Płachcić na Zagonie
Jak rownie niepotrafi siedząc y na Tronie
Grob Sawy bez nadgrobka ach strasna sromota
Gdym torzekł broże Pioro chce pisać aż oto
Niebios Bogini mowi domnie Sława
Porzuć wszystko pisz tylko iż tu leży Sawa
Sirus coronat opus

w 21 aug 86. Petrycha z Pasieki mełła bez kustu Jezmie Go

Za Sad — Zł 19
Wozownie — Zł 12 12
Do Rąk — Zł 81
Starostwie Zł 109
Bryczka — 90
311 12 /16
18
231
136
5
272
81
191
311 /17
18
131
136
3